

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ: ΑΠΟΨΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΦΟΙΤΗΤΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΡΙΣΤΑΚΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΖΜΑΣ

ΒΟΛΟΣ 2015

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ

Η ολοκλήρωση της παρούσας εργασίας οφείλει πολλά στην συνεχή και ολόπλευρη στήριξη και αρωγή ανθρώπων που θεωρώ υποχρέωσή μου να ευχαριστήσω.

Ιδιαίτερα ευχαριστώ τον επιβλέποντα καθηγητή μου, Επίκουρο Καθηγητή του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου κ. Ζμα Αριστοτέλη, συμπαραστάτη και σύμβουλο σε όλα τα στάδια εκπόνησης της εργασίας αυτής. Η άμεση ανταπόκρισή του, οι καίριες παρεμβάσεις του και η εποικοδομητική προσέγγιση των κειμένων της εργασίας σε συνδυασμό με το περιβάλλον κατανόησης, ενθάρρυνσης, εμπιστοσύνης και δημιουργικής διάθεσης το οποίο καλλιέργησε σε όλη την πορεία της συνεργασίας μας, συνέβαλαν καθοριστικά στην ολοκλήρωση αυτού του έργου.

Ευχαριστώ τον Καθηγητή του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας κ. Γκόβαρη Χρήστο και τον Αναπληρωτή Καθηγητή του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Παπακωνσταντίνου Γεώργιο οι οποίοι ως μέλη της τριμελούς επιτροπής μου έκαναν την τιμή να μελετήσουν και να κρίνουν την ερευνητική μου εργασία.

Ευχαριστώ τις Καθηγήτριες και τους Καθηγητές του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας αλλά και εκείνους και εκείνες που ως επισκέπτες Καθηγητές δίδαξαν στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Οργάνωση και Διοίκηση της Εκπαίδευσης» του Π.Τ.Δ.Ε. του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας για τη συμβολή τους στην ενίσχυση του ενδιαφέροντός μου για το περιεχόμενο σπουδών του Μεταπτυχιακού και την ενίσχυση της επιστημονικής και ερευνητικής μου συγκρότησης. Ακόμη θα ήθελα να ευχαριστήσω το προσωπικό της Γραμματείας του Μεταπτυχιακού αλλά και της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας για την εξαιρετική τους διάθεση και ετοιμότητα για προσφορά.

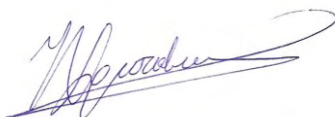
Ευχαριστώ τους Σχολικούς Συμβούλους της Δημοτικής Εκπαίδευσης της Περιφέρειας Θεσσαλίας που συνέβαλαν ιδιαίτερα στο ερευνητικό μέρος της εργασίας με την παραχώρηση συνεντεύξεων, αλλά και την δημιουργική συζήτηση σχετικά με την εργασία.

Τέλος θα ήθελα να απευθύνω ένα μεγάλο ευχαριστώ προς την οικογένειά μου για την υπομονή και τη συμπαράστασή τους κατά τη διάρκεια των σπουδών μου.

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Ο Ιωάννης Χριστάκης, γνωρίζοντας τις συνέπειες της λογοκλοπής, δηλώνω υπεύθυνα ότι η παρούσα εργασία με τίτλο «**Διεθνής εκπαιδευτικός λόγος περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών: απόψεις σχολικών συμβούλων δημοτικής εκπαίδευσης**» αποτελεί προϊόν αυστηρά προσωπικής εργασίας και όλες οι πηγές που έχω χρησιμοποιήσει έχουν δηλωθεί κατάλληλα στις βιβλιογραφικές παραπομπές και αναφορές. Τα σημεία όπου έχω χρησιμοποιήσει ιδέες, κείμενο ή / και πηγές άλλων συγγραφέων, αναφέρονται ευδιάκριτα στο κείμενο με την κατάλληλη παραπομπή και η σχετική αναφορά περιλαμβάνεται στο τμήμα των βιβλιογραφικών αναφορών με πλήρη περιγραφή.

Ο δηλών

Ιωάννης Χριστάκης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περίληψη	6
Summary	8
Εισαγωγή	10
1^ο Κεφάλαιο: Διεθνής εκπαιδευτικός λόγος	15
1.1 Εννοιολόγηση	15
1.2 Φορείς	16
1.2.1 Ο εκπαιδευτικός λόγος της Ε.Ε.	16
1.2.2 Ο εκπαιδευτικός λόγος του Ο.Ο.Σ.Α.	20
1.2.3 Ο εκπαιδευτικός λόγος της Παγκόσμιας Τράπεζας	23
1.2.4 Ο εκπαιδευτικός λόγος του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου	25
1.2.5 Ο εκπαιδευτικός λόγος της Ουνέσκο	26
1.2.6 Ο εκπαιδευτικός λόγος διαφόρων φορέων	27
1.3 Επίδραση του διεθνούς εκπαιδευτικού λόγου	29
2^ο Κεφάλαιο: Διεθνής λόγος και επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών	32
2.1 Επαγγελματική επάρκεια εκπαιδευτικών: εννοιολογικός προσδιορισμός	32
2.1.1 Προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Ένωσης	35
2.1.2 Προσέγγιση του Ο.Ο.Σ.Α.	37
2.2 Επαγγελματική επάρκεια εκπαιδευτικών και αρχική εκπαίδευση	39
2.2.1 Ιστορική αναδρομή	39
2.2.2 Ε.Ε και Ο.Ο.Σ.Α περί αρχικής εκπαίδευσης εκπαιδευτικών	41
2.2.3 Κριτική προσέγγιση	43
2.3 Επαγγελματική επάρκεια και ένταξη των εκπαιδευτικών	45
2.4 Επαγγελματική επάρκεια και ανάπτυξη εκπαιδευτικών	46
2.4.1 Ε.Ε και Ο.Ο.Σ.Α για επαγγελματική ανάπτυξη εκπαιδευτικών	48
3^ο Κεφάλαιο: Η έρευνα	51
3.1. Τύπος έρευνας	51
3.2. Επιλογή συμμετεχόντων	51

3.3. Συλλογή δεδομένων	53
3.3.1 Ρόλος ερευνητή	53
3.3.2 Επιλογή ερευνητικών εργαλείων	53
3.3.3 Οδηγός συνέντευξης	55
3.3.4 Η πιλοτική συνέντευξη	56
3.3.5 Η διαδικασία συνέντευξης	57
3.3.6 Σχεδιασμός και διαχείριση δεδομένων	58
3.3.7 Εγκυρότητα και αξιοπιστία έρευνας	61
4^ο Κεφάλαιο: Αποτελέσματα	63
4.1 Αναγκαιότητα, βαθμός και τρόπος ενημέρωσης	63
4.1.1 Αναγκαιότητα ενημέρωσης	63
4.1.2 Βαθμός ενημέρωσης	66
4.1.3 Τρόποι ενημέρωσης	67
4.2 Καθορισμός και αποτίμηση επαγγελματικής επάρκειας	69
4.3 Ε.Ε. και Ο.Ο.Σ.Α. για τον ρόλο των εκπαιδευτικών	75
4.4 Γενικά χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας	80
4.4.1 Παιδαγωγική επάρκεια και γνώση των διδακτικών αντικειμένων	80
4.4.2 Δια βίου μάθηση	82
4.4.3 Διευθυντικές και διαχειριστικές ικανότητες	84
4.4.4 Αξιοποίηση γνώσης και τεχνολογίας	87
4.4.5 Συνεργατική αντίληψη	90
4.4.6 Άλλα χαρακτηριστικά	92
4.5 Διεθνή και κοινά κριτήρια αξιολόγησης εκπαιδευτικών	97
4.6 Υποστήριξη εκπαιδευτικών από μέντορα	100
4.7 Επαγγελματική επάρκεια και ανάπτυξη εκπαιδευτικών	105
4.7.1 Παρακολούθηση επιστημονικής εξέλιξης	106
4.7.2 Υιοθέτηση αποτελεσματικών πρακτικών	107
4.7.3 Διδακτικές μεθόδους και τεχνικές διαχείρισης τάξης	109
4.7.4 Άλλα χαρακτηριστικά	113
5^ο Κεφάλαιο: Συζήτηση	116
5.1 Βαθμός, τρόπος και αναγκαιότητα ενημέρωσης	116
5.2 Διεθνή προτάγματα περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών	119

5.3 Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα	129
Βιβλιογραφία	130
Παραρτήματα	139

Περίληψη

Ο καθορισμός και η αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών αποτελεί ένα από τα ζητήματα του εκπαιδευτικού λόγου, ο οποίος εκφέρεται από διεθνείς οργανισμούς και φαίνεται να επηρεάζει όλο και περισσότερο τις εκπαιδευτικές πολιτικές για τους εκπαιδευτικούς των κρατών μελών των διεθνών οργανισμών. Τα κράτη αναθέτουν τη διαχείριση των εκπαιδευτικών τους πολιτικών στα στελέχη τους. Στην περίπτωση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, οι Σχολικοί Σύμβουλοι ανήκουν στα στελέχη εκείνα τα οποία για να μπορούν να επιτελέσουν με επιτυχία το έργο τους, δηλαδή την επιστημονική και παιδαγωγική καθοδήγηση και την υποστήριξη των εκπαιδευτικών, τη συμμετοχή στην επιμόρφωσή τους και στην αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου, χρειάζεται να προσδώσουν βαρύνουσα σημασία στη διάσταση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών.

Λαμβάνοντας τα παραπάνω υπόψη η εργασία μας έχει ως σκοπό την διερεύνηση των απόψεων των Σχολικών Συμβούλων δημοτικής εκπαίδευσης για την επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών όπως αυτή προσδιορίζεται από τον διεθνή εκπαιδευτικό λόγο. Ειδικότερα επιχειρείται η ανίχνευση των απόψεων των Σχολικών Συμβούλων α) για την αναγκαιότητα, τον βαθμό και τους τρόπους ενημέρωσής τους για τον διεθνή εκπαιδευτικό λόγο των υπερεθνικών οργανισμών για την επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών και β) για τον βαθμό συμφωνίας τους με τα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών που προτάσσονται από διεθνείς οργανισμούς όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Οργανισμός για την Οικονομική Συνεργασία και την Ανάπτυξη σε συνδυασμό με τον καθοριστικό ρόλο για παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης που προσδίδουν οι παραπάνω οργανισμοί στους εκπαιδευτικούς καθώς και με την προσπάθειά των οργανισμών για εύρεση κοινών διεθνών κριτηρίων αξιολόγησης των εκπαιδευτικών.

Επιλέξαμε για την έρευνά μας την ερμηνευτική μέθοδο. Για το λόγο αυτό έγινε ανάλυση ημι-δομημένων συνεντεύξεων που λήφθηκαν από δεκαπέντε Σχολικούς Συμβούλους δημοτικής εκπαίδευσης και τα ευρήματα μελετήθηκαν σε συνδυασμό με το θεωρητικό πλαίσιο που αφορούσε στον εκπαιδευτικό λόγο τον οποίο εκφέρουν διεθνείς οργανισμοί, όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) και ο Οργανισμός για την Οικονομική Συνεργασία και την Ανάπτυξη (Ο.Ο.Σ.Α.) για τον

προσδιορισμό της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών αλλά και την κριτική η οποία ασκείται σε αυτόν.

Με βάση τα ευρήματα της έρευνας αναδεικνύεται η σημασία του επιλεγέντος ερευνητικού θέματος. Οι Σχολικοί Σύμβουλοι θεωρούν ότι οι διεθνείς οργανισμοί εμπλέκονται στον καθορισμό και την αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών. Θεωρούν, επίσης, ότι η εμπλοκή τους αυτή πρέπει να έχει κυρίως τεχνοκρατικό και γνωμοδοτικό χαρακτήρα. Αποδίδουν στους εκπαιδευτικούς ρόλο ιδιαίτερα σημαντικό, αλλά όχι αποκλειστικό, όσο αφορά στη διαμόρφωση κατάλληλου μαθησιακού περιβάλλοντος για ποιοτική μάθηση. Προσεγγίζοντας κριτικά τα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών που προτάσσονται από την Ε.Ε. και τον Ο.Ο.Σ.Α., τα θεωρούν μεν σημαντικά αλλά προκρίνουν και άλλα χαρακτηριστικά που οι ίδιοι θεωρούν εξίσου σημαντικά και τα οποία σκιαγραφούν έναν εκπαιδευτικό με ευρύτητα μόρφωσης, ανθρωπιστική προσέγγιση της διδασκαλίας και κριτική σκέψη.

Summary

The identification and assessment of professional teacher competence is one of the issues of the educational discourse who is expressed by international organizations and seems to increasingly influencing education policies for teachers in the member states of international organizations. Member states entrust the management of their educational policies to their executives. In the case of the Greek education system, school counselors need to give weighty importance in the dimension of professional teacher competence because they belong to those executives who have as their duty the scientific and pedagogical guidance and support of teachers, the organization of their training and the evaluation of educational work.

Taking this under consideration, our study aims to investigate the views of primary education school advisers on professional teacher competence as it has been defined by the international educational discourse. In particular is attempted the detection of the views of school counselors about a) the necessity, the extent and the ways of updating them about the international educational discourse of supranational organizations on professional teacher competence and about b) the degree of their agreement with the characteristics of the professional teacher competence that are preceded by international organizations like the European Union and the Organization for Economic Cooperation and Development combined with a) the decisive role in providing qualitative education imparted by these organizations to teachers and with b) the efforts of these organizations to find common international educational benchmarks.

We chose for our research the interpretive method. For this reason fifteen elementary school counselors have been interviewed using semi-structured interviews. The findings have been analyzed combined with the theoretical framework concerning the educational discourse about the identification and assessment of professional teacher competence as expressed by international organizations such as the European Union (EU) and the Organization for Economic Cooperation and Development (OECD).

The research findings highlighted the importance of the chosen research topic. School counselors argue that international organizations involve in defining and assessing the professional teacher competence. They also argue that their involvement shall have primarily a technocratic and advisory character. They ascribe teachers, with

regard to the development of an appropriate learning environment for qualitative learning, a particularly, but not exclusively role. School counselors, critically approaching the characteristics of the professional teacher competence preceded by the EU and OECD, consider them as important but in the same time prejudge too some other characteristics equally important. These characteristics outline an educated teacher with a humanitarian teaching approach and critical thinking.

Εισαγωγή

Στον διεθνή λόγο που οι υπερεθνικοί οργανισμοί αναπτύσσουν για διάφορα ζητήματα που απασχολούν τις χώρες-μέλη τους εντάσσουν και θέματα που αφορούν στην εκπαίδευση. Ειδικότερα, υπερεθνικοί οργανισμοί όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.), ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α.), η Ουνέσκο, η Παγκόσμια Τράπεζα, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου, αλλά και διεθνείς ενώσεις εκπαιδευτικών, πανεπιστημιακά ιδρύματα και ερευνητές της εκπαίδευσης καθώς και ιδιωτικά ιδρύματα και εταιρείες παραγωγής εκπαιδευτικών προτάσεων εντατικοποιούν το ενδιαφέρον τους αναφορικά με τη δομή και λειτουργία των εκπαιδευτικών συστημάτων (Τσαούσης, 2007· Ζμας, 2007· Ζμας 2009· Μούτσιος, 2010· Paine & Zeichner, 2012· Beech, 2009· Tatto, 2006· Σταμέλος & Βασιλόπουλος 2007· Solbrekke & Sugrue, 2014· Green, 1999· Hickling-Hudson, 2002· Garm, & Karlsen, 2004). Μάλιστα ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον εκπαιδευτικό ως κρίσιμο παράγοντα της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Έτσι, διεθνείς οργανισμοί δείχνουν τα τελευταία χρόνια να ασχολούνται όλο και περισσότερο με τη δική του επίδραση στις επιδόσεις των μαθητών (Caena, 2014· Connell, 2009· Malm, 2009· Conner & Sliwka, 2014· Musset, 2010· Storey, 2006· Robertson, 2012a· Robertson, 2012b· Klees, 2012· Bates, 2008· Bourgonje & Tromp, 2011· European Commission, 2007· OECD, 2010· OECD, 2007· OECD, 2014· Isoré, 2009· World Bank, 2013).

Ένα από τα ζητήματα που αποτελούν θεματική του εκπαιδευτικού λόγου, ο οποίος εκφέρεται από τους διεθνείς οργανισμούς, αποτελεί ο καθορισμός της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών με άλλα λόγια, το επίπεδο ετοιμότητας των εκπαιδευτικών και η δυνατότητα ανταπόκρισής τους στις απαιτήσεις που εγείρονται από τα εκπαιδευτικά συστήματα στα οποία υπηρετούν για την προετοιμασία των μαθητών να ζήσουν, να εργαστούν και να λειτουργήσουν σε μια παγκόσμια κοινότητα, όπως αυτή η οποία διαμορφώνεται στον 21^ο αιώνα που διανύουμε (Ζμας, 2007· Ζμας, 2009· Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2007· European Commission, 2009· Σταμέλος & Βασιλόπουλος, 2004· Robertson, 2012a· Robertson, 2012b· World Bank, 2013· OECD, 2007· Fredriksson, 2004· Santiago, 2002).

Στην εργασία μας θα αναφερθούμε κυρίως σε υπερεθνικούς οργανισμούς, όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο ΟΟΣΑ, οι οποίοι είναι σε θέση να επηρεάζουν τη διαμόρφωση εκπαιδευτικής πολιτικής στην Ελλάδα κυρίως λόγω της συμμετοχής της

σε αυτούς ως μέλος τους. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση οι εθνικές πολιτικές διαμορφώνονται σε σημαντικό βαθμό στο πλαίσιο το οποίο ορίζεται από τη «στρατηγική της Λισαβόνας», τον «ευρωπαϊκό εκπαιδευτικό χώρο», την «πανευρωπαϊκή διαδικασία της Μπολόνια» και το «πλαίσιο για τη δια βίου μάθηση» (Μούτσιος, 2010). Τα τελευταία χρόνια οι πολιτικές αυτές που προσδίδουν έμφαση στην υψηλής ποιότητας κατάρτιση των εκπαιδευτικών, συνδέοντάς την με τη βελτίωση των μαθησιακών επιδόσεων των μαθητών, εκφράστηκαν μέσα από διάφορα κείμενα συμβουλίων και επιτροπών της. Σ' αυτά περιγράφονται τα χαρακτηριστικά του «ευρωπαϊκού εκπαιδευτικού» με κυριότερα την πανεπιστημιακή μόρφωση με παιδαγωγική επάρκεια και γνώση των ειδικών αντικειμένων, τη δια βίου μάθηση, την κινητικότητα, τη σύμπραξη (Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2007· Σταμέλος & Βασιλόπουλος, 2004).

Ο ΟΟΣΑ με τη σειρά του ήδη από το 2000 συνδέει την ποιότητα του εκπαιδευτικού και του εκπαιδευτικού έργου με τις επιδόσεις των μαθητών, εκφράζοντας τις ανησυχίες του για επείγοντα θέματα που αφορούν στο επάγγελμα του εκπαιδευτικού στο πλαίσιο μιας ανταγωνιστικής οικονομίας της γνώσης (Robertson, 2012b). Χαρακτηριστικό παράδειγμα της προσέγγισης του ΟΟΣΑ στο θέμα αυτό αποτελεί το πρόγραμμα «Teachers Matter», το οποίο τέθηκε σε εφαρμογή το 2002 και αφορούσε στην έρευνα πολιτικών για εκπαιδευτικούς που εφαρμόζονταν σε 25 κράτη-μέλη του. Οι χώρες που συμμετείχαν προτρέπονταν να μοιραστούν μεταξύ τους πρακτικές οι οποίες είχαν αναδειχθεί ως κατάλληλες για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των εκπαιδευτικών τους (Robertson, 2012a).

Στη συνέχεια με το πρόγραμμα TALIS στοχεύει στη βελτίωση της σχολικής μάθησης, ανιχνεύοντας παράγοντες κλειδιά που συνδέονται με τον ρόλο του εκπαιδευτικού σ' αυτή, όπως ο ρόλος και η λειτουργία της σχολικής ηγεσίας, ο τρόπος αποτίμησης της εργασίας του εκπαιδευτικού και η σχετική ανατροφοδότηση που λαμβάνει, η επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και οι αντιλήψεις και οι στάσεις τους αναφορικά με τη διδασκαλία και τις παιδαγωγικές τους πρακτικές (OECD, 2007). Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονίσουμε ότι οι έρευνες, οι αναφορές οι προτεινόμενες πολιτικές από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον Ο.Ο.Σ.Α. ανάμεσα στα άλλα και για το ζήτημα της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών προσέφεραν το έδαφος για την ανάπτυξη διαλόγου και κριτικής σε διεθνές επίπεδο.

Σύμφωνα με ερευνητές η παγκοσμιοποίηση φέρνει στο προσκήνιο νέες απαιτούμενες δεξιότητες από τη νέα γενιά και καθιστά εμφανείς τις πιέσεις της

οικονομίας και της αγοράς στην εκπαίδευση των εκπαιδευτικών αυξάνοντας τις προσδοκίες για λογοδοσία τους και παράλληλα εφαρμόζοντας οικονομικούς περιορισμούς στα προγράμματα εκπαίδευσής τους. Μάλιστα σε κάποιες περιπτώσεις προσεγγίζεται η διδασκαλία ως κυρίως τεχνική διαδικασία, χωρίς ιδιαίτερη προσοχή στις κοινωνικές σχέσεις και την ηθική διάσταση που αυτή εμπεριέχει και κατά συνέπεια θεωρείται η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών εξάσκηση και όχι επιστημονική διαδικασία (Paine & Zeichner, 2012). Σ' αυτές τις περιπτώσεις δε δίνεται βαρύτητα στην πολιτισμική κριτική προσέγγιση αλλά σε μια σειρά ελέγξιμες και επιθυμητές από την αγορά δεξιότητες όπως και σε μια περιορισμένη στην ανάδειξη καλών πρακτικών εκπαιδευτική έρευνα (Connell, 2009).

Προσεγγίζοντας τώρα τον ρόλο των στελεχών εκπαίδευσης σε σχέση με τον καθορισμό της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών διαπιστώνουμε ότι αυτά έχοντας αρμοδιότητες διοικητικές, διαχειριστικές της εκπαιδευτικής πολιτικής, αλλά σε κάποιες περιπτώσεις και αξιολογικές, χρειάζεται να προσδώσουν βαρύνουσα σημασία στη διάσταση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών ώστε να μπορούν να ασκήσουν σωστά τα προαναφερθέντα διοικητικά, διαχειριστικά και αξιολογικά τους καθήκοντα. Στα στελέχη που συγκεντρώνουν τα παραπάνω χαρακτηριστικά στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα ανήκουν και οι Σχολικοί Σύμβουλοι οι οποίοι με βάση το καθηκοντολόγιό τους θεωρούνται διαχειριστές της εκπαιδευτικής πολιτικής. Ειδικότερα, έργο των Σχολικών Συμβούλων είναι η επιστημονική και παιδαγωγική καθοδήγηση και υποστήριξη των εκπαιδευτικών, η συμμετοχή στην επιμόρφωσή τους και στην αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου καθώς και η ενθάρρυνση κάθε προσπάθειας για επιστημονική έρευνα στο χώρο της εκπαίδευσης. Ακόμη στους Σχολικούς Συμβούλους έχει ανατεθεί η γενική παιδαγωγική ευθύνη των σχολείων της εκπαιδευτικής τους περιφέρειας (Ν. 1304/1982, Ν. 1566/1985, Ν. 2525/1997, Φ. 353/2002).

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει, ιδιαίτερα την τελευταία δεκαετία έχει αρχίσει να αναπτύσσεται ο διεθνής εκπαιδευτικός λόγος που αφορά την επαγγελματική επάρκεια, την αξιολόγηση και την εκπαίδευση των εκπαιδευτικών. Ο προαναφερθείς λόγος φαίνεται να επηρεάζει όλο και περισσότερο και να τείνει να συνδιαμορφώσει τις εκπαιδευτικές πολιτικές για τους εκπαιδευτικούς των κρατών-μελών των διαφόρων υπερεθνικών οργανισμών.

Η βιβλιογραφική μας ανασκόπηση με στόχο ανάμεσα στα άλλα την αναζήτηση ερευνών σχετικών με τις απόψεις στελεχών της εκπαίδευσης για τον

προσδιορισμό, υπό την επίδραση του διεθνούς εκπαιδευτικού λόγου, της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών οδηγεί σε έρευνες, οι οποίες αναφέρονται κυρίως στις απόψεις διευθυντών σχολείων για την επαγγελματική επάρκεια νεοεισερχόμενων στο επάγγελμα εκπαιδευτικών και οι οποίες διαμορφώνουν κατηγορίες χαρακτηριστικών επαγγελματικής επάρκειας με διαφορετική αφετηρία αλλά και βαρύτητα. Μάλιστα σε κάποιες περιπτώσεις τις θέτουν και σε σύγκριση με τις αντίστοιχες απόψεις των ίδιων των νέων εκπαιδευτικών (Truog, 1998· Ballantyne, Thompson & Taylor, 1998· Cheng & Cheung, 2004· Musset, 2010). Ένα σημείο ιδιαίτερα ενδιαφέρον είναι ο περιορισμένος αριθμός σχετικών ερευνών, όπως άλλωστε οι Cheng και Cheung (2004 σελ. 189) καθώς και ο Truog (1998, σελ. 55) αναφέρουν.

Σκοπός της εργασίας είναι να ερευνηθεί τις απόψεις των Σχολικών Συμβούλων Δημοτικής Εκπαίδευσης για την επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών και τον τρόπο και τον βαθμό διαμόρφωσής τους από τον διεθνή εκπαιδευτικό λόγο, όπως αυτός εκφέρεται από υπερεθνικούς οργανισμούς. Ειδικότερα, θα επιχειρηθεί η ανίχνευση των απόψεων των Σχολικών Συμβούλων για:

- την αναγκαιότητα ενημέρωσής τους για τον διεθνή εκπαιδευτικό λόγο αναφορικά με την επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών.
- τους τρόπους επίτευξης αυτής της ενημέρωσης.
- το βαθμό διαμόρφωσης των εθνικών πολιτικών για την επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών από τις προτεινόμενες επεξεργασμένες πολιτικές της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α.
- την αναγκαιότητα διαμόρφωσης των εθνικών πολιτικών για την επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών από τις προτεινόμενες επεξεργασμένες πολιτικές της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α.

Στο πρώτο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας επιχειρείται η εννοιολογική προσέγγιση του διεθνούς εκπαιδευτικού λόγου με την παρουσίαση βασικών φορέων εκφοράς του και μια κριτική προσέγγιση του τρόπου και του βαθμού επίδρασής του στη διαμόρφωση των εκπαιδευτικών πολιτικών των κρατών. Στο δεύτερο κεφάλαιο προσδιορίζεται εννοιολογικά η επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών μέσα από την οπτική της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α. και παρουσιάζονται οι απόψεις των δύο οργανισμών για τη σύνδεση διαδοχικά της επαγγελματικής επάρκειας με την αρχική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών, την ένταξή τους στο επάγγελμα και την

επαγγελματική τους ανάπτυξη. Στο τρίτο κεφάλαιο αναπτύσσεται η μεθοδολογία της έρευνας, δηλαδή διατυπώνονται οι στόχοι και τα ερευνητικά ερωτήματα, ορίζεται το είδος της έρευνας καθώς και το δείγμα ή οι συμμετέχοντες. Επίσης, παρουσιάζεται ο σχεδιασμός της έρευνας και τα εργαλεία συλλογής των δεδομένων καθώς και η μέθοδος ανάλυσής τους. Το τέταρτο κεφάλαιο περιλαμβάνει την ανάλυση των δεδομένων και στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα συμπεράσματα της έρευνας, όπως προέκυψαν από την επεξεργασία των ερευνητικών δεδομένων και διατυπώνονται προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.

1^ο Κεφάλαιο: Διεθνής εκπαιδευτικός λόγος

1.1 Εννοιολόγηση

Διαχρονικά η διαμόρφωση εκπαιδευτικής πολιτικής θεωρούταν ότι αποτελεί αντικείμενο οριζόμενο στο πλαίσιο της κυριαρχίας που ασκείται από κάθε κράτος χωριστά. Έτσι, η σύνδεση της εκπαίδευσης με την εθνική κουλτούρα και αγορά μεταφέρει στο κράτος που χρηματοδοτεί, ρυθμίζει και ελέγχει την εκπαιδευτική διαδικασία, την αρμοδιότητα για την οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος (Σταμέλος & Βασιλόπουλος, 2004· Ζμας, 2007· Τσαούσης, 2007). Παράλληλα, όμως, τα κράτη συμμετέχουν σε διεθνείς οργανισμούς με στόχο τη συνεργασία και την κάλυψη αναγκών οικονομικής, πολιτικής, πολιτιστικής, περιβαλλοντικής φύσης.

Η βαρύτητα του διεθνούς εκπαιδευτικού λόγου στη διαμόρφωση του εκπαιδευτικού συγκείμενου των χωρών, έχοντας την αφετηρία της στα χρόνια μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, αυξάνεται προοδευτικά (Paine & Zeichner, 2012· Τσαούσης, 2007). Στις μέρες μας αντικατοπτρίζεται στην τάση πολλών κρατών να προσεγγίζουν την εκπαίδευση γενικότερα και τη διδασκαλία ειδικότερα (π.χ. διατύπωση στόχων, μέτρηση ποιότητας, οργάνωση υποστήριξης και επαγγελματική εκπαίδευση εκπαιδευτικών) ως προϋπόθεση οικονομικής ανάπτυξης στο πλαίσιο του διεθνούς ανταγωνισμού για την οικονομία της γνώσης. Έτσι, αναζητούν για τις εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις που σχεδιάζουν επιτυχημένα παραδείγματα σε άλλες χώρες, όπως τουλάχιστον αυτά παρουσιάζονται στις εκθέσεις, έρευνες και αναφορές υπερεθνικών οργανισμών. Αυτοί, με τη σειρά τους, αυτοπροβαλλόμενοι ως ειδικοί, ουδέτεροι και αντικειμενικοί αξιολογητές και χρησιμοποιώντας τόσο την οικονομική επιρροή τους όσο και την ερευνητική τους τεχνογνωσία, προτείνουν λύσεις σε εκπαιδευτικά προβλήματα (Beech, 2009· Paine & Zeichner, 2012· Tatto, 2006).

Στην προσπάθειά μας να ορίσουμε εννοιολογικά τον διεθνή εκπαιδευτικό λόγο θα επικαλεστούμε αρχικά τον Ζμα (2007 σελ. 14, 15), ο οποίος τον ορίζει ως «*μια συστηματοποιημένη δέσμη εκπαιδευτικών θεμάτων και δημοφιλών «ηχηρών λέξεων» (Buzz words) σε παγκόσμιο επίπεδο*». Ο ίδιος ερευνητής τονίζει την «*εμφατική αναφορά του διεθνούς εκπαιδευτικού λόγου στην οικονομική αξία της εκπαίδευσης*» και σημειώνει χαρακτηριστικές λέξεις-κλειδιά που αναδεικνύουν τα ιδεολογικά του προτάγματα, όπως «*κατάρτιση*», «*δεξιότητες*», «*δια βίου μάθηση*», «*απασχόληση*», «*πιστοποίηση ποιότητας*», «*παραγωγικότητα*», καθώς και επιχειρηματικής προέλευσης έννοιες, όπως «*ανταγωνιστικότητα*», «*απόδοση λόγου*»,

«αποτελεσματικότητα», «έλεγχος κόστους-κέρδους», «αποδοτικότητα», «ρυθμιστικότητα». Ακόμη, σύμφωνα με τον Beech (2009), ο διεθνής εκπαιδευτικός λόγος τον οποίο παράγουν οι υπερεθνικοί οργανισμοί, μπορεί να κατανοηθεί ως η προσπάθειά τους να απαντήσουν με πρακτικές λύσεις γενικής ισχύος σε επείγοντα ερωτήματα που θέτει η διεθνής εκπαιδευτική πραγματικότητα. Ο διεθνής εκπαιδευτικός λόγος δεν είναι ταυτόσημος και απολύτως ενιαίος, αν και θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι με το πέρασμα του χρόνου φαίνεται να συγκλίνει όλο και περισσότερο. Εξαρτάται κυρίως από τον φορέα που τον εκφέρει και το χωροχρονικό πλαίσιο μέσα στο οποίο εκφέρεται.

1.2 Φορείς

Μπορούμε να θεωρήσουμε ότι διεθνή εκπαιδευτικό λόγο εκφέρουν οι υπερεθνικοί οργανισμοί, όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση (στο εξής Ε.Ε.), ο ΟΟΣΑ, η Παγκόσμια Τράπεζα, η UNESCO, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου, ιδρύματα όπως το Bill & Melinda Gates Foundation και εταιρείες παραγωγής εκπαιδευτικών προτάσεων, όπως η McKinsey & Company, διεθνείς ενώσεις εκπαιδευτικών, όπως η Education International, πανεπιστημιακά ιδρύματα και ερευνητές της εκπαίδευσης.

1.2.1 Ο εκπαιδευτικός λόγος της Ε.Ε.

Στην Ε.Ε. η εκπαιδευτική πολιτική χρειάστηκε χρόνο για να συγκροτηθεί και κινήθηκε με αργούς ρυθμούς στα πρώτα της στάδια. Χρειάστηκαν τριάντα χρόνια από το 1976 έως το 2006 ώστε να διαμορφωθεί ένα συνεκτικό πλαίσιο συνεργασίας για την εκπαίδευση και την κατάρτιση (Perin, 2007, στο Steger, 2014, σελ. 332). Μάλιστα από τη δεκαετία του 1980 αρχίζει να διαμορφώνεται ενιαία ευρωπαϊκή εκπαιδευτική πολιτική.

Η ευρωπαϊκή εκπαιδευτική πολιτική χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη δύο γενικών κατευθύνσεων: α) την ενδοενωσιακή, δηλαδή την προς τον ενδοκοινοτικό χώρο στρεφόμενη εκπαιδευτική πολιτική και β) την πολιτική που απευθύνεται προς το χώρο εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης και έχει τρεις διαστάσεις: 1) τη διευρωπαϊκή που αφορά τις εκτός Ένωσης ευρωπαϊκές χώρες, 2) τη διεθνή που στρέφεται προς τον υπόλοιπο κόσμο, 3) την πολιτική που αφορά στη συνεργασία με τους Διεθνείς Οργανισμούς. Σε αρκετές περιπτώσεις οι πολιτικές αυτές υλοποιούνται με την ανάπτυξη προγραμμάτων, όπως το Tempus ,το οποίο αφορούσε στις μεταβατικές (μετά την πτώση του Τείχους του Βερολίνου) χώρες της κεντρικής και ανατολικής

Ευρώπης, το πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης, τα προγράμματα Masters του κοινοτικού προγράμματος Erasmus Mundus για μη ευρωπαϊκές χώρες (Τσαούσης, 2007). Στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης η εδραίωση του δικτυακού χώρου ευρωπαϊκής εκπαίδευσης επιταχύνθηκε με την εφαρμογή προγραμμάτων, όπως το Σωκράτης και το Leonardo da Vinci, τα οποία συγκριτικά με προηγούμενα ευρωπαϊκά προγράμματα ικανοποιούσαν τις απαιτήσεις για βελτιωμένο σχεδιασμό, ορθολογικότερη λειτουργία και συστηματικότερη αξιολόγηση (Ζμας, 2007).

Με την αξιοποίηση διακρατικών δικτύων, συγκριτικών εκθέσεων, στατιστικών δεδομένων, δεικτών ελέγχου και ενιαίων στόχων ανάμεσα στα κράτη μέλη της η επίδρασή της Ε.Ε. στην αναδιάρθρωση των κρατικών συστημάτων εκπαίδευσης καθίσταται αναμφισβήτητη. Ειδικότερα, οι εκθέσεις προόδου της Ε.Ε. λειτουργούν συγκριτικά αναφορικά με τις εκπαιδευτικές επιδόσεις των κρατών – μελών μεταξύ τους αλλά και με τους θεωρούμενους ανταγωνιστές της Ε.Ε. (ΗΠΑ, Ιαπωνία, Κίνα, Ινδία) και διαχέονται σε ολόκληρη την Ευρώπη κυρίως μέσω χρηματοδοτούμενων ερευνητικών προγραμμάτων και γραφειοκρατικών διαδικασιών (Ζμας, 2009· Μούτσιος, 2010).

Οι εθνικές εκπαιδευτικές πολιτικές στην Ε.Ε. παρά το ό,τι συνεχίζουν να διατηρούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των κοινωνιών στις οποίες ανήκουν, σε σημαντικό βαθμό διαμορφώνονται στο πλαίσιο που ορίζεται από τη «Συνθήκη του Μάαστριχτ», τη «Στρατηγική της Λισαβόνας», τον «Ευρωπαϊκό Εκπαιδευτικό Χώρο», την «Πανευρωπαϊκή διαδικασία της Μπολόνια» και το «Πλαίσιο για τη Δια Βίου Μάθηση» (Μούτσιος, 2010). Οριοθετώντας την συγκρότηση της ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής, οι Σταμέλος και Βασιλόπουλος (2004) σημειώνουν αρχικά τον σημαντικό ρόλο που διαδραμάτισε στη δημιουργία νομιμοποιητικής βάσης για την ανάπτυξη εκπαιδευτικών πολιτικών από την Ε.Ε. το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στη συνέχεια διακρίνουν στην ευρωπαϊκή εκπαιδευτική πολιτική τρεις περιόδους με την πρώτη να αναδεικνύει την ανάγκη για την ύπαρξη ενιαίας εκπαιδευτικής πολιτικής στην Ευρώπη, τη δεύτερη να παράγει πολιτικές αποφάσεις για την ανάπτυξή της και την τρίτη να την επισημοποιεί και να την αναβαθμίζει νομικά με την Συνθήκη του Μάαστριχτ. Με τη συνθήκη αυτή η εκπαίδευση αναγνωρίζεται «επίσημα ως τομέας πολιτικής της Ένωσης και με το άρθρο 126 της Συνθήκης θεσμοθετείται η δυνατότητα παρέμβασης της Επιτροπής στο χώρο της υποχρεωτικής εκπαίδευσης» (Σταμέλος & Βασιλόπουλος 2004, σελ. 61).

Στη συνέχεια στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισαβόνας το 2000 τίθεται ο εξαιρετικά φιλόδοξος στόχος της ανάδειξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως της *«ανταγωνιστικότερης και δυναμικότερης οικονομίας της γνώσης ανά την υφήλιο, ικανή για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και μεγαλύτερη συνοχή»* που με τη σειρά του ωθεί στη συγκρότηση του προγράμματος «Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2010». Αυτό δομείται στη βάση τριών στρατηγικών στόχων (ποιότητα, προσβασιμότητα, ανοιχτότητα) και δεκατριών συναφών στόχων αποτελώντας την πρώτη επίσημη απόπειρα υλοποίησης της πολιτικής της «συγκλίνουσας στοχοθέτησης» με πορεία προς τον σχεδιασμό και τη συγκρότηση ενιαίας κατευθυντήριας γραμμής για την αναδόμηση των εθνικών εκπαιδευτικών συστημάτων (Ζμας, 2007).

Σύμφωνα με τον Μούτσιο (2010) μια βασική παράμετρο στη διαδικασία υλοποίησης της «Στρατηγικής της Λισαβόνας» αποτελεί η Ανοικτή Μέθοδος Συντονισμού (Open Method of Coordination). Με έναρξη εφαρμογής της το 2000 και στόχο την εμπλοκή όλων των κρατών – μελών στο σχεδιασμό εκπαιδευτικών πολιτικών αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα γραφειοκρατικού προγραμματισμού, επιτήρησης και εφαρμογής προκαθορισμένων κατευθύνσεων και προώθησης «βέλτιστων» πρακτικών. Αυτό που σύμφωνα με τον συγγραφέα, προκύπτει είναι ότι γραφειοκρατικές δομές φαίνονται να προτείνουν επιστημονικά αποδεδειγμένες και κατά συνέπεια αξιόπιστες και αποτελεσματικές λύσεις σε διαγνωσμένα προβλήματα εκπαιδευτικών πολιτικών των χωρών – μελών της Ε.Ε.

Περνώντας στον χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αναφερόμαστε στον ευρωπαϊκό χώρο της ανώτατης εκπαίδευσης για τον οποίο οι Σταμέλος και Βασιλόπουλος (2004, σελ. 77) χαρακτηριστικά αναφέρουν: *«Ο ευρωπαϊκός χώρος ανώτατης εκπαίδευσης έχει ως τελικό σκοπό τη συνοχή και τη συνάφεια στο επίπεδο των δομών, του περιεχομένου, της σύνδεσης και της αξιολόγησης της ποιότητας της ανώτατης εκπαίδευσης με στόχο την τόνωση της αγοράς εργασίας και την οικονομική ανάπτυξη στο εσωτερικό και στο εξωτερικό της Ευρώπης»*. Για τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού χώρου ανώτατης εκπαίδευσης θέτει τις βάσεις η διακήρυξη της Μπολόνια διαμορφώνοντας δύο κύκλους σπουδών από το βασικό πτυχίο έως και το μεταπτυχιακό και το διδακτορικό, διευκολύνοντας την κινητικότητα των φοιτητών μέσω της θέσπισης των μεταφερόμενων διδακτικών μονάδων (ECTS), προωθώντας την ευρωπαϊκή συνεργασία για τη διασφάλιση της ποιότητας, θέτοντας τα θεμέλια για την ανάπτυξη συγκρίσιμων κριτηρίων και μεθοδολογιών και στοχεύοντας στην

ευρωπαϊκή διάσταση στα προγράμματα σπουδών. Στη συνέχεια στην Υπουργική Σύνοδο της Πράγας το 2001 προστίθενται τρεις επιπλέον στόχοι στη διαδικασία της Μπολόνια. Η δια βίου μάθηση, η συμμετοχή των φοιτητών και των πανεπιστημίων στη διαδικασία και η προώθηση της ελκυστικότητας του ευρωπαϊκού χώρου ανώτατης εκπαίδευσης (Σταμέλος & Βασιλόπουλος, 2004· Τσαούσης, 2007).

Ειδικότερα για τους εκπαιδευτικούς και την εκπαίδευσή τους η Ε.Ε. εντοπίζει προβλήματα στο επίπεδο των στόχων, της σύνδεσης επιστημονικής θεωρίας και πράξης, του καθορισμού των απαραίτητων επαγγελματικών δεξιοτήτων και της εργασιακής δυσaréσκειας των εκπαιδευτικών. (European Commission, 2007· Ζμας, 2009). Αυτές σε συνδυασμό με διεθνείς έρευνες άλλων οργανισμών έχουν αντίκτυπο στις πολιτικές για τους εκπαιδευτικούς με χαρακτηριστικό παράδειγμα την συμφωνία των γερμανικών ομόσπονδων κρατιδίων για πρώτη φορά για την από κοινού τακτική αξιολόγηση των ποικίλων προγραμμάτων εκπαίδευσης εκπαιδευτικών (Ζμας, 2009).

Ακόμη ιδιαίτερα σημαντικά για τη διαμόρφωση της πολιτικής της Ε.Ε. για τους εκπαιδευτικούς είναι κείμενα όπως: 1) The Council Conclusions on Improving the Quality of Teacher Education του 2007 με το οποίο ζητείται από τα κράτη – μέλη να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα για τη βελτίωση του επιπέδου πιστοποίησης και πρακτικής εμπειρίας των εκπαιδευτικών τόσο κατά τη διαδικασία εισόδου στο επάγγελμα όσο στη διάρκεια της επαγγελματικής του ανάπτυξης, 2) The Council Conclusions on preparing young people for the 21st century: an agenda for European cooperation on schools του 2008 με το οποίο ζητείται η λήψη μέτρων για τη βελτίωση της ελκυστικότητας του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού, την παροχή της υποστήριξης στους νέους εκπαιδευτικούς κατά την ενταξιακή διαδικασία τους στα σχολεία, την παρακολούθηση της εξέλιξης των προσλήψεων, τοποθετήσεων, αποχώρησης από την εργασία των εκπαιδευτικών καθώς και της πρόσληψης και εκπαίδευσης διευθυντικών στελεχών, 3) The Council conclusions on the professional development of teachers and school leaders του 2009, με το οποίο η γνώση, οι δεξιότητες και η ηθική δέσμευση των εκπαιδευτικών προσδιορίζονται ως οι σημαντικότεροι παράγοντες για την επίτευξη υψηλών εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων και για το λόγο αυτό προτρέπει τα κράτη-μέλη να ακολουθήσουν πρακτικές προσέλευσης και πρόσληψης των καλύτερων υποψηφίων, να συμβάλλουν στην ομαλή ένταξη και την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών (Stéger, 2014).

1.2.2 Ο εκπαιδευτικός λόγος του Ο.Ο.Σ.Α.

Ο Ο.Ο.Σ.Α. από την πλευρά του διεκδικεί έναν ιδιαίτερο ρόλο, ασκώντας ιδιαίτερα σημαντική επίδραση στη διαμόρφωση εκπαιδευτικών πολιτικών σε διεθνές επίπεδο (Lown 2001 & 2003 στο Bates, 2008, σελ. 280). Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το πρόγραμμα PISA το οποίο λαμβάνει χώρα σε τακτά χρονικά διαστήματα και αποτελεί ένα από τα πιο πολυσυζητημένα ερευνητικά προγράμματα αξιολόγησης των μαθητών σε συγκεκριμένες γνωστικές περιοχές, το οποίο επηρέασε τις εκπαιδευτικές πολιτικές πολλών χωρών (Ζμας, 2007· Ζμας, 2009· Paine & Zeichner, 2012· Μούτσιος, 2010· Solbrekke & Sugrue, 2014). Συγκεκριμένα στο πρόγραμμα PISA αξιολογούνται οι επιδόσεις στη γλώσσα, τα μαθηματικά και τις φυσικές επιστήμες μαθητών ηλικίας δεκαπέντε ετών, οι οποίοι ολοκληρώνουν την υποχρεωτική ή βασική τους εκπαίδευση. Οι μαθητές οι οποίοι λαμβάνουν μέρος, αποτελούν δείγμα μαθητικού πληθυσμού το οποίο προέρχεται από χώρες οι πληθυσμοί των οποίων αποτελούν περίπου το 1/3 του παγκόσμιου πληθυσμού. Κύριο ζητούμενο του προγράμματος αποτελεί η διερεύνηση της δυνατότητας των μαθητών να αξιοποιούν τις γνώσεις και ικανότητες που κατέχουν ώστε να είναι σε θέση να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της καθημερινότητάς τους (Ζμας, 2007· Τσαούσης, 2007).

Χαρακτηριστικά σε κείμενο του Οργανισμού τίθενται ερωτήματα όπως: «Είναι οι μαθητές καλά προετοιμασμένοι για τις προκλήσεις του μέλλοντος; Είναι σε θέση να αναλύουν, να αιτιολογούν και να επικοινωνούν αποτελεσματικά; Κατέχουν την ικανότητα να συνεχίζουν να μαθαίνουν δια βίου;» Και σε άλλο σημείο αναφέρεται ότι «Η αναφορά αξιοποιεί σύγχρονα οικονομικά μοντέλα για να συσχετίσει γνωστικές δεξιότητες – όπως μετρήθηκαν από την PISA και άλλα διεθνή εργαλεία μέτρησης – με την μεγέθυνση της οικονομίας» (OECD, 2010, στο Zhao, 2010, σελ. 424).

Εκτός από το πρόγραμμα PISA με ειδικές εκθέσεις του με τίτλο «Μια ματιά στην εκπαίδευση: Δείκτες του Ο.Ο.Σ.Α.» τις οποίες δημοσιεύει σχεδόν σε ετήσια βάση ο Ο.Ο.Σ.Α. παρέχει πληροφορίες και ευρεία συλλογή δεδομένων που αφορούν σε ποιοτικά και ποσοτικά χαρακτηριστικά των εκπαιδευτικών πολιτικών που εφαρμόζονται τόσο σε χώρες – μέλη αλλά και σε χώρες εκτός του Οργανισμού. Αυτές αναφέρονται σε ζητήματα όπως οι επιδόσεις, οι πόροι, τα ποσοστά φοίτησης, ο τρόπος οργάνωσης των εκπαιδευτικών συστημάτων. Γενικότερα το εκπαιδευτικό

ενδιαφέρον του Ο.Ο.Σ.Α. συμπυκνώνεται στους ακόλουθους έξι στρατηγικούς στόχους:

- 1) Προώθηση της δια βίου μάθησης και βελτίωση της σύνδεσής της με την κοινωνία και την οικονομία, μέσω της βελτίωσης της προσχολικής αγωγής, της ανάπτυξης και μέτρησης των ικανοτήτων των ενηλίκων και της αύξησης της οικονομικής απόδοσης του ανθρώπινου κεφαλαίου,
- 2) Αξιολόγηση και βελτίωση των αποτελεσμάτων της εκπαίδευσης, που σημαίνει αξιολόγηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων της σχολικής εκπαίδευσης, ανάπτυξη μεθόδων ποσοτικής σύγκρισης των συστημάτων, ανάλυση και βελτίωση των πολιτικών και των πρακτικών και σύνδεση της επιστήμης της μάθησης, της έρευνας του εγκεφάλου και της εκπαίδευσης,
- 3) Προώθηση της ποιοτικής διδασκαλίας, δηλαδή αναδιάρθρωση του έργου και της επαγγελματικής πορείας των εκπαιδευτικών και ανάπτυξη δεικτών διδασκαλίας και μάθησης,
- 4) Επανεκτίμηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε μια παγκοσμιοποιημένη οικονομία, που μεταφράζεται σε αξιολόγηση των πολιτικών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, παρακολούθηση της διεθνοποίησης και της εμπορικής πλευράς της εκπαίδευσης, διεύρυνση της θεσμικής διοίκησης και διαχείρισης και βελτίωσης των δεικτών,
- 5) Προώθηση της κοινωνικής συνοχής μέσω της εκπαίδευσης, με βελτίωση της ισότητας ευκαιριών, βελτίωση αποτελεσμάτων για μαθητές με ειδικές ανάγκες αποτελεσματική διαχείριση των εθνικών και πολιτισμικών διαφορών, δημιουργία ασφαλών σχολείων,
- 6) Δημιουργία νέων προοπτικών στην εκπαίδευση με βελτιωμένη διαχείριση των γνώσεων στην εκπαίδευση και διαμόρφωση σεναρίων για την εκπαίδευση του μέλλοντος (Τσαούσης, 2007).

Ακόμη ο Ο.Ο.Σ.Α. από το 1997 με το πρόγραμμα «DeSeCo» (Definition and Selection of Competencies) επιχειρεί να ανιχνεύσει τα βασικά χαρακτηριστικά επάρκειας για τους μαθητές ώστε αυτοί όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται «να έχουν τη δυνατότητα να ζήσουν ευτυχισμένοι σε μια κοινωνία που να λειτουργεί σωστά» (Halász & Michel, 2011). Ακόμη σύμφωνα με την Caena (2014), ο Ο.Ο.Σ.Α. καταγράφει ως αιτούμενα από τους εργοδότες χαρακτηριστικά επάρκειας και δεξιότητες των πολιτών όπως την κριτική επίγνωση, την αυτονομία, την πρωτοβουλία, τη δημιουργικότητα, την αναζήτηση της καινοτομίας, τη

διαθεσιμότητα για συνεργασία και επικοινωνία, την διάθεση για μάθηση, την υπευθυνότητα.

Τα τελευταία χρόνια ο Ο.Ο.Σ.Α. με έρευνες και εκθέσεις του προσδιορίζει ως ιδιαίτερα σημαντικό το ρόλο των εκπαιδευτικών στην παραγωγή προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων και ως εκ τούτου στη διαμόρφωση των εκπαιδευτικών πολιτικών των χωρών. Ενδεικτικά αναφερόμαστε στα ακόλουθα:

- πρόγραμμα έρευνας των πολιτικών για εκπαιδευτικούς με τίτλο «Teachers Matter» και στόχο τη διάχυση ανάμεσα στις χώρες «καλών πρακτικών» σχετικών με τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των εκπαιδευτικών (Robertson, 2012a)
- πρόγραμμα «Teaching and Learning International Survey» (TALIS) με έναρξη το 2008 και στόχους την ανίχνευση του ρόλου των εκπαιδευτικών στη βελτίωση της σχολικής μάθησης, τον ρόλο της σχολικής ηγεσίας, την αρχική τους εκπαίδευση, την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και την επίδρασή της στη διαμόρφωση αντιλήψεων και στάσεων καθώς και διαμόρφωσης των παιδαγωγικών πρακτικών των εκπαιδευτικών, το κλίμα της τάξης και το σχολικό κλίμα, την ικανοποίηση που λαμβάνουν από την εργασία τους, την αίσθηση που έχουν οι ίδιοι για τις επαγγελματικές τους ικανότητες (OECD, 2007· OECD, 2014).

Προσεγγίζοντας κριτικά τον εκπαιδευτικό λόγο του Ο.Ο.Σ.Α. ο Μούτσιος (2007) αναφέρει ότι ο Οργανισμός έχοντας υιοθετήσει την θεωρία του ανθρώπινου κεφαλαίου προσδίδει στην εκπαίδευση το ρόλο του μηχανισμού παραγωγής του προκρίνοντας πολιτικές οι οποίες αναδεικνύουν ως κύρια προτάγματα τις βασικές δεξιότητες, τη σχέση κόστους – αποτελέσματος, την έμφαση στις μαθησιακές επιδόσεις. Παράλληλα σύμφωνα με τον ίδιο αρθρογράφο στις κύριες επιδιώξεις του Οργανισμού συμπεριλαμβάνεται η δημιουργία εκπαιδευτικών αγορών, η μέτρηση και σύγκριση των μαθησιακών επιδόσεων των μαθητών, η διαχειριστική λογική στη λειτουργία των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και οι προτάσεις για άμβλυνση των ορίων διάκρισης ανάμεσα στην γενική και επαγγελματική εκπαίδευση και ανάμεσα στην εκπαίδευση και την εργασία. Σχετικά με τη λειτουργία του Ο.Ο.Σ.Α. ο Ζμας (2007) αναφέρει ότι τα κράτη – μέλη του που λειτουργούν ως κόμβοι του διαθέτουν διαφορετικό βαθμό επιρροής στη διαμόρφωση του εκπαιδευτικού του λόγου ανάλογα

με την ισχύ που τους προσδίδει ο βαθμός συμμετοχής τους στα βάρη του ετήσιου προϋπολογισμού του.

Στην προσέγγιση του Ο.Ο.Σ.Α. (2005) ότι η ποιότητα των εκπαιδευτικών παίζει καθοριστικό ρόλο στην παραγωγή θετικών μαθησιακών αποτελεσμάτων και ότι αυτή αποτελεί παράγοντα δεκτικό επίδρασης από την άσκηση εκπαιδευτικών πολιτικών σε αντίθεση με την κοινωνική καταγωγή και τις ικανότητες των μαθητών ασκεί κριτική η Connell (2009). Η ερευνήτρια αναφέρει ότι η ιστορία της παγκόσμιας εκπαίδευσης καταδεικνύει ότι η κοινωνική καταγωγή και οι ικανότητες των μαθητών είναι ανοιχτές στην επίδραση των εκπαιδευτικών πολιτικών και διαμορφώνονται από την κατανομή των κοινωνικών πόρων και των συλλογικών αποφάσεων στην κοινωνία. Ως παραδείγματα αναφέρει την παγκόσμια βελτίωση στο πεδίο του αλφαριθμητισμού, τις τεράστιες αλλαγές στο βαθμό συμμετοχής στην εκπαιδευτική διαδικασία κοριτσιών και γυναικών και την αυξανόμενη πρόσβαση των ασθενέστερων κοινωνικοοικονομικών στρωμάτων στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, δηλαδή καταστάσεων που βελτίωσαν προφανώς τα μαθησιακά αποτελέσματα.

1.2.3 Ο εκπαιδευτικός λόγος της Παγκόσμιας Τράπεζας

Η Παγκόσμια Τράπεζα ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 1960 προσανατολίζεται, αν και με επιφύλαξη, στην επένδυση στη εκπαίδευση για ανάπτυξη, κάτι που τελικά την καθιστά στην πορεία τον μεγαλύτερο χρηματοδότη για θέματα εκπαίδευσης στις αναπτυσσόμενες χώρες με την ανάλογη απόκτηση επιρροής στη διαμόρφωση των εκπαιδευτικών συστημάτων τους (Green, 1999· Beech, 2009· Robertson, 2012b).

Σημαντικό εργαλείο για τη διασφάλιση της αποδοτικότητας των επενδύσεων της στην εκπαίδευση θεωρεί η Παγκόσμια Τράπεζα τα συστήματα αξιολόγησης που εφαρμόζει. Χαρακτηριστικά στο κείμενο της Παγκόσμιας Τράπεζας με τίτλο «Μάθηση για Όλους: Επενδύοντας στη Γνώση και τις Δεξιότητες των Ανθρώπων για την Προώθηση της Ανάπτυξης» («Learning for All: Investing in People's Knowledge and Skills to Promote Development») τονίζεται η ιδιαίτερη σημασία της μέτρησης – αξιολόγησης των επιδόσεων των εκπαιδευτικών συστημάτων των χωρών – μελών σε διδακτικά αντικείμενα όπως η Γλώσσα, τα Μαθηματικά και οι Φυσικές Επιστήμες μιας και αυτά όπως αναφέρεται μπορούν καλύτερα από ότι ο μέσος όρος των βαθμολογιών στο σχολείο να προβλέψουν την οικονομική ανάπτυξη. Μάλιστα μέσω της διάχυσης των «καλών» πρακτικών αναμένεται οι χώρες να υιοθετήσουν μεταξύ

τους εκπαιδευτικές πολιτικές που εξασφαλίζουν θετικά αποτελέσματα στις μετρήσεις (World Bank, 2011). Ασκώντας κριτική στα παραπάνω ο Klees (2012) αναφέρει ότι τόσο το είδος των μετρήσεων όσο και ο περιορισμός των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων σε συγκεκριμένα σημαντικά αλλά όχι μοναδικά αντικείμενα (λείπουν άλλα όπως η κριτική και ανώτερης τάξης σκέψη, η δημιουργικότητα, η συνείδηση πολίτη, η αλληλεγγύη, η ενσυναίσθηση, η αυτοπειθαρχία, η αυτοαποτελεσματικότητα κ.α.) προσομοιάζει σε μια εκδοχή της εκπαιδευτικής στρατηγικής των ΗΠΑ «No Child Left Behind», η οποία σύμφωνα με αρκετούς ερευνητές (Au, 2009 · Darling-Hammond, 2010· Ravitch, 2010, στο Klees, 2012, σελ. 156) έριξε όλο το βάρος στην εξεταστική διαδικασία χωρίς ουσιαστικά αποτελέσματα για την πρόοδο των σχολείων.

Η Παγκόσμια Τράπεζα στις εκπαιδευτικές πολιτικές που διαμορφώνει συμπεριλαμβάνει και ζητήματα που αφορούν στους εκπαιδευτικούς. Στην αναφορά της “Lifelong Learning for the Global Knowledge Economy” (LLGKE) θεωρεί ότι οι αυτοί αποτελούν συνήθως παράγοντα αντίστασης στις απαραίτητες αλλαγές (Robertson, 2012a). Σε άλλη αναφορά της, όπως η “Making Schools Work: New Evidence on Accountability Reforms” θέτει το ζήτημα της λογοδοσίας αλλά και της κινητροδότησης των εκπαιδευτικών (Robertson, 2012b). Σχετικά πρόσφατα ανέπτυξε ένα ιδιαίτερα φιλόδοξο πρόγραμμα, το SABER-Teachers (Systems Approach for Better Education Results) για τη μελέτη των πολιτικών που εφαρμόζουν για τους εκπαιδευτικούς οι χώρες-μέλη της, την ανίχνευση των θετικών και αρνητικών χαρακτηριστικών τους και τη διαμόρφωση προτάσεων για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των εκπαιδευτικών. Το ενδιαφέρον τους αυτό συνδέεται με ερευνητικά ευρήματα όπως: η συσχέτιση της κοινωνικής και οικονομικής πρόοδου με τις μαθησιακές επιδόσεις των μαθητών, η διαφοροποίηση των τρόπων μάθησης ανάμεσα στα εκπαιδευτικά συστήματα, η προσέγγιση της αποτελεσματικότητας των εκπαιδευτικών ως παράγοντα πρόβλεψης της μαθησιακής επίδοσης. Ως στόχος του προγράμματος δηλώνεται η συλλογή, ανάλυση, επεξεργασία και διάχυση πληροφορίας για τις πολιτικές που αφορούν στους εκπαιδευτικούς και εφαρμόζονται στα μέλη κράτη (World Bank, 2013).

Ανιχνεύοντας την εκπαιδευτική πολιτική της Παγκόσμιας Τράπεζας, την οποία υπηρετεί και η φιλοσοφία του προαναφερθέντος προγράμματος θα λέγαμε ότι βασίζεται κυρίως στη θεωρία του ανθρώπινου κεφαλαίου. Στο πλαίσιο αυτό η εκπαίδευση γίνεται αντιληπτή ως επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο η οποία θα

πρέπει με ευαισθησία στο κόστος να αποφέρει θετικά αποτελέσματα στο κοινωνικό και το οικονομικό πεδίο. Στον πυρήνα της η θεωρία αυτή καθιστά το άτομο υπεύθυνο για την κατάσταση στην οποία βρίσκεται, αγνοώντας την καθοριστική συμβολή κοινωνικών και πολιτικών παραμέτρων στη διαμόρφωση των συνθηκών ύπαρξης ατόμων και χωρών (Beech, 2009· Hickling-Hudson, 2002).

Η Παγκόσμια Τράπεζα θέτει στον κριτικό της στόχαστρο τον εκπαιδευτικό θεωρώντας ότι ο ίδιος αποτελεί το μεγαλύτερο πρόβλημα στην εκπαίδευση όντας συχνά αδιάφορος και πάσχων από έλλειψη κινήτρων (Klees, 2012). Παράλληλα του αποδίδει ένα μεγάλο μέρος της ευθύνης για τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα στις χώρες – μέλη της. Συγκεκριμένα αναφέρεται από τη μία στην αντίσταση στις αλλαγές που προβάλλουν σύμφωνα με την ίδια οι εκπαιδευτικοί και οι επαγγελματίες τους ενώσεις, και από την άλλη στην περιορισμένη λογοδοσία τους και στις αρνητικές συνέπειές της. Προτείνει μέτρα ενδυνάμωσής της λογοδοσίας, όπως σύνδεση μισθού – εκπαιδευτικής αποτελεσματικότητας και μικρότερα χρονικά συμβόλαια εργασίας για τους εκπαιδευτικούς (Robertson, 2012a· Robertson, 2012b).

1.2.4 Ο εκπαιδευτικός λόγος του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου

Για τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου η εκπαίδευση, ως μέρος του τομέα παροχής υπηρεσιών, συμμετέχει στη λειτουργία της παγκόσμιας αγοράς για υπηρεσίες. Οι όροι συμμετοχής της διαμορφώνονται με βάση ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια στα οποία καλούνται οι δημόσιοι φορείς εκπαίδευσης να προσαρμόσουν τις δομές και τα μοντέλα τους (Garm & Karlsen, 2004).

Άλλωστε ο χώρος της εκπαίδευσης με δημόσιες δαπάνες σε παγκόσμιο επίπεδο οι οποίες αγγίζουν το ένα τρισεκατομμύριο δολάρια θεωρείται προνομιακό πεδίο για τον ιδιωτικό τομέα με μεγάλα περιθώρια κέρδους. Χαρακτηριστικά με τη Γενική Συμφωνία Εμπορίου και Υπηρεσιών (General Agreement on Trade and Services – GATS) ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου επιχειρεί και στην εκπαίδευση το «άνοιγμα» των εθνικών εκπαιδευτικών συστημάτων στον παγκόσμιο ανταγωνισμό. Για το σκοπό αυτό εφαρμόζει δοκιμασμένες εμπορικές πρακτικές του προσαρμοσμένες στα εκπαιδευτικά «προϊόντα» όπως: α) τις διασυνοριακές προμήθειες ως εξ αποστάσεως εκπαίδευση, ηλεκτρονική μάθηση και εμπόριο διδακτικού και εξεταστικού υλικού, β) την κατανάλωση στο εξωτερικό ως σπουδές στο εξωτερικό, γ) την εμπορική παρουσία ως εγκατάσταση παραρτημάτων από ιδρύματα του εξωτερικού είτε απευθείας είτε με δικαιοπαροχή και ίδρυση ιδιωτικών

εταιρειών κατάρτισης, δ) την παρουσία φυσικών προσώπων ως εργασία εκπαιδευτικών και ερευνητών στο εξωτερικό (Bates, 2008· OECD, 2002 στο Μούτσιος, 2010, σελ. 23).

1.2.5 Ο εκπαιδευτικός λόγος της Ουνέσκο

Η Ουνέσκο, ο Οργανισμός για την Εκπαίδευση και το Πολιτισμό συστήθηκε από τον Ο.Η.Ε. το 1945 με σκοπό την προώθηση της εκπαιδευτικής πολιτικής του Οργανισμού. Μετά τον πόλεμο εμφανίζεται πρώτη να συγκεντρώνει στατιστικά δεδομένα από τις χώρες – μέλη, έχοντας ως στόχο την αποτύπωση της φύσης και της έντασης προβλημάτων εκπαιδευτικής υφής, όπως ο αναλφαβητισμός και επιδιώκοντας να συμβάλει στο σχεδιασμό εκπαιδευτικών πολιτικών για την αντιμετώπισή τους (Ζμας, 2007). Οι πολιτικές αυτές εμφορούνται από ανθρωπιστικό πνεύμα, τοποθετώντας τον άνθρωπο στον πυρήνα της εξέλιξης και προωθώντας την πλήρη ανάπτυξη της ανθρώπινης προσωπικότητας σε ένα κλίμα σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των βασικών ελευθεριών (Beech, 2009). Ειδικότερα για το επάγγελμα του εκπαιδευτικού, ήδη από το 1966, επισημαίνονται σε σχετικές διακηρύξεις της ζητήματα που αφορούν στην ακαδημαϊκή ελευθερία του εκπαιδευτικού, την ανάγκη για ειδικές γνώσεις και δεξιότητες, διαρκή επιμόρφωση αλλά και μισθούς ανάλογους της σημασίας που αποδίδει η κοινωνία στην εργασία του (Robertson, 2012a). Στη συνέχεια, στο φόρουμ του Ντακάρ το 2000, επισημαίνεται και πάλι στον ένατο γενικό στόχο του Γενικού Πλαισίου Δράσης η αναγκαιότητα για βελτίωση της υπηρεσιακής κατάστασης, του ηθικού αλλά και του επαγγελματισμού των εκπαιδευτικών. Τονίζεται ότι οι εκπαιδευτικοί διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην προώθηση της ποιότητας της εκπαίδευσης γι αυτό και πρέπει να απολαμβάνουν του σεβασμού της πολιτείας, να αμείβονται ικανοποιητικά, να υποστηρίζονται μέσω της συμμετοχής τους στην συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη και να συμμετέχουν στις αποφάσεις που επηρεάζουν την επαγγελματική τους ζωή και το εκπαιδευτικό περιβάλλον μέσα στο οποίο λειτουργούν. Παράλληλα, προτείνεται η αναζήτηση των κατάλληλων στρατηγικών για την προσέλκυση και παραμονή στο επάγγελμα εκπαιδευτικών υψηλής ποιότητας, οι οποίοι καλούνται να προετοιμάσουν ανάμεσα στα άλλα τους μαθητές τους για την οικονομία της γνώσης (Τσαούσης, 2007).

Η Ουνέσκο, στις αρχικές της στατιστικές καταγραφές για εκπαιδευτικά ζητήματα, σεβόμενη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των εθνικών συστημάτων και

αντιμετωπίζοντας την εκπαίδευση ως δημόσιο αγαθό, ακολουθεί κυρίως περιγραφικού τύπου αναλύσεις αποφεύγοντας την ιεράρχηση των χωρών με βάση τα εκπαιδευτικά τους επιτεύγματα. Στη συνέχεια, όμως, δεχόμενη έντονη κριτική και πιέσεις οδηγείται σταδιακά στη λογική των πινάκων κατάταξης των χωρών όπως φαίνεται άλλωστε και από τη συμβολή της στη διεξαγωγή της έρευνας PISA του ΟΟΣΑ (Ζμας, 2007).

Μία από τις σημαντικότερες ενέργειες της Ουνέσκο στον τομέα της εκπαίδευσης αποτελεί η συμμετοχή της με συντονιστικό ρόλο στο «Πρόγραμμα Εκπαίδευση για Όλους». Στο Πρόγραμμα προβλέπεται η προετοιμασία «Εθνικών Προγραμμάτων Εκπαίδευσης για Όλους» με τη συμμετοχή των εκπροσώπων υπουργείων και εθνικών οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στα Εθνικά Φόρα για την Εκπαίδευση για Όλους και μέσω αυτών στο Παγκόσμιο Συμβουλευτικό Φόρουμ για την Εκπαίδευση για Όλους. Αυτό με τη σειρά του αποτελεί μηχανισμό παγκόσμιας εμβέλειας για διαβούλευση και συνεργασία μεταξύ χωρών, Οργανώσεων, ιδιωτικού τομέα, μέσω μαζικής ενημέρωσης. Οι σκοποί του προγράμματος περιγράφονται στην Παγκόσμια Διακήρυξη στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Διάσκεψης για την Εκπαίδευση το 1990 και συνοπτικά είναι οι ακόλουθοι:

- Καθολική πρόσβαση και ισότητα στην εκπαίδευση
- Έμφαση στην μάθηση
- Διεύρυνση των μέσων και της έκτασης της βασικής εκπαίδευσης
- Ενίσχυση των συμπράξεων

Οι στόχοι συνοδεύονται και από δείκτες όπως: 1) ο Δείκτης της Καθολικής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, 2) ο Δείκτης του Εναλφαριθμητισμού των Ενηλίκων, 3) ο Δείκτης Ισοτιμίας των Φύλων, 4) ο Δείκτης Ποιότητας της Εκπαίδευσης (Τσαούσης, 2007).

1.2.6 Ο εκπαιδευτικός λόγος διαφόρων φορέων

Συμμετοχή στον διεθνή εκπαιδευτικό λόγο που αναπτύσσεται για την επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών διεκδικούν και ιδρύματα μη κρατικά διεθνούς εμβέλειας με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα το Bill & Melinda Gates Foundation. Σχετικά πρόσφατα, το 2009, το συγκεκριμένο ίδρυμα διεξήγαγε μεγάλη έρευνα με αυτοχρηματοδότηση ύψους 335 εκατομμυρίων δολαρίων και με τίτλο (μετ.) «Μέτρα για αποτελεσματική διδασκαλία» (“Measures of Effective Teaching”).

Στο πλαίσιο της έρευνας αυτής συγκεντρώθηκε ένας ιδιαίτερα σημαντικός όγκος δεδομένων από τρεις χιλιάδες εκπαιδευτικούς σε έξι μεγάλες εκπαιδευτικές περιοχές των Η.Π.Α. με στόχο τη δημιουργία ενός πιο ευέλικτου συστήματος αξιολόγησης των εκπαιδευτικών. Το εγχείρημα έχει δεχθεί κριτική για την τεχνοκρατική του προσέγγιση, η οποία αγνοεί το βαθμό επίδρασης που ασκούν στη μαθησιακή εξέλιξη των παιδιών παράγοντες ανεξάρτητοι του σχολικού περιβάλλοντος (Robertson, 2012a).

Μια άλλη χαρακτηριστική περίπτωση, αυτή τη φορά διεθνούς συμβουλευτικής εταιρείας σε θέματα εκπαιδευτικής πολιτικής, αποτελεί η McKinsey & Company. Όπως αναφέρει η Robertson (2012a, 2012b), η εταιρεία σε δύο εκθέσεις της, το 2007 και το 2010 συνδέει ευθέως και αποκλειστικά - παραβλέποντας την ιδιαίτερη πολυπλοκότητά τους - την απόδοση των εκπαιδευτικών συστημάτων με την ποιότητα των εκπαιδευτικών που υπηρετούν σ' αυτά. Συγκεκριμένα, η εταιρεία υποστηρίζει ότι τρία βασικά χαρακτηριστικά, η πρόσληψη εκπαιδευτικών υψηλής ποιότητας, η ενίσχυσή τους στο διδακτικό τους έργο και η διασφάλιση για κάθε μαθητή υψηλού επιπέδου διδασκαλίας, κάνουν τη διαφορά ανάμεσα στα εκπαιδευτικά συστήματα. Ακόμη στις εκθέσεις της εταιρείας υπάρχουν σημαντικές αναφορές οι οποίες συνδέουν: α) την πρακτική άσκηση στα προγράμματα εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών με την ποιότητα των εκπαιδευτικών συστημάτων, β) τη σχολική ηγεσία με τη διδασκαλία στην τάξη και την μάθηση, γ) τους μισθούς των εκπαιδευτικών με την είσοδο στο επάγγελμα του εκπαιδευτικού, δ) την κοινωνική εικόνα του εκπαιδευτικού επαγγέλματος ως έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες εισόδου σε αυτό των νέων εκπαιδευτικών (Malm, 2009).

Η Education International είναι η μεγαλύτερη ομοσπονδία ενώσεων εκπαιδευτικών διεθνώς εκπροσωπώντας τριακόσια τριάντα έθνη και συνολικά πάνω από τριάντα εκατομμύρια εκπαιδευτικούς. Είναι μέλος της «Παγκόσμιας Εκστρατείας για την Εκπαίδευση» («Global March for Education») και της «Παγκόσμιας Κίνησης εναντίον της Παιδικής Εργασίας» («Global March against Child Labor»). Η Education International διεξάγει διάλογο για ζητήματα εκπαιδευτικής πολιτικής σε τομείς όπως η ποιότητα στην εκπαίδευση, οι παρεμβάσεις στις διαφορετικές βαθμίδες της εκπαίδευσης, η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών, η ένταξη των νέων εκπαιδευτικών, η ηγεσία στην εκπαίδευση, με άλλους διεθνείς οργανισμούς όπως ο Ο.Ο.Σ.Α., η Ε.Ε., η Παγκόσμια Τράπεζα, η UNESCO. Με το πρόγραμμα «Quality Educators for All» αναπτύσσει τις προτάσεις της σε τρεις βασικές αρχές – κλειδιά: 1)

Το δικαίωμα σε ποιοτική εκπαίδευση για όλα τα παιδιά. Θεωρεί ότι προς όφελος της δημοκρατικής και οικονομικής τους ανάπτυξης οι κυβερνήσεις πρέπει να επενδύουν στην ποιοτική εκπαίδευση. 2) Το κλειδί για ποιοτική εκπαίδευση είναι οι εκπαιδευτικοί με υψηλή ποιότητα. Για το σκοπό αυτό χρειάζονται επενδύσεις στην αρχική εκπαίδευση και στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών. Ένας σημαντικός αριθμός ποιοτικών εκπαιδευτικών φαίνεται να εγκαταλείπουν το επάγγελμα εξαιτίας χαμηλών μισθών, δυσχερών εργασιακών συνθηκών και ανεπαρκούς επαγγελματικής υποστήριξης. 3) Δημόσια ευθύνη. Η εκπαίδευση έχει το χαρακτήρα του δημόσιου αγαθού. Για την καλύτερη υποστήριξη αυτού χρειάζεται μέσα από τη συνεργασία των αρμόδιων κυβερνητικών φορέων να διαμορφώνονται πολιτικές για την εκπαίδευση με μακροπρόθεσμο σχεδιασμό και να διασφαλίζονται οι απαραίτητοι για αυτές πόροι (Bourgonje & Tromp, 2011).

1.3 Επίδραση του διεθνούς εκπαιδευτικού λόγου

Οι αλλαγές σε παγκόσμιο επίπεδο στις δομές, τις διαδικασίες και τις συνθήκες παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών, αλλά και οι αλλαγές στο κοινωνικό πεδίο όπως αυτές προκύπτουν, ανάμεσα στα άλλα, και από την αναδιαμόρφωση των εργασιακών σχέσεων διαμορφώνουν το πλαίσιο για την αποδοχή των εκπαιδευτικών αλλαγών στα κράτη-μέλη των διεθνών οργανισμών (Bates, 2008). Μια από τις στρατηγικές επιλογές αυτών των εκπαιδευτικών αλλαγών, πρώτης προτεραιότητας τόσο για διεθνείς οργανισμούς όσο και για εθνικά κράτη αποτελεί η δια βίου μάθηση. Ειδικότερα ο Ο.Ο.Σ.Α. σε σχετικό κείμενό του τονίζει την ιδιαίτερη σημασία της δια βίου μάθησης για τον εμπλουτισμό της προσωπικής ζωής, την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής. Η UNESCO με τη σειρά της σε αναφορά της με τίτλο «Learning: the Treasure Within» επισημαίνει την αξία της δια βίου μάθησης για την ικανοποίηση των ολοένα αυξανόμενων αναγκών της αγοράς εργασίας και τον καλύτερο έλεγχο των αλλαγών που επιφέρει η σύγχρονη εποχή στην κοινωνική και προσωπική ζωή. Τέλος, η Ευρωπαϊκή Ένωση σε κείμενά της όπως το «Teaching and Learning: Towards the Learning Society», το «A Strategy for Lifelong Learning», το «Accomplishing Europe Through Education and Training» και το «Memorandum on Lifelong Learning» αναφέρει ότι το δυναμικό που φέρει μαζί της η δια βίου μάθηση είναι σε θέση να συμβάλει στην αλλαγή της δημόσιας αντίληψης για την εκπαίδευση αποτελώντας την κατευθυντήρια αρχή για την

εκπαίδευση γενικότερα και την ανταπόκριση στο ευμετάβλητο παγκόσμιο οικονομικό, κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον (Coolahan, 2002).

Προσεγγίζοντας κριτικά την έννοια της «δια βίου μάθησης» ο Μούτσιος (2007) τη συνδέει με τις πολιτικές εργασιακής «ευελιξίας» (προκρίνεται ο όρος «απασχολησιμότητα» αντί του όρου εργασία για τους εργαζομένους) και την παράλληλη ανάγκη της αγοράς εργασίας για «καταρτήσιμους» εργαζόμενους, δηλαδή διαθέσιμους για επανακατάρτιση και απόκτηση νέων επαγγελματικών δεξιοτήτων και ανάλογη πιστοποίηση προσόντων και δεξιοτήτων.

Στη διαμόρφωση των εκπαιδευτικών πολιτικών των χωρών έναν ιδιαίτερα ισχυρό μηχανισμό επίδρασης συνιστούν τα διεθνή προγράμματα εκπαιδευτικής αξιολόγησης οδηγώντας τις χώρες αυτές στον δανεισμό εκπαιδευτικών πρακτικών προερχομένων από κράτη που εμφανίζουν υψηλές επιδόσεις. Συχνά αυτό συνδυάζεται με την δηλωμένη πρόθεση χωρών να απαντήσουν μέσω της μεταρρύθμισης των εκπαιδευτικών τους συστημάτων με έμφαση στην αύξηση της αποτελεσματικότητας και της ορθολογικοποίησής τους και στο ζήτημα της ενίσχυσης των μαθητών τους με γνώσεις και δεξιότητες που θα τους διατηρήσουν ανταγωνιστικούς στην παγκοσμιοποιημένη αγορά εργασίας και σε μια κοινωνία και οικονομία της γνώσης με έμφαση στην καινοτομία (Zhao, 2010· Collinson et.al., 2009· Garm & Karlsen, 2004· Ingvarson & Rowe, 2008).

Βέβαια, στη διαδικασία μεταφοράς εκπαιδευτικών θεωριών και πλαισίων εφαρμογής από το παγκοσμιοποιημένο στο τοπικό πεδίο συμβαίνουν αλλαγές, μετατροπές και ανασυνθέσεις προσαρμογής τους. Αυτή η διαδικασία εμφανίζεται στη βιβλιογραφία με τον όρο «glocalisation» (Collinson et.al., 2009). Σύμφωνα με τον Ζμα (2007), η παραπάνω διαδικασία λαμβάνει τον όρο «glonacal», αφού διαμορφώνεται στο διεθνές, κρατικό και τοπικό επίπεδο. Ειδικότερα, η διαδικασία του δανεισμού εκπαιδευτικών πρακτικών εδράζεται σε ένα συνδυασμό παραγόντων, όπως ο έντονος προβληματισμός ακόμη και η δυσφορία για φτωχά μαθησιακά αποτελέσματα, η χαμηλή ποιότητα εκπαιδευτικού έργου, οι αρνητικές εξωτερικές αξιολογήσεις και η δεδηλωμένη πρόθεση για γρήγορη και ορατή επίλυση των προβλημάτων (Schweisfurth, 2012).

Όταν ο διεθνής εκπαιδευτικός λόγος αποκτά ηγεμονικά χαρακτηριστικά τείνει να μονοπωλεί τη σκέψη και την πράξη για εκπαιδευτικές πολιτικές. Με αυτόν τον τρόπο προκύπτει μείωση των διαφορετικών προσεγγίσεων και αφαιρείται η δυνατότητα του συστήματος να ανταποκρίνεται με ευελιξία και δημιουργικότητα στις

αλλαγές του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος (Biesta, 2012). Ο διεθνής εκπαιδευτικός λόγος συχνά αυτοπροσδιορίζεται από μία δυτική ηγεμονική στάση μονόδρομης ροής, η οποία αφήνει στο περιθώριο παιδαγωγικές προσεγγίσεις διαφορετικής καταγωγής, όπως οι προερχόμενες από την ανατολική Ασία (Howe & Xu, 2013).

Διεθνείς οργανισμοί προσεγγίζουν την οικονομία της γνώσης μέσα από το πρίσμα της νεοφιλελεύθερης ιδεολογίας, προτείνοντας εκπαιδευτικές πολιτικές με βάση το μοντέλο της ελεύθερης αγοράς που προωθεί την επέκταση του ιδιωτικού τομέα και στο χώρο της εκπαίδευσης. Με τον τρόπο αυτό δηλαδή η εκπαίδευση μετατρέπεται σε προϊόν εμπορευματοποίησης σύμφωνα με τους γενικότερους κανόνες της αγοράς (Aydarova, 2014). Η εκπαίδευση για τη νεοφιλελεύθερη ιδεολογία θεωρείται μηχανισμός παραγωγής ανθρώπινου κεφαλαίου, το οποίο καλείται να υπηρετήσει και να ανταγωνιστεί στο πλαίσιο της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας. Μορφές υλοποίησής της θεωρούνται η υιοθέτηση συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου, ορισμού κριτηρίων αξιολόγησης, προώθησης του ανταγωνισμού και των διαδικασιών ιεραρχημένης κατάταξης, γονεϊκής επιλογής, λογοδοσίας και επιβράβευσης (Loh & Hu, 2014).

Ειδικότερα οι μηχανισμοί ελέγχου και σύγκρισης των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων των χωρών δίνουν τη δυνατότητα της ιεραρχικής κατάταξης τους σε σχέση με αυτά αξιοποιώντας εξεταστικές και αξιολογικές διαδικασίες ιδιαίτερα επιλεκτικές όσον αφορά στον προσανατολισμό τους (γλώσσα, μαθηματικά και επιστήμες) αλλά και στην σχετική ευκολία μέτρησης και σύγκρισης των δεδομένων τους (Bates, 2008). Με τον τρόπο αυτό, μέσω των διαρκών εξετάσεων του ελέγχου και της λογοδοσίας, διαμορφώνεται ένα πλαίσιο μέσα στο οποίο κύριος στόχος είναι οι μαθητές, τα σχολεία, τα εκπαιδευτικά συστήματα και τα κράτη να καταστούν όσο το δυνατόν περισσότερο ανταγωνιστικά μεταξύ τους (Tonpa, 2007).

Όσο αφορά στους εκπαιδευτικούς ο εκπαιδευτικός λόγος που εκφέρεται από διεθνείς οργανισμούς όπως ο Ο.Ο.Σ.Α. και η Παγκόσμια Τράπεζα απηχώντας τεχνοκρατικές προσεγγίσεις τους θεωρεί ανθρώπινο κεφάλαιο που διατίθεται προς επένδυση στην εκπαίδευση. Ζητείται από αυτούς η κατοχή βασικών δεξιοτήτων σε αντικείμενα σημαντικά για την ανταγωνιστική παγκόσμια οικονομία χωρίς να προκρίνεται η ανάπτυξη κριτικής σκέψης και ικανοτήτων στις κοινωνικές επιστήμες και εντέλει η προσέγγισή τους ως δημόσιων διανοητών και φορέων ηθικών αξιών (Aydarova, 2014· Garm & Karlsen, 2004).

2^ο Κεφάλαιο: Διεθνής λόγος και επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών

2.1 Επαγγελματική επάρκεια εκπαιδευτικών: εννοιολογικός προσδιορισμός

Με βάση τους Kunter και άλλους (2013) ως επαγγελματική επάρκεια ορίζεται η δυνατότητα διαχείρισης καταστάσεων της επαγγελματικής ζωής με την αξιοποίηση ενός συνόλου χαρακτηριστικών που περιέχει γνώσεις, δεξιότητες, στάσεις και κίνητρα και τα οποία δεν είναι έμφυτα αλλά μπορούν να αποτελέσουν αποτέλεσμα μιας μαθησιακής διαδικασίας. Βέβαια, από αρκετούς ερευνητές εκφράζονται επιφυλάξεις για τη δυνατότητα ακριβούς προσδιορισμού της έννοιας. Στοιχεία, όπως η διαφορετική νοηματοδότηση της έννοιας από τις εκάστοτε πολιτικές και πρακτικές, οι διαρκείς προσδιορισμοί και επαναπροσδιορισμοί της, ο ιδιαίτερα πολύπλοκος και συχνά διαφοροποιημένος ρόλος των εκπαιδευτικών, η δυσκολία να καταστούν εμφανή κάποια από τα χαρακτηριστικά της ποιότητας του εκπαιδευτικού τους έργου που συνδιαμορφώνουν το επίπεδο επάρκειάς τους, η εννοιολογική μερικές φορές σύγχυση αλλά και συχνά η αμοιβαία επικάλυψη της έννοιας επαγγελματική επάρκεια (competence) και εκείνης των standards, η ποικιλία προσεγγίσεων της επαγγελματικής επάρκειας ανάλογα με το πλαίσιο (διαφορετικές χώρες και κουλτούρες), οδηγούν στη διαπίστωση της έλλειψης ενός κοινά αποδεκτού εννοιολογικού ορισμού (Υφαντή & Φωτοπούλου, 2011· Liakopoulou, 2011b· Santiago, 2002· Bourgonje & Tromp, 2011· Halász & Michel, 2011· Storey, 2006). Παρόλα αυτά, τόσο στην ερευνητική βιβλιογραφία όσο και σε κείμενα διεθνών οργανισμών, όπως η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α., αλλά και μεμονωμένων χωρών και διεθνών ενώσεων εκπαιδευτικών συναντούμε προσεγγίσεις της έννοιας «επαγγελματική επάρκεια» των εκπαιδευτικών, τις οποίες θα επικαλεστούμε στη συνέχεια στο πλαίσιο της παρούσας ενότητας.

Μια προσέγγιση του όρου «επαγγελματική επάρκεια» των εκπαιδευτικών επιχειρείται στον Ζμα (2009, σελ. 7), όπου και ορίζεται ως «*το μίνιμουμ όλων εκείνων των γνώσεων και δεξιοτήτων που οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να διαθέτουν για να επιτελέσουν με επιτυχία το καθημερινό τους έργο*». Ένα άλλο σημείο το οποίο θεωρούμε σημαντικό για την εννοιολόγηση της επαγγελματικής επάρκειας και επισημαίνεται από τον ίδιο ερευνητή (ό.π.) αφορά στην ιδιότητά της ως ενός «*υπό διαρκή ανανέωση κανόνα γνώσεων και ικανοτήτων που οι εκπαιδευτικοί οφείλουν να διαθέτουν στο πλαίσιο του ανοικτού επαγγελματισμού τους*».

Μια άλλη προσέγγιση του ίδιου όρου δίνεται από τον Ξωχέλλη (2007) σύμφωνα με τον οποίο η επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών αποτελεί ένα σύνολο που οφείλει να περιλαμβάνει τη γνωστική επάρκεια στο διδασκόμενο γνωστικό αντικείμενο, στρατηγικές σχεδιασμού, οργάνωσης και αξιολόγησης της διδακτικής πράξης, αποτελεσματική διαχείριση της σχολικής τάξης, γνώσεις σχετικά με θέματα διοίκησης του σχολείου, δεξιότητες επικοινωνίας και συνεργασίας με πρόσωπα και φορείς που αφορούν στο εκπαιδευτικό έργο, ανάπτυξη πρωτοβουλιών και καινοτόμων δράσεων στο σχολικό περιβάλλον.

Σύμφωνα με τη Liakorouli (2011b), θα μπορούσε η επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών να οριοθετηθεί με βάση τις τέσσερις ακόλουθες κατηγορίες: 1) προσωπικά χαρακτηριστικά σχετικά με τον επαγγελματικό ρόλο, καλλιεργούμενα μέσω της αρχικής αλλά και της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών, 2) διδακτικές και παιδαγωγικές δεξιότητες, δηλαδή διδακτικές τεχνικές αλλά και γνώση θεωρητικών αρχών και ερευνητικών δεδομένων για την επιλογή των κατάλληλων κάθε φορά διδακτικών στρατηγικών, 3) ειδική γνώση, η οποία ενισχύει την αποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών στην εφαρμογή παιδαγωγικών και διδακτικών πρακτικών, 4) στάσεις και απόψεις για τη διδασκαλία τη μάθηση και τον ρόλο των εκπαιδευτικών. Για την υποστήριξη βασικών λειτουργιών του ρόλου τους οι εκπαιδευτικοί χρειάζεται να κατέχουν γνώσεις, όπως τη γνώση των ιδιοτήτων των μαθητών τους, της διδακτικής μεθοδολογίας, του προγράμματος σπουδών, του διδακτικού πλαισίου, του εαυτού, γενική παιδαγωγική γνώση και την παιδαγωγική γνώση του διδακτικού αντικειμένου.

Η Malm (2009) σε ερευνητική της εργασία με τη μέθοδο της ανάλυσης περιεχομένου και με υλικό από συνεντεύξεις με διδάσκοντες σε σχολές εκπαίδευσης εκπαιδευτικών και με ερευνητικά ερωτήματα, όπως ποια χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας θεωρούν απαραίτητα και ποια από αυτά ιεραρχούν ως σημαντικότερα από τα άλλα, ανέδειξε δώδεκα ποιοτικά διαφορετικές κατηγορίες τέτοιων χαρακτηριστικών: δεξιότητες επικοινωνίας, δημοκρατικές οπτικές, ανάπτυξη της προσωπικότητας των παιδιών και της αυτοπεποίθησης τους, διδακτική επάρκεια, διανοητικές ικανότητες, ποιοτική ηγεσία, ικανότητα οργάνωσης του μαθησιακού περιβάλλοντος, προσωπικές ικανότητες, κοινωνικές ικανότητες, γνώση του διδακτικού αντικειμένου, επαγγελματισμός και διδακτικές δεξιότητες.

Σε έρευνα των Tang και άλλων (2015) σχετικά με τις απόψεις φοιτητών παιδαγωγικών σχολών για τα χαρακτηριστικά της επαγγελματικής επάρκειας των

εκπαιδευτικών αξιοποιήθηκε ερευνητικό εργαλείο που περιείχε τις ακόλουθες πέντε κατηγορίες: 1) συνεργασία με συναδέλφους στο σχολείο, 2) γνώση του διδακτικού αντικειμένου και παιδαγωγική γνώση, 3) καθοδήγηση των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία, 4) διαχείριση της τάξης, 5) διαχείριση των σχέσεων με τους γονείς.

Οι Bourgonje και Tromp (2011) αναφέρονται σε δύο βασικά αντιπαρατιθέμενες προσεγγίσεις σχετικά με τα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών: α) την οριοθετημένη, τεχνοκρατική, συμπεριφοριστική με έμφαση στη μέτρηση και τη ρύθμιση της συμπεριφοράς των εκπαιδευτικών, βασιζόμενη σε παρατηρήσιμες δεξιότητες, β) την αναπτυξιακή και ολιστική, η οποία δεν ρίχνει όλο το βάρος στις μετρήσεις, τις περιγραφές και τις αξιολογήσεις αλλά χαρακτηρίζεται από πιο χαλαρή δόμηση της διδασκαλίας. Παράλληλα, οι εκπαιδευτικοί στην περίπτωση αυτή αναμένεται να κατέχουν και να αναπτύσσουν στη διδακτική διαδικασία ένα σύνθετο συνδυασμό γνώσεων, στάσεων, δεξιοτήτων και αξιών.

Οι Pantić και Wubbels (2012) υιοθετούν μια ευρεία προσέγγιση της έννοιας της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών με χαρακτηριστικά της τη γνώση και την κατανόηση, τις δεξιότητες και τις ικανότητες, τις αξίες και τα πιστεύω των εκπαιδευτικών. Στη συνέχεια για την έρευνά τους αξιοποιούν ένα θεωρητικό εργαλείο που αναφέρεται στη διαφοροποίηση ανάμεσα στην κλασσική γερμανική αντίληψη της διδακτικής (Didaktik) και της μόρφωσης (Bildung) και στην αγγλοσαξονική κουλτούρα του Curriculum. Η διαφοροποίησή τους έγκειται α) στους διδακτικούς στόχους, β) στη λειτουργία τους στο εκπαιδευτικό πλαίσιο, γ) στο ρόλο που κάθε προσέγγιση επιφυλάσσει για τον εκπαιδευτικό. Σχετικά με τους διδακτικούς στόχους στην περίπτωση του Curriculum το μείζον είναι η μεταφορά γνώσης στο μαθητή ώστε αυτός να γνωρίζει κάτι και να μπορεί να το εφαρμόσει. Αντίθετα στην προσέγγιση της Didaktik επιδιωκόμενη είναι η διαμόρφωση της προσωπικότητας του μαθητή μέσα από τη μαθησιακή διαδικασία, η ανάπτυξη της ατομικότητάς του χωρίς να απαιτείται η μέγιστη προβλεπτικότητα όσο αφορά στα μαθησιακά αποτελέσματα. Στο επίπεδο της λειτουργίας το Curriculum διαδραματίζει για τα σχολεία τον ρόλο του οδηγού χρήσης με περιεχόμενα και μεθόδους που ελέγχουν και καθοδηγούν τη σχολική καθημερινότητα. Αντίθετα στη Didaktik το Πρόγραμμα Σπουδών περιέχει τη διδακτέα ύλη και διαχωρίζεται από τη μεθοδολογία της διδασκαλίας, η οποία κινείται στο πνεύμα της Bildung. Στην έρευνά τους για τα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών αξιοποιούν ένα

μοντέλο τεσσάρων ομάδων, το οποίο αναπτύσσεται ως ακολούθως: 1η ομάδα: Χαρακτηριστικά σχετικά με την αυτοαξιολόγηση και την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών, 2η ομάδα: Χαρακτηριστικά για το διδακτικό αντικείμενο, την παιδαγωγική και το πρόγραμμα σπουδών, 3η ομάδα: Χαρακτηριστικά κατανόησης του εκπαιδευτικού συστήματος και συμβολή στην ανάπτυξή του, 4η ομάδα: Χαρακτηριστικά σε σχέση με αξίες και την αγωγή των παιδιών. Η Looney (2011) αναφέρεται σε βιβλιογραφική της επισκόπηση από την οποία προκύπτουν χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών, τα οποία πλαισιώνουν το προφίλ ενός αποτελεσματικού εκπαιδευτικού. Αυτά αφορούν: α) στην ικανότητά του να παρουσιάζει με πληρότητα τα διδακτικά αντικείμενα, διαθέτοντας καλή γνώση για αυτά αλλά και για τις διδακτικές μεθόδους και στρατηγικές που πρέπει να εφαρμόσει ώστε να καλύψει τις διαφορετικές μαθησιακές ανάγκες των μαθητών του, β) στην ανάπτυξη θετικών σχέσεων με τους μαθητές του αναγνωρίζοντας τον σημαντικό ρόλο της παρακίνησης, των προσδοκιών και της συναισθηματικής προσέγγισης τους, γ) στη αποτελεσματική διαχείριση της τάξης, δ) στις δεξιότητες που του παρέχουν τη δυνατότητα να αξιοποιήσει την ανατροφοδοτική λειτουργία της αξιολόγησης των μαθητών, ε) στην ετοιμότητά του για συνεργασία στο σχολικό πλαίσιο και για τη συμβολή του στην ανάπτυξη θετικού σχολικού κλίματος. Ενδιαφέρουσα είναι και η προσέγγιση για τα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας της Ένωσης για την Εκπαίδευση των Εκπαιδευτικών στην Ευρώπη (Association for Teacher Education in Europe) και συνοψίζονται στα παρακάτω: αναστοχαστική σκέψη, διαρκής επαγγελματική ανάπτυξη, αυτονομία, υπευθυνότητα, δημιουργικότητα, ερευνητική διάθεση (Malm, 2009).

2.1.1 Προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Ευρωπαϊκή Ένωση καλείται να διαχειριστεί ανάμεσα στα άλλα εκπαιδευτικά ζητήματα και εκείνα που αφορούν στους εκπαιδευτικούς της, όπως οι ελλείψεις εκπαιδευτικού προσωπικού, το χαμηλό κοινωνικό στάτους, οι μη ελκυστικές συνθήκες εργασίας τα οποία διαμορφώνουν ένα αρνητικό πλαίσιο για την προσέλκυση ατόμων. Παράλληλα, έχει υιοθετήσει την άποψη ότι ο ρόλος των εκπαιδευτικών είναι καθοριστικός για την ποιοτική μάθηση. Για τον λόγο αυτό η Ευρωπαϊκή Ένωση αναπτύσσει θέσεις που αφορούν στην ενίσχυση του επαγγελματικού πλαισίου των εκπαιδευτικών. Ορίζεται ότι η εκπαίδευσή τους αλλά και η επαγγελματική τους πρακτική πρέπει να αποκτήσει νέα ποιοτική

διάσταση μέσω της ένταξής της στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση αλλά και μέσω της διαρκούς επιμόρφωσής τους (Ζμας, 2007· Ζμας 2009). Τα τελευταία χρόνια οι πολιτικές αυτές που προσδίδουν ρόλο στην υψηλής ποιότητας κατάρτιση των εκπαιδευτικών, συνδέοντάς την ευθέως με τη βελτίωση του μαθησιακού επιπέδου των μαθητών των χωρών μελών της Ε.Ε. εκφράστηκαν μέσα από διάφορα κείμενα συμβουλίων και επιτροπών της. Σ' αυτά περιγράφονται τα χαρακτηριστικά του ευρωπαϊού εκπαιδευτικού με κυριότερα την πανεπιστημιακή μόρφωση με παιδαγωγική επάρκεια και γνώση των ειδικών αντικειμένων, τη δια βίου μάθηση, την κινητικότητα, τη σύμπραξη (Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2007· Σταμέλος & Βασιλόπουλος, 2004).

Στο κείμενο για τις Στρατηγικές για την Εκπαίδευση και την Κατάρτιση 2020 (Education and Training 2020 Strategy) αναδεικνύονται ως ιδιαίτερα σημαντικά χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών εκτός από τη γνώση του διδακτικού αντικείμενου και τις παιδαγωγικές δεξιότητες, η δια βίου μάθηση, η συνεργατικότητα, η διάθεση για έρευνα και καινοτομία, η συμβολή στην ανάπτυξη του σχολείου (Caena, 2014). Ειδικότερα στο κείμενο για τις Κοινές Ευρωπαϊκές Αρχές για την Επάρκεια και την Πιστοποίηση των Εκπαιδευτικών (European Common Principles of Teacher Competences and Qualifications) αναφέρεται ότι οι εκπαιδευτικοί στην Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να είναι σε θέση:

1. Να συνεργάζονται με άλλους. Αυτό σημαίνει ότι με την αυτοπεποίθηση στην επικοινωνία που πρέπει να διαθέτουν και την επιστημονική γνώση που κατέχουν για την ανάπτυξη και την εξέλιξη του ανθρώπου θα είναι σε θέση να εκτιμούν σωστά το δυναμικό κάθε μαθητή τους χωριστά και θα μπορούν να τον υποστηρίξουν να το αναπτύξει έτσι ώστε να μπορεί να συμμετέχει πλήρως στα κοινωνικά δρώμενα. Παράλληλα, θα πρέπει να αναζητούν τρόπους οι οποίοι αναπτύσσουν τη συλλογική ευφυΐα των μαθητών τους και ακόμη να φροντίζουν ώστε να ενισχύουν μέσω της συνεργασίας με τους συναδέλφους τους τη δική τους μάθηση και διδασκαλία.

2. Να εργάζονται αξιοποιώντας τη γνώση, την τεχνολογία και την πληροφορία. Θα πρέπει να είναι σε θέση αξιολογώντας, αναλύοντας, εκτιμώντας κάθε φορά τις μαθησιακές ανάγκες των μαθητών τους και χρησιμοποιώντας όπου είναι απαραίτητο την διαθέσιμη τεχνολογική υποστήριξη να οδηγούνται στην κατάλληλη επιλογή και αξιοποίηση των διαφορετικών μορφών γνώσης. Οι ίδιοι πρέπει να κατέχουν καλά τα διδακτικά αντικείμενα, να χειρίζονται με αυτοπεποίθηση

και να ενσωματώνουν αποτελεσματικά, στο μαθησιακό περιβάλλον που διαμορφώνουν, τις νέες τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνιών. Βασιζόμενοι στις θεωρητικές και πρακτικές δεξιότητες που κατέχουν να επιλέγουν και να αναπτύσσουν ένα ευρύ φάσμα διδακτικών στρατηγικών που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των μαθητών τους.

3. Να εργάζονται μαζί με την κοινωνία και μέσα σ' αυτή. Αποστολή τους η προετοιμασία των μαθητών για τον ρόλο τους ως ευρωπαίων πολιτών σχετικά με την συνεργασία στην Ευρώπη και στον κόσμο με σεβασμό και κατανόηση στους διαφορετικούς πολιτισμούς. Ακόμη χρειάζεται να ανιχνεύουν και να κατανοούν τους παράγοντες που συμβάλλουν τόσο στην κοινωνική συνοχή όσο και στον αποκλεισμό και να αντιλαμβάνονται τις εθνικές παραμέτρους της κοινωνίας της γνώσης. Είναι επίσης σημαντικό να αναπτύσσουν εποικοδομητική συνεργασία με την τοπική κοινωνία, τους γονείς των μαθητών, αντιπροσωπευτικές ομάδες που σχετίζονται με το σχολείο, ινστιτούτα εκπαίδευσης (Caena, 2014· Stéger, 2014· Biesta, 2012· European Commission, 2009· Bourgonje & Tromp, 2011· Halász & Michel, 2011).

2.1.2 Προσέγγιση του Ο.Ο.Σ.Α.

Από το 2000 ο Ο.Ο.Σ.Α. αναφέρεται στην αναγκαιότητα στο πλαίσιο μιας ανταγωνιστικής οικονομίας της γνώσης για παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης και αναδεικνύει τον ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο των εκπαιδευτικών και τη συσχέτισή του με τις επιδόσεις των μαθητών εκφράζοντας παράλληλα τις ανησυχίες του για επείγοντα θέματα που αφορούν στο επάγγελμα του εκπαιδευτικού (Robertson, 2012b· Liakopoulou, 2011b· Malm, 2009). Το 2002 έθεσε σε εφαρμογή ένα μεγάλο πρόγραμμα έρευνας των πολιτικών για εκπαιδευτικούς που εφαρμόζονταν σε 25 κράτη-μέλη του και το 2005 δημοσίευσε την τελική του αναφορά με τίτλο «Teachers Matter». Σ' αυτή οι χώρες που συμμετείχαν προτρέπονταν να μοιραστούν μεταξύ τους πρακτικές οι οποίες είχαν αναδειχθεί ως κατάλληλες για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των εκπαιδευτικών τους (Robertson, 2012a).

Από το 2008 ξεκινά το πρόγραμμα «Teaching and Learning International Survey» (TALIS) από το Τμήμα Δεικτών και Αναλύσεων (Indicators and Analysis Division – IAD) του Ο.Ο.Σ.Α. με συμμετοχή 23 χωρών πάνω από 4000 σχολείων και 70000 εκπαιδευτικών από την κατώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Όπως διατείνονται οι ερευνητές του προγράμματος (OECD, 2007) σκοπός του είναι «να

βοηθήσει τις χώρες να μελετήσουν και να αναπτύξουν πολιτικές που θα διαμορφώσουν τις συνθήκες για αποτελεσματική μάθηση».

Όπως έχουμε ήδη αναφέρει στο προηγούμενο κεφάλαιο ο Ο.Ο.Σ.Α. κυρίως από το 2000 και μετά αρχίζει να εκδηλώνει το έντονο ενδιαφέρον του για την πολιτική για εκπαιδευτικούς. Η κορύφωση αυτού του ενδιαφέροντός του δηλώνεται με το πρόγραμμα TALIS το οποίο με στόχο τη βελτίωση της σχολικής μάθησης ανιχνεύει παράγοντες κλειδιά που συνδέονται με το ρόλο του εκπαιδευτικού σ' αυτή, όπως ο ρόλος και η λειτουργία της σχολικής ηγεσίας, ο τρόπος αποτίμησης της εργασίας του εκπαιδευτικού και η σχετική ανατροφοδότηση που λαμβάνει, η επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και οι αντιλήψεις και οι στάσεις τους αναφορικά με τη διδασκαλία και τις παιδαγωγικές τους πρακτικές (OECD, 2007). Τα πορίσματα του TALIS αποτέλεσαν το κύριο θέμα στην πρώτη διεθνή διάσκεψη για το επάγγελμα του εκπαιδευτικού που διοργανώθηκε το 2011 από τον Ο.Ο.Σ.Α. το τμήμα εκπαίδευσης της κυβέρνησης των ΗΠΑ και την Παγκόσμια Ένωση Εκπαιδευτικών. Ακολουθεί το TALIS 2013 το οποίο δημοσιοποιήθηκε το 2014 και το οποίο επιχειρεί σύνδεση ανάμεσα στα δεδομένα του και εκείνα της PISA (Robertson, 2012a).

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονίσουμε ότι οι έρευνες, οι αναφορές οι προτεινόμενες πολιτικές από τον Ο.Ο.Σ.Α. ανάμεσα στα άλλα και για το ζήτημα της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών προσέφεραν το έδαφος για την ανάπτυξη διαλόγου και κριτικής σε διεθνές επίπεδο. Για παράδειγμα ο Ο.Ο.Σ.Α. θεωρεί ότι είναι πέντε οι διαστάσεις που διαμορφώνουν την εικόνα ενός καλού δασκάλου. Συγκεκριμένα στην αναφορά του “Quality in Teaching” τις παραθέτει ως ακολούθως:

- Γνώση του περιεχομένου του διδακτικού τους αντικειμένου
- Παιδαγωγικές δεξιότητες, στις οποίες περιλαμβάνονται η κατοχή και η δυνατότητα εφαρμογής μιας δέσμης διδακτικών στρατηγικών
- Ετοιμότητα και ικανότητα για αυτοκριτική που αποτελεί εγγύηση επαγγελματισμού
- Ενσυναίσθηση και δέσμευση σχετικά με την αναγνώριση της αξιοπρέπειας του άλλου

- Ικανότητες διεύθυνσης, μιας και ως εκπαιδευτικοί χρειάζεται να αναλάβουν διευθυντικές ευθύνες τόσο εντός όσο και εκτός της τάξης (Fredriksson, 2004).

Σε άλλη αναφορά του ο Ο.Ο.Σ.Α. αναδεικνύει την ποιότητα των εκπαιδευτικών ως τη σημαντικότερη παράμετρο για αποτελεσματική μάθηση θεωρώντας παράλληλα ότι αυτή είναι και η πιο «ανοιχτή» σε διαμόρφωση μέσω της εφαρμογής κατάλληλων εκπαιδευτικών πολιτικών σε σχέση με άλλες όπως η κοινωνική καταγωγή και οι ικανότητες των μαθητών (Connell, 2009). Σε έγγραφο εργασίας του Ο.Ο.Σ.Α. συνδέεται η αποτελεσματική μάθηση των μαθητών με τη διδασκαλία και αναφέρονται καλές πρακτικές ιδιαίτερα αποτελεσματικών εκπαιδευτικών, όπως η καλή οργάνωση και διεξαγωγή της διδασκαλίας (προσεχτική προετοιμασία των μαθημάτων, κατάλληλα επιλογή του εποπτικού και διδακτικού υλικού, σαφής διατύπωση των στόχων της διδασκαλίας, αξιοποίηση ευρέως φάσματος στρατηγικών διδασκαλίας, αξιοποίηση των προσεγγίσεων των μαθητών, διατήρηση ζωντανού ενδιαφέροντος, ορθή διαχείριση του χρόνου, έλεγχος των μαθητικών εργασιών, επανορθωτική διδασκαλία) και η θετική επαγγελματική στάση (εμπιστοσύνη στις ικανότητες των μαθητών, αποδοχή της μεγάλης ευθύνης για τη μαθησιακή τους πρόοδο, συνεργατική αντίληψη στην αλληλεπίδραση με τους συναδέλφους, ευελιξία, δημιουργικότητα) (Santiago, 2002).

2.2 Επαγγελματική επάρκεια εκπαιδευτικών και αρχική εκπαίδευση

Το πρώτο στάδιο για τη διαμόρφωση της ταυτότητας ενός εκπαιδευτικού, πέρα από την προηγούμενή του εμπειρία ως μαθητής, είναι αυτό της φοίτησής του σε μια σχολή εκπαίδευσης εκπαιδευτικών. Στην ενότητα αυτή θα επιχειρήσουμε αρχικά μια ιστορική αναδρομή που αφορά στον τρόπο με τον οποίο συνδέεται η επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών με την αρχική τους εκπαίδευση και στη συνέχεια θα αναφερθούμε τον εκπαιδευτικό λόγο που εκφέρουν διεθνείς οργανισμοί για το θέμα αυτό, ολοκληρώνοντας με μια κριτική προσέγγιση ερευνητών που έχουν καταθέσει τις απόψεις τους σχετικά.

2.2.1 Ιστορική αναδρομή

Σύμφωνα με την Biesta (2012), ιδιαίτερη βαρύτητα στη συζήτηση που αφορά στις πολιτικές για την εκπαίδευση γενικότερα και ειδικότερα για την εκπαίδευση των εκπαιδευτικών κατέχει η έννοια της επαγγελματικής επάρκειας τους. Σύμφωνα με την

ίδια, θα μπορούσε κάποιος να υποθέσει ότι η επαγγελματική επάρκεια είναι έννοια με πρακτική αξία αφού προσανατολίζει τη συζήτηση περισσότερο στο τι μπορεί να κάνει ένας εκπαιδευτικός από ό,τι στο τι χρειάζεται να γνωρίζει.

Ο προβληματισμός αυτός μας οδηγεί στην πρώτη φάση της ιστορικής μας αναδρομής που αφορά στις δεκαετίες του 1960 και του 1970 όπου έχουμε για πρώτη φορά ένα αυξημένο ενδιαφέρον για μια εκπαίδευση (αρχική) των εκπαιδευτικών βασισμένη στην επάρκεια (μετάφραση του όρου Competence – Based Teacher Education, CBTE). Η προσέγγιση αυτή συνδέεται άμεσα με την κυρίαρχη, την συγκεκριμένη περίοδο, ψυχολογική σχολή του συμπεριφορισμού. Αφορά δε στην αντίληψη ότι συγκεκριμένα, παρατηρήσιμα κριτήρια επάρκειας των εκπαιδευτικών θα ικανοποιούσαν τον όρο της μεγαλύτερης δυνατής συσχέτισης με θετικά μαθησιακά αποτελέσματα των μαθητών και για το λόγο αυτό θα χρησίμευαν ως η βάση της εκπαίδευσης των εκκολαπτόμενων εκπαιδευτικών διαμορφώνοντας κατάλληλα το πρόγραμμα σπουδών των σχολών τους (Korthagen, 2004· Pantić & Wubbels, 2012· Bourgonje & Tromp, 2011). Πρέπει στο σημείο αυτό να αναφέρουμε ότι την περίοδο αυτή το κλίμα που είχε διαμορφωθεί στην εκπαιδευτική πολιτική και ενίσχυε την προαναφερθείσα προσέγγιση της CBTE εδράζονταν στη δυσανασχέτηση για την ποιότητα εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών και ενίσχυε στην απαίτηση για μεταρρύθμιση των αναλυτικών προγραμμάτων σπουδών, εκπαιδευτική αποτελεσματικότητα και λογοδοσία απέναντι στους φορολογούμενους (Struyven & De Meyst, 2010).

Σημαντική κριτική ασκήθηκε στην παραπάνω προσέγγιση. Ο Korthagen (2004) αναφέρεται σχετικά στα σοβαρά προβλήματα που δημιουργήθηκαν από την κατασκευή μακροσκελών καταλόγων κριτηρίων επάρκειας των εκπαιδευτικών. Αυτοί οδηγούσαν σε μια αποσπασματική προσέγγιση του ρόλου των εκπαιδευτικών και παρέβλεπαν ότι η περιγραφή του καλού εκπαιδευτικού δεν μπορεί να περιοριστεί στο πλαίσιο μεμονωμένων χαρακτηριστικών τα οποία να μπορούν να διδαχθούν. Σε σχετική βιβλιογραφική τους ανασκόπηση τόσο οι Pantić και Wubbels (2010) όσο και οι Bourgonje και Tromp (2011) αναφέρουν ότι η συμπεριφοριστική προσέγγιση της CBTE περιορίζει την ευχέρεια των εκπαιδευτικών να αναπτύξουν τη δική τους εκπαιδευτική πρόταση ανταποκρινόμενοι σε συγκεκριμένες εκπαιδευτικές ανάγκες όπως αυτές διαμορφώνονται σε δεδομένες καταστάσεις. Η μηχανιστική προσέγγιση της διδασκαλίας δεν μπορεί να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις μιας σύνθετης κατάστασης όπως είναι η αλληλεπίδραση με τους μαθητές χωρίς να προηγηθεί η

εμβάθυνση και η ολιστική προσέγγιση στο ιστορικό, πολιτικό, οικονομικό πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Μία εναλλακτική προσέγγιση στην συμπεριφοριστική που εμφανίστηκε την ίδια χρονική περίοδο ήταν η ανθρωπιστική (Humanistic Based Teacher Education, HBTE), με αναφορά στην σχολή της ανθρωπιστικής ψυχολογίας. Κύριο στοιχείο της ήταν η έμφαση στην ενότητα και την μοναδικότητα του ατόμου. Παρόλο που δεν έτυχε μεγάλης υποστήριξης έθεσε τα θεμέλια για την αναζήτηση του εαυτού στο ρόλο του εκπαιδευτικού οδηγώντας στην αναζήτηση προσωπικών χαρακτηριστικών του όπως ο ενθουσιασμός, η ευελιξία και η αγάπη για τα παιδιά (Korthagen, 2004).

Σήμερα διαπιστώνεται μια επιστροφή στην CBTE που σύμφωνα με τους Struyven και De Meyst (2010) καθώς και Bourgonje και Tromp (2011) οφείλεται σε προβλήματα κάλυψης αναγκών σε εκπαιδευτικό προσωπικό με υποψηφίους που εμφανίζουν συχνά μειωμένες δυνατότητες και προσόντα, στην απαίτηση για λογοδοσία, στις εξελίξεις στην επιστήμη, την τεχνολογία, την κοινωνία και την οικονομία στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης με σημαντική την παράμετρο την αξιοποίηση της υπάρχουσας γνώσης. Ειδικότερα για το ζήτημα οι Bourgonje και Tromp (2011) θεωρούν ότι σε σημαντικό βαθμό στις περιπτώσεις επαναφοράς της CBTE λήφθηκε υπόψη τόσο η κριτική που έχει ήδη σ' αυτή ασκηθεί όσο και τα ερευνητικά ευρήματα σχετικά με τη λειτουργία του ανθρώπινου εγκεφάλου και τους τρόπους που οι άνθρωποι μαθαίνουν με συνέπεια τώρα πλέον οι προσεγγίσεις να περιλαμβάνουν ολιστικές οπτικές της έννοιας της επαγγελματικής επάρκειας με σαφή την επιρροή από τη θεωρία του κοινωνικού εποικοδομισμού.

2.2.2 Ε.Ε και Ο.Ο.Σ.Α περί αρχικής εκπαίδευσης εκπαιδευτικών

Αρκετοί ερευνητές θεωρούν ότι ιδιαίτερα σημαντικό παράγοντα για τη διασφάλιση υψηλής ποιότητας στην εκπαίδευση αποτελεί η ποιοτική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών. Αυτή με τη σειρά της επιδρά σημαντικά στα μαθησιακά αποτελέσματα (Musset, 2010). Η αρχική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών αποτελεί μέρος της εκπαιδευτικής πολιτικής, η οποία στις μέρες μας διαμορφώνεται υπό την επίδραση και της παγκοσμιοποίησης, όπου διεθνείς οργανισμοί όπως η Ε.Ε και ο Ο.Ο.Σ.Α. αποτελούν ισχυρές παρουσίες (Garm & Karlsen, 2004).

Στο κείμενο για τις Κοινές Ευρωπαϊκές Αρχές για την Επάρκεια και την Πιστοποίηση των Εκπαιδευτικών (European Common Principles of Teacher Competences and Qualifications) αναφέρεται ότι η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών

πρέπει να παρέχεται σε εκπαιδευτικά ιδρύματα που ανήκουν στο επίπεδο της ανώτατης εκπαίδευσης. Ακόμη θεωρείται σημαντικό να υποστηρίζεται η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών με την οικοδόμηση συνεργασίας των σχολών εκπαιδευτικών με τα σχολεία και όποιους άλλους χώρους μελλοντικής εργασίας τους ώστε να συνδέεται η θεωρία με την πράξη αλλά και την έρευνα. Η εκπαίδευσή τους οφείλει να είναι πολυθεματική ώστε να είναι σε θέση να αναπτύξουν χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας όπως η ευρεία γνώση των διδακτικών αντικειμένων και της παιδαγωγικής, οι απαραίτητες δεξιότητες για την υποστήριξη και καθοδήγηση των μαθητών και η επίγνωση των κοινωνικών και πολιτισμικών παραμέτρων της εκπαίδευσης (European Commission, 2009).

Σύμφωνα με τον Ο.Ο.Σ.Α., η αρχική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών θα πρέπει να θεωρείται ως ο θεμέλιος λίθος σε μια εκπαιδευτική διαδικασία παραγωγής εκπαιδευτικών με βάθος χρόνου και όχι ως η διαδικασία ολοκληρωμένων επαγγελματικά εκπαιδευτικών. Άλλωστε οι εκπαιδευτικοί θα χρειαστεί αρκετές φορές να ανανεώσουν τη γνώση τους ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν με επιτυχία στα καθήκοντά τους (Musset, 2010). Αναφερόμενο στην ανάγκη δια βίου εκπαίδευσης έγγραφο του Ο.Ο.Σ.Α ανάμεσα στα άλλα ειδικότερα για το στάδιο της αρχικής εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών επισημαίνει την ανάγκη να διατηρηθεί αλλά και να ενισχυθούν οι καινοτόμες προσεγγίσεις στα προγράμματα σπουδών των σχολών εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών με ιδιαίτερη έμφαση στην πειραματική προσέγγιση σε μικρές ομάδες καθώς και στη διάχυση των καλών πρακτικών. Ακόμη τονίζει την σπουδαιότητα της πολύ καλής γνώσης από τους υποψήφιους εκπαιδευτικούς των τρόπων αποτελεσματικής αξιοποίησης στη διδασκαλία των νέων τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνιών μέσω της δημιουργικής ένταξής τους στα μαθησιακά περιβάλλοντα (Coolahan, 2002).

Ο οργανισμός το 2010 σε κείμενό του με τίτλο «The Nature of Learning: using research to inspire practice» (Dumont et. al., 2010) διακρίνει επτά εγκάρσιες μαθησιακές περιοχές οι οποίες αφορούν σε μαθησιακά περιβάλλοντα τα οποία ενθαρρύνουν την ενεργό συμμετοχή του μαθητή ο οποίος κατασκευάζει τη γνώση λειτουργώντας σε ομαδοσυνεργατικά πλαίσια. Το μαθησιακό περιβάλλον είναι ευαίσθητο στις ατομικές διαφορές και στην προηγούμενη γνώση των μαθητών, με έμφαση από την πλευρά του διδάσκοντα στα κίνητρα και τη λειτουργία των συναισθημάτων καθώς και σε σαφείς προσδοκίες και προσαρμοσμένες στους μαθητές στρατηγικές αξιολόγησης. Τέλος, προωθεί την οριζόντια διασύνδεση

γνωστικών περιοχών και αντικειμένων μεταξύ τους και τη σύνδεση με την τοπική κοινότητα και τον ευρύτερο κόσμο. Είναι σημαντικό στο σημείο αυτό να αναφέρουμε ότι στο κείμενο θεωρείται ότι ο βαθμός στον οποίο οι εκπαιδευόμενοι υποψήφιοι εκπαιδευτικοί θα είναι σε θέση να κατανοήσουν και εφαρμόσουν αργότερα στην πράξη αυτές τις μαθησιακές αρχές εξαρτάται από το βαθμό εφαρμογής των ίδιων αυτών αρχών στην δική τους εκπαίδευση από τις σχολές τους (Conner & Sliwka, 2014).

2.2.3 Κριτική προσέγγιση

Ο εκπαιδευτικός λόγος που εκφέρουν διεθνείς οργανισμοί όπως η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α. σχετικά με την αρχική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών και τη σύνδεσή της με την επαγγελματική τους επάρκεια έχει αποτελέσει αντικείμενο έντονης κριτικής. Οι διαδικασίες αξιολόγησης και κατάταξης της μαθησιακής επίδοσης των μαθητών σε αντικείμενα, όπως η γλωσσική επικοινωνιακή ικανότητα, τα μαθηματικά και οι φυσικές επιστήμες που εφαρμόζουν οργανισμοί όπως ο Ο.Ο.Σ.Α. θεωρείται ότι προωθούν το συγκεκριμένο μοντέλο εκπαιδευτικού. Για τον εκπαιδευτικό αυτό η απαραίτητη εκπαίδευσή του εστιάζεται στην απόκτηση κυρίως βασικών ικανοτήτων στα προαναφερόμενα διδακτικά αντικείμενα. Απέχει από την επιδίωξη διαμόρφωσης ενός καλλιεργημένου εκπαιδευτικού με βαθιά προσωπική κατανόηση του ρόλου του έτσι ώστε να έχει εσωτερικεύσει τις κοινές αξίες της τοπικής κοινότητας και της ευρύτερης κοινωνίας, διατηρώντας ανοιχτούς τους ορίζοντες της σκέψης του και υιοθετώντας ολιστικές προσεγγίσεις στα εκπαιδευτικά ερωτήματα (Garm & Karlsen, 2004).

Ακόμη έντονη κριτική ασκείται στις σχολές εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών καθώς θεωρείται ότι έχουν αποτύχει να τους εξοπλίσουν με τις απαραίτητες για τη διδασκαλία γνώσεις και δεξιότητες. Αυτό έχει ως συνέπεια να εισέλθουν ιδιωτικοί φορείς στο χώρο της εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών αμφισβητώντας το μέχρι τότε σχετικό μονοπώλιο των δημόσιων φορέων όπως τα πανεπιστήμια (Tatto, 2006).

Άλλωστε σύμφωνα με ερευνητές η παγκοσμιοποίηση φέρνει στο προσκήνιο νέες απαιτούμενες δεξιότητες από τη νέα γενιά και καθιστά εμφανείς τις πιέσεις της οικονομίας και της αγοράς στην εκπαίδευση των εκπαιδευτικών αυξάνοντας τις προσδοκίες για λογοδοσία τους και παράλληλα εφαρμόζοντας οικονομικούς περιορισμούς στα προγράμματα εκπαίδευσής τους. Μάλιστα σε κάποιες περιπτώσεις προσεγγίζεται η διδασκαλία ως κυρίως τεχνική διαδικασία, χωρίς ιδιαίτερη προσοχή

στις κοινωνικές σχέσεις και την ηθική διάσταση που αυτή εμπεριέχει και κατά συνέπεια θεωρείται η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών εξάσκηση και όχι επιστημονική διαδικασία (Paine & Zeichner, 2012).

Σ' αυτές τις περιπτώσεις προσανατολίζεται η εκπαίδευση όχι στο να υπηρετεί πρωτίστως πολιτισμικούς στόχους, αλλά στο να υπηρετεί κυρίως οικονομικούς στόχους. Δε δίνεται βαρύτητα στην πολιτισμική κριτική προσέγγιση αλλά αναπτύσσονται μια σειρά από ελέγξιμες και επιθυμητές από την αγορά δεξιότητες και έμφαση δίνεται σε μια περιορισμένη στην ανάδειξη καλών πρακτικών εκπαιδευτική έρευνα (Connell, 2009· Bates, 2008).

Στο ίδιο θέμα ερευνητές, ασκώντας κριτική, θεωρούν ότι η οικονομία της πληροφορίας ή της γνώσης, που αποτελεί διακύβευμα για οργανισμούς, όπως ο Ο.Ο.Σ.Α. και η Ε.Ε., προωθεί αξίες όπως η σταθερότητα, η αφομοίωση ή η ομογενοποίηση, η ύπαρξη δεικτών (Standards), τα αμετάβλητα πρότυπα λογικών δομών, ο ακριβής σχεδιασμός και έλεγχος, οι οποίες με τη σειρά τους διευκολύνουν την ανάπτυξη των αγορών. Από αυτή τη διαδικασία δεν μπορεί να μην επηρεαστεί τόσο η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών όσο και η σκιαγράφηση του επιθυμητού τύπου εκπαιδευτικού, του τεχνικά άρτιου αλλά αντικαταστάσιμου. Συνέπεια αυτού είναι η υποβάθμιση της εκπαίδευσης αφού της αφαιρούνται σημαντικές πηγές διαφορετικότητας και πολυπλοκότητας όπως ιδιαίτερες πολιτισμικές προσεγγίσεις που προωθούν την κοινωνική ευημερία, η ατομική ιδιαιτερότητα, τοπικές αντιλήψεις για τα προτάγματα της εκπαίδευσης (Loomis et al, 2008). Έτσι σύμφωνα και με άλλους ερευνητές, υπηρετώντας τη λογική των ανταγωνιστικών κοινωνιών, στη θέση της εκπαίδευσης ως ανάπτυξη έρχεται η μάθηση ως ατομική ανάπτυξη - ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, στη θέση του κράτους υπεύθυνου για την εκπαίδευση εισέρχεται η αγορά και η ανταγωνιστικότητα.

Ο συγκεκριμένος τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζεται η διδασκαλία και οι εκπαιδευτικοί, οφείλεται, σύμφωνα με κάποιους ερευνητές, στις διαδικασίες της υπεραπλούστευσης και υπεργενίκευσης. Αυτές ενεργοποιούνται στον διεθνή εκπαιδευτικό λόγο που εκφράζουν οι υπερεθνικοί οργανισμοί, όπως ο Ο.Ο.Σ.Α. και η Ε.Ε. στην προσπάθειά τους να παραμετροποιήσουν, ένα κατά τα άλλα πολύπλοκο φαινόμενο όπως η εκπαιδευτική διαδικασία, με σκοπό να το ελέγξουν και να προτείνουν εκπαιδευτικές λύσεις σε «πακέτα» που να εφαρμόζονται ανεξάρτητα από τις ιδιαίτερες συνθήκες μέσα στις οποίες τα «προβλήματα» που τις απαιτούν εξελίχθηκαν (Beech, 2009· Robertson, 2012a).

Παράλληλα διαπιστώνεται ότι οι εκπαιδευτικοί δε διαθέτουν μια κοινή κωδικοποιημένη γνώση σχετικά με τη διδασκαλία και τη μάθηση αναπτύσσοντας για το λόγο αυτό προσωπικές στρατηγικές και αποκτώντας τη γνώση της διδασκαλίας μέσα από τη διαδικασία της δοκιμής και πλάνης. Προτείνεται λοιπόν η εκπαίδευσή τους να τους παρέχει μια νέα παιδαγωγική γνώση με κύριο χαρακτηριστικό της τη διδασκαλία των μαθητών να μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν (Robertson, 2005). Από την πλευρά τους οι Howe και Xu (2013) θεωρούν ότι η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών ανάμεσα στα άλλα θα έπρεπε να υποστηρίζει την διαπολιτισμική συνεργασία, τη συναδελφικότητα και την εναλλακτική προσέγγιση στο δυτικό ηγεμονισμό στη γνώση, την ευρωκεντρική εκπαίδευση, την νεοαποικιοκρατία, τη νεοφιλελεύθερη, συντηρητική αντίληψη. Να ενσωματώνει αποτελεσματικά τον κοσμοπολιτισμό, την κοινωνική δικαιοσύνη, την πολιτισμική διαφορετικότητα, το αίσθημα ευθύνης απέναντι στην παγκόσμια κοινότητα.

2.3 Επαγγελματική επάρκεια και ένταξη των εκπαιδευτικών

Μετά την αρχική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών το επόμενο στάδιο στο οποίο τίθενται ζητήματα επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών είναι εκείνο της ενταξιακής τους διαδικασίας στον επαγγελματικό τους χώρο, το σχολείο. Πρέπει στο σημείο αυτό να τονίσουμε ότι έρευνες έχουν δείξει ότι συχνά οι νεοεισερχόμενοι εκπαιδευτικοί δυσκολεύονται να εφαρμόσουν διδακτικές πρακτικές σύμφωνες με τις αντιλήψεις τους όταν διαπιστώνουν ότι η σχολική πραγματικότητα είναι αρκετά διαφορετική από εκείνη που είχαν θεωρητικά κατασκευάσει (Loh & Hu, 2014). Για το λόγο αυτό η ενταξιακή περίοδος των εκπαιδευτικών στο σχολείο θεωρείται και από τις κρισιμότερες στην επαγγελματική τους πορεία, αφού ζητούμενο είναι η ανάπτυξη χαρακτηριστικών επαγγελματικής επάρκειας, όπως οι διδακτικές τους δεξιότητες και οι αποτελεσματικές διδακτικές πρακτικές τους (Collinson et al 2009).

Σε κείμενο εργασίας του Ο.Ο.Σ.Α. αναφέρεται ότι οι νέοι εκπαιδευτικοί όταν δεν υποστηρίζονται κατάλληλα στην ενταξιακή τους φάση στο σχολείο νοιώθουν άγχος και απομόνωση. Στην αντίθετη περίπτωση νέοι εκπαιδευτικοί οι οποίοι δέχονται την κατάλληλη υποστήριξη από εκπαιδευμένους μέντορες εμφανίζουν λιγότερες πιθανότητες να εγκαταλείψουν το επάγγελμα, να ξεπεράσουν τις δυσκολίες διαχείρισης της τάξης και να επικεντρωθούν στη μάθηση των μαθητών τους. Άλλωστε στόχος της ένταξης σύμφωνα με το ίδιο κείμενο είναι η περαιτέρω

ανάπτυξη των γνώσεων, των δεξιοτήτων, των στάσεων και των αξιών οι οποίες θα τους βοηθήσουν να επιτελέσουν αποτελεσματικά τον ρόλο τους (Coolahan, 2002).

Στο μείζον θέμα της διαμόρφωσης των κατάλληλων παραμέτρων και της απόδοσης δυναμικών χαρακτηριστικών σε προγράμματα ένταξης πολλοί ερευνητές προσεγγίζοντας κριτικά το ζήτημα καταλήγουν σε κοινές σημαντικές παραδοχές οι οποίες στο πρακτικό επίπεδο μεταφράζονται σε ανάλογες προτάσεις όπως: 1) διαδικασίες ένταξης πριν την έναρξη του διδακτικού έτους, 2) διάθεση χρόνου στους νέους εκπαιδευτικούς για το σχεδιασμό των μαθημάτων, για παρακολούθηση διδασκαλιών σε τάξεις εμπείρων συναδέλφων τους αλλά και παρακολούθηση από εκείνους των δικών τους διδασκαλιών με ανατροφοδότηση, παρακολούθηση σεμιναρίων και βιωματικών εργαστηρίων, συμμετοχή σε κοινότητες μάθησης, κοινές συναντήσεις με εξίσου νέους συναδέλφους για ανταλλαγή προβληματισμών και εμπειριών, 3) αποφυγή ανάθεσης πολλών και δύσκολων εξωδιδασκτικών καθηκόντων καθώς και ανάθεσης τάξεων με μεγάλες απαιτήσεις ή περισσότερων της μίας τάξεων, δ) αποφυγή μεγάλων προσδοκιών οι οποίες μπορούν να αυξήσουν το επαγγελματικό άγχος και να διαμορφώσουν συνθήκες φτωχής απόδοσης ως διαδικασία αυτοεκπληρούμενης προφητείας, 4) συχνή και δομημένη καθοδήγηση και υποστήριξη από μέντορες και τη διεύθυνση του σχολείου, 5) συμβουλευτική και ψυχολογική υποστήριξη, βοήθεια στη διαχείριση του επαγγελματικού άγχους, ενίσχυση της αυτοπεποίθησης, αναγνώριση των προσπαθειών τους, 6) εναρμονισμός των επαγγελματικών αναγκών των νέων εκπαιδευτικών με εκείνες των άλλων εκπαιδευτικών αλλά και του σχολείου γενικότερα (Renard, 2003· Panteli, 2008· Atton & Fidler, 2005· Loh & Hu, 2014).

2.4 Επαγγελματική επάρκεια και ανάπτυξη εκπαιδευτικών

Η επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών με εστίαση στην περίοδο μετά την αρχική τους εκπαίδευση και το πρώτο στάδιο της ένταξής τους στο χώρο εργασίας τους, το σχολείο και η σύνδεσή της με ζητήματα που αφορούν στην επαγγελματική τους επάρκεια αποτελεί το θέμα που θα αναπτυχθεί στην παρούσα ενότητα. Οι Richter και άλλοι (2011) αναφέρονται στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών ως μια διαδικασία μακράς διάρκειας με αφετηρία την αρχική τους εκπαίδευση και τη συνέχειά της στην ενδοϋπηρεσιακή εκπαίδευση. Οι Υφαντή και Φωτοπούλου (2011) θεωρούν με τη σειρά τους ότι η επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών αποτελεί μια διαδικασία, η οποία περιλαμβάνει ευκαιρίες τυπικής και

άτυπης μάθησης. Αυτές παρέχουν τη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να αξιοποιήσουν τη στοχαστική και δημιουργική τους ικανότητα και να εμβαθύνουν και να διευρύνουν την επαγγελματική τους επάρκεια συμπεριλαμβάνοντας σ' αυτή γνώσεις, στάσεις, κίνητρα και αυτορυθμιζόμενες δεξιότητες.

Η διαχρονική εξέλιξη της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών αποτελεί μέρος της διεθνούς εκπαιδευτικής έρευνας. Στην προσπάθεια για την ερευνητική ερμηνεία των μοντέλων επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών που υιοθετήθηκαν από τα εκπαιδευτικά συστήματα των χωρών οι ερευνητές επιχειρούν την κατάταξή τους με βάση διακριτές προσεγγίσεις τους. Σημαντικά ερωτήματα στην περίπτωση αυτή αφορούν στις επιλογές των επιμορφωτικών διαδικασιών για τους εκπαιδευτικούς στο πλαίσιο της επαγγελματικής τους ανάπτυξης και συγκεκριμένα στο περιεχόμενο, τις διαδικασίες, τους φορείς, τον ρόλο των εκπαιδευτικών, τη σύνδεση με το σχολείο, κ.ο. Στην εργασία μας το ενδιαφέρον μας εστιάζεται κυρίως στον τρόπο με τον οποίο αυτές οι προσεγγίσεις συνδέονται με διαφορετικά χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών, τα προσδιορίζουν και υποστηρίζουν την ανάπτυξη τους.

Μια κατάταξη της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών με βάση διακριτά χαρακτηριστικά, όπως αυτά προκύπτουν από την εξέταση της διεθνούς βιβλιογραφίας, επιχειρείται από τους Βοζαίτη και Υφαντή (2013) ως ακολούθως: α) Θετικιστική –τεχνοκρατική προσέγγιση με προσδιορισμούς όπως: ανάπτυξη του εκπαιδευτικού, ανάπτυξη προσωπικού, ενδοϋπηρεσιακή επιμόρφωση. Βασικές λειτουργίες στην προσέγγιση αυτή αποτέλεσαν η συνεχής παιδαγωγική ενημέρωση, η ανακάλυψη του επαγγελματικού εαυτού, η εμβάθυνση στα γνωστικά δεδομένα τα σχετικά με την ειδικότητα του εκπαιδευτικού, η προσπάθεια σύζευξης θεωρητικών παραδοχών με τις καθημερινές πρακτικές, η επαγγελματική εξέλιξη και σταδιοδρομία, β) Προσέγγιση συνδεδεμένη με την αποτελεσματικότητα και τη βελτίωση του σχολείου. Εδώ η επαγγελματική ανάπτυξη αποδόθηκε ως η συμπλήρωση γνώσεων, η βελτίωση της διδακτικής ικανότητας των εκπαιδευτικών, η ανάπτυξη συνεργασίας μεταξύ τους, η βελτίωση της προσαρμογής τους στο περιβάλλον και τις απαιτήσεις της σχολικής ζωής γ) Κριτική – στοχαστική προσέγγιση. Προέκυψε από την αμφισβήτηση της αποκλειστικής στόχευσης της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών σε τεχνικές γνώσεις και δεξιότητες διδακτικής ειδημοσύνης διαρκώς επικαιροποιούμενες και αναγόμενες σε εχέγγυο της επαγγελματικής τους επάρκειας. Σύμφωνα με την προσέγγιση αυτή χρειάζεται

αλλαγή προσανατολισμού της επαγγελματικής μάθησης των εκπαιδευτικών από ερωτήσεις για το τι και το πώς σε ερωτήματα που αφορούν στο γιατί. Η επαγγελματική ανάπτυξη πρέπει να κατανοηθεί στο πλαίσιο αλληλεπιδρώντων μεταξύ τους διαδικασιών όπως: μια ορθά μελετημένη πολιτική μεταρρυθμίσεων του σχολικού χώρου, το καθημερινό έργο των εκπαιδευτικών και η συνεχιζόμενη επαγγελματική τους εκπαίδευση. Προβλέπει την εμπλοκή των ίδιων των εκπαιδευτικών μέσα από ερευνητικές δραστηριότητες που διεξάγονται σε πραγματικές συνθήκες μάθησης. Ακόμη συνδέεται με τη διαμόρφωση επαγγελματικής ταυτότητας ως μιας δυναμικής διαδικασίας. Οι εκπαιδευτικοί σ' αυτή τη διαδικασία καλούνται να ερμηνεύουν συνεχώς και να επανερμηνεύουν τις επαγγελματικές τους πρακτικές με βάση την εμπειρία τους και την προσωπική τους βιογραφία.

2.4.1 Ε.Ε και Ο.Ο.Σ.Α για επαγγελματική ανάπτυξη εκπαιδευτικών

Στο ζήτημα της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών έχουν τοποθετηθεί διεθνείς οργανισμοί όπως ο Ο.Ο.Σ.Α. και η Ε.Ε. με σχετικά κείμενά τους. Σε κείμενο εργασίας του Ο.Ο.Σ.Α. αναφέρεται η αναγκαιότητα της υιοθέτησης από τους εκπαιδευτικούς χαρακτηριστικών διαρκούς μάθησης στην ίδια τη στάση τους και τη συμπεριφορά τους μιας λειτουργώντας με τον τρόπο αυτό οι ίδιοι ως παράδειγμα για τους μαθητές τους (Coolahan, 2002). Στο πρόγραμμα TALIS του Ο.Ο.Σ.Α. στο οποίο έχουμε αναφερθεί και σε προηγούμενη ενότητα η πλειονότητα των εκπαιδευτικών θεωρούν την υιοθέτηση πρακτικών όπως η ατομική και η συνεργατική έρευνα και ο άτυπος διάλογος σχετικά με τη βελτίωση της διδασκαλίας και τα προγράμματα πιστοποίησης ως τη σημαντικότερη συμβολή στην επαγγελματική τους ανάπτυξη (Looney, 2011).

Σχετικά με την εμπλοκή των εκπαιδευτικών των χωρών μελών του Ο.Ο.Σ.Α. στη συνεχιζόμενη εκπαίδευση αναφέρεται ότι λιγότερο από τους μισούς έχουν την υποχρέωση να το κάνουν. Σε κάποιες χώρες του Ο.Ο.Σ.Α. τα προγράμματα επαγγελματικής ανάπτυξης είναι αποκεντρωμένα σε σχέση με τις κεντρικές εκπαιδευτικές αρχές και έχουν σχεδιαστεί με βάση τις ανάγκες των σχολείων τα οποία έχουν και την ευθύνη εφαρμογής τους. Ακόμη διακηρύσσεται ότι τα προγράμματα διαρκούς εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών μπορούν να αυξήσουν τις πιθανότητες επιτυχίας τους υιοθετώντας χαρακτηριστικά όπως: η στόχευση σε εξειδικευμένο αντικείμενο και όχι σε γενική μεθοδολογία της διδασκαλίας, η

αξιοποίηση ενεργητικών ευκαιριών μάθησης που εμπεριέχουν ουσιώδεις αναλύσεις της διδασκαλίας και της μάθησης, ο συνεκτικός τους σχεδιασμός με στοιχεία δυναμικής επικοινωνίας ανάμεσα σε επιμορφωνόμενους και επιμορφωτές και αξιοποίηση της ανατροφοδότησης των εκπαιδευτικών στη διαδικασία σχεδιασμού των προγραμμάτων (Musset, 2010).

Ακόμη σε κείμενο του Ο.Ο.Σ.Α. με τίτλο «Teachers matter» τονίζεται ότι «οι αποτελεσματικότερες μορφές επαγγελματικής ανάπτυξης φαίνεται να είναι εκείνες οι οποίες εστιάζουν σε σαφώς διατυπωμένες προτεραιότητες, προωθούν τη διαρκή και βασισμένη στο σχολείο υποστήριξη προς τους εκπαιδευτικούς, αναπτύσσουν διδακτικές στρατηγικές και τεχνικές διαχείρισης της τάξης και προσφέρουν τις δυνατότητες στους εκπαιδευτικούς να παρατηρήσουν αλλά και να δοκιμάσουν και να πειραματιστούν με νέες διδακτικές μεθόδους» (OECD, 2005, σελ. 129). Σε εργασία με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής η οποία φέρει τον τίτλο «Green Paper on Teacher Education in Europe» αναφέρεται ότι η ενδοϋπηρεσιακή επιμόρφωση και η επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών αποτελεί απόλυτη αναγκαιότητα της εκπαίδευσης στην Ευρώπη ώστε να μπορέσει αυτή να ανταποκριθεί επιτυχώς στις σύγχρονες προκλήσεις. Για το λόγο αυτό προτείνεται ο σχεδιασμός δράσεων σε εθνικό επίπεδο που να αφορούν στη συνεχιζόμενη εκπαίδευση και να τη συνδέουν με την αρχική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών και την επαγγελματική τους ανάπτυξη (Campos et.al., 2000). Σε εργασία βασισμένη σε στοιχεία του ερευνητικού προγράμματος του Ο.Ο.Σ.Α. Teaching and Learning International Survey (TALIS) που αφορά στην συγκριτική προσέγγιση της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών στην Ευρώπη ο Scheerens (2010) διαπιστώνει ότι ενώ από τη μία αυτή θεωρείται σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες επαγγελματικό καθήκον από την άλλη δε φαίνεται οι εκπαιδευτικοί να είναι ρητά υποχρεωμένοι να συμμετέχουν σε ανάλογες δραστηριότητες. Βέβαια υπάρχουν κίνητρα όπως κυρίως μόρια για υπηρεσιακή προαγωγή και σπανιότερα μισθολογικές αυξήσεις για τους εκπαιδευτικούς που λαμβάνουν μέρος σε προγράμματα επαγγελματικής ανάπτυξης.

Στο κείμενο για τις Κοινές Ευρωπαϊκές Αρχές για την Επάρκεια και την Πιστοποίηση των Εκπαιδευτικών (Common european principles for teacher competences and qualifications.) (European Commission, 2009) αναφέρεται ότι θα πρέπει να υποστηρίζεται η επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών σε όλη τη διάρκεια της επαγγελματικής τους πορείας. Θα πρέπει να αναγνωρίζεται η σημασία της πρόσκτησης της νέας γνώσης και η εισαγωγή καινοτομικών προσεγγίσεων στη

διδασκαλία και τη μάθηση από τους εκπαιδευτικούς, ως προσδοκώμενα αποτελέσματα δράσεων επαγγελματικής ανάπτυξής τους. Ακόμη μέσα από διαδικασίες επαγγελματικής ανάπτυξης πρέπει να αναδεικνύονται αποτελεσματικές εκπαιδευτικές πρακτικές και να καθίσταται δυνατή η παρακολούθηση της επιστημονικής εξέλιξης και η διατήρηση της επαφής των εκπαιδευτικών με την αναπτυσσόμενη κοινωνία της γνώσης (European Commission, 2009).

3^ο Κεφάλαιο: Η έρευνα

3.1. Τύπος έρευνας

Θεωρούμε ότι ο σκοπός και τα ερωτήματα που θέτει η εκάστοτε έρευνα καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό την επιλογή του τύπου της έρευνας, η οποία θα ακολουθηθεί. Στην περίπτωση μας και όπως ήδη στην εισαγωγή της εργασίας έχουμε αναφέρει, σκοπός της είναι να ερευνηθούν οι απόψεις των Σχολικών Συμβούλων δημοτικής εκπαίδευσης σχετικά με τον τρόπο και τον βαθμό προσδιορισμού της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών από τον διεθνή εκπαιδευτικό λόγο. Στόχος μας είναι η καταγραφή, η περιγραφή, η ανάλυση και η ερμηνεία αυτών των απόψεων. Για τον λόγο αυτό η προσέγγιση που επιλέγουμε είναι η ερμηνευτική. Επιλέγουμε, δηλαδή, την ποιοτική έρευνα αντί της ποσοτικής μιας και δεν αναζητούμε σχέσεις αιτίου – αποτελέσματος αλλά την ερμηνεία σε μια πραγματικότητα που διαμορφώνουν οι απόψεις των Σχολικών Συμβούλων για το προαναφερθέν θέμα. Η άποψη των υποστηρικτικών της ποιοτικής προσέγγισης, την οποία στην περίπτωση αυτή επιλέγουμε, περιγράφεται χαρακτηριστικά από τη Σαραφίδου (2011, σελ.18), η οποία αναφέρει ότι σύμφωνα με την αντίληψη αυτή η κοινωνική πραγματικότητα «κατασκευάζεται μέσα από το νόημα που της αποδίδουν τα άτομα, τα οποία, όμως, είναι προϊόντα των παραδόσεων και του κοινωνικού και πολιτικού σκηνικού εντός του οποίου λειτουργούν».

3.2. Επιλογή συμμετεχόντων

Αρχικά να αναφέρουμε ότι η επιλογή του όρου «συμμετέχων» για εκείνους από τους οποίους πήραμε τις συνεντεύξεις έγινε διότι, όπως και ο Seidman (2013) αναφέρει, αποδίδει καλύτερα τόσο την ενεργό συμμετοχή τους στη διαδικασία της συνέντευξης όσο και την αμοιβαία αίσθηση της ισότητας στη σχέση μας κατά την προαναφερθείσα διαδικασία και η οποία ανάμεσα σε άλλα οφείλονταν και στην κοινή επαγγελματική μας ιδιότητα (Σχολικοί Σύμβουλοι ο ερευνητής και οι συμμετέχοντες). Η ιδιότητα των συμμετεχόντων στην έρευνα καθορίζεται από το θέμα της διπλωματικής εργασίας που αφορά στις απόψεις Σχολικών Συμβούλων Δημοτικής Εκπαίδευσης σχετικά με την επίδραση του διεθνούς εκπαιδευτικού λόγου στον καθορισμό της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών. Στο σημείο αυτό να αναφέρουμε ότι η επαγγελματική ιδιότητα του ερευνητή ως Σχολικού Συμβούλου διευκόλυνε σημαντικά την πρόσβαση στην ομάδα των Σχολικών Συμβούλων που

αποτέλεσε τους συμμετέχοντες στην έρευνα. Αυτό οφείλεται όχι μόνο στην κοινή τους ιδιότητα αλλά και στην πολύ καλή σχέση που έχει αναπτυχθεί μεταξύ τους, η οποία βασίζεται ανάμεσα στα άλλα και στην πολύχρονη για κάποιους συνεργασία και κοινή συμμετοχή σε κοινές δράσεις, έρευνες και επιμορφώσεις. Αυτό, κατά τη γνώμη μας, διασφάλισε την άνεση στην επικοινωνία μας, τη θέληση για συμμετοχή και το αυξημένο αίσθημα εμπιστοσύνης και ειλικρίνειας των συμμετεχόντων σε όλη τη διαδικασία.

Επιλέξαμε δεκαπέντε Σχολικούς Συμβούλους δημοτικής εκπαίδευσης της Περιφέρειας Θεσσαλίας. Πρέπει στο σημείο αυτό να αναφέρουμε ότι το σύνολο των Σχολικών Συμβούλων δημοτικής εκπαίδευσης της Περιφέρειας Θεσσαλίας είναι είκοσι τρεις. Οι Kwale και Brinkmann (2009) αναφέρουν ότι ο αριθμός των 15 +/- 10 συνεντεύξεων συναντάται συχνά σε μελέτες με αξιοποίηση συνεντεύξεων και αυτό οφείλεται συνήθως στην εκτίμηση των δυνατοτήτων σε διαθέσιμο χρόνο (λήψη, απομαγνητοφώνηση, ανάλυση δεδομένων των συνεντεύξεων) και πηγές (συμμετέχοντες) και ακόμη στην εκτίμηση ότι από ένα σημείο και μετά η πρόσθεση νέων συμμετεχόντων δεν αναμένεται να προσφέρει νέα γνώση. Η επιλογή μας σχετικά με τον τόπο εργασίας των Σχολικών Συμβούλων, τη Θεσσαλία, έγινε, διότι υπήρχε από την πλευρά μας η δυνατότητα άμεσης πρόσβασης στους συμμετέχοντες λόγω εγγύτητας. Στους πίνακες που εμφανίζονται στο Παράρτημα παρουσιάζονται με σειρά: 1) ο αριθμός των συμμετεχόντων Σχολικών Συμβούλων της Περιφέρειας Θεσσαλίας και το ποσοστό επί του συνόλου της εκπαιδευτικής περιφέρειας Θεσσαλίας αλλά και κάθε περιφερειακής ενότητας χωριστά, 2) Η εργασιακή εμπειρία των Σχολικών Συμβούλων, 3) Τα τυπικά προσόντα των Σχολικών Συμβούλων, 3) η προϋπηρεσία των Σχολικών Συμβούλων σε θέσεις ευθύνης (βλέπε σχετικούς πίνακες στο παράρτημα).

Το μεγαλύτερο μέρος (65%) των Σχολικών Συμβούλων δημοτικής εκπαίδευσης της περιφέρειας της Θεσσαλίας συμμετείχαν στην έρευνα. Ακόμη οι συμμετέχοντες στην έρευνα Σχολικοί Σύμβουλοι είναι εργασιακά ιδιαίτερα έμπειροι, έχοντας υπηρετήσει κατά μέσο όρο τριάντα χρόνια στην εκπαίδευση, στη θέση του Σχολικού Συμβούλου κατά μέσο όρο πάνω από μια τετραετή θητεία (5,1 χρόνια) και με σημαντική εμπειρία και σε άλλες θέσεις ευθύνης. Τα στοιχεία αυτά σε συνδυασμό με το ιδιαίτερα υψηλό επίπεδο τυπικών προσόντων (Πίνακας 3) μας επιτρέπει να συναγάγουμε ότι έχουν αναπτύξει σχετικά με το θέμα μας σημαντικό προβληματισμό.

3.3. Συλλογή δεδομένων

3.3.1 Ρόλος ερευνητή

Στην ποιοτική έρευνα ο ρόλος του ερευνητή δεν είναι ουδέτερος. Αντίθετα είναι ιδιαίτερα σημαντικός. Σύμφωνα με τον Creswell (2009) είναι απαραίτητη η αναγνώριση των προσωπικών αξιών, των στάσεων ακόμα και των προκαταλήψεων του ερευνητή στην αρχή της έρευνας. Με αυτό τον τρόπο η παρέμβαση του ερευνητή μπορεί να αποδειχθεί θετική και χρήσιμη παρά επιβλαβής.

Ειδικότερα ο ρόλος του στη διαδικασία της συνέντευξης είναι ιδιαίτερα σημαντικός μιας και καλείται να λάβει αποφάσεις για το εύρος των θεμάτων που θα καλυφθούν, τις ερωτήσεις και τη διαδικασία της επικοινωνίας με στόχο οι απαντήσεις να είναι όσο το δυνατόν πλήρεις και να αναδεικνύουν το βαθύτερο νόημα που αποδίδεται από τον συμμετόχο στη συνέντευξη στις εμπειρίες και τις σκέψεις του (Σαραφίδου, 2011). Με τον τρόπο αυτό ο ερευνητής μετατρέπεται σε ένα « ευφύες, ευπροσάρμοστο και ευέλικτο εργαλείο το οποίο μπορεί να ανταποκρίνεται στις καταστάσεις με τακτ και κατανόηση» (Linkoln & Cuba, 1985, στο Seidman, 2013, σ. 23). Στην περίπτωση της έρευνάς μας και εξετάζοντας τον προσωπικό μου ρόλο στην ερευνητική διαδικασία θεωρώ ότι η κοινή επαγγελματική ιδιότητα του ερευνητή με τους συμμετέχοντες στις συνεντεύξεις (η θέση ευθύνης του Σχολικού Συμβούλου) δεν τον καθιστά απολύτως ουδέτερο παρατηρητή, καθόσον μοιράζεται κοινές εμπειρίες και σε ένα βαθμό κοινή πορεία και προβληματισμούς με τους συναδέλφους μου. Παρέχει, όμως, τη δυνατότητα στον ερευνητή να επικοινωνήσει με πολύ μεγαλύτερη άνεση μαζί τους, ευελπιστώντας στην απροκατάληπτη και ειλικρινή παράθεση των απόψεών τους. Επίσης, παρέχεται η ευχέρεια να αξιοποιήσει την ενσυναίσθηση και να είναι σε θέση να κατανοήσει τις προσεγγίσεις τους στα θέματα που αφορούν την έρευνα.

3.3.2. Επιλογή ερευνητικών εργαλείων

Ως βασικό εργαλείο για την έρευνά μας επιλέγουμε την συνέντευξη. Σύμφωνα με την Σαραφίδου (2011), η συνέντευξη ως αλληλεπίδραση, ως μορφή οργανωμένης σχέσης λεκτικής επικοινωνίας ανάμεσα στον ερευνητή και στον συμμετέχοντα στην έρευνα, αξιοποιείται με σκοπό να κατανοηθούν όψεις του θέματος όπως σκέψεις, απόψεις (όπως στην περίπτωσή μας), αντιλήψεις, αξίες και προθέσεις και συναισθήματα του συμμετέχοντα στην έρευνα, οι οποίες δεν μπορούν με άμεσο τρόπο να παρατηρηθούν. Οι Kwale και Brinkmann (2009) θεωρούν ότι για την

κατανόηση της νοηματοδότησης που επιχειρούν οι άνθρωποι για τον κόσμο στον οποίο ζουν, την περιγραφή δηλαδή των εμπειριών τους και της κατανόησης του εαυτού τους καθώς και την αποσαφήνιση και την επεξεργασία των δικών τους οπτικών για τον κόσμο μία ιδιαίτερα κατάλληλη προσέγγιση είναι η συνέντευξη.

Στη διαδικασία σχεδιασμού της έρευνας κληθήκαμε ανάμεσα σε άλλα να επιλέξουμε τον τύπο της συνέντευξης, ο οποίος θα μπορούσε να οδηγήσει στην παραγωγή ποιοτικά και ποσοτικά των απαραίτητων δεδομένων για τη συνέχεια της έρευνάς μας. Επιλέξαμε ως καταλληλότερο τον τύπο της ποιοτικής συνέντευξης και ιδιαίτερα αυτόν της ημιδομημένης συνέντευξης. Η Mason (2003) αναφερόμενη στην κατηγορία των ποιοτικών συνεντεύξεων εντάσσει σ' αυτές τις ημιδομημένες, τις χαλαρά δομημένες και τις συνεντεύξεις σε βάθος. Με τις ημιδομημένες συνεντεύξεις επιχειρείται μέσα από τον οπτική του συμμετέχοντα να κατανοηθούν ζητήματα που αφορούν στην πραγματικότητα που ο ίδιος βιώνει. Οι θεματικές περιοχές και το περιεχόμενο των ερωτήσεων είναι σε ένα βαθμό προκαθορισμένα, αλλά μπορούν να διευκρινιστούν περαιτέρω. Παράλληλα, επιτρέπεται η διεύρυνση των ερωτημάτων και η αλλαγή διατύπωσης και αλληλουχίας αυτών. Ουσιαστικά με τις ημιδομημένες συνεντεύξεις επιδιώκεται να καλυφθεί ο πυρήνας των θεμάτων που έχουν προδιατυπωθεί και να δοθεί ταυτόχρονα η δυνατότητα της ευελιξίας και της σχετικότητας γύρω και έξω ακόμη από τον πυρήνα των θεμάτων αυτών. Η συνέντευξη απομαγνητοφωνείται πλήρως και ο ερευνητής αποφασίζει με βάση τα πρότυπα και τα θέματα που προκύπτουν τι από αυτά θα αναλύσει σε βάθος. Η ημιδομημένη συνέντευξη δεν είναι ούτε μία ανοιχτή καθημερινή συζήτηση ούτε ένα κλειστό ερωτηματολόγιο. Διαμορφώνεται με βάση έναν οδηγό συνέντευξης ο οποίος εστιάζει σε κάποια κεντρικά θέματα και μπορεί να περιέχει προτεινόμενες ερωτήσεις (Freebody, 2003· Kwale & Brinkmann, 2009· Σαραφίδου, 2011).

Στην ερευνητική επιλογή των ποιοτικών συνεντεύξεων στις οποίες ανήκει και η ημιδομημένη συνέντευξη ασκείται κριτική, η οποία σύμφωνα με τους Kwale και Brinkmann, (2009) εστιάζεται στα παρακάτω σημεία. Καταρχήν η ποιοτική συνέντευξη ως μη ποσοτική προσέγγιση είναι υποκειμενική και όχι αντικειμενική. Δεν είναι επιστημονική και αντανάκλα μόνο την κοινή λογική. Δεν εξετάζει υποθέσεις, και είναι ιδιαίτερα προσανατολισμένη στο πρόσωπο. Τα αποτελέσματα δεν είναι αξιόπιστα, περιέχουν προκαταλήψεις. Είναι αποτέλεσμα κατευθυνόμενων ερωτήσεων και γι αυτό μη επαληθεύσιμα. Διαφορετικοί

μελετητές εξάγουν διαφορετικά συμπεράσματα από τα ίδια δεδομένα τα οποία και δεν μπορεί να γενικευθούν μιας και το δείγμα είναι συνήθως μικρό.

3.3.3. Οδηγός συνέντευξης

Στην έρευνά μας και για τις ανάγκες της συνέντευξης θεωρήσαμε χρήσιμο να δομήσουμε έναν οδηγό συνέντευξης. Ερευνητές θεωρούν ότι ο οδηγός συνέντευξης αποτελεί εργαλείο που μπορεί να συμβάλει στη καλύτερη δυνατή αξιοποίηση του χρόνου που διατίθεται για την συνέντευξη, καθιστώντας την με τον τρόπο αυτό πιο συστηματική και συνεκτική. Μπορεί να είναι πολύ σύντομος και γενικός, να περιέχει δηλαδή με γενικό τρόπο κάποια θέματα που πρέπει να καλυφθούν, όπως στις μη δομημένες, ελεύθερες συνεντεύξεις ή να αναπτύσσεται με περισσότερες λεπτομέρειες και να περιέχει μια σειρά από προσεκτικά καταγεγραμμένες ερωτήσεις όπως συμβαίνει στις εστιασμένες και ημιδομημένες συνεντεύξεις. Εξαρτάται από την κάθε μελέτη χωριστά το αν οι ερωτήσεις και η αλληλουχία τους θα είναι αυστηρά προκαθορισμένες και συνδεδεμένες με τη συνέντευξη ή εάν θα εναπόκειται στην κρίση και στο τακτ του ερευνητή να αποφασίσει πόσο στενά θα παραμείνει συνδεδεμένος με τον οδηγό και σε ποιο βαθμό θα ακολουθεί τις απαντήσεις των συμμετεχόντων και τις νέες κατευθύνσεις που εκείνες χαράζουν.

Σε μια τέτοια περίπτωση, πάντως, ο ερευνητής θα πρέπει να αποφασίσει για τη σημαντικότητα των νέων θεμάτων για την έρευνά του. Επομένως αν χρειάζεται να εστιάσει περισσότερο σ' αυτά ή εάν θα πρέπει με προσεκτικό και ευαίσθητο τρόπο, να επαναφέρει τη συζήτηση στα θέματα του οδηγού. Σε κάθε περίπτωση οι οδηγοί συνεντεύξεων μπορεί να αποβούν ιδιαίτερα χρήσιμοι, αλλά ο χειρισμός τους χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή. Οι ερωτήσεις που τίθενται στις συνεντεύξεις και μπορούν να περιέχονται και στον οδηγό της συνέντευξης πρέπει να είναι κατανοητές, όσο το δυνατόν σύντομες και με τέτοιο τρόπο διατυπωμένες ώστε να ταιριάζουν στο λεξιλόγιο, το μορφωτικό επίπεδο και την αντιληπτική ικανότητα κάθε συμμετέχοντα (Kwale & Brinkmann, 2009· Σαραφίδου, 2011· Seidman, 2013).

Ο οδηγός συνέντευξης περιέχει συνήθως μία εισαγωγική τοποθέτηση όπου αναφέρονται το θέμα, ο σκοπός και η φύση της έρευνας και παρέχεται η δυνατότητα στον ερευνητή να συστηθεί. Ακολουθούν ερωτήσεις εξοικείωσης του ερευνητή και του συμμετέχοντα και επιχειρείται μέσω αυτών η διαμόρφωση του κατάλληλου κλίματος μεταξύ τους. Οι βασικές δημογραφικές ερωτήσεις υποβάλλονται στην αρχή. Τύποι ερωτήσεων που μπορούν να αξιοποιηθούν στη συνέντευξη είναι οι ερωτήσεις

ανοιχτού τύπου που δίνουν τη δυνατότητα ανάκλησης των εμπειριών και ανίχνευσης των συμπεριφορών του συμμετέχοντα, οι ερωτήσεις γνώμης ή αξιών που μας παρέχουν πληροφορίες, τις προθέσεις, τους σκοπούς, τις προσδοκίες, τις προθέσεις, ερωτήσεις που αφορούν συναισθήματα, οι ερωτήσεις εξακρίβωσης με τις οποίες επιχειρείται η αποσαφήνιση των λεγομένων του συμμετέχοντα πιθανώς σε συνδυασμό με συμπληρωματικές διατυπώσεις και διευκρινιστικές παρατηρήσεις από την πλευρά του ερευνητή. Ακόμη οι ευθείες ερωτήσεις και οι έμμεσες ερωτήσεις που διαφοροποιούνται μεταξύ τους στο ότι οι μεν θέτουν στον συμμετέχοντα ευθέως το θέμα της συζήτησης μέσα από τις διαφορετικές διαστάσεις του και οι δε το θέτουν με τέτοιο τρόπο ώστε να διευκολύνουν την απάντηση εφόσον με τον ευθύ τρόπο ο συμμετέχων θα βρισκόταν πιθανόν σε δύσκολη θέση. Επίσης, οι ερωτήσεις αναδόμησης στις οποίες ο ερευνητής έχει τη δυνατότητα με ευγενικό τρόπο να διακόψει μια μακροσκελή απάντηση που απομακρύνεται από το θέμα και να επαναφέρει τον συμμετέχοντα σ' αυτό καθώς και οι ερωτήσεις επαναδιατύπωσης με τις οποίες επαναδιατυπώνεται μέρος ή ολόκληρη η απάντηση του συμμετέχοντα. Τέλος, υπάρχουν και οι ερωτήσεις συμπλήρωσης, οι οποίες εμφανίζονται στο τέλος μιας ενότητας ερωτήσεων της συνέντευξης ή και στο τέλος της συνέντευξης και ζητούνται από τον συμμετέχοντα οι τελικές του δηλώσεις (Kwale & Brinkmann, 2009· Σαραφίδου, 2011).

Η κατασκευή του οδηγού της συνέντευξης εμφανίζει δύο φάσεις. Στην πρώτη φάση κατασκευάστηκε οδηγός (Πίνακας 5) η λειτουργικότητα του οποίου δοκιμάστηκε με τη βοήθεια μιας πιλοτικής έρευνας στην οποία θα αναφερθούμε στη συνέχεια και κατόπιν διαμορφώθηκε στην τελική του μορφή όπως εμφανίζεται στον Πίνακα 6.

3.3.4. Η πιλοτική συνέντευξη

Σύμφωνα με τη Mason (2003), η πιλοτική έρευνα ενδείκνυται στην αρχική φάση μιας έρευνας, αφού συνεισφέρει τόσο στην επιλογή των κατάλληλων τρόπων για δειγματοληψία όσο και στην αναζήτηση των αποτελεσματικότερων τεχνικών παραγωγής και ανάλυσης δεδομένων. Όπως ήδη στην προηγούμενη υποενότητα 3.3.3. αναφέραμε, τόσο ο οδηγός όσο και η γενικότερη διαδικασία της συνέντευξης δοκιμάστηκε με τη βοήθεια μιας πιλοτικής συνέντευξης. Επιλέχθηκε ένας Σχολικός Σύμβουλος και διεξήχθη με αυτόν η πρώτη συνέντευξη. Αξιοποιήθηκε ο οδηγός συνέντευξης όπως εμφανίζεται στον Πίνακα 5, η συνέντευξη ηχογραφήθηκε,

απομαγνητοφωνήθηκε και αναλύθηκε. Στη συνέχεια εντοπίστηκαν τα σημεία τα οποία θα χρειαζόταν να βελτιωθούν και αφορούσαν κυρίως στην αλλαγή κάποιων θεματικών, στη μείωση γενικότερα του αριθμού των ερωτήσεων, στην αντικατάσταση κάποιων από αυτές, αλλά ακόμη και στην αλλαγή διατύπωσης έτσι ώστε να καταστούν συντομότερες, σαφέστερες και περιεκτικότερες. Εκτιμήθηκε ότι εκτός από λόγους που αφορούσαν στο περιεχόμενο κάποιων ερωτήσεων θα έπρεπε να επανεκτιμηθεί και η χρονική διάρκεια κάθε συνέντευξης που με τη χρήση του πρώτου οδηγού προέκυπτε αρκετά μεγάλη και θα δημιουργούσε δυσκολίες τόσο στην απρόσκοπτη ροή της όσο και στη διαδικασία απομαγνητοφώνησης και ανάλυσης.

3.3.5. Η διαδικασία συνέντευξης

Με την ολοκλήρωση της πιλοτικής συνέντευξης και την κατασκευή του τελικού οδηγού συνέντευξης περάσαμε στην επόμενη φάση που αφορούσε στη λήψη των συνεντεύξεων από τους συμμετέχοντες Σχολικούς Συμβούλους. Προηγήθηκε των συνεντεύξεων η διαζώσης ή η τηλεφωνική επικοινωνία για τον καθορισμό του τόπου και του χρόνου για τη διεξαγωγή της συνέντευξης και δίνονταν στους συμμετέχοντες και οι πρώτες πληροφορίες για το ερευνητικό αντικείμενο.

Όλες οι συνεντεύξεις, εκτός από μία που έγινε με την αξιοποίηση του προγράμματος Skype, έγιναν διαζώσης με τα πλεονεκτήματα που παρέχει αυτή η επιλογή όπως η αμεσότητα, η παρατήρηση της μη λεκτικής επικοινωνίας, η ευχέρεια για άμεση επίλυση προβλημάτων σε τεχνικό επίπεδο, η ποιότητα τεχνικών παραμέτρων της συνέντευξης, όπως π.χ. η ποιότητα του ήχου και η καλύτερη κατανόηση του απομαγνητοφωνημένου λόγου, σε σύγκριση παραδείγματος χάρη με την τηλεφωνική συνέντευξη. Από τις συνεντεύξεις οι δέκα δόθηκαν στα γραφεία των Σχολικών Συμβούλων Δημοτικής Εκπαίδευσης της Λάρισας. Συμμετείχαν σε αυτές οι επτά από τους οκτώ (ο όγδοος Σχολικός Σύμβουλος Λάρισας είναι ο ερευνητής) της Λάρισας καθώς και δύο Σχολικοί Σύμβουλοι από εκπαιδευτικές περιφέρειες της περιφερειακής ενότητας Καρδίτσας και ένας από την περιφερειακή ενότητα Τρικάλων οι οποίοι είχαν ανειλημμένες υποχρεώσεις στη Λάρισα και έτσι κατέστη δυνατό να λάβουν μέρος χωρίς να χρειαστεί η μεταφορά του ερευνητή στον τόπο εργασίας τους. Αυτό, όμως, έγινε για τους τέσσερις από τους πέντε Σχολικούς Συμβούλους της Περιφερειακής Ενότητας του Βόλου, των οποίων η συνέντευξη δόθηκε στα γραφεία τους. Για τη μη συμμετοχή του ενός Σχολικού Συμβούλου του

Βόλου υπήρξε λόγος ανωτέρας βίας. Τέλος, με έναν ακόμη Σχολικό Σύμβουλο της Καρδίτσας επιλέχθηκε λόγω έλλειψης άλλης δυνατότητας η συνέντευξη μέσω Skype. Με τον τρόπο αυτό επιτεύχθηκε η συμμετοχή Σχολικών Συμβούλων από όλη την περιφέρεια Θεσσαλίας, με μεγαλύτερη ομολογουμένως συμμετοχή των Σχολικών Συμβούλων της Λάρισας.

Με την έναρξη κάθε συνέντευξης ο ερευνητής ενημέρωνε τους συμμετέχοντες για το θέμα της έρευνας και ακολουθούσαν ερωτήσεις για την καταγραφή των δημογραφικών στοιχείων τους. Στη συνέχεια θέτονταν ερωτήσεις γνώμης, άποψης που αφορούσαν στις δύο ενότητες της συνέντευξης (1^η: Διεθνής λόγος περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών: βαθμός και τρόπος ενημέρωσης, 2^η: Προτάγματα διεθνούς λόγου περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών: βαθμός συμφωνίας). Ενδιάμεσα χρειάστηκε να τεθούν σε κάποιες περιπτώσεις ερωτήσεις εξακρίβωσης και συμπλήρωσης όπως και να υπάρξουν συμπληρωματικές διατυπώσεις και διευκρινιστικές παρατηρήσεις τόσο από την πλευρά του ερευνητή όσο και των συμμετεχόντων. Με το κλείσιμο κάθε συνέντευξης δίνονταν η δυνατότητα στους συμμετέχοντες να προσθέσουν, να δηλώσουν, να επισημάνουν ό,τι επιθυμούν.

3.3.6. Σχεδιασμός και διαχείριση δεδομένων

Στον σχεδιασμό για τη διαχείριση των δεδομένων της έρευνας λαμβάνουμε υπόψη την προσέγγιση του Creswell (2009), ο οποίος αναφέρεται σε μια διαδικασία έξι σταδίων: 1^ο: οργάνωση και προετοιμασία των δεδομένων για ανάλυση που περιλαμβάνει την απομαγνητοφώνηση των συνεντεύξεων, 2^ο: Πρώτη ανάγνωση όλων των κειμένων που έχουν παραχθεί από την απομαγνητοφώνηση για την απόκτηση μιας γενικής αίσθησης του νοήματος ή των νοημάτων τους, 3^ο: Λεπτομερής ανάλυση των δεδομένων μέσω της κωδικοποίησής τους, 4^ο: Δημιουργία ενός μικρού αριθμού θεμάτων ή κατηγοριών όπως αυτά προκύπτουν από τα βασικά ευρήματα κατά την ανάλυση και την ολοκλήρωση της κωδικοποίησης των δεδομένων, 5^ο: Η συζήτηση με βάση τα θέματα και τις κατηγορίες που έχουν προκύψει από την έρευνα όπου αναπτύσσεται π.χ. μια θεωρία όπως στο πλαίσιο της δομημένης θεωρίας (grounded theory), 6^ο: Συμπεράσματα και προτάσεις όπως αυτά προκύπτουν από την συγκριτική προσέγγιση των επεξεργασμένων δεδομένων της έρευνας και της στοιχείων που προκύπτουν από τη σχετική με το θέμα της έρευνας βιβλιογραφική επισκόπηση. Να προσθέσουμε στο σημείο αυτό ότι μιλάμε για παραγωγή και όχι για συλλογή

δεδομένων, αφού ο όρος παραγωγή δεδομένων «έχει σκοπό να συμπυκνώσει μέσα της την πολύ ευρύτερη ποικιλία σχέσεων μεταξύ του ερευνητή, του κοινωνικού κόσμου και του ερευνητικού υλικού που καλύπτει η ποιοτική έρευνα» (Mason, 2003, σελ. 85).

Η πρώτη φάση για τη διαχείριση των δεδομένων της έρευνάς μας αφορούσε στη διαδικασία της απομαγνητοφώνησης των συνεντεύξεων και της μετατροπής τους σε γραπτό κείμενο. Επιλέξαμε την κατά λέξη απομαγνητοφώνηση ώστε να έχουμε όπως οι Kvale και Brinkmann, (2009) αναφέρουν όσο το δυνατόν περισσότερα στοιχεία για την ανάλυση των κειμένων η οποία θα ακολουθούσε.

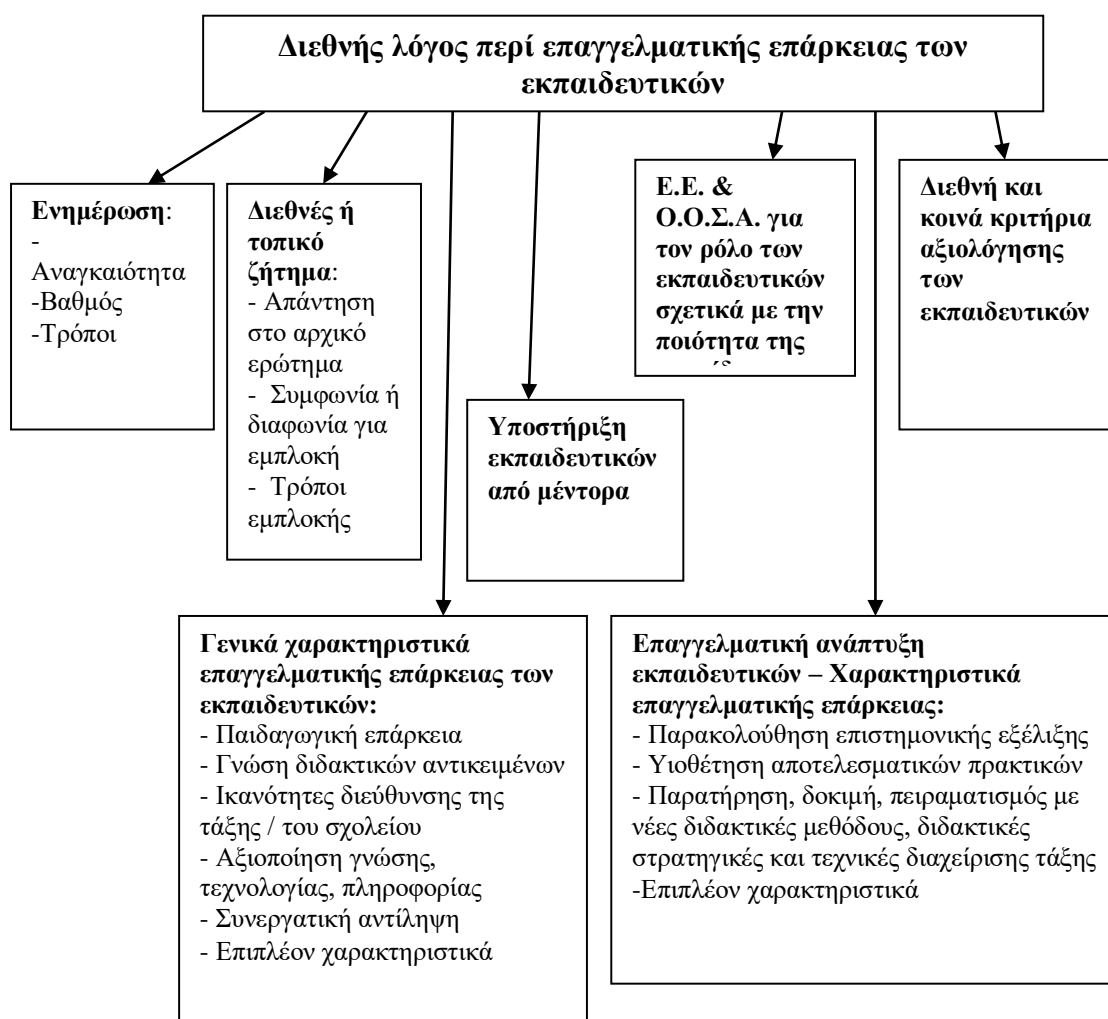
Στη συνέχεια έγινε ανάγνωση, ουσιαστικά για δεύτερη φορά αφού η πρώτη ήταν εκείνη της επαλήθευσης της καταγραφής του κειμένου κατά τη διαδικασία της απομαγνητοφώνησης, όλων των κειμένων που είχαν παραχθεί ώστε να αποκτηθεί μια γενικότερη αίσθηση του νοήματος και παράλληλα να υπάρξει μια πρώτη καταγραφή λέξεων και φράσεων κλειδιών που θα βοηθούσαν στη συνέχεια στη διαδικασία της κωδικοποίησης.

Η επόμενη φάση ήταν η κωδικοποίηση των δεδομένων. Στη διαδικασία της κωδικοποίησης στα παραχθέντα κείμενα γίνεται κατάτμηση έτσι ώστε να προκύπτουν μονάδες κειμένου με ολοκληρωμένο νόημα για το υπό διερεύνηση θέμα. Στα κειμενικά αυτά τμήματα αποδίδονται κωδικοί με τη μορφή λέξεων ή φράσεων κλειδιών που επιτελούν τη λειτουργία της ταυτοποίησης για τα τμήματα έτσι ώστε στη συνέχεια ο ερευνητής να είναι σε θέση να τα εντάξει σε εννοιολογικές κατηγορίες, οι οποίες θα δομήσουν μια ερμηνεία των δεδομένων της έρευνας με τη μορφή π.χ. μιας ερμηνευτικής θεωρίας (Kvale & Brinkmann, 2009· Σαραφίδου, 2011).

Για την κωδικοποίηση των δεδομένων της έρευνάς μας αξιοποιήσαμε το λογισμικό MAXQDA 11. Σχετικά με την αξιοποίηση λογισμικών στην ποιοτική έρευνα ερευνητές αναφέρουν ότι με τις τεχνικές οργάνωσης δεδομένων που εμπεριέχουν μπορούν να φανούν χρήσιμα στην αναλυτική προσέγγιση των ομοιοτήτων, των διαφορών και των σχέσεων μεταξύ των μονάδων κειμένου καθώς και στην ανάπτυξη θεωριών. Μπορούν ακόμα να συμβάλλουν στην παραγωγή εννοιολογικών διαγραμμάτων, την τεκμηρίωση των βημάτων της ανάλυσης αλλά και την εξοικονόμηση χρόνου για την έρευνα (Kelle, 2004· Σαραφίδου, 2011). Το συγκεκριμένο λογισμικό έδωσε τη δυνατότητα, αφού πρώτα αποθηκεύσαμε τα αρχεία των κειμένων τα οποία προέκυψαν από την απομαγνητοφώνηση των συνεντεύξεων,

να εφαρμόσουμε τεχνικές διατμηματικής ταξινόμησης των δεδομένων. Αυτό σημαίνει ότι με βάση την οριστική κωδικοποίηση των δεδομένων της έρευνας είχαμε στη συνέχεια τη δυνατότητα για κάθε κωδικό να έχουμε ταυτόχρονα και τις αντίστοιχες μονάδες κειμένου που αναφέρονταν σε αυτόν από όλες τις συνεντεύξεις. Την όλη εργασία διευκόλυναν ακόμη οι χρωματικοί δείκτες για τους κωδικούς, τα διαγράμματα απεικόνισης των δεικτών ενταγμένων σε κατηγορίες και υποκατηγορίες και οι σημειώσεις (memos) που μπορούσαμε να επισυνάψουμε στους κωδικούς και οι οποίες με τη σειρά τους βοηθούσαν στην κατηγοριοποίησή τους. Με τον τρόπο αυτό μπορούσαμε να προχωρήσουμε στην ανάλυση των συνεντεύξεων ώστε να προετοιμάσουμε το επόμενο στάδιο τη συζήτηση σχετικά με τα δεδομένα, τα συμπεράσματα και τις προτάσεις μας.

Από την κωδικοποίηση των δεδομένων της έρευνας προέκυψαν οι κατηγορίες και υποκατηγορίες που εμφανίζονται στο διάγραμμα που ακολουθεί:

3.3.7. Εγκυρότητα και αξιοπιστία έρευνας

Στο ζήτημα της διασφάλισης της ποιότητας στην περίπτωση των ποιοτικών ερευνών όπως και η δική μας, θα συμφωνήσουμε με την αναφορά της Σαραφίδου (2011 σ. 85), σύμφωνα με την οποία *«η ποιοτική προσέγγιση απορρίπτοντας την ιδέα μιας καθολικής αντικειμενικής πραγματικότητας, εστιάζει στη σημασία της πραγματικότητας μέσα από τις υποκειμενικές οπτικές και συνεπώς αντιμετωπίζει με διαφορετικό τρόπο τα ζητήματα διασφάλισης της ποιότητας της έρευνας»*. Θα αναφερθούμε, λοιπόν, σε ζητήματα που αφορούν στην εγκυρότητα, την αξιοπιστία και την γενίκευση της διαδικασίας και των ευρημάτων της έρευνάς μας.

Όσο αφορά στην εγκυρότητα σύμφωνα με την Mason (2003) πρέπει να εξετάσουμε δύο ζητήματα: την εγκυρότητα των μεθόδων παραγωγής των δεδομένων και την εγκυρότητα της ερμηνείας των δεδομένων. Για το πρώτο ζήτημα θα λέγαμε ότι με βάση τον τρόπο που διατυπώνονται τα ερευνητικά μας ερωτήματα αλλά και πιο συγκεκριμένα οι ερωτήσεις οι οποίες τίθενται στους συμμετέχοντες στη διαδικασία των συνεντεύξεων, όπως φαίνεται και από τον τελικό οδηγό συνέντευξης στην ενότητα 3.3.6., επιχειρούμε τη διερεύνηση απόψεων και όχι συμπεριφορών ή αντιλήψεων, δηλαδή παραμένουμε σταθεροί στην αρχική μας αναζήτηση. Ακόμη θεωρούμε ότι τα άτομα τα οποία έχουν επιλεγεί ως συμμετέχοντες στις συνεντεύξεις, όπως και από τα δημογραφικά στοιχεία της έρευνας προκύπτει και σχετικά στην προηγούμενη ενότητα αναφέρουμε, έχουν τη δυνατότητα να μας διαφωτίσουν σχετικά με το θέμα με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Για το δεύτερο ζήτημα, δηλαδή την εγκυρότητα της ερμηνείας των δεδομένων, θα λέγαμε ότι η διατμηματική ταξινόμηση των δεδομένων που επιλέξαμε μας προσέφερε την δυνατότητα να ανιχνεύσουμε στο μεγαλύτερο δυνατό εύρος και με τη μεγαλύτερη δυνατή ακρίβεια τις απόψεις των συμμετεχόντων για το θέμα της έρευνάς μας. Σε αυτό συνέβαλε τόσο η επιλογή του τύπου της συνέντευξης, η ημιδομημένη μορφή όσο και η δόμηση του οδηγού της συνέντευξης. Ακόμη η ειδική θέση του ερευνητή, η ιδιότητά του ως Σχολικού Συμβούλου του παρείχε τη δυνατότητα αξιοποιώντας την ενσυναίσθηση να εμβαθύνει στις προσεγγίσεις των συμμετεχόντων και να ενισχύσει με τον τρόπο αυτό την ερμηνευτική του οπτική. Επιπλέον η αποστολή των απομαγνητοφωνημένων κειμένων στους συμμετέχοντες για τις παρατηρήσεις τους αλλά και οι συζητήσεις μαζί τους, μετά το πέρας των συνεντεύξεων, σχετικά με την πορεία της ανάλυσης των δεδομένων προσέφερε τη διάσταση της διυποκειμενικότητας στην ερμηνευτική μας προσέγγιση.

Όσο αφορά στην αξιοπιστία της έρευνας, σύμφωνα με την Mason (2003 σ. 329), οι ερευνητές θα πρέπει να πείθουν «ότι η παραγωγή και η ανάλυση των δεδομένων τους δεν ήταν απλώς κατάλληλη για τα συγκεκριμένα ερευνητικά τους ερωτήματα, αλλά και ότι υπήρξε διεξοδική, προσεκτική, έντιμη και ακριβής». Για την περίπτωση μας θα επικαλεστούμε στοιχεία φερεγγυότητας, όπως η προηγούμενη αναφορά μας στις παρατηρήσεις των συμμετεχόντων μετά την αποστολή σε αυτούς των απομαγνητοφωνημένων κειμένων των συνεντεύξεων, την διεξοδική προσέγγιση των θεμάτων όπως φαίνεται από τον οδηγό συνέντευξης αλλά και από την ανάλυση των δεδομένων με την αιτιολόγηση των προσεγγίσεων μας βάσει των σχετικών αποσπασμάτων των συνεντεύξεων που κάθε φορά παραθέτουμε. Τέλος, η αξιοποίηση και άλλων πηγών δεδομένων με βάση τη σχετική βιβλιογραφία (π.χ. κείμενα διεθνών οργανισμών με αναφορά στην επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών) και η αντιστοίχισή τους με τα δεδομένα που παρήχθησαν από την έρευνα.

Όσο αφορά τη γενίκευση των στοιχείων της έρευνας θα πρέπει αρχικά να δηλώσουμε ότι από τον αριθμό των συμμετεχόντων (5% του συνόλου των Σχολικών Συμβούλων Δημοτικής Εκπαίδευσης) αλλά και από τον τρόπο επιλογής τους (αντιπροσωπευτικό σχετικά για το γεωγραφικό διαμέρισμα της Θεσσαλίας αλλά όχι για την ελληνική επικράτεια) δεν μπορούμε να ισχυριστούμε ότι μπορεί να υπάρξει η δυνατότητα εμπειρικής γενίκευσης. Στο επίπεδο, όμως, της θεωρητικής γενίκευσης θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι ο τρόπος δόμησης των ερευνητικών διαδικασιών (ερευνητικά ερωτήματα, οδηγός συνέντευξης, διαδικασίες συνέντευξης και ανάλυσης των δεδομένων) σε συνδυασμό με το ικανοποιητικό επίπεδο εγκυρότητας και αξιοπιστίας που θεωρούμε ότι έχει επιτευχθεί, για το είδος της έρευνας που διεξαγάγαμε, μας δίνει τη δυνατότητα να θεωρήσουμε ότι τα ευρήματα της έρευνάς μας είναι γενικεύσιμα στον πληθυσμό των Σχολικών Συμβούλων δημοτικής εκπαίδευσης.

4^ο Κεφάλαιο: Αποτελέσματα

4.1 Αναγκαιότητα, βαθμός και τρόπος ενημέρωσης

Στην ενότητα αυτή επιχειρούμε να αναλύσουμε τα δεδομένα των συνεντεύξεων των Σχολικών Συμβούλων, ανιχνεύοντας καταρχήν την αποδοχή της αναγκαιότητας από πλευράς τους της ενημέρωσής τους για τον διεθνή εκπαιδευτικό λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών. Στη συνέχεια ανιχνεύουμε, με βάση τις συνεντεύξεις τους, τον βαθμό ενημέρωσης που μέχρι τώρα απολαμβάνουν αλλά και τους τρόπους ενημέρωσης που αξιοποιούν οι ίδιοι αλλά και προκρίνουν ως αξιοποιήσιμους από εκείνους που έχουν τη σχετική ευθύνη πάντα για το ίδιο θέμα.

4.1.1 Αναγκαιότητα ενημέρωσης

Όλοι οι συμμετέχοντες θεωρούν αναγκαία την ενημέρωσή τους (ένας προκρίνει τη λέξη χρήσιμη και αναρωτιέται για τη χρήση της λέξης αναγκαία) για τον διεθνή εκπαιδευτικό λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών. Κάποιοι μάλιστα το δηλώνουν εμφατικά, χρησιμοποιώντας τα επιρρήματα: «εξαιρετικά», «ιδιαιτέρα».

Αναζητώντας τους λόγους για τους οποίους κρίνουν ως αναγκαία αυτή τους την ενημέρωση, διαπιστώνουμε ότι οι περισσότεροι συνδέουν την αναγκαιότητα αυτή με τη θέση ευθύνης του Σχολικού Συμβούλου την οποία κατέχουν και τις αρμοδιότητες, τα καθήκοντα και τις ευθύνες, οι οποίες απορρέουν από αυτή. Όπως έχουμε αναφέρει και στην εισαγωγή της παρούσας εργασίας, στο έργο των Σχολικών Συμβούλων συμπεριλαμβάνεται η επιστημονική και παιδαγωγική καθοδήγηση και υποστήριξη των εκπαιδευτικών, η συμμετοχή στην επιμόρφωσή τους και στην αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου. Στην ερώτηση του ερευνητή που ακολουθεί είναι χαρακτηριστικά, για τον προειρημένο ισχυρισμό μας, τα ακόλουθα αποσπάσματα συνεντεύξεων (Αποσπάσματα 1, 2).

Ε: Πολύ ωραία. Πηγαίνω τώρα στο δεύτερο μέρος που αφορά στον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών. Τον βαθμό και τον τρόπο ενημέρωσής σας για αυτό. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η ενημέρωσή σας για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών είναι αναγκαία για σας;

Απόσπασμα 1 (Συμμετέχων 9)

Σ: Θεωρώ ότι πρέπει να είμαι ενημερωμένη γιατί η επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών είναι ένα θέμα που μας απασχολεί ως σώμα Σχολικών Συμβούλων. [...] είναι εξάλλου μέσα στα καθήκοντά μας, να βοηθούμε στην επαγγελματική τους εξέλιξη, με όποιον τρόπο μπορούμε. Είμαστε υπεύθυνοι για τις επιμορφώσεις, είναι γνωστά όλα αυτά από το καθηκοντολόγιο και για αυτό το λόγο θεωρώ ότι είναι αναγκαία η ενημέρωσή μας.

Απόσπασμα 2 (Συμμετέχων 11)

Σ: Του Σχολικού Συμβούλου μιλάμε πάντα. Είναι αναγκαία εφόσον και οι ίδιοι εμπλεκόμαστε με μία διαδικασία των παιδαγωγικών και των εκπαιδευτικών αναγκών των εκπαιδευτικών ώστε να τους βοηθήσουμε και να τους καθοδηγήσουμε στο έργο της διδασκαλίας γενικότερα. Επομένως υπό αυτή την έννοια το να γνωρίζεις ποια θεωρούνται ανά εποχή κυρίαρχα επαγγελματικά προσόντα του εκπαιδευτικού είναι σημαντικό κατά τη γνώμη μου.

Μια άλλη ομάδα συμμετεχόντων αναδεικνύει τη διάσταση της παγκοσμιοποίησης στην εκπαίδευση. Εμφανίζονται, βέβαια, διαφορετικές προσεγγίσεις ως προς το ζήτημα αυτό. Στο ακόλουθο απόσπασμα αναπτύσσεται ο ισχυρισμός ότι η εκπαίδευση ακολουθώντας τις επιταγές της παγκοσμιοποίησης στο οικονομικό και το μορφωτικό επίπεδο και δρομολογώντας μια συγκλίνουσα για τις εθνικές εκπαιδευτικές πολιτικές πορεία, οφείλει ταυτόχρονα να αποτελεί πεδίο ανταλλαγής ιδεών και πρακτικών (Απόσπασμα 3).

Απόσπασμα 3 (Συμμετέχων 2)

Σ: Είναι. Διότι στην εκπαίδευση είναι ένας τομέας ο οποίος, είναι ο κατεξοχήν τομέας στον οποίο πρέπει να γίνεται η διακίνηση των ιδεών και εε σε όλα τα κράτη του κόσμου διότι είτε οι οικονομικές ανάγκες το επιτάσσουν είτε οι μορφωτικές ανάγκες. Για αυτούς τους λόγους πρέπει η εκπαίδευση να είναι όσο το δυνατόν περισσότερο συγκλίνουσα στις διάφορες χώρες της Ευρώπης πολύ περισσότερο και γενικότερα του κόσμου.

Σ: Λόγω της παγκοσμιοποίησης, όπως λένε.

Στο απόσπασμα μάλιστα που ακολουθεί επιχειρείται, μέσω της αναφοράς στην αναγκαιότητα της ενημέρωσης, σύνδεση της έννοιας της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών με την αξιολόγησή τους. Πιο συγκεκριμένα, γίνεται αναφορά τόσο στην πρόσφατη ενεργοποίηση της αξιολογικής διαδικασίας όπως προβλέπονταν από το Προεδρικό διάταγμα 152 του 2013 όσο και στην εικασία του Συμμετέχοντα ότι ανεξάρτητα από την ύπαρξη ή όχι επίσημων αξιολογικών

διαδικασιών για τους εκπαιδευτικούς η αλληλεπίδραση Σχολικών Συμβούλων με εκπαιδευτικούς (επιμορφώσεις, επισκέψεις σε τάξεις κ.ο.) διαμόρφωνε συνθήκες αξιολογικών προσεγγίσεων από πλευράς των πρώτων (Απόσπασμα 4).

Απόσπασμα 4 (Συμμετέχων 14)

Σ: Εάν είναι αναγκαία η ενημέρωσή μου. Από τη στιγμή που είμαι Σχολική Σύμβουλος βεβαίως είναι αναγκαία. Γιατί θα πρέπει να έχω μια ευρεία πληροφόρηση όχι μόνο για το τι συμβαίνει στην Ελλάδα αλλά και το τι συμβαίνει γενικότερα στον κόσμο, στον χώρο της εκπαίδευσης. Τώρα όσον αφορά ενημέρωση για την επάρκεια των εκπαιδευτικών όπως λέγεται, όπως είπατε, επαγγελματική επάρκεια, αυτό πρέπει να πούμε επειδή ο όρος συνδέεται με την αξιολόγηση, όταν δηλώνεις ότι κάποιος έχει επάρκεια αμέσως τον αξιολογείς. Σ' αυτή την περίπτωση η σχέση μας με τέτοιες είδους έννοιες μας προέκυψε το τελευταίο διάστημα με το νόμο 152 του 2013. Οπότε δεν μας είχε απασχολήσει νωρίτερα, αν και μέσα μας ενδόμυχα κάθε φορά που μπαίναμε στην τάξη, κάθε φορά που κάναμε μια επιμόρφωση, κάθε φορά που βλέπαμε τις αποκρίσεις, τις αντιδράσεις των εκπαιδευτικών, αναπόφευκτα προβαίναμε σε αξιολόγηση, εκτίμηση, αποτίμηση, όπως θέλετε πάρτε το, του επιπέδου στο οποίο βρίσκονται οι εκπαιδευτικοί μας.

Κάποιοι συμμετέχοντες εμφανίζουν μια πιο επιφυλακτική στάση αναφερόμενοι στην ανάγκη να μην αδιαφορήσουμε για τον σχετικό με το θέμα επιστημονικό διάλογο ο οποίος αναπτύσσεται έξω από τη χώρα (Απόσπασμα 5) χωρίς να παραγνωρίζεται η τοπική διάσταση στη διαμόρφωση του προφίλ του εκπαιδευτικού (Απόσπασμα 6).

Απόσπασμα 5 (Συμμετέχων 6)

Σ: Φυσικά και είναι αναγκαία. Είναι ιδιαίτερα αναγκαία. Ο επιστημονικός διάλογος δεν αναπτύσσεται μονάχα σε μία χώρα αλλά κοινοποιείται. Έτσι λοιπόν, εφόσον πλέον μιλούμε για ένα αντικείμενο όπως είναι η επαγγελματική ανάπτυξη, δεν μπορούμε να θεωρήσουμε ότι θα αδιαφορήσουμε για αυτά τα οποία συζητούνται, ακούγονται, διαμορφώνονται έξω από εμάς.

Απόσπασμα 6 (Συμμετέχων 5)

Σ: Είναι η άλλη πλευρά του νομίσματος που λέγεται εκπαιδευτικός διότι η μια πλευρά πρέπει να έχει στοιχεία τοπικού χαρακτήρα και η άλλη πλευρά θα πρέπει να γνωρίζουμε γενικότερα τη θέση του εκπαιδευτικού στη σύγχρονη κοινωνία. Μια κοινωνία η οποία δεν έχει πια όρια και σύνορα αλλά παίζει σε ένα διεθνές πλαίσιο, σε ένα παγκοσμιοποιημένο πλαίσιο.

4.1.2 Βαθμός ενημέρωσης

Στη σχετική ερώτηση του ερευνητή που αφορά στο βαθμό ενημέρωσης των Συμμετεχόντων για το διεθνή εκπαιδευτικό λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών όπως αυτή ακολούθως διατυπώνεται:

Ε: Πολύ ωραία, σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η ενημέρωσή σας για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών είναι ικανοποιητική;

Οι απαντήσεις τους φανερόνουν την σχεδόν πλήρη έλλειψη επίσημης ενημέρωσής τους από την πλευρά της υπηρεσίας σε οποιοδήποτε επίπεδο της περιφερειακό ή και κεντρικό ενώ οι ίδιοι φαίνεται να θεωρούν ότι αυτό θα επιβάλλονταν (Αποσπάσματα 7, 8, 9).

Απόσπασμα 7 (Συμμετέχων 4)

Σ: Καθόλου ικανοποιητική. Δεν έχω ενημέρωση τουλάχιστον υπηρεσιακώς.

Απόσπασμα 8 (Συμμετέχων 9)

Σ: Όχι από κάποια έτσι προγραμματισμένη εε προσπάθεια από την πλευρά της υπηρεσίας ή του υπουργείου που μας επιβλέπει και συντονίζει τις ενέργειές μας. Επομένως θεωρώ ότι δεν είναι ικανοποιητική.

Απόσπασμα 9 (Συμμετέχων 10)

Σ: Όχι κάτι συστηματικό, όχι κάτι από την Πολιτεία που να μας δοθεί μια ενημέρωση συστηματική.

Σε όλες τις περιπτώσεις οι συμμετέχοντες αναφέρουν ότι η ενημέρωση την οποία διαθέτουν για το διεθνή λόγο για την επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών οφείλεται σε προσωπική προσπάθεια και αφορά είτε σε σχετικές μεταπτυχιακές τους σπουδές, είτε σε ενημέρωση μέσω της μελέτης σχετικών άρθρων και ερευνών, γενικότερα της σχετικής βιβλιογραφίας με την αξιοποίηση κυρίως του διαδικτύου (Αποσπάσματα 10, 11, 12).

Απόσπασμα 10 (Συμμετέχων 1)

Σ: Αν με ρωτούσατε πριν μερικά χρόνια θα έλεγα ότι ήτανε μερικώς ικανοποιητική. Τώρα λόγω του ότι πέρασα από ένα μεταπτυχιακό εε που μου έδωσε αυτό μέσα από τη

διοίκηση δηλαδή, μου έδωσε αυτή τη δυνατότητα με διάφορες εργασίες μπορώ να πω ότι είναι αρκετά καλή.

Απόσπασμα 11 (Συμμετέχων 8)

Σ: Δεν υπάρχει. Αυτή την εντύπωση έχω, ότι δεν υπάρχει. Η ενημέρωσή μας γίνεται μέσω διαδικτύου από το ενδιαφέρον το δικό μας. Το προσωπικό ενδιαφέρον.

Απόσπασμα 12 (Συμμετέχων 13)

Σ: Αν εννοείτε ενημέρωση στο πλαίσιο μιας οργανωμένης υπηρεσίας, δηλαδή ως υπαλλήλου αυτού του κράτους, του Υπουργείου Παιδείας από τη θέση και τον ρόλο που υπηρετώ, θεωρώ ότι δεν υπάρχει καμιά ενημέρωση. Δεν θυμάμαι από τότε που μπήκα στο ρόλο του Σχολικού Συμβούλου να γίνει κάποια ενημέρωση, να έρθει κάποιο έγγραφο, κάποια ημερίδα, κάποιο συνέδριο, κάτι δηλαδή που να πληροφορεί εμένα σαν Σχολικό Σύμβουλο για το ποιο είναι το προφίλ του δασκάλου που θέλει η Ευρωπαϊκή Ένωση ή και άλλοι οργανισμοί με τους οποίους βρίσκεται σε σχέση η χώρα μας. Άρα εκεί μπορώ να πω ότι δεν υπάρχει καμιά ενημέρωση. Το θέμα είναι ότι τα κενά αυτά του συστήματος απλώς καλύπτονται μέσα από προσωπικό ενδιαφέρον και από προσωπική έρευνα.

4.1.3 Τρόποι ενημέρωσης

Οι περισσότεροι συμμετέχοντες προκρίνουν ως καταλληλότερο τρόπο ενημέρωσής τους για το διεθνή εκπαιδευτικό λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών τη διοργάνωση σχετικών σεμιναρίων από το Υπουργείο Παιδείας με φορείς διοργάνωσης τις κεντρικές αλλά και τις περιφερειακές του υπηρεσίας (Απόσπασμα 13) αλλά και τα πανεπιστήμια (Απόσπασμα 14) και άλλους φορείς όπως το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Κ.Δ.Δ.Α.) (Απόσπασμα 15) με βιωματικό τρόπο (Απόσπασμα 16) αλλά και εξ αποστάσεως όπως επίσης με την κοινοποίηση άρθρων και σχετικών ερευνών (Απόσπασμα 17).

Απόσπασμα 13 (Συμμετέχων 2)

Σ: Πέρα από την προσωπική ενημέρωση μία πάλι κλασική μέθοδος είναι η επιμόρφωση μέσα από τις ανώτερες δομές της εκπαίδευσης, από το υπουργείο, από περιφερειακές διευθύνσεις εκπαίδευσης.

Ε: Με ποιο τρόπο μπορούσε να γίνει αυτό;

Σ: Με τη μορφή σεμιναρίων.

Απόσπασμα 14 (Συμμετέχων 10)

Σ: Σαφώς θα έπρεπε να το κάνουν κάποιοι που να είναι εξειδικευμένοι να το πω σ' αυτό

το αντικείμενο τόσο της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών όσο και στην εεε εκπαίδευση ενηλίκων, να το πω έτσι. Θα έπρεπε να γίνεται συστηματικά η ενημέρωση αυτή από την Πολιτεία κατά τη γνώμη μου, από το υπουργείο παιδείας ειδικά ή από κάποια πανεπιστήμια, από κάποια τμήματα πανεπιστημιακά σε συνεργασία με το υπουργείο ή όποιον φορέα θα μπορούσε να συμβάλει.

Απόσπασμα 15 (Συμμετέχων 9)

Σ: Ένας τρόπος θα ήταν να γίνει κάτι σε σεμινάριο ας πούμε, σαν μια επιμορφωτική δράση. Σε ένα βαθμό αυτό είχε ικανοποιηθεί στα προγράμματα του ΕΚΔΔΑ που κάναμε για το Πιστοποιητικό Καθοδηγητικής Επάρκειας, σε ένα βαθμό όμως.

Απόσπασμα 16 (Συμμετέχων 9)

Σ: Με οργάνωση σεμιναρίων. Κατά προτίμηση βιωματικών σεμιναρίων. Παροχή υλικού, βιβλιογραφίας. Αυτά. Δεν έχω κάτι άλλο.

Απόσπασμα 17 (Συμμετέχων 8)

Σ: Ένας άλλος τρόπος, πιο πρόσφορος στις μέρες που διανύουμε, θα ήταν μέσω ιντερνέτ, κάποιας πληροφόρησης δηλαδή μέσω ον λάιν συσκέψεων και τα λοιπά ή να μας κοινοποιούνται έρευνες που έχουν γίνει σχετικά, όπως αυτή η έρευνα που κάνατε εσείς, δηλαδή τα αποτελέσματα θα ήταν πάρα πολύ ευχάριστο να τα δούμε και εμείς. Τα αποτελέσματα της έρευνας. Αυτά μπορώ να σκεφτώ αυτή τη στιγμή.

Μια επιπλέον πρόταση αφορά στην ανταλλαγή επισκέψεων Σχολικών Συμβούλων από διαφορετικές χώρες για την ενημέρωσή τους και την ανταλλαγή απόψεων ανάμεσα σε άλλα και για ζητήματα που αφορούν στην επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών (Απόσπασμα 18, Απόσπασμα 19).

Απόσπασμα 18 (Συμμετέχων 4)

Σ: [...] και ίσως [...] και με κάποιες ανταλλαγές [...] Σχολικών Συμβούλων από άλλες χώρες στο πλαίσιο κάποιων προγραμμάτων π.χ. Κομένιους.

Απόσπασμα 19 (Συμμετέχων 10)

Σ: [...] αλλά στην προκειμένη περίπτωση ίσως θα ήταν καλό να οργανωθούν και κάποιες επισκέψεις Συμβούλων σε άλλες χώρες όπου επί τόπου θα μπορούσε να ενημερωθεί κάποιος πάρα πολύ καλά για τον τρόπο με τον οποίο αναπτύσσεται σε εκείνες τις χώρες η επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών.

4.2 Καθορισμός και αποτίμηση επαγγελματικής επάρκειας

Στην ενότητα αυτή επιχειρείται η ανίχνευση των απόψεων των Σχολικών Συμβούλων σχετικά με το αν ο καθορισμός και η αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών μπορεί να αποτελεί θέμα που υπερβαίνει τα εκπαιδευτικά σύνορα μιας χώρας και εντάσσεται στον κατάλογο εκπαιδευτικών θεμάτων για τα οποία εκφέρουν λόγο διεθνείς οργανισμοί. Συμπληρωματικά ερωτώνται αν συμφωνούν οι ίδιοι, αν δηλαδή θεωρούν θετική μία τέτοια εμπλοκή των διεθνών οργανισμών και αν είναι σε θέση να αναφερθούν στους τρόπους με τους οποίους πιστεύουν ότι υλοποιείται αυτή η εμπλοκή. Με το ερώτημα αυτό ουσιαστικά τίθεται για πρώτη φορά στη διαδικασία της συνέντευξης το κεντρικό ζήτημα της έρευνάς μας που αφορά στον διεθνή εκπαιδευτικό λόγο για την επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών και ανιχνεύεται η αρχική στάση ή διάθεση των συμμετεχόντων στην έρευνα σχετικά με την υπαρκτή διεθνή του πλευρά.

Για τις ανάγκες της ανάλυσης παρακολουθούμε αρχικά τις απαντήσεις στο πρώτο ερώτημα της ενότητας αυτής το οποίο διατυπώνεται ως ακολούθως:

Ε: Πιστεύετε ότι ο καθορισμός και η αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών είναι ζητήματα που αφορούν αποκλειστικά μια χώρα ή αποτελούν και θέματα στα οποία εμπλέκονται και διεθνείς οργανισμοί; Αν ναι, με ποιους τρόπους εμπλέκονται;

και αφορά στην εκτίμηση των συμμετεχόντων για το εάν για την επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών εκφέρουν εκπαιδευτικό λόγο οι διεθνείς οργανισμοί. Όλοι οι συμμετέχοντες αναγνωρίζουν ότι στη σημερινή εποχή της παγκοσμιοποίησης, όπως χαρακτηριστικά αναφέρουν, έχουν διαμορφωθεί αυξημένες δυνατότητες επικοινωνίας και ανταλλαγής εμπειριών ανάμεσα στα διαφορετικά εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα και τον ρόλο αυτό υλοποιούν οι διεθνείς οργανισμοί (Αποσπάσματα 20, 21, 22). Η άποψη αυτή των Σχολικών Συμβούλων φαίνεται να έχει ισχυρή παρουσία στη βιβλιογραφία. Οι διεθνείς οργανισμοί κυρίως μεταπολεμικά αναπτύσσουν εκπαιδευτικό λόγο εστιάζοντας πολύ συχνά σε ζητήματα που αφορούν στην επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών. Αν σταθούμε σε κάποιους από τους μεγαλύτερους διεθνείς οργανισμούς θα δούμε ότι, για παράδειγμα, στην Ε.Ε. το ζήτημα της κατάρτισης υψηλής ποιότητας των εκπαιδευτικών λαμβάνει συγκεκριμένη μορφή μέσα από την περιγραφή των χαρακτηριστικών του ευρωπαϊκού

εκπαιδευτικού όπως αυτή έχει διατυπωθεί μέσα από διάφορα κείμενα συμβουλίων και επιτροπών της (Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2007· Σταμέλος & Βασιλόπουλος, 2004). Ο Ο.Ο.Σ.Α. από την άλλη με κείμενά του, διακηρύξεις και προγράμματα αναδεικνύει τον ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο των εκπαιδευτικών και τη συσχέτισή του με τις επιδόσεις των μαθητών εκφράζοντας παράλληλα τις ανησυχίες του για επείγοντα θέματα που αφορούν στο επάγγελμα του εκπαιδευτικού (Robertson, 2012b· Liakoroulou, 2011b· Malm, 2009). Η Παγκόσμια Τράπεζα με τη σειρά της αναπτύσσει προγράμματα για τη μελέτη των πολιτικών που εφαρμόζουν για τους εκπαιδευτικούς οι χώρες-μέλη της, την ανίχνευση των θετικών και αρνητικών χαρακτηριστικών τους και τη διαμόρφωση προτάσεων για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των εκπαιδευτικών (World Bank, 2013). Τέλος, η Ουνέσκο με σχετικές διακηρύξεις της επισημαίνει ζητήματα που αφορούν στην ακαδημαϊκή ελευθερία του εκπαιδευτικού, την ανάγκη για ειδικές γνώσεις και δεξιότητες, διαρκή επιμόρφωση αλλά και μισθούς ανάλογους της σημασίας που αποδίδει η κοινωνία στην εργασία του (Robertson, 2012a).

Απόσπασμα 20 (Συμμετέχων 8)

Σ: Αφορούν βέβαια μια χώρα. Γιατί κάθε χώρα πρέπει να καθορίζει τι εκπαίδευση θέλει, τι παιδεία θέλει. Αλλά σίγουρα εμπλέκονται και διεθνείς οργανισμοί.

Απόσπασμα 21 (Συμμετέχων 10)

Σ: Γνωρίζουμε όλοι λίγο πολύ για κάποιους οργανισμούς διεθνείς όπως είναι ο Ο.Ο.Σ.Α., η Ευρωπαϊκή Ένωση βέβαια της οποίας είμαστε μέλος οι οποίοι ασχολούνται, ασχολούνται σε μεγάλο βαθμό με την εκπαίδευση είναι δύσκολο αποκλειστικά μόνη της η Πολιτεία να ασχολείται με το μεγάλο αυτό κεφάλαιο της εκπαίδευσης που είναι η επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών και λαμβάνει υπόψη φαντάζομαι και έτσι γίνεται, λαμβάνει υπόψη διάφορες έρευνες και μελέτες που εκπονούνται στον Ο.Ο.Σ.Α. κατά κύριο λόγο και φυσικά και στις ευρωπαϊκές χώρες με τις οποίες είμαστε εταίροι.

Απόσπασμα 22 (Συμμετέχων 11)

Σ.: Στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης τείνει και η εκπαίδευση να θεωρηθεί μια παγκοσμιοποιημένη υπόθεση.

Κάποιοι μάλιστα προχωρούν και σε τοποθετήσεις σχετικά με το δικό τους βαθμό συμφωνίας για το αν πρέπει να εμπλέκονται οι διεθνείς οργανισμοί στον

καθορισμό και την αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών. Τις τοποθετήσεις αυτές θα τις αναλύσουμε μαζί με εκείνες στο ερώτημα:

Ε: Συμφωνείτε με μια ενδεχόμενη εμπλοκή των διεθνών οργανισμών στον καθορισμό και την αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών; Θεωρείτε ότι είναι απαραίτητη;

Πρέπει να σημειώσουμε ότι σχετικά με το συγκεκριμένο ερώτημα εμφανίζεται μια διακύμανση στις απόψεις των συμμετεχόντων από την σχεδόν απόλυτη αποδοχή της αναγκαιότητας εμπλοκής ακόμη και καθορισμού της εθνικής εκπαιδευτικής πολιτικής από τους διεθνείς οργανισμούς μέχρι την πλευρά εκείνων οι οποίοι εκφράζουν ιδιαίτερες επιφυλάξεις για τη εμπλοκή αυτή και τις συνέπειές της.

Συγκεκριμένα εκείνοι που τοποθετούνται ιδιαίτερα θετικά στο ζήτημα της εμπλοκής των διεθνών οργανισμών θεωρούν ότι αποτελεί μονόδρομο για τη χώρα μας η αξιοποίηση των δεδομένων των διεθνών οργανισμών και ερμηνεύουν τη συχνά και επίσημα κάποιες φορές αρνητική στάση μας ως αντίδραση στις χαμηλές θέσεις που συνήθως καταλαμβάνουμε σε σχετικούς διαγωνισμούς όπως π.χ. εκείνος της PISA (Απόσπασμα 23). Ακόμη θεωρούν ότι η ενεργός εμπλοκή των διεθνών οργανισμών μπορεί να συμβάλει σημαντικά στη βελτίωση των παραμέτρων του εκπαιδευτικού μας συστήματος ανάμεσα στις οποίες κατατάσσεται και η επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών λόγω τόσο της δικτύωσης των κρατών στο πλαίσιο της συμμετοχής τους σε διεθνείς οργανισμούς, της «όσμωσης» και της «διάχυσης», όπως χαρακτηριστικά αναφέρουν, η οποία έχει επιτευχθεί μεταξύ τους και στα εκπαιδευτικά θέματα (Απόσπασμα 24) αλλά και της εγκυρότητας την οποία υπονοούν ότι εξασφαλίζει η αξιοποίηση κοινών ερευνητικών εργαλείων και η κοινή θεωρητική βάση για την διεξαγωγή των ερευνών (Απόσπασμα 25). Παρατηρούμε στην άποψη αυτή βασικά στοιχεία της θεώρησης των Zhao, (2010), Collinson et.al., (2009), Garm και Karlsen, (2004), Ingvarson και Rowe, (2008) που έχουμε ήδη παρουσιάσει στο θεωρητικό πλαίσιο στο κεφάλαιο για τον διεθνή εκπαιδευτικό λόγο και στην ενότητα 1.3 για την επίδρασή του. Εδώ περιληπτικά θα λέγαμε ότι οι ο διεθνής εκπαιδευτικός λόγος εκπεφρασμένος μέσω των διεθνών προγραμμάτων εκπαιδευτικής αξιολόγησης επηρεάζει τις κρατικές εκπαιδευτικές πολιτικές με τον δανεισμό σε αυτές εκπαιδευτικών πρακτικών από εκπαιδευτικά συστήματα με υψηλή αξιολόγηση και με στόχο τη διατήρηση της ανταγωνιστικότητας στην

παγκοσμιοποιημένη αγορά εργασίας και σε μια κοινωνία και οικονομία της γνώσης με έμφαση στην καινοτομία.

Απόσπασμα 23 (Συμμετέχων 12)

Σ: Είναι αλήθεια ότι η πρώτη άποψη που διατυπώνουμε εμείς στην Ελλάδα είναι ότι ίσως και αυτό οφείλεται και στις χαμηλές θέσεις που παίρνει η Ελλάδα στους διάφορους διαγωνισμούς ότι τα κριτήρια που θέτουν αυτοί οι οργανισμοί δεν ταιριάζουν στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα ούτε στις υποδομές που αυτό έχει. [...] Σίγουρα θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και σίγουρα θα υπάρχουν σημεία που μπορούμε να βρούμε ότι μπορούμε εμείς να προάγουμε προς αυτή την κατεύθυνση το εκπαιδευτικό μας σύστημα. Με τις ιδιαιτερότητες που έχει το δικό μας βέβαια αλλά μάλλον μοιάζει μία ανάγκη και ένας δρόμος ίσως και λίγο μονόδρομος.

Απόσπασμα 24 (Συμμετέχων 3)

Σ: Πιστεύω σ' ένα περιβάλλον το οποίο έχει διαμορφωθεί, που υπάρχει μία μεγάλη διάχυση και μία επικοινωνία μεταξύ των κρατών, οργανισμών και αυτό που μπορούμε να οριοθετήσουμε σε κάποιο βαθμό ως παγκοσμιοποίηση κλπ είναι ένα θέμα το οποίο έχει ευρύτερο ενδιαφέρον και δεν είναι, δεν μπορεί να περιοριστεί στα στενά όρια ενός έθνους –κράτους απ' τη στιγμή που οι σχέσεις μεταξύ των κρατών, οι συνασπισμοί που γίνονται, Ευρωπαϊκή Ένωση κλπ εκ των πραγμάτων οδηγούν σε μία όσμωση μεταξύ των κρατών και σε τέτοια θέματα.

Απόσπασμα 25 (Συμμετέχων 15)

Σ: Συμφωνώ γιατί θα είναι ίδια τα εργαλεία, θα είναι ίδιο το θεωρητικό πλαίσιο εφόσον είναι συνισταμένη κοινή ότι για όλους τους εκπαιδευτικούς, οι ανάγκες είναι ίδιες στο συγκεκριμένο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης.

Η μεγαλύτερη ομάδα συμμετεχόντων εντάσσεται στη κατηγορία εκείνων που αποδέχονται την εμπλοκή των διεθνών οργανισμών στον καθορισμό και την αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών με επιφυλάξεις λιγότερες ή και περισσότερες. Συγκεκριμένα, θεωρούν ότι οι διεθνείς οργανισμοί διαμορφώνουν για το θέμα στο οποίο αναφερόμαστε ένα γενικότερο πλαίσιο μέσα από διαδικασίες «όσμωσης» «ομογενοποίησης», αξιοποίησης στατιστικών εργαλείων. Όπως όμως επισημαίνουν, θα πρέπει να περιορίζονται σε ένα περισσότερο ουδέτερο ρόλο παροχής στοιχείων, δεδομένων, πληροφοριών γενικής κλίμακας συνδιαμορφώνοντας με τον τρόπο αυτό το πλαίσιο για την ανάπτυξη εθνικών εκπαιδευτικών πολιτικών. Με τον τρόπο αυτό θα λαμβάνονται υπόψη οι τοπικές

ιδιαιτερότητες και δεν θα επιχειρείται υπέρβαση του τοπικού και εθνικού χαρακτήρα της εκπαίδευσης (Αποσπάσματα 26, 27, 28, 29, 30).

Απόσπασμα 26 (Συμμετέχων 1)

Σ: Αν το αντιλήφθηκα σωστά, είναι ότι νομίζω ότι μια γενική ομπρέλα πρέπει να υπάρχει. Που σημαίνει ότι υπάρχει μια διεθνής βιβλιογραφία που είναι αποδεκτή για κάθε κράτος και για κάθε χώρα. Από εκεί και πέρα όμως ο κάθε, κάθε υπουργείο και κάθε εκπαιδευτικός οργανισμός θα πρέπει να λαμβάνει και τις ιδιαιτερότητες τις τοπικές.

Απόσπασμα 27 (Συμμετέχων 3)

Σ.: Το θέμα είναι ότι εάν η συμβολή αυτή θα είναι μία κατεύθυνση επιβολής, αν θέλετε εντός εισαγωγικών, στο να καθορίσουν σε απόλυτο βαθμό τις απαιτήσεις, αν θέλετε, και τα την επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών σε κάθε χώρα. Βέβαια, είναι γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια υπάρχει ένα στοιχείο όσμωσης και ομογενοποίησης, ας μου επιτραπεί η έκφραση, μεταξύ των κρατών σε πάρα πολλά θέματα ή σε συνασπισμούς ξέρω γω όπως στην Ευρωπαϊκή Ένωση που είμαστε εμείς

Απόσπασμα 28 (Συμμετέχων 5)

Σ: Συμφωνώ αλλά μέχρι ένα ορισμένο σημείο. Να μην υπερβεί το διεθνές τον τοπικό και εθνικό χαρακτήρα της εκπαίδευσης. [...] Διότι το τοπικό είναι εδώ που ζω, εδώ που αναπνέω άρα πρέπει πρώτα να ικανοποιήσω τις ανάγκες αφενός αλλά και αφετέρου πρέπει να κάνω και την υπέρβαση να δω λίγο και δυο πράγματα παραπάνω.

Απόσπασμα 29 (Συμμετέχων 7)

Σ: Εεε, καλό είναι γιατί αυτοί έχουν και κάποια στατιστικά εργαλεία [...] καθαρά μεθοδολογικά θεωρώ ότι είναι χρήσιμο. Είναι ακόμα μία παράμετρος. Δεν είναι το απόλυτο αλλά θεωρώ ότι είναι χρήσιμο, είναι χρήσιμο.

Απόσπασμα 30 (Συμμετέχων 4)

Σ: Πιστεύω ότι μεγαλύτερη βαρύτητα και κυριότερο λόγο πρέπει να έχει η χώρα. [...] να ληφθεί υπόψη ο διεθνής λόγος, όπως εκφράζεται από τους οργανισμούς, [...]. αλλά επειδή το κάθε εκπαιδευτικό σύστημα υπηρετεί καθαρά εθνικούς σκοπούς και στόχους θεωρώ ότι μεγαλύτερο λόγο πρέπει να είχε, να έχει το κράτος.

Αντιλαμβάνονται, λοιπόν, τον ρόλο των διεθνών οργανισμών στο ζήτημα που αναφερόμαστε κυρίως ως γνωμοδοτικό και τεχνοκρατικό ενώ οι στόχοι πρέπει να τίθενται από τα κράτη μέλη και να είναι πρωτίστως παιδαγωγικοί. Αναδεικνύουν επίσης μια διαφοροποίηση σχετικά με το ρόλο των διεθνών οργανισμών για το θέμα με βάση τη σχέση σύνδεσης των κρατών-μελών με αυτούς. Ως παράδειγμα

αναφέρεται η Ευρωπαϊκή Ένωση της οποίας οι σχετικές αποφάσεις θεωρούνται ίσως περισσότερο δεσμευτικές (Αποσπάσματα 31, 32, 33). Για το θέμα αυτό οι Σταμέλος και Βασιλόπουλος (2004) αναφέρουν ότι με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ αναγνωρίζεται η εκπαιδευτική πολιτική ως τομέας πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και θεσμοθετείται η δυνατότητα παρέμβασης της Επιτροπής στο χώρο της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

Απόσπασμα 31 (Συμμετέχων 6)

Σ: Θα μπορούσαν να λειτουργούν γνωμοδοτικά, να καταθέτουν μία άποψη. Όχι όμως να διαμορφώνουν αναλυτικά προγράμματα και άλλες απόψεις.

Απόσπασμα 32 (Συμμετέχων 8)

Σ: Η κάθε χώρα πρέπει να χρησιμοποιεί τις καλές πρακτικές, τα ερευνητικά δεδομένα, οτιδήποτε έχουν στη διάθεσή τους αυτοί οι οργανισμοί, αλλά όμως δεν μπορεί να εμπλέκονται με άλλο τρόπο.

Ε: Άρα εσείς εννοείτε αν κατάλαβα καλά, διορθώστε με, την εμπλοκή την αποδέχεστε μέχρι του σημείου της ενημέρωσης. Δηλαδή αυτοί να αποτελούν φορείς ενημέρωσης, να έχουν πληροφόρηση που να την παρέχουν στα κράτη. Να μην επεμβαίνουν περισσότερο. Αν κατάλαβα καλά.

Σ: Ναι, αυτό εννοώ. Να μην επεμβαίνουν. Απλώς οι χώρες να χρησιμοποιούν τα στοιχεία τους.

Απόσπασμα 33 (Συμμετέχων 13)

Σ: περισσότερο δεσμευτικές για την πολιτική ενός μέλους - κράτους είναι οι αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, γιατί και εκείνα τα όργανα δηλαδή της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελούνται από αντιπροσώπους των κρατών που συνιστούν την Ένωση και λιγότερο δεσμευτικές οι προτάσεις του Ο.Ο.Σ.Α., της Παγκόσμιας Τράπεζας, ξέρω εγώ ή άλλων οργανισμών και ενώσεων στις οποίες μπορεί να συμμετέχει ένα κράτος.

Ένα ερώτημα ακόμη στο οποίο καλούνται να εκφράσουν την άποψή τους οι συμμετέχοντες στην έρευνα αφορά στους τρόπους με τους οποίους οι διεθνείς οργανισμοί επιλέγουν να εμπλακούν στο ζήτημα του καθορισμού και της αποτίμησης της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών. Οι τρόποι εμπλοκής που αναφέρουν είναι:

- Με τη δημοσιοποίηση εκθέσεων, ερευνών, αποτιμήσεων, διακηρύξεων σε ηλεκτρονική αλλά και έντυπη μορφή
- Με την πρόκριση καλών πρακτικών

- Με τη διενέργεια διεθνών διαγωνισμών όπως π.χ. ο διαγωνισμός PISA για μαθητές

Στο σημείο αυτό πρέπει να επισημάνουμε ότι οι συμμετέχοντες, στις αναφορές τους σχετικά με την επίδραση που ασκούν οι τρόποι εμπλοκής που επιλέγουν οι διεθνείς οργανισμοί, τονίζουν τη δυνατότητα που αποκτούν αυτοί να ορίσουν προϋποθέσεις και χαρακτηριστικά, να διαμορφώσουν καταλόγους ιεραρχικής κατάταξης κρατικών εκπαιδευτικών συστημάτων, να συνδέσουν την εκπαίδευση με οικονομικά αποτελέσματα και την ποιότητά της καθώς και την ποιότητα και την επάρκεια των εκπαιδευτικών που την παρέχουν με τα μαθησιακά αποτελέσματα που προκύπτουν (Αποσπάσματα 34, 35, 36).

Απόσπασμα 34 (Συμμετέχων 3)

Σ: Οι διεθνείς οργανισμοί εμπλέκονται σε διάφορες εκθέσεις και αποτιμήσεις που κάνουν των εκπαιδευτικών συστημάτων των διαφόρων χωρών, τα χαρακτηριστικά που προκρίνουν, οι απαιτήσεις που και οι προϋποθέσεις που βάζουν πολλές φορές έχουν άμεση συνάρτηση με την άσκηση της εκπαιδευτικής πολιτικής σε κάθε χώρα. Επομένως, οι θέσεις τους και οι τα στάνταρτ που βάζουν ή οι στόχοι που βάζουν έχουν άμεση ή έμμεση τουλάχιστον επίπτωση σε κάθε χώρα.

Απόσπασμα 35 (Συμμετέχων 11)

Σ: Κατά αρχήν ας πούμε η κερκόπορτα για να μουν είναι ότι κάθε χώρα έχει εκπαιδευτική πολιτική. Η κερκόπορτα θεωρώ ότι είναι η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας τώρα πλέον. Δηλαδή αυτό που τους επιτρέπει πλέον να μουν είναι η σύνδεση της εκπαίδευσης με οικονομικά αποτελέσματα πλέον.

Απόσπασμα 36 (Συμμετέχων 14)

Σ: Έχουμε διαγωνισμούς μαθητικούς όπως της Πίζα, η οποία με τον ένα ή με τον άλλο τρόπο συνδέει τα μαθησιακά αποτελέσματα με την επάρκεια των εκπαιδευτικών.

4.3 Ε.Ε. και Ο.Ο.Σ.Α. για τον ρόλο των εκπαιδευτικών

Αντικείμενο αυτής της ενότητας αποτελεί η ανάλυση των απόψεων των Σχολικών Συμβούλων σχετικά με τη θέση της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α. για τον καθοριστικό ρόλο των εκπαιδευτικών στην παραγωγή ποιοτικής μάθησης . Συγκεκριμένα το ερώτημα τίθεται ως ακολούθως:

Ε: Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α αναφέρονται στην αναγκαιότητα στο πλαίσιο μιας ανταγωνιστικής οικονομίας της γνώσης για παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης, έχοντας

υιοθετήσει παράλληλα την άποψη ότι ο ρόλος των εκπαιδευτικών είναι καθοριστικός για αυτήν την ποιοτική εκπαίδευση, την ποιοτική μάθηση. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α για το θέμα; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Αναλύοντας τις απόψεις των σχολικών συμβούλων παρατηρούμε ότι θα μπορούσαμε να τις κατατάξουμε σε δύο ομάδες: α) μία μειοψηφική, η οποία φαίνεται να συμφωνεί με την άποψη την οποία εκφράζουν η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α. είτε κάνοντας μια σύντομη αναφορά στο σκεπτικό που τη συνοδεύει είτε αγνοώντας το και β) μια πλειοψηφική, η οποία διαφοροποιείται κυρίως ως προς το σκεπτικό της σύνδεσης της εκπαίδευσης και του έργου των εκπαιδευτικών με μια ανταγωνιστική οικονομία της γνώσης.

Αναλυτικότερα η πρώτη ομάδα δεν επιχειρεί αναφορές σε άλλες παραμέτρους της εκπαιδευτικής διαδικασίας προσδίδοντας στον εκπαιδευτικό τον κυρίαρχο ρόλο, τον «πρώτο», τον «βασικό», τον «καθοριστικό» όπως χαρακτηριστικά αναφέρουν οι Συμμετέχοντες, συνδέοντάς τον με τα μαθησιακά αποτελέσματα αλλά και γενικότερα με την διαπαιδαγώγηση των μαθητών (Αποσπάσματα 37, 38, 39). Στο σημείο αυτό παρατηρούμε ότι η άποψη αυτή προσεγγίζει τη θέση που αναπτύσσεται στο κείμενο για τις Κοινές Ευρωπαϊκές Αρχές για την Επάρκεια και την Πιστοποίηση των Εκπαιδευτικών (European Common Principles of Teacher Competences and Qualifications) για τους εκπαιδευτικούς και τον ρόλο – κλειδί που τους αναγνωρίζεται στην εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων «οι οποίες μπορούν να κάνουν την Ευρωπαϊκή Ένωση την αποδοτικότερη οικονομία της γνώσης» (European Commission, 2009 σ. 1). Ακόμη ο Ο.Ο.Σ.Α. σε κείμενό του αναφέρει ότι ο σημαντικότερος παράγοντας που διαμορφώνει την παραγωγή θετικών μαθησιακών αποτελεσμάτων και ο οποίος είναι «δυνάμει ανοικτός στην επιρροή από αντίστοιχες εκπαιδευτικές πολιτικές» είναι η διδασκαλία και ειδικότερα η ποιότητα του εκπαιδευτικού (OECD, 2005, στο Connel, 2009, σ. 214).

Απόσπασμα 37 (Συμμετέχων 9)

Σ: Ο εκπαιδευτικός έχει τον πρώτο καθοριστικό ρόλο. Και ίσως ο μοναδικός που έχει καθοριστικό ρόλο. [...] Επίσης δεν μας ενδιαφέρει μόνο η γνώση. [...] έχουν σημασία και οι στάσεις, έτσι γενικότερα και οι απόψεις των μαθητών, όχι μόνο οι γνώσεις, θέματα συμπεριφοράς των μαθητών, οι αξίες δηλαδή που θα, που θα εμπνευστούν έχοντας ως πρότυπα τους δασκάλους ή και μαθητές, συμμαθητές τους και τα λοιπά. Θεωρώ ότι ο εκπαιδευτικός παίζει τον πρώτιστο και καθοριστικό ρόλο.

Απόσπασμα 38 (Συμμετέχων 8)

Σ: Ναι, συμφωνώ ότι ο ρόλος των εκπαιδευτικών είναι καθοριστικός για την ποιοτική μάθηση.

Ε: Για ποιο λόγο;

Σ: Ο εκπαιδευτικός έχει τα παιδιά για αρκετές ώρες. Μπορεί να προωθήσει αρχές και αξίες, μπορεί να συμβάλει στη διαπαιδαγώγηση των παιδιών, στην καλλιέργεια των δεξιοτήτων.

Απόσπασμα 39 (Συμμετέχων 15)

Σ: Συμφωνώ απόλυτα. Όντως ο εκπαιδευτικός είναι βασικός στην ποιότητα και στην αποτελεσματικότητα των σχολείων και στα μαθησιακά αποτελέσματα που είναι ο όρος ο καινούριος που εμφανίζεται στην εκπαίδευση.

Υπάρχει ακόμη και αναφορά σε άμεση συσχέτιση του ρόλου του εκπαιδευτικού στη διασφάλιση ποιοτικής γνώσης και την προετοιμασία των μαθητών να ανταπεξέλθουν μέσω αυτής στις οικονομικές απαιτήσεις που προβάλλει η κοινωνία (Απόσπασμα 40).

Απόσπασμα 40 (Συμμετέχων 1)

Σ: Ναι, είναι καθοριστικός γιατί αυτό είναι ότι αν εννοείται προάγεις ποιοτική γνώση εννοείται ότι οι μαθητές θα πάρουν μια κριτική σκέψη, θα μπορούν να ανταπεξέρχονται απέναντι στις οικονομικές απαιτήσεις που έχει κάθε κοινωνία. Αυτό είναι το σημαντικότερο νομίζω.

Η δεύτερη ομάδα χωρίς να παραγνωρίζει τον ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο των εκπαιδευτικών στην ποιοτική μάθηση προσδίδει σ' αυτή χαρακτηριστικά μιας πολυπαραγοντικής διαδικασίας, η οποία καθορίζεται εκτός από τον εκπαιδευτικό και από την παρουσία και άλλων παραγόντων όπως ο κοινωνικός περίγυρος, οι υποδομές, τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών, τα διδακτικά εγχειρίδια, το επίπεδο και η ποιότητα συνεργασίας με την εκπαιδευτική διοίκηση στα διαφορετικά της επίπεδα, με τους φορείς, με τους γονείς (Αποσπάσματα 41, 42, 43, 44).

Παρόμοια προσέγγιση με την προαναφερθείσα συναντούμε στην αναφορά των Ingvarson και Rowe (2008) σχετικά με την επίδραση και άλλων παραγόντων εκτός του ποιοτικού εκπαιδευτικού στην παραγωγή μαθησιακών αποτελεσμάτων. Συγκεκριμένα, οι παραπάνω ερευνητές θεωρούν ότι υπάρχουν τρεις ακόμη παράγοντες οι οποίοι μπορούν να επιδράσουν στην παραγωγή θετικών μαθησιακών

αποτελεσμάτων: η θέληση και η προσπάθεια των μαθητών, ο υποστηρικτικός στη διδασκαλία και τη μάθηση κοινωνικός περίγυρος και οι ευκαιρίες που παρέχονται για διδασκαλία και μάθηση. Ακόμη η Connell (2009) σχετικά αναφέρει ότι η κοινωνική καταγωγή και οι ικανότητες των μαθητών είναι ανοιχτές στην επίδραση των εκπαιδευτικών πολιτικών και διαμορφώνονται από την κατανομή των κοινωνικών πόρων και των συλλογικών αποφάσεων στην κοινωνία. Για το ίδιο θέμα η Liakorouliou (2011) αναφέρει ότι δεν πρέπει να συνδέονται οι μαθησιακές επιδόσεις των μαθητών μόνο με τις ικανότητες και τις δεξιότητες των εκπαιδευτικών τη στιγμή που και άλλοι παράγοντες όπως η κοινωνικοοικονομική κατάσταση των οικογενειών των μαθητών, το επίπεδο γνώσης από πλευράς τους της επίσημης γλώσσας, οι υποδομές των σχολείων στα οποία φοιτούν και ο αριθμός μαθητών ανά τάξη τις διαμορφώνουν επίσης.

Απόσπασμα 41 (Συμμετέχων 5)

Σ: Ο δάσκαλος παίζει καθοριστικό ρόλο αλλά σε ένα κομμάτι. Γιατί την εκπαιδευτική πολιτική, το τι θα διδάξει ο εκπαιδευτικός, τον σχεδιασμό, τον έχει το Υπουργείο Παιδείας. Δεν τον έχει ο δάσκαλος [...]

Απόσπασμα 42 (Συμμετέχων 7)

Σ: Ως ένα βαθμό συμφωνώ. Θεωρώ ότι ένας παράγοντας είναι ο εκπαιδευτικός. [...]. Μαζί με τον εκπαιδευτικό υπάρχουν και πάρα πολλά πράγματα, το ξέρετε, το ξέρω έχουμε πολλά χρόνια υπηρεσίας. Είναι οι υποδομές, είναι το σχολείο, είναι η αίθουσα, είναι οι υπόλοιποι εκπαιδευτικοί που συνεργαζόμαστε, είναι ο ρόλος της υπηρεσίας και της πολιτείας σ' αυτό, είναι τα βιβλία, είναι πάρα πολλά πράγματα. Ένας εκπαιδευτικός από μόνος του είναι καθοριστικός αλλά δεν είναι ο μοναδικός για την ποιοτικότερη εκπαίδευση. Θεωρώ ότι είναι και άλλα.

Απόσπασμα 43 (Συμμετέχων 14)

Σ: Από τη στιγμή που δεχόμαστε ότι ένα άτομο για να προχωρήσει έχει, επηρεάζεται τόσο από το δυναμικό που φέρει μέσα του εγγενώς όσο και από το περιβάλλον στο οποίο μεγαλώνει, τότε σίγουρα, εάν θέλουμε ποιοτική εκπαίδευση, ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι καθοριστικός. Λέμε όμως και πάλι ότι δεν είναι ο μόνος παράγων που πρέπει να λάβουμε υπόψη. Συχνά οι εκπαιδευτικοί και εδώ υπάρχουν έρευνες σχετικές, του Ο.Ο.Σ.Α μάλιστα, δηλώνουν ότι, μάλιστα οι διευθυντές δηλώνουν ότι οι εκπαιδευτικοί ζητούνε υλικοτεχνική υποδομή για να βοηθήσουν [...] για να διαμορφώσουν σύγχρονα περιβάλλοντα μάθησης αλλά δυστυχώς δεν μπορούνε να τη διαθέσουνε. [...] Εκπαιδευτικοί οι οποίοι έχουν, με τους όρους τέλος πάντων της ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής και των σύγχρονων περιβαλλόντων μάθησης, επάρκεια στο να

χρησιμοποιήσουν σύγχρονες διδακτικές πρακτικές, εμποδίζονται από γονείς οι οποίοι ζητούν αυτό που ξέρουν. [...] Σε αυτή την περίπτωση καταλαβαίνουμε είναι πολυπαραγοντικό το ζήτημα. Δεν πρέπει να επιβαρυνθούν μόνο οι εκπαιδευτικοί για αυτό.

Απόσπασμα 44 (Συμμετέχων 11)

Σ: Μπορεί να έχουμε αυτούς που θεωρούμε εμείς, στο μυαλό μας ο καθένας, άριστους επαγγελματίες και άρτια εκπαιδευμένους και τελικά τα αποτελέσματα της μάθησης να είναι τελείως διαφορετικά. Θεωρώ ότι η μάθηση και η διδασκαλία είναι ένα πολύπλοκο κομμάτι που δεν μπορούν να διερευνηθούν αν τις απομονώσεις έξω από το τι συμβαίνει και από τον κοινωνικό περίγυρο όχι μόνο του εκπαιδευτικού αλλά και των μαθητών.

Ακόμη κάποιοι από τους συμμετέχοντες της δεύτερης ομάδας τοποθετούνται κριτικά σχετικά με την αναφορά της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α. στην ανταγωνιστική οικονομία της γνώσης. Συγκεκριμένα εκφράζουν τον προβληματισμό τους για την κατά τη γνώμη τους προσπάθεια έμμεσης επιβολής στα εκπαιδευτικά συστήματα των χωρών-μελών τους από τους προαναφερθέντες οργανισμούς κάποιων ιδιαίτερων χαρακτηριστικών. Θεωρούν με τα χαρακτηριστικά αυτά υπηρετούνται πρωτίστως οι ανάγκες της οικονομίας και της αγοράς οι οποίες με τη σειρά τους καθορίζουν σε μεγάλο βαθμό τον εκπαιδευτικό λόγο που αυτοί οι οργανισμοί εκφέρουν (Αποσπάσματα 45, 46).

Απόσπασμα 45 (Συμμετέχων 3)

Σ: Εκείνο το οποίο θα πρέπει να δούμε με ιδιαίτερη προσοχή σε τέτοιους οργανισμούς και στις παρεμβάσεις που γίνονται και στο χώρο της εκπαίδευσης έχει να κάνει ότι πιστεύω ότι είναι κοινή διαπίστωση ότι τα τελευταία χρόνια το πεδίο της οικονομίας και το πεδίο της αγοράς αν θέλετε επιβάλλει μέσα σε εισαγωγικά κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τα οποία πρέπει να προκριθούν.

Απόσπασμα 46 (Συμμετέχων 6)

Σ: Δεν μπορώ να καταλάβω γιατί συνεχίζει να βάζει ο Ο.Ο.Σ.Α. τη διάσταση του ανταγωνισμού στη γνώση. [...] Το πρώτο λοιπόν σημείο που θέλω να σας πω είναι ότι δε συμφωνώ με το ανταγωνιστικό κομμάτι. Άλλο ανταγωνιστική οικονομία άλλο ανταγωνιστική εκπαίδευση. Άλλο αν η ανταγωνιστική οικονομία υποβάλλει τον όρο ανταγωνισμό στην εκπαίδευση ή ανταγωνισμό στη γνώση γενικότερα. [...] Από εκεί και πέρα ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι καθοριστικότερος.

4.4 Γενικά χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας

Στην ενότητα αυτή αντικείμενο της ανάλυσης μας αποτελούν οι απόψεις των Σχολικών Συμβούλων γενικότερα για τα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών όπως αυτά προτάσσονται από την Ε.Ε. και τον Ο.Ο.Σ.Α. Τα χαρακτηριστικά αυτά, κύρια και κοινά για τους δύο οργανισμούς, θα αναλυθούν στο πλαίσιο των υποενοτήτων που ακολουθούν.

Η βασική μορφή του ερωτήματος που κλήθηκαν στην συνέντευξη οι συμμετέχοντες να απαντήσουν ήταν η ακόλουθη:

Ε: Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α. προτάσσουν ως κύρια και κοινά χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών τα παρακάτω: [...] Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Όπως φαίνεται και από το ερώτημα οι συμμετέχοντες καλούνται όχι μόνο να δηλώσουν τη συμφωνία ή τη διαφωνία τους αλλά και να την αιτιολογήσουν. Θεωρούμε ότι αυτό προσφέρει τη δυνατότητα ουσιαστικότερου αναστοχασμού και μπορεί να παρέχει σημαντικά στοιχεία όσον αφορά στις σχετικές απόψεις των Συμμετεχόντων στο τμήμα αυτό της συνέντευξης που θεωρούμε ότι ανήκουν στον πυρήνα της έρευνάς μας.

4.4.1 Παιδαγωγική επάρκεια και γνώση των διδακτικών αντικειμένων

Στο πρόταγμα από την Ε.Ε. και τον Ο.Ο.Σ.Α. της παιδαγωγικής επάρκειας και της γνώσης του διδακτικού αντικειμένου ως κοινά και κύρια χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών όλοι οι Σχολικοί Σύμβουλοι συμφωνούν. Είναι χαρακτηριστικές οι λέξεις και οι φράσεις που χρησιμοποιούν για να δηλώσουν αυτή τους τη συμφωνία και την τοποθέτησή τους σχετικά με τα προτεινόμενα από την Ε.Ε. και τον Ο.Ο.Σ.Α. χαρακτηριστικά: φυσικό και αυτονόητο, κύριες αρχές της διδακτικής, βασικά χαρακτηριστικά, κύρια αντικείμενα, σημαντικά χαρακτηριστικά. Ενδεικτικά είναι τα παραδείγματα από τα αποσπάσματα των συνεντεύξεων τα οποία ακολουθούν:

Απόσπασμα 47 (Συμμετέχων 2)

Σ: Ναι, φυσικά. Μα είναι αυτονόητο ότι ο επαγγελματίας δάσκαλος πρέπει να έχει γνώσεις σχετικά με το αντικείμενο το οποίο διδάσκει και την παιδαγωγική επάρκεια για να το διδάξει.

Απόσπασμα 48 (Συμμετέχων 1)

Σ: Συμφωνώ γιατί είναι οι κύριες αρχές του πώς θα μπει μέσα σε μια τάξη και πώς θα διδάξεις.

Απόσπασμα 49 (Συμμετέχων 3)

Σ: Ναι, ναι συμφωνώ. Είναι ένας απ' τους πυλώνες και το κομμάτι της παιδαγωγικής επάρκειας και της διδακτικής αντικειμένου, διδακτικής μεθοδολογίας κι όλα αυτά είναι βασικά χαρακτηριστικά που θα πρέπει να έχει αναπτύξει ένας εκπαιδευτικός και να συνεχίζει να τα βελτιώνει.

Επιχειρώντας να αιτιολογήσουν τη θέση τους αυτή οι Σχολικοί Σύμβουλοι αναφέρουν ότι αποτελούν διαπιστωμένες από το παρελθόν βασικές αρχές της διδακτικής (Απόσπασμα 50)

Απόσπασμα 50 (Συμμετέχων 6)

Σ: Και το ένα και το άλλο κομμάτι, αν δε κάνω λάθος μάλιστα, βρίσκονται ως αρχές της διδακτικής σε κείμενα αρκετά παλιά και στη χώρα μας. Έχω την αίσθηση ότι αναφέρονται και από τον ίδιο τον Εξαρχόπουλο μάλιστα.

Ακόμη θέτουν το ζήτημα της επικαιροποίησης της γνώσης των εκπαιδευτικών ώστε να είναι σε θέση να καλύψουν τις ανάγκες των σύγχρονων μαθητών που συχνά μπορεί να είναι ακόμη και καλύτερα ενημερωμένοι (Απόσπασμα 51).

Απόσπασμα 51 (Συμμετέχων 7)

Σ: αλίμονο αν ένας εκπαιδευτικός [...] γνωρίζετε πολύ καλά ότι τώρα έρχονται στα σχολεία μας μαθητές που πολλές φορές είναι πιο ενημερωμένοι από εμάς. Για έναν εκπαιδευτικό που είναι ενημερωμένος θαρρώ ότι είναι πρόκληση αυτός ο μαθητής γιατί πραγματικά τον εξελίσσει και τον ίδιο

Δεν παραλείπουν, βέβαια, να τονίσουν την ανάγκη για συνεχή βελτίωση των εκπαιδευτικών και στα δύο προαναφερόμενα χαρακτηριστικά (Αποσπάσματα 49, 52)

Απόσπασμα 52 (Συμμετέχων 11)

Σ: Συμφωνώ για την παιδαγωγική επάρκεια. Συμφωνώ και για την γνώση του αντικειμένου αν και θεωρώ ότι ακριβώς επειδή η διδασκαλία και μάθηση είναι ένα πράγμα πολύ στενά συνδεδεμένο, μαθαίνει και ο εκπαιδευτικός επομένως ότι παιδαγωγική επάρκεια έχεις από τις θεωρητικές του σπουδές και ότι διδακτική γνώση

του διδακτικού αντικειμένου έχεις στη χρήση πιθανόν να αλλάξει. Υπ' αυτή την έννοια και προς βελτίωση μετά την εμπειρία.

4.4.2 Δια βίου μάθηση

Η δια βίου μάθηση αποτελεί ένα χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας προκρινόμενο από την Ε.Ε. και τον Ο.Ο.Σ.Α. για του οποίου την αναγκαιότητα όλοι οι Συμμετέχοντες δηλώνουν σύμφωνοι. Αιτιολογούν αυτή τους την τοποθέτηση, προσδίδοντας στη δια βίου μάθηση δυνατότητες ενίσχυσης της αυτοπεποίθησης των εκπαιδευτικών (Απόσπασμα 53), την κάλυψη αναγκών των εκπαιδευτικών όπως η επικαιροποίηση των γνώσεων και η ανταπόκριση στα εκπαιδευτικά ζητούμενα των καιρών (Απόσπασμα 54) και παράλληλα την παρακολούθηση των κοινωνικών αλλαγών οι οποίες με τη σειρά τους συχνά συνδιαμορφώνουν τις εκπαιδευτικές αλλαγές (Απόσπασμα 55).

Απόσπασμα 53 (Συμμετέχων 1)

Σ: Και ναι, βλέπω ανθρώπους που, συναδέλφους δηλαδή που το κάνουν αυτό ότι έχουν μεγάλη βελτίωση μέσα στην τάξη και όλο αυτό δεν γίνεται, γίνεται για προσωπική ανάπτυξη. Βασικό. Και όταν είσαι καλός και λες πατάω στα πόδια μου είσαι καλός και μέσα στην τάξη.

Απόσπασμα 54 (Συμμετέχων 4)

Σ: Συμφωνώ. Συμφωνώ. Διότι οι εγκύκλιες σπουδές που έχουμε κάνει όλοι πριν από δεκαπέντε, είκοσι και τριάντα χρόνια θεωρώ ότι ή δεν επαρκούν σήμερα ή ότι είναι πεπαλαιωμένες ή δεν μας είναι χρήσιμες. ... Επομένως οφείλουμε ως επαγγελματίες να επιμορφωνόμαστε, να διαβάζουμε, να συμμετέχουμε σε σεμινάρια, σε έρευνες ώστε να καταστούμε ικανοί να μπορέσουμε και να μεταδώσουμε τις γνώσεις τις καινούριες που θα πάρουμε οι οποίες θεωρώ ότι πρέπει να συμβαδίζουν με αυτά που απαιτεί η εποχή.

Απόσπασμα 55 (Συμμετέχων 6)

Σ: Η Παιδαγωγική, η Διδακτική, η Ψυχολογία αν το θέλετε, ότι από όλα αυτά βάλετε είναι κοινωνικές επιστήμες. Η κοινωνία μεταβάλλεται, η κοινωνία εξελίσσεται, αυτές οι επιστήμες τροφοδοτούν και τροφοδοτούνται από τις εξελίξεις αυτές της κοινωνίας, άρα λοιπόν αλλάζουν. Εκπαιδευτικός ο οποίος δεν παρακολουθεί αυτές τις εξελίξεις δεν μπορεί να διδάξει μαθητή.

Οι συμμετέχοντες παρουσιάζουν την άποψή τους για την μορφή το περιεχόμενο, τους φορείς και το σκοπό της δια βίου μάθησης, ασκώντας παράλληλα κριτική για τον τρόπο με τον οποίο σχεδιάστηκαν και υλοποιήθηκαν συχνά μέχρι

τώρα πολιτικές για τη δια βίου μάθηση στη χώρα μας. Έτσι, παρατηρούμε να εστιάζεται η κριτική τόσο στην συχνά κακή διαχείριση των προγραμμάτων δια βίου μάθησης όσο και στην καλλιέργεια μιας νοοτροπίας, για την οποία δεν αποδίδουν ευθύνες στους εκπαιδευτικούς, και αφορά στον υποβιβασμό της δια βίου μάθησης σε μια πιστοποιητική διαδικασία συλλογής βεβαιώσεων μακράν της ουσιαστικής επιμόρφωσης (Απόσπασμα 56).

Απόσπασμα 56 (Συμμετέχων 10)

Σ: [...] αλλά είχε και πολλά αρνητικά ενδεχομένως λόγω της κακής διαχείρισης προγραμμάτων για τα οποία για την οποία διαχείριση δεν ήταν βέβαια καθόλου υπεύθυνος καθόλου ο ίδιος ο εκπαιδευτικός. Οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί μάλλον υπήρξαν θύματα θα έλεγα μιας νοοτροπίας της συλλογής χαρτιών και πιστοποιητικών πολλές φορές χωρίς αντίκρισμα για την ουσιαστική επιμόρφωσή τους και την επαγγελματική ανάπτυξή τους.

Ένα άλλο ενδιαφέρον σημείο, όπως προκύπτει από την ανάλυσή μας, αφορά στην άποψη συμμετέχοντος ότι συχνά δημιουργείται η εντύπωση ότι η δια βίου μάθηση είναι υπόθεση κυρίως ατομική, ότι η ευθύνη για αυτή ανήκει κυρίως στον κάθε εκπαιδευτικό χωριστά. Σε αντιδιαστολή με αυτή την αντίληψη ο Συμμετέχων προτείνει η δια βίου μάθηση να αποτελεί διακύβευμα συλλογικό, να σχεδιάζεται και να υλοποιείται σε συνεργασία με συλλογικούς φορείς (Απόσπασμα 57)

Απόσπασμα 57 (Συμμετέχων 3)

Σ: Απλά βέβαια υπάρχει εδώ μία μικρή υποσημείωση- αντίρρηση με την έννοια ότι πολλές φορές ο υπερτονισμός της διά βίου εκπαίδευσης κτλ μεταφέρει το κέντρο βάρους και το κέντρο βάρους της ευθύνης αν θέλετε σ' ένα ατομοκεντρικό πλαίσιο ότι ο καθένας είναι υπεύθυνος για το πώς πρέπει να γίνει αυτό και αναλαμβάνει πλήρως την ευθύνη που θα πρέπει να γίνει πιστεύω με συνεργασία με συλλογικούς φορείς δηλαδή να μην γίνει μετάθεση ευθυνών σε προσωπικό επίπεδο.

Όσον αφορά στη ίδια την ουσία της δια βίου μάθησης ενδιαφέρον παρουσιάζει η άποψη της μη υποχρεωτικότητας της δια βίου μάθησης. Η άποψη εδώ είναι ότι θα πρέπει να λειτουργήσει ως μια διαδικασία αναζήτησης λύσης των εκπαιδευτικών προβλημάτων της καθημερινότητας και ως θέση προσωπικής βελτίωσης (Απόσπασμα 58).

Απόσπασμα 58 (Συμμετέχων 11)

Σ: Θα συμφωνήσω με τη δια βίου μάθηση αλλά όταν είναι επιλογή του ίδιου του εκπαιδευτικού. Δηλαδή δεν μπορεί να είναι κάτι υποχρεωτικό για μένα η δια βίου μάθηση επομένως με αυτή την έννοια δια βίου μάθηση συμβαίνει όπως είπα και πριν και μέσα από την ίδια τη διδασκαλία και από τις αναζητήσεις του εκπαιδευτικού και από τα προβλήματα που θα αντιμετωπίσει στην καθημερινότητά του, οπότε θα θέλει να τα λύσει. Όλα αυτά βελτιώνουν, δηλαδή είναι μία προσωπική θέση βελτίωσης. Με αυτή την έννοια συμφωνώ. Αλλά έτσι να έρθει ως δια βίου μάθηση και όπως την έχουμε μάθει να υποχρεώσουμε κάποιον να έχει δια βίου μάθηση, μάλλον διαφωνώ.

Μία ακόμη προσέγγιση είναι η δια βίου μάθηση να λειτουργήσει ως διαδικασία ολοκλήρωσης της προσωπικότητας και όχι ως απλή κατάρτιση των εκπαιδευτικών (Απόσπασμα 59).

Απόσπασμα 59 (Συμμετέχων 12)

Σ: Το θέμα είναι όμως αυτή η δια βίου μάθηση να έχει ένα τέτοιο εύρος ώστε πραγματικά να ολοκληρώνει τον άνθρωπο ως άτομο, ως προσωπικότητα και όχι ουσιαστικά να καταρτίζει άτομα με συγκεκριμένες συνισταμένες.

Σημαντικό θεωρείται επίσης το ζήτημα των παροχών της δια βίου μάθησης. Εκφράζεται αρχικά ο προβληματισμός για την εμπλοκή της άτυπης και μη τυπικής εκπαίδευσης. Ακόμη υπάρχει αναφορά και σε προσωπική εμπειρία συμμετέχοντος για επιμορφωτικές παρεμβάσεις όχι μόνο σε εκπαιδευτικούς αλλά και γονείς και μαθητές από επιμορφωτές που δεν θεωρούνται σύμφωνα με την άποψη του συμμετέχοντος κατάλληλοι για το έργο αυτό (Απόσπασμα 60).

Απόσπασμα 60 (Συμμετέχων 14)

Σ.: Εδώ όμως μπαίνουν και άλλα στοιχεία στη δια βίου μάθηση, τα οποία δε με βρίσκουν και πολύ σύμφωνη. Δεν ξέρω αν θα τα δούμε παρακάτω. Είναι η εμπλοκή και η πλήρης σύνδεση της άτυπης ή μη τυπικής εκπαίδευσης με την τυπική. Όταν μιλάμε λοιπόν για δια βίου μάθηση πρέπει να ορίσουμε ποιος την προσφέρει. Αν λοιπόν ο κάθε όμιλος, ο κάθε οργανισμός αποφασίζει ότι ξέρει και μπορεί να επιμορφώσει εκπαιδευτικούς, εδώ θέλω να σημειώσετε ένα σκεπτικισμό.

4.4.3 Διευθυντικές και διαχειριστικές ικανότητες

Η ικανότητα διεύθυνσης, διαχείρισης τάξης ή /και σχολείου θεωρείται από όλους τους συμμετέχοντες στην έρευνα ως ένα από τα σημαντικά χαρακτηριστικά

επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών. Οι περισσότεροι αναφέρονται κυρίως στην διαχείριση από τον εκπαιδευτικό της τάξης του και όχι τόσο στον εκπαιδευτικό ως διευθυντή του σχολείου ή ως μέλος του διοικητικού οργάνου του Συλλόγου Διδασκόντων που έχει και την ευθύνη να συμβάλλει στη συνολική διοικητική και παιδαγωγική διαχείριση του σχολείου. Ειδικότερα ως προϋποθέσεις αποτελεσματικής διαχείρισης της τάξης θεωρούνται ο σχεδιασμός και η υλοποίηση ελκυστικής διδασκαλίας και οι επικοινωνιακές δεξιότητες σε συνδυασμό με την ετοιμότητα για υποστήριξη της γνωστικής και συναισθηματικής έκφρασης των μαθητών, της εμπύχωσής τους (Απόσπασμα 61, 62).

Απόσπασμα 61 (Συμμετέχων 5)

Σ: Η διαχείριση έχει σχέση, θεωρώ ότι έχει σχέση με το πόσο επαρκής είναι ο εκπαιδευτικός αφενός στον τρόπο διδασκαλίας. Διότι κάνοντας το ελκυστικό, κάνοντας το ενδιαφέρον ένα μάθημα, προσελκύω το ενδιαφέρον..... χρειάζεται ο εκπαιδευτικός να γνωρίζει και δεξιότητες επικοινωνίας τέτοιες οι οποίες μπορούν να συμβάλουν και να βοηθήσουν τα παιδιά στην έκφραση συναισθημάτων, στην έκφραση στάσεων, αξιών [...]

Απόσπασμα 62 (Συμμετέχων 8)

Σ: Εννοείται, ναι, συμφωνώ. Αν δεν μπορεί να εμπυχώσει την τάξη, [...] να εμπυχώσει τους μαθητές, τότε δεν μπορεί να είναι καλός εκπαιδευτικός.

Ως προϋποθέσεις για την ανάπτυξη της ικανότητας διαχείρισης της τάξης από τους εκπαιδευτικούς θεωρούνται τόσο η παιδαγωγική κατάρτιση σε συνδυασμό με την προσωπική θεώρηση των πραγμάτων, όσο και η επιμόρφωση τους για την αντιμετώπιση των ποικίλων προβλημάτων όπως για παράδειγμα η σχολική βία, που, όπως χαρακτηριστικά αναφέρουν, έχουν προκύψει ως απόρροια της ευρύτερης κρίσης αξιών στη σημερινή κοινωνία (Αποσπάσματα 63, 64, 65, 66).

Απόσπασμα 63 (Συμμετέχων 11)

Σ: Αν και αυτό θεωρώ ότι είναι κομμάτι της παιδαγωγικής κατάρτισης κάποιου, δηλαδή η διαχείριση τάξης και όλα και εν γένει της προσωπικότητάς του και της προσωπικής θεώρησης που έχει ως άτομο και τι θεωρεί ο ίδιος εκπαίδευση.

Απόσπασμα 64 (Συμμετέχων 10)

Σ: Πρέπει ο εκπαιδευτικός να έχει ανεπτυγμένη την ικανότητα της διαχείρισης της τάξης και θα έπρεπε προς αυτή την κατεύθυνση να επιμορφώνεται συστηματικά γιατί είναι

πράγματι πολύ σημαντικό.

Απόσπασμα 65 (Συμμετέχων 10)

Σ: Επομένως εκεί η ικανότητα διαχείρισης τέτοιων προβλημάτων και ζητημάτων και με την έξαρση των φαινομένων σχολικής βίας τα τελευταία χρόνια, θεωρώ ότι είναι ένα από τα σημαντικά χαρακτηριστικά.

Απόσπασμα 66 (Συμμετέχων 15)

Σ: βλέπω ότι τα θέματα της διαχείρισης της τάξης είτε ως εκπαιδευτικός είτε ως διευθυντής σχολείου αυξάνονται και όλα αυτά είναι απόρροια της ευρύτερης έτσι κρίσης αξιών που υπάρχουν στην σημερινή κοινωνία. Μεταφέρονται αυτά τα πράγματα στο σχολείο. Επομένως, το βλέπω και από τους εκπαιδευτικούς της αρμοδιότητάς μου ότι το βάζουν ως ένα θέμα στο οποίο θα ήθελαν να επιμορφωθούν [...]

Μια σαφή διαφοροποίηση της διαχείρισης της τάξης από εκείνη του σχολείου παρουσιάζει ένας συμμετέχων. Ορίζει ως βασικά προαπαιτούμενα για την αποτελεσματική διαχείριση της τάξης από τον εκπαιδευτικό την εκπαίδευση, την άσκηση και την επιμόρφωση. Όσον αφορά την διαχείριση σχολείου από τη θέση του διευθυντή τη θεωρεί ιδιαίτερα πολύπλοκη διαδικασία μιας και στην περίπτωση αυτή τίθεται το ζήτημα της αλληλεπίδρασης με ισοτίμους και απαιτούνται τόσο γνώση των μοντέλων ηγεσίας όσο και ικανότητες διαχείρισης και επίλυσης πολυπαραγοντικών προβλημάτων (Απόσπασμα 67).

Απόσπασμα 67 (Συμμετέχων 14)

Σ: Διεύθυνση, διαχείριση της τάξης. Δύο παρόμοια αλλά όχι ίδια πράγματα. [...] Το να μπορείς να διαχειριστείς τόσα παιδιά είναι κάτι που χρειάζεται ίσως περισσότερη άσκηση, εκπαίδευση, επιμόρφωση στο πανεπιστήμιο γιατί δεν είναι αυτονόητο και δεν υπάρχει. [...] Η διεύθυνση θα έλεγα τώρα του σχολείου είναι θα έλεγα πολύ περισσότερο πολύπλοκη από ότι η διαχείριση της τάξης. Μιλάμε για τα χαρακτηριστικά της σωστής ηγεσίας, μιλάμε για τις μορφές της ηγεσίας, μιλάμε επίσης για διαχείριση ανθρώπινου δυναμικού, ενήλικου ανθρώπινου δυναμικού. [...] Επίσης εδώ στην ηγεσία, στη διοίκηση δηλαδή υπάρχουν πολλά μοντέλα ηγεσίας που θα πρέπει να είναι ενήμερος ο Διευθυντής και να τα διαχειρίζεται ανάλογα και με το προσωπικό που έχει, που διαθέτει η σχολική του μονάδα. Θα μου πείτε κάτι ανάλογο δε θα κάνει και ο δάσκαλος στην τάξη; Είναι πιο απλά γιατί υπάρχει διαφορά εξουσίας, επιτρέψτε μου τον όρο ανάμεσα στους μαθητές και στο δάσκαλο. Όταν έχουμε ισοτιμία βεβαίως ανάμεσα στους ενήλικες είναι πιο δύσκολο να υπάρξει τέτοια διαχείριση.

4.4.4 Αξιοποίηση γνώσης και τεχνολογίας

Όλοι οι συμμετέχοντες στην έρευνα, πλην ενός, συμφωνούν ότι η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών πρέπει να θεωρείται σημαντικό χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας για τους εκπαιδευτικούς. Αυτός ο οποίος διαφωνεί θεωρεί την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών ως προσόν αλλά όχι ως κύριο τέτοιο μιας και κατά τη γνώμη του η αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών στη τάξη μπορεί να επιτευχθεί με τη συνεργασία του εκπαιδευτικού της τάξης με εκπαιδευτικό της πληροφορικής ή με πιστοποιημένο στις νέες τεχνολογίες εκπαιδευτικό. Αυτό που φαίνεται να θέλει να τονίσει με έμφαση είναι ότι δεν μπορεί να ακυρωθεί το επίπεδο ενός εκπαιδευτικού με μόνη την έλλειψη γνώσεων στις νέες τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνιών (Απόσπασμα 68).

Απόσπασμα 68 (Συμμετέχων 9)

Σ: χωρίς να σημαίνει ότι κάποιος που δεν το έχει αποκτήσει δεν μπορεί να καλύψει το κενό αυτό αν συνεργαστεί με κάποιον άλλον της πληροφορικής ή άλλον εκπαιδευτικό που έχει πιστοποίηση στις τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών. Αυτό μάλλον δεν θα το έβαζα ως κύριο [...]

Σ: Αλλά θεωρώ ότι, έχω συναντήσει πάρα πολλούς δασκάλους που δεν το έχουν και είναι εξαιρετικοί δάσκαλοι.

Οι άλλοι συμμετέχοντες αιτιολογούν την αναγκαιότητα της ύπαρξης αυτού του χαρακτηριστικού επαγγελματικής επάρκειας αναφέροντας ότι συμβάλλει καθοριστικά στην ταχύτερη και αποτελεσματικότερη επικαιροποίηση των γνώσεων των εκπαιδευτικών (Απόσπασμα 69), της ετοιμότητας των μαθητών να διαχειριστούν αποτελεσματικά την ίδια τους την καθημερινότητα, όπως αυτή έχει διαμορφωθεί στην ψηφιακή εποχή που βρισκόμαστε και που τείνει συνεχώς να εξελίσσεται με ιλιγγιώδεις ρυθμούς (Απόσπασμα 70), της διαμόρφωσης ενός σύγχρονου περιβάλλοντος μάθησης όπου το σχολικό εγχειρίδιο δε θα αποτελεί το μοναδικό εργαλείο διδασκαλίας και μάθησης (Απόσπασμα 71). Για τη σημασία και τη συμβολή της εκπαιδευτικής αξιοποίησης των τεχνολογιών της πληροφορίας και των επικοινωνιών και τη θεώρησή της ως απαραίτητη προϋπόθεση για τη βελτίωση της εκπαίδευσης γενικότερα οι Σολομωνίδου 2001 και Κούτρα και Midoro (2001) αναφέρουν ότι με τον τρόπο αυτό επιχειρείται να απαντηθεί το μείζον αίτημα της κατάλληλης προετοιμασίας των νέων για την ένταξή τους σε μια κοινωνία της

πληροφορίας, της γνώσης και της μάθησης όπως αυτό τίθεται σε διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο.

Απόσπασμα 69 (Συμμετέχων 9)

Σ: Συμφωνώ γιατί η εποχή μας είναι η εποχή της πληροφορίας είτε έντυπη είτε ηλεκτρονικής, η γνώση σήμερα τρέχει, αλλάζει, δηλαδή η γνώση του χθες είναι πεπαλαιωμένη σήμερα.

Απόσπασμα 70 (Συμμετέχων 5)

Σ: Σαφώς, διότι η εκπαίδευση πρέπει να προετοιμάζει τα παιδιά για να τα παραδώσει ενήμερα, ποικιλοτρόπως ενήμερα στην κοινωνία. [...] Άρα, ναι η τεχνολογία είναι μέσο ως βάση για την (παύση) για την υποστήριξη της καθημερινής ζωής.

Απόσπασμα 71 (Συμμετέχων 14)

Σ: Δεν γίνεται πια να κρυβόμαστε ή να αποκρύπτουμε ότι ο ψηφιακός γραμματισμός είναι ένας γραμματισμός που δεν είναι επιλογή μας, είναι υποχρέωσή μας. [...] Αλλά θα πρέπει και αυτό είναι μια ιδιαίτερη, επιπλέον δεξιότητα, να μπορεί να χρησιμοποιήσει τις τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας μέσα στην τάξη. [...] Φαίνεται πως αυτό δεν το προτάσσουνε σαν μέρος της δουλειάς τους. Το σχολικό εγχειρίδιο είναι η λύση για όλα τα προβλήματα της διδακτικής και παραμένουν εκεί.

Ακόμη αναφέρεται ότι η γλώσσα της τεχνολογίας είναι μια γλώσσα οικεία στα σημερινά παιδιά και εξ αυτού του λόγου αποτελεί και μια προνομιακή οδό επικοινωνίας κατά την εκπαιδευτική διαδικασία ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές (Απόσπασμα 72).

Απόσπασμα 72 (Συμμετέχων 8)

Σ: Συμφωνώ. Συμφωνώ και σ' αυτό. Ναι, γιατί είναι γλώσσα τώρα. Δε μπορεί να είσαι έξω από τα νέα δεδομένα. Μπορεί να αντλήσει ενημέρωση. Μπορεί να το χρησιμοποιήσει στη διδακτική του πρακτική. Είναι η γλώσσα που χρησιμοποιούν τα παιδιά και πρέπει να την ξέρεις και εσύ για να μπορείς να προσεγγίσεις τα παιδιά. Πρέπει να την εντάξεις και μέσα στη διδακτική σου πρακτική.

Ένα άλλο ζήτημα που θέτουν κάποιοι από τους συμμετέχοντες αφορά στο ρόλο που προκρίνουν για την αξιοποίηση της τεχνολογίας στην εκπαιδευτική διαδικασία. Θεωρούν ότι δεν μπορεί να αποτελεί αυτή αυτοσκοπό αλλά να επέχει τη θέση του μέσου το οποίο εντάσσεται στο μαθησιακό περιβάλλον εμπλουτίζοντάς το με τη σειρά του. Υποστηρίζουν επίσης ότι πρέπει να προσεγγιστεί με ιδιαίτερη

προσοχή το θέμα του εκπαιδευτικού πλεονεκτήματος που αποκτούν εκείνοι οι μαθητές οι οποίοι διαθέτουν και σε προσωπικό επίπεδο πρόσβαση στις νέες τεχνολογίες και στο διαδίκτυο σε σχέση με κάποιους άλλους οι οποίοι δεν διαθέτουν αυτή τη δυνατότητα. Δεν διευκρινίζεται όμως στο σημείο αυτό τι εννοούν. Εννοούν διαφοροποίηση της διδασκαλίας ώστε να χρησιμοποιούνται εναλλακτικά των νέων τεχνολογιών εκπαιδευτικά εργαλεία; Ενίσχυση της πρόσβασης όλων στο σχολείο με ανάπτυξη των σχετικών υποδομών; Κίνητρα για την διεύρυνση της δυνατότητας πρόσβασης στις νέες τεχνολογίες και εκείνων που δεν διαθέτουν αυτή τη δυνατότητα; Κάτι άλλο; Συνδυασμός των παραπάνω; (Απόσπασμα 73)

Απόσπασμα 73 (Συμμετέχων 3)

Ε: [...] το θέμα είναι να μην φτάνουμε στην υπερβολή, δηλαδή η τεχνολογία για την τεχνολογία, απλά να λειτουργεί ως μέσο, ένα στοιχείο είναι αυτό, ένα δεύτερο στοιχείο που θα ήθελα να επισημάνω σ' αυτό τον χώρο των τεχνολογιών είναι ότι δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι... παράδειγμα παίρνω απ' τη χώρα μας ότι άμεση σχέση πρόσβασης π.χ. στο διαδίκτυο με τις τελευταίες έρευνες έχει λίγο παραπάνω απ' το μισό του πληθυσμού που σημαίνει ότι ένα πολύ μεγάλο κομμάτι του υπόλοιπου πληθυσμού είναι έξω και μακριά απ' αυτό το χώρο που σημαίνει ότι εντάσσοντας τεχνολογίες στο σχολείο να έχουμε πάντα κατά νου ότι σ' ένα μέρος του πληθυσμού με ιδιαίτερα κοινωνικά και μορφωτικά χαρακτηριστικά του δίνουμε ένα επιπλέον πλεονέκτημα.

Μία τελευταία επισήμανση αφορά στην διδακτική δυνατότητα που προσφέρουν, εναλλακτικά, παραδείγματος χάρη προς τα εργαστήρια φυσικών και τα χειραπτικά υλικά, οι νέες τεχνολογίες για την διδακτική προσέγγιση εννοιών π.χ. του μακρόκοσμου ή του μικρόκοσμου όπως θα προσθέταμε εμείς. Ακόμη είναι εξαιρετικά σημαντικές οι δυνατότητες που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες για μάθηση και επιμόρφωση μέσω της λειτουργίας διαδικτυακών κοινοτήτων (Απόσπασμα 74).

Απόσπασμα 74 (Συμμετέχων 15)

Σ: [...] το να διδάσκεις με βάση τις παραδοσιακές μεθόδους, με τα εργαστήρια ενώ με τα χειραπτικά υλικά είναι το πιο αποτελεσματικό υπάρχουν όμως έννοιες σε διάφορους γνωστικούς τομείς στους οποίους δεν μπορείς να διδάξεις χωρίς την τεχνολογία. Επιπλέον στο πλαίσιο της επαγγελματικής ανάπτυξης των ίδιων των εκπαιδευτικών μπορούν να δημιουργηθούν μέσα από την τεχνολογία κοινότητες μάθησης και επιμόρφωσης [...]

4.4.5 Συνεργατική αντίληψη

Είναι γενική η παραδοχή στους Σχολικούς Συμβούλους, οι οποίοι συμμετείχαν στην έρευνα, ότι η συνεργατική αντίληψη των εκπαιδευτικών στην αλληλεπίδραση με τους συναδέλφους τους πρέπει να αποτελεί σημαντικό χαρακτηριστικό της επαγγελματικής τους επάρκειας. Αιτιολογώντας την παραδοχή τους αυτή, αναφέρουν ότι η συνεργατική αντίληψη διαμορφώνει ομαλό κλίμα στο σχολείο το οποίο αντανακλά θετικά στην εκπαιδευτική διαδικασία (Απόσπασμα 75).

Απόσπασμα 75 (Συμμετέχων 2)

Σ: [...] με τη συνεργασία βελτιώνονται όλοι οι δάσκαλοι με τις κοινότητες μάθησης και ούτω καθ' εξής αλλά και με το καλό κλίμα πάλι υπάρχει..., το ομαλό κλίμα διευκολύνει την εξυπηρέτηση των στόχων της εκπαίδευσης. Έχει αντανάκλαση και στην επαγγελματική, στην εκπαιδευτική διαδικασία, τη δουλειά του εκπαιδευτικού μέσα στην τάξη δηλαδή.

Επιπλέον η συνεργατική αντίληψη αποτελεί αναγκαιότητα μιας και στα σχολεία καλούνται να συνεργαστούν διαφορετικές ειδικότητες αλλά και περισσότεροι εκπαιδευτικοί στο σχεδιασμό και την εφαρμογή πολύπλοκων, όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται, εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Ακόμη τα σχολεία καλούνται να διαμορφώσουν κουλτούρα συνεργασίας τόσο με τους γονείς όσο και με άλλους φορείς και με την ευρύτερη κοινότητα (Αποσπάσματα 76, 77).

Απόσπασμα 76 (Συμμετέχων 3)

Σ: Ναι είναι ,πιστεύω σημαντικό κομμάτι και στόχος του σχολείου η ενίσχυση και ανάπτυξη των συνεργατικών δεξιοτήτων, όχι μόνο μεταξύ των μαθητών, και μεταξύ των εκπαιδευτικών. [...] Δεν είναι μία ατομοκεντρική θεώρηση διαχείρισης σχολικής τάξης απ' τη στιγμή που εμπλέκονται συνάδελφοι άλλων ειδικοτήτων, συνεργασίες ευρύτερες του σχολείου με τους γονείς κλπ με συλλόγους, με την ευρύτερη κοινωνία.

Απόσπασμα 77 (Συμμετέχων 12)

Σ: Νομίζω ότι αυτό είναι ίσως ένα από τα πιο σημαντικά και ίσως από αυτά που λείπουν, αν θέλετε, στο εκπαιδευτικό μας σύστημα και ή μάλλον να το πω όχι λείπουν καλλιεργούνται σιγά σιγά τώρα τελευταία, ίσως και λόγω της εμπλοκής, της ανάγκης της εμπλοκής των συναδέλφων σε πολύπλοκα εκπαιδευτικά προγράμματα όπου απαιτείται και συνεργασία.

Θεωρούν, επίσης, ότι η συνεργατική αντίληψη εκτός του ότι μπορεί μέσα από την λειτουργία του παιδαγωγικού παραδείγματος να αποτελέσει με έργα και όχι μόνο με διδαχές πρότυπο για τους μαθητές (Απόσπασμα 78), μπορεί να συμβάλλει και στην επίτευξη των κοινών στόχων της εκπαιδευτικής κοινότητας με την ενεργοποίηση διαδικασιών λήψης αποφάσεων όπου η συνευθύνη θα αποτελεί καθοριστικό παράγοντα (Απόσπασμα 79).

Απόσπασμα 78 (Συμμετέχων 9)

Σ: Επίσης όχι μόνο να συνεργάζονται για να επικοινωνούν ιδέες και πρακτικές και τα λοιπά αλλά για να λειτουργήσουν και ως πρότυπα για το μαθητικό πληθυσμό.

Απόσπασμα 79 (Συμμετέχων 8)

Σ: Σ' αυτό πάρα πολύ συμφωνώ. Πρέπει να υπάρχει συνεργασία. Έχει τελειώσει πια η εποχή που ο καθένας έκλεινε την τάξη του και ήταν απομονωμένος στην τάξη του και έκανε ότι ήθελε. Είναι απαραίτητη η συνεργασία και η αλληλεπίδραση γιατί βοηθά ο ένας τον άλλο, ανταλλάσσει απόψεις και ιδέες, βάζουν κοινούς στόχους, αγωνίζονται για αυτούς τους στόχους, έχουν συνευθύνη και κοινή ικανοποίηση.

Αναζητώντας τους τρόπους με τους οποίους θα μπορούσε να αναπτυχθεί στους εκπαιδευτικούς η συνεργατική αντίληψη κάποιοι συμμετέχοντες θεωρούν ότι προϋπόθεση αποτελεί η ανάπτυξη κουλτούρας συνεργασίας στα σχολεία καθώς και ανάλογη εμπειρία στις σπουδές των εκπαιδευτικών. Όχι διδασκαλία της συνεργατικότητας αλλά βιωματική προσέγγισή της και εκπαίδευση σ' αυτή μέσα από τις βασικές σπουδές αλλά και με επιμόρφωση όπου στόχος θα είναι η ανάπτυξη συνεργατικών δεξιοτήτων (Αποσπάσματα 80, 81).

Απόσπασμα 80 (Συμμετέχων 8)

Σ: Βέβαια δε νομίζω ότι μπορεί να επιτευχθεί με τους στόχους που προτείνει, τέλος πάντων με τα αποτελέσματα που δείχνουν, κάνοντας δηλαδή χρήση των αποτελεσμάτων της Πίζα ή οτιδήποτε. Νομίζω ότι είναι περισσότερο κοινωνικό ζήτημα. Πρέπει να αναπτυχθούν άλλου τύπου κουλτούρες στα σχολεία ώστε να συνεργάζονται οι εκπαιδευτικοί. Δηλαδή δεν διδάσκεται η συνεργασία. [...] Πρέπει να είναι οι σπουδές τους συνεργατικές για να μπορέσουν να χρησιμοποιήσουν τη συνεργασία.

Απόσπασμα 81 (Συμμετέχων 15)

Σ: [...] Άρα η συνεργασία και η ανάπτυξη τέτοιων δεξιοτήτων στις οποίες ο εκπαιδευτικός δεν έχει εκπαιδευτεί νομίζω ότι πραγματικά είναι αναγκαίο να γίνει για να

μπορέσουμε ίσως να αποκτήσουμε και αυτή την κουλτούρα της συνεργασίας η οποία λείπει από την εκπαιδευτική κοινότητα τουλάχιστον στη χώρα μας.

4.4.6 Άλλα χαρακτηριστικά

Στην ενότητα αυτή δίνεται η δυνατότητα στους συμμετέχοντες στην έρευνα Σχολικούς Συμβούλους να αναφέρουν και να προσδιορίσουν χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών που οι ίδιοι θεωρούν σημαντικά και τα οποία δεν έχουν αναφερθεί στα προηγούμενα ερωτήματα ως χαρακτηριστικά τα οποία η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α. προτάσσουν ως κύρια.

Από την ανάλυση των δεδομένων αυτών προκύπτει μια ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα παράθεση και αιτιολόγηση χαρακτηριστικών επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών. Σημαντική θέση ανάμεσα σ' αυτά κατέχουν τα χαρακτηριστικά προσωπικότητας τα οποία προτάσσουν οι Συμμετέχοντες και είναι η ενσυναίσθηση, η δημοκρατικότητα, η επιείκεια αλλά και το μεράκι, όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται, και μπορεί να διακρίνει κανείς ακόμη και στον τρόπο οργάνωσης και διαχείρισης του σχολικού χώρου και του χώρου της τάξης. Ακόμη το φιλότιμο και το πνεύμα εθελοντισμού όταν οι εκπαιδευτικές συνθήκες που συχνά είναι αντίξοες ή και κάποιες φορές και μη προβλέψιμες το επιβάλλουν και φυσικά οι ικανότητες επικοινωνίας σε συνδυασμό με την λειτουργία του εκπαιδευτικού ως προτύπου για τους μαθητές του ή αλλιώς η διδασκαλία με το παράδειγμα (Αποσπάσματα 82, 83, 84).

Παρόμοια άποψη διατυπώνει ο Les Tickle (2001), αναφέροντας ότι στα χαρακτηριστικά του καλού εκπαιδευτικού και της καλής διδασκαλίας που μπορεί να συναντήσει κανείς στη βιβλιογραφία ανήκουν και εκείνα της συμπόνοιας, της ανοχής, της αντανακλαστικής σκέψης, της ευελιξίας στην αξιοποίηση διδακτικών τεχνικών, της ευαισθησίας για τις ανάγκες των άλλων, της ειλικρίνειας, της αξιοπιστίας, της φαντασίας. Ο Korthagen (2004) μιλώντας για προσωπικές ποιότητες των εκπαιδευτικών αναφέρεται στη δημιουργικότητα, την εμπιστοσύνη, το κουράγιο, την αποφασιστικότητα, την ετοιμότητα για δέσμευση. Οι Garm και Karlsen (2004), με τη σειρά τους, αναφέρονται στον μορφωμένο εκπαιδευτικό ο οποίος διαθέτει μια βαθιά προσωπική κατανόηση του ρόλου του ως εκπαιδευτικού έχοντας παράλληλα εσωτερικεύσει τις κοινές αξίες της τοπικής κοινότητας και της ευρύτερης κοινωνίας και παραμένοντας ένα κριτικά σκεπτόμενο άτομο. Για τον Day (2000) οι

εκπαιδευτικοί του εικοστού πρώτου αιώνα εκτός από τις παιδαγωγικές δεξιότητες πρέπει να διακατέχονται από παιδαγωγική δικαιοκρασία ή αλλιώς παιδαγωγικό τακτ.

Απόσπασμα 82 (Συμμετέχων 8)

Σ: Α, επικοινωνιακό χάρισμα ίσως. Αυτό νομίζω. Γιατί είναι, γιατί ο εκπαιδευτικός είναι επάγγελμα κατεξοχήν επικοινωνιακό. [...] Να έχει ενσυναίσθηση, να μπορεί να μπαίνει στη θέση του άλλου. Να κατανοεί τις ανάγκες των μαθητών του, να είναι δημοκρατικός. Να διδάσκει δημοκρατία. Να μπορεί να διδάσκει με το παράδειγμά του. Να είναι επιεικής.

Απόσπασμα 83 (Συμμετέχων 4)

Σ: Ο Έλληνας δάσκαλος, ο οποιοσδήποτε δάσκαλος ή το στέλεχος της εκπαίδευσης για να ανταποκριθεί σε αυτού του είδους τις δυσκολίες και τα καθήκοντα που αναλαμβάνει θεωρώ ότι πρέπει να έχει περίσσειμα ανθρωπιάς και φιλότιμο. Αυτό που ονομάζεται στη διεθνή γλώσσα πνεύμα εθελοντισμού.

Απόσπασμα 84 (Συμμετέχων 7)

Σ: Ε, ναι όχι θεωρώ ότι είναι ολοκληρωμένα όλα αυτά ίσως θα έβαζα και την προσωπικότητα του εκπαιδευτικού. Θα δείτε ότι πολλές φορές ότι εκπαιδευτικοί οι οποίοι μπορεί να υπολείπονται σε κάποιους από τους άξονες που αναφερθήκατε και που βάζει και η Ευρωπαϊκή Ένωση γενικότερα εεε η προσωπικότητα είναι πολλές φορές καθοριστικός παράγοντας.

Ένα άλλο σημαντικό χαρακτηριστικό που προτάσσεται από συμμετέχοντες αφορά στην πρόσκτηση από τους εκπαιδευτικούς της απαραίτητης γνώσης αλλά και την ετοιμότητά τους για υποστήριξη παιδιών τα οποία ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες: μαθητές με ειδικές ανάγκες, αλλοδαποί μαθητές, μαθητές Ρομά, κ.ο. Το ζήτημα που τίθεται αφορά στην παροχή αντισταθμιστικής αγωγής με πρόβλεψη για υποστήριξη τόσο στο μαθησιακό επίπεδο όσο και σε εκείνο της παιδαγωγικής και ψυχολογικής υποστήριξης. Εδώ θα μπορούσε κάποιος να θεωρήσει ότι αυτό θα προϋπέθετε ανάλογο εμπλουτισμό του προγράμματος των βασικών σπουδών των εκπαιδευτικών αλλά και των προγραμμάτων επιμόρφωσής τους (Αποσπάσματα 85, 86, 87).

Απόσπασμα 85 (Συμμετέχων 3)

Ε: Ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό που θεωρώ ότι θα πρέπει να το έχει ο εκπαιδευτικός είναι στο να έχει τη δυνατότητα και τις ικανότητες να στηρίζει και να υποστηρίζει παιδιά

τα οποία βρίσκονται σε κοινωνικές ομάδες ευάλωτες, εεε παιδιά τα οποία λόγω της προέλευσής τους δεν έχουν την αντίστοιχη επίδοση τα αντίστοιχα μαθησιακά αποτελέσματα που θα θέλαμε. Εκεί θα πρέπει και συνολικά το σχολείο ως θεσμός να έχει κάποια χαρακτηριστικά αντισταθμιστικής αγωγής, αλλά και ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να έχει τα παιδαγωγικά και επαγγελματικά τέτοια χαρακτηριστικά να προσπαθήσει να εντάξει και να κερδίσει κι αυτά τα παιδιά.

Απόσπασμα 86 (Συμμετέχων 9)

Ε: Όχι, όχι. Μάλιστα θα έλεγα ότι μαζί με αυτό αναφέρατε και κάποια άλλα που αφορούν τη συμπεριφορά σε σχέση με κάποιες ομάδες άρα και ζητήματα που αφορούν τη διαπολιτισμικότητα και τα λοιπά.

Σ: Ναι, ναι. Τη στάση απέναντι σε Ρομά, σε αλλοδαπούς, σε άτομα με ειδικές ανάγκες. Δεν μπορούμε με λόγια να παραδειγματίσουμε τους μαθητές.

Απόσπασμα 87 (Συμμετέχων 15)

Σ: Ένα χαρακτηριστικό που εγώ το θεωρώ αναγκαίο είναι η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε θέματα ειδικής αγωγής που τουλάχιστον στη χώρα μας δεν ξέρω τι συμβαίνει και ίσως γι αυτό δεν φαίνεται, δεν αποτυπώνεται από τις εκθέσεις του Ο.Ο.Σ.Α. Στη χώρα μας όμως αυτό είναι ένα χαρακτηριστικό στο οποίο παρατηρείται ανεπάρκεια των εκπαιδευτικών άρα θεωρώ ότι θα πρέπει να είναι απλώς δεν ξέρω τι συμβαίνει με τις άλλες χώρες. Εκεί θα επισημάνω εγώ [...]

Ακόμη για κάποιους από τους Συμμετέχοντες σημαντικές για την επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών θεωρούνται ιδιότητες και διαδικασίες αυτοβελτίωσης όπως η αυτοπαρατήρηση και η αυτοαξιολόγηση σε συνδυασμό με τη σταθερή βούληση για δια βίου μάθηση. Ακόμη σημαντική θεωρείται η ευρεία πολιτισμική παιδεία σε συνδυασμό με τη δημιουργικότητα και μια ολιστική προσέγγιση της γνώσης που βοηθά τον εκπαιδευτικό στην αποτροπή του κατακερματισμού της γνώσης (Αποσπάσματα 88, 89).

Απόσπασμα 88 (Συμμετέχων 12)

Σ: [...] είναι ότι θεωρώ την αυτό που λέμε δια βίου μάθηση του εκπαιδευτικού ουσιαστικά , να καλλιεργηθεί η ανάγκη για ένα τέτοιο ενδεχόμενο, για μια τέτοια προοπτική, δηλαδή να καταλάβουν οι εκπαιδευτικοί αυτή την αναγκαιότητα, το θεωρώ σημαντικό μέρος. Επίσης είναι πάρα πολύ βασικό για μένα ο δάσκαλος να αα παρατηρεί τη δουλειά του και να την αξιολογεί άρα να γίνεται ένα είδους ερευνητής στη δουλειά του και αυτός είναι ένας δύσκολος μετασχηματισμός αλλά πολύ αναγκαίος και επωφελής.

Απόσπασμα 89 (Συμμετέχων 14)

Σ: Θεωρώ ότι αυτό που κάνει, αυτό που είναι καθοριστικό για να κάνει τη διαφορά σε έναν εκπαιδευτικό είναι η δημιουργικότητα. [...] Οι πολιτισμικές δεξιότητες αφορούνε το να γνωρίζουμε στοιχεία του πολιτισμού μας και δεν αναφέρεται μόνο στην ιστορία, αναφέρεται σε ότι έχει σχέση με τις τέχνες. [...] Αυτή η κατακερμάτιση ότι θα έρθει ο Μουσικός να κάνει μουσική, θα έρθει ο Εικαστικός, θα έρθει ο Γυμναστής να κάνει χορό θεωρώ πως δεν βοηθάει στην ενιαιοποίηση της γνώσης που είναι ένα άλλο στοιχείο πάλι πολύ σημαντικό. Κάποιος που έχει ένα ευρύτατο πεδίο γνώσεων σε διάφορα γνωστικά αντικείμενα, μπορεί πιο εύκολα να κάνει αυτές τις διασυνδέσεις για τις οποίες μιλήσαμε πριν, οι οποίες οδηγούνε στη δημιουργικότητα.

Ένα ακόμη χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών, που προτάσσεται από συμμετέχοντα, με ιδιαίτερο κατά τη γνώμη μας ενδιαφέρον, είναι οι δεξιότητες επιστημονικής έρευνας. Η προσέγγιση δηλαδή από τον εκπαιδευτικό των εκπαιδευτικών ζητημάτων της τάξης και της καθημερινότητας της μέσα και από τη σκοπιά της έρευνας, που ο ίδιος θα είναι σε θέση να διεξαγάγει ως έρευνα δράσης, με άμεσες θετικές συνέπειες στην κατανόηση των καταστάσεων, στην επίλυση των προβλημάτων, στην επιλογή βέλτιστων πρακτικών αλλά και στην ενίσχυση της αυτοαντίληψης και της αυτοεκτίμησής τους (Απόσπασμα 90).

Απόσπασμα 90 (Συμμετέχων 6)

Σ: Θεωρώ λοιπόν ότι η Κοινωνιολογία είναι ένα εξαιρετικά σοβαρό αντικείμενο. Ένα δεύτερο αντικείμενο που θα έπρεπε να έχουν οι εκπαιδευτικοί είναι δεξιότητες επιστημονικής έρευνας. Γνώσεις επιστημονικής έρευνας. Δηλαδή να μπορούνε οι ίδιοι να συνδυάσουν πληροφορίες. Να μη στέκονται σε μια εικόνα που μπορεί να έχουν από ένα μαθητή, από δύο μαθητές και στη συνέχεια με βάση αυτή να γενικεύουνε. Οι δεξιότητες επιστημονικής έρευνας θα τους βοηθήσουν επίσης να βγούνε σε συνθήκες επιστημονικής συζήτησης, να λειτουργήσουν με εξωστρέφεια. Και μέσα από τέτοιες καταστάσεις οι ίδιοι θα ανατροφοδοτηθούν. [...] Δεν μπορούμε να προσδοκούμε βελτιωμένα εκπαιδευτικά αποτελέσματα από εκπαιδευτικούς που δεν πιστεύουν στον εαυτό τους. Και για να πιστέψει κάποιος στον εαυτό του πρέπει να υπερασπιστεί αυτό που κάνει. Και αν αυτό που κάνουμε το θεωρούμε επιστήμη πρέπει να το υπερασπιστούμε σε σχετικά φόρα, μονάχα με ομότεχνους.

Μια τελευταία ενδιαφέρουσα προσέγγιση η οποία υπερβαίνει το ίδιο το ερώτημα παρόλο το ό,τι εμφανίζεται ως απάντηση σε αυτό και τοποθετείται κριτικά γενικότερα στον εκπαιδευτικό λόγο της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α. έχει στον πυρήνα της

ζητήματα όπως π.χ. την αμφισβήτηση της συχνά προτεινόμενης αιτιολόγησης των αποτελεσμάτων διεθνών μαθητικών διαγωνισμών όπως η PISA. Δηλαδή ότι εμφανίζεται σταδιακή πτώση του επιπέδου επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών, όπως αυτό μπορεί να προκύπτει από τη θετική συσχέτιση ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης, της οποίας παράμετρο ιδιαίτερα σημαντική αποτελεί το επίπεδο επαγγελματικής επάρκειας, και αντίστοιχων παραγομένων μαθησιακών αποτελεσμάτων προκύπτει. Και αυτό τη στιγμή που τα τυπικά τουλάχιστον προσόντα των εκπαιδευτικών γνωρίζουμε ότι βαίνουν αυξανόμενα. Η δική του ερμηνεία εστιάζεται κυρίως στην μείωση των επενδύσεων στην εκπαίδευση στη χώρα μας αλλά και στο διαφορετικό, σε σχέση με το εθνικό, μοντέλο εκπαίδευσης που προωθείται από οργανισμούς όπως ο Ο.Ο.Σ.Α. και μετράει κυρίως χρήση της γνώσης ή αλλιώς την ικανότητα αξιοποίησης της γνώσης σε καταστάσεις της καθημερινής ζωής και όχι την «καθαρή» παροχή γνώσης (Απόσπασμα 91).

Απόσπασμα 91 (Συμμετέχων 11)

Σ: Έχω την εντύπωση ότι ο Ο.Ο.Σ.Α. [...] πέφτουν σε μία όχι παγίδα, αγνοούν κάτι. Αγνοούν ότι μέσα στην εκπαίδευση και στην επαγγελματική εκπαίδευση του δασκάλου παίζουν σημαντικό ρόλο οι θεωρίες και οι αντιλήψεις περί μάθησης. Δεν ξέρω αν είναι εσκεμμένο αυτό ή όχι, ίσως επειδή δεν είναι τόσο εύκολα μετρήσιμο να αποφεύγεται. Δηλαδή τώρα ας πούμε έχοντας γνώση τα τελευταία ας πούμε αποτελέσματα της Πίζα η χώρα μας, η Ελλάδα πήγε από την εικοστή πέμπτη θέση το 2009 στην τεσσαρακοστή πέμπτη θέση φέτος ή πέρυσι που έγιναν τα αποτελέσματα. Δηλαδή μέσα σε μια τετραετία υποχώρησε είκοσι θέσεις διπλασιάστηκε δηλαδή η απόσταση από τον πρώτο δε νομίζω ότι ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Ή ότι οι εκπαιδευτικοί που ήταν ας πούμε το 2009 και οι εκπαιδευτικοί που ήταν το 2014, οι εκπαιδευτικοί του 2014 είναι μη επαρκείς επαγγελματικά και ήταν περισσότερο αυτοί του 2009. Έχω την εντύπωση ότι ίσα ίσα οι σπουδές ήταν ανώτερες περισσότερα πτυχία παρουσιάσαμε στους εκπαιδευτικούς, είναι άλλο που παίζει εδώ.

Ε: Τι εννοείτε όμως εδώ; Τι θα μπορούσε να είναι;

Σ: [...] Τα τελευταία χρόνια από το 2009 και μετά κόπηκαν οι επενδύσεις, οι επενδύσεις, οι κρατικές ας το πούμε επενδύσεις σε εισαγωγικά στην Παιδεία. [...] Το οικονομικό δεν είναι απαραίτητα στη αντίληψη του κόσμου ότι είναι και η εκπαίδευση. Ο Ο.Ο.Σ.Α. μπορεί να βλέπει ότι ανάλογα με την εκπαίδευση έχω και οικονομικά αλλά τι εννοεί εκπαίδευση και προς τα πού είναι στραμμένη η εκπαίδευση κάθε φορά. Η χώρα μας ήταν προσανατολισμένη στις γνώσεις για αποκατάσταση των μαθητών ας το πούμε έτσι, για μελλοντική αποκατάσταση των πολιτών [...]. Και μην ξεχνάμε ότι το Πίζα μετράει και κάτι που η χώρα μας δεν το κάνει. Μετράει χρήση της γνώσης ενώ εμείς είμαστε

περισσότερο στην παροχή γνώσης προσανατολισμένοι.

4.5 Διεθνή και κοινά κριτήρια αξιολόγησης εκπαιδευτικών

Στην ενότητα αυτή η ανάλυση αφορά στις απόψεις των Σχολικών Συμβούλων οι οποίοι λαμβάνουν μέρος στην έρευνα σχετικά με την ενέργεια μεγάλων διεθνών οργανισμών να διαμορφώσουν κοινά κριτήρια αξιολόγησης για τους εκπαιδευτικούς διεθνώς. Αυτό είναι κάτι που ήδη συμβαίνει και εκφράζεται μέσα από κείμενα, εκθέσεις, ερευνητικά δεδομένα των διεθνών οργανισμών τα οποία ήδη έχουν λάβει ευρεία διάδοση. Μάλιστα το ζήτημα των κριτηρίων αξιολόγησης των εκπαιδευτικών συνεχίζει να αποτελεί στόχο των εκπαιδευτικών τμημάτων αρκετών διεθνών οργανισμών με αυξανόμενη μάλιστα ένταση και έμφαση. Ζητείται, λοιπόν, από τους συμμετέχοντες να λάβουν θέση σχετικά με το θέμα αυτό και να επιχειρηματολογήσουν σχετικά. Θεωρώντας ότι όπως και βιβλιογραφικά προκύπτει πολύ συχνά τα κριτήρια αξιολόγησης των εκπαιδευτικών αντιμετωπίζονται ως μια άλλη εκδοχή των χαρακτηριστικών επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών στόχος μας είναι να διερευνήσουμε σε ποιο βαθμό η διεθνής κατηγοριοποίηση αξιολογικών κριτηρίων για τους εκπαιδευτικούς συνιστά για τους Σχολικούς Συμβούλους αποδεκτή πρακτική και με ποια επιχειρήματα μια τέτοια θέση υποστηρίζεται.

Από την ανάλυση των δεδομένων προκύπτει ότι η πλειονότητα των Συμμετεχόντων που ξεπερνά τα δύο τρίτα τους, συμφωνεί εν μέρει με την διαμόρφωση κοινών διεθνών κριτηρίων αξιολόγησης για τους εκπαιδευτικούς από τους διεθνείς οργανισμούς. Η φράση εν μέρει ερμηνεύεται ως ακολούθως: γίνεται δεκτό ότι μπορούν να υπάρχουν μεν κάποια κοινά κριτήρια αξιολόγησης αλλά παράλληλα θα πρέπει να ληφθούν υπόψη στη διαμόρφωση σε εθνικό επίπεδο των κριτηρίων αξιολόγησης, παράμετροι όπως τα τοπικά χαρακτηριστικά και οι πολιτισμικές ιδιαιτερότητες κάθε χώρας και του εκπαιδευτικού της συστήματος, τα ιδιαίτερα κοινωνικά χαρακτηριστικά, οι υποδομές, η ψυχοσύνθεση των εκπαιδευτικών και η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών. Θα πρέπει, λοιπόν, η διαδικασία αυτή να μην αντιμετωπιστεί ως μηχανιστική μεταφορά κριτηρίων από ένα σύστημα στο άλλο, ως μία καθαρά γραφειοκρατική διαδικασία αλλά ως ένα πεδίο συζήτησης στο οποίο φυσικά ρόλο έχουν οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί (Αποσπάσματα 92, 93, 94, 95).

Απόσπασμα 92 (Συμμετέχων 10)

Σ: Θα έλεγα ότι κοινά κριτήρια θα μπορούσαν να υπάρχουνε πολύ λίγα όμως, πολύ λίγα. Κάποια κοινά φυσικά θα υπάρχουνε. Ο εκπαιδευτικός είναι ένας, είναι επιστήμονας αλλά και επαγγελματίας οπότε κάποια χαρακτηριστικά ανά την υφήλιο θα μπορούσαν να αξιολογηθούν αλλά λίγα όμως θα μπορούσαν να είναι αυτά γιατί νομίζω ότι σε κάθε χώρα σε κάθε λαό θα έπρεπε να υπάρχει εθνική παιδεία όπως είπαμε και πιο πριν και αυτά που θα αξιολογούμε στους εκπαιδευτικούς θα έπρεπε να είναι χαρακτηριστικά που να συνδέονται με την κουλτούρα και τον πολιτισμό του λαού, την ψυχοσύνθεση ενδεχομένως των εργαζομένων γενικότερα και των εκπαιδευτικών

Απόσπασμα 93 (Συμμετέχων 12)

Σ: Ενδεχομένως κάποια γενικά κριτήρια θα μπορούσαν να υπάρξουν όμως σίγουρα θα έπρεπε να υπάρξουν και επιπλέον κριτήρια που αφορούν την κουλτούρα θα λέγαμε κάθε εκπαιδευτικού συστήματος χωριστά αλλά και των υποδομών που αυτό έχει

Απόσπασμα 94 (Συμμετέχων 6)

Σ: Πιστεύω λοιπόν ότι μπορούμε να είμαστε σε συζήτηση με άλλα κράτη για να δούμε τι γίνεται. Ωστόσο θα πρέπει σε αυτή τη συζήτηση να λαμβάνουμε υπόψη και τη φωνή των ίδιων των εκπαιδευτικών, [...] Δεν μπορεί να θεωρηθεί η εκπαίδευση ως μια γραφειοκρατική διαδικασία, που ακολουθεί μία κάθετη δομή και εγώ αποφασίζω για κάποιον άλλο, χωρίς να τον ρωτώ.

Απόσπασμα 95 (Συμμετέχων 15)

Σ: Βεβαίως συμφωνώ τα κριτήρια να είναι κοινά όμως με την προϋπόθεση ότι θα πρέπει να είναι και κοινή η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών. Δεν μπορείς να αξιολογείς κάποιον εκπαιδευτικό με κάποια συγκεκριμένα κριτήρια η βασική του εκπαίδευση όμως και η επιμόρφωσή του να είναι εντελώς διαφορετική.

Εκείνοι από τους συμμετέχοντες οι οποίοι συμφωνούν απολύτως με την εύρεση από διεθνείς οργανισμούς κοινών κριτηρίων αξιολόγησης των εκπαιδευτικών αιτιολογούν αυτή τους την άποψη με την επίκληση της παγκοσμιοποίησης και στην εκπαίδευση και τη συναφή με αυτή ανάγκη σύγκρισης των εκπαιδευτικών συστημάτων και αποτελεσμάτων (Αποσπάσματα 96, 97).

Απόσπασμα 96 (Συμμετέχων 2)

Σ: Τώρα βάσει των απαντήσεων που έδωσα μέχρι τώρα σημαίνει ότι συμφωνώ διότι εφόσον κάποια στιγμή στην αρχή είπα ότι η εκπαίδευση πλέον παγκοσμιοποιείται υπάρχει ανάγκη σύγκρισης οπότε συμφωνώ με αυτό.

Απόσπασμα 97 (Συμμετέχων 9)

Σ: Ναι, γιατί δε θεωρώ ότι θα έπρεπε να είναι διαφορετικά τα κριτήρια για τους εκπαιδευτικούς και για το πώς θέλουμε να διαπαιδαγωγήσουμε ένα μικρό παιδί. [...] Επομένως αν εμείς θέλουμε μέσα από το εκπαιδευτικό σύστημα πρώτα από όλα να διαπλάσουμε σωστούς χαρακτήρες και μετά να βγάλουμε τέρατα γνώσεως, θεωρώ ότι θα έπρεπε σε όλο τον κόσμο να υπάρχει ένα, να υπάρχουν κοινά κριτήρια αξιολόγησης. [...] Δεν μπορεί δηλαδή στην Ελλάδα να είναι διαφορετικά τα κριτήρια αξιολόγησης όσον αφορά τις επιδόσεις των μαθητών και τα αποτελέσματα του εκπαιδευτικού συστήματος από ό,τι στη γειτονική Τουρκία ή Αλβανία ή στην Αμερική ή οπουδήποτε αλλού. Θα έπρεπε να είναι κοινά.

Τέλος, υπάρχουν και εκείνοι οι οποίοι εκφράζουν την διαφωνία τους με την εύρεση από διεθνείς οργανισμούς κοινών κριτηρίων αξιολόγησης των εκπαιδευτικών. Θεωρούν ότι η αναζήτηση κοινών κριτηρίων σε σημαντικά διαφορετικές μεταξύ τους καταστάσεις όπως αυτές προκύπτουν από τις ιδιομορφίες και τις ιδιαιτερότητες κάθε εκπαιδευτικού συστήματος χωριστά, είναι συχνά αδιέξοδη και δεν επιφέρει θετικά αποτελέσματα. Ακόμη θεωρούν ότι τόσο η κατά κύριο λόγο σύνδεση της εκπαίδευσης με οικονομικά αποτελέσματα όσο και η επιμονή στην διαμόρφωση κοινής εκπαιδευτικής πολιτικής που θεωρούν ότι αποτελούν βασικές συνιστώσες του εκπαιδευτικού λόγου τον οποίο εκφέρουν οι διεθνείς οργανισμοί, δεν αποτελούν εχέγγυα για διαμόρφωση κοινών κριτηρίων αξιολόγησης των εκπαιδευτικών (Αποσπάσματα 98, 99).

Απόσπασμα 98 (Συμμετέχων 4)

Σ: Δε συμφωνώ σε μεγάλο βαθμό διότι όταν μιλάμε για κοινά κριτήρια πρέπει να λάβουμε υπόψη ότι τα κριτήρια αυτά είναι τα εργαλεία που χρειάζεται ο εκπαιδευτικός για να διαχειριστεί περιστάσεις. Επειδή το κάθε έθνος, το κάθε κράτος έχει τις ιδιαιτερότητές του [...] θεωρώ ότι το να ψάξω να βρω κοινά χαρακτηριστικά για ανομοιογενείς καταστάσεις και περιστάσεις θεωρώ ότι δεν βαδίζω, δεν θα πάρω σωστά αποτελέσματα, δεν βαδίζω στον σωστό δρόμο της έρευνας.

Απόσπασμα 99 (Συμμετέχων 11)

Σ: Νομίζω ότι διαφώνησα ήδη από πριν. [...] Νομίζω ότι οι διεθνείς οργανισμοί αυτό προσπαθούν να κάνουν. Να έχουν κοινή εκπαιδευτική πολιτική γραμμή οι χώρες. Τώρα για να γίνει κάτι τέτοιο, δεν ξέρω αν θα γίνει και προσωπικά δεν το θεωρώ σωστό και να γίνει. Η κάθε χώρα είναι κάτι το ξεχωριστό, η κάθε κοινωνία είναι κάτι το ξεχωριστό, κρατά την ιδιομορφία της. Δεν μπορεί η εκπαίδευση να είναι μόνο με οικονομικά και με επαγγελματικά αποτελέσματα συνδεδεμένη. Και να θέλουμε δε μπορεί να είναι γιατί

τότε χάνει το νόημα της εκπαίδευσης, δεν είναι εκπαίδευση, είναι επαγγελματικός προσανατολισμός, επαγγελματική αποκατάσταση, κάτι άλλο. Δε σημαίνει αυτό που λέμε εμείς οι Έλληνες παιδεύω ουσιαστικά.

4.6 Υποστήριξη εκπαιδευτικών από μέντορα

Στην ενότητα αυτή η ανάλυση αφορά στις απόψεις των Σχολικών Συμβούλων σχετικά με τη θέση της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α. για υποστήριξη των εκπαιδευτικών από μέντορα κατά τη φάση της ένταξής τους ως νεοεισερχομένων στο σχολείο. Πρόκειται για ένα από τα κρισιμότερα στάδια της επαγγελματικής πορείας των εκπαιδευτικών αφού σύμφωνα με τους Collinson et al, (2009) ζητούμενο είναι η ανάπτυξη χαρακτηριστικών επαγγελματικής επάρκειας, όπως οι διδακτικές τους δεξιότητες και οι αποτελεσματικές διδακτικές πρακτικές τους.

Από την ανάλυση των δεδομένων διαπιστώνουμε ότι όλοι οι συμμετέχοντες συμφωνούν με την υποστήριξη των νέων εκπαιδευτικών από μέντορα. Οι όποιες διαφοροποιήσεις μεταξύ τους τις οποίες και θα εξετάσουμε στη συνέχεια αφορούν σε δύο κυρίως ζητήματα: ποιος ή ποιοι θα μπορούσαν να αναλάβουν τον ρόλο του μέντορα και ποιο θα είναι το έργο αυτού ή αυτών;

Στο πρώτο ερώτημα κάποιοι συμμετέχοντες βλέπουν για το ρόλο του μέντορα τον Σχολικό Σύμβουλο ή έναν εκπαιδευτικό του σχολείου με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά ή ακόμα και έναν συλλογικό μέντορα. Στην πρώτη περίπτωση υπάρχει παράλληλα ο προβληματισμός για τη δυνατότητα των Σχολικών Συμβούλων λόγω του φόρτου εργασίας που έχουν να υποστηρίξουν αυτό το ρόλο και προτείνεται για το λόγο αυτό κατάλληλη γραμματειακή υποστήριξή τους (Αποσπάσματα 100, 101, 102).

Απόσπασμα 100 (Συμμετέχων 7)

Σ: Θεωρώ ότι οι Σχολικοί Σύμβουλοι θα μπορούσαν να το κάνουν και αυτό αν δεν είχαμε τόσα πολλά να κάνουμε. [...] Θα μπορούσαμε ας πούμε να έχουμε λιγότερα σχολεία, θα μπορούσαμε να έχουμε λιγότερους εκπαιδευτικούς, [...] να έχουμε έναν βοηθό γιατί εμείς παρεμπιπτόντως δεν έχουμε ούτε γραμματέα ούτε υλικοτεχνική υποδομή, ούτε τίποτα.

Απόσπασμα 101 (Συμμετέχων 1)

Σ: Θεωρώ ότι αυτό τον ρόλο τον έχει πάρα πολύ ο Διευθυντής και ο Σχολικός Σύμβουλος οπότε νομίζω είμαστε καλυμμένοι εκεί αρκεί να λειτουργούν σωστά αυτά τα δύο [...]

Απόσπασμα 102 (Συμμετέχων 15)

Σ: Πιθανά ο Σχολικός Σύμβουλος να μπορούσε να παίξει αυτόν το ρόλο του μέντορα και ουσιαστικά δεν ξέρω αν έτσι θα αναβαθμιζόταν και ο ρόλος του Σχολικού Συμβούλου διότι ίσως ήταν και πιο απαραίτητος γιατί τώρα υπάρχουν και σχετικές ενστάσεις για το ρόλο μας.

Στη δεύτερη περίπτωση προκρίνεται από τους συμμετέχοντες για το ρόλο του μέντορα ένας εκπαιδευτικός του σχολείου με κάποια προτιμώμενα χαρακτηριστικά. Λιγότεροι είναι εκείνοι που θεωρούν ως απαραίτητο προσόν μόνο την εμπειρία (Απόσπασμα 103).

Απόσπασμα 103 (Συμμετέχων 5)

Σ: Αυτόνομα να ορίσω κάποιον ότι είναι μέντορας. Όλοι στα σχολεία που έχουνε πολλά χρόνια υπηρεσίας, που έχουνε ζυμωθεί με μεθόδους, με τρόπους διδασκαλίας, με διδακτικές, με, με μπορούν να αποτελέσουν μέντορες για τους νεότερους.

Οι περισσότεροι προκρίνουν ως σημαντικά προσόντα ενός μέντορα εκτός από την εμπειρία, ένα καλό επιστημονικό υπόβαθρο, επικοινωνιακές ικανότητες, συνεργατικότητα, ανεκτικότητα. Ως προς την καθοδήγηση και την υποστήριξη των μεντόρων ο ρόλος αποδίδεται από κάποιους στον Σχολικό Σύμβουλο ενώ υπάρχει ακόμη η άποψη ότι θα πρέπει η επιλογή τους να γίνεται κατόπιν αξιολόγησης και κάποιας πιστοποίησης. Χωρίς όμως να ορίζεται η διαδικασία πιστοποίησης καθώς και η αξιολογική διαδικασία (Αποσπάσματα 104, 105, 106).

Απόσπασμα 104 (Συμμετέχων 3)

Σ: Πρόσωπα τα οποία έχουν ένα καλό επιστημονικό υπόβαθρο, δηλαδή μπορούν να υποστηρίξουν επιστημονικά τη θέση, πρόσωπα τα οποία έχουνε μια αξιολογη εμπειρία μέσα στη σχολική τάξη, ο τρίτος πυλώνας πιστεύω ότι θα πρέπει να έχει με προσωπικά χαρακτηριστικά της προσωπικότητας, δηλαδή θα πρέπει να είναι επικοινωνιακός, να είναι συνεργατικός, να είναι ανεκτικός [...]

Απόσπασμα 105 (Συμμετέχων 8)

Σ: Με τι προσόντα; Ίσως εμπειρία, αλλά και κάποια ιδιαίτερη μόρφωση. Κάποιες σπουδές; Κάποια επιμόρφωση; Πιστεύω ότι το ρόλο του μέντορα πρέπει να τον παίξουν κάποιοι παλιότεροι εκπαιδευτικοί που θα έχουν τα κατάλληλα προσόντα και την κατάλληλη εκπαίδευση, την κατάλληλη επιμόρφωση. Βέβαια το θέμα, το ζήτημα της

καθοδήγησης είναι θέμα των Σχολικών Συμβούλων. Πιθανώς με μία συνεργασία των Σχολικών Συμβούλων με τους εκπαιδευτικούς που θα αναλάβουν το ρόλο του μέντορα.

Απόσπασμα 106 (Συμμετέχων 4)

Σ: Εκτός από τους Σχολικούς Συμβούλους θα μπορούσα να, να φανταστώ έναν δάσκαλο από το σχολείο που πάει να υπηρετήσει ο οποίος όμως έχει περάσει μια αξιολογική διαδικασία και θεωρείται, έχει κριθεί, έχει πιστοποιηθεί για το ρόλο που πάει να αναλάβει.

Θα πρέπει στο σημείο αυτό να αναφερθούμε σε έναν προβληματισμό ο οποίος αναπτύσσεται από κάποιους συμμετέχοντες και αφορά στην ανάγκη για σαφή περιγραφή του ρόλου του μέντορα. Δηλαδή διατυπώνεται η αναγκαιότητα σαφούς περιγραφής του έργου που θα παρέχει καθώς και ο χρόνος αλλά και οι τρόποι με τους οποίους αυτό θα διεκπεραιώνεται. Θεωρείται ακόμη ότι δεν θα πρέπει να περιορίζεται το έργο του μέντορα σε μια διαδικασία κυρίως διαδικαστικού τύπου. Μια διαδικασία με την οποία κυρίως θα επιτυγχάνεται η υπηρεσιακή ενημέρωση και η προσαρμογή και αφομοίωση του νέου εκπαιδευτικού με παράλληλη απώλεια για τον ίδιο αλλά και για την κουλτούρα του σχολείου των καινοτόμων χαρακτηριστικών που εκείνος φέρει μαζί του (Αποσπάσματα 107, 108, 109). Αυτή η άποψη φαίνεται να συμβαδίζει με την προσέγγιση του Les Tickle (2001) σύμφωνα με την οποία κατά την ενταξιακή διαδικασία των εκπαιδευτικών εάν παραμείνουμε στην προσέγγιση μερικών μόνο περιορισμένων και εμφανών τεχνικών χαρακτηριστικών λειτουργίας των εκπαιδευτικών στην τάξη, σύμφωνα με τα οποία θα περιγράφεται μια καλή διδασκαλία, θα αναγκαστούμε να εξαιρέσουμε άλλα σημαντικά και κρίσιμα για τη διδασκαλία χαρακτηριστικά. Αναφέρεται στη δυνατότητα που πρέπει να παρέχεται στον νέο εκπαιδευτικό, μέσα από διαδικασίες παρατήρησης, αυτοπαρατήρησης και διαλόγου να προσεγγίζει ποιοτικά χαρακτηριστικά και λειτουργίες όπως η ερμηνεία των εκπαιδευτικών στόχων, η επιχειρηματολογία σχετικά με τις εκπαιδευτικές αλλαγές, η εφαρμογή των θεωριών μάθησης, ο διάλογος για τους στόχους του σχολείου, η εκτίμηση των επιπτώσεων της εφαρμογής των αναλυτικών προγραμμάτων.

Απόσπασμα 107 (Συμμετέχων 14)

Σ: Θα πρέπει να ορίσουμε όμως ακριβώς σε τι θα συνεισφέρει ο μέντορας. Και εδώ επειδή και ο όρος μέντορας και μέντορσιπ στη βιβλιογραφία διαφοροποιείται από χώρα

σε χώρα και δεν υπάρχει ένας σαφής ορισμός τι κάνει, πότε το κάνει, πώς το κάνει, νομίζω πως είναι δύσκολο να απαντήσουμε.

Απόσπασμα 108 (Συμμετέχων 9)

Σ: Ενσωματώνεται, αφομοιώνεται με την κακή έννοια. Δηλαδή έρχεται με φρέσκιες ιδέες με ενθουσιασμό και τα λοιπά και υπάρχουν κάποιες φωνές που τον βάζουν στον πάγκο και του λένε μην πας να το κάνεις αυτό, προσπάθησα και εγώ και απέτυχα. Θεωρώ ότι πρέπει να υπάρχει μέντορας όταν εισέρχεται καινούριο προσωπικό που να βοηθάει και τον καινούριο εκπαιδευτικό αλλά να συντονίζει και τη συνεργασία και τις όποιες προσπάθειες κάνει να έχει κοινές δράσεις με το υπόλοιπο προσωπικό του σχολείου.

Απόσπασμα 109 (Συμμετέχων 6)

Σ: Και συμφωνώ και διαφωνώ. Ο μέντορας είναι κάποιος ο οποίος είναι πεπειραμένος. Είναι κάποιος ο οποίος γνωρίζει μία κατάσταση. Μπορεί να τη μεταφέρει λοιπόν. Αυτό στο κομμάτι της συμφωνίας. Στο κομμάτι της διαφωνίας είναι ότι φοβάμαι ότι ο μέντορας μπορεί να μεταφέρει μια εξαιρετικά προβληματική κουλτούρα για τη θεώρηση της εκπαίδευσης στον νεοεισερχόμενο εκπαιδευτικό [...]

Στην τρίτη περίπτωση η άποψη για συλλογικό μέντορα αναθέτει τη θέση αυτή στον Σύλλογο Διδασκόντων του σχολείου και θεωρεί ως βασική προϋπόθεση την καλόπιστη συζήτηση, όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται, όλων των θεμάτων που αφορούν το σχολείο εκεί. Είναι ο καταλληλότερος για να συμβάλει στην κατανόηση από πλευράς του νέου εκπαιδευτικού της κουλτούρας του σχολείου και να τον βοηθήσει να συνδέσει τη δική του οπτική με αυτή και με τις εκπαιδευτικές ανάγκες της τοπικής κοινωνίας (Απόσπασμα 110).

Απόσπασμα 110 (Συμμετέχων 6)

Σ: Θα έλεγα ότι σε μια ιδεατή κατάσταση, έτσι όπως το έχω στο νου μου, βλέπω ένα σύλλογο διδασκόντων να συζητά για όλα τα προβλήματα καλόπιστα [...]. Θα έλεγα όμως, επανέρχομαι σε αυτό, σε μία ιδεατή κατάσταση πιστεύω ότι ο σύλλογος διδασκόντων μπορεί να βοηθήσει σε αυτή την κατεύθυνση.

Ε: Ένας συλλογικός μέντορας

Σ: Αυτός είναι που θα ενημερώσει για τις υποχρεώσεις. Αυτός είναι που θα ενημερώσει για την κουλτούρα της σχολικής μονάδας, αν θέλετε δια στόματος διευθυντή αλλά παρόντων και των υπόλοιπων εκπαιδευτικών και θα διαμορφώσει και το πνεύμα που θα λειτουργήσει. Πρέπει κάποιος να νιώθει και κάποιο δέσιμο, κάποιο κράτημα με το σχολείο, στο οποίο καλείται να λειτουργήσει. Για να μπει στη διαδικασία να αντιληφθεί την κουλτούρα, να ακούσει την τοπική κοινωνία και να διαμορφώσει ανάλογα και τη

διδασκαλία του. Διαφορετικά δεν γίνονται όλα με την επιβολή.

Περνώντας στο τελευταίο μέρος της ενότητας αυτής που αφορά στο έργο το οποίο κατά τη γνώμη των Συμμετεχόντων δίνει υπόσταση στο ρόλο των μεντόρων παρατηρούμε ότι βασικά προτάγματα αυτού του έργου αποτελούν:

- Η ομαλή ένταξη του νέου εκπαιδευτικού στο νέο γι αυτόν σχολικό περιβάλλον σε κλίμα ασφάλειας και εμπιστοσύνης με παράλληλη ενίσχυση της αυτοπεποίθησης του (Αποσπάσματα 111, 112, 113).

Απόσπασμα 111 (Συμμετέχων 2)

Σ: Οπότε ο μέντορας νομίζω παίζει ένα [...] εκτός του ότι νιώθει ασφάλεια ο εκπαιδευτικός, αισθάνεται ο εκπαιδευτικός πιο ασφαλής γιατί ξέρει που θα απευθυνθεί, θα ζητήσει συμβουλή για την καλύτερη [...] για την καλύτερη εκτέλεση των καθηκόντων του [...]

Απόσπασμα 112 (Συμμετέχων 3)

Σ: [...] Παρόλα αυτά όμως πιστεύω ότι μπορεί να βοηθήσει σημαντικά ο θεσμός του μέντορα σε μία έτσι ομαλή ένταξη και έναν υποβοηθητικό χαρακτήρα για τα να ενισχύσει τα χαρακτηριστικά εκείνα που θα χρειαστεί ο εκπαιδευτικός [...]

Απόσπασμα 113 (Συμμετέχων 4)

Σ: [...] ο δάσκαλος έχει ανάγκη αυτά που διδάχτηκε σε θεωρητικό επίπεδο και πιθανόν για όχι τον για τύπο σχολείου που υπηρετεί έχει ανάγκη από έναν μέντορα να τον καθοδηγήσει στα πρώτα βήματα της δουλειάς ώστε να αποκτήσει πάνω από όλα αυτοπεποίθηση για αυτό που πάει να κάνει [...]

- Η υποστήριξη του νέου εκπαιδευτικού στη σύνδεση της παιδαγωγικής θεωρίας, όπως αυτή έχει δομηθεί από τις πανεπιστημιακές του σπουδές, με την διδακτική πράξη. Στο θέμα αυτό ανιχνεύουμε και μια κριτική που ασκείται από κάποιους Σχολικούς Συμβούλους σχετικά με τα προγράμματα σπουδών των παιδαγωγικών τμημάτων και την έμφαση που συχνά φαίνεται να δίνουν στο θεωρητικό μέρος σε σχέση με το μέρος των πρακτικών ασκήσεων (Απόσπασμα 114).

Απόσπασμα 114 (Συμμετέχων 7)

Σ: Ναι, ναι συμφωνώ. Συμφωνώ για το εξής. Δεν ξέρω στην Ευρωπαϊκή Ένωση αν είναι τόσο φανερό αλλά νομίζω οι δικές μας σπουδές, το Πανεπιστήμιο εννοώ, είναι αρκετά θεωρητικές. Χρειάζεται λοιπόν κάποιος να έλθει να δέσει τη θεωρία με την πράξη. Και

να δείξει την εφαρμοσιμότητα της θεωρίας στην πράξη. Και να δείξει την διαφοροποίηση της θεωρίας καμιά φορά στην πράξη. Θεωρώ ότι ένας μέντορας θα ήτανε, θα ήτανε πολύ χρήσιμος. Τουλάχιστον για τα πρώτα χρόνια των εκπαιδευτικών.

- Η μετάδοση εμπειρίας, διδακτικών πρακτικών, μεθοδολογίας, τακτικών και στρατηγικών χειρισμού ενδοσχολικών καταστάσεων (Απόσπασμα 115).

Απόσπασμα 115 (Συμμετέχων 5)

Σ: Αλλά και ένας νεότερος μπορεί να πάρει στοιχεία από έναν μεγαλύτερο σε κομμάτια που αφορούν την εμπειρία, την τακτική, τη στρατηγική, τη μεθοδολογία, στον τρόπο χειρισμού καταστάσεων.

4.7 Επαγγελματική επάρκεια και ανάπτυξη εκπαιδευτικών

Έχοντας ήδη παρουσιάσει στην ενότητα 4.4 του κεφαλαίου αυτού την ανάλυση των δεδομένων που αφορούν στις απόψεις των Σχολικών Συμβούλων σχετικά με τα γενικά χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών, όπως αυτά προτάσσονται από την Ε.Ε. και τον Ο.Ο.Σ.Α., επιδιώκουμε στην ενότητα αυτή να κάνουμε το ίδιο αλλά για τη φάση της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών. Πρόκειται σύμφωνα με τις Υφαντή και Φωτοπούλου (2011) για μία διαδικασία η οποία περιλαμβάνει ευκαιρίες τυπικής και άτυπης μάθησης. Αυτές παρέχουν τη δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς να αξιοποιήσουν τη στοχαστική και δημιουργική τους ικανότητα και να εμβαθύνουν και να διευρύνουν την επαγγελματική τους επάρκεια συμπεριλαμβάνοντας σ' αυτή γνώσεις, στάσεις, κίνητρα και αυτορυθμιζόμενες δεξιότητες.

Η βασική μορφή του ερωτήματος που κλήθηκαν στην συνέντευξη οι συμμετέχοντες να απαντήσουν ήταν η ακόλουθη:

Ε: Η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α θεωρούν ότι στη διαδικασία επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών πρέπει να προκρίνονται χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας όπως [...]. Συμφωνείτε με αυτό; Και αν ναι για ποιο λόγο;

Τα τρία χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας στη φάση της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών τα οποία συνθέτουν το κοινό πρόταγμα της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α. και τα οποία αποτελούν τον πυρήνα της ανάλυσης των δεδομένων μας όπως θα αναπτυχθούν στις υποενότητες οι οποίες

ακολουθούν είναι: 1) η παρακολούθηση της επιστημονικής εξέλιξης, 2) η υιοθέτηση αποτελεσματικών πρακτικών, 3) η παρατήρηση, η δοκιμή και ο πειραματισμός με νέες διδακτικές μεθόδους, διδακτικές στρατηγικές και τεχνικές διαχείρισης της τάξης.

4.7.1 Παρακολούθηση επιστημονικής εξέλιξης

Όλοι οι συμμετέχοντες στην έρευνα συμφωνούν ότι η παρακολούθηση της επιστημονικής εξέλιξης αποτελεί σημαντικό χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας στη διαδικασία της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών. Οι λόγοι τους οποίους επικαλούνται για τη συμφωνία τους αυτή συνδέονται με την ανάγκη για παρακολούθηση της παραγωγής νέων επιστημονικών δεδομένων και επικαιροποίηση των γνώσεών τους, την προσαρμογή στα νέα δεδομένα και την κατανόηση και υιοθέτηση των προτεινόμενων αλλαγών και την αξιοποίηση νέων γνωστικών εργαλείων στη διαμόρφωση σύγχρονων εκπαιδευτικών περιβαλλόντων (Αποσπάσματα 116, 117).

Απόσπασμα 116 (Συμμετέχων 3)

Ε: Ναι, επειδή ακριβώς βρισκόμαστε σ' ένα περιβάλλον που οι εξελίξεις και πάρα πολλά πράγματα αλλάζουν γρήγορα, η παρακολούθηση των νέων επιστημονικών δεδομένων σε ότι έχει να κάνει το στο χώρο της εκπαίδευσης είναι ένα στοιχείο το οποίο είναι ιδιαίτερα σημαντικό για να μπορεί ο εκπαιδευτικός να προσαρμόζεται και να υιοθετεί αλλαγές οι οποίες είναι απαραίτητες για να επιτύχει τους στόχους του.

Απόσπασμα 117 (Συμμετέχων 15)

Σ: Ναι, είναι βασικό. Νομίζω ότι κάπου το είπαμε και στις προηγούμενες ερωτήσεις. Βεβαίως γιατί η γνώση μετασχηματίζεται, αλλάζει διαρκώς επομένως ο εκπαιδευτικός πρέπει να παρακολουθεί το γίνεσθαι και τις αλλαγές. Πρέπει να είναι διαρκώς ενήμερος.

Για την επίτευξη των στόχων αυτών προτείνονται από τους συμμετέχοντες ενέργειες όπως:

- η αναβάθμιση των επιμορφωτικών πρακτικών με αξιοποίηση της δια βίου μάθησης και τη δυνατότητα οι εκπαιδευτικοί να παρακολουθούν επιμορφωτικά προγράμματα σε τακτά χρονικά διαστήματα με χρήση εκπαιδευτικής άδειας.
- η συμμετοχή των εκπαιδευτικών στη διαμόρφωση της επιστημονικής

εξέλιξης μέσα από τη συμμετοχή τους σε έρευνες

- η δυνατότητα για ελεύθερη πρόσβασή τους σε ψηφιακές βιβλιοθήκες και επιστημονικά περιοδικά (Αποσπάσματα 118, 119, 120).

Απόσπασμα 118 (Συμμετέχων 1)

Σ: [...] ένα πολύ ωραίο, που μου είχε αρέσει και θα ήθελα να υιοθετηθεί από τη χώρα μας θα ήτανε αυτό που είχα ακούσει στη Γερμανία. Κατά τόπους όμως και εκεί που οι συνάδελφοι βγαίνουν τρεις μήνες από την τάξη περνάνε αυτή τη διαδικασία της επιμόρφωσης και ξαναγυρνάνε πίσω ή μπορεί να είναι εξάμηνη και να ξαναγυρίζουν πίσω [...]

Απόσπασμα 119 (Συμμετέχων 6)

Σ: [...] Συμμετοχή στη διαμόρφωση της επιστημονικής εξέλιξης. Και η συμμετοχή γίνεται μονάχα μέσα από έρευνα. Βγαίνοντας κάποιος και δηλώνοντας, βάζοντας το δικό του λιθαράκι για να σηκωθεί αυτό το οικοδόμημα. Δε γίνεται απλά παρακολουθώντας κάποιος το τι έγραψε ο ένας και ο άλλος.

Απόσπασμα 120 (Συμμετέχων 9)

Σ: Ναι, συμφωνώ και εδώ θέλω κιόλας να προσθέσω σαν πρόταση που μπορείτε να το κάνετε και στη διπλωματική σας ότι κάτι που είναι και πρότασή μας εμάς των Σχολικών Συμβούλων εδώ και πάρα πολλά χρόνια. Να υπάρχει πρόσβαση των εκπαιδευτικών σε επιστημονικά περιοδικά, ελεύθερη μέσω του διαδικτύου [...]

4.7.2 Υιοθέτηση αποτελεσματικών πρακτικών

Από την ανάλυση των δεδομένων που αφορούν σ' αυτή την υποενότητα προκύπτει αρχικά ένας προβληματισμός αρκετών Συμμετεχόντων σχετικά με τον όρο αποτελεσματικές πρακτικές. Κάποιοι αναφέρονται στην προτίμησή τους για χρήση του όρου αποτελεσματικές πρακτικές σε σύγκριση με τον όρο καλές πρακτικές. Μάλιστα θεωρούν ότι μπορούμε να μιλάμε για αποτελεσματικές πρακτικές στην εκπαιδευτική διαδικασία όταν επισυμβεί σύμπλευση ή καλύτερα αλληλεπίδραση διδακτικών και μαθησιακών πρακτικών (Απόσπασμα 121).

Απόσπασμα 121 (Συμμετέχων 11)

Σ: Ανάδειξη ναι. Ανάδειξη όχι καλών πρακτικών αλλά αποτελεσματικών πρακτικών. Τι σημαίνει ανάδειξη αποτελεσματικών πρακτικών κατ' εμέ; Όταν καταφέρουν οι διδακτικές πρακτικές να συμπλεύσουν ή να αλληλεπιδράσουν με τις μαθησιακές και να έχουμε έτσι την επιθυμητή πρακτική.

Κάποιοι άλλοι, προσεγγίζοντας επίσης κριτικά τον όρο «αποτελεσματικές πρακτικές», θεωρούν ότι έχει μεταφερθεί στην παιδαγωγική ορολογία από την ορολογία της αγοράς και της οικονομίας και αυτό κατά τη γνώμη τους δικαιολογεί μια καταρχήν επιφυλακτική στάση απέναντι στη λογική που εκφράζει. Συνεχίζοντας την κριτική τους, δηλώνουν ότι είναι σημαντικό το πλαίσιο στο οποίο θα μεταφερθεί η όποια πρακτική, να είναι σε θέση να την υποστηρίξει. Σε διαφορετική περίπτωση, αν δηλαδή επιχειρηθεί απλή και άκριτη αντιγραφή της, παρουσιαστεί ως «μαγική συνταγή», δε ληφθούν υπόψη οι διαφορές από χώρα σε χώρα αλλά και από σχολείο σε σχολείο, δεν επιχειρηθούν όπου χρειάζονται αναγκαίες δοκιμές, τροποποιήσεις, βελτιώσεις, υπάρχει μεγάλη πιθανότητα η εφαρμογή να μην έχει τα αναμενόμενα αποτελέσματα (Αποσπάσματα 121, 122, 123).

Απόσπασμα 121 (Συμμετέχων 3)

Σ: Οι καλές πρακτικές έχουν ένα, όπως πάρα πολλά πράγματα, κάποια θετικά και κάποια αρνητικά χαρακτηριστικά. Ένα χαρακτηριστικό που ιδιαίτερα πολλοί το βλέπουν με επιφύλαξη είναι ακριβώς ότι έχει περάσει στην εκπαίδευση το κομμάτι αυτό απ' το πεδίο της αγοράς, δηλαδή ήταν μία πρακτική και μία υιοθέτηση χαρακτηριστικών που αναπτύχθηκε στο οικονομικό πεδίο. Άρα, εκ προοιμίου κάποιος μπορεί να το δει με κάποια επιφύλαξη. Ένα δεύτερο στοιχείο είναι ότι μια καλή πρακτική η οποία είναι αποτελεσματική σε ένα περιβάλλον άλφα, πιθανόν, όταν κάποιος τη δει και πάει να την υιοθετήσει σε ένα περιβάλλον τελείως διαφορετικό, να μην έχει αυτά τα αποτελέσματα κι αυτά τα χαρακτηριστικά.

Απόσπασμα 122 (Συμμετέχων 7)

Σ: [...] Τους είπα βεβαίως ότι συνταγές δεν μπορούμε να δώσουμε γιατί ακριβώς ο καθένας μας είναι τόσο διαφορετικός και τα παιδιά είναι τόσο διαφορετικά όποτε μακάρι να υπήρχαν συνταγές, όμως θεωρώ ότι καλές πρακτικές είναι αυτό που εννοούσαν τότε και τα παιδιά και τώρα γίνεται πολύ μεγάλη συζήτηση και θεωρώ ότι έχει ανοίξει μια δεξαμενή η οποία θεωρώ ότι είναι χρήσιμη. Είναι χρήσιμη πώς; Όχι με τη λογική να πάρω την καλή πρακτική και να την εφαρμόσω, γιατί δεν εφαρμόζεται, το ξέρετε καλά και εσείς αλλά να μπορώ να τη δοκιμάζω, να την τροποποιώ, να ανατροφοδοτούμαι εγώ μέσα από τα αποτελέσματά της, να τη βελτιώνω και να βελτιώνομαι.

Απόσπασμα 123 (Συμμετέχων 12)

Σ: Εάν τις ξέρουμε βεβαίως και συμφωνώ. Το θέμα είναι ότι οι αποτελεσματικές πρακτικές μερικές φορές διαφοροποιούνται όχι μόνο από χώρα σε χώρα αλλά και από σε σχολείο σε σχολείο, δηλαδή και από μαθητή σε μαθητή. Προφανώς οι αποτελεσματικές

πρακτικές είναι ωφέλιμες.

Εκείνοι που τοποθετούνται θετικά, χωρίς επιφυλάξεις, σχετικά με την ανάδειξη και την υιοθέτηση αποτελεσματικών πρακτικών θεωρούν ως ιδιαίτερα σημαντικές τις δυνατότητες που αυτές προσφέρουν στους εκπαιδευτικούς για βελτίωση του διδακτικού ύφους και της διδακτικής τους πράξης και της ανταλλαγής ιδεών μέσα από τη δημιουργία κοινοτήτων και δικτύων μάθησης των ίδιων των εκπαιδευτικών (Αποσπάσματα 124, 125).

Απόσπασμα 124 (Συμμετέχων 2)

Ε: Και βέβαια μιλώντας για διδακτικές πρακτικές εδώ αναφερόμαστε ίσως και στην ανταλλαγή πρακτικών ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς [...]

Σ: Και σε αυτό, ναι. Μεταξύ τάξεων και μεταξύ σχολείων με κοινότητες μάθησης εκπαιδευτικών και μεταξύ κρατών ακόμη. Δηλαδή [...] ανταλλαγή, όλα αυτά βοηθάνε και τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές.

Απόσπασμα 125 (Συμμετέχων 2)

Σ: Συμφωνώ γιατί το [...] οι πρακτικές μας, το διδακτικό μας αισθητήριο, το ύφος του εκπαιδευτικού διαμορφώνεται συνεχώς. Έτσι λοιπόν οι συναντήσεις και η επικοινωνία με βάση τις καλές πρακτικές και η υιοθέτηση καλών πρακτικών θα βελτιώσουν το έργο του κάθε εκπαιδευτικού γιατί θα βελτιώσουν το ύφος και την πράξη του.

4.7.3 Διδακτικές μεθόδους και τεχνικές διαχείρισης τάξης

Οι απόψεις των συμμετεχόντων στην έρευνα σχετικά με το πρόταγμα από την Ε.Ε. και τον Ο.Ο.Σ.Α. της παρατήρησης, δοκιμής και πειραματισμού με νέες διδακτικές μεθόδους, διδακτικές στρατηγικές και τεχνικές διαχείρισης τάξης ως κύριου και κοινού χαρακτηριστικού επαγγελματικής επάρκειας στη διαδικασία της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών συγκλίνουν και είναι θετικές.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχουν οι επιμέρους επισημάνσεις σχετικά με το θέμα οι οποίες διαμορφώνουν το πλαίσιο αιτιολόγησης της θετικής προσέγγισης των Σχολικών Συμβούλων. Σύμφωνα με αυτές είναι σημαντικό να είναι σαφής η στοχοθεσία και να έχει προηγηθεί των εκπαιδευτικών δοκιμών και των πειραματισμών μία στοχαστική διαδικασία του εκπαιδευτικού που περιλαμβάνει πρόβλεψη, σχεδιασμό και κατόπιν αναστοχασμό με κριτική, αξιολογική προσέγγιση σχετικά με τα προσδοκώμενα και τα τελικά αποτελέσματα. Αυτό βέβαια δε σημαίνει ότι δεν πρέπει να είναι έτοιμος ο εκπαιδευτικός να αναλάβει τη διακινδύνευση

αντιμετωπίζοντας την αγωνία για το άγνωστο και ακόμη και τον φόβο της αποτυχίας μιας και αυτή ακόμα, αν προσεγγιστεί δημιουργικά θα έχει να του προσφέρει πολλά (Αποσπάσματα 126, 127, 128).

Απόσπασμα 126 (Συμμετέχων 5)

Σ: Θεωρώ ότι σαφώς όταν είναι στοχοθετημένη όλη η προσπάθεια, είτε παρατήρηση, να παρατηρήσουμε μία διαδικασία, είτε στη στρατηγική που μπορώ να την αλλάξω στηριζόμενος σε νέα διδακτικά μοντέλα, σαφώς πρέπει να γίνει. Γιατί έτσι βελτιώνουμε την αποτελεσματικότητά μας.

Απόσπασμα 127 (Συμμετέχων 14)

Σ: Όμως ο πειραματισμός από μόνος του δεν θα έχει τα αναμενόμενα αποτελέσματα αν δεν έχω δεξιότητες οργάνωσης αυτού του πειράματος όποιο και να είναι αυτό το πείραμα. Οπότε σ' αυτή την περίπτωση μιλάμε για στοχαστικές δεξιότητες τις οποίες παραλείψαμε να αναφέρουμε πριν. Ο καλός εκπαιδευτικός είναι ο στοχαστικός εκπαιδευτικός, αυτός που συνεχώς στοχάζεται πρώτα και αναστοχάζεται μετά τη διδακτική πράξη τι πήγε, τι δεν πήγε καλά. Στοχάζεται πρώτα για να προβλέψει, για να σχεδιάσει τον πειραματισμό, θα πω πειραματισμό και όχι πείραμα, εντάξει βρισκόμαστε στις κοινωνικές επιστήμες, ώστε να λάβει υπόψη του παραμέτρους από πριν για να μπορέσει να επιτύχει. Άρα δρομολογεί τις διαδικασίες έτσι για να πετύχει και μετά αναστοχάζεται για να δει τι πήγε καλά και τι δεν πήγε καλά. Άρα ποιος θα μπορούσε να πει ότι αυτές οι δεξιότητες δεν είναι απαραίτητες;

Απόσπασμα 128 (Συμμετέχων 3)

Σ: Ναι, συμφωνώ [...]. Πολλές φορές οι επαναλαμβανόμενες διδακτικές προτάσεις-προσεγγίσεις από μέρος του εκπαιδευτικού καταλήγουν σε μία ρουτίνα η οποία επαναλαμβάνεται και σκοτώνει, αν θέλετε, πολλές φορές και τα κίνητρα και των μαθητών και του εκπαιδευτικού στο να αλλάζει και να εξελίσσεται. Συμφωνώ ότι θα πρέπει να βρίσκει και να, θα μου επιτρέψετε την έκφραση, να ρισκάρει σε προσεγγίσεις και τεχνικές έξω από τα τετριμμένα και τα ειωθότα να μπορεί δηλαδή να μην έχει το φόβο στο άγνωστο και πολλές φορές και με τον κίνδυνο της αποτυχίας. Δεν είναι κακό δηλαδή να δοκιμάσει μια τεχνική, μία καινούρια προσέγγιση και να αποτύχει και μέσα απ' αυτή την αποτυχία πιστεύω ότι θα έχει πολύ σημαντικά πράγματα να κερδίσει. Είμαι υπέρ αυτής της άποψης.

Επικεντρώνοντας στον εκπαιδευτικό και τις θετικές συνέπειες των προαναφερθέντων χαρακτηριστικών για την επαγγελματική του ανάπτυξη κάποιοι Συμμετέχοντες θεωρούν ότι αυτά συμβάλλουν στην ενίσχυση της αυτοεκτίμησης και της αυτοαποτελεσματικότητας των εκπαιδευτικών, στην ανίχνευση και διαμόρφωση

ενός προσωπικού διδακτικού ύφους, μιας προσωπικής διδακτικής ταυτότητας με κέντρο αναφοράς τους ίδιους τους μαθητές και τις ανάγκες τους. Συμβάλλουν ακόμη στη διαμόρφωση ενός μοντέλου εκπαιδευτικού – ερευνητή, σε αντιδιαστολή με τον εκπαιδευτικό – διεκπεραιωτή προσδίδοντας νέα δυναμική στην εκπαιδευτική διαδικασία μέσα από την παρακολούθηση και δημιουργική αξιοποίηση των αλλαγών που επισυμβαίνουν μέσα αλλά και έξω από το σχολείο και καθορίζουν το μέλλον (Αποσπάσματα 129, 130, 131, 132).

Απόσπασμα 129 (Συμμετέχων 6)

Σ: Βεβαίως και συμφωνώ. Οι νέες πρακτικές, θα το πω ξανά, ακολουθούνε τις τάσεις που διαμορφώνονται στην κοινωνία. Έτσι λοιπόν οι νέες τεχνικές, οι πρακτικές, οι νέες προσεγγίσεις συναντούνε το ενδιαφέρον των παιδιών, κερδίζουν τα παιδιά και μπορεί κάποιος με αυτό τον τρόπο να ενισχυθεί ο ίδιος ως εκπαιδευτικός. Να σταθεί πολύ καλύτερα. Να γίνει πιο αποτελεσματικός. Έτσι η ανατροφοδότηση που υπάρχει γι αυτόν τον ενισχύει. Πιστεύει περισσότερο στον εαυτό του. Νιώθει ικανός. Νιώθει ευέλικτος. Ότι μπορεί να τροποποιεί αυτό που κάνει. Ότι δεν είναι μονοδιάστατος. Και αυτό τον κάνει να συμπεριφέρεται πιο δυναμικά.

Απόσπασμα 130 (Συμμετέχων 9)

Σ: Ναι, πάλι θα απαντήσω περίπου όπως στην προηγούμενη ότι συμφωνώ. Πρέπει να γίνεται και παρατήρηση και πειραματισμός με νέες διδακτικές μεθόδους γιατί μόνο ακούγοντας, διαβάζοντας, μαθαίνοντας κάτι δεν μπορείς να ξέρεις αν σου ταιριάζει. [...] Το να πειραματιζόμαστε όμως με διάφορες μεθόδους είναι αυτό που θα μας δείξει τι ταιριάζει καλύτερα σε εμάς και στην τάξη μας, επομένως πρέπει να υπάρχει.

Απόσπασμα 131 (Συμμετέχων 10)

Σ: Ε, ναι συμφωνώ με αυτό [...] Θεωρώ ότι έχει μια προσωπική, μια προσωπική χροιά πάντοτε αυτό που λέμε διδασκαλία και ο δάσκαλος να έχει ταυτότητα, πώς να το πω, να έχει ταυτότητα προσωπική πάνω στο θέμα αυτό, πάντοτε βέβαια έχοντας ως γνώμονα να το πω, ως πυξίδα τους μαθητές και το πώς θα ενεργοποιεί τους μαθητές να, να μπορούν οι μαθητές να μαθαίνουν και να καλλιεργούν τις ικανότητές τους και τις δεξιότητές τους από δική τους πρωτοβουλία αν είναι δυνατόν [...]

Απόσπασμα 132 (Συμμετέχων 12)

Σ: Σας είπα, δύσκολα μπορεί να διαφωνήσει κάποιος με αυτές τις προτάσεις. Αυτό μου ταιριάζει πάρα πολύ με αυτό που είπα παραπάνω. Τη μετατροπή του εκπαιδευτικού ως δάσκαλος ερευνητής. Βεβαίως και είναι απαραίτητο αυτό το κομμάτι. Και είναι, αν θέλετε, επειδή μιλάτε με Σχολικούς Συμβούλους ίσως το κομμάτι που υπολείπεται ως ένα βαθμό και πρέπει σιγά σιγά να φτάσει τις άλλες συνιστώσες του έργου του Σχολικού

Συμβούλου που είναι ξέρω εγώ η παιδαγωγική καθοδήγηση, η επαγγελματική ανάπτυξη.

Ολοκληρώνοντας την υποενότητα αυτή, θα παραθέσουμε τις απόψεις δύο συμμετεχόντων που με διαφορετικό τρόπο ο καθένας εκφράζουν τον προβληματισμό για τη δυνατότητα ανάπτυξης του χαρακτηριστικού επαγγελματικής επάρκειας στο οποίο αναφερόμαστε ή και την επιφύλαξη σχετικά με τους τρόπους εφαρμογής του. Στην πρώτη περίπτωση εκφράζεται η άποψη ότι οι διαδικασίες δοκιμής και πειραματισμού στο σχολείο είναι πιθανό να συναντούν εμπόδια και να είναι μικροί οι βαθμοί ελευθερίας που απολαμβάνουν οι εκπαιδευτικοί λόγω της σχετικά άκαμπτης δομής του εκπαιδευτικού μας συστήματος. Εδώ θα μπορούσαμε να υποθέσουμε ότι αναφέρεται ανάμεσα στα άλλα και στην κλειστή σχετικά δομή του αναλυτικού προγράμματος σπουδών, την πληθώρα διδακτέας ύλης κ.ο. (Απόσπασμα 133).

Απόσπασμα 133 (Συμμετέχων 10)

Σ: Αλλά είναι κάτι πολύ δύσκολο ακόμη στη χώρα μας γιατί είναι όλα κατευθυνόμενα σε μεγάλο βαθμό και δεν έχουν ελευθερία ούτε οι δάσκαλοι να αναπτύξουν τις διδακτικές τους ικανότητες προς την κατεύθυνση που θέλουν ούτε και οι μαθητές να αναπτύξουν τις δικές τους ικανότητες και δεξιότητες όσο θα έπρεπε.

Στη δεύτερη περίπτωση θεωρείται απαραίτητο ένα σχετικά αυστηρό πλαίσιο ελέγχου, εποπτείας και εγκρίσεων από ανώτερες εκπαιδευτικές αρχές με αξιοποίηση διοικητικών γραφειοκρατικών μεθόδων ώστε να δίνεται κάθε φορά η δυνατότητα της δοκιμής και του πειραματισμού νέων διδακτικών προσεγγίσεων και τεχνικών. Ο λόγος για την προσέγγιση αυτή είναι η ανησυχία για τις συνέπειες στους μαθητές των χωρίς «έγκριση» πειραματισμών και δοκιμών των εκπαιδευτικών (Απόσπασμα 134).

Απόσπασμα 134 (Συμμετέχων 2)

Σ: Αυτά νομίζω όμως πρέπει να γίνονται ελεγχόμενα. Δηλαδή θέλω να πω δεν ξέρω κατά πόσο είναι ωφέλιμο ο κάθε δάσκαλος να θέλει να δοκιμάσει κάτι. Μπορεί ο ίδιος να αισθάνεται σίγουρος αλλά είναι όντως, έχει την ικανότητα να πειραματιστεί μεθοδικά και επιστημονικά; Νομίζω ότι πρέπει να γίνονται ελεγχόμενα.

Ε: Τι εννοείτε με αυτό;

Σ: Να υπάρχουν κάποια συγκεκριμένα σχολεία, κάποιες συγκεκριμένες τάξεις να υπάρχει μία ας το πούμε έγκριση, έγκριση από έναν φορέα εκπαιδευτικό ή δημόσιο φορέα ο οποίος κατά κάποιο τρόπο εποπτεύει την όλη διαδικασία του πειραματισμού,

της δοκιμής. Να υπάρχει εποπτεία άνωθεν ώστε να είναι και πιο επιστημονικά ασφαλής και αξιόπιστη. Κάθε δάσκαλος να δοκιμάζει και κάτι καινούριο που φαίνεται λίγο παρακινδυνευμένο γιατί δε ξέρουμε τι αποτέλεσμα θα έχει στους μαθητές αυτό. Κυρίως θέλω να πω ότι πρέπει να υπάρχει μια εποπτεία από έναν άλλο φορέα ο οποίος θα διασφαλίζει την αξιοπιστία και την ασφάλεια των αποτελεσμάτων του πειραματισμού.

Ε: Μια και μιλάμε για επαγγελματική ανάπτυξη, δηλαδή για διαδικασίες που εμπεριέχουν και στοιχεία επιμόρφωσης και τα λοιπά των εκπαιδευτικών θα μπορούσατε να μας δώσετε ένα πιο συγκεκριμένο παράδειγμα. Πως θα μπορούσε να γίνει δηλαδή κατά τη γνώμη σας η παρατήρηση, η δοκιμή και ο πειραματισμός με νέες διδακτικές μεθόδους, στρατηγικές και τα λοιπά υπό την εποπτεία., δηλαδή [...]

Σ: Με ένα, με [...] διοικητικά, με έγγραφα, με αίτημα προς κάποια αρχή ότι μια τάξη θέλει να εφαρμόσει αυτές τις συγκεκριμένες πειραματικές μεθόδους και έγκριση από έναν ανώτερο φορέα.

4.7.4 Άλλα χαρακτηριστικά

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα καλούνται στην υποενότητα αυτή να αναφέρουν αν κατά τη γνώμη τους υπάρχουν άλλα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών στη φάση της επαγγελματικής τους ανάπτυξης που δεν έχουν προκριθεί ως κύρια από την Ε.Ε. και τον Ο.Ο.Σ.Α. αλλά για τους ίδιους θεωρούνται σημαντικά.

Περισσότερο από το ένα πέμπτο των Συμμετεχόντων δηλώνει ότι δεν έχει κάποιο άλλο χαρακτηριστικό να αναφέρει. Από τους υπόλοιπους Σχολικούς Συμβούλους, αυτοί που επιλέγουν να αναφερθούν σε χαρακτηριστικά κυρίως επαναδιατυπώνουν, με έμφαση ίσως, κάποια στα οποία έχουν ήδη αναφερθεί σε προηγούμενες ενότητες και κάποιοι άλλοι τοποθετούνται σε γενικότερα ζητήματα που αφορούν την εκπαίδευση και που όπως υποθέτουμε δηλώνουν με έμφαση το προσωπικό τους στίγμα.

Στην πρώτη περίπτωση έχουμε αναφορές στην ανάγκη να ανταποκριθούν οι εκπαιδευτικοί στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των τάξεων και των σχολείων τους αναπτύσσοντας την ετοιμότητα και το θάρρος για αναζήτηση εναλλακτικών διδακτικών προσεγγίσεων. Θα λέγαμε ότι αυτή η προσέγγιση δίνει έμφαση στο στοιχείο της τοπικότητας, της προσαρμογής του εκπαιδευτικού περιβάλλοντος στις ανάγκες της τοπικής κουλτούρας (Απόσπασμα 135).

Απόσπασμα 135 (Συμμετέχων 3)

Ε: Θεωρώ ότι σ' ένα, επειδή υπάρχουν τελείως ιδιαίτερα χαρακτηριστικά από τάξη σε

τάξη, από σχολείο σε σχολείο, από περιοχή σε περιοχή, από χώρα σε χώρα εεε εκείνο που θα είχε ιδιαίτερη σημασία είναι να μπορεί ο εκπαιδευτικός να λειτουργήσει αυτόνομα, έξω πολλές φορές από πλαίσια και νόρμες και φόρμες που πολλές φορές λειτουργούν περιοριστικά. Δηλαδή θα είχε ιδιαίτερο ενδιαφέρον αξιοποιώντας, έχοντας μια πολύ καλή επιστημονική επάρκεια και μία εμπειρία και αξιοποιώντας τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης τάξης, των συγκεκριμένων μαθητών να έχει τη δυνατότητα να επινοεί προσεγγίσεις και πράγματα που πολλές φορές μπορεί να είναι έξω απ' αυτές τις νόρμες που συζητάμε.

Επίσης, σημαντική θεωρείται η ενίσχυση δεξιοτήτων και πρακτικών συνεργασίας, κάτι που έχει ήδη αναφερθεί και στα γενικά χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών με τη διαφορά ότι εδώ εμφανίζεται και συγκεκριμένη πρόταση που συνδέει αυτό το χαρακτηριστικό με την ανάληψη θέσης ευθύνης (Απόσπασμα 136).

Απόσπασμα 136 (Συμμετέχων 6)

Σ: Εκτός από αυτά που αναφέρθηκαν θα μπορούσαμε πάλι, το είχα αναφέρει και πριν, θα μπορούσα πάλι να μιλήσω, μάλλον να αναφερθώ ξεκάθαρα πια και σε δεξιότητες και πρακτικές συνεργασίας μέσα στη σχολική μονάδα. Κάτι το οποίο δεν ανέφερα. Δεν το είπα πριν ξεκάθαρα. Ίσως πρέπει οι εκπαιδευτικοί να εμπλακούν, να γνωρίζουν και τέτοιες διαστάσεις. Θα μπορούσε βέβαια να υπάρξει κάποια διαφορετική οργάνωση της σχολικής μονάδας ώστε κάθε εκπαιδευτικός του σχολείου ανεξάρτητα από τα χρόνια που εργάζεται, τα έτη υπηρεσίας του δηλαδή, να αναλαμβάνει για μικρό χρονικό διάστημα κάποιες αρμοδιότητες υπεύθυνα. [...] Θα μπορούσε η θέση του υποδιευθυντή να αλλάζει κάθε τρεις μήνες ας πούμε και κάποιος να περιμένει. Μέσα σε μία σχολική χρονιά δηλαδή να ζήσουμε τρεις υποδιευθυντές.

Ακόμη επαναλαμβάνεται και τονίζεται η σημασία της διαμόρφωσης ενός τύπου εκπαιδευτικού - ερευνητή παράλληλα με την ενίσχυση του τύπου του εκπαιδευτικού – επαγγελματία με έμφαση στα χαρακτηριστικά που ενισχύουν την παιδαγωγική του υπόσταση (Απόσπασμα 137).

Απόσπασμα 137 (Συμμετέχων 12)

Σ: Νομίζω [...] αυτό το τελευταίο περί δασκάλου ερευνητή, αν γίνει αυτό το πράγμα νομίζω ότι πολλά πράγματα θα αλλάξουν στην εκπαίδευση [...] ο ορισμός του εκπαιδευτικού ως επαγγελματία έχει, αν θέλετε, μία έτσι διπλή, πώς θα λέγαμε εξήγηση μία διπλή, ίσως δε βρίσκω την κατάλληλη λέξη

Ε: Προσδιορισμό; Προσέγγιση;

Σ: Ναι, θα έλεγε κανείς ότι εμείς θέλουμε έναν εκπαιδευτικό λέμε παιδαγωγό. Αυτό δεν αποκλείει να είναι επαγγελματίας βέβαια. Είναι παρεξηγημένη λοιπόν η έννοια του παιδαγωγού, του εκπαιδευτικού ως επαγγελματία. Θεωρώ ότι τα επαγγελματικά χαρακτηριστικά και η αύξηση του επαγγελματισμού των εκπαιδευτικών ουσιαστικά εστιάζονται σ' αυτά τα χαρακτηριστικά που τον κάνουν καλύτερο παιδαγωγό.

Στη δεύτερη περίπτωση από τις αναφορές σε γενικότερα ζητήματα φαίνεται να αναδεικνύονται στοιχεία σημαντικά για τους Συμμετέχοντες τα οποία κρίνουν απαραίτητο να επαναλάβουν με έμφαση. Αυτά αφορούν στην ανάγκη για ενδοσχολική επιμόρφωση και την προτεραιότητα στην επιλογή μεθόδων βιωματικής προσέγγισης στις επιμορφώσεις των εκπαιδευτικών (Αποσπάσματα 138, 139).

Απόσπασμα 138 (Συμμετέχων 1)

Σ: Η ενδοσχολική επιμόρφωση είναι πολύ όμορφο, είναι ότι καλύτερο. Με τη σημασία όμως όχι ενδοσχολική μεταξύ μας μόνο. Θα έρθουν όμως συνεργάτες εξωτερικοί. Συνάδελφοι άλλοι από άλλα σχολεία αλλά όμως θα είναι μόνο για αυτό το σχολείο με τις ιδιαιτερότητες αυτού του σχολείου.

Απόσπασμα 139 (Συμμετέχων 1)

Ε: Πολύ ωραία. Άρα λοιπόν εσείς προκρίνετε και τρόπους για να επιτευχθεί αυτή η επαγγελματική ανάπτυξη και μάλιστα εστιάζετε κυρίως στη βιωματική προσέγγιση της γνώσης.

Σ: Προκρίνω αυτό διότι συνήθως συμμετέχουμε σε σεμινάρια, συνέδρια σε θεωρητικό επίπεδο και αδυνατούμε μετά να εφαρμόσουμε αυτά που μαθαίνουμε στην πράξη. Και συνήθως και οι εκπαιδευτικοί ζητάνε αυτό το πράγμα. Δηλαδή να υπάρχει βιωματική έτσι παρουσίαση των όποιων δεδομένων. Σε ημερίδες, σε σεμινάρια που διοργανώνουμε για εκπαιδευτικούς αυτό ζητάνε. Αντιδρούν συνήθως στη θεωρητική παρουσίαση. Επομένως το θεωρώ βασικό. Τη σύνδεση με την πράξη, με την εφαρμογή.

5^ο Κεφάλαιο: Συζήτηση

Για τη ανάπτυξη του κεφαλαίου αυτού υιοθετούμε την άποψη, όπως αναφέρεται και στην Mason (2003), ότι η έρευνα δεν αναπτύσσεται σε θεωρητικό κενό. Για τον λόγο αυτό θα επιχειρήσουμε να συζητήσουμε τα ευρήματα της έρευνάς μας σε συνδυασμό με το θεωρητικό πλαίσιο που αναπτύχθηκε στο 1^ο κεφάλαιο της εργασίας. Το τελευταίο επικεντρώθηκε στον εκπαιδευτικό λόγο τον οποίο εκφέρουν διεθνείς οργανισμοί, όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) και ο Οργανισμός για την Οικονομική Συνεργασία και την Ανάπτυξη (Ο.Ο.Σ.Α.) για τον προσδιορισμό της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών αλλά και την κριτική η οποία ασκείται σε αυτόν.

Οι ενότητες του κεφαλαίου αυτού προσδιορίζονται κυρίως με βάση τα ερευνητικά ερωτήματα και αφορούν στην αναγκαιότητα αλλά και τον βαθμό και τους τρόπους ενημέρωσης των Σχολικών Συμβούλων για τον διεθνή εκπαιδευτικό λόγο για την επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών καθώς και τις απόψεις τους για το βαθμό, αλλά και την αναγκαιότητα διαμόρφωσης των εθνικών πολιτικών από τον διεθνή εκπαιδευτικό λόγο για το ίδιο θέμα.

5.1 Βαθμός, τρόπος και αναγκαιότητα ενημέρωσης

Αντικείμενο της ενότητας αυτής αποτελεί η συζήτηση των ευρημάτων της έρευνας όσο αφορά στην άποψη των Σχολικών Συμβούλων σχετικά με δύο σημεία: 1^ο την πιθανότητα αλλά και την αναγκαιότητα εμπλοκής των διεθνών οργανισμών στον καθορισμό και στην αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών και 2^ο την αναγκαιότητα αλλά και τον βαθμό και τους τρόπους ενημέρωσής τους για το ίδιο ζήτημα.

Οι Σχολικοί Σύμβουλοι που ερωτήθηκαν, στο σύνολό τους θεωρούν ότι οι διεθνείς οργανισμοί εμπλέκονται στον καθορισμό και την αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών. Θεωρούν μάλιστα ότι οι διεθνείς οργανισμοί αποτελούν το πεδίο επικοινωνίας και διάχυσης επεξεργασμένων θέσεων, προτάσεων, ερευνητικών προσεγγίσεων ανάμεσα στα κράτη-μέλη τους αλλά και ευρύτερα στο πλαίσιο της παγκόσμιας κοινότητας. Το ερώτημα που προκύπτει είναι αν η άποψή τους αυτή στηρίζεται στην ενημέρωση που διαθέτουν για το ζήτημα αυτό ή είναι μια προσέγγιση περισσότερο πιθανολογική. Είναι σημαντικό το σημείο αυτό, επειδή αναδεικνύει την αναγκαιότητα κριτικής προσέγγισης του διεθνούς

εκπαιδευτικού λόγου από στελέχη της εκπαίδευσης. Την ίδια στιγμή, όλοι οι Σχολικοί Σύμβουλοι, ακόμα και για διαφορετικούς λόγους, θεωρούν την ενημέρωσή τους αναγκαία, συνδέοντας την με τη θέση ευθύνης του Σχολικού Συμβούλου την οποία κατέχουν και τις αρμοδιότητες και τις ευθύνες οι οποίες απορρέουν από αυτή.

Περνώντας, όμως, στο ερώτημα που αφορά στον βαθμό και τους τρόπους ενημέρωσής τους για το θέμα παρατηρούμε ότι αναφέρουν ότι η κάλυψη της ενημέρωσής τους οφείλεται κυρίως σε προσωπικές τους προσπάθειες και πρωτοβουλίες και όχι σε μια οργανωμένη διαδικασία που θα μπορούσε να περιλαμβάνει διαφορετικούς τρόπους και να υποστηρίζεται από φορείς της Πολιτείας, από πανεπιστήμια, από ευρωπαϊκά προγράμματα κ.α. Μπορούμε, λοιπόν, να θεωρήσουμε τουλάχιστον ότι θα μπορούσε να είναι ευρύτερη και αποτελεσματικότερη η ενημέρωσή τους για το θέμα εάν ικανοποιούνταν οι απαιτήσεις που οι ίδιοι προβάλλουν. Αν, δηλαδή, ήταν προϊόν μιας σχεδιασμένης πολιτικής ενημέρωσης με αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων πόρων που προσφέρονται από την Πολιτεία, διάφορα εκπαιδευτικά ιδρύματα και άλλους φορείς. Βέβαια, αυτό δεν μπορεί να καταδείξει από την άλλη ότι στις συγκεκριμένες περιπτώσεις ακόμα και μόνο με την προσωπική προσπάθεια δεν έχει επιτευχθεί τουλάχιστον για κάποιους από αυτούς ένα ικανοποιητικό επίπεδο ενημέρωσης και συνακόλουθα μία προϋπόθεση για κριτική προσέγγιση του διεθνούς εκπαιδευτικού λόγου για την επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών.

Το κρισιμότερο ερώτημα που τίθεται στους Σχολικούς Συμβούλους στην ενότητα αυτή αφορά στη συμφωνία ή διαφωνία τους ως προς την εμπλοκή των διεθνών οργανισμών στον καθορισμό και την αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών. Η ιδιαίτερη σημασία αυτού του ερωτήματος έγκειται στο ότι επιχειρεί να ανιχνεύσει τον βαθμό αποδοχής από τους Σχολικούς Συμβούλους της συνδιαμόρφωσης ενός ζητήματος εκπαιδευτικής πολιτικής, όπως ο καθορισμός και η αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών από διεθνείς οργανισμούς, δηλαδή από φορείς που δεν υπόκεινται στον έλεγχο της κρατικής εξουσίας και εντάσσονται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο παγκοσμιοποιημένης προσέγγισης στα εκπαιδευτικά ζητήματα. Στο σημείο αυτό πρέπει να λάβουμε υπόψη ότι οι Σχολικοί Σύμβουλοι καλούνται να διαχειριστούν την εκπαιδευτική πολιτική η οποία παράγεται σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα του οποίου το διοικητικό του μοντέλο, όπως οι Ανδρέου και Παπακωνσταντίνου (1994) αναφέρουν, χαρακτηρίζεται από γραμμικότητα και συγκεντρωτικές διαδικασίες στη λήψη αποφάσεων με

συγκεντρωμένη όλη την ευθύνη της διοίκησης στην κορυφή του υπουργείου παιδείας. Αυτό θα μπορούσε να μας οδηγήσει στην υπόθεση ότι θα μπορούσαν οι Σχολικοί Σύμβουλοι να θεωρούν την εκπαιδευτική πολιτική ως απολύτως δεδομένη και διαμορφωνόμενη από το εθνικό κέντρο και τον επίσημο εκπρόσωπο του, το υπουργείο παιδείας. Από τις απαντήσεις τους, όμως, προκύπτει μια διακύμανση από τη σχεδόν απόλυτη αποδοχή της αναγκαιότητας εμπλοκής ακόμη και καθορισμού της εθνικής εκπαιδευτικής πολιτικής από τους διεθνείς οργανισμούς μέχρι την πλευρά εκείνων, οι οποίοι εκφράζουν ιδιαίτερες επιφυλάξεις για τη εμπλοκή αυτή και τις συνέπειές της. Οι τελευταίοι φαίνεται να θέτουν ως όριο την υπέρβαση του τοπικού και εθνικού χαρακτήρα της εκπαίδευσης. Θα πρέπει, βέβαια, στο σημείο αυτό να αναφέρουμε ότι καθίστανται μερικές φορές όχι ιδιαίτερα διακριτά τα όρια ανάμεσα στα τοπικά, εθνικά χαρακτηριστικά από τη μία και τα χαρακτηριστικά που προτάσσουν οι διεθνείς οργανισμοί όταν αυτά όλα μαζί εκτεθούν σε μια διαδικασία ομογενοποίησης. Πρόκειται συγκεκριμένα τη διαδικασία που στη βιβλιογραφία συναντούμε με τον όρο «glocalisation» και αφορά στη μεταφορά εκπαιδευτικών θεωριών και πλαισίων εφαρμογής από το παγκοσμιοποιημένο στο τοπικό πεδίο η οποία δεν επισυμβαίνει χωρίς να υπάρξουν αλλαγές, μετατροπές και ανασυνθέσεις προσαρμογής τους συχνά με ενσωμάτωση δεδομένων της τοπικής και εθνικής εκπαιδευτικής κουλτούρας (Collinson et.al., 2009· Ζμας, 2007).

Στο σημείο αυτό θα θέλαμε να παρατηρήσουμε ότι εμφανίζεται μια προσέγγιση ή και μία προσδοκία πολιτικής ουδετεροποίησης των διεθνών οργανισμών όσο αφορά στο ρόλο και στη λειτουργία τους, τόσο από εκείνους τους Σχολικούς Συμβούλους που υιοθετούν ανεπιφύλακτα την αναγκαιότητα εμπλοκής ακόμα και καθορισμού των εθνικών εκπαιδευτικών πολιτικών από τους διεθνείς οργανισμούς, όσο και από εκείνους που εκφράζουν την επιθυμία να διαδραματίζουν οι διεθνείς οργανισμοί κυρίως έναν τεχνοκρατικό και γνωμοδοτικό ρόλο, αφήνοντας χώρο στα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα για την ενσωμάτωση των τοπικών ιδιαιτεροτήτων και χαρακτηριστικών τους. Σύμφωνα δε με τους Beech (2009), Paine και Zeichner (2012) και Tatto (2006), οι διεθνείς οργανισμοί καλλιεργούν οι ίδιοι μία παρόμοια αντίληψη προτείνοντας λύσεις σε εκπαιδευτικά προβλήματα αυτοπροβαλλόμενοι ως ειδικοί, ουδέτεροι και αντικειμενικοί αξιολογητές, χρησιμοποιώντας τόσο την οικονομική επιρροή τους όσο και την ερευνητική τους τεχνογνωσία.

Το ζήτημα είναι ότι μία κριτική προσέγγιση στον ρόλο των διεθνών οργανισμών στη διαμόρφωση εκπαιδευτικών πολιτικών μας οδηγεί σε διαφορετικά συμπεράσματα και σε κάθε περίπτωση αποδίδει πολιτικό χαρακτήρα στον εκπαιδευτικό λόγο που εκφέρουν οι διεθνείς οργανισμοί. Μία τέτοια προσέγγιση υιοθετεί ένα μέρος των Σχολικών Συμβούλων, αφού αποδίδει στις προθέσεις των διεθνών οργανισμών τη διαμόρφωση ιεραρχικών καταλόγων εκπαιδευτικών συστημάτων, σύνδεση της εκπαίδευσης με οικονομικά αποτελέσματα καθώς και την ποιότητα και την επάρκεια των εκπαιδευτικών και της εκπαίδευσης που παρέχουν με τα μαθησιακά αποτελέσματα που προκύπτουν.

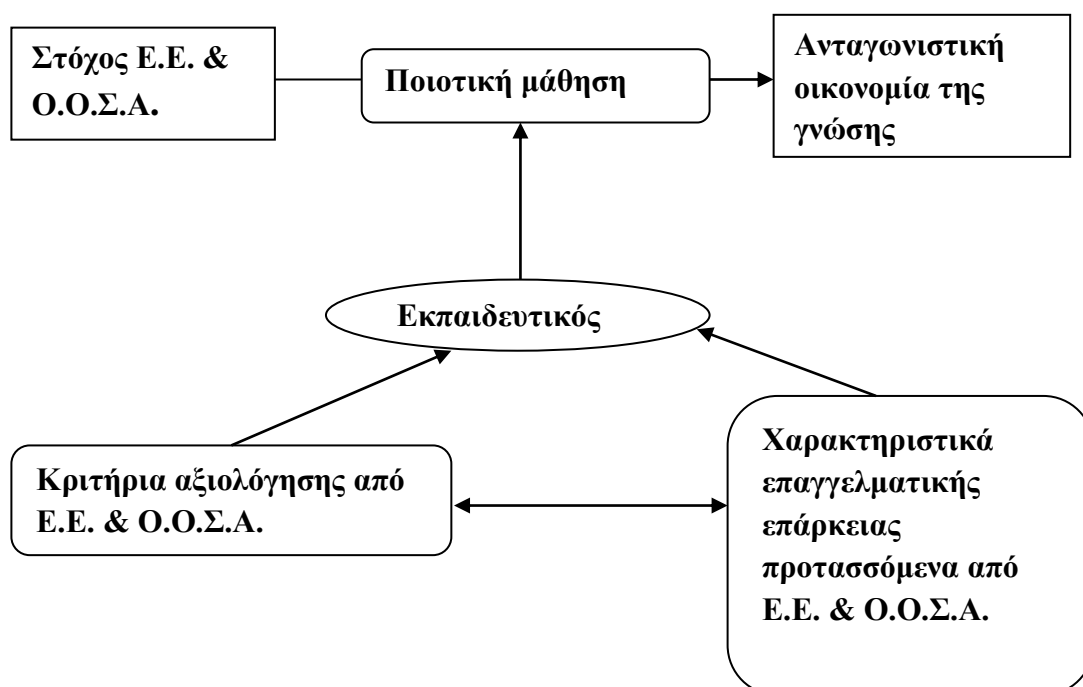
Σύμφωνα με τον Ζμα (2007) οι διεθνείς οργανισμοί λειτουργούν ως υπερεθνικά δίκτυα με τα κράτη – μέλη τους σε ρόλο κόμβου όπου όπως στην περίπτωση τόσο της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και του Ο.Ο.Σ.Α. διαθέτουν διαφορετικό βαθμό επιρροής στη διαμόρφωση του εκπαιδευτικού τους λόγου ανάλογα με την ισχύ που τους προσδίδει είτε ο βαθμός συμμετοχής τους στα βάρη του ετήσιου προϋπολογισμού τους είτε το διαφορετικό μέγεθος και η διαφορετική δύναμη που διαθέτουν. Ακόμη προβαίνουν σε σύγκριση διαφορετικών μεταξύ τους εκπαιδευτικών συστημάτων με στόχο *«την κάθετη ταξινόμησή τους σύμφωνα με διεθνή στάνταρντ, που έχουν καθοριστεί σε υπερεθνικό επίπεδο»* όπως και πάλι ο Ζμας (2007, σελ. 24) σχετικά αναφέρει. Σε μια προωθημένη κριτική προσέγγιση η Aydarova, (2014) θεωρεί ότι κάποιοι διεθνείς οργανισμοί αντιλαμβάνονται την οικονομία της γνώσης μέσα από το πρίσμα της νεοφιλελεύθερης ιδεολογίας και για το λόγο αυτό προτείνουν εκπαιδευτικές πολιτικές με βάση το μοντέλο της ελεύθερης αγοράς. Άλλωστε, σύμφωνα με τους Loh και Hu (2014), η εκπαίδευση για τη νεοφιλελεύθερη ιδεολογία θεωρείται μηχανισμός παραγωγής ανθρώπινου κεφαλαίου, το οποίο καλείται να υπηρετήσει και να ανταγωνιστεί στο πλαίσιο της παγκοσμιοποιημένης οικονομίας. Μορφές υλοποίησής της θεωρούνται η υιοθέτηση συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου, ορισμού κριτηρίων αξιολόγησης, προώθησης του ανταγωνισμού και των διαδικασιών ιεραρχημένης κατάταξης, γονεϊκής επιλογής, λογοδοσίας και επιβράβευσης.

5.2 Διεθνή προτάγματα περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών

Στη δεύτερη και τελευταία ενότητα του κεφαλαίου της συζήτησης θα επιχειρήσουμε να συνδέσουμε τις ενότητες οι οποίες στην ανάλυση των δεδομένων της έρευνάς μας αναφέρονταν στις απόψεις των Σχολικών Συμβούλων για τις

προσεγγίσεις Ε.Ε. και Ο.Ο.Σ.Α. για τον, όπως θεωρούν, καθοριστικό ρόλο των εκπαιδευτικών για ποιοτική μάθηση στο πλαίσιο μιας ανταγωνιστικής οικονομίας της γνώσης, στην αναζήτηση κοινών κριτηρίων αξιολόγησης των εκπαιδευτικών καθώς και στην πρόκριση από την Ε.Ε. και τον Ο.Ο.Σ.Α. συγκεκριμένων χαρακτηριστικών επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών. Θεωρούμε ότι με τον τρόπο αυτό διαμορφώνεται μια εννοιολογική διαδρομή που αναπαριστάται στο διάγραμμα (Διάγραμμα 2) που ακολουθεί.

Διάγραμμα 2

Αυτή η εννοιολογική διαδρομή εμφανίζει στο κέντρο τον εκπαιδευτικό ο οποίος σύμφωνα με την Ε.Ε. και τον Ο.Ο.Σ.Α. αποτελεί τον καθοριστικό παράγοντα για την επίτευξη ποιοτικής μάθησης, η οποία με τη σειρά της αποτελεί βασική προϋπόθεση για την συμμετοχή των χωρών-μελών των δύο οργανισμών με δυναμικά χαρακτηριστικά σε μια παγκοσμιοποιημένη, ανταγωνιστική οικονομία της γνώσης. Στη διαδικασία για τη δόμηση ενός προφίλ αποτελεσματικού εκπαιδευτικού η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α. προκρίνουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας και επιχειρούν να διαμορφώσουν και να προτείνουν κοινά κριτήρια αξιολόγησης των εκπαιδευτικών.

Ακολουθώντας την παραπάνω εννοιολογική διαδρομή, θα συζητήσουμε αρχικά τις απόψεις των Σχολικών Συμβούλων για την αντίληψη των δύο διεθνών οργανισμών σχετικά με τον ρόλο του εκπαιδευτικού στην επίτευξη του στόχου της

ποιοτικής μάθησης. Ένα αρχικό ερώτημα το οποίο θα μπορούσε να τεθεί αφορά στην ερμηνεία των όρων ποιοτική μάθηση και ανταγωνιστική οικονομία της γνώσης. Παρατηρούμε ότι δεν τίθεται το ερώτημα από τους Σχολικούς Συμβούλους για το τι ακριβώς εννοούν οι δύο οργανισμοί με τον όρο ποιοτική μάθηση την οποία καλείται άλλωστε ο εκπαιδευτικός να υποστηρίξει. Και αυτό έχει σημασία επειδή η έννοια αυτή δεν είναι ουδέτερη, αλλά προσδιορίζεται με βάση το επιθυμητό μοντέλο εκπαίδευσης που σε σημαντικό βαθμό προσδιορίζεται με βάση το κυρίαρχο κοινωνικοοικονομικό και πολιτισμικό μοντέλο. Σε αυτή την περίπτωση μπορούμε να υποθέσουμε ότι είτε έχουν σχετική πληροφόρηση (π.χ. από σχετικά κείμενα και διακηρύξεις των οργανισμών), είτε ότι θεωρούν ότι υπάρχει λίγο έως πολύ ένας κοινά αποδεκτός προσδιορισμός για την ποιοτική μάθηση, άρα δεν χρειάζεται να το θέσουν ή ότι το προσδιορίζουν με βάση την αναφορά στον όρο «ανταγωνιστική οικονομία της γνώσης».

Για την ανταγωνιστική οικονομία της γνώσης θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε ότι, όπως προκύπτει από σχετικά κείμενα τόσο της Ε.Ε. όσο και του Ο.Ο.Σ.Α., φαίνεται να αποτελεί τον πυρήνα του κοινωνικοοικονομικού μοντέλου που προκρίνουν. Χαρακτηριστικά στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισαβόνας το 2002 τέθηκε ως στόχος να καταστεί η Ευρωπαϊκή Ένωση η δυναμικότερη και ανταγωνιστικότερη οικονομία στον κόσμο με κοινωνική συνοχή και προσφορά περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας (Ζμας, 2007). Ακόμη ο Ο.Ο.Σ.Α. από το 2000 αναδεικνύει τον ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο των εκπαιδευτικών και τη συσχέτισή του με τις επιδόσεις των μαθητών στο πλαίσιο μιας ανταγωνιστικής οικονομίας της γνώσης για παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης (Robertson, 2012b· Liakopoulou, 2011b· Malm, 2009).

Όσο αφορά στον βαθμό καθορισμού της ποιοτικής μάθησης από τους εκπαιδευτικούς φαίνεται να υπάρχει καθολική παραδοχή ότι αυτός είναι ιδιαίτερα σημαντικός. Η εσωτερική διαφοροποίηση ανάμεσα στους Σχολικούς Συμβούλους έγκειται στην απομόνωση του εκπαιδευτικού ως κυρίαρχου παράγοντα που διαμορφώνει κατάλληλο μαθησιακό περιβάλλον για ποιοτική μάθηση από μία πλευρά και την συμπερίληψη και άλλων παραγόντων εκτός του εκπαιδευτικού στη διαμόρφωση αυτού του περιβάλλοντος και εξ αιτίας αυτού στον σχετικό μετριάσμο της δικής του συμβολής αλλά και ευθύνης από άλλη μεριά.

Περνώντας στη συζήτηση σχετικά με τις απόψεις των Σχολικών Συμβούλων για τα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών θα αναφέρουμε

ότι στο κεφάλαιο που αφορούσε στην ανάλυση των δεδομένων της έρευνας τα κατατάξαμε σε δύο μεγάλες κατηγορίες: τα γενικά χαρακτηριστικά και τα χαρακτηριστικά που συνδέονται με την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών. Ξεκινώντας από τις απόψεις των Σχολικών Συμβούλων για τα γενικά χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών θα παρατηρήσουμε ότι όσα προτάσσονται από την Ε.Ε. και τον Ο.Ο.Σ.Α. γίνονται αποδεκτά από τους Σχολικούς Συμβούλους. Είναι, όμως, σημαντικό στο σημείο αυτό να τονίσουμε την κριτική προσέγγιση με την οποία επενδύουν την αποδοχή τους αυτή και η οποία καταλήγει και στην πρόταση από πλευράς τους και άλλων χαρακτηριστικών τα οποία δεν αναφέρονται ως προτεινόμενα από τους δύο οργανισμούς και τα οποία κατά τη γνώμη τους έχουν ιδιαίτερη βαρύτητα.

Αναλυτικότερα για την παιδαγωγική επάρκεια και τη γνώση των διδακτικών αντικειμένων θέτουν και τη διάσταση της επικαιροποίησης των γνώσεων, αναγνωρίζοντας την αναγκαιότητα κάλυψης των σύγχρονων εκπαιδευτικών αναγκών με έναν μαθητικό πληθυσμό, ο οποίος είναι πλέον σε θέση να αναζητήσει τη γνώση από πολλές διαφορετικές πηγές που συχνά φαίνονται πιο θελκτικές από το ίδιο το σχολείο (π.χ. νέες τεχνολογίες). Για τη δια βίου μάθηση, αφού αναγνωρίζουν σημαντικά της πλεονεκτήματα, όπως η ενίσχυση της αυτοπεποίθησης των εκπαιδευτικών και η ανταπόκριση στα εκπαιδευτικά ζητούμενα των καιρών, τοποθετούνται κριτικά σε προσεγγίσεις που συχνά συναντούμε σχετικά με τη δια βίου μάθηση. Ειδικότερα προσεγγίζουν ολιστικά τη δια βίου μάθηση αποδίδοντάς της λειτουργία όχι απλά κατάρτισης αλλά ολοκλήρωσης της προσωπικότητας των εκπαιδευτικών. Ακόμη πιθανώς ορμώμενοι από την εμπειρία που έχουν συλλέξει τόσο ως εκπαιδευτικοί όσο και ως επιμορφωτές, και διοργανωτές επιμορφωτικών δράσεων θέτουν ζητήματα που αφορούν σε παθογένειες του συστήματος επιμόρφωσης στη χώρα μας όπως η έλλειψη ολοκληρωμένου σχεδιασμού επιμορφωτικής πολιτικής και η αναποτελεσματική διαχείριση προγραμμάτων δια βίου μάθησης με καλλιέργεια νοοτροπίας συλλογής πιστοποιητικών και βεβαιώσεων.

Για το χαρακτηριστικό των διαχειριστικών ικανοτήτων στο επίπεδο της τάξης θεωρούμε ότι το συνδέουν με την παιδαγωγική κατάρτιση και την γνώση του διδακτικού αντικειμένου. Αυτά, κατά τη γνώμη μας, κρίνονται απαραίτητα για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση ελκυστικής διδασκαλίας σε συνδυασμό με τις επικοινωνιακές δεξιότητες και την ετοιμότητα για υποστήριξη της συναισθηματικής

έκφρασης των μαθητών που σύμφωνα με τους σχολικούς Συμβούλους αποτελούν προϋποθέσεις αποτελεσματικής διαχείρισης της τάξης.

Όσο αφορά στην αξιοποίηση της γνώσης και της τεχνολογίας αναγνωρίζουν βασικά πλεονεκτήματα στη διαμόρφωση σύγχρονων περιβαλλόντων μάθησης με την αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας. Ανάμεσά τους είναι η προνομιακή οδός επικοινωνίας που συνιστούν οι νέες τεχνολογίες κατά την εκπαιδευτική πράξη μεταξύ των εκπαιδευτικών και των μαθητών λόγω της εξοικείωσης των δεύτερων με τη γλώσσα της τεχνολογίας, η παροχή εναλλακτικών δυνατοτήτων διδασκαλίας και μάθησης με χρήση, για παράδειγμα, πολυτροπικών κειμένων, ψηφιακών μικρόκοσμων και μακρόκοσμων αλλά και ψηφιακών κοινοτήτων μάθησης. Διατηρούν παράλληλα κριτική στάση απέναντι στην τεχνοκεντρική προσέγγιση που θέτει ως στόχο τον ψηφιακό-πληροφορικό αλφαριθμητισμό και φαίνεται να υιοθετούν περισσότερο το ολοκληρωμένο ή ολιστικό μοντέλο που, όπως οι Τζιμογιάννης, (2002) και Κόμης και Μικρόπουλος (2001), αναφέρουν αποτελεί την προσέγγιση της ένταξης των Τ.Π.Ε. σε όλα τα μαθήματα ως έκφραση μιας διαθεματικής και ολιστικής προσέγγισης της μαθησιακής διαδικασίας.

Η συνεργατική αντίληψη των εκπαιδευτικών στην αλληλεπίδραση με τους συναδέλφους τους ως βασικό χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών προτάσσεται τόσο από τον Ο.Ο.Σ.Α. ως μία από τις καλές πρακτικές ιδιαίτερα αποτελεσματικών εκπαιδευτικών (Santiago, 2002) όσο και από την Ε.Ε.. όπου στο κείμενο για τις Κοινές Ευρωπαϊκές Αρχές για την Επάρκεια και την Πιστοποίηση των Εκπαιδευτικών (European Common Principles of Teacher Competences and Qualifications) αναφέρεται ότι ανάμεσα στα άλλα οι εκπαιδευτικοί στην Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να φροντίζουν ώστε να ενισχύουν μέσω της συνεργασίας με τους συναδέλφους τους τη δική τους μάθηση και διδασκαλία (European Commission, 2009). Οι Σχολικοί Σύμβουλοι αναγνωρίζουν ότι η συνεργατική αντίληψη των εκπαιδευτικών συμβάλλει στη διαμόρφωση θετικού σχολικού κλίματος. Στο σημείο αυτό να αναφέρουμε ότι η Looney (2011) σε βιβλιογραφική της επισκόπηση από την οποία προκύπτουν χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών, τα οποία πλαισιώνουν το προφίλ ενός αποτελεσματικού εκπαιδευτικού αναφέρεται επίσης στην ιδιαίτερη σημασία της ετοιμότητας των εκπαιδευτικών για συνεργασία στο σχολικό πλαίσιο και δια αυτής για τη συμβολή τους στην ανάπτυξη θετικού σχολικού κλίματος. Οι Σχολικοί Σύμβουλοι επισημαίνουν ιδιαίτερα την αξία και την αναγκαιότητα της συνεργατικής

αντίληψης στο νέο περιβάλλον που έχει δημιουργηθεί εδώ και μερικά χρόνια και στα δημοτικά σχολεία με την είσοδο εκπαιδευτικών ειδικοτήτων. Εκπαιδευτικών δηλαδή οι οποίοι εργάζονται σχεδόν σε όλους τους τύπους δημοτικών σχολείων: στο πρωινό πρόγραμμα, στα Ολοήμερα, στα σχολεία με Ε.Α.Ε.Π. (Ενιαίο Αναμορφωμένο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα) και έχουν δεχτεί διαφορετική αρχική εκπαίδευση από τους δασκάλους συναδέλφους τους, διδάσκουν διαφορετικά αντικείμενα και η εκπαιδευτική τους εμπειρία πιθανόν να είναι διαφορετική μιας και ένας αριθμός τους προέρχεται από την δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ακόμη διευρύνουν την έννοια της συνεργατικής αντίληψης των εκπαιδευτικών και την θέτουν στο πλαίσιο της ευρύτερης εκπαιδευτικής κοινότητας στην οποία συμπεριλαμβάνονται οι γονείς των μαθητών, εκπαιδευτικοί φορείς και η ευρύτερη κοινωνία. Αυτό κατά τη γνώμη μας ερμηνεύεται με βάση την αντίληψη για σχολείο ανοιχτό στην κοινωνία που αποτελεί σταθερά διακύβευμα των διακηρυγμένων εκπαιδευτικών πολιτικών των οποίων η διαχείριση αποτελεί έργο των Σχολικών Συμβούλων.

Ολοκληρώνοντας με τα προτασόμενα από την Ε.Ε. και τον Ο.Ο.Σ.Α. γενικά χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών, θα συζητήσουμε για τα επιπλέον χαρακτηριστικά που οι Σχολικοί Σύμβουλοι αναδεικνύουν ως σημαντικά. Παρατηρούμε ότι αυτά είναι κυρίως χαρακτηριστικά προσωπικότητας όπως η ενσυναίσθηση, η δημοκρατικότητα, η επιείκεια, το φιλότιμο, το πνεύμα εθελοντισμού οι ικανότητες επικοινωνίας. Σε αυτά έρχονται να προστεθούν ιδιότητες και διαδικασίες αυτοβελτίωσης όπως η αυτοπαρατήρηση και η αυτοαξιολόγηση σε συνδυασμό με τη σταθερή βούληση για δια βίου μάθηση. Ακόμη η ευρεία πολιτισμική παιδεία με συνεπαγόμενη την ευαισθησία και την ετοιμότητα για υποστήριξη παιδιών τα οποία ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες: μαθητές με ειδικές ανάγκες, αλλοδαποί μαθητές, μαθητές Ρομά, κ.ο. Την εικόνα ολοκληρώνουν χαρακτηριστικά, όπως η δημιουργικότητα, η ολιστική προσέγγιση της γνώσης και οι δεξιότητες επιστημονικής έρευνας. Θα προσθέταμε ακόμη την κριτική προσέγγιση των παρεχόμενων πληροφοριών σχετικά με εκπαιδευτικά ζητήματα, όπως του ίδιου του διεθνούς εκπαιδευτικού λόγου που εκφέρεται από διεθνείς οργανισμούς και επενδύεται με σειρά ερευνών, μαθητικών διαγωνισμών κ.ο.

Το σύνολο των επιπλέον χαρακτηριστικών επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών που προκρίνουν οι Σχολικοί Σύμβουλοι οδηγούν, κατά τη γνώμη μας, στην σκιαγράφηση ενός εκπαιδευτικού με ευρύτητα μόρφωσης και κριτική σκέψη ο οποίος, όπως οι Garm και Karlsen (2004) αναφέρουν, διακατέχεται από βαθιά

προσωπική κατανόηση του ρόλου του ως εκπαιδευτικού και έχει εσωτερικεύσει τις κοινές αξίες της τοπικής κοινότητας και της ευρύτερης κοινωνίας παραμένοντας ένα κριτικά σκεπτόμενο άτομο. Πρόκειται για μια ανθρωπιστική προσέγγιση της διδασκαλίας με καθοριστική συμβολή στην δέσμευση, την κινητροδότηση και την αποτελεσματικότητα του εκπαιδευτικού. Ακόμη αποτελεί θεμελιώδη αξία για την ταυτότητα του εκπαιδευτικού, η οποία δοκιμάζεται στις μέρες μας από μια ανταγωνιστική κουλτούρα διδασκαλίας τεχνοκρατικού τύπου, επικεντρωμένη μονοδιάστατα στη διαχείριση της τάξης, τη γνώση του ειδικού διδακτικού αντικειμένου και τα αποτελέσματα των εξετάσεων των μαθητών (Day, 2002 στο Pantić & Wubbels, 2012, σελ. 697). Ειδικότερα, για το τελευταίο που συχνά αποτελεί το μέτρο των μαθησιακών αποτελεσμάτων των μαθητών ο Klees (2012) αναφέρει ότι το είδος των μετρήσεων αλλά και ο περιορισμός των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων σε συγκεκριμένα σημαντικά αλλά όχι μοναδικά αντικείμενα (λείπουν άλλα όπως η κριτική και ανώτερης τάξης σκέψη, η δημιουργικότητα, η συνείδηση πολίτη, η αλληλεγγύη, η ενσυναίσθηση, η αυτοπειθαρχία, η αυτοαποτελεσματικότητα κ.α.) προσομοιάζει σε μια εκδοχή της εκπαιδευτικής στρατηγικής των ΗΠΑ «No Child Left Behind», η οποία σύμφωνα με αρκετούς ερευνητές (Au, 2009· Darling-Hammond, 2010· Ravitch, 2010, στο Klees, 2012, σελ. 156) έριξε όλο το βάρος στην εξεταστική διαδικασία χωρίς ουσιαστικά αποτελέσματα για την πρόοδο των σχολείων.

Στη συζήτηση σχετικά με τις απόψεις των Σχολικών Συμβούλων για τα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών στη φάση της επαγγελματικής τους ανάπτυξης επιχειρούμε την ερμηνεία των προσεγγίσεών τους τόσο για τα προτασόμενα από την Ε.Ε. και τον Ο.Ο.Σ.Α. κοινά χαρακτηριστικά, όπως η παρακολούθηση της επιστημονικής εξέλιξης, η υιοθέτηση αποτελεσματικών πρακτικών και ο πειραματισμός με νέες διδακτικές μεθόδους, διδακτικές στρατηγικές και τεχνικές διαχείρισης της τάξης όσο και για εκείνα τα επιπλέον χαρακτηριστικά που προκρίνουν οι ίδιοι.

Οι Σχολικοί Σύμβουλοι θεωρούν την παρακολούθηση της επιστημονικής εξέλιξης από τους εκπαιδευτικούς σημαντική και απαραίτητη διαδικασία της επαγγελματικής τους ανάπτυξης, μιας και τους παρέχει τη δυνατότητα να αναδιαμορφώνουν με επικαιροποιημένη γνώση τα μαθησιακά περιβάλλοντα τα οποία σχεδιάζουν. Επισημαίνουν παράλληλα την αναγκαιότητα επιμορφωτικής υποστήριξης των εκπαιδευτικών στη διαδικασία αυτή με αξιοποίηση πρακτικών δια

βίου μάθησης, ελεύθερη πρόσβαση σε επιστημονικές πηγές αλλά ακόμη και συμμετοχής τους με το ρόλο του εκπαιδευτικού – ερευνητή στη διαμόρφωση της ίδιας της επιστημονικής εξέλιξης. Στο σημείο αυτό μπορούμε να υποθέσουμε ότι διαδικασίες όπως η συμμετοχή εκπαιδευτικών ως ερευνητών στο πλαίσιο ερευνών – δράσης σε συνεργασία π.χ. με πανεπιστήμια θα μπορούσε να υποστηρίξει την ερευνητική διάσταση της διδασκαλίας και να παραγάγει νέα επιστημονικά δεδομένα στο χώρο της διδακτικής και γενικότερα της παιδαγωγικής.

Στο χαρακτηριστικό των αποτελεσματικών πρακτικών σημαντικό μέρος των Σχολικών Σύμβουλων υιοθετεί κριτική στάση όσο αφορά τόσο στην επιλογή του όρου όσο και στη λογική που εκφράζει. Σχετικά με την επιλογή του όρου θεωρούν ότι υπήρξε δανεισμός στην παιδαγωγική ορολογία από την ορολογία της αγοράς και της οικονομίας. Σχετικά ο Ζμας (2007, σελ. 15) και η Connell (2009, σελ. 219-220) αναφέρουν ότι ο διεθνής εκπαιδευτικός λόγος στο σημείο που έχει επηρεαστεί από τη γλώσσα της οικονομίας χρησιμοποιεί στα κείμενά του έννοιες όπως «ευκαιρίες», «ανταγωνιστικότητα», «συμπράξεις», «απόδοση λόγου», «αποτελεσματικότητα», «αποδοτικότητα», «έλεγχος κόστους – κέρδους», «ευελιξία», κ.ο. Ένα άλλο σημείο στο οποίο ασκείται κριτική από τους Σχολικούς Συμβούλους αφορά στην αμφισβήτηση της δυνατότητας γενίκευσης και μεταφοράς των αποτελεσματικών πρακτικών από ένα εκπαιδευτικό πλαίσιο σε ένα άλλο χωρίς να ληφθούν υπόψη οι διαφορές μεταξύ τους.

Τόσο ο Ο.Ο.Σ.Α. όσο και η Ε.Ε. αναδεικνύουν μέσα από κείμενά τους τις νέες διδακτικές μεθόδους και τεχνικές διαχείρισης της τάξης σε σημαντικά χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας στο στάδιο της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών (OECD, 2005· European Commission, 2009). Θετικά τοποθετούνται και οι Σχολικοί Σύμβουλοι στο θέμα αυτό θέτοντας από την πλευρά τους κάποιες επισημάνσεις. Αυτές αφορούν αρχικά στις θετικές συνέπειες για τον ίδιο τον εκπαιδευτικό όπως η ενίσχυση της αυτοαποτελεσματικότητάς του και η συμβολή στη διαμόρφωση μιας προσωπικής διδακτικής ταυτότητας και ενός μοντέλου εκπαιδευτικού – ερευνητή. Για την προδικασία εφαρμογής των νέων διδακτικών μεθόδων και τεχνικών διαχείρισης της τάξης οι Σχολικοί Σύμβουλοι επισημαίνουν την αναγκαιότητα ύπαρξης μιας παιδαγωγικά οργανωμένης διαδικασίας η οποία θα περιλαμβάνει πρόβλεψη, σχεδιασμό, αναστοχασμό με κριτική και αξιολογική προσέγγιση σχετικά με τα προσδοκώμενα και τα τελικά αποτελέσματα χωρίς από την άλλη να αναχαιτίζει τη διάθεση του εκπαιδευτικού να

αναλάβει τη διακινδύνευση στην παιδαγωγική του αναζήτηση. Μια τελευταία επισήμανση αφορά στην κριτική όσον αφορά την άκαμπτη δομή του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος και τους σχετικά μικρούς βαθμούς ελευθερίας που προσφέρει για διαδικασίες παιδαγωγικής δοκιμής και πειραματισμού.

Τα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών εμφανίζονται συχνά ως συναφή, ακόμη και ταυτιζόμενα με τα κριτήρια αξιολόγησης τους (Storey, 2006). Για τον λόγο αυτό κρίνουμε ως σημαντική τη συζήτηση για τις απόψεις των Σχολικών Συμβούλων σχετικά με την πρόθεση και τις προσπάθειες διεθνών οργανισμών να διαμορφώσουν κοινά, διεθνή κριτήρια αξιολόγησης των εκπαιδευτικών. Λόγους για τη διαμόρφωση κοινών διεθνών κριτηρίων αξιολόγησης των εκπαιδευτικών βασίζουν οι διεθνείς οργανισμοί σε έρευνές τους όπως για παράδειγμα σχετική έρευνα του Ο.Ο.Σ.Α. σε εκπαιδευτικούς αναφορικά με την αξιολόγησή τους. Σε αυτή ένα σημαντικό μέρος τους φαίνεται να μην είναι ικανοποιημένο από τις διαδικασίες αξιολόγησής τους, αφού θεωρούν ότι οι μέθοδοι που αξιοποιήθηκαν για το σκοπό αυτό δεν ήταν αποτελεσματικοί και οι ίδιοι δεν δέχτηκαν από τους αξιολογητές τους την κατάλληλη ανατροφοδότηση (Looney, 2011).

Ως απάντηση στο ζήτημα που προκύπτει θέτουν, όπως σε σχετικό παράδειγμα του Ο.Ο.Σ.Α. που παραθέτουμε, προτάσεις για την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών προτείνοντας εργαλεία αξιολόγησης, εφιστώντας την προσοχή στην καλή εκπαίδευση των αξιολογητών, στην αποσαφήνιση των απαιτούμενων επαγγελματικών κριτηρίων, την επιβράβευση των εξαιρετικών επιδόσεων. Επιπλέον στα ανάλογα κείμενα επισημαίνεται η ανάγκη αντιμετώπισης του προβλήματος των εκπαιδευτικών με χαμηλή απόδοση μέσω της αναβάθμισης της αρχικής τους εκπαίδευσης αλλά και της δυνατότητας απομάκρυνσής τους από το σχολικό σύστημα ή της μετακίνησής τους σε μη διδακτικά καθήκοντα. Ακόμη τονίζεται η ιδιαίτερη αξία και σημασία της αξιολόγησης των εκπαιδευτικών και η επίδραση που αυτή μπορεί να ασκήσει στη διδασκαλία και στα μαθησιακά αποτελέσματα (OECD, 2005 · OECD, 2013).

Όσο αφορά τις απόψεις των Σχολικών Συμβούλων για το θέμα, θα πρέπει αρχικά να αναφέρουμε ότι είναι αναμενόμενο να υπάρχει σχετικός προβληματισμός τους, μιας και το νομικό πλαίσιο της λειτουργίας τους ως θεσμός ορίζει ότι έχουν ανάμεσα στις άλλες και αρμοδιότητες αξιολόγησης των εκπαιδευτικών της περιφέρειάς τους (Ν.1304/1982, Ν.1566/1985, Ν.2525/1997, Φ. 353/2002). Ακόμη

μόλις πρόσφατα συμμετείχαν σε μία διαδικασία αξιολόγησης, η οποία στο μεταξύ έχει καταργηθεί χωρίς να ολοκληρωθεί και η οποία προέβλεπε εκτός από την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου της σχολικής μονάδας και την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών στο παιδαγωγικό και διδακτικό τους έργο από τον Σχολικό Σύμβουλο (Π.Δ. 152/2013).

Κρίνεται αναγκαίο να εξεταστεί με προσοχή η θετική τοποθέτησή των περισσότερων από αυτούς σχετικά με την διαμόρφωση κοινών διεθνών κριτηρίων αξιολόγησης των εκπαιδευτικών από τους διεθνείς οργανισμούς μιας και αυτή τελεί υπό όρους. Θεωρούμε ότι, όπως αναφέραμε και σε προηγούμενο σημείο στην ενότητα της συζήτησης, οι Σχολικοί Σύμβουλοι προκρίνουν περισσότερο έναν γνωμοδοτικό, τεχνοκρατικό ρόλο για τους διεθνείς οργανισμούς και υπό την έννοια αυτή αποδέχονται την συμβολή τους στην αναζήτηση διεθνών και κοινών κριτηρίων αξιολόγησης των εκπαιδευτικών. Ακόμη δίνουν ιδιαίτερα μεγάλη έμφαση στην συμπερίληψη, στη διαμόρφωση των κριτηρίων αυτών, παραμέτρων που ορίζονται στο εθνικό πλαίσιο από τοπικά χαρακτηριστικά, πολιτισμικές ιδιαιτερότητες, ιδιαίτερα κοινωνικά χαρακτηριστικά, υποδομές, την ψυχοσύνθεση των εκπαιδευτικών, την αρχική τους εκπαίδευση, την διαδικασία επαγγελματικής τους ένταξης αλλά και επαγγελματικής τους ανάπτυξης όπως ακόμη και την δυνατότητα να εκφράσουν άποψη και να έχουν ρόλο στη διαδικασία αυτή οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί.

Τόσο από την ομάδα των Σχολικών Συμβούλων στην οποία αναφερθήκαμε στην προηγούμενη παράγραφο όσο και από εκείνη που στέκεται αρνητικά στην αναζήτηση κοινών διεθνών κριτηρίων αξιολόγησης των εκπαιδευτικών φαίνεται να υπάρχει η ανάγκη για νέες προτάσεις στο ζήτημα αυτό. Κατά τη γνώμη μας είναι σημαντικό, όπως η Connell (2009) αναφέρει, να κατανοηθεί ότι ο εκπαιδευτικός είναι μέρος ενός συνόλου με το οποίο αλληλεπιδρά και για το λόγο αυτό η επίδοσή του δεν μπορεί να μετρηθεί χωρίς τη συνεκτίμηση του πλαισίου μέσα στο οποίο υπάρχει και λειτουργεί. Ακόμη, σύμφωνα με τους Collinson et.al. (2009), η αναζήτηση νέων μορφών αξιολόγησης των εκπαιδευτικών, όπου εκείνοι θα αντιμετωπίζονται όχι ως εποπτευόμενοι εργαζόμενοι αλλά ως συνάδελφοι επαγγελματίες λαμβάνει στην εποχή μας απαντήσεις όπως η αμοιβαία εκπαίδευση (peer coaching), η αυτοαξιολόγηση, οι μελέτες περίπτωσης, οι έρευνες δράσης, οι ομάδες μελέτης, τα πορτφόλιο των εκπαιδευτικών, η συμμετοχή των επαγγελματιών ενώσεων των εκπαιδευτικών.

5.3 Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα

Όπως ήδη στη εισαγωγή της εργασίας έχουμε αναφέρει, η βιβλιογραφική μας επισκόπηση όσον αφορά στην αναζήτηση ερευνών σχετικών με τις απόψεις στελεχών της εκπαίδευσης για τον προσδιορισμό της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών υπό την επίδραση του διεθνούς εκπαιδευτικού λόγου έχει δείξει ότι είναι περιορισμένος ο αριθμός τους και αυτές αναφέρονται κυρίως στις απόψεις διευθυντών σχολείων για την επαγγελματική επάρκεια νεοεισερχόμενων στο επάγγελμα εκπαιδευτικών. Η διαπίστωση αυτή μας οδηγεί στο να θεωρούμε ότι στο συγκεκριμένο θέμα υπάρχει αρκετά ευρύ πεδίο για έρευνα. Μάλιστα θα μπορούσε αυτή να αφορά και στις απόψεις για το θέμα και άλλων, εκτός των Σχολικών Συμβούλων, στελεχών της εκπαίδευσης, όπως των διευθυντών στα ελληνικά σχολεία αλλά και ανώτερων διοικητικών στελεχών όπως οι διευθυντές εκπαίδευσης και οι περιφερειακοί διευθυντές εκπαίδευσης αλλά και στελεχών με ερευνητικό αλλά και καθοδηγητικό ρόλο όπως τα στελέχη του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής. Ακόμη θα ήταν εξαιρετικά ενδιαφέρον να ανιχνευτούν οι απόψεις των ίδιων των εκπαιδευτικών της τάξης για το διεθνή εκπαιδευτικό λόγο για την επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών όπως και οι απόψεις συνδικαλιστικών στελεχών των εκπαιδευτικών ομοσπονδιών για το ίδιο θέμα.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

- Ανδρέου, Α., Παπακωνσταντίνου, Γ. (1994). *Εξουσία και οργάνωση – διοίκηση του εκπαιδευτικού συστήματος*. Αθήνα: Νέα Σύνορα.
- Βοζαίτης, Γ. & Υφαντή, Α. (2013). Ανασκοπώντας τη συζήτηση για την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών. *Νέα Παιδεία*, 146, 15-44
- Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (2007). *Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Βελτίωση της ποιότητας κατάρτισης των εκπαιδευτικών*. Βρυξέλλες
- Ζμας, Α. (2007). *Παγκοσμιοποίηση και Εκπαιδευτική Πολιτική*. Αθήνα: Μεταίχμιο
- Ζμας, Α. (2009). Επαγγελματική επάρκεια εκπαιδευτικών: ευρωπαϊκές εξελίξεις και επιταγές. *Παιδαγωγική Επιθεώρηση* 48, 7-24.
- Κόμης, Β. & Μικρόπουλος, Α. (2001). *Πληροφορική στην Εκπαίδευση*. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- Κούτρα, Χ. & Μίδορο, Β. (2001). *Νέες Τεχνολογίες της πληροφορίας στη σχολική εκπαίδευση: Η ευρωπαϊκή και η διεθνής πραγματικότητα*. Αθήνα: Ίδρυμα Μελετών Λαμπράκη.
- Mason, J. (2003). *Η διεξαγωγή της ποιοτικής έρευνας* (μετάφρ. Ε. Δημητριάδου). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Μούτσιος, Σ. (2010). Διεθνής εκπαίδευση και νεοφιλελευθερισμός: θεσμοί, πολιτικές, σχέσεις εξουσίας. *Συγκριτική και Διεθνής Εκπαιδευτική Επιθεώρηση* 15, 13-36
- Ξωχέλλης, Π. (2007). Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στην Ελλάδα από τη μεταπολίτευση έως σήμερα. Στο: Χαραλάμπους, Δ. (επιμ.). *Μεταπολίτευση και Εκπαιδευτική Πολιτική* (σσ. 179-190). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.,.
- Σαραφίδου, Ο. (2011). *Συνάρθρωση ποσοτικών και ποιοτικών προσεγγίσεων. Η εμπειρική έρευνα*. Αθήνα: Gutenberg
- Σταμέλος, Γ. & Βασιλόπουλος, Α. (2004). *Ευρωπαϊκή Εκπαιδευτική Πολιτική. Συγκρότηση, Θεματολογία, Μεθοδολογία υλοποίησης. Επιδράσεις στην ελληνική εκπαίδευση και κατάρτιση*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Σολομωνίδου, Χ. (2001). *Σύγχρονη Εκπαιδευτική Τεχνολογία. Υπολογιστές και μάθηση στην Κοινωνία της Γνώσης*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Κώδικας.

- Τζιμογιάννης, Α. (2002). Προετοιμασία του Σχολείου της Κοινωνίας της Πληροφορίας. Προς ένα Ολοκληρωμένο Μοντέλο Ένταξης των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στο Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα. *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, τχ. 122, 55-65.
- Τσαούσης, Δ. (2007). *Η εκπαιδευτική πολιτική των Διεθνών Οργανισμών. Παγκόσμιες και ευρωπαϊκές διαστάσεις*. Αθήνα: Gutenberg.
- Υφαντή, Α. & Φωτοπούλου, Β. (2011). Διερευνώντας τις αντιλήψεις εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για τον επαγγελματισμό και την επαγγελματική ανάπτυξη. Μια εμπειρική μελέτη. *ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ – θεωρία & πράξη*, τχ. 4, 70-83.

Ξενόγλωσση

- Atton, T. & Fidler, B. (2005). *Poorly performing staff in schools and how to manage them: Capability, competence and motivation*. London: Routledge.
- Aydarova, O. (2014). Universal principles transform national priorities: Bologna Process and Russian teacher education. *Teaching and Teacher Education*, 37, 64-75.
- Ballantyne, R., Thompson, R. & Taylor, P. (1998). Principals' conceptions of competent beginning teachers. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 26(1), 51-64.
- Bates, R. (2008). Teacher education in a global context: Towards a defensible theory of teacher education. *Journal of education for teaching*, 34(4), 277-293.
- Beech, J. (2009). Who is strolling through the global garden? International agencies and educational transfer. In: Cowen, R. & Kazamias, A. M. (Eds.). *International handbook of comparative education* (pp. 341-357). Dordrecht: Springer.
- Biesta, G. (2012). The future of teacher education: Evidence, competence or wisdom? *RoSE—Research on Steiner Education*, 3(1).8-21.
- Bourgonje, P., & Tromp, R. (2011). *Quality educators: An international study of teacher competences and standards*. Oxfam Novib.
- Caena, F. (2014). Teacher Competence Frameworks in Europe: policy-as-discourse and policy-as-practice. *European Journal of Education*, 49(3), 311-331.
- Campos, B. P., Kallos, D. & Stephenson, J. (2000). Green paper on teacher education in Europe. Thematic Network on Teacher Education in Europe. In: F. Buchberger (Ed.). *High Quality Teacher Education for High Quality Education and Training - Aims, Context and Overview* (p.p. 1-8). Sweden: Umeå universitet

- Cheng, M. M. H. & Cheung, W. M. (2004). Comparing perceptions: The competence of novice teachers and the expectations of school principals. *Asia Pacific Education Review*, 5(2), 188-199.
- Collinson, V., Kozina, E., Kate Lin, Y. H., Ling, L., Matheson, I., Newcombe, L., & Zogla, I. (2009). Professional development for teachers: A world of change. *European journal of teacher education*, 32(1), 3-19.
- Connell, R. (2009). Good teachers on dangerous ground: Towards a new view of teacher quality and professionalism. *Critical Studies in Education*, 50(3), 213-229.
- Conner, L., & Sliwka, A. (2014). Implications of research on effective learning environments for initial teacher education. *European Journal of Education*, 49(2), 165-177.
- Coolahan, J. (2002). *Teacher Education and the Teaching Career in an Era of Lifelong Learning*. OECD Education Working Papers, No. 2, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/226408628504>
- Council of the European Union (2007). *Conclusions of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States, meeting within the Council of 15 November 2007, on improving the quality of teacher education*. Ανακτήθηκε Μάιος 10, 2015 από <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:300:0006:0009:EN:PDF>.
- Council of the European Union (2008). *Council Conclusions on Preparing Young People for the 21st Century: an agenda for European cooperation on schools*. Ανακτήθηκε Μάιος 10, 2015 από http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/educ/104238.pdf
- Council of the European Union (2009). *Council Conclusions on the Professional Development of Teachers and School Leaders*. Ανακτήθηκε Μάιος 10, 2015 από <http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&t=PDF&gc=true&sc=false&f=ST%2015098%202009%20INIT&r=http%3A%2F%2Fregister.consilium.europa.eu%2Fpd%2Fen%2F09%2Fst15%2Fst15098.en09.pdf>
- Creswell, J. (2009). *Research design. Qualitative, Quantitative and Mixed Methods Approaches*. California: Sage Publications.
- Day, C. (2000). Teachers in the twenty-first century: Time to renew the vision. *Teachers and Teaching: theory and practice*, 6(1), 101-115.

- Dumont, H., Istance, D. & Benavides, F. (eds.) (2010). *The Nature of Learning: Using Research to Inspire Practice*, Educational Research and Innovation, OECD Publishing, Paris. DOI: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264086487-en>
- European Commission (2007). *Improving the quality of teacher education. Communication from the Commission to the Council and the European Parliament*. Ανακτήθηκε Μάιος 10, 2015 από http://www.ateel.org/uploads/EUpolicies/improving_the_quality_of_teacher_education_aug2007.pdf
- European Commission. (2009). *Common european principles for teacher competences and qualifications*. Ανακτήθηκε Μάρτιο 28, 2015 από http://www.ateel.org/uploads/EUpolicies/common_eur_principles_en.pdf
- Fredriksson, U. (2004). Quality education: The key role of teachers. *Education International. Working Papers*, (14).
- Freebody, P. (2003). *Qualitative Research in Education. Interaction and Practice*. London: Sage Publications.
- Garm, N. & Karlsen, G. E. (2004). Teacher education reform in Europe: the case of Norway; trends and tensions in a global perspective. *Teaching and Teacher Education*, 20(7), 731-744.
- Green, A. (1999). Education and globalization in Europe and East Asia: convergent and divergent trends. *Journal of education policy*, 14(1), 55-71.
- Halász, G. & Michel, A. (2011). Key Competences in Europe: interpretation, policy formulation and implementation. *European Journal of Education*, 46(3), 289-306.
- Howe, E. R. & Xu, S. (2013). Transcultural teacher development within the dialectic of the global and local: Bridging gaps between East and West. *Teaching and Teacher Education*, 36, 33-43.
- Hickling-Hudson, A. (2002). Re-visioning from the inside: getting under the skin of the World Bank's Education Sector Strategy. *International Journal of Educational Development*, 22(6), 565-577.
- Ingvarson, L. & Rowe, K. (2008). Conceptualising and evaluating teacher quality: Substantive and methodological issues. *Australian Journal of Education*, 52(1), 5-35.
- Isoré, M. (2009). *Teacher Evaluation: Current Practices in OECD Countries and a Literature Review*. OECD Education Working Papers, No. 23, OECD Publishing. Ανακτήθηκε Μάιος 10, 2015 από <http://dx.doi.org/10.1787/223283631428>

- Kelle, U. (2004). Computer-assisted Analysis of Qualitative Data. In: U. Flick, E. Kardoff & I. Steinke (Eds.). *A Companion to Qualitative Research* (pp. 276-283). London: Sage Publications.
- Klees, S. J. (2012). World Bank and education: Ideological premises and ideological conclusions. *International Perspectives on Education and Society*, 16, 151-171
- Korthagen, F. A. (2004). In search of the essence of a good teacher: Towards a more holistic approach in teacher education. *Teaching and teacher education*, 20(1), 77-97.
- Kunter, M., Klusmann, U., Baumert, J., Richter, D., Voss, T. & Hachfeld, A. (2013). Professional competence of teachers: Effects on instructional quality and student development. *Journal of Educational Psychology*, 105(3), 805-820.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Interviews: Learning the craft of qualitative research interviewing*. California: Sage Publications.
- Liakopoulou, M. (2011b). Teachers' pedagogical competence as a prerequisite for entering the profession. *European Journal of Education*, 46(4), 474-488.
- Loh, J. & Hu, G. (2014). Subdued by the system: Neoliberalism and the beginning teacher. *Teaching and Teacher Education*, 41, 13-21.
- Loomis, S., Rodriguez, J. & Tillman, R. (2008). Developing into similarity: Global teacher education in the twenty-first century. *European Journal of Teacher Education*, 31(3), 233-245.
- Looney, J. (2011). Developing High-Quality Teachers: teacher evaluation for improvement. *European Journal of Education*, 46(4), 440-455.
- Malm, B. (2009). Towards a new professionalism: enhancing personal and professional development in teacher education. *Journal of education for teaching*, 35(1), 77-91.
- Martens, K. (2004). Comparing governance of international organisations: The EU, the OECD and educational policy. Available at: http://edoc.vifapol.de/opus/volltexte/2012/3978/pdf/AP_007_2004.pdf
- Musset, P. (2010), "Initial Teacher Education and Continuing Training Policies in a Comparative Perspective: Current Practices in OECD Countries and a Literature Review on Potential Effects", OECD Education Working Papers, No. 48, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/5kmbp7s47h-en>
- OECD (2002). *Educational Policy Analysis*. Paris: OECD.

- OECD, (2005). *Teachers Matter. Attracting, Developing and Retaining Effective Teachers*. Available at: <http://www.oecd.org/education/school/34990905.pdf>
- OECD, (2007). *Teaching and Learning International Survey (TALIS)*. Available at: <http://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=TALIS>
- OECD, (2009). *Teacher Evaluation: A Conceptual Framework and examples of Country Practices*. Available at: <http://www.oecd.org/education/school/44568106.pdf>
- OECD, (2010). *Programme for International Student Assessment*. Available at: http://www.pisa.oecd.org/pages/0,2987,en_32252351_32235731_1_1_1_1_1,00.html
- OECD, (2013). *Teaching and Learning International Survey TALIS 2013 Conceptual Framework*. Available at: http://www.oecd.org/edu/school/TALIS%20Conceptual%20Framework_FINAL.pdf
- OECD (2014). *Talis 2013 Results: an international Perspective on Teaching and learning*. OECD Publishing. Available at: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264196261-en>
- Panteli, M. A. (2008). *What Would Newly Qualified Teachers Appointed in Cyprus Primary Schools Expect from an Effective School-based Induction Programme? Recommendations for the Introduction of an Effective School-based Induction Programme*. Doctoral dissertation. Open University. Ανακτήθηκε Μάιος 10, 2015 από <http://www.icsei.net/icsei2011/Full%20Papers/0144.pdf>
- Pantić, N. & Wubbels, T. (2012). Competence-based teacher education: A change from Didaktik to Curriculum culture? *Journal of Curriculum Studies*, 44(1), 61-87.
- Paine, L. & Zeichner, K. (2012). The local and the global in reforming teaching and teacher education. *Comparative Education Review*, 56(4), 569-583.
- Renard, L. (2003). Setting new teachers up for failure... or success. *Educational Leadership*, 60(8), 62-64.
- Richter, D., Kunter, M., Klusmann, U., Lüdtke, O. & Baumert, J. (2011). Professional development across the teaching career: Teachers' uptake of formal and informal learning opportunities. *Teaching and teacher education*, 27(1), 116-126.
- Robertson, S. L. (2005). Re-imagining and restriping the future of education: Global knowledge economy discourses and the challenge to education systems. *Comparative Education*, 41(2), 151-170.

- Robertson, S. L. (2012a). Placing teachers in global governance agendas. *Comparative Education Review*, 56(4), 584-607.
- Robertson, S. (2012). Teachers' work, denationalisation, and transformations in the field of symbolic control: A comparative account. *Bristol: Centre for Globalisation, Education and Societies, University of Bristol*. Ανακτήθηκε Ιανουάριος 8, 2015 από <http://susanleerobertson.files.wordpress.com/2012/07/2012-robertson-teachers-denationalisation.pdf>
- Santiago, P. (2002). *Teacher Demand and Supply: Improving Teaching Quality and Addressing Teacher Shortages*. OECD Education Working Papers, No. 1, OECD Publishing.
- Scheerens, J. (2010). *Teachers' professional development: Europe in international comparison*. Luxemburg: European Union
- Schweisfurth, M. (2012). Learner-Centred Education and Teacher Professionalism at the Local–Global In T. Seddon and J. Levin (Eds). *Professionalism and Politics: Global Transitions, National Spaces and Professional Projects*, (p.p. 172-183). New York: Routledge.
- Seidman, I. (2013). *Interviewing as qualitative research: A guide for researchers in education and the social sciences*. New York: Teachers College Press.
- Solbrekke, T. D. & Sugrue, C. (2014). Professional accreditation of initial teacher education programmes: Teacher educators' strategies - Between 'accountability' and 'professional responsibility'? *Teaching and Teacher Education*, 37, 11-20.
- Stéger, C. (2014). Review and Analysis of the EU Teacher-related Policies and Activities. *European Journal of Education*, 49(3), 332-347.
- Storey, A. (2006). The search for teacher standards: A nationwide experiment in the Netherlands. *Journal of Education Policy*, 21(2), 215-234.
- Struyven, K. & De Meyst, M. (2010). Competence-based teacher education: Illusion or reality? An assessment of the implementation status in Flanders from teachers' and students' points of view. *Teaching and Teacher Education*, 26(8), 1495-1510.
- Tatto, M. T. (2006). Education reform and the global regulation of teachers' education, development and work: A cross-cultural analysis. *International Journal of Educational Research*, 45(4), 231-241.
- Tickle, L. (2001). Professional qualities and teacher induction. *Journal of In-Service Education*, 27(1), 51-64.

- Tonna, M. A. (2007). Teacher education in a globalised age. *Journal for Critical Education Policy Studies*, 5(1), 1-28.
- World Bank (2011). *Learning for All: Investing in People's Knowledge and Skills to Promote Development: World Bank Group Education Strategy 2020*. Ανακτήθηκε Μάιος 10, 2015 από <http://documents.worldbank.org/curated/en/2011/01/15048679/learning-all-investing-peoples-knowledge-skills-promote-development-world-bank-group-education-strategy-2020-executive-summary>
- World Bank, (2013). *What Matters Most for Teacher Policies: A Framework Paper. SABER Working Paper Series*. Ανακτήθηκε Μάιος 8, 2015 από http://siteresources.worldbank.org/EDUCATION/Resources/278200-1290520949227/7575842-1365797649219/Framework_SABER-Teachers_Apr.13.pdf
- Zhao, Y. (2010). Preparing globally competent teachers: A new imperative for teacher education. *Journal of Teacher Education*, 61(5), 422-431.
- Zogla, I. (2009). Professional development for teachers: a world of change. *European Journal of Teacher Education*, 32(1), 3-19.

Νόμοι – Υπουργικές Αποφάσεις

- Ο περί επιστημονικής – παιδαγωγικής καθοδήγησης και της διοίκησης στη Γενική και τη Μέση Τεχνική – Επαγγελματική Εκπαίδευση Νόμος. (1982, Δεκέμβριος 7). Εφημερίδα της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας, Ν. 1304, σσ. 1227-1232.
- Ο περί της δομής και λειτουργίας της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης Νόμος. (1985, Σεπτέμβριος 30). Εφημερίδα της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας, Ν. 1566, σσ. 2583-2584.
- Ο περί Ενιαίου Λυκείου, πρόσβασης των αποφοίτων του στη Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου Νόμος. (1997, Σεπτέμβριος 23). Εφημερίδα της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας, Ν. 2525 σσ. 6675 – 6667.
- Η περί καθορισμού των ειδικότερων καθηκόντων και αρμοδιοτήτων των προϊσταμένων των περιφερειακών υπηρεσιών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, των διευθυντών και υποδιευθυντών των σχολικών μονάδων και ΣΕΚ και των συλλόγων των διδασκόντων Υπουργική Εγκύκλιος. (2002, Οκτώβριος 8). Φ353/1/324/105657/Δ1/08-10-2002 ΥΠ.Ε.Π.Θ. ΦΕΚ 1340 τ. Β' σσ.10-17.

Το περί αξιολόγησης των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης Προεδρικό Διάταγμα. (2013, Νοέμβριος 5). Εφημερίδα της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας Π.Δ. 152 σ.σ. 4107-4134.

Παραρτήματα

Πίνακες

Πίνακας 1: Αριθμός συμμετεχόντων και ποσοστό

Εκπαιδευτική Περιφέρεια	Συνολικός Αριθμός Σχολικών Συμβούλων	Αριθμός Σχολικών Συμβούλων που συμμετείχαν στη συνέντευξη	Ποσοστό %
Λάρισας	8	7	87,5
Βόλου	5	4	80
Τρικάλων	5	1	20
Καρδίτσας	5	3	60
Σύνολο	23	15	65

Πίνακας 2: Εμπειρία Σχολικών Συμβούλων

Περιγραφή δεδομένων σε έτη	Σχολικοί σύμβουλοι
Μέσος όρος εργασιακής προϋπηρεσίας	29,3
όρια διαστήματος εργασιακής προϋπηρεσίας	Min 26 – Max 32
Μέσος όρος προϋπηρεσίας ως Σ.Σ	5,1
όρια διαστήματος προϋπηρεσίας ως Σ.Σ	Min 0,5 – Max 8

Πίνακας 3: Τυπικά προσόντα Σχολικών Συμβούλων

Περιγραφή δεδομένων	Σχολικοί σύμβουλοι Απόλυτη συχνότητα	Ποσοστό %
Παιδαγωγική Ακαδημία και πτυχίο Εξομοίωσης	15	100
2 ^ο Πτυχίο ΑΕΙ	9	60
Μεταπτυχιακό Δίπλωμα	12	80
Διδακτορικό Δίπλωμα	9	60
Διδασκαλείο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης	10	67
Γνώση Ξένης Γλώσσας (Άριστο Επίπεδο)	7	47
Γνώση Ξένης Γλώσσας (Πολύ Καλό Επίπεδο)	11	73
Πιστοποίηση στους Η/Υ (Επίπεδο 1)	15	100
Πιστοποίηση στους Η/Υ (Επίπεδο 2)	13	87

Πίνακας 4: Προϋπηρεσία Σχολικών Συμβούλων σε θέσεις ευθύνης

Θέσεις ευθύνης	Σχολικοί σύμβουλοι Απόλυτη συχνότητα	Ποσοστό %
Διευθυντής Δημοτικού Σχολείου	8	53
Υποδιευθυντής Δημοτικού Σχολείου	2	13
Προϊστάμενος Ολιγοθέσιου Σχολείου	12	80
Διευθυντής/Υποδιευθυντής Π.Ε.Κ.	1	7
Προϊστάμενος Γραφείου Εκπαίδευσης	1	7
Υπεύθυνος Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης	1	7

Πίνακας 5: Οδηγός συνέντευξης – 1^η απόπειρα

Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ ΣΤΟΝ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ: ΑΠΟΨΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΟΔΗΓΟΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Σύντομη εισαγωγή.

A. Δημογραφικά στοιχεία

Πόσα χρόνια υπηρετείτε στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση;

2. Πόσα χρόνια υπηρετείτε ως Σχολικός/ή Σύμβουλος;

Έχετε αναλάβει άλλη θέση ευθύνης, εκτός του/της Σχολικού Συμβούλου στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση;

4. Αν ναι για πόσα χρόνια;

B. Επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών. Γενικά στοιχεία

Θεωρείτε ότι ο καθορισμός και η αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών είναι ζητήματα που αφορούν αποκλειστικά μια χώρα ή αποτελούν και θέματα στα οποία εμπλέκονται και διεθνείς οργανισμοί;

Συμφωνείτε με μια ενδεχόμενη εμπλοκή των διεθνών οργανισμών στον καθορισμό και την αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών;

Δ. Επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών και εκπαιδευτικός λόγος της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α.

Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η ενημέρωσή σας για τον εκπαιδευτικό λόγο της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α. για την επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών είναι αναγκαία;

Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η ενημέρωσή σας για τον εκπαιδευτικό λόγο της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α. για την επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών είναι ικανοποιητική;

Με ποιους τρόπους θεωρείτε ότι μπορείτε ή θα έπρεπε να ενημερωθείτε για τον εκπαιδευτικό λόγο της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α. γενικότερα και ειδικότερα για τις θέσεις της για την επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών;

Για την Ε.Ε. και τον Ο.Ο.Σ.Α. τα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας του

εκπαιδευτικού αφορούν στη γνώση του διδακτικού αντικειμένου , τις παιδαγωγικές δεξιότητες, τη δια βίου μάθηση, τη συνεργατικότητα, τη διάθεση για έρευνα και καινοτομία, τη συμβολή στην ανάπτυξη του σχολείου, τις ικανότητες διεύθυνσης τάξης και σχολείου, την ετοιμότητα και ικανότητα για αυτοκριτική, την ενσυναίσθηση και δέσμευση σχετικά με την αναγνώριση της αξιοπρέπειας του άλλου.

Συμφωνείτε με τις θέσεις της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α για το θέμα; Για ποιον λόγο;

Γίνονται προσπάθειες για την εύρεση κοινών κριτηρίων αξιολόγησης των εκπαιδευτικών σε διεθνές επίπεδο με βάση τα κοινά χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών. Συμφωνείτε με αυτό; Για ποιο λόγο;

Θεωρείτε ότι ο εκπαιδευτικός λόγος της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α για τον προσδιορισμό της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών μπορεί να επιδρά στην διαμόρφωση των πολιτικών για την επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών στη χώρα μας; Με ποιους τρόπους;

Θεωρείτε ότι ο εκπαιδευτικός λόγος της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α για τον προσδιορισμό της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών πρέπει να επιδρά στην διαμόρφωση των πολιτικών για την επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών στη χώρα μας; Με ποιους τρόπους;

Ποια είναι κατά τη γνώμη σας τα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας τα οποία πρέπει να αποτελούν στόχο της εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών στα παιδαγωγικά τμήματα;

Η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α θεωρούν ότι στη διαδικασία εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών πρέπει να προκρίνονται χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας όπως : Σύνδεση θεωρίας με έρευνα και πράξη, πολυθεματική εκπαίδευση (ευρεία γνώση διδακτικού αντικειμένου και παιδαγωγικής, υποστήριξη και καθοδήγηση μαθητών, επίγνωση κοινωνικών και πολιτισμικών παραμέτρων της εκπαίδευσης), καινοτόμες προσεγγίσεις (ιδιαίτερη έμφαση στην πειραματική προσέγγιση σε μικρές ομάδες και διάχυση καλών πρακτικών, αξιοποίηση ΤΠΕ). Συμφωνείτε με αυτό; Για ποιο λόγο;

Θεωρείτε ότι ο εκπαιδευτικός λόγος της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α επιδρά στη διαμόρφωση του πλαισίου εκπαίδευσης (Προγράμματα Σπουδών, διδακτικές μέθοδοι, διαπανεπιστημιακές συνεργασίες, συνεργασίες με φορείς, κ.α.) των εκπαιδευτικών και κατά συνέπεια και στη διαμόρφωση των χαρακτηριστικών επαγγελματικής επάρκειάς τους; Με ποιους τρόπους;

Θεωρείτε ότι ο εκπαιδευτικός λόγος της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α πρέπει να επιδρά στη

διαμόρφωση του πλαισίου εκπαίδευσης (Προγράμματα Σπουδών, διδακτικές μέθοδοι, διαπανεπιστημιακές συνεργασίες, συνεργασίες με φορείς, κ.α.) των εκπαιδευτικών και κατά συνέπεια και στη διαμόρφωση των χαρακτηριστικών επαγγελματικής επάρκειάς τους; Με ποιους τρόπους;

Ποια είναι κατά τη γνώμη σας τα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας τα οποία πρέπει να αποτελούν στόχο της διαδικασίας ένταξης των εκπαιδευτικών στην εργασία;

Η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α θεωρούν ότι στη διαδικασία ένταξης των εκπαιδευτικών στο σχολείο πρέπει να δίνεται βαρύτητα ανάμεσα σε άλλα στην υποστήριξη από μέντορα. Συμφωνείτε με αυτό; Για ποιο λόγο;

Θεωρείτε ότι ο εκπαιδευτικός λόγος της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α επιδρά στη διαμόρφωση του πλαισίου ένταξης των εκπαιδευτικών στην εργασία; Με ποιους τρόπους;

Θεωρείτε ότι ο εκπαιδευτικός λόγος της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α πρέπει να επιδρά στη διαμόρφωση του πλαισίου ένταξης των εκπαιδευτικών στην εργασία; Με ποιους τρόπους;

Ποια είναι κατά τη γνώμη σας τα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας τα οποία πρέπει να αποτελούν στόχο της διαδικασίας επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών;

Η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α θεωρούν ότι στη διαδικασία επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών πρέπει να δίνεται βαρύτητα στην ανάπτυξη χαρακτηριστικών επαγγελματικής επάρκειας όπως η δια βίου μάθηση, οι διδακτικές στρατηγικές και οι τεχνικές διαχείρισης της τάξης, η ανάπτυξη αποτελεσματικών εκπαιδευτικών πρακτικών. Ακόμη πρέπει να υπάρχει διαρκής και βασισμένη στο σχολείο υποστήριξη προς του εκπαιδευτικούς, σύνδεση με την αρχική εκπαίδευση, στόχευση σε εξειδικευμένα αντικείμενα και όχι σε γενική μεθοδολογία της διδασκαλίας, δυναμική επικοινωνία ανάμεσα σε επιμορφούμενους και επιμορφωτές. Συμφωνείτε με αυτό; Για ποιο λόγο;

Θεωρείτε ότι ο εκπαιδευτικός λόγος της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α επιδρά στη διαμόρφωση του πλαισίου επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών; Με ποιους τρόπους;

Θεωρείτε ότι ο εκπαιδευτικός λόγος της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α πρέπει να επιδρά στη διαμόρφωση του πλαισίου επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών; Με ποιους

τρόπους;

26. Θα θέλατε γενικότερα να προσθέσετε, να επισημάνετε, να δηλώσετε κάτι τώρα στο κλείσιμο της συνέντευξης πέρα από αυτά που ήδη συζητήσαμε;

Πίνακας 6: Τελικός Οδηγός συνέντευξης

Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ ΣΤΟΝ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ: ΑΠΟΨΕΙΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΟΔΗΓΟΣ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Σύντομη εισαγωγή.

A. Δημογραφικά στοιχεία

1. Πόσα χρόνια υπηρετείτε στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση;
2. Πόσα χρόνια υπηρετείτε ως Σχολικός/ή Σύμβουλος;
3. Έχετε αναλάβει άλλη θέση ευθύνης, εκτός του/της Σχολικού Συμβούλου στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση;
4. Αν ναι για πόσα χρόνια;

B. Διεθνής λόγος περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών: βαθμός και τρόπος ενημέρωσης

5. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η ενημέρωσή σας για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών είναι αναγκαία;
7. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η ενημέρωσή σας για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών είναι ικανοποιητική;
8. Με ποιους τρόπους θεωρείτε ότι μπορείτε να ενημερωθείτε για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών;
9. Πιστεύετε ότι ο καθορισμός και η αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών είναι ζητήματα που αφορούν αποκλειστικά μια χώρα ή αποτελούν και

θέματα στα οποία εμπλέκονται και διεθνείς οργανισμοί; Αν ναι, με ποιους τρόπους;

10. Συμφωνείτε με μια ενδεχόμενη εμπλοκή των διεθνών οργανισμών στον καθορισμό και την αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών;

Γ. Προτάγματα διεθνούς λόγου περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών: βαθμός συμφωνίας

11. Η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α αναφέρονται στην αναγκαιότητα στο πλαίσιο μιας ανταγωνιστικής οικονομίας της γνώσης για παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης, έχοντας υιοθετήσει παράλληλα την άποψη ότι ο ρόλος των εκπαιδευτικών είναι καθοριστικός για την ποιοτική μάθηση. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α για το θέμα; Για ποιον λόγο;

12. Η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α. προτάσσουν ως κύρια χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών:

Την παιδαγωγική επάρκεια και τη γνώση των διδακτικών αντικειμένων. Συμφωνείτε με την θέση αυτή. Για ποιον λόγο;

Τη δια βίου μάθηση. Συμφωνείτε με την θέση αυτή. Για ποιον λόγο;

Τις ικανότητες διεύθυνσης της τάξης και του σχολείου. Συμφωνείτε με την θέση αυτή. Για ποιον λόγο;

Την αξιοποίηση της γνώσης, της τεχνολογίας και της πληροφορίας. Συμφωνείτε με την θέση αυτή. Για ποιον λόγο;

Τη συνεργατική αντίληψη στην αλληλεπίδραση με τους συναδέλφους. Συμφωνείτε με την θέση αυτή. Για ποιον λόγο;

Συμπληρωματικά σ' αυτές τις τοποθετήσεις της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α. για τα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών θεωρείτε εσείς ότι υπάρχουν κάποια που δεν αναφέρθηκαν δεν προκρίνονται δηλαδή από την Ε.Ε. και τον Ο.Ο.Σ.Α. αλλά κατά τη γνώμη σας είναι αναγκαία;

13. Γίνονται προσπάθειες για την εύρεση κοινών κριτηρίων αξιολόγησης των εκπαιδευτικών σε διεθνές επίπεδο. Συμφωνείτε με αυτό; Για ποιο λόγο;

14. Η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α θεωρούν ότι στη διαδικασία ένταξης των εκπαιδευτικών στο σχολείο πρέπει να δίνεται βαρύτητα ανάμεσα σε άλλα στην υποστήριξη από μέντορα. Συμφωνείτε με αυτό; Για ποιο λόγο;

15. Η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α θεωρούν ότι στη διαδικασία επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών πρέπει να προκρίνονται χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας όπως:

Η παρακολούθηση της επιστημονικής εξέλιξης. Συμφωνείτε με αυτό; Για ποιο λόγο;

Η ανάδειξη και η υιοθέτηση αποτελεσματικών πρακτικών. Συμφωνείτε με αυτό; Για ποιο λόγο;

Η παρατήρηση, η δοκιμή και ο πειραματισμός με νέες διδακτικές μεθόδους, διδακτικές στρατηγικές και τεχνικές διαχείρισης της τάξης Συμφωνείτε με αυτό; Για ποιο λόγο;

Συμπληρωματικά σ' αυτές τις τοποθετήσεις της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α. για τα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών στη διαδικασία επαγγελματικής ανάπτυξής τους θεωρείτε εσείς ότι υπάρχουν κάποια που δεν αναφέρθηκαν δεν προκρίνονται δηλαδή από την Ε.Ε. και τον Ο.Ο.Σ.Α. αλλά κατά τη γνώμη σας είναι αναγκαία;

Θα θέλατε γενικότερα να προσθέσετε, να επισημάνετε, να δηλώσετε κάτι τώρα στο κλείσιμο της συνέντευξης πέρα από αυτά που ήδη συζητήσαμε;

Συνεντεύξεις

Συμμετέχων 1

Ε: Σας ευχαριστώ πολύ για τη συμμετοχή σας στη διαδικασία των συνεντεύξεων, εε στη φάση της εκπόνησης της διπλωματικής μου με θέμα εε διεθνής λόγος περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών, απόψεις Σχολικών Συμβούλων Δημοτικής Εκπαίδευσης.

Σ: Δικιά μου ευχαρίστηση.

Ε: Να ρωτήσω κάποια πράγματα που αφορούνε πρώτα την εμπειρία. Πόσα χρόνια υπηρετείτε στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ: Εικοσιέξι χρόνια.

Ε: Πόσα χρόνια υπηρετείτε ως Σχολική Σύμβουλος;

Σ: Μήνες είμαι. Στο εξάμηνο

Ε: Έχετε αναλάβει άλλη θέση ευθύνης, εκτός της Σχολικής Συμβούλου στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ:Ναι, ως Προϊσταμένη από μικρά σχολεία και Υποδιευθύντρια σε ένα πολυθέσιο σχολείο.

Ε: Πολύ ωραία. Για πόσα χρόνια αυτές οι θέσεις ευθύνης;

Σ: Θέσεις ευθύνης είναι.... ως Προϊσταμένη είναι στα τρία χρόνια και ως Υποδιευθύντρια το ίδιο πάλι στα τρία χρόνια.

Ε: Ωραία. Πάμε τώρα στο δεύτερο μέρος. Αφορά τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών. Τον βαθμό και τον τρόπο ενημέρωσης. . Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η ενημέρωσή σας για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών είναι αναγκαία;

Σ:Ειδικά σε σχέση με τη θέση που είμαι τώρα απαραίτητη. Και όχι απαραίτητη στάσιμη, δηλαδή διαβάζοντας μια φορά για ενημέρωση μέσα από σεμινάρια ή οτιδήποτε άλλο αλλά είναι εξελίξιμη. Καθημερινά εε θα πρέπει να είσαι αα σε επαγρύπνηση για την ενημέρωση αυτή.

Ε: Πολύ ωραία. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η ενημέρωσή σας για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών είναι ικανοποιητική; Δηλαδή υπάρχει και είναι ικανοποιητική;

Σ: Αν με ρωτούσατε πριν μερικά χρόνια θα έλεγα ότι ήτανε μερικώς ικανοποιητική. Τώρα λόγω του ότι πέρασα από ένα μεταπτυχιακό εε που μου έδωσε αυτό μέσα από

τη διοίκηση δηλαδή, μου έδωσε αυτή τη δυνατότητα με διάφορες εργασίες μπορώ να πω ότι είναι αρκετά καλή.

E: Πολύ ωραία. Συμπληρωματικά σ' αυτό να πω βέβαια ότι στη δικιά σας την περίπτωση έχουμε μια εξειδικευμένη και σε υψηλό επίπεδο ενημέρωση λόγω του μεταπτυχιακού. Εάν αυτό δεν υπήρχε, εε αν θεωρήσουμε ότι αυτό δεν υπήρχε, υπήρχε οτιδήποτε άλλο αλλά δεν υπήρχε μεταπτυχιακό σε σχέση με τη διοίκηση θα θεωρούσατε ικανοποιητική την ενημέρωση που έχετε για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών;

Σ: Εεε, ναι, επειδή ξέρω ότι είμαι ένα άτομο που ψάχνω που τρέχω από σεμινάρια και εεε σε όλα αυτά...

E: Πάλι με ατομικό τρόπο...

Σ: ...με ατομικό, ναι. Δηλαδή, αν μου δίνονταν κάτι μέσα από το ίδιο το υπουργείο;

E: Ναι, ναι.

Σ: Σαν κίνητρο όχι.

E: Σε επίσημο με επίσημο τρόπο υπάρχει ενημέρωση;

Σ: Σε επίσημο είναι μόνο από τα σεμινάρια που διοργανώνονται μέσα από το υπουργείο. Θα τρέξω ατομικά όμως για να τα προλάβω αυτά. Μόνο από αυτήν. Αλλά νομίζω ότι τα σεμινάρια που έχω κυνηγήσει είναι περισσότερο είναι από ιδιωτική πρωτοβουλία. Τα περισσότερα.

E: Μάλιστα. Ωραία. Με ποιους τρόπους θεωρείτε ότι μπορείτε να ενημερωθείτε για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών; Δηλαδή ποιους τρόπους θα μπορούσε ξέρω εγώ να επιλέξει η πολιτεία ή όποιος άλλος φορέας για να σας ενημερώσει για το διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών; Τι θα προκρίνατε;

Σ: Το βασικότερο που θα μπορούσα να πω είναι τα σεμινάρια. Και όχι απλά σεμινάρια του στυλ ότι απλά υπάρχει ένας ξύλινος λόγος αλλά βιωματικά που μέσα από αυτά τα βιωματικά γνωρίζεις και τη βιβλιογραφία. Από πού προέρχονται όλα αυτά; Αυτό είναι το κυριότερο. Και το σημαντικότερο είναι ότι συχνά πυκνά να διοργανώνονται αυτά τα σεμινάρια και όχι ένα ετήσιο. Αυτό νομίζω ότι είναι το λιγότερο.

E: Πολύ ωραία. Πιστεύετε ότι ο καθορισμός και η αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών είναι ζητήματα που αφορούν αποκλειστικά μια χώρα ή αποτελούν και θέματα στα οποία εμπλέκονται και διεθνείς οργανισμοί; Αν ναι, με ποιους τρόπους εμπλέκονται; Δηλαδή ο καθορισμός του ποιον θεωρούμε

επαγγελματικά επαρκή εκπαιδευτικό και η αποτίμησή του αφορά, είναι υπόθεση που αφορά μόνο μια χώρα ή μπορεί ...

Σ: Ναι.

Ε:...και να αφορά και διεθνείς οργανισμούς και αν ναι, με ποιους τρόπους;

Σ: Αν το αντιλήφθηκα σωστά, είναι ότι νομίζω ότι μια γενική ομπρέλα πρέπει να υπάρχει. Που σημαίνει ότι υπάρχει μια διεθνής βιβλιογραφία που είναι αποδεκτή για κάθε κράτος και για κάθε χώρα. Από εκεί και πέρα όμως ο κάθε, κάθε υπουργείο και κάθε εκπαιδευτικός οργανισμός θα πρέπει να λαμβάνει και τις ιδιαιτερότητες τις τοπικές. Οπότε θα πρέπει να προσαρμόζουμε εκεί μερικά πράγματα σύμφωνα όμως με αυτή τη μεγάλη ομπρέλα που τη χρειαζόμαστε στη διεθνή βιβλιογραφία. Τις έρευνες δηλαδή είτε αυτές θα γίνονται σε πολλές χώρες είτε εννοείται σε κάποιες χώρες που είναι πιο κατασταλαγμένα στις έρευνες.

Ε: Πολύ ωραία. Συμφωνείτε με μια ενδεχόμενη εμπλοκή των διεθνών οργανισμών στον καθορισμό και την αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών; Εν μέρει απαντήθηκε ίσως αλλά πέστε μου αν θέλετε να προσθέσετε κάτι σ' αυτό. Δηλαδή πρέπει να εμπλέκονται οι διεθνείς οργανισμοί στον καθορισμό και την αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών;

Σ: Όχι άμεσα. Έμμεσα εννοείται όταν η ίδια η χώρα χρειάζεται εννοείται τη βοήθειά τους.

Ε: Πώς μπορούν να το κάνουν αυτό; Με ποιους τρόπους μπορούν να το κάνουν;

Σ: Το ίδιο το υπουργείο θα μπορούσε κάλλιστα να έχει συμβούλους που να παίρνουν οι ίδιοι πάρα πολλές γνώσεις μέσα από όλα αυτά που έχουν γίνει με τις έρευνες. Δηλαδή να συμμετέχουν οι ίδιοι οι σύμβουλοι του υπουργείου, να συμμετέχουν μέσα σε αυτούς τους οργανισμούς, να έχουν γνώμη μέσα σε αυτά με αποτέλεσμα να είναι οι γέφυρες ανάμεσα σε μια χώρα για να έχουμε αυτή τη σύνδεση.

Ε: Μάλιστα. Πολύ ωραία. Πάμε τώρα στο τρίτο μέρος που αφορά τα προτάγματα του διεθνούς λόγου περί επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών. Το βαθμό που συμφωνείται ή όχι. Λοιπόν εδώ θα μιλήσουμε περισσότερο για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον Ο.Ο.Σ.Α. δύο οργανισμούς στους οποίους η χώρα μας μετέχει ως χώρα μέλος. Λοιπόν, Η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α αναφέρονται στην αναγκαιότητα στο πλαίσιο μιας ανταγωνιστικής οικονομίας της γνώσης για παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης, έχοντας υιοθετήσει παράλληλα την άποψη ότι ο ρόλος των εκπαιδευτικών είναι καθοριστικός για την ποιοτική μάθηση. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α για το θέμα; Και αν ναι για ποιον λόγο;

Σ: Χμ, θα μπορούσα να πω ότι κατά μεγάλο μέρος συμφωνώ εεε ως προς την παροχή εννοείται ποιοτικής γνώσης

Ε: Ναι,ναι, ποιοτικής εκπαίδευσης.... και αυτό επειδή έχουμε πλέον μια οικονομία, ανταγωνιστική οικονομία της γνώσης

Σ: Ναι...

Ε: ...και αυτό επειδή έχουμε πλέον μια οικονομία, ανταγωνιστική οικονομία της γνώσης. Ανταγωνιστική.

Σ:Που σημαίνει ότι προάγει την κριτική σκέψη...

Ε:... και ο ρόλος των εκπαιδευτικών είναι καθοριστικός γι αυτούς.

Σ: Ναι, είναι καθοριστικός γιατί αυτό είναι ότι αν εννοείται προάγεις ποιοτική γνώση εννοείται ότι οι μαθητές θα πάρουν μια κριτική σκέψη, θα μπορούν να ανταπεξέρχονται απέναντι στις οικονομικές απαιτήσεις που έχει κάθε κοινωνία. Αυτό είναι το σημαντικότερο νομίζω.

Ε: Άρα λοιπόν αυτός είναι και ο λόγος έτσι;. Πολύ ωραία. Εεε. Πάμε στην επόμενη. Η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α. προτάσσουν ως κύρια χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών τα ακόλουθα, θα τα αναφέρω και θα ρωτάω αν συμφωνείτε με αυτά. Πρώτον την παιδαγωγική επάρκεια και τη γνώση των διδακτικών αντικειμένων. Ή αλλιώς το να γνωρίζει ο εκπαιδευτικός πολύ καλά το διδακτικό αντικείμενο αλλά και την παιδαγωγική του αντικειμένου. Συμφωνείτε με την θέση αυτή. Και αν ναι για ποιον λόγο;

Σ: Συμφωνώ γιατί είναι οι κύριες αρχές του πώς θα μπει μέσα σε μια τάξη και πώς θα διδάξεις. Αυτό όμως δε σημαίνει ότι ο κάθε εκπαιδευτικός δεν μπορεί να βάλει τη δικιά του πινελιά, την προσωπικότητά του μέσα και τις ιδιαιτερότητες που έχει κάθε τάξη.

Ε: Εεε, δεύτερη. Τη δια βίου μάθηση. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή και αν ναι για ποιον λόγο;

Σ: Πάρα πολύ. Το βιώνω καθημερινά. (γελάει) Σε μένα προσωπικά. Δεν ξέρω αν προτάσσω προσωπικές γνώμες. Και ναι, βλέπω ανθρώπους που, συναδέλφους δηλαδή που το κάνουν αυτό ότι έχουν μεγάλη βελτίωση μέσα στην τάξη και όλο αυτό δεν γίνεται, γίνεται για προσωπική ανάπτυξη. Βασικό. Και όταν είσαι καλός και λες πατάω στα πόδια μου είσαι καλός και μέσα στην τάξη. Και αυτό προέχει για την εκπαίδευσή μας.

Ε: Πολύ ωραία. Τις ικανότητες διεύθυνσης της τάξης και του σχολείου, αν χρειάζεται. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή και αν ναι για ποιο λόγο;

Σ: Τις ικανότητες διεύθυνσης μιας τάξης;

Ε: Διαχείρισης μιας τάξης και του σχολείου ολόκληρου γιατί μπορεί να έχεις...

Σ: να είσαι ...

Ε: ...και Διευθυντής. Είναι σημαντικό αυτό; Είναι βασικό χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας;

Σ:Σημαντικό αλλά δεν νομίζω να υπάρχει από μόνο του. Δηλαδή μέσα στην τάξη σίγουρα θα πρέπει να διαχειρίζεσαι για να ξέρεις πώς θα κουμαντάρεις μία τάξη. Από εκεί και πέρα ως διοικητικό στέλεχος όμως δεν είσαι μόνος σου. Μπορείς να έχεις πάρα πολλές ικανότητες αν δεν έχεις όμως σωστούς συμμάχους δεν μπορείς να προχωρήσεις. Σίγουρα θα βρίσκεις εμπόδια.

Ε: Μάλιστα. Την αξιοποίηση της γνώσης, της τεχνολογίας και της πληροφορίας. Δηλαδή οι εκπαιδευτικοί, θεωρείται σημαντικό για την επαγγελματική τους επάρκεια το να μπορούν να αξιοποιούν εεε αποδοτικά την γνώση, την τεχνολογία και την πληροφορία. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή και αν ναι για ποιο λόγο;

Σ:Συμφωνώ και ειδικά με την τεχνολογία εεε που εμείς είμαστε λίγο ένα βήμα πίσω θα μπορούσα να πω. Δηλαδή ότι έχει ο εκπαιδευτικός από θέμα τεχνολογίας το έχει επειδή ο ίδιος έχει επενδύσει πάνω σε αυτό. Εεε εκτός από το υπουργείο που έκανε τα δύο τα σεμινάρια με το τις δύο βαθμίδες που δεν νομίζω να έχουμε πάρει τις επάρκειες αυτής της γνώσης μέσα στην τάξη.

Ε: Είναι όμως σημαντικό λέτε.... χαρακτηριστικό

Σ: Σημαντικότατο.

Ε: Το τελευταίο. Η συνεργατική αντίληψη στην αλληλεπίδραση με τους συναδέλφους. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή και αν ναι για ποιο λόγο;

Σ: Συμφωνώ γιατί είναι αυτό που, είναι η καινοτόμα, ας πούμε η καινοτομία που έχει κάνει τελευταία το υπουργείο ότι φύγαμε από αυτή τη μοναξιά της τάξης που είχαμε και φτάσαμε να τείνουμε χέρι βοήθειας και χέρι συνεργασίας με τον διπλανό συνάδελφο αλλά και με το συνάδελφο του συλλόγου για να ανταλλάζουμε γνώμες.

Ε: Πολύ ωραία. Υπάρχουν κατά τη γνώμη σας και άλλα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας του εκπαιδευτικού που δεν αναφέρθηκαν εδώ αλλά κατά τη γνώμη σας είναι αναγκαία; Δηλαδή κάποια εκτός από αυτά που δεν αναφέρουν οι διεθνείς οργανισμοί, δεν τα έχουν ως κοινά και κύρια χαρακτηριστικά αλλά για εσάς θα έπρεπε να υπάρχουν; Έχετε αναφέρει βέβαια κάποια ενδιάμεσα αλλά δεν ξέρω αν θέλετε να συμπληρώσετε.

Σ: Χμ, θα τονίσω περισσότερο ειδικά για τους εκπαιδευτικούς και ειδικά τους εκπαιδευτικούς που είναι στελέχη τον ανθρώπινο τομέα. Πέρα από όλα αυτά αν δεν υπάρχει ανθρωπιά και δεν υπάρχει σεβασμός στο άτομο του κάθε εκπαιδευτικού δεν υπάρχει εξέλιξη τόσο του ίδιου όσο και του ίδιου μας του κλάδου. Αυτό είναι το σημαντικότερο που θέλω να πω.

Ε: Άρα σεβασμός και το να μπαίνει κάποιος στη θέση του άλλου;

Σ: Ναι.

Ε: Να καταλαβαίνει τον άλλο;

Σ: Ενσυναίσθηση. Αυτό είναι σημαντικό.

Ε: Ενσυναίσθηση. Ενσυναίσθηση και στο επίπεδο των συναδέλφων και μάλιστα το ξεχωρίζετε. Ειδικά για τα στελέχη είναι ακόμη σημαντικότερο αυτό. Πολύ ωραία. Εεε γίνονται προσπάθειες για την εύρεση κοινών κριτηρίων αξιολόγησης των εκπαιδευτικών σε διεθνές επίπεδο. Δηλαδή εεε έχουν προχωρήσει σε ένα βαθμό οι μεγάλοι διεθνείς οργανισμοί στο να διαμορφώσουν κοινά κριτήρια αξιολόγησης για τους εκπαιδευτικούς διεθνώς. Συμφωνείτε με αυτό; Και αν ναι για ποιο λόγο;

Σ: Χμ, εν μέρει θα συμφωνήσω. Υπάρχουν εεε κάποιοι κανόνες που νομίζω είναι γενικοί και πρέπει να μπου μέσα στην αξιολόγηση. Αλλά κάθε χώρα θα πρέπει να επιλέξει αυτά που ταιριάζουν στη δικιά της δομή και να βάλει χαρακτηριστικά ιδιαίτερα. Δεν μπορεί δηλαδή να συγκριθεί το μονοθέσιο της Ελλάδας με ένα μικρό σχολείο στη Γερμανία. Είναι άλλες οι ιδιαιτερότητες εδώ και άρα και η αξιολόγηση είναι διαφορετική. Ακόμη να πω ότι οι Ρομά της Ελλάδας με τους Ρομά της Αυστρίας έχει μεγάλη διαφορά. Οι Ρομά της Ελλάδας με τη Βουλγαρία έχει μεγάλη διαφορά άρα ο συνάδελφος που είναι μέσα σε ένα τέτοιο σχολείο δεν μπορεί να κριθεί το ίδιο. Άρα οι ιδιαιτερότητες πρέπει να μπου.

Ε: Α, πολύ ωραία. Άρα λοιπόν ιδιαιτερότητες, τοπικά χαρακτηριστικά, ιδιαίτερα πολιτισμικά χαρακτηριστικά. Πάρα πολύ ωραία. Εεε η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α θεωρούν ότι στη διαδικασία ένταξης των εκπαιδευτικών στο σχολείο πρέπει να δίνεται, των νέων εκπαιδευτικών, πρέπει να δίνεται βαρύτητα ανάμεσα σε άλλα και στην υποστήριξη από μέντορα. Συμφωνείτε με αυτό; Και αν ναι για ποιο λόγο;

Σ: Χμ, σε μας υπάρχει αυτό. Με την έννοια δεν υπάρχει το ατομικό του μέντορα, υπάρχουν τα Π.Ε.Κ. που περνούσαν μια διαδικασία οι συνάδελφοι. Εεε τώρα το μέντορας είναι σε πολύ προσωπικό επίπεδο. Θεωρώ ότι αυτό τον ρόλο τον έχει πάρα πολύ ο Διευθυντής και ο Σχολικός Σύμβουλος οπότε νομίζω είμαστε καλυμμένοι εκεί αρκεί να λειτουργούν σωστά αυτά τα δύο. Αν δεν λειτουργούν και δυσχεραίνουν

αυτοί οι δύο θεσμοί τότε δεν υπάρχει, έχουμε έλλειψη. Όμως ως θεσμοί υπάρχουν και τον έχουμε.

Ε: Άρα λοιπόν για να συμπληρώσω θεωρείτε ότι ο ρόλος του μέντορα θα έπρεπε και θα μπορούσε να καλύπτεται ή καλύπτεται από εεε τον Διευθυντή και τον Σχολικό Σύμβουλο. Τον Διευθυντή τον Υποδιευθυντή και τον Σχολικό Σύμβουλο. Πάρα πολύ ωραία. Εεε η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α θεωρούν ότι στη διαδικασία επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών, επαγγελματικής ανάπτυξης έτσι; πρέπει να προκρίνονται χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας όπως η παρακολούθηση της επιστημονικής εξέλιξης. Συμφωνείτε με αυτό; Και αν ναι για ποιο λόγο;

Σ: Το είπαμε και πιο πάνω αυτό και σίγουρα συμφωνώ και είπα ότι.. το θέμα είναι ότι είναι ιδιωτικής πρωτοβουλίας καθαρά σε μας στη χώρα. Αυτό βιώνουμε. Θα πρέπει να είναι και λίγο πιο οργανωμένο πια από το ίδιο το υπουργείο.

Ε: Με ποιο τρόπο θα μπορούσε να γίνει αυτό κατά τη γνώμη σας; Να οργανωθεί; Για να είναι... δηλαδή έχουμε την εμπειρία επιμορφώσεων..

Σ: Πέρα από την επιμόρφωση που έχουμε από τους Σχολικούς Συμβούλους ή τα σεμινάρια που γίνονται κατά τόπους, ένα πολύ ωραίο, που μου είχε αρέσει και θα ήθελα να υιοθετηθεί από τη χώρα μας θα ήτανε αυτό που είχα ακούσει στη Γερμανία. Κατά τόπους όμως και εκεί που οι συνάδελφοι βγαίνουν τρεις μήνες από την τάξη περνάνε αυτή τη διαδικασία της επιμόρφωσης και ξαναγυρνάνε πίσω ή μπορεί να είναι εξάμηνη και να ξαναγυρίζουν πίσω. Εμείς το είχαμε με τη μορφή του Διδασκαλείου, είναι μια φορά όμως, εφάπαξ. Εγώ θα ήθελα να είναι αυτό, μέσα στην πενταετία να ξαναγίνεται. Να ξαναγίνεται.

Ε: Μάλιστα. Πολύ ωραία. Εεε δεύτερο χαρακτηριστικό πάλι για την επαγγελματική ανάπτυξη. Η ανάδειξη και η υιοθέτηση αποτελεσματικών πρακτικών, διδακτικών πρακτικών και όχι μόνο. Συμφωνείτε με αυτό; Και αν ναι για ποιο λόγο;

Σ: Συμφωνώ απόλυτα και υπάρχουν και πάρα πολλοί συνάδελφοι που εεε μέσα από διάφορες δράσεις εκθέτουν ότι έχουν κάνει καλό τουλάχιστον και προτείνουν και αυτό δίνει τη δυνατότητα στους άλλους συναδέλφους να πάρουν ιδέες, να ρωτήσουν και να μάθουν και να προχωρήσουν ένα βήμα παραπάνω και αυτοί οι ίδιοι.

Ε: Πολύ ωραία. Και η τελευταία ερώτηση: Η παρατήρηση, η δοκιμή και ο πειραματισμός με νέες διδακτικές μεθόδους, διδακτικές στρατηγικές και τεχνικές διαχείρισης της τάξης. Συμφωνείτε με αυτό; Και αν ναι για ποιο λόγο;

Σ: Νομίζω ότι είναι ότι καινούριο που θα μπορούσαμε να πούμε ότι θα πρέπει να διέπει κάθε εκπαιδευτικό. Εεε φεύγοντας δηλαδή από τις παλιές δράσεις και αν το υιοθετήσουμε θα έχουμε ότι καλύτερο από αποτελέσματα στην εκπαίδευση.

Ε: Δηλαδή, συμπληρωματικά να πω ας πούμε στη διαδικασία της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών αντιλαμβανόμαστε ότι υπάρχει μια διαρκής διαδικασία στην οποία κάποιος δεν πρέπει να επαναπαύεται σε κάτι που έχει θεωρήσει ότι είναι δοκιμασμένο και κατοχυρωμένο αλλά κατά τη γνώμη σας θα πρέπει να είναι σε μια διαρκή διαδικασία πειραματισμού και τα λοιπά. Μάλιστα.

Σ: Ναι, ναι.

Ε : Πολύ ωραία. Έχουμε ολοκληρώσει αλλά θα ήθελα να ρωτήσω εάν , μάλλον δύο ερωτήσεις. Η μια ερώτηση εάν θεωρείτε εσείς ότι υπάρχουν και άλλα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας που προκρίνονται κατά τη διαδικασία επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών τα οποία δεν αναφέρθηκαν εδώ.

Σ: Χμ, δεν μου έρχεται κάτι στο μυαλό.

Ε : Ωραία. Τότε θα ήθελα κλείνοντας..

Σ: Α, θα μπορούσα να πω.

Ε: Παρακαλώ.

Σ: Τους συναδέλφους, που ... πάρα πολύ. Αυτό μου άρεσε πάρα πολύ. Συναδέλφους που ζητάμε τη συνεργασία τους στις ημερίδες και έρχονται με τόση χαρά να δώσουν ότι έχουν. Αυτό είναι το σημαντικότερο που έχω να πω. Ότι εκεί η επαγγελματική εξέλιξη στους ίδιους αλλά και στους άλλους που βλέπουν ότι αφήνει την τάξη του, αφήνει αυτή τη σιγουριά ότι εντάξει θα πάω τέσσερις ώρες, πέντε και θα φύγω και έρχεται μία μέρα να δώσει, να κουραστεί για να δώσει ότι έχει. Να τα μοιραστεί.

Ε: Αυτό είναι πολύ σημαντικό. Δηλαδή θεωρείτε ότι η συνεργασία των ομοτέχνων, η ανταλλαγή εμπειριών είναι κορυφαίο ζήτημα στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών. Πώς μπορεί να γίνεται αυτό; Μόνο μέσα από σεμινάρια; Ή μπορεί να γίνεται και διαφορετικά;

Σ: Επειδή το έχω βιώσει όμως, όχι μόνο... σε σεμινάρια μεν αλλά όχι μόνο από το θεσμό του Σχολικού Συμβούλου. Βίωσα μέσα από το ίδιο το σχολείο. Η ενδοσχολική επιμόρφωση είναι πολύ όμορφ.. είναι ότι καλύτερο. Με τη σημασία όμως όχι ενδοσχολική μεταξύ μας μόνο. Θα έρθουν όμως συνεργάτες εξωτερικοί. Συνάδελφοι άλλοι από άλλα σχολεία αλλά όμως θα είναι μόνο για αυτό το σχολείο με τις ιδιαιτερότητες αυτού του σχολείου.

Ε: Δηλαδή αν καταλαβαίνω καλά μπορεί να περιλαμβάνει και ανταλλαγή ας πούμε μια ερώτηση, μια σκέψη, ανταλλαγή επισκέψεων σε τάξεις και άντληση εμπειριών και τα λοιπά.

Σ: Ναι

Ε: Μέσα από μια ζωντανή διαδικασία.

Σ: Εννοείται. Ναι.

Ε: Πολύ ωραία. Ευχαριστώ πάρα πολύ για τη συνεργασία.

Σ: Εγώ ευχαριστώ. Καλή συνέχεια.

Ε: Να είστε καλά.

Συμμετέχων 2

Ε: Να σας ευχαριστήσω για τη συμμετοχή σας στη διαδικασία των συνεντεύξεων, στο πλαίσιο εκπόνησης της διπλωματικής με θέμα διεθνής λόγος περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών, απόψεις Σχολικών Συμβούλων Δημοτικής Εκπαίδευσης. Θα ξεκινήσουμε λίγο με κάποια στοιχεία δημογραφικά. Πόσα χρόνια υπηρετείτε στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ: Τριάντα ένα χρόνια.

Ε: Πόσα χρόνια υπηρετείτε ως Σχολικός Σύμβουλος;

Σ: Ογδοος χρόνος.

Ε: Έχετε αναλάβει άλλη θέση ευθύνης, εκτός του Σχολικού Συμβούλου στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ: Μόνο Προϊστάμενος ολιγοθεσίων σχολείων.

Ε: Για πόσα χρόνια;

Σ: Για τρία χρόνια συνολικά.

Ε: Πολύ ωραία. Θα περάσουμε τώρα στο δεύτερο μέρος που αφορά στο διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών. Τον βαθμό και τον τρόπο ενημέρωσής σας. Λοιπόν, σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η ενημέρωσή σας για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών είναι αναγκαία, είναι χρήσιμη, είναι αναγκαία για σας;

Σ: Είναι. Διότι στην εκπαίδευση είναι ένας τομέας ο οποίος, είναι ο κατεξοχήν τομέας στον οποίο πρέπει να γίνεται η διακίνηση των ιδεών και εεε σε όλα τα κράτη του κόσμου διότι είτε οι οικονομικές ανάγκες το επιτάσσουν είτε οι μορφωτικές ανάγκες. Για αυτούς τους λόγους πρέπει η εκπαίδευση να είναι όσο το δυνατόν περισσότερο συγκλίνουσα στις διάφορες χώρες της Ευρώπης πολύ περισσότερο και γενικότερα του κόσμου.

Ε: Πολύ ωραία.

Σ: Λόγω της παγκοσμιοποίησης όπως λένε.

Ε: Θεωρείτε δηλαδή ότι εεε είναι αναγκαία η ενημέρωσή σας εεε επειδή τα πράγματα δεν κινούνται σε ένα τοπικό επίπεδο αλλά κινούνται σε ένα διεθνές επίπεδο.

Σ: Ακριβώς αυτό εννοώ.

Ε: Πολύ ωραία. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η ενημέρωσή σας για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών είναι ικανοποιητική; Σας καλύπτει αυτό που υπάρχει μέχρι τώρα.

Σ: Από ποιον; Από...

Ε: Είτε σε προσωπικό επίπεδο είτε και σε εκείνους που έχουν την ευθύνη για να το κάνουν αυτό.

Σ: Σε προσωπικό επίπεδο παλιότερα επειδή έχω κάνει σπουδές σχετικές με ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση που είχε ένα χαρακτήρα διεθνούς ας πούμε διάστασης της εκπαίδευσης είχα ενημέρωση. Αλλά από τη στιγμή που τελείωσα τις σπουδές και μετά από κάποια χρόνια, από τότε κυρίως που έγινα σύμβουλος δεν ασχολήθηκα ιδιαίτερα διότι προηγούνταν κατ' εμέ άλλες ανάγκες ενημέρωσης μου σε τρέχοντα θέματα της εκπαίδευσης, σε καθημερινά θέματα της εκπαίδευσης, όπως η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, η ενημέρωση των εκπαιδευτικών οπότε πήγαν λίγο πίσω αυτά τα θέματα που με ενδιαφέρουν προσωπικά. Από άλλους φορείς δεν έχω εεε ιδιαίτερη ενημέρωση, εκπαίδευση εκτός μόνο από την προσωπική μου πρωτοβουλία.

Ε: Μάλιστα. Τότε με ποιους τρόπους τότε θεωρείτε ότι μπορείτε να ενημερωθείτε, μπορείτε και πρέπει να ενημερωθείτε για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών; Ποιους τρόπους θα προκρίνατε;

Σ: Πέρα από την προσωπική ενημέρωση μία πάλι κλασική μέθοδος είναι η επιμόρφωση μέσα από ααα από τις ανώτερες δομές της εκπαίδευσης, από το υπουργείο, από περιφερειακές διευθύνσεις εκπαίδευσης.

Ε: Με ποιο τρόπο μπορούσε να γίνει αυτό;

Σ: Με τη μορφή σεμιναρίων.

Ε: Πολύ ωραία. Πιστεύετε ότι ο καθορισμός και η αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών είναι ζητήματα που αφορούν αποκλειστικά μια χώρα ή αποτελούν και θέματα στα οποία εμπλέκονται και διεθνείς οργανισμοί; Αν ναι, με ποιους τρόπους εμπλέκονται; Ίσως εν μέρει να έχετε τοποθετηθεί αλλά αν θέλετε να συμπληρώσετε κάτι.

Σ: Ναι, πριν είπα ότι η εκπαίδευση είναι γενικότερο, διεθνές φαινόμενο εεε και αφού και οι οργανισμοί καλύπτουν ο καθένας σε κάποιο τομέα, έχουν ένα τομέα ευθύνης είναι επόμενο και οι οργανισμοί να εμπλέκονται στην εκπαίδευση. Ας πούμε ο Ο.Ο.Σ.Α. μπορεί να θέσει τους οικονομικοκεντρικούς στόχους της εκπαίδευσης, ένας άλλος οργανισμός ανθρωπιστικός τους ανθρωπιστικούς στόχους της εκπαίδευσης. Συνεπώς οι οργανισμοί βλέπουν την εκπαίδευση ως σύγκλιση των εκπαιδευτικών συστημάτων. Κάθε οργανισμός, κάθε ένας οργανισμός από την πλευρά του, από την

πλευρά ενδιαφέροντος ή ευθύνης θα μπορούσε να θέσει ιδιαίτερους στόχους που αφορούν την εκπαίδευση.

Ε: Πολύ ωραία. Με ποιους τρόπους θεωρείτε ότι το κάνουν αυτό; Δηλαδή ποιους τρόπους επιλέγουν, εκθέσεις, συνέδρια, δεν ξέρω. Τι έχετε υπόψη σας;

Σ: Δεν έχω υπόψη μου κάτι συγκεκριμένο. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση υπάρχουν τα προγράμματα ανταλλαγής φοιτητών και όχι μόνο των φοιτητών αλλά και εκπαιδευτικών και Συμβούλων και εεε και όχι μόνο ανταλλαγής αλλά και συμπράξεων, συνεργασίας, εταιρικές συμπράξεις και όχι μόνο στην Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και γενικότερα στο Συμβούλιο της Ευρώπης. Τώρα για άλλους οργανισμούς δεν έχω υπόψη μου.

Ε: Με ποιους τρόπους εκθέτουν τις απόψεις τους; Με ποιους τρόπους τις δημοσιοποιούν;

Σ: Έχω δει κυκλοφορία φυλλαδίων μπουκλετς ας πούμε από διάφορους οργανισμούς που στέλνονται σε δημόσιες υπηρεσίες όπου ενημερώνονται για αα για διάφορα θέματα σχετικά με τις αρμοδιότητες του οργανισμού. Έρχονται τέτοια φυλλάδια σε διάφορες υπηρεσίες σχετικά με την εκπαίδευση.

Ε: Πολύ ωραία. Συμφωνείτε...

Σ: Επίσης....

Ε: Παρακαλώ.

Σ: Μέσω των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Και στην τηλεόραση έχω δει εκπομπές, ντοκιμαντέρ για την εκπαίδευση από διάφορους διεθνείς οργανισμούς.

Ε: Μάλιστα. Σωστά. Και όλους τους τρόπους που μπορούμε να αξιοποιήσουμε αν αξιοποιηθεί η τεχνολογία. Συμφωνείτε με μια ενδεχόμενη εμπλοκή των διεθνών οργανισμών στον καθορισμό και την αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών; Θεωρείτε δηλαδή ότι χρειάζεται να υπάρχει αυτή η εμπλοκή των διεθνών οργανισμών στο συγκεκριμένο θέμα, στον καθορισμό και την αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών;

Σ: Νομίζω ότι αφού κάθε οργανισμός έχει να επιτελέσει ένα ιδιαίτερο ρόλο για να δει και ο ίδιος ο οργανισμός αν ααα οι στόχοι του ικανοποιούνται πρέπει να κάνει κάποια αποτίμηση, κάποια ας το πούμε αξιολόγηση, αποτίμηση- αξιολόγηση. Συνεπώς νομίζω είναι απαραίτητη η αποτίμηση του

Ε: Η εμπλοκή τους στην...

Σ: Ναι, η εμπλοκή τους στην...

Ε: Στο συγκεκριμένο θέμα, στην επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών.

Σ:Ναι, ναι

Ε:Ωραία τώρα περνάμε στο τρίτο μέρος της συνέντευξης μέρος που αφορά στα προτάγματα του διεθνούς λόγου περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών και το βαθμό συμφωνίας με αυτά. Δηλαδή θα αναφερθούμε σε εε χαρακτηριστικά που θεωρούν ως κύρια κάποιοι οργανισμοί, πιο συγκεκριμένα θα εστιάσουμε στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στον Ο.Ο.Σ.Α. των οποίων είμαστε χώρα – μέλος και εμείς η Ελλάδα εε και θα εξετάσουμε το βαθμό συμφωνίας. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α αναφέρονται στην αναγκαιότητα στο πλαίσιο μιας ανταγωνιστικής οικονομίας της γνώσης για παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης έχοντας υιοθετήσει παράλληλα την άποψη ότι ο ρόλος των εκπαιδευτικών είναι καθοριστικός για αυτήν την ποιοτική εκπαίδευση, την ποιοτική μάθηση. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α για το θέμα; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ:Ναι, όσον αφορά την ανταγωνιστική....

Ε:Όσον αφορά κυρίως στο πλαίσιο αυτής της ανταγωνιστικής οικονομίας της γνώσης και την παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης ότι σ' αυτό ο ρόλος των εκπαιδευτικών είναι καθοριστικός.

Σ:Ο ρόλος των εκπαιδευτικών είναι αυτονόητο ότι είναι καθοριστικός σ' αυτό.

Ε:Για ποιο λόγο όμως;

Σ:Από την άλλη πλευρά όμως σκέφτομαι ότι ο ρόλος των εκπαιδευτικών να κάνει την εκπαίδευση μη ανταγωνιστική από λόγους όμως ιδεολογίας όχι επάρκειας. Ο εκπαιδευτικός ας πούμε μπορεί να θέλει να δώσει μια πιο ανθρωπιστική διάσταση στην εκπαίδευση και δεν στέκεται και τόσο στον ανταγωνισμό, οπότε δεν είναι αυτονόητο ότι θα παίζει σημαντικό ρόλο προς μία παραδείγματος χάρη κατεύθυνση, προς τον ανταγωνισμό. Μπορεί να παίζει σημαντικό ρόλο και προς την άλλη κατεύθυνση.

Ε:Μάλιστα. Εεε δηλαδή να ακολουθήσει μία πορεία όπου το κύριο βάρος πέφτει στην ανθρωπιστική πλευρά της εκπαίδευσης και όχι στην ανταγωνιστική. Μάλιστα. Τώρα θα περάσω σε μια ερώτηση η οποία είναι χωρισμένη σε υποερωτήματα έτσι ώστε να διευκολύνει και την διαδικασία της απάντησής της. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α. προτάσσουν ως κύρια και κοινά χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών τα παρακάτω: Την παιδαγωγική επάρκεια και τη γνώση των διδακτικών αντικειμένων. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Ναι, φυσικά. Μα είναι αυτονόητο ότι ο επαγγελματίας δάσκαλος πρέπει να έχει γνώσεις σχετικά με το αντικείμενο το οποίο διδάσκει και την παιδαγωγική επάρκεια για να το διδάξει.

Ε: Ένα δεύτερο είναι η δια βίου μάθηση ως κύριο χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Ναι, φυσικά. Να πω το κλασσικό, εφόσον η γνώση είναι ατελείωτη, εφόσον σήμερα η γνώση παράγεται με ιλιγγιώδεις, να πούμε ρυθμούς είναι φυσικό ο εκπαιδευτικός να μην μένει στη γνώση που έχει αποκτήσει πριν από κάποια δέκα, είκοσι, τριάντα χρόνια. Για αυτό το λόγο είναι, για να μπορεί να ανταποκρίνεται πάντα στις απαιτήσεις του καιρού του να ενημερώνεται μόνος του ή μόνος του ή με τη βοήθεια σεμιναρίων και ούτω κάθε εξής.

Ε: Ένα τρίτο αφορά στις Τις ικανότητες διεύθυνσης, διαχείρισης της τάξης και του σχολείου, θα πρόσθετα σ' αυτό ανάλογα με τη θέση που κάθε φορά αναλαμβάνει ο εκπαιδευτικός ως κύριο χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Συμφωνώ φυσικά γιατί είναι και αυτό μέρος της επαγγελματικής επάρκειας του δασκάλου να μπορεί να διαχειριστεί την τάξη για το καλό των παιδιών του δηλαδή. Έτσι εξυπηρετεί καλύτερα τις ανάγκες των μαθητών του.

Ε: Ένα επόμενο είναι η αξιοποίηση της γνώσης, της τεχνολογίας και της πληροφορίας ως κύριο χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Και με αυτό συμφωνώ αφού μπήκε στη ζωή μας θέλοντας ή μη η τεχνολογία. Η τεχνολογία έχει μπει στη ζωή μας και μάλιστα καθορίζει τη ζωή μας γιατί χωρίς την τεχνολογία δεν μπορούμε να κάνουμε βασικές ανάγκες τις οποίες ικανοποιούσαμε παλιότερα. Παραδείγματος χάρη χωρίς το ιντερνέτ δεν μπορούμε τώρα διότι η δουλειά μας, τα έγγραφα πλέον έρχονται με μείλ. Παλιότερα δεν χρησιμοποιούσαμε το μείλ. Οπότε η τεχνολογία είναι ζήτημα ζωτικό για την επαγγελματική επάρκεια του εκπαιδευτικού. Εξυπηρετεί βασικές ανάγκες της δουλειάς του.

Ε: Ένα ακόμα. Αφορά στη συνεργατική αντίληψη των εκπαιδευτικών στην αλληλεπίδραση με τους συναδέλφους τους. Θεωρείται και αυτό κύριο χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Και με αυτό συμφωνώ. Εφόσον αν δεν υπάρχει συνεργασία πέρα από το ότι... καλά πέρα από το ότι με τη συνεργασία βελτιώνονται όλοι οι δάσκαλοι με τις

κοινότητες μάθησης και ούτω καθ' εξής αλλά και με το καλό κλίμα πάλι υπάρχει..., το ομαλό κλίμα διευκολύνει την εξυπηρέτηση των στόχων της εκπαίδευσης. Έχει αντανάκλαση και στην επαγγελματική, στην εκπαιδευτική διαδικασία, τη δουλειά του εκπαιδευτικού μέσα στην τάξη δηλαδή. Όταν είναι απερίσπαστος, όταν όλα μέσα στο σχολείο δουλεύουν ρολόι, όταν οι σχέσεις είναι καλές είναι καλύτερος και μέσα στην τάξη ο εκπαιδευτικός.

Ε: Συμπληρωματικά σε αυτή την ερώτηση θα ήθελα να σας ρωτήσω εάν κατά τη γνώμη σας υπάρχουν και άλλα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών που εσείς προκρίνετε ως σημαντικά και τα οποία δεν έχουν αναφερθεί ως χαρακτηριστικά που προτάσσουν η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α.

Σ: Τα είπατε όλα. Δεν μου έρχεται κάτι αυτή τη στιγμή. Αυτά είναι τα βασικά.

Ε: Πολύ ωραία. Πάμε τώρα σε μια άλλη ερώτηση. Γίνονται προσπάθειες για την εύρεση κοινών κριτηρίων αξιολόγησης των εκπαιδευτικών σε διεθνές επίπεδο. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Τώρα βάσει των απαντήσεων που έδωσα μέχρι τώρα σημαίνει ότι συμφωνώ διότι εφόσον κάποια στιγμή στην αρχή είπα ότι η εκπαίδευση πλέον παγκοσμιοποιείται υπάρχει ανάγκη σύγκρισης οπότε συμφωνώ με αυτό.

Ε: Πάμε στο επόμενο. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α θεωρούν ότι στη διαδικασία ένταξης των εκπαιδευτικών στο σχολείο, αναφέρονται κυρίως στους νεοεισερχόμενους εκπαιδευτικούς, πρέπει να δίνεται βαρύτητα ανάμεσα σε άλλα και στην υποστήριξη από μέντορα. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Έχει θετικά στοιχεία διότι ο εκπαιδευτικός ξέρει που να απευθυνθεί, σε ποιον σε έναν άνθρωπο, σε έναν συνάδελφό του πιο έμπειρο. Να απευθυνθεί για να ζητήσει συμβουλές για να αντιμετωπίσει οποιοδήποτε πρόβλημα σχετικό με τη δουλειά του προφανώς. Οπότε ο μέντορας εεε νομίζω παίζει ένα ... εκτός του ότι νιώθει ασφάλεια ο εκπαιδευτικός, αισθάνεται ο εκπαιδευτικός πιο ασφαλής γιατί ξέρει που θα απευθυνθεί, θα ζητήσει συμβουλή για την καλύτερη ui για την καλύτερη εκτέλεση των καθηκόντων του, των εκπαιδευτικών του καθηκόντων, νομίζω ότι δίνει και στον μέντορα τη δυνατότητα να βελτιωθεί μέσα από τη συμβουλή και την αλληλεπίδραση με έναν νεότερο συνάδελφο. Και ο ίδιος μπορεί να πάρει βέβαια πράγματα που δεν τα έχει διδαχθεί και ο ίδιος παλιότερα στο πανεπιστήμιο ή οπουδήποτε αλλού.

Ε: Μάλιστα. Πολύ ωραία. Περνάμε τώρα στην τελευταία ερώτηση η οποία έχει πάλι την διαδικασία της προπροηγούμενης δηλαδή είναι χωρισμένη σε υποερωτήματα για

να διευκολύνει την απάντηση. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α. θεωρούν ότι στη διαδικασία επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών πρέπει να προκρίνονται χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας όπως η παρακολούθηση της επιστημονικής εξέλιξης. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Το έχω αναφέρει παραπάνω ότι οι ανάγκες της σύγχρονης κοινωνίας, η τεχνολογία που τρέχει, η γνώση που αυξάνεται με γρήγορους ρυθμούς, λαμβάνοντας υπόψη αυτά εννοείται ότι συμφωνώ με αυτή τη θέση.

Ε: Πολύ ωραία. Ένα δεύτερο αφορά στην ανάδειξη και την υιοθέτηση αποτελεσματικών πρακτικών. Τώρα με το πρακτικών θα μπορούσαμε να εννοούμε διδακτικές πρακτικές, αλλά και πρακτικές επικοινωνίας, συνεργασίας, διαχείρισης τάξης και ούτω κάθε εξής. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Ναι, στη διαδικασία επαγγελματικής ανάπτυξης είναι κύριο χαρακτηριστικό αλλιώς θα ήταν ένας εκπαιδευτικός διεκπεραιωτής ο οποίος απλώς κάνει εσε αυτά που είναι εντεταλμένος να κάνει χωρίς να δίνει στον εαυτό του και στους μαθητές του την ευκαιρία να μάθουν ή να κερδίσουν το κάτι παραπάνω, που έχουν τη δυνατότητα να το κερδίσουν ή να το μάθουν.

Ε: Πώς μπορεί όμως να γίνει αυτό; Δηλαδή με ποιο τρόπο οι αποτελεσματικές πρακτικές μπορούν να τον βοηθήσουν να το κάνει αυτό;

Σ: Λαμβάνοντας υπόψη το ενδιαφέρον των μαθητών. Για ποιους τομείς οι μαθητές του ενδιαφέρονται; Αυτούς τους τομείς θα μπορούσε να τους αναπτύξει περισσότερο μέσω δραστηριοτήτων, μέσω προγραμμάτων. Υπάρχουν πολλές ... μέσω όλων αυτών που λέμε εθνικών προγραμμάτων θα δώσει στους μαθητές την ευκαιρία να ερευνήσουν μόνοι τους και να αναδείξουν τις ικανότητές τους.

Ε: Και βέβαια μιλώντας για διδακτικές πρακτικές εδώ αναφερόμαστε ίσως και στην ανταλλαγή πρακτικών ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς...

Σ: Και σε αυτό, ναι. Μεταξύ τάξεων και μεταξύ σχολείων με κοινότητες μάθησης εκπαιδευτικών και μεταξύ κρατών ακόμη. Δηλαδή η ανταλλαγή, όλα αυτά βοηθάνε και τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές.

Ε: Ένα ακόμα τελευταίο αφορά στην παρατήρηση, δοκιμή και πειραματισμός με νέες διδακτικές μεθόδους, διδακτικές στρατηγικές και τεχνικές διαχείρισης της τάξης. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Αυτά νομίζω όμως πρέπει να γίνονται ελεγχόμενα. Δηλαδή θέλω να πω δεν ξέρω κατά πόσο είναι ωφέλιμο ο κάθε δάσκαλος να θέλει να δοκιμάσει κάτι. Μπορεί ο

ίδιος να αισθάνεται σίγουρος αλλά είναι όντως, έχει την ικανότητα να πειραματιστεί μεθοδικά και επιστημονικά; ααα, νομίζω ότι πρέπει να γίνονται ελεγχόμενα.

Ε:Τι εννοείτε με αυτό;

Σ:Να υπάρχουν κάποια συγκεκριμένα σχολεία, κάποιες συγκεκριμένες τάξεις να υπάρχει μία ας το πούμε έγκριση, έγκριση από έναν φορέα εκπαιδευτικό ή δημόσιο φορέα ο οποίος κατά κάποιο τρόπο εποπτεύει την όλη διαδικασία του πειραματισμού, της δοκιμής. Να υπάρχει εποπτεία άνωθεν ώστε να είναι και πιο επιστημονικά ασφαλής και αξιόπιστη. Κάθε δάσκαλος να δοκιμάζει και κάτι καινούριο μου φαίνεται λίγο παρακινδυνευμένο γιατί δε ξέρουμε τι αποτέλεσμα θα έχει στους μαθητές αυτό. Κυρίως θέλω να πω ότι πρέπει να υπάρχει μια εποπτεία από έναν άλλο φορέα ο οποίος θα διασφαλίζει την αξιοπιστία και την ασφάλεια των αποτελεσμάτων του πειραματισμού.

Ε:Μια και μιλάμε για επαγγελματική ανάπτυξη, δηλαδή για διαδικασίες που εμπειριέχουν και στοιχεία επιμόρφωσης και τα λοιπά των εκπαιδευτικών θα μπορούσατε να μας δώσετε ένα πιο συγκεκριμένο παράδειγμα. Πως θα μπορούσε να γίνει δηλαδή κατά τη γνώμη σας η παρατήρηση , η δοκιμή και ο πειραματισμός με νέες διδακτικές μεθόδους, στρατηγικές και τα λοιπά υπό την εποπτεία., δηλαδή ...

Σ:Με ένα, με εεε διοικητικά, με έγγραφα, με αίτημα προς κάποια αρχή ότι μια τάξη θέλει να εφαρμόσει αυτές τις συγκεκριμένες πειραματικές μεθόδους και έγκριση από έναν ανώτερο φορέα. Με εποπτεία ταυτόχρονα και παρακολούθηση και απόδοση λόγου, τ αποτελέσματα είχαμε;

Ε:Μάλιστα. Πολύ ωραία. Ολοκληρώνοντας και αυτή την τελευταία ερώτηση θα ήθελα να σας ρωτήσω επίσης αν υπάρχουν για σας και άλλα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας που εσείς θεωρείτε σημαντικά να αναφέρετε αλλά δεν έχουν αναφερθεί εδώ ως προκρινόμενα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας στη διαδικασία επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον Ο.Ο.Σ.Α.;

Σ:Δεν έχω κάτι άλλο να προσθέσω.

Ε:Ωραία. Τότε πριν σας ευχαριστήσω θα ήθελα να σας ρωτήσω εάν επιθυμείτε μετά την ολοκλήρωση της συνέντευξης εεε και στο σύνολό της και για το σύνολό της αν θέλετε να προσθέσετε κάτι, να δηλώσετε κάτι

Σ: Όχι, δεν έχω κάτι.

Ε:Τότε να σας ευχαριστήσω πολύ για τη συμβολή σας σε αυτή τη διαδικασία.

Σ:Κι εγώ ευχαριστώ.

Συμμετέχων 3

Ε: Εε να σας ευχαριστήσω για τη συμμετοχή σας στη διαδικασία των συνεντεύξεων, στο πλαίσιο εκπόνησης της διπλωματικής εε με θέμα «Διεθνής λόγος περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών, απόψεις Σχολικών Συμβούλων Δημοτικής Εκπαίδευσης». Ξεκινάω λίγο με τα στοιχεία δημογραφικού χαρακτήρα. Πόσα χρόνια υπηρετείτε στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ: Τριάντα δύο

Ε: Πόσα χρόνια υπηρετείτε ως Σχολικός Σύμβουλος;

Σ: Από το 2007.

Ε: Έχετε αναλάβει άλλη θέση ευθύνης, εκτός αυτής του Σχολικού Συμβούλου στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ: Όχι

Ε: Δηλαδή προϊστάμενος...

Σ: Α λες ναι, προϊστάμενος ολιγοθεσίου, υποδιευθυντής σχολείου, ναι εννοώ ναι...

Ε: Αν ναι για πόσα χρόνια τέτοια θέση ευθύνης;

Σ: Εεεε είναι τέσσερα, πέντε.

Ε: Πέντε, πολύ ωραία. Πάμε στο δεύτερο μέρος της συνέντευξης που αναφέρεται στο διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών στο βαθμό και στον τρόπο ενημέρωσης. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η ενημέρωσή σας για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαι των εκπαιδευτικών είναι αναγκαία;

Σ: Αν είναι αναγκαία;

Ε: Αν είναι αναγκαία για σας η ενημέρωση για τον διεθνή λόγο περί περί επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών.

Σ: Θεωρώ ότι είναι ιδιαίτερα αναγκαία για να υπάρχει μία ενημέρωση σ' ένα πεδίο το οποίο είναι στα άμεσα ενδιαφέροντά μας, το να γνωρίζουμε στο ευρύτερο πλαίσιο τι συμβαίνει σ' αυτό τον τομέα.

Ε: Πολύ ωραία, σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η ενημέρωσή σας για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών είναι ικανοποιητική;

Σ: Ε, γενικά δεν θεωρώ ότι είναι ιδιαίτερα ικανοποιητική η ενημέρωση στο πλαίσιο αυτό, στο κομμάτι αυτό.

Ε: Με ποιους τρόπους θεωρείτε ότι μπορείτε να ενημερωθείτε επαρκώς για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών; Ποιοι είναι οι τρόποι που θα προκρίνατε;

Σ: Εε τρόπους πρόκρισης θα μπορούσε να ήταν ένα επιμορφωτικό σεμινάριο το οποίο θα μπορούσε να έχει διοργανωθεί, μία επιμορφωτική συνάντηση, ένα συνέδριο, εε τρόπους μέσω διαδικτύου και από απόσταση θα μπορούσε να ήταν ένας τρόπος ενημέρωσης σ' αυτό το πλαίσιο, σ' ένα πλαίσιο αυτοεπιμόρφωσης θα μπορούσαμε να πούμε. Υπάρχουν, πιστεύω, αρκετοί τρόποι να μπορέσει κάποιος να καλύψει αυτό το κενό.

Ε: Πολύ ωραία. Πιστεύετε ότι ο καθορισμός και η αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών είναι ζητήματα που αφορούν αποκλειστικά μια χώρα ή αποτελούν και θέματα στα οποία εμπλέκονται και διεθνείς οργανισμοί; Αν ναι, με ποιους τρόπους ;

Σ: Πιστεύω σ' ένα περιβάλλον το οποίο έχει διαμορφωθεί, που υπάρχει μία μεγάλη διάχυση και μία επικοινωνία μεταξύ των κρατών, οργανισμών και αυτό που μπορούμε να οριοθετήσουμε σε κάποιο βαθμό ως παγκοσμιοποίηση κλπ είναι ένα θέμα το οποίο έχει ευρύτερο ενδιαφέρον και δεν είναι, δεν μπορεί να περιοριστεί στα στενά όρια ενός έθνους –κράτους απ' τη στιγμή που οιοιοι σχέσεις μεταξύ των κρατών, εε οι συνασπισμοί που γίνονται, Ευρωπαϊκή Ένωση κλπ εε εκ των πραγμάτων οδηγούν σε μία όσμωση μεταξύ των κρατών και σε τέτοια θέματα.

Ε: Στην περίπτωση αυτή με ποιους τρόπους θεωρείτε ότι εμπλέκονται οι διεθνείς οργανισμοί. Με ποιους τρόπους ασχολούνται;

Σ: Οι διεθνείς οργανισμοί εμπλέκονται εε σε διάφορες εκθέσεις και αποτιμήσεις που κάνουν εε των εκπαιδευτικών συστημάτων των διαφόρων χωρών, εεε τα χαρακτηριστικά που προκρίνουν, οι απαιτήσεις που και οι προϋποθέσεις που βάζουν πολλές φορές έχουνε άμεση συνάρτηση με την άσκηση της εκπαιδευτικής πολιτικής σε κάθε χώρα. Επομένως, οι θέσεις τους και οι τα στάνταρτς που βάζουν ή οι στόχοι που βάζουν έχουν άμεση ή έμμεση τουλάχιστον επίπτωση σε κάθε χώρα.

Ε:Εε. Συμφωνείτε με μια ενδεχόμενη εμπλοκή των διεθνών οργανισμών στον καθορισμό και την αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών; Θεωρείτε ότι είναι απαραίτητη;

Σ:Εεε, η αποτίμηση και η συμβολή των διεθνών οργανισμών πιστεύω ότι μπορεί να συμβάλει. Το θέμα είναι ότι εάν η συμβολή αυτή θα είναι μία κατεύθυνση επιβολής,

αν θέλετε εντός εισαγωγικών, στο να καθορίσουνε εε σε απόλυτο βαθμό τις απαιτήσεις, αν θέλετε, και τα την επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών σε κάθε χώρα. Βέβαια, είναι γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια υπάρχει ένα στοιχείο όσμωσης και ομογενοποίησης, ας μου επιτραπεί η έκφραση, μεταξύ των κρατών σε πάρα πολλά θέματα ή σε συνασπισμούς ξέρω γω όπως στην Ευρωπαϊκή Ένωση που είμαστε εμείς, αλλά πιστεύω ότι θα έχει ιδιαίτερη βαρύτητα και κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε χώρας να διατηρηθούν, εφόσον συμβάλουν κι αυτά στη βελτίωση της επαγγελματικής επάρκειας.

Ε: Πολύ ωραία. Περνάμε τώρα στο τρίτο μέρος που αφορά τα προτάγματα του διεθνούς λόγου περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών και το βαθμό συμφωνίας σας με αυτά. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α αναφέρονται στην αναγκαιότητα στο πλαίσιο μιας ανταγωνιστικής οικονομίας της γνώσης για παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης, έχοντας υιοθετήσει παράλληλα την άποψη ότι ο ρόλος των εκπαιδευτικών είναι καθοριστικός για την ποιοτική αυτή εκπαίδευση, μάθηση. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή της Ευρωπαϊκή Ένωση και του Ο.Ο.Σ.Α για το θέμα; Αν ναι ή όχι για ποιον λόγο;

Σ: Ναι, εε ότι ο εκπαιδευτικός έχει κυρίαρχο ρόλο στα ποιοτικά χαρακτηριστικά, εε πιστεύω ότι είναι κάτι εκ των ουκ άνευ στο χώρο της εκπαίδευσης. Εκείνο το οποίο εε θα πρέπει να δούμε με ιδιαίτερη προσοχή σε τέτοιους οργανισμούς και στις παρεμβάσεις που γίνονται και στο χώρο της εκπαίδευσης έχει να κάνει ότι πιστεύω ότι είναι κοινή διαπίστωση ότι τα τελευταία χρόνια το πεδίο της οικονομίας και το πεδίο της αγοράς εε αν θέλετε επιβάλλει μέσα σε εισαγωγικά κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τα οποία πρέπει να προκριθούν. Και αυτό είναι ένα μεγάλο κομμάτι συζήτησης κατά πόσο επηρεάζει και σε ποιο βαθμό την αυτονομία της εκπαίδευσης, δηλαδή εε σαφώς και η εκπαίδευση δεν είναι ένα εε αυτόνομο τελείως και ανεξάρτητο εε υποσύστημα μέσα στο ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο, αλλά παρόλα αυτά πιστεύω ότι χρειάζεται μία επικοινωνία με το πεδίο της οικονομίας και της αγοράς αλλά όχι να καθορίζει το αποκλειστικά το πεδίο αυτό τις θέσεις και τις κατευθύνσεις που πρέπει να έχει ένα εκπαιδευτικό σύστημα.

Ε: Πολύ ωραία. Τώρα θα αναφερθώ σε κάποια κύρια κοινά χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας τα οποία προτάσσουν η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο ΟΟΣΑ. Θα τα αναφέρω ένα ένα και θα ρωτάω την γνώμη σας γι' αυτά. Πρώτον την παιδαγωγική προτάσσουν λοιπόν ως κύριο χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών την παιδαγωγική επάρκεια και τη γνώση των

διδασκικών αντικειμένων. Συμφωνείτε με την θέση αυτή, ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Ναι, ναι συμφωνώ. Είναι ένας απ' τους πυλώνες και το κομμάτι της παιδαγωγικής επάρκειας και της διδακτικής αντικειμένου, διδακτικής μεθοδολογίας κι όλα αυτά είναι βασικά χαρακτηριστικά που θα πρέπει να έχει αναπτύξει ένας εκπαιδευτικός και να συνεχίζει να τα βελτιώνει. Δεν είναι μία κατάσταση η οποία μπορεί να συμβεί άπαξ, αλλά χρειάζεται μία διαρκής εγρήγορση σ' αυτό στη βελτίωση δηλαδή στους δύο αυτούς τομείς.

Ε: Με αυτό που λέτε, βοηθάτε στο στο δεύτερο το δεύτερο χαρακτηριστικό ως δεύτερο χαρακτηριστικό αναφέρουν την δια βίου μάθηση. Άρα λοιπόν πάλι ρωτάμε εδώ: Συμφωνείτε με τη θέση αυτή ;

Σ: Ναι, ναι συμφωνούμε με τη θέση αυτή της διά βίου και της συνεχούς εξέλιξης. Απλά βέβαια υπάρχει εδώ μία μικρή υποσημείωση- αντίρρηση με την έννοια ότι πολλές φορές ο υπερτονισμός της διά βίου εκπαίδευσης κτλ μεταφέρει το κέντρο βάρους και το κέντρο βάρους της ευθύνης αν θέλετε σ' ένα ατομοκεντρικό πλαίσιο ότι ο καθένας είναι υπεύθυνος για το πώς πρέπει να γίνει αυτό και αναλαμβάνει πλήρως την ευθύνη που θα πρέπει να γίνει πιστεύω με συνεργασία με συλλογικούς φορείς δηλαδή να μην γίνει μετάθεση ευθυνών σε προσωπικό επίπεδο.

Ε: Πολύ ωραία. Ένα τρίτο χαρακτηριστικό αφορά στις ικανότητες διεύθυνσης, διαχείρισης της τάξης και του σχολείου ανάλογα με τον ρόλο που κάθε φορά αναλαμβάνει ο εκπαιδευτικός. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή, ναι ή όχι και για ποιό λόγο;

Ε: Ναι, και αυτό είναι ένα βασικό χαρακτηριστικό το οποίο έχει βέβαια και είναι και σε άμεση σχέση και συνάρτηση με το πρώτο εννοώ ερώτημα της παιδαγωγικής κατάρτισης που θέσατε ότι η διαχείριση της σχολικής τάξης ή ευρύτερα του σχολείου είναι ένα κομβικό χαρακτηριστικό του εκπαιδευτικού και θα πρέπει να έχει σ' αυτό το πεδίο ιδιαίτερες ικανότητες.

Σ: Πολύ ωραία. Ένα άλλο χαρακτηριστικό αφορά στην αξιοποίηση της γνώσης, της τεχνολογίας και της πληροφορίας από τον εκπαιδευτικό, σημαντικό χαρακτηριστικό παιδαγωγικής επάρκειας. . Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι, για ποιό λόγο;

Ε: Ναι, και οι τεχνολογίες πρέπει να... και συμβάλλουν σε καλύτερη... σε καλύτερα μαθησιακά αποτελέσματα πολλές φορές, εεε το θέμα είναι να μην φτάνουμε στην υπερβολή, δηλαδή η τεχνολογία για την τεχνολογία, απλά να λειτουργεί ως μέσο, ένα στοιχείο είναι αυτό, ένα δεύτερο στοιχείο που θα ήθελα να επισημάνω σ' αυτό τον

χώρο των τεχνολογιών είναι ότι δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι... παράδειγμα παίρνω απ' τη χώρα μας ότι άμεση σχέση πρόσβασης π.χ. στο διαδίκτυο με τις τελευταίες έρευνες έχει λίγο παραπάνω απ' το μισό του πληθυσμού που σημαίνει ότι ένα πολύ μεγάλο κομμάτι του υπόλοιπου πληθυσμού είναι έξω και μακριά απ' αυτό το χώρο που σημαίνει ότι εντάσσοντας τεχνολογίες στο σχολείο να έχουμε πάντα κατά νου ότι σ' ένα μέρος του πληθυσμού με ιδιαίτερα κοινωνικά και μορφωτικά χαρακτηριστικά του δίνουμε ένα επιπλέον πλεονέκτημα γιατί ακριβώς το κοινωνικοοικονομικό του υπόβαθρο το υποστηρίζει και αυτό το πράγμα θα πρέπει να μην το ξεχνάμε ότι ένα μέρος παιδιών με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά αποκτούν ένα ακόμη πλεονέκτημα έναντι κάποιων άλλων και αυτό θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα σημαντικό.

Σ: Πολύ ωραία. Ένα ακόμα χαρακτηριστικό θεωρείται ότι είναι η συνεργατική αντίληψη στην αλληλεπίδραση με τους συναδέλφους. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Για ποιο λόγο; Ναι ή όχι, για ποιο λόγο;

Ε: Ναι εε είναι ,πιστεύω σημαντικό κομμάτι η και στόχος του σχολείου η ενίσχυση και ανάπτυξη των συνεργατικών δεξιοτήτων, όχι μόνο μεταξύ των μαθητών, και μεταξύ των εκπαιδευτικών. Ως ένα λοιπόν εε εκπαιδευτικό σύστημα ή μία σχολική μονάδα ως μία εε έτσι ένα πλαίσιο που αποτελείται από ένα σημαντικό αριθμό εκπαιδευτικών είναι αυτονόητο επειδή υπάρχουν αρκετοί στόχοι που η επίτευξή τους μπορεί να συμβεί πολύ καλύτερα με καλύτερα αποτελέσματα μέσω της συνεργασίας. Δεν είναι μία ατομοκεντρική θεώρηση διαχείρισης σχολικής τάξης απ' τη στιγμή που εμπλέκονται συνάδελφοι άλλων ειδικοτήτων, συνεργασίες ευρύτερες του σχολείου με τους γονείς κλπ με συλλόγους, με την ευρύτερη κοινωνία. Άρα, το κομμάτι των συνεργατικών δεξιοτήτων θεωρώ ότι είναι κομβικό σημείο.

Σ: Πολύ ωραία. Τώρα, συμπληρωματικά στην ερώτηση που έχω θέσει πριν θα ήθελα να ρωτήσω εάν κατά τη γνώμη σας υπάρχουν και άλλα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας που προκρίνετε εσείς ως ιδιαίτερα σημαντικά τα οποία όμως δεν έχουν αναφερθεί εδώ από την από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον ΟΟΣΑ ως κύρια χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας. Αν, εκτός απ' αυτά δηλαδή αν θεωρείτε ότι υπάρχουν κι άλλα τα οποία δεν έχουν αναφερθεί.

Ε: Ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό που θεωρώ ότι θα πρέπει να το έχει ο εκπαιδευτικός είναι στο να έχει τη δυνατότητα και τις ικανότητες να στηρίζει και να υποστηρίζει παιδιά τα οποία βρίσκονται σε κοινωνικές ομάδες ευάλωτες, εεε παιδιά τα οποία λόγω της προέλευσής τους δεν έχουν την αντίστοιχη επίδοση τα αντίστοιχα μαθησιακά αποτελέσματα που θα θέλαμε. Εκεί θα πρέπει και συνολικά το σχολείο ως

θεσμός να έχει κάποια χαρακτηριστικά αντισταθμιστικής αγωγής, αλλά και ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να έχει τα παιδαγωγικά και επαγγελματικά τέτοια χαρακτηριστικά να προσπαθήσει να εντάξει και να κερδίσει κι αυτά τα παιδιά στο σχολείο που είναι ένα σημαντικό κομμάτι που δεν μπορεί να ακολουθήσει τις το επίπεδο που εμείς απευθυνόμαστε γενικότερα.

Σ: Πάρα πολύ ωραία. Πάμε τώρα σε μια άλλη ερώτηση: Γίνονται προσπάθειες για την εύρεση κοινών κριτηρίων αξιολόγησης των εκπαιδευτικών σε διεθνές επίπεδο. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιο λόγο;

Ε: Σε κάποια κριτήρια πιστεύω σσ επειδή ακριβώς που είπαμε και πριν ότι πηγαίνουμε να γίνουμε ένα παγκόσμιο χωριό, κάποια βασικά κριτήρια μπορεί να είναι κοινά. Εεε όχι όμως συνολικά και καθολικά σε όλο το φάσμα. Κάποια πιστεύω ότι θα πρέπει να έχουν κοινά χαρακτηριστικά, κάποια θα πρέπει να είναι ιδιαίτερα χαρακτηριστικά σε επίπεδο χώρας, συνασπισμών κρατών κλπ.

Σ: Μάλιστα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α θεωρούν ότι στη διαδικασία ένταξης των εκπαιδευτικών στο σχολείο –προφανώς αναφέρομαι εδώ περισσότερο στους νεοεισερχόμενους εκπαιδευτικούς- πρέπει να δίνεται βαρύτητα ανάμεσα σε άλλα και στην υποστήριξη από μέντορα. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιο λόγο;

Ε: Τοο η χρονική φάση το χρονικό διάστημα αυτό των δύο –ξέρω γω- χρόνων τριών του ενός δεν ξέρω πως μπορεί να προσδιοριστεί αυτό της προσαρμογής και ένταξης ενός εκπαιδευτικού πιστεύω ότι είναι πολύ σημαντικό. Εεε βέβαια υπάρχουν διαφοροποιήσεις και ανάγκες διαφορετικές από περιοχή σε περιοχή ή από σχολική μονάδα σε σχολική μονάδα, δηλαδή άλλες απαιτήσεις και ικανότητες ένταξης π.χ. θα χρειαστεί σε μια σχολική μονάδα σε ένα καθαρά αστικό περιβάλλον και τελείως διαφορετικά χαρακτηριστικά θα χρειαστεί στο επίπεδο ένταξης σ' ένα σχολείο το οποίο είναι περιφερειακό με ιδιαίτερα προβλήματα. Παρόλα αυτά όμως πιστεύω ότι μπορεί να βοηθήσει σημαντικά ο θεσμός του μέντορα σε μία έτσι ομαλή ένταξη και έναν υποβοηθητικό χαρακτήρα για τα να ενισχύσει τα χαρακτηριστικά εκείνα που θα χρειαστεί ο εκπαιδευτικός. Θέλει όμως πολύ ιδιαίτερη προσοχή στην επιλογή του προσώπου και να γίνει μία διαδικασία επί της ουσίας που να βοηθήσει και να αναβαθμίσει τα χαρακτηριστικά αυτά του εκπαιδευτικού κι όχι να γίνει μια απλή διαδικασία συμπλήρωσης του απαραίτητου χρονικού διαστήματος, να είναι δηλαδή μια τυπική διαδικασία, όπως π.χ. γινόταν μέχρι τώρα σε μας ότι με την συμπλήρωση

απλά και μόνο της διατήρας ερχόταν ένα έγγραφο το οποίο έλεγε μονιμοποιείστε κλπ. Να έχει δηλαδή ουσιαστικά ουσιαστικό περιεχόμενο και χαρακτηριστικά.

Σ: Η διαδικασία της ένταξης.

Ε: Ναι.

Σ: Στην περίπτωση αυτή θα μπορούσατε να σκεφτείτε ποια πρόσωπα θα μπορούσαν να υποστηρίξουν αυτό το ρόλο; Του μέντορα;

Ε: Πρόσωπα τα οποία έχουν ένα καλό επιστημονικό υπόβαθρο, δηλαδή μπορούν να υποστηρίξουν επιστημονικά τη θέση, πρόσωπα τα οποία έχουνε μια αξιόλογη εμπειρία μέσα στη σχολική τάξη, ο τρίτος πυλώνας πιστεύω ότι θα πρέπει να έχει με προσωπικά χαρακτηριστικά της προσωπικότητας, δηλαδή θα πρέπει να είναι επικοινωνιακός, να είναι συνεργατικός, να είναι ανεκτικός, θα πρέπει δηλαδή να συνοδεύει την προσωπικότητά του από τέτοια χαρακτηριστικά που θα μπορούν να παίξουν ένα τέτοιο ρόλο και πιστεύω ότι είναι ιδιαίτερα απαιτητικός ο ρόλος αυτός που δεν μπορεί ο καθένας εύκολα να τον προσφέρει και να τον κατέχει.

Σ: Πολύ ωραία. Τώρα περνάω στην τελευταία ουσιαστικά ερώτηση που έχει κάποια υποερωτήματα, όπως και η προπροηγούμενη. Πάμε λοιπόν στη διαδικασία της επαγγελματικής ανάπτυξης. Σε μια φάση λοιπόν μετά την ένταξη κλπ. και σε μια διαρκή διαδικασία. Εκεί λοιπόν, η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο ΟΟΣΑ θεωρούν ότι στην διαδικασία επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών πρέπει να προκρίνονται χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας όπως, πρώτον, η παρακολούθηση της επιστημονικής εξέλιξης. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιο λόγο;

Ε: Ναι η επειδή ακριβώς βρισκόμαστε σ' ένα περιβάλλον που οι εξελίξεις και πάρα πολλά πράγματα αλλάζουν γρήγορα, η παρακολούθηση των νέων επιστημονικών δεδομένων σε ότι έχει να κάνει το στο χώρο της εκπαίδευσης είναι ένα στοιχείο το οποίο είναι ιδιαίτερα σημαντικό για να μπορεί ο εκπαιδευτικός να προσαρμόζεται και να υιοθετεί αλλαγές οι οποίες είναι απαραίτητες για να επιτύχει τους στόχους του.

Σ: Πολύ ωραία. Ένα δεύτερο χαρακτηριστικό αναφέρεται ως ένα δεύτερο χαρακτηριστικό αναφέρεται η ανάδειξη και η υιοθέτηση αποτελεσματικών πρακτικών, εδώ μπορεί κάποιος να εννοήσει διδακτικών πρακτικών, πρακτικών διαχείρισης τάξης, πρακτικών επικοινωνίας και συνεργασίας στο επίπεδο του σχολείου κοκ. Συμφωνείτε με αυτό;

Ε: Οι καλές πρακτικές έχουν ένα, όπως πάρα πολλά πράγματα, κάποια θετικά και κάποια αρνητικά χαρακτηριστικά. Ένα χαρακτηριστικό που ιδιαίτερα πολλοί το βλέπουν με επιφύλαξη είναι ακριβώς ότι έχει περάσει στην εκπαίδευση το κομμάτι

αυτό απ' το πεδίο της αγοράς, δηλαδή ήταν μία πρακτική και μία υιοθέτηση χαρακτηριστικών που αναπτύχθηκε στο οικονομικό πεδίο. Άρα, εκ προοιμίου κάποιος μπορεί να το δει με κάποια επιφύλαξη. Εεε ένα δεύτερο στοιχείο είναι ότι μια καλή πρακτική η οποία είναι αποτελεσματική σε ένα περιβάλλον άλφα, πιθανόν, όταν κάποιος τη δει και πάει να την υιοθετήσει σε ένα περιβάλλον τελείως διαφορετικό, να μην έχει αυτά τα αποτελέσματα κι αυτά τα χαρακτηριστικά. Είναι αυτό που είχε πει ο Ιβάν Μπαρζάκοφ ως σφάλμα του οικείου δηλαδή δεν μπορείς να εντάξεις κάτι σ' ένα πλαίσιο το οποίο δεν το υποστηρίζει. Εε θα έλεγα ότι παρόλα παρόλες αυτές τις επιφυλάξεις δεν μπορεί κανείς να το απορρίψει αυτό το πλαίσιο των καλών πρακτικών είτε σε επίπεδο διαχείρισης τάξης είτε σε επίπεδο διδακτικών πρακτικών και λοιπά, έτσι μιλάμε γενικά. Εκείνο το οποίο θα ήταν καλό να για τους για τον εκπαιδευτικό να βλέπει και να παρακολουθεί διάφορα διάφορες τέτοιες προσεγγίσεις περί καλών πρακτικών, αλλά με μία κριτική επισκόπηση και με μία ιδιαίτερη προσοχή στο τι μπορεί να εντάξει και το πώς μπορεί να εντάξει. Δηλαδή η άκριτη αυτή χρησιμοποίηση των καλών πρακτικών σ' ένα ευρύτερο πλαίσιο αν υιοθετηθεί άκριτα θα οδηγήσει σε μία ομογενοποίηση και μία ταυτόχρονη αντίδραση και υιοθέτηση δράσεων και αντιδράσεων οι οποίες θα παίζουν τον ρόλο της μαγικής συνταγής, ότι έχω αυτό το πρόβλημα, εφαρμόζω αυτή την πρακτική, λύνεται και πάει και χάνεται δηλαδή όλο το όλη η ουσία πολλές φορές και η ιδιαιτερότητα του πλαισίου μιας σχολικής τάξης κλπ.

Σ: Ενός τόπου, πολιτιστικής ιδιαιτερότητας. Πολύ ωραία. Ένα τελευταίο χαρακτηριστικό μάλλον μια σειρά που αναφέρεται ως σημαντικό για τη διαδικασία της επαγγελματικής ανάπτυξης από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον ΟΟΣΑ είναι η παρατήρηση, η δοκιμή και ο πειραματισμός με νέες διδακτικές μεθόδους, διδακτικές στρατηγικές και τεχνικές διαχείρισης της τάξης. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Ε:Ναι, συμφωνώ με... Πολλές φορές οι επαναλαμβανόμενες διδακτικές προτάσεις-προσεγγίσεις από μέρους του εκπαιδευτικού καταλήγουν σε μία ρουτίνα η οποία επαναλαμβάνεται και σκοτώνει, αν θέλετε, πολλές φορές και τα κίνητρα και των μαθητών και του εκπαιδευτικού στο να αλλάζει και να εξελίσσεται. Συμφωνώ ότι θα πρέπει να βρίσκει και να, θα μου επιτρέψετε την έκφραση, να ρισκάρει σε προσεγγίσεις και τεχνικές έξω από τα τετριμμένα και τα ειωθότα να μπορεί δηλαδή να μην έχει το φόβο στο άγνωστο και πολλές φορές και με τον κίνδυνο της αποτυχίας. Δεν είναι κακό δηλαδή να δοκιμάσει μια τεχνική, μία καινούρια προσέγγιση και να

αποτύχει και μέσα απ' αυτή την αποτυχία πιστεύω ότι θα έχει πολύ σημαντικά πράγματα να κερδίσει. Είμαι υπέρ αυτής της άποψης.

Σ: Μάλιστα. Πολύ ωραία. Θα ήθελα τώρα να ρωτήσω όπως και πριν λίγο, εάν θεωρείτε ότι εκτός από τα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας που προκρίνουν η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο ΟΟΣΑ, στη διαδικασία επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών και τα οποία αναφέρθηκαν προ ολίγου και σχολιάστηκαν, αν υπάρχουν άλλα τα οποία θεωρείτε σεις αναγκαία, αλλά δεν έχουν αναφερθεί μέχρι τώρα.

Ε: Θεωρώ ότι σ' ένα, επειδή υπάρχουν τελείως ιδιαίτερα χαρακτηριστικά από τάξη σε τάξη, από σχολείο σε σχολείο, από περιοχή σε περιοχή, από χώρα σε χώρα εε εκείνο που θα είχε ιδιαίτερη σημασία είναι να μπορεί ο εκπαιδευτικός να λειτουργήσει αυτόνομα, έξω πολλές φορές από πλαίσια και νόρμες και φόρμες που πολλές φορές λειτουργούν περιοριστικά. Δηλαδή θα είχε ιδιαίτερο ενδιαφέρον αξιοποιώντας, έχοντας μια πολύ καλή επιστημονική επάρκεια και μία εμπειρία και αξιοποιώντας τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της συγκεκριμένης τάξης, των συγκεκριμένων μαθητών να έχει τη δυνατότητα να επινοεί προσεγγίσεις και πράγματα που πολλές φορές μπορεί να είναι έξω απ' αυτές τις νόρμες που συζητάμε.

Σ: Εε Πολύ ωραία. Πριν σας ευχαριστήσω που θέλω να το κάνω τώρα να σας ευχαριστήσω γι' αυτή την συνέντευξη και τη συμβολή σας σ' αυτή την διαδικασία.

Ε: Εγώ να ευχαριστήσω για τη χαρά της συμμετοχής στη διαδικασία.

Σ: Θα ήθελα να ρωτήσω απλά εάν υπάρχει κάτι συνολικά σε σχέση με όσα αναφέρθηκαν μέχρι τώρα που θα θέλατε να προσθέσετε, να δηλώσετε με την ολοκλήρωση αυτής της συνέντευξης.

Ε: Δεν ήθελα κάτι ιδιαίτερο, εντάξει μία γενικότερη παρατήρηση ότι σαφώς το σχολείο και η εκπαίδευση παίζουν ένα σημαντικό ρόλο και μπορούν να βελτιώσουν τα πράγματα και πάντα πρέπει να αγωνιζόμαστε γι' αυτό, αλλά επειδή είναι ένα υποσύστημα ενταγμένο σ' ένα ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο και το εκπαιδευτικό σύστημα ότι οι μεγάλες αλλαγές στο χώρο, πέρα βέβαια και από μέσα απ' το χώρο, είναι πιστεύω σ' ένα ευρύτερο πεδίο της άσκησης της εκπαιδευτικής πολιτικής και πολλές φορές οι παρεμβάσεις μέσα απ' το σχολείο έχουν περιορισμένο αντίκτυπο και αποτέλεσμα.

Σ: Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

Συμμετέχων 4

Ε: Να σας ευχαριστήσω για τη συμμετοχή σας στη διαδικασία των συνεντεύξεων, εε στο πλαίσιο της διπλωματικής εργασίας με θέμα διεθνής λόγος περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών, απόψεις Σχολικών Συμβούλων Δημοτικής Εκπαίδευσης. Θα ξεκινήσουμε λίγο με κάποια στοιχεία δημογραφικά. Πόσα χρόνια υπηρετείτε στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ:Βαδίζω προς το τριακοστό.

Ε: Πόσα χρόνια υπηρετείτε ως Σχολικός Σύμβουλος;

Σ:Οχτώ.

Ε: Έχετε αναλάβει άλλη θέση ευθύνης, εκτός του Σχολικού Συμβούλου στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ:Όχι.

Ε:Οποιαδήποτε θέση.

Σ:Στο ΠΕΚ είμαι Υποδιευθυντής.

Ε:Υποδιευθυντής λοιπόν. Προϊστάμενος;

Σ:Και Προϊστάμενος ολιγοθέσιων σχολείων.

Ε:Για πόσα χρόνια αυτές οι θέσεις;

Σ:Τρία χρόνια ήμουν Προϊστάμενος ολιγοθεσίων και διανύω τον έκτο χρόνο ως Υποδιευθυντής στο ΠΕΚ.

Ε:Ευχαριστώ πολύ. Πολύ ωραία. Πάμε στο δεύτερο μέρος που αφορά στο διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών βαθμός και τρόπος ενημέρωσης. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η ενημέρωσή σας για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών είναι αναγκαία για σας;

Σ:Δε τη θεωρώ πάρα πολύ αναγκαία. Τη θεωρώ αναγκαία στο πλαίσιο οοο το να έχω άποψη για το πώς μέσα από το διεθνή λόγο προσδιορίζεται η επαγγελματική επάρκεια του εκπαιδευτικού, επειδή ανήκουμε ως Ελλάδα, ως χώρα σε μια Ευρωπαϊκή Ένωση εεε ως μέτρο σύγκρισης τι συμβαίνει στα άλλα κράτη για τους Συμβούλους ή για τους εκπαιδευτικούς ή για τα άλλα στελέχη της εκπαίδευσης.

Ε:Πολύ ωραία. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η ενημέρωσή σας για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών είναι ικανοποιητική;

Σ: Καθόλου ικανοποιητική. Δεν έχω ενημέρωση τουλάχιστον υπηρεσιακώς. Ιδιωτικώς αν με ενδιαφέρει κάτι ψάχνω να βρω αλλά θεσμικά δεν έχω καμία ενημέρωση.

Ε: Πολύ ωραία. Με ποιους τρόπους τότε θεωρείτε ότι μπορείτε να ενημερωθείτε, μπορείτε και πρέπει να ενημερωθείτε για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών; Ποιους τρόπους θα θεωρούσατε κατάλληλους για την ενημέρωσή σας;

Σ: Μέσα από μια ενημέρωση σε υπηρεσιακό επίπεδο, μια ενημέρωση κατ' ιδίαν σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι υπάρχει τώρα και ίσως αα και με κάποιες ανταλλαγές εεε Σχολικών Συμβούλων από άλλες χώρες στο πλαίσιο κάποιων προγραμμάτων π.χ. Κομένιους.

Ε: Πολύ ωραία. Πιστεύετε ότι ο καθορισμός και η αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών είναι ζητήματα που αφορούν αποκλειστικά μια χώρα ή αποτελούν και θέματα στα οποία εμπλέκονται και διεθνείς οργανισμοί; Αν ναι, με ποιους τρόπους εμπλέκονται;

Σ: Μπορείτε να επαναλάβετε;

Ε: Βεβαίως. Πιστεύετε ότι ο καθορισμός και η αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών είναι ζητήματα που αφορούν αποκλειστικά μια χώρα ή αποτελούν και θέματα στα οποία εμπλέκονται δηλαδή ασχολούνται με αυτά και διεθνείς οργανισμοί; Αν ναι, αν ασχολούνται, με ποιους τρόπους θεωρείτε ότι το κάνουν αυτό;

Σ: Πιστεύω ότι η μεγαλύτερη βαρύτητα και κυριότερο λόγο πρέπει να έχει η χώρα. Και όπως είπα και προηγουμένως για να εμπλακεί, τελικά για να ληφθεί υπόψη ο διεθνής λόγος, όπως εκφράζεται από τους οργανισμούς, τον Ο.Ο.Σ.Α., την Ευρωπαϊκή Ένωση εεε αυτό θα μπορούσε να καταστεί εποικοδομητικό στο πλαίσιο μιας συγκριτικής μελέτης, για κάποια κοινά στοιχεία αλλά επειδή το κάθε εκπαιδευτικό σύστημα υπηρετεί καθαρά εθνικούς σκοπούς και στόχους θεωρώ ότι μεγαλύτερο λόγο πρέπει να είχε, να έχει το κράτος.

Ε: Αν θα θέλατε να μου πείτε με ποιους τρόπους όταν εμπλέκονται οι διεθνείς οργανισμοί έχετε εσείς υπόψη σας ότι εμπλέκονται; Τι εργαλεία χρησιμοποιούν; Με ποιο τρόπο προσεγγίζουν την επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών;

Σ: Θεωρώ ότι βγάζουν κάποιες εεε εκθέσεις και εκεί αναφέρονται στο τι θα ήθελαν αυτοί να έχουν οι εκπαιδευτικοί ώστε να θεωρούνται επαρκείς με βάση όμως τον μέσο όρο των παγκοσμίων προτύπων.

Ε: Μάλιστα. Τώρα η επόμενη ερώτηση ίσως σε ένα βαθμό να έχει απαντηθεί αλλά εσείς θα το ορίσετε αυτό. Συμφωνείτε με μια ενδεχόμενη εμπλοκή των διεθνών οργανισμών στον καθορισμό και την αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των

εκπαιδευτικών; Πρέπει κατά τη γνώμη σας να εμπλέκονται οι διεθνείς οργανισμοί στον καθορισμό και την αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών;

Σ:Όχι σε υψηλό βαθμό. Διαφωνώ.

Ε:Πηγαίνω στο τρίτο μέρος που αφορά στα προτάγματα του διεθνούς λόγου περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών και το βαθμό συμφωνίας με αυτά. Η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α αναφέρονται στην αναγκαιότητα στο πλαίσιο μιας ανταγωνιστικής οικονομίας της γνώσης για παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης, και έχουν υιοθετήσει παράλληλα την άποψη ότι ο ρόλος των εκπαιδευτικών είναι καθοριστικός για αυτήν την ποιοτική εκπαίδευση, την ποιοτική μάθηση. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α για το θέμα; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ:Συμφωνώ. Ο εκπαιδευτικός είναι ένας παράγοντας, μια παράμετρος της όλης παιδευτικής διαδικασίας του ατόμου είτε πρόκειται για νηπιαγωγείο, είτε πρόκειται για δημοτικό, είτε για γυμνάσιο, είτε για λύκειο. Εεε είναι αυτός που θα ααα στις μικρές τάξεις που θα χτίσει χαρακτήρα, που θα αποτελέσει πρότυπο και που θα δώσει τη δυνατότητα στο άτομο να ανακαλύψει το γνωστικό του δυναμικό, να καταστεί ικανό να μπορεί να ενιαιοποιήσει τη γνώση, να του δώσει την ευκαιρία να αναπτύξει την κριτική σκέψη. Ως εκ τούτου θεωρώ ότι παίζει πολύ σημαντικό ρόλο.

Ε: Πολύ ωραία. Ακολουθεί τώρα μια ερώτηση η οποία είναι χωρισμένη σε υποερωτήματα έτσι ώστε να διευκολύνει και την δυνατότητα απάντησής της. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α. προτάσσουν ως κύρια και κοινά χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών τα ακόλουθα: Την παιδαγωγική επάρκεια και τη γνώση των διδακτικών αντικειμένων.

Σ:Μπορώ να απαντάω σε καθένα...

Ε:Βεβαίως αυτό θα κάνουμε. Ναι.

Σ:Για να μην, για να τα θυμάμαι.

Ε: Αυτό θα κάνουμε. Συμφωνείτε με τη θέση;

Σ:Επαναλάβετε λίγο την ερώτηση, σας παρακαλώ.

Ε:Ναι, ναι. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α. προτάσσουν ως κύρια και κοινά χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών πρώτον, χωρίς αξιολογική σειρά την παιδαγωγική επάρκεια και τη γνώση των διδακτικών αντικειμένων. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ:Παιδαγωγική επάρκεια και γνώση του αντικειμένου. Μόνο αυτό;

Ε:Ακολουθούν και άλλα.

Σ:Όσον αφορά αυτό, συμφωνώ.

Ε:Για ποιο λόγο;

Σ:Διότι εκπαιδευτικός που δεν έχει γνώση του γνωστικού αντικειμένου και να διαθέτει παιδαγωγική επάρκεια δεν θα μπορεί να πει αυτά που πρέπει να κατακτήσουν οι μαθητές, και αυτά που θα τους είναι απαραίτητα ως αυριανών πολιτών στην κοινωνία. Από την άλλη αν έχει γνώσεις και δεν μπορεί αυτές να τις καταστήσει κατανοητές στα παιδιά αναλόγως της ηλικίας και δεν γνωρίζει ή δεν έχει λάβει υπόψη σε ποιους απευθύνεται, δηλαδή στην ομάδα στόχο έχει το ίδιο ακριβώς αποτέλεσμα. Δηλαδή μπορεί να τα γνωρίζει αλλά δεν μπορεί να τα μεταδώσει και να τα προσλάβουν οι άλλοι.

Ε: Πολύ ωραία. Ένα δεύτερο χαρακτηριστικό είναι η δια βίου μάθηση. Θεωρείτε λοιπόν ως κύριο χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ:Συμφωνώ. Συμφωνώ. Διότι οι εγκύκλιες σπουδές που έχουμε κάνει όλοι πριν από δεκαπέντε, είκοσι και τριάντα χρόνια θεωρώ ότι ή δεν επαρκούν σήμερα ή ότι είναι πεπαλαιωμένες ή δεν μας είναι χρήσιμες. Με αυτή την έννοια το λέω. Επομένως οφείλουμε ως επαγγελματίες να επιμορφωνόμαστε, να διαβάζουμε, να συμμετέχουμε σε σεμινάρια, σε έρευνες ώστε να καταστούμε ικανοί να μπορέσουμε και να μεταδώσουμε τις γνώσεις τις καινούριες που θα πάρουμε οι οποίες θεωρώ ότι πρέπει να συμβαδίζουν με αυτά που απαιτεί η εποχή.

Ε: Τις ικανότητες διεύθυνσης, διαχείρισης της τάξης και του σχολείου, ανάλογα με τη θέση που κάθε φορά αναλαμβάνει ο εκπαιδευτικός ως κύριο χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ:Πρέπει να έχει, πρέπει να έχει και διοικητικές ικανότητες και εεε ικανότητες διαχείρισης ομάδας που είναι η τάξη και πάνω από όλα περίσσειμα ανθρωπιάς.

Ε: Πολύ ωραία. Το επόμενο είναι η αξιοποίηση της γνώσης, της τεχνολογίας και της πληροφορίας ως κύριο χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ:Συμφωνώ γιατί η εποχή μας είναι η εποχή της πληροφορίας είτε έντυπης είτε ηλεκτρονικής εεε η γνώση σήμερα τρέχει, αλλάζει, δηλαδή η γνώση του χθες είναι πεπαλαιωμένη σήμερα. Άρα χρειαζόμαστε συνεχή ροή πληροφοριών οι οποίες συμβάλλουν στην αλλαγή στάσεων και απόψεων γι αυτά που γνωρίζαμε και

καθίστανται οι ίδιες εργαλεία για να διαχειριστούμε καινούριες καταστάσεις που θα εμφανιστούν.

Ε: Πολύ ωραία. Και ένα τελευταίο η συνεργατική αντίληψη των εκπαιδευτικών στην αλληλεπίδραση με τους συναδέλφους τους. Θεωρείται ως κύριο χαρακτηριστικό.

Σ: Κύριο χαρακτηριστικό. Εκ των ων ουκ άνευ στην διδακτική διαδικασία διότι η τάξη αποτελεί υποσύνολο του σχολείου. Το σχολείο μαζί με τους συναδέλφους, τους γονείς, και τους, και τους εκπροσώπους του Δήμου αποτελούν αυτό που λέμε εκπαιδευτική κοινότητα επομένως στην ερώτηση που μου κάνατε συμφωνώ απόλυτα.

Ε: Θα ήθελα τώρα συμπληρωματικά να ρωτήσω εάν θεωρείτε ότι υπάρχουν και άλλα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών τα οποία δεν έχουν αναφερθεί ως τώρα ως κύρια χαρακτηριστικά από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον Ο.Ο.Σ.Α. και τα οποία εσείς θεωρείτε ότι είναι απαραίτητα ότι είναι αναγκαία;

Σ: Εεε, δεν ξέρω αν αυτό που θα πω έχει κάποια σημασία, δεν αναφέρεται πουθενά το πνεύμα του εθελοντισμού.

Ε: Αα. Μάλιστα. Δηλαδή τι εννοείτε με αυτό;

Σ: Εεε, επειδή ζούμε σε μια χώρα τουλάχιστον σε ότι με αφορά ως υπηρετών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και επειδή συνήθως υπάρχουν δυσκολίες τις οποίες ένα σύστημα δεν μπορεί να προβλέψει και αναφέρομαι σε δυσκολίες είτε γεωγραφικές είτε πληθυσμιακές, είτε πολιτισμικές εεε ,οοο ο Έλληνας δάσκαλος, ο οποιοσδήποτε δάσκαλος ή το στέλεχος της εκπαίδευσης για να ανταποκριθεί σε αυτού του είδους τις δυσκολίες και τα καθήκοντα που αναλαμβάνει θεωρώ ότι πρέπει να έχει περίσσειμα ανθρωπιάς και φιλότιμο. Αυτό που ονομάζεται στη διεθνή γλώσσα πνεύμα εθελοντισμού.

Ε: Μάλιστα. Πολύ ωραία. Άρα λοιπόν την ετοιμότητα να λέγαμε για εθελοντική προσφορά στον χώρο της εκπαίδευσης.

Σ: Τη δυνατότητα ευελιξίας στο να παίρνει αποφάσεις οι οποίες δεν θα έχουν ως κίνητρο προσωπικό όφελος αλλά ως στόχο το να λύσει μια κατάσταση την οποία δεν προβλέπει ο τάδε χ ψ νόμος για λο δίοτι δεν υφίστατο η κατάσταση αυτή όταν έγινε ο νόμος.

Ε: Πολύ ωραία. Πάμε τώρα σε μια άλλη ερώτηση. Γίνονται προσπάθειες για την εύρεση κοινών κριτηρίων αξιολόγησης των εκπαιδευτικών σε διεθνές επίπεδο. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Δε συμφωνώ σε μεγάλο βαθμό διότι όταν μιλάμε για κοινά κριτήρια πρέπει να λάβουμε υπόψη ότι τα κριτήρια αυτά είναι τα εργαλεία που χρειάζεται ο

εκπαιδευτικός για να διαχειριστεί περιστάσεις. Επειδή το κάθε έθνος, το κάθε κράτος έχει τις ιδιαιτερότητές του και να σας αναφέρω μία την οποία θεωρώ σπουδαιότερη. Ξεκινάμε ως στελέχη της εκπαίδευσης, ως Σχολικοί Σύμβουλοι με διαφορετικό στάτους σε κάθε χώρα. Η πορεία μας δηλαδή, το έργο που έχουμε να επιτελέσουμε, οι μισθολογικές μας διαφορές εε είναι διαφορετικές, είναι διαφορετικά. Επομένως θεωρώ ότι το να ψάξω να βρω κοινά χαρακτηριστικά για ανομοιογενείς καταστάσεις και περιστάσεις θεωρώ ότι δεν βαδίζω, δεν θα πάρω σωστά αποτελέσματα, δεν βαδίζω στον σωστό...

Ε: Δρόμο..

Σ:...δρόμο της έρευνας.

Ε: Πολύ ωραία. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α θεωρούν ότι στη διαδικασία ένταξης των εκπαιδευτικών στο σχολείο, αναφέρονται κυρίως στους νεοεισερχόμενους εκπαιδευτικούς, πρέπει να δίνεται βαρύτητα ανάμεσα σε άλλα και στην υποστήριξη από μέντορα. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Συμφωνώ. Διότι οι σπουδές στα πανεπιστήμια και ορθώς δεν έχουν, δεν τέτοια κατεύθυνση, μόνο δεν εξειδικεύουν τον φοιτητή για να γίνει καλός επαγγελματίας. Του προσφέρουν μια σφαιρική μόρφωση, μια σφαιρική μάθηση η οποία θα του είναι απαραίτητη να στηριχτεί σαν άνθρωπος σε μια κοινωνία που έχει περισσότερες απαιτήσεις από ότι η επαγγελματική του ταυτότητα. Επομένως εεε διοριζόμενος ή πηγαίνοντας σε ένα σχολείο με οποιαδήποτε σύμβαση έργου ο δάσκαλος έχει ανάγκη αυτά που διδάχτηκε σε θεωρητικό επίπεδο και πιθανόν για όχι τον για τύπο σχολείου που υπηρετεί έχει ανάγκη από έναν μέντορα να τον καθοδηγήσει στα πρώτα βήματα της δουλειάς ώστε να αποκτήσει πάνω από όλα αυτοπεποίθηση για αυτό που πάει να κάνει. Να αποκτήσει ζήλο και να το δει ως λειτούργημα, να μην το δει καθαρά επαγγελματικά. Να του δείξει δηλαδή την ανθρωπιστική και την παιδαγωγική διάσταση του έργου και όχι ακριβώς έπιασες δουλειά για να κερδίσεις τον επιούσιο. Και τρίτον εεε θεωρώ ότι είναι απαραίτητος ο μέντορας στα πρώτα βήματα της δουλειάς του εκπαιδευτικού διότι πρέπει να έχει ένα αντικείμενο αναφοράς έναν άνθρωπο όπου θα μπορεί να τον εμπιστευτεί και θα μπορεί να υπάρχει μια ανατροφοδότηση πάνω στο έργο του.

Ε: Ποιον, ποιους θα βλέπατε για το ρόλο του μέντορα; Ποιοι θα μπορούσαν κατά τη γνώμη σας να παίζουν ένα τέτοιο ρόλο;

Σ: Εκτός από τους Σχολικούς Συμβούλους θα μπορούσα να, να φανταστώ έναν δάσκαλο από το σχολείο που πάει να υπηρετήσει ο οποίος όμως έχει περάσει μια αξιολογική διαδικασία και θεωρείται, έχει κριθεί, έχει πιστοποιηθεί για το ρόλο που πάει να αναλάβει.

Ε: Περνάμε τώρα στην τελευταία ερώτηση η οποία έχει πάλι την διαδικασία της προπροηγούμενης δηλαδή είναι χωρισμένη σε υποερωτήματα για να διευκολύνει την απάντηση. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α. θεωρούν ότι στη διαδικασία επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών πρέπει να προκρίνονται χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας όπως η παρακολούθηση της επιστημονικής εξέλιξης. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Συμφωνώ. Συμφωνώ γιατί όπως και προανέφερα οι γνώσεις μας, οι εγκύκλιες γνώσεις μας μπορεί να είναι δεκαετίας και εικοσαετίας, οι απαιτήσεις των εποχών, της εποχής αλλάζουν, εεε ο πληθυσμός αλλάζει, η σύνθεση του πληθυσμού αλλάζει άρα αλλάζουν και οι στόχοι. Θεωρώ λοιπόν πολύ σωστό να παρακολουθούμε τις εξελίξεις στην επιστήμη.

Ε: Πολύ ωραία. Ένα δεύτερο είναι η ανάδειξη, ως χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας και πάλι στη διαδικασία επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών η ανάδειξη και η υιοθέτηση αποτελεσματικών πρακτικών, διδακτικών πρακτικών, πρακτικών διαχείρισης τάξης...

Σ: Είμαι της άποψης ότι αν εννοείτε πρακτικών από άλλα κράτη είμαι της άποψης ότι δεν αντιγράφεται τίποτε και σε καμιά περίπτωση και πουθενά τουλάχιστον για την τάξη. Εάν εστιάσουμε πρακτικών που έχουν δοκιμαστεί για το ίδιο τύπο σχολείου με τον ίδιο τύπο μαθητών με την ίδια πληθυσμιακή σύνθεση σε ένα όμορο σχολείο, σε ένα γειτονικό σχολείο, σε ένα σχολείο μιας άλλης περιφέρειας αλλά της ίδιας χώρας πιστεύω ότι αυτό θα είχε καλύτερα αποτελέσματα.

Ε: Πολύ ωραία. Και ένα τελευταίο. Η παρατήρηση, η δοκιμή και ο πειραματισμός με νέες διδακτικές μεθόδους, διδακτικές στρατηγικές και τεχνικές διαχείρισης της τάξης. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Ναι. Συμφωνώ. Συμφωνώ. Αυτό έχει να κάνει και με το πρώτο ερώτημα που μου θέσατε. Δηλαδή ένας εκπαιδευτικός ο οποίος συνειδητά παρακολουθεί την επιστημονική εξέλιξη η οποία αυτόματα θέτει νέους τρόπους υπό δοκιμή, νέες μεθόδους, νέα εργαλεία. Άρα θα πρέπει εφόσον συνειδητά παρακολουθεί και θέλει να εξελιχθεί επαγγελματικά αυτά να πάει να τα εφαρμόσει. Άρα το θεωρώ εκ των ων ουκ άνευ.

Ε: Πολύ ωραία. Θα ήθελα πάλι να ρωτήσω σε αυτή την ερώτηση που είχε υποερωτήματα εάν κατά τη γνώμη σας υπάρχουν και άλλα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών στη διαδικασία επαγγελματικής ανάπτυξής τους τα οποία δεν αναφέρθηκαν σε αυτή την ερώτηση ως κύρια χαρακτηριστικά που προκρίνονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον Ο.Ο.Σ.Α. αλλά εσείς τα θεωρείτε αναγκαία και θέλετε να τα αναφέρετε;

Σ: Όχι δεν έχω κάτι άλλο να πω.

Ε: Ωραία. Τότε πριν σας ευχαριστήσω πολύ για τη συμμετοχή σας σε αυτή τη διαδικασία θα ήθελα γενικότερα να σας ρωτήσω εάν θέλετε συνολικά, μετά την ολοκλήρωση της συνέντευξης να προσθέσετε, να δηλώσετε, να επισημάνετε κάτι;

Σ: Θα ήθελα να τονίσω αυτό που σας απάντησα ως πρόσθετο ερώτημα στο πρώτο μέρος αυτού που θεωρώ ότι πρέπει να αποτελεί κομμάτι της επαγγελματικής ανάπτυξης και έχει να κάνει με το πώς προετοιμάζονται οι δάσκαλοι. Θέλω να πω ότι να παραμείνουν τα παιδαγωγικά τμήματα, τμήματα ανθρωπιστικών σπουδών. Να μην ξεφύγουμε από τις ανθρωπιστικές αξίες της Αρχαίου ελληνικού πνεύματος, της Γαλλικής επανάστασης και άλλων σταθμών της Ιστορίας του ανθρώπου, να μην τα κάνουμε τόσο εξειδικευμένα όπως άλλες σχολές για άλλα επαγγέλματα γιατί έχουμε να διαχειριστούμε ανθρώπους και όχι άψυχα αντικείμενα.

Ε: Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

Σ: Και εγώ σας ευχαριστώ και σας εύχομαι καλή επιτυχία.

Συμμετέχων 5

Ε:Σας ευχαριστώ για τη συμβολή σας στη διαδικασία των συνεντεύξεων στο πλαίσιο εκπόνησης της διπλωματικής με θέμα «Διεθνής λόγος περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών, απόψεις Σχολικών Συμβούλων Δημοτικής Εκπαίδευσης». Θα ήθελα λίγο στην αρχή να έχουμε κάποια δημογραφικά στοιχεία. Πόσα χρόνια υπηρετείτε στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ:Είκοσι εννέα

Ε: Πόσα χρόνια υπηρετείτε ως Σχολικός Σύμβουλος;

Σ:Τέσσερα.

Ε: Έχετε αναλάβει άλλη θέση ευθύνης, εκτός του Σχολικού Συμβούλου στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ:Προϊστάμενος ολιγοθεσίου Δημοτικού Σχολείου, Διευθυντής Δημοτικού Σχολείου, Προϊστάμενος Γραφείου.

Ε:Ωραία. Για πόσα χρόνια, αν μπορείτε να μου πείτε το καθένα από αυτά;

Σ: Προϊστάμενος ολιγοθεσίων περίπου για τέσσερα χρόνια, Διευθυντής για δύο διδακτικά έτη και Προϊστάμενος για τέσσερα έτη.

Ε:Πολύ ωραία. Ευχαριστώ. Περνάμε τώρα στο δεύτερο μέρος που αφορά στο διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών. Στο βαθμό και τρόπο ενημέρωσης. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η ενημέρωσή σας για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών είναι αναγκαία για σας;

Σ:Είναι η άλλη πλευρά του νομίσματος που λέγεται εκπαιδευτικός διότι η μια πλευρά πρέπει να έχει στοιχεία τοπικού χαρακτήρα και η άλλη πλευρά θα πρέπει να γνωρίζουμε γενικότερα τη θέση του εκπαιδευτικού στη σύγχρονη κοινωνία. Μια κοινωνία η οποία δεν έχει πια όρια και σύνορα αλλά παίζει σε ένα διεθνές πλαίσιο, σε ένα παγκοσμιοποιημένο πλαίσιο.

Ε: Πολύ ωραία. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η ενημέρωσή σας για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών είναι ικανοποιητική; Δηλαδή σας καλύπτει.

Σ:Η ενημέρωση μέσω της υπηρεσίας;

Ε:Οποιαδήποτε. Οποιαδήποτε.

Σ:Θα έλεγα ότι αν δεν, αν δεν είχα κάνει κάτι στο μεταπτυχιακό ή κάποια άρθρα σποραδικά τα οποία είναι ελάχιστα, δεν έχουμε καμία ενημέρωση.

Ε:Ωραία. Τότε έρχεται η επόμενη ερώτηση. Με ποιους τρόπους τότε θεωρείτε ότι μπορείτε και πρέπει να ενημερωθείτε για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής

επάρκειας εκπαιδευτικών; Είτε στο προσωπικό, είτε στο επίπεδο υπηρεσίας, είτε με οποιονδήποτε άλλο τρόπο.

Σ: Ναι. Εκτός από την προσωπική ενασχόληση ή την προσωπική αναζήτηση θεωρώ ότι η ο (παύση) το Υπουργείο Παιδείας αφενός και αφετέρου και το πανεπιστήμιο... Θεωρώ ότι το πανεπιστήμιο δεν έχει μπει σ' αυτή την, έντονα, σ' αυτή τη συζήτηση. Ο εκπαιδευτικός, ποιος είναι ο ρόλος του; Και τι πρέπει να κρατήσει από τα τοπικά χαρακτηριστικά, τι πρέπει να έχει πάνω, σαν αξίες, πάνω από όλο τον κόσμο. Γιατί έχουμε μετακίνηση πληθυσμών. Δηλαδή οι νέοι μας φεύγουν και πάνε κάπου αλλού είτε να εργαστούν είτε να σπουδάσουν, είτε, είτε, είτε. Άρα θα πρέπει να έχουμε πολίτες οι οποίοι, αυριανούς πολίτες, πολίτες οι οποίοι να έχουν γαλουχηθεί με μια ιδέα λίγο πιο μεγάλη πιο σφαιρική από την έννοια του τοπικού και τις αξίες τις τοπικές.

Ε: Πολύ ωραία, αλλά αυτό θα το δούμε στη συνέχεια στις επόμενες ερωτήσεις.

Σ: Άρα θεωρώ και το πανεπιστήμιο και το Υπουργείο Παιδείας εάν το ενδιαφέρει να κάνει και πολίτες του κόσμου πλέον.

Ε: Ωραία. Αυτό αφορά τους ποιους βέβαια; Αυτοί με ποιους τρόπους θα θέλατε να σας ενημερώσουν;

Σ: Είτε μέσα από διαλέξεις είτε μέσα σήμερα... Που θα μπορούσε να γίνει... κάποιου που ασχολούνται μέσα από ένα ... από μια ... από ένα σεμινάριο το οποίο μπορεί να γίνει και εξ αποστάσεως. Είτε μέσα από τα τοπικά πανεπιστήμια, τα παιδαγωγικά τμήματα, είτε μέσα από έρευνες τις οποίες χρειάζεται να μας ανακοινώνουνε, είτε σε τοπικό, είτε σε διεθνές επίπεδο. Καλό είναι να ξέρουμε.

Ε: Πολύ ωραία. Πάμε στην επόμενη ερώτηση. Σε ένα βαθμό πιστεύω ότι έχετε ήδη προχωρήσει αλλά... Πιστεύετε ότι ο καθορισμός και η αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών είναι ζητήματα που αφορούν αποκλειστικά μια χώρα ή αποτελούν και θέματα στα οποία εμπλέκονται και διεθνείς οργανισμοί; Αν ναι, με ποιους τρόπους εμπλέκονται αυτοί;

Σ: Θεωρώ ότι είναι και τα δύο γιατί οι διεθνείς οργανισμοί αλλά και η εκπαιδευτική πολιτική κάθε χώρας είναι συγκοινωνούντα δοχεία. Ο ένας παίρνει, ο άλλος δίνει και το αντίθετο πάλι. Άρα μέσα από αυτή τη διαδικασία ο Ο.Ο.Σ.Α. παίρνει από κάθε μία χώρα και η χώρα πρέπει να παίρνει από αυτούς τους οργανισμούς.

Ε: Μάλιστα. Άρα ίσως και στην επόμενη ερώτηση να έχουμε προχωρήσει αλλά θα τη θέσω. Συμφωνείτε με μια ενδεχόμενη εμπλοκή των διεθνών οργανισμών στον καθορισμό και την αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών;

Σ: Συμφωνώ αλλά ααα μέχρι ένα ορισμένο σημείο. Να μην υπερβεί το διεθνές τον τοπικό και εθνικό χαρακτήρα της εκπαίδευσης. Να μην βάλω δηλαδή προτεραιότητα το παγκοσμιοποιημένο, το διεθνές και σε δεύτερη μοίρα το τοπικό. Διότι το τοπικό είναι εδώ που ζω, εδώ που αναπνέω άρα πρέπει πρώτα να ικανοποιήσω τις ανάγκες αφενός αλλά και αφετέρου πρέπει να κάνω και την υπέρβαση να δω λίγο και δυο πράγματα παραπάνω.

Ε: Πολύ ωραία. Περνάω στο τρίτο μέρος: προτάγματα του διεθνούς λόγου περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών και το βαθμό συμφωνίας σας με αυτά. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α. αναφέρονται στην αναγκαιότητα, στο πλαίσιο μιας ανταγωνιστικής οικονομίας της γνώσης, για παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης, και έχουν υιοθετήσει παράλληλα την άποψη ότι ο ρόλος των εκπαιδευτικών είναι καθοριστικός για την ποιοτική αυτή εκπαίδευση και μάθηση. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ο.Ο.Σ.Α για το θέμα; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: (Παύση). Ο δάσκαλος παίζει καθοριστικό ρόλο αλλά σε ένα κομμάτι. Γιατί την εκπαιδευτική πολιτική, το τι θα διδάξει ο εκπαιδευτικός, τον σχεδιασμό, τον έχει το Υπουργείο Παιδείας. Δεν τον έχει ο δάσκαλος. Παράδειγμα: Μέσα στα αναλυτικά μας προγράμματα το να ασχοληθεί ένα παιδί, όχι σε επίπεδο πρότζεκτ, να κάνω ένα πρότζεκτ, το οποίο είναι ο ρόλος του δασκάλου εκεί, αλλά θεσμοθετημένο για μια ποιοτική εκπαίδευση. Και εξάλλου τι ορίζουμε ποιοτική εκπαίδευση; Ποιο είναι το θέμα της ποιοτικής εκπαίδευσης; Το να πάω καλά σε ένα διαγωνισμό μαθηματικών και να έχω πρωτιές στις Ολυμπιάδες, αυτή είναι η ποιοτική εκπαίδευση; Η ποιοτική εκπαίδευση είναι μάθηση για τη ζωή; Παράδειγμα: ο ρόλος του χρήματος, η έννοια του χρήματος που συνοδεύει ένα μαθητή και έναν πολίτη σε όλη του τη ζωή δε διδάσκεται στο σχολείο. Η έννοια των πρώτων βοηθειών, η χρήση της ΚΑΡΠΑ, μιας μεθόδου, δεν μπορεί να είναι μόνο ένα πρότζεκτ σε ένα σχολείο. Άρα εδώ προέχει πρώτα η εκπαιδευτική πολιτική, τι θέλουμε να δώσουμε στους μαθητές μας. Θέλουμε να δώσουμε μια ποιότητα. Ωραία. Τι ορίζουμε ποιότητα; Τα Μαθηματικά και τη Φυσική και τις πρωτιές ή γνώση πραγματική για όλη τη ζωή του μαθητή; Για όλη τη ζωή του πολίτη; Άρα και ο ένας παίζει ρόλο και η εκπαιδευτική πολιτική παίζει το ρόλο της, παίζει ρόλο και ο εκπαιδευτικός.

Ε: Μάλιστα. Πολύ ωραία. Περνάω τώρα σε μια ερώτηση που είναι χωρισμένη σε υποερωτήματα για να μπορέσει να απαντηθεί με μεγαλύτερη άνεση και είναι η εξής: Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α. προτάσσουν ως κύρια και κοινά

χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών τα ακόλουθα: Την παιδαγωγική επάρκεια και τη γνώση των διδακτικών αντικειμένων. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: (Παύση). Αυτό είναι το κύριο αντικείμενο του εκπαιδευτικού. Το να είναι παιδαγωγός και να ξέρει τη δουλειά του. Δηλαδή να έχει την ικανότητα ή τη δεξιότητα να διδάσκει. Άρα πιστεύω ότι αυτά τα στάνταρντς στον τρόπο μετάδοσης, στον τρόπο ενασχόλησης με τη γνώση και μπορούν να είναι στάνταρντς δηλαδή μια μεθοδολογία.

Ε: Πάμε στο δεύτερο. Η δια βίου μάθηση θεωρούν ότι είναι ένα κύριο χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Συμφωνώ γιατί αν πάρουμε τις θεωρίες μάθησης, σε τακτό χρονικό διάστημα εμφανίζονται καινούριες θεωρίες μάθησης που αυτές θα πρέπει να είναι γνωστές στον εκπαιδευτικό. Ξεκινήσαμε με συμπεριφορικές θεωρίες μάθησης και έχουμε φτάσει σε κοινωνικοπολιτισμικές πλέον. Έτσι; Άρα αλλάζουν οι θεωρίες μάθησης, γίνονται έρευνες, εξελίσσονται, άρα η δια βίου μάθηση πρέπει να είναι αναπόσπαστο στοιχείο του εκπαιδευτικού. Της βελτίωσης της δεξιότητας και της ικανότητας του εκπαιδευτικού, γιατί κάθε φορά μπορεί να χρησιμοποιήσει και διαφορετική μέθοδο.

Ε: Πολύ ωραία. Ένα τρίτο χαρακτηριστικό θεωρείται ότι είναι οι ικανότητες διεύθυνσης, διαχείρισης της τάξης και του σχολείου, ανάλογα με το ρόλο που κάθε φορά αναλαμβάνει ο εκπαιδευτικός. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: (Παύση). Η διαχείριση της τάξης εμπεριέχει δύο πράγματα. Από τη μια μεριά ο τρόπος διδασκαλίας, ο παιδαγωγός ο οποίος κάνει ένα ελκυστικό μάθημα, ένα μάθημα το κάνει ενδιαφέρον με σκοπό να τραβάει την προσοχή των εεε μαθητών μμμ άρα... (παύση) μου διαβάζεις λίγο...

Ε: Ναι, ναι είναι οι ικανότητες διαχείρισης της τάξης, οργάνωσης και διαχείρισης της τάξης και του σχολείου ανάλογα με το ρόλο που κάθε φορά μπορεί να αναλάβει, αν είναι δηλαδή δάσκαλος στη τάξη ή μπορεί να έχει μία θέση διευθυντή ή υποδιευθυντή σε ένα σχολείο.

Σ: Η διαχείριση έχει σχέση, θεωρώ ότι έχει σχέση με το πόσο επαρκής είναι ο εκπαιδευτικός αφενός στον τρόπο διδασκαλίας. Διότι κάνοντας το ελκυστικό, κάνοντας το ενδιαφέρον ένα μάθημα, προσελκύω το ενδιαφέρον. Βέβαια η αλλαγή του τρόπου ζωής κυρίως των παιδιών, παιδιά τα οποία δεν παίζουν, παιδιά τα οποία

είναι κλεισμένα όλη την ημέρα στο σπίτι, τα οποία παίζουν όλη την ημέρα με το τάμπλετ και τον υπολογιστή, παιδιά τα οποία δεν επικοινωνούν, ίσως εκεί μέσα να χρειάζεται ο εκπαιδευτικός να γνωρίζει και δεξιότητες επικοινωνίας τέτοιες οι οποίες μπορούν να συμβάλουν και να βοηθήσουν τα παιδιά στην έκφραση συναισθημάτων, στην έκφραση στάσεων, αξιών και τα λοιπά και τα λοιπά.

Ε: Πολύ ωραία. Ένα τέταρτο χαρακτηριστικό, θεωρείται σημαντικό, είναι η αξιοποίηση της γνώσης, της τεχνολογίας και της πληροφορίας. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Σαφώς, διότι η εκπαίδευση πρέπει να προετοιμάζει τα παιδιά για να τα παραδώσει ενήμερα, ποικιλοτρόπως ενήμερα στην κοινωνία. Άρα σαφώς θα πρέπει να διδάξει η εκπαίδευση κάποια πράγματα τα οποία είτε είναι υπολογιστές και γενικότερα τεχνολογία διότι είναι βέβαιο ότι αυτά θα χρειαστούν στον μελλοντικό πολίτη. Είτε η ανάληψη χρημάτων από ένα ΑΤΜ, είτε η φορολογική του δήλωση, μέχρι η λειτουργία του ηλεκτρονικού χρήματος. Άρα, ναι η τεχνολογία είναι μέσο ως βάση για την (παύση) για την υποστήριξη της καθημερινής ζωής.

Ε: Πολύ ωραία. Ένα τελευταίο. Η συνεργατική αντίληψη των εκπαιδευτικών στην αλληλεπίδραση με τους συναδέλφους τους. Θεωρείται ως κύριο χαρακτηριστικό. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Ως προς τι στην αλληλεπίδραση;

Ε: Στη συνεργασία με τους συναδέλφους, στην αντιμετώπιση προβλημάτων, στην προώθηση του έργου του σχολείου.

Σ: Ναι, ως ένα κομμάτι το οποίο αφορά τα διεθνή στάνταρντς του εκπαιδευτικού;

Ε: Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α. προτάσσουν και αυτό που αναφέραμε τώρα ως κύριο χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών.

Σ: Ίσως είναι από τα βασικότερα στοιχεία θεωρώ για μένα το να δουλεύει κανείς συνεργατικά. Διότι μέσα στο σχολείο παίρνονται αποφάσεις, άρα σημαίνει ότι πρέπει να έχω άποψη, πρέπει να συνεργάζομαι, πρέπει να γίνει συνδυασμός απόψεων, θα πρέπει να βρούμε λύσεις και τις λύσεις δεν τις βρίσκουμε περνώντας ο καθένας τη δική του άποψη, αλλά βρίσκοντας τη χρυσή τομή στις διάφορες απόψεις που θα ακουστούν.

Ε: Πολύ ωραία. Θα ήθελα τώρα ολοκληρώνοντας αυτή την ερώτηση να σας ρωτήσω εάν υπάρχουν κατά τη γνώμη σας και άλλα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας, σημαντικά για σας, τα οποία όμως δεν αναφέρθηκαν ότι προτάσσονται ως κύρια χαρακτηριστικά από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον Ο.Ο.Σ.Α.;

Σ: Μέχρι τώρα είπαμε...

Ε: Παιδαγωγική επάρκεια και γνώση του διδακτικού αντικειμένου, δια βίου μάθηση, διαχείριση τάξης και σχολείου, αξιοποίηση γνώσης, τεχνολογίας και πληροφορίας, συνεργατική αντίληψη στην αλληλεπίδραση με τους συναδέλφους.

Σ: (Παύση). Αυτά ίσως θεωρούνται ότι θα είναι πυλώνες. Αλλά δεν παύει όμως είτε σε τοπικό επίπεδο, είτε σε μεγαλύτερο, ίσως και σε ευρύτερο επίπεδο να χρειάζονται και κάποια πιο εξειδικευμένα χαρακτηριστικά. Παράδειγμα ο εκπαιδευτικός χρειάζεται να έχει και ιδιαίτερες επικοινωνιακές ικανότητες και να μυήσει τα παιδιά σε αυτές, γιατί σήμερα υπάρχει πολλή μοναξιά.

Ε: Πολύ ωραία. Πάμε στην επόμενη ερώτηση. Γίνονται προσπάθειες για την εύρεση κοινών κριτηρίων αξιολόγησης των εκπαιδευτικών σε διεθνές επίπεδο. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Αν τα κριτήρια είναι με βάση τα προηγούμενα χαρακτηριστικά (παύση) μπορούμε να καταρτίσουμε ένα... αλλά πώς μπορούμε όμως να λάβουμε τις τοπικές ιδιαιτερότητες υπόψη σε ένα τέτοιο διεθνές περιβάλλον; Δηλαδή ένα σχολείο της Σουηδίας και ένας δάσκαλος της Σουηδίας που είναι προηγμένο τεχνολογικά, που είναι οργανωμένο, με ένα σχολείο επαρχίας της Ελλάδας ή ένα ολιγοθέσιο σχολείο. Είναι διαφορετικές οι συνθήκες του ενός με το άλλο και θεωρώ ότι για να έχουμε συγκρίσιμα μεγέθη και αποτελέσματα θα πρέπει να έχουμε σχολικές μονάδες του ίδιου τύπου. Δηλαδή σχολική μονάδα πολυθέσιο δημοτικό σχολείο στην πρωτεύουσα της χώρας σε αντίστοιχη συνοικία με με με. Για να έχουμε αξιόπιστα συγκριτικά μεγέθη.

Ε: Πολύ ωραία. Άρα βάζετε το στοιχείο της τοπικότητας και ίσως και το στοιχείο του διαφορετικού πολιτισμού και τα λοιπά. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α θεωρούν ότι στη διαδικασία ένταξης των εκπαιδευτικών στο σχολείο, αναφέρονται κυρίως στους νεοεισερχόμενους εκπαιδευτικούς, πρέπει να δίνεται βαρύτητα ανάμεσα σε άλλα και στην υποστήριξη από μέντορα. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: (Παύση). Αυτόνομα να ορίσω κάποιον ότι είναι μέντορας εεε. Όλοι στα σχολεία που έχουνε πολλά χρόνια υπηρεσίας, που έχουνε ζυμωθεί με μεθόδους, με τρόπους διδασκαλίας, με διδακτικές, με, με μπορούν να αποτελέσουν μέντορες για τους νεότερους. Το να δώσω ένα τίτλο σε έναν μόνο και να πω ότι είναι αυτός ο μέντορας ακυρώνω κάποιους άλλους, που πιστεύω ότι θα ήταν εξίσου σπουδαίοι και εξίσου σημαντικοί. Γιατί μέσα στον εκπαιδευτικό χώρο βλέπει τι δουλειά κάνει ο

συνάδελφος που έχει περισσότερα ή και ίδια χρόνια υπηρεσίας και ο καθένας μπορεί να παίρνει. Και ο παλιός μπορεί να παίρνει απ' τον νεότερο σε δεξιότητες και ικανότητες στις οποίες δεν έχει μυηθεί και δεν του ήταν γνωστές, γιατί ίσως η διαβίου μάθηση δεν ήταν εεε ένας θεσμός που να έχει μπει μέσα σ' αυτή τη διαδικασία της διαβίου μάθησης, άρα μπορεί να πάρει στοιχεία από έναν νεότερο. Αλλά και ένας νεότερος μπορεί να πάρει στοιχεία από έναν μεγαλύτερο σε κομμάτια που αφορούν την εμπειρία, την τακτική, τη στρατηγική, τη μεθοδολογία, στον τρόπο χειρισμού καταστάσεων.

Ε: Πολύ ωραία. Πάμε στην τελευταία ερώτηση η οποία είναι και αυτή χωρισμένη σε υποερωτήματα για να διευκολύνει την διαδικασία της απάντησης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α. θεωρούν ότι στη διαδικασία επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών πρέπει να προκρίνονται χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας όπως η παρακολούθηση της επιστημονικής εξέλιξης. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Συμφωνώ. Είναι στα πλαίσια της διαβίου μάθησης. Πρέπει να γνωρίζει τα καινούρια εργαλεία που μπορεί να χρησιμοποιήσει μέσα στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Ε: Πολύ ωραία. Ένα δεύτερο είναι η ανάδειξη και η υιοθέτηση αποτελεσματικών πρακτικών, εννοώντας με αυτό διδακτικών πρακτικών, πρακτικών διαχείρισης τάξης, σχολείου, πρακτικών επικοινωνίας και συνεργασίας στο επίπεδο του σχολείου. Γενικότερα η ανάδειξη και η υιοθέτηση αποτελεσματικών πρακτικών στη φάση της επαγγελματικής ανάπτυξης. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Η ανάδειξη με ποιον τρόπο θα γίνει και τι είδους πρόσβαση θα έχει ο καθένας εκπαιδευτικός ώστε να αντλεί καλές πρακτικές. Μέσω διαδικτύου; Μέσω ενός πανεπιστημίου; Μέσα από το Υπουργείο Παιδείας; Μέσω ενός σάιτ που εκεί θα είναι όλες οι καλές πρακτικές; Με ποιον τρόπο;

Ε: Με όλους αυτούς και ίσως και με άλλους τρόπους. Αλλά αυτό είναι κάτι που...

Σ: Αυτό ... μπαίνουμε στη διαδικασία ενός μέντορα ο οποίος ξεφεύγει από τα στενά πλαίσια του σχολείου. Διότι οι καλές πρακτικές τι είναι; Είναι κάποιος ο οποίος διδάσκει μέθοδο, στρατηγική της δουλειάς ο οποίος δεν εμπίπτει στα στενά όρια του σχολείου.

Ε: Δεν θα μπορούσε να είναι και ανταλλαγή απόψεων, διδακτικών πρακτικών ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς; Καλών διδακτικών πρακτικών ας πούμε; Κάτι που αναφέρεται συχνά ως προσέγγιση

Σ:Εε, ανταλλαγή δε θα είναι, διότι είναι ο καθένας αυτό που θεωρεί ότι εξυπηρετεί τους στόχους το παρουσιάζει. Η ανάδειξη καλών πρακτικών είναι σπουδαίο πράγμα. Να ξέρει η σχολική κοινότητα, να ξέρει τι γίνεται εκτός ορίων σχολείου.

Ε:Πάμε στο τρίτο χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας που προκρίνει η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α. και είναι η παρατήρηση, η δοκιμή και ο πειραματισμός με νέες διδακτικές μεθόδους, διδακτικές στρατηγικές και τεχνικές διαχείρισης της τάξης. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Ναι, διότι από τη στιγμή που όλα βελτιώνονται, υπάρχει μια εξέλιξη, εξέλιξη στην Παιδαγωγική, στην Ψυχολογία, στη Διδακτική, αφού λοιπόν έχουμε νέα δεδομένα αυτά πρέπει να τα πάρουμε, τα νέα δεδομένα, και να τα κάνουμε πράξη μέσα στη σχολική τάξη. Θεωρώ ότι σαφώς όταν είναι στοχοθετημένη όλη η προσπάθεια, είτε παρατήρηση, να παρατηρήσουμε μία διαδικασία, είτε στη στρατηγική που μπορώ να την αλλάξω στηριζόμενος σε νέα διδακτικά μοντέλα, σαφώς πρέπει να γίνει. Γιατί έτσι βελτιώνουμε την αποτελεσματικότητά μας.

Ε: Πολύ ωραία. Στην προηγούμενη ερώτηση ξέχασα να ρωτήσω εάν όπως και πιο πριν, εάν από τα χαρακτηριστικά που αναφέραμε ως κύρια χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών που προκρίνουν η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α. για τη διαδικασία της επαγγελματικής ανάπτυξης υπάρχουν και άλλα χαρακτηριστικά που εσείς θεωρείτε απαραίτητο να αναφέρετε και δεν έχουν αναφερθεί στην ερώτηση αυτή;

Σ:Ένα ίσως το πιο σπουδαίο, να αγαπά τη δουλειά του. Δηλαδή να μην είναι μόνο ένας ξερός επιστήμονας, «ξέρω στρατηγικές», «ξέρω τεχνικές διαχείρισης». Να αγαπά το παιδί με την έννοια ότι είναι το μέλλον της κοινωνίας που θα παραδώσουμε και να είναι παιδαγωγός. Να μπορεί όμορφα και ωραία να μπορεί να περάσει αυτό που θέλει. Να μπορεί να νιώθει ότι είναι κομμάτι της τάξης του και όχι ξερός αναμεταδότης γνώσεων, στάσεων, αντιλήψεων και τα λοιπά. Άρα ίσως ένα από τα πιο σπουδαία είναι να ξεκινήσουμε από εκεί. Ποιος τελικά μπορεί να υποστηρίξει αυτό το επάγγελμα που λέγεται δάσκαλος σήμερα.

Ε:Μάλιστα. Πολύ ωραία. Θα ήθελα πριν σας ευχαριστήσω πολύ για τη συμμετοχή σας και τη συμβολή σας σε αυτή τη διαδικασία να σας ρωτήσω εάν θέλετε συνολικά, μετά την ολοκλήρωση της συνέντευξης να προσθέσετε, να δηλώσετε, να επισημάνετε κάτι;

Σ:Θεωρώ ότι θα πρέπει να γίνουν προσεκτικές κινήσεις ώστε το ίδιο νόμισμα να έχει και τις δύο πλευρές. Δηλαδή η μία πλευρά να έχει τα τοπικά χαρακτηριστικά και από

την άλλη μεριά να έχουμε αυτό το διεθνές περιβάλλον. Να μην είναι το ένα σε βάρος του άλλου, γιατί πλέον τα σύνορά μας έχουν ανοίξει, αυτό που είπαμε ότι φτιάχνουμε και ετοιμάζουμε πολίτες του κόσμου και από την άλλη μεριά έχουμε τοπικά χαρακτηριστικά. Τα οποία τοπικά χαρακτηριστικά και ιδιομορφίες δεν πρέπει να εξαφανιστούν χάριν των διεθνών προτύπων που προσπαθούμε να δώσουμε στην εκπαίδευση.

Ε:Σας ευχαριστώ πολύ.

Σ:Καλή επιτυχία στο έργο σας.

Συμμετέχων 6

Ε: Να σας ευχαριστήσω για τη συμμετοχή σας στη διαδικασία των συνεντεύξεων, στο πλαίσιο εκπόνησης της διπλωματικής μου που αφορά στο διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών και τις απόψεις των Σχολικών Συμβούλων Δημοτικής Εκπαίδευσης γι αυτό.

Σ: Και εγώ σας ευχαριστώ.

Ε: Θα ξεκινήσουμε με κάποια στοιχεία δημογραφικού χαρακτήρα. Πόσα χρόνια υπηρετείτε στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ: Είκοσι εννέα.

Ε: Πόσα χρόνια υπηρετείτε ως Σχολικός Σύμβουλος;

Σ: Από το 2012. Δηλαδή τρία χρόνια.

Ε: Έχετε αναλάβει άλλη θέση ευθύνης, εκτός του Σχολικού Συμβούλου στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ: Ναι, τα προηγούμενα επτά χρόνια επτάμιση ήμουν διευθυντής σχολικών μονάδων.

Ε: Άλλη θέση, εκτός της θέσης του διευθυντή; Κάποια άλλη θέση ευθύνης;

Σ: Όχι

Ε: Όχι. Πολύ ωραία. Ευχαριστώ. Λοιπόν περνάμε στο δεύτερο μέρος της συνέντευξης που αφορά στο διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών, τον βαθμό και τρόπο ενημέρωσης. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η ενημέρωσή σας για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών είναι αναγκαία για σας;

Σ: Φυσικά και είναι αναγκαία. Είναι ιδιαίτερα αναγκαία. Ο επιστημονικός διάλογος δεν αναπτύσσεται μονάχα σε μία χώρα αλλά κοινοποιείται. Έτσι λοιπόν, εφόσον πλέον μιλούμε για ένα αντικείμενο όπως είναι η επαγγελματική ανάπτυξη, δεν μπορούμε να θεωρήσουμε ότι θα αδιαφορήσουμε για αυτά τα οποία συζητούνται, ακούγονται, διαμορφώνονται έξω από εμάς.

Ε: Πολύ ωραία. Στην περίπτωση αυτή σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η ενημέρωσή σας για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών είναι ικανοποιητική;

Σ: Εμένα με ενδιαφέρει το θέμα και λόγω της θέσης που βρίσκομαι. Θα έλεγα ότι το ενδιαφέρον μου μπορεί να απορρέει από τη θέση που βρίσκομαι, δεν μπορώ να το απορρίψω τώρα αυτό. Αναζητώ πληροφορίες για το θέμα. Προσπαθώ να ενημερώνομαι μόνος μου δηλαδή. Από εκεί και πέρα, αυτό το οποίο φτάνει σε εμάς,

εε αν μιλήσουμε για την κεντρική διοίκηση, είναι μάλλον κάποια αποσπασματικά μέτρα, τα οποία ευκαιριακά θα έλεγα, καλύπτουν κάποιο αντικείμενο ως προς την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και με αυτόν τον τρόπο ενημερωνόμαστε και εμείς για το τι γίνεται. Έτσι για παράδειγμα θα έλεγα ότι η ενημέρωση η οποία πρόκειται να ξεκινήσει για την ενδοσχολική βία, αν δει κάποιος το περιεχόμενο της ενημέρωσης, το περιεχόμενο του προγράμματος επιμόρφωσης θα διαπιστώσει ότι εισάγει τους εκπαιδευτικούς που θα επιμορφωθούν σε θέματα αποφάσεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο καλών πρακτικών, εεε θεωρητικής γνώσης για την ψυχολογία αυτού που εκφοβίζει, αυτού που εκφοβίζεται και τα λοιπά, εμπλουτίζει θα έλεγα τις γνώσεις των εκπαιδευτικών δίνοντας τους τις θεωρητικές γνώσεις, δίνοντας τους ταυτόχρονα και μια σύνδεση με την πράξη. Την ίδια στιγμή τους εισάγει σε νέα αντικείμενα θα έλεγα, όπως είναι θέματα δικαίου, όπως είναι θέματα γενικότερης εκπαιδευτικής πολιτικής, που θεωρώ ότι βρίσκονται στα στοιχεία που πρέπει να έχει ένας εκπαιδευτικός για να αναπτυχθεί επαγγελματικά. Για να το κλείσω αυτό το θέμα λοιπόν θεωρώ ότι είναι μία, είναι μία δράση αυτό που ανέφερα ως παράδειγμα, που αναπτύσσεται ευκαιριακά με βάση κάποιο πρόγραμμα και δίνει στους εκπαιδευτικούς κάποια διέξοδο.

Ε: Θα ήθελα τώρα να ρωτήσω, αν και σε ένα βαθμό θεωρώ ότι έχετε απαντήσει, δεν ξέρω αν θέλετε να συμπληρώσετε κάτι, με ποιους τρόπους τότε θεωρείτε ότι μπορείτε να ενημερωθείτε, για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών; Ποιους τρόπους εσείς θα προκρίνατε, θα θεωρούσατε περισσότερο αποτελεσματικούς;

Σ: Παρακολουθώντας τη βιβλιογραφία, μελετώντας είτε βιβλία, είτε επιστημονικές μελέτες. Από εκεί και πέρα θεωρώ ότι μεγάλο ρόλο παίζει και η κατεύθυνση που δίνεται και από την κεντρική διοίκηση με την έννοια της άσκησης πολιτικής. Εε μέσα από αυτή την άσκηση μπορούμε να έχουμε ενημέρωση για αυτό το οποίο διαμορφώνεται ως πρότυπο επαγγελματικής ανάπτυξης εκπαιδευτικού και ανάλογα να κατευθύνουμε και τις ενέργειές μας.

Ε: Επαγγελματικής επάρκειας, μάλιστα. Πιστεύετε ότι ο καθορισμός και η αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών είναι ζητήματα που αφορούν αποκλειστικά μια χώρα ή αποτελούν και θέματα στα οποία εμπλέκονται και διεθνείς οργανισμοί; Αν ναι, με ποιους τρόπους εμπλέκονται; Και πάλι σε ένα βαθμό μπορεί να έχει απαντηθεί αλλά ίσως να θέλατε κάτι να συμπληρώσετε.

Σ: Δεν μπορώ να αποφύγω με αυτή σας την ερώτηση να αναφερθώ σε ένα γενικότερο πλαίσιο. Ο εκπαιδευτικός και η εκπαίδευση δεν είναι κάτι ανεξάρτητο από την άσκηση της γενικότερης πολιτικής. Θα το βάλουμε το θέμα και με όρους σοκ. Ο Ο.Ο.Σ.Α. ας πούμε, ένας οργανισμός που ασχολείται με την οικονομική ανάπτυξη από τη μία μεριά και η επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών από την άλλη. Δε σχετίζεται άραγε με τις οικονομικές απολαβές του εκπαιδευτικού αυτή η επαγγελματική επάρκεια; Δεν έχει να κάνει εεε με το τι διατίθεται γενικότερα στην εκπαίδευση ως χρήματα από τον κρατικό προϋπολογισμό για να εξασφαλιστεί αυτή η επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών; Φυσικά, ναι. Καταγράφοντας την εξέλιξη των μισθών σε επίπεδο χωρών – μελών Ο.Ο.Σ.Α. τα τελευταία χρόνια διαπιστώνουμε ότι εάν δεν έχουν παγώσει, έχουν μειωθεί. Επίσης μελετώντας τα χρήματα, τα οποία έχουν διατεθεί για αυτό στην εκπαίδευση γενικά ως ποσοστό του Α.Ε.Π., θα διαπιστώσουμε ότι στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης αυτό μάλλον βαίνει μειούμενο. Ως εκ τούτου λοιπόν εγώ δεν μπορώ να ξεχωρίσω την κατάσταση της επαγγελματικής επάρκειας ή επαγγελματικής ανάπτυξης ή όπως αλλιώς θέλει να το δει κάποιος, από το γενικότερο πλαίσιο. Μου θυμίζει μία γελοιογραφία που κυκλοφορούσε κάποτε και υπάρχει ακόμη στο διαδίκτυο, όπου ένας πιτσιρικάς, μαθητής απευθύνεται στο δάσκαλό του και του λέει «Σιγά μη σε ακούσω εσένα που μου έχουν πει οι γονείς μου ότι πληρώνεσαι τόσα λίγα λεφτά». Και επειδή κάθε εποχή χαρακτηρίζεται από τους δικούς της φιλοσόφους και η εποχή η σημερινή χαρακτηρίζεται από τους φιλοσόφους της οικονομίας και της ανάπτυξης εε θα πω ότι έχει αρκετά μεγάλο κομμάτι αυτό, δηλαδή που πηγαίνουν τα χρήματα αυτά, αν υπάρχουν μάλλον χρήματα, συγχωρήστε με, αν υπάρχουν χρήματα τα οποία διατίθενται στην εκπαίδευση, αν υπάρχουν χρήματα τα οποία διατίθενται και ως μισθός στους εκπαιδευτικούς έτσι ώστε να θεωρήσουν και οι ίδιοι ότι πρέπει να αναπτυχθούν και να το δούνε και λίγο διαφορετικά. Να αποκτήσουνε δηλαδή μία επάρκεια πάνω σ' αυτό το οποίο κάνουνε. Από εκεί και πέρα εφόσον όλα τα παραπάνω βαίνουν μειούμενα, τα χαρακτηριστικά της επάρκειας του εκπαιδευτικού θεωρώ ότι μπαίνουν και αυτά σε καθεστώς έκπτωσης. Δηλαδή για να το κλείσω αυτό, επιτρέψτε μου θα πω ότι εφόσον δε δίνονται χρήματα, οι απαιτήσεις από τον εκπαιδευτικό είναι περιορισμένες. Άρα η διαμόρφωση αυτού το οποίο λέγεται επαγγελματική επάρκεια, της έννοιας επαγγελματική επάρκεια του εκπαιδευτικού πηγαίνει σε κάποιους, ακολουθεί κάποιους ατραπούς οι οποίοι δεν είναι ακριβώς οι

επιθυμητοί από αυτό που αν θυμάμαι καλά λέει και η σύγχρονη συζήτηση πάνω στην επαγγελματική επάρκεια.

Ε: Βέβαια η σύγχρονη συζήτηση πάνω στην επαγγελματική επάρκεια θα λέγαμε ότι έχει πολλές διαφορετικές προσεγγίσεις και όψεις. Νομίζω ότι και η επόμενη ερώτηση σε ένα βαθμό έχει καλυφθεί αλλά θα τη θέσω για να δω αν θέλετε να προσθέσετε κάτι. Η ερώτηση είναι αν συμφωνείτε με μια ενδεχόμενη εμπλοκή των διεθνών οργανισμών στον καθορισμό και την αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών; Δηλαδή κατά τη γνώμη σας θα έπρεπε να είναι ένας τομέας όπου οι διεθνείς οργανισμοί θα πρέπει να αναπτύσσουν τις απόψεις τους και τις πολιτικές τους;

Σ: Συζητώντας με πτυχιούχους του Πολυτεχνείου και προσπαθώντας να δω τι γίνεται, τώρα τις προάλλες έγινε αυτή η συζήτηση, εδώ πέρα παιδιά φίλων και γνωστών, τους ρώτησα εάν πιστεύουν ότι ο πρόεδρος της Ένωσης Βιομηχάνων πρέπει να συμμετέχει στη συζήτηση του Εθνικού Συμβουλίου, στην ομάδα του Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας. Συγγνώμη που κάνω αυτή τη μετάβαση.

Ε: Όχι, είναι πολύ ενδιαφέρον.

Σ: Το λέω καταλαβαίνετε με ποιο τρόπο. Εάν ο βιομήχανος είναι αυτός ο οποίος θα προβεί σε επενδύσεις, αυτός ο οποίος θα δώσει δουλειές πρέπει να έχει λόγο στην εκπαίδευση που θα δεχθούν οι μελλοντικοί του εργατές, υπάλληλοι, οι συνεργάτες, πείτε το όπως θέλετε. Εδώ πέρα έχουμε κάποιους μεγάλους οργανισμούς όπως είναι ο Ο.Ο.Σ.Α., Ενώσεις θα έλεγα που φροντίζουν να συζητήσουνε, μάλλον αναπτύσσουν μια συζήτηση για την ανάπτυξη γενικότερα. Το ίδιο συμβαίνει και στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Μέσα από την ανταλλαγή απόψεων βλέπουμε ότι τα πράγματα θα πάνε παραπέρα. Κάθε υπουργός έχει τους δικούς του συμβούλους, οι οποίοι σύμβουλοι κατά βάση καλύπτουν κάποιο συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο σε κάποιο πανεπιστήμιο. Αυτοί είναι που θα του μεταφέρουν μία εικόνα και αυτή η εικόνα θα κατατεθεί ως πρόταση από κάθε κράτος. Κάτι αντίστοιχο νομίζω ότι γίνεται και από τον Ο.Ο.Σ.Α.. Θα μπορούσαν να λειτουργούν γνωμοδοτικά, να καταθέτουν μία άποψη. Όχι όμως να διαμορφώνουν αναλυτικά προγράμματα και άλλες απόψεις.

Ε: Περνάμε τώρα στο τρίτο μέρος που αφορά στα προτάγματα του διεθνούς λόγου περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών και το βαθμό συμφωνίας με αυτά. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α. αναφέρονται στην αναγκαιότητα στο πλαίσιο μιας ανταγωνιστικής οικονομίας της γνώσης για παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης, και έχουν υιοθετήσει παράλληλα την άποψη ότι ο ρόλος των εκπαιδευτικών είναι καθοριστικός

για αυτήν την ποιοτική εκπαίδευση, την ποιοτική μάθηση. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ο.Ο.Σ.Α. για το θέμα; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Δεν μπορώ να καταλάβω γιατί συνεχίζει να βάζει ο Ο.Ο.Σ.Α. τη διάσταση του ανταγωνισμού στη γνώση. Θα έλεγα ότι επειδή έχω συμμετάσχει σε κάμποσα διεθνή συνέδρια, έχω συνεργασίες με κόσμο από το εξωτερικό δε βλέπω τη διάσταση του ανταγωνισμού. Βλέπω τη διάσταση της συνεργασίας, βλέπω τη διάσταση του πάμε να καλύψουμε κάτι. Ίσως να φταίει και το αντικείμενό μου. Το αντικείμενό μου έχει να κάνει με την κατάκτηση του γραπτού λόγου, με τα προβλήματα που εκδηλώνονται στον γραπτό λόγο και οι δουλειές όλες που κάνουμε σχετίζονται με συγκριτικές μελέτες. Ψάχνουμε να δούμε τι φταίει από εδώ, τι φταίει από εκεί και θα ήθελα εδώ να τονίσω ότι πάντα βάζουμε μέσα στις μελέτες μας τι διδάσκουν οι εκπαιδευτικοί, τι λένε οι εκπαιδευτικοί και τι λέει το αναλυτικό πρόγραμμα έτσι ώστε να βλέπουμε τι δίνεται και που μπορεί να χάνουμε και να δημιουργούνται αυτά τα προβλήματα. Το πρώτο λοιπόν σημείο που θέλω να σας πω είναι ότι δε συμφωνώ με το ανταγωνιστικό κομμάτι.

Ε: Επιτρέπετε μόνο μια μικρή διακοπή σε αυτό το σημείο

Σ: Παρακαλώ.

Ε: Η αναφορά εε βασίζεται σε βασικές αρχές και προτάσεις που περιέχονται σε συμφωνίες και συνθήκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ο.Ο.Σ.Α. Αναφέρονται πραγματικά σε ανταγωνιστική οικονομία της γνώσης, θεωρώντας ότι η εκπαίδευση είναι ένα πολύ ισχυρό όπλο για κάθε χώρα έτσι ώστε να είναι ανταγωνιστική στο πλαίσιο της παγκόσμιας οικονομίας. Αυτά είναι λόγια που αναφέρουν οι ίδιοι.

Σ: Ωραία. Άλλο ανταγωνιστική οικονομία άλλο ανταγωνιστική εκπαίδευση. Άλλο αν η ανταγωνιστική οικονομία υποβάλλει τον όρο ανταγωνισμό στην εκπαίδευση ή ανταγωνισμό στη γνώση γενικότερα. Θεωρώ μάλιστα ότι ο όρος γνώση είναι αρκετά τραβηγμένος, τον χρησιμοποιώ πια εξαιρετικά σπάνια. Μιλώ για πληροφορία, μιλώ για όγκο πληροφορίας και λέω ότι η πληροφορία κάποια στιγμή αν καταφέρει κάποιος δάσκαλος, σ' αυτό συμφωνούμε απόλυτα, αν δεν υπήρχαν εκπαιδευτικοί δε θα υπήρχε εκπαίδευση, αν καταφέρει λοιπόν κάποιος εκπαιδευτικός να δώσει την πληροφορία με τέτοιο τρόπο στους μαθητές του ώστε να τη μετατρέψουν σε γνώση, να μπορέσουν δηλαδή στη συνέχεια να τη χρησιμοποιήσουν. Από εκεί και πέρα ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι καθοριστικότατος. Δε το συζητούμε καθόλου. Χωρίς εκπαιδευτικό δεν μπορούμε να μιλήσουμε για εκπαίδευση. Δέχομαι πλήρως τα

δεδομένα ερευνών που λένε ότι δεν είναι η διοίκηση μιας σχολικής μονάδας αυτή που θα διαμορφώσει το τελικό αποτέλεσμα αλλά ο εκπαιδευτικός που διδάσκει σε αυτή ή οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν σε αυτή. Ο διευθυντής η διοίκηση της μονάδας μπορούν να προσφέρουν, αλλά από εκεί και πέρα μεγάλο κομμάτι της επιτυχίας την έχει ο εκπαιδευτικός. Το μεγαλύτερο δηλαδή.

Ε:Μάλιστα. Περνώ τώρα σε μια ερώτηση η οποία είναι χωρισμένη σε υποερωτήματα έτσι ώστε να διευκολύνει και την διαδικασία απάντησής της. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α. προτάσσουν ως κύρια χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών τα ακόλουθα: Την παιδαγωγική επάρκεια και τη γνώση των διδακτικών αντικειμένων. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιο λόγο;

Σ:Συμφωνώ απολύτως. Χωρίς παιδαγωγική επάρκεια δεν μπορούμε να προσεγγίσουμε τον μαθητή και από εκεί και πέρα χωρίς γνώση του αντικειμένου δεν μπορούμε να σχεδιάσουμε διδασκαλία. Και το ένα και το άλλο κομμάτι, αν δε κάνω λάθος μάλιστα, βρίσκονται ως αρχές της διδακτικής σε κείμενα αρκετά παλιά και στη χώρα μας. Έχω την αίσθηση ότι αναφέρονται και από τον ίδιο τον Εξαρχόπουλο μάλιστα. Ότι αν κάποιος δεν έχει γνώση του αντικειμένου δεν μπορεί να διδάξει και αν κάποιος δεν έχει γνώσεις βασικών αρχών παιδαγωγικής επίσης δεν μπορεί να διδάξει.

Ε:Ένα δεύτερο χαρακτηριστικό που αναφέρουν αφορά στη δια βίου μάθηση. Ότι η δια βίου μάθηση δηλαδή αποτελεί κύριο και κοινό για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον Ο.Ο.Σ.Α. χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιο λόγο;

Σ:Συμφωνώ απολύτως. Δεν μπορεί να γίνει διαφορετικά. Η δικιά μου προσέγγιση είναι η εξής: Η Παιδαγωγική, η Διδακτική, η Ψυχολογία αν το θέλετε, ότι από όλα αυτά βάλετε είναι κοινωνικές επιστήμες. Η κοινωνία μεταβάλλεται, η κοινωνία εξελίσσεται, αυτές οι επιστήμες τροφοδοτούν και τροφοδοτούνται από τις εξελίξεις αυτές της κοινωνίας, άρα λοιπόν αλλάζουν. Εκπαιδευτικός ο οποίος δεν παρακολουθεί αυτές τις εξελίξεις δεν μπορεί να διδάξει μαθητή. Οφείλει λοιπόν ο εκπαιδευτικός να παρακολουθεί όλες τις εξελίξεις που σχετίζονται με το αντικείμενό του.

Ε:Ένα επόμενο χαρακτηριστικό αφορά στις ικανότητες διεύθυνσης, διαχείρισης της τάξης και του σχολείου, ανάλογα με τη θέση που έχει κάθε φορά ο εκπαιδευτικός. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ:Όταν λέτε διεύθυνση τι εννοείτε;

E: Διαχείριση της τάξης. Δηλαδή ο εκπαιδευτικός ως εκείνος ο οποίος διευθύνει την τάξη, διαχειρίζεται την τάξη ή και το σχολείο ανάλογα με τη θέση του. Μπορεί να είναι διευθυντής σχολείου.

Σ: Μάλιστα

E: Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Επαναλαμβάνετε, αν θέλετε;

E: Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α. προτάσσουν ως ένα ακόμα κύριο και κοινό χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών την ικανότητα διεύθυνσης ή διαχείρισης της τάξης και του σχολείου, ανάλογα με τη θέση που έχει κάθε φορά ο εκπαιδευτικός. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Φυσικά και συμφωνώ. Επιβάλλεται αυτή η θέση με βάση την πολιτική ενός σχολείου για όλους τους μαθητές. Εφόσον λοιπόν οι μαθητές μας βρίσκονται σε ένα σχολείο και αυτό είναι κάτι το οποίο επιτάσσουν τα σύγχρονα ήθη και αντιλήψεις, δεν μπορώ πλέον να δημιουργώ σχολεία για παιδιά που είναι ζωντανά, παραβατικά, για παιδιά που έχουν πρόβλημα και τα λοιπά και τα λοιπά. Δεν απομονώνω κανέναν. Όλοι βρίσκονται στον ίδιο χώρο. Άρα λοιπόν ο εκπαιδευτικός πρέπει να έχει δεξιότητες διαχείρισης της τάξης, δεξιότητες διαχείρισης κάθε παιδιού. Φυσικά και συμφωνώ και δεν υπάρχει περίπτωση να διαφωνήσω.

E: Κατάλαβα. Πολύ ωραία. Ένα επόμενο χαρακτηριστικό αφορά στην αξιοποίηση της γνώσης, της τεχνολογίας και της πληροφορίας. Θεωρείται και αυτό κύριο χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Συμφωνώ επίσης με αυτό. Φαντάζομαι η λέξη γνώση ταυτίζεται εδώ με τη δεξιότητα, δεξιότητα διαχείρισης των υπολογιστικών μηχανημάτων, του διαδικτύου και των δυνατοτήτων προσέγγισης μιας πληροφορίας. Η γνώση, τέλος πάντων όπως το θέσατε. Συμφωνώ. Δεν μπορεί κάποιος να διαφωνήσει. Η πληροφορία πλέον είναι ατελείωτη. Καθημερινά έχουμε πολύ σοβαρό όγκο πληροφορίας. Πρέπει κάποιος να μελετά συνεχώς για να καλύψει, για να ελέγξει όλη την πληροφορία που παράγεται. Ως εκ τούτου με βρίσκει και αυτό απολύτως σύμφωνο.

E: Και περνάμε στο τελευταίο ως κοινό και κύριο χαρακτηριστικό που αναφέρεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον Ο.Ο.Σ.Α., χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών. Η συνεργατική αντίληψη των εκπαιδευτικών στην

αλληλεπίδραση με τους συναδέλφους. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ:Ναι. Φυσικά συμφωνώ. Δεν είναι δυνατόν κάποιος να πορεύεται μονάχος του σε μια σχολική μονάδα. Δεν είναι δικό του θέμα η διαχείριση της σχολικής μονάδας όπως επίσης και η πληροφορία που θα δοθεί στους μαθητές. Η αντίληψη πάλι που μπορεί να έχω εγώ για ένα θέμα μπορεί να είναι διαφορετική από την κυρίαρχη αντίληψη. Επιβάλλεται λοιπόν να βρίσκομαι σε απόλυτη συνεργασία με τους συναδέλφους, έτσι ώστε να μη χρειάζεται να ανακαλύπτουμε από την αρχή την Αμερική ξανά. Η βοήθεια σε όλα τα προηγούμενα που αναφέρατε είναι εξαιρετικά σημαντική. Η βοήθεια που μπορώ να δεχθώ από ένα συνάδελφό μου. Η συνεργασία που μπορώ να αναπτύξω μαζί του είναι εξαιρετικό θέμα και μπορεί να με βοηθήσει και στην προσωπική μου επαγγελματική επάρκεια.

Ε:Μάλιστα. Θα ήθελα να σας ρωτήσω τώρα εάν εκτός από τα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας που αναφέρθηκαν ως κύρια και κοινά χαρακτηριστικά από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον Ο.Ο.Σ.Α. υπάρχουν και άλλα κατά τη γνώμη σας τα οποία δεν έχουν αναφερθεί αλλά για εσάς θεωρούνται σημαντικά, αναγκαία;

Σ:(Παύση). Θεωρώ ότι ένας εκπαιδευτικός που δεν γνωρίζει Κοινωνιολογία δεν μπορεί να εξετάσει τις αλλαγές, δεν μπορεί να αντιληφθεί, να δώσει τη σωστή διάσταση των αλλαγών που υπάρχουν στην κοινωνία. Θεωρώ λοιπόν ότι η Κοινωνιολογία είναι ένα εξαιρετικά σοβαρό αντικείμενο. Ένα δεύτερο αντικείμενο που θα έπρεπε να έχουν οι εκπαιδευτικοί είναι δεξιότητες επιστημονικής έρευνας. Γνώσεις επιστημονικής έρευνας. Δηλαδή να μπορούν οι ίδιοι να συνδυάσουν πληροφορίες. Να μη στέκονται σε μια εικόνα που μπορεί να έχουν από ένα μαθητή, από δύο μαθητές και στη συνέχεια με βάση αυτή να γενικεύουν. Οι δεξιότητες επιστημονικής έρευνας θα τους βοηθήσουν επίσης να βγούνε σε συνθήκες επιστημονικής συζήτησης, να λειτουργήσουν με εξωστρέφεια. Και μέσα από τέτοιες καταστάσεις οι ίδιοι θα ανατροφοδοτηθούν. Μου έχει κάνει εντύπωση καταχωρίσεις, διαφημιστικές καταχωρίσεις στο Ηνωμένο Βασίλειο από πανεπιστήμια όπου καλούσαν εκπαιδευτικούς να ξεκινήσουν κάποιο μεταπτυχιακό με σκοπό, έγραφε η διαφημιστική καταχώριση, να πιστέψουν στον εαυτό τους, να βελτιώσουν την αυτοεικόνα τους και την αυτοαντίληψή τους. Δεν μπορούμε να προσδοκούμε βελτιωμένα εκπαιδευτικά αποτελέσματα από εκπαιδευτικούς που δεν πιστεύουν στον εαυτό τους. Και για να πιστέψει κάποιος στον εαυτό του πρέπει να υπερασπιστεί αυτό που κάνει. Και αν αυτό που κάνουμε το θεωρούμε επιστήμη πρέπει να το

υπερασπιστούμε σε σχετικά φόρα , μονάχα με ομότεχνους. Αυτά τα δύο που ανέφερα τώρα πιστεύω ότι θα δώσουνε στους εκπαιδευτικούς ώθηση ώστε να κάνουν το έργο τους καλύτερα.

Ε: Πάρα πολύ ωραία. Συνεχίζουμε με μια άλλη ερώτηση. Γίνονται προσπάθειες για την εύρεση κοινών κριτηρίων αξιολόγησης των εκπαιδευτικών σε διεθνές επίπεδο. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Να μπούμε σε συζήτηση για τους όρους αξιολόγησης, ναι. Να υιοθετήσουμε τους ίδιους όρους αξιολόγησης που υπάρχουν σε κάποιο άλλο πλαίσιο όχι. Για ποιο λόγο; Γιατί κάθε κοινωνία έχει τις δικές της ανοχές, τις δικές της, αν θέλετε, κακοδαιμονίες, δεν ξέρω πώς να το πω εε, που δεν είναι καθόλου εύκολο να υιοθετηθούνε και να εφαρμοστούνε με τον ίδιο τρόπο που υπάρχουνε κάπου αλλού και εδώ. Οι πρακτικές δηλαδή που αναπτύσσονται κάπου αλλού να υιοθετηθούν και στη χώρα μας. Πιστεύω λοιπόν ότι μπορούμε να είμαστε σε συζήτηση με άλλα κράτη για να δούμε τι γίνεται. Ωστόσο θα πρέπει σε αυτή τη συζήτηση να λαμβάνουμε υπόψη και τη φωνή των ίδιων των εκπαιδευτικών, γιατί παρακολουθώντας τη συζήτηση γύρω από την αξιολόγηση έβλεπα τις ανακοινώσεις του Ηνωμένου Βασιλείου, που ελέγχω τέλος πάντων τη γλώσσα και μπορώ να παρακολουθώ το τι γίνεται εκεί πέρα, τις ανακοινώσεις που γίνονται για την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών εκεί. Δεν υπήρχε καμία απολύτως αναφορά για το άγχος και την καταπίεση που νιώθουν οι εκπαιδευτικοί. Αυτά τα ανακάλυψα όταν άρχισα να διαβάζω τις ανακοινώσεις των συνδικάτων εκεί πέρα. Αν λοιπόν θέλω να πάω σε συζήτηση, ουσιαστική συζήτηση, πρέπει να ακούω και τη φωνή του απλού εκπαιδευτικού. Δεν μπορεί να θεωρηθεί η εκπαίδευση ως μια γραφειοκρατική διαδικασία, που ακολουθεί μία κάθετη δομή και εγώ αποφασίζω για κάποιον άλλο, χωρίς να τον ρωτώ. Δεν μπορώ από τη μια μεριά να λέω ότι ο εκπαιδευτικός είναι αυτός που βγάζει τον όγκο της δουλειάς και από την άλλη τη μεριά να τον κυνηγάω. Θυμίζει ξέρετε ένα μοντέλο καρότου και μαστιγίου. Δεν μπορώ να πάω σε αυτή τη δουλειά και δεν μπορώ με τέτοιες πρακτικές να θεωρώ ότι τα πράγματα θα πάνε προς το καλύτερο.

Ε: Ναι. Πολύ σωστά. Και θα ήθελα απλά να προσθέσω επειδή αναφερθήκατε στις προσεγγίσεις των συνδικάτων των εκπαιδευτικών, μπορεί κάποιος να αναζητήσει και συνδικάτα εε σε διεθνές επίπεδο, ενώσεις δηλαδή ουσιαστικά των κατά χώρα συνδικάτων που αναφέρονται σε αυτά.

Σ: Ναι.

Ε:Περνάω σε μία επόμενη ερώτηση. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α θεωρούν ότι στη διαδικασία ένταξης των εκπαιδευτικών στο σχολείο, αναφέρονται κυρίως στους νεοεισερχόμενους εκπαιδευτικούς, πρέπει να δίνεται βαρύτητα ανάμεσα σε άλλα και στην υποστήριξη από μέντορα. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ:Και συμφωνώ και διαφωνώ. Ο μέντορας είναι κάποιος ο οποίος είναι πεπειραμένος. Είναι κάποιος ο οποίος γνωρίζει μία κατάσταση. Μπορεί να τη μεταφέρει λοιπόν. Αυτό στο κομμάτι της συμφωνίας. Στο κομμάτι της διαφωνίας είναι ότι φοβάμαι ότι ο μέντορας μπορεί να μεταφέρει μια εξαιρετικά προβληματική κουλτούρα για τη θεώρηση της εκπαίδευσης στον νεοεισερχόμενο εκπαιδευτικό. Δεν είμαι καθόλου σίγουρος ότι ο μέντορας γνωρίζει ή είναι ενήμερος για αυτά τα οποία συμβαίνουν. Εάν θέλετε τώρα να μπούμε και σε διαδικασία επιλογής μεντόρων να το δούμε και αυτό. Καταλαβαίνετε ότι το θέμα παίρνει περίεργες διαστάσεις πια. Επίσης η παρουσία του μέντορα δεν ξέρω αν αποσκοπεί, στο θετικό κομμάτι τέλος πάντων, στο να μνήσει τον νεοεισερχόμενο εκπαιδευτικό στο να αντιληφθεί τι θα πει υπηρεσία, υποχρέωση και σε δεύτερο βαθμό δικαιώματα ή να τον κατευθύνει στο να κάνει προγράμματα, να δομήσει προγράμματα, να διαμορφώσει τη διδασκαλία του ανάλογα, να αντιμετωπίσει κάποια προβλήματα παιδιών και τα λοιπά. Καταλαβαίνετε ότι γύρω από το μέντορινγκ θα ήθελα να υπάρχουν και κάποιες διασαφηνίσεις. Τις διασαφηνίσεις ξέρετε δεν τις έχω. Συζητώντας με συναδέλφους που έχουνε λειτουργήσει σε κάτι που υπάρχει μέντορινγκ μου λένε ότι κυρίως οι οδηγίες οι οποίες δίνονται στους νεοεισερχόμενους εκπαιδευτικούς είναι για το πώς λειτουργεί η υπηρεσία και για ένα προγραμματισμό που πρέπει να κάνει ο εκπαιδευτικός ώστε να ολοκληρώσει, να πιάσει τους στόχους του αναλυτικού προγράμματος. Το τι γίνεται μέσα στην τάξη, αν καλύπτονται παιδιά και πώς δεν μπαίνουν ακριβώς σε συζήτηση για να το προσεγγίσουνε.

Ε:Θεωρώ ότι η επισήμανσή σας είναι ιδιαίτερα σημαντική και θα έλεγα σε αυτή την περίπτωση ποιους θα βλέπατε ότι θα μπορούσαν να παίξουν το ρόλο του μέντορα;

Σ:Σε ποια διάσταση;

Ε:Στη διάσταση που βάλατε. Στη διάσταση που βάλατε.

Σ:Τη δυναμική;

Ε: Τη δυναμική. Ναι, ναι.

Σ:Θα έλεγα ότι σε μια ιδεατή κατάσταση, έτσι όπως το έχω στο νου μου, βλέπω ένα σύλλογο διδασκόντων να συζητά για όλα τα προβλήματα καλόπιστα χωρίς να έχει τη

διάθεση να βγάλει το μάτι κανενός ή να εκθέσει κάποιον ή να πει ότι αντιλαμβάνομαι ότι εσύ δεν κουβαλάς τέλος πάντων τη δική μου θεώρηση, άρα είσαι εκτός ομάδας και τα λοιπά και πιστεύω ότι ο σύλλογος διδασκόντων θα μπορούσε να καλύψει αυτό το θέμα. Από εκεί και πέρα έχω ακούσει ότι υπάρχει μια λίγο διαφορετική οργάνωση, δηλαδή όλοι οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν στα τμήματα της ίδιας τάξης συναντώνται, συζητούν μαζί, στη συνέχεια αφού λύσουν αυτοί κάποια προβλήματα πηγαίνουν αυτοί σε ένα επόμενο επίπεδο. Υπάρχει κάποιος συντονιστής ο οποίος είναι αυτός ο οποίος έχει τα περισσότερα χρόνια υπηρεσίας, ο οποίος ας πούμε προεδρεύει σε αυτή τη συνάντηση των εκπαιδευτικών που διδάσκουν στο ίδιο τμήμα. Και κάπου εκεί υπάρχουν και κάποια κρατήματα, γιατί σε συνθήκες αξιολόγησης κάποιος δε μιλάει, γιατί φοβάται το τι θα μεταφερθεί στη διοίκηση και κάθεται και ακούει απλά ή δέχεται ακριβώς τις οδηγίες που του λένε, γιατί πρέπει να σώσει με κάποιο τρόπο και τη δουλειά του, πρέπει να φάει αυτός ο άνθρωπος. Έτσι επειδή σε αυτά τα μέρη τα οποία συζητούμε υπάρχει και αυτή η διάσταση, ότι αν δεν κάνεις καλά τη δουλειά σου πηγαίνεις σπίτι σου, δεν ανακοινώνονται συχνά αυτά τα προβλήματα τα οποία ζει κάποιος. Θα έλεγα όμως, επανέρχομαι σε αυτό, σε μία ιδεατή κατάσταση πιστεύω ότι ο σύλλογος διδασκόντων μπορεί να βοηθήσει σε αυτή την κατεύθυνση.

Ε:Ένας συλλογικός μέντορας

Σ:Αυτός είναι που θα ενημερώσει για τις υποχρεώσεις. Αυτός είναι που θα ενημερώσει για την κουλτούρα της σχολικής μονάδας, αν θέλετε δια στόματος διευθυντή αλλά παρόντων και των υπόλοιπων εκπαιδευτικών και θα διαμορφώσει και το πνεύμα που θα λειτουργήσει. Εδώ πέρα στη χώρα μας ξέρετε υπάρχει και το άλλο θέμα. Φέτος πήγα σε ένα σχολείο, δε μου αρέσει, του χρόνου θα ζητήσω απόσπαση θα πάω κάπου αλλού. Εντάξει μωρέ και έμαθα από τον τάδε φίλο μου ότι σε εκείνο το σχολείο πάνε καλύτερα τα πράγματα. Αυτά όλα δεν έχουν να μου πουν και πολλά είτε υπάρχει μέντορας, είτε υπάρχει διευθυντής, είτε υπάρχει αυστηρότητα, είτε υπάρχει σύλλογος διδασκόντων, είτε υπάρχει οτιδήποτε. Πρέπει κάποιος να νιώθει και κάποιο δέσιμο, κάποιο κράτημα με το σχολείο, στο οποίο καλείται να λειτουργήσει. Για να μπει στη διαδικασία να αντιληφθεί την κουλτούρα, να ακούσει την τοπική κοινωνία και να διαμορφώσει ανάλογα και τη διδασκαλία του. Διαφορετικά δεν γίνονται όλα με την επιβολή.

Ε:Ναι και νομίζω προς το τέλος βάλατε και μια διάσταση που αφορά την κουλτούρα της τοπικής κοινωνίας που μπορεί να μας χρειαστεί κιόλας. Περνάω στην τελευταία

ερώτηση που για το λόγο που είχα αναφέρει και σε προηγούμενη ερώτηση είναι χωρισμένη σε υποερωτήματα για να διευκολύνει την απάντηση. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α. θεωρούν ότι στη διαδικασία επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών πρέπει να προκρίνονται χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας όπως η παρακολούθηση της επιστημονικής εξέλιξης. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Νομίζω ότι το έχω δηλώσει και πριν. Συμφωνώ απόλυτα. Και μάλιστα δε θα έλεγα μονάχα παρακολούθηση. Πριν το τόνισα και θα το τονίσω και τώρα. Συμμετοχή στη διαμόρφωση της επιστημονικής εξέλιξης. Και η συμμετοχή γίνεται μονάχα μέσα από έρευνα. Βγαίνοντας κάποιος και δηλώνοντας, βάζοντας το δικό του λιθαράκι για να σηκωθεί αυτό το οικοδόμημα. Δε γίνεται απλά παρακολουθώντας κάποιος το τι έγραψε ο ένας και ο άλλος.

Ε: Μάλιστα. Περνώ σε ένα επόμενο. Η ανάδειξη και η υιοθέτηση αποτελεσματικών πρακτικών, διδακτικών πρακτικών, πρακτικών επικοινωνίας και διαχείρισης καταστάσεων μέσα στο σχολείο, συνεργασίας με άλλους φορείς, τους εκπαιδευτικούς και τα λοιπά. Αυτό το αφήνω λίγο σε εσάς. Άρα λοιπόν η ανάδειξη και η υιοθέτηση αποτελεσματικών πρακτικών θεωρείται ως κύριο χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας στη διαδικασία το τονίζω επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών. Αν συμφωνείτε με αυτό και για ποιο λόγο;

Σ: Συμφωνώ γιατί το εε οι πρακτικές μας, το διδακτικό μας αισθητήριο, το ύφος του εκπαιδευτικού διαμορφώνεται συνεχώς. Έτσι λοιπόν οι συναντήσεις και η επικοινωνία με βάση τις καλές πρακτικές και η υιοθέτηση καλών πρακτικών θα βελτιώσουν το έργο του κάθε εκπαιδευτικού γιατί θα βελτιώσουν το ύφος και την πράξη του.

Ε: Ωραία. Περνάμε σε ένα τελευταίο χαρακτηριστικό. Αφορά στην παρατήρηση, δοκιμή και πειραματισμό με νέες διδακτικές μεθόδους, διδακτικές στρατηγικές και τεχνικές διαχείρισης της τάξης. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Βεβαίως και συμφωνώ. Οι νέες πρακτικές, θα το πω ξανά, ακολουθούν τις τάσεις που διαμορφώνονται στην κοινωνία. Έτσι λοιπόν οι νέες τεχνικές, οι πρακτικές, οι νέες προσεγγίσεις συναντούν το ενδιαφέρον των παιδιών, κερδίζουν τα παιδιά και μπορεί κάποιος με αυτό τον τρόπο να ενισχυθεί ο ίδιος ως εκπαιδευτικός. Να σταθεί πολύ καλύτερα. Να γίνει πιο αποτελεσματικός. Έτσι η ανατροφοδότηση που υπάρχει για αυτόν τον ενισχύει. Πιστεύει περισσότερο στον εαυτό του. Νιώθει ικανός. Νιώθει εύελκτος. Ότι μπορεί να τροποποιεί αυτό που κάνει. Ότι δεν είναι μονοδιάστατος.

Και αυτό τον κάνει να συμπεριφέρεται πιο δυναμικά. Πιστεύω λοιπόν ότι είναι και αυτό ένα από τα χαρακτηριστικά της επαγγελματικής ανάπτυξης που οδηγούν σε επάρκεια.

Ε: Πολύ ωραία. Και μια και είμαστε στην επαγγελματική ανάπτυξη, δηλαδή σε μια διαδικασία δυναμική, όπως είπατε και εσείς που προχωράει πέρα από την αρχική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών και την ένταξή τους, θα ήθελα να ρωτήσω και πάλι όπως σε προηγούμενο ερώτημα, αν εκτός από τα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας που προκρίνονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον Ο.Ο.Σ.Α. και αναφέρθηκαν πριν στη διαδικασία της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών υπάρχουν και άλλα κατά τη γνώμη σας που εσείς προκρίνετε ή θεωρείτε αναγκαία για τη φάση αυτή.

Σ: Εκτός από αυτά που αναφέρθηκαν θα μπορούσαμε πάλι, το είχα αναφέρει και πριν, θα μπορούσα πάλι να μιλήσω, μάλλον να αναφερθώ ξεκάθαρα πια και σε δεξιότητες και πρακτικές συνεργασίας μέσα στη σχολική μονάδα. Κάτι το οποίο δεν ανέφερα. Δεν το είπα πριν ξεκάθαρα. Ίσως πρέπει οι εκπαιδευτικοί να εμπλακούν, να γνωρίζουν και τέτοιες διαστάσεις. Θα μπορούσε βέβαια να υπάρξει κάποια διαφορετική οργάνωση της σχολικής μονάδας ώστε κάθε εκπαιδευτικός του σχολείου ανεξάρτητα από τα χρόνια που εργάζεται, τα έτη υπηρεσίας του δηλαδή, να αναλαμβάνει για μικρό χρονικό διάστημα κάποιες αρμοδιότητες υπεύθυνα. Ίσως μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα να είχαμε παραμονή των εκπαιδευτικών στην ίδια σχολική μονάδα, περιμένοντας τη σειρά τους να αναλάβουν αυτή τη θέση που μπορεί να είχε και κάποιο οικονομικό όφελος. Θα μπορούσε η θέση του υποδιευθυντή να αλλάζει κάθε τρεις μήνες ας πούμε και κάποιος να περιμένει. Μέσα σε μία σχολική χρονιά δηλαδή να ζήσουμε τρεις υποδιευθυντές. Και πιστεύω μέσα από αυτή την ανάληψη των ευθυνών θα δημιουργηθεί μια διαφορετική οπτική στον εκπαιδευτικό και θα καλλιεργηθούν δεξιότητες συνεργασίας.

Ε: Μάλιστα. Ολοκληρώνοντας τη συνέντευξη θα ήθελα να σας ρωτήσω πριν σας ευχαριστήσω εάν κατά τη γνώμη σας υπάρχει κάτι που θέλετε να συμπληρώσετε, κάτι παραπέρα να πείτε και που αφορά στο σύνολο της συνέντευξης, σε όλα όσα συζητήσαμε μέχρι τώρα.

Σ: Θα μου δώσετε τη δυνατότητα να το θυμηθώ σε καμιά δεκαριά μέρες να σας πω...

Ε: (Γελάει). Πολύ ωραία

Σ:Προς το παρόν θα ήθελα να σας ευχαριστήσω που με βάλατε να σκεφτώ έτσι για αυτό το θέμα . Για τη δυνατότητα που μου δώσατε να μοιραστώ μαζί σας τις σκέψεις μου. Εύχομαι να μη σας ζάλισα πολύ.

Ε:Θα ήθελα ειλικρινά να σας ευχαριστήσω από καρδιάς γιατί πέρα από το τεχνικό μέρος της υπόθεσης, την ανάγκη να ολοκληρωθεί αυτή η διαδικασία μου δόθηκε για άλλη μια φορά η ευκαιρία μαζί σας να εμβαθύνω σε πράγματα και να ανοίξω τη σκέψη μου. Αυτό είναι πάντα χαρά για εμένα. Να είστε καλά.

Σ:Γεια χαρά.

Συμμετέχων 7

Ε: Εε σας ευχαριστώ για τη συμμετοχή σας στη διαδικασία των συνεντεύξεων, εε στο πλαίσιο εκπόνησης της διπλωματικής μου με θέμα διεθνής λόγος περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών, απόψεις Σχολικών Συμβούλων Δημοτικής Εκπαίδευσης. Στο πρώτο μέρος της συνέντευξης θα ρωτήσω κάποια πράγματα που αφορούν δημογραφικά στοιχεία.

Σ: Ωραία.

Ε: Πόσα χρόνια υπηρετείτε στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ: Τριάντα χρόνια περίπου.

Ε: Πόσα χρόνια υπηρετείτε ως Σχολική Σύμβουλος;

Σ: Έξι χρόνια.

Ε: Έχετε αναλάβει άλλη θέση ευθύνης, εκτός από της Σχολικού Συμβούλου στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ: Ναι, ναι ήμουνα διευθύντρια σχολείου στην Αθήνα, στην Καλλιθέα Αττικής

Ε: Ναι, για πόσα χρόνια;

Σ: Δύο χρόνια.

Ε: Δύο χρόνια. Άλλη θέση; Προϊσταμένη εεε ολιγοθέσιου σχολείου ή οποιαδήποτε ...

Σ: Όχι. Σαν δασκάλα.

Ε: Πολύ ωραία. Πάω τώρα στο δεύτερο μέρος που αφορά τον βαθμό και τον τρόπο ενημέρωσης σας εεε σε σχέση με τον διεθνή λόγο που αφορά στην επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η ενημέρωσή σας για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών είναι αναγκαία; Δηλαδή χρειάζεται να την έχετε, την ενημέρωση.

Σ: Ναι, θεωρώ ότι χρειάζεται να την έχω την ενημέρωση αφενός για να κατανοήσω ποιος είναι ο ρόλος των εκπαιδευτικών και αφετέρου για να μπορέσω να τους καθοδηγήσω κατά τον καλύτερο τρόπο ώστε να μπορούν ουσιαστικά τα αποτελέσματα που έχουν να δώσουν να τα παίρνουν οι μαθητές μας.

Ε: Πολύ ωραία. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η ενημέρωσή σας για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών είναι ικανοποιητική; Είναι αρκετή, είναι ικανοποιητική;

Σ: Ε, ναι. Θεωρώ ότι είναι ικανοποιητική. Απλά επειδή η ηγη και η Παιδαγωγική και αυτά που αντιμετωπίζουμε καθημερινά στην τάξη και όσο μεγαλώνει η εμπειρία μας

και όσο εμβαθύνουμε σε κάποια ζητήματα που τυχαίνουν για την πιθανότητα που έχουμε στις τάξεις και στους εκπαιδευτικούς που καθοδηγούμε εεε θα πρέπει αυτή μας η ενημέρωση να είναι συνεχής. Δεν θεωρώ δηλαδή ότι κάποιος εκπαιδευτικός θα μπορούσε να φτάσει ή ο Σύμβουλος ή ο διευθυντής σχολικής μονάδας ή οποιοσδήποτε από εμάς να φτάσει στο επίπεδο που να πει ότι είναι ικανοποιητικά ενημερωμένος. Θεωρώ ότι χρειάζεται να είναι συνεχής αυτή η ενημέρωση.

Ε: Ωραία. Αν είναι έτσι τότε με ποιους τρόπους θεωρείτε ότι μπορείτε να ενημερωθείτε για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών;

Σ: Εεε καταρχήν μέσα από βιβλιογραφικές αναζητήσεις σύμφωνα με τα με τα με τους προβληματισμούς, με τα ζητήματα που αντιμετωπίζουμε. Καθένας μας όταν αντιμετωπίζει ένα ζήτημα θεωρώ ότι είναι πολύ σημαντικό να δει πώς το αντιμετώπισαν και άλλοι ή τι λένε και άλλοι για αυτό. Λίγο πολύ νομίζω ότι έχουμε έτσι αποκτήσει την εεεε από την συναναστροφή μας με τη βιβλιογραφία με την με το ιντερνέτ με τις βιβλιοθήκες με ότι εε έναν ικανοποιητικό βαθμό αξιολόγησης των πηγών έτσι ώστε να κρίνουμε και να προσπαθούμε να ανταποκριθούμε για να πάρουμε την πληροφορία από εκεί που είναι όσο το δυνατόν πιο έγκριτη και πιο αξιόπιστη

Ε: Πολύ ωραία. Αυτό βέβαια αφορά την προσωπική αναζήτηση περισσότερο, εεε

Σ: Ακριβώς

Ε: Υπάρχουν, υπάρχουν άλλοι τρόποι που πιστεύετε ότι θα έπρεπε να αξιοποιηθούν, ξέρω εγώ από πλευράς υπουργείου ή κάποιων άλλων ώστε να έχετε ενημέρωση για το διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας ...

Σ: Ναι.....

Ε:εκπαιδευτικών

Σ: βεβαίως. Το υπουργείο μπορεί να διοργανώνει επιμορφώσεις στο πλαίσιο προγραμμάτων ευρωπαϊκών, του ΕΣΠΑ και τα λοιπά. Επιμόρφωση στελεχών, επιμόρφωση διευθυντών, επιμόρφωση εκπαιδευτικών, επιμόρφωση ειδικοτήτων, δεν ξέρω όλων προκειμένου να γίνουμε πολλαπλασιαστές και βέβαια μέσα από τις σπουδές μας. Όλοι μας επεκτείνουμε τις σπουδές μας, μεταπτυχιακά, διδακτορικά, επιμορφώσεις, συνέδρια. Παρακολουθούμε γενικότερα θεωρώ το οο την επικαιρότητα, την επιστημονική που αφορά τον κλάδο μας.

Ε: Πολύ ωραία. Πιστεύετε ότι ο καθορισμός και η αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών είναι ζητήματα που αφορούν αποκλειστικά μια χώρα ή

αποτελούν και θέματα στα οποία εμπλέκονται και διεθνείς οργανισμοί; Αν ναι, με ποιους τρόπους εμπλέκονται;

Σ: Εεε, ναι, σαφώς, σαφώς είναι και κάτι ευρύτερο. Αν και τα εκπαιδευτικά συστήματα είναι και ανά χώρα διαφορετικά εεε σίγουρα το πρώτο επίπεδο είναι σε επίπεδο χώρας, το δεύτερο είναι σε επίπεδο έτσι διεθνές όπως είπατε και βεβαίως υπάρχουν και οργανισμοί γι αυτό. Υπάρχουν ο Ο.Ο.Σ.Α. άλλοι οργανισμοί, η Pisa που κάνουν αξιολογήσεις μαθητών και μέσα από την αξιολόγηση των μαθητών βρίσκεται το επίπεδο της εκπαίδευσης εεε τώρα σήμερα με την κρίση γενικότερα που είναι ανθρωπιστική και κοινωνική και τα λοιπά βλέπετε ότι πλήττεται η εκπαίδευση. Δηλαδή μια.. μια χώρα δείχνει, αν θέλετε, και την εκτίμηση που έχει στην εκπαίδευση από το πόσο την χρηματοδοτεί. Θα δείτε ότι σε κάποια κράτη που η εκπαίδευση έχει αποτελέσματα έχει και μια καλύτερη χρηματοδότηση. Θα μου πείτε ότι δεν συνδέεται άμεσα πάντοτε. Σαφώς αλλά νομίζω ότι κάποιες ενδείξεις έχουμε και από εκεί. Φαίνεται λοιπόν ότι είναι κάτι που μας αφορά μεν αλλά εντάσσεται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο γιατί δεν μπορούμε να το δούμε ούτε αποκομμένο ούτε αποσπασματικά. Είναι κάτι γενικότερο.

Ε:Μάλιστα. Εεε, συμφωνείτε με μια ενδεχόμενη ... ουσιαστικά τώρα βέβαια σε ένα βαθμό έχετε απαντήσει ίσως ή εσείς θα μου πείτε.. συμφωνείτε με μια ενδεχόμενη εμπλοκή των διεθνών οργανισμών στον καθορισμό και την αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών; Δηλαδή οι διεθνείς οργανισμοί να έχουν, πρέπει να έχουν λόγο στο να καθορίζουν τι σημαίνει επαγγελματικά επαρκής εκπαιδευτικός;

Σ:Εεε, καλό είναι γιατί αυτοί έχουν και κάποια στατιστικά εργαλεία χωρίς να είναι και απόλυτα δεσμευτικό γιατί κάποια είναι και ποιοτικά και δεν θεωρώ ότι τα πιάνουν όλα. Πάντως για να μπορούμε να συζητούμε μεταξύ μας, καθαρά μεθοδολογικά θεωρώ ότι είναι χρήσιμο. Είναι ακόμα μία παράμετρος. Δεν είναι το απόλυτο αλλά θεωρώ ότι είναι χρήσιμο, είναι χρήσιμο.

Ε: Πολύ ωραία. Πάμε στο τρίτο μέρος που αφορά τα προτάγματα του διεθνούς λόγου περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών και το βαθμό συμφωνίας το δικό σας. Η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α αναφέρονται στην αναγκαιότητα στο πλαίσιο μιας ανταγωνιστικής οικονομίας της γνώσης για παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης, έχοντας υιοθετήσει παράλληλα την άποψη ότι ο ρόλος των εκπαιδευτικών είναι καθοριστικός για την ποιοτική μάθηση. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α για το θέμα; Και αν ναι για ποιον λόγο;

Σ: Εεε ως ένα βαθμό συμφωνώ. Θεωρώ ότι ένας παράγοντας είναι ο εκπαιδευτικός. Είναι καθοριστικός, αν θέλετε. Είναι ο σημαντικότερος, αν θέλετε. Είναι αυτός που έχει τη δύναμη να επηρεάσει περισσότερο από όλους τους άλλους. Σε όλα αυτά θα συμφωνήσω. Αλλά αυτή η.. η μονομέρεια θεωρώ ότι δεν είναι χρήσιμη. Μαζί με τον εκπαιδευτικό υπάρχουν και πάρα πολλά πράγματα, το ξέρετε, το ξέρω έχουμε πολλά χρόνια υπηρεσίας. Είναι οι υποδομές, είναι το σχολείο, είναι η αίθουσα, είναι οι υπόλοιποι εκπαιδευτικοί που συνεργαζόμαστε, είναι ο ρόλος της υπηρεσίας και της πολιτείας σ' αυτό, είναι τα βιβλία, είναι πάρα πολλά πράγματα. Ένας εκπαιδευτικός από μόνος του είναι καθοριστικός αλλά δεν είναι ο μοναδικός για την ποιοτικότερη εκπαίδευση. Θεωρώ ότι είναι και άλλα.

Ε: Πολύ ωραία. Η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α. προτάσσουν ως κύρια χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών, θα τα αναφέρω τώρα ένα ένα και θα σας ρωτάω αν συμφωνείτε με τη θέση αυτή και για ποιο λόγο. Πρώτον λοιπόν την παιδαγωγική επάρκεια και τη γνώση των διδακτικών αντικειμένων ως κύριο χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας λοιπόν. Συμφωνείτε με την θέση αυτή...

Σ: Ναι, ναι

Ε:.... Και για ποιον λόγο;

Σ: Θεωρώ ότι αυτό είναι το πιο σημαντικό γιατί αλίμονο αν ένας εκπαιδευτικός.. γνωρίζετε πολύ καλά ότι τώρα έρχονται στα σχολεία μας μαθητές που πολλές φορές είναι πιο ενημερωμένοι από εμάς. Για έναν εκπαιδευτικό που είναι ενημερωμένος θαρρώ ότι είναι πρόκληση αυτός ο μαθητής γιατί πραγματικά τον εξελίσσει και τον ίδιο. Εεε αλίμονο λοιπόν ένας εκπαιδευτικός που δεν θα μπορούσε να είναι ενημερωμένος

Ε: Να σταθεί. Ένα δεύτερο χαρακτηριστικό είναι η δια βίου μάθηση. Προκρίνουν λοιπόν και προτάσσουν ως κύριο χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών την δια βίου μάθηση. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή και αν ναι για ποιον λόγο;

Σ: Αυτό θεωρώ ότι είναι το σημαντικότερο. Μέσα από τη δια βίου μάθηση φτάνουμε και στην επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού. Χωρίς αυτή δεν μπορούμε να έχουμε επαγγελματική ανάπτυξη. Η όποια επαγγελματική επάρκεια δεν μπορεί να είναι εεε, χρονικά ααα στάσιμη, πρέπει να εξελιχθεί, πρέπει να εξελιχθεί και η εξέλιξή της εξαρτάται από τη δια βίου μάθηση.

Ε: Εεε, τις ικανότητες διεύθυνσης ή διαχείρισης της τάξης και του σχολείου ανάλογα με το ρόλο κάθε φορά ως ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά θεωρούνε. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή και αν ναι για ποιον λόγο;

Σ: Ναι, βεβαίως. Γιατί πέρα από την, τουλάχιστον στο δημοτικό σχολείο ή αν θέλετε στην εννιάχρονη, δεκάχρονη με το νηπιαγωγείο υποχρεωτική εκπαίδευση πέρα από το γνωστικό περιεχόμενο αναπτύσσουμε πάρα πολλές δεξιότητες στους μαθητές μας. Αυτό που λέμε το citizenship, τους αυριανούς πολίτες. Αυτό λοιπόν αλίμονο αν θα μπορούσαμε να το κάνουμε μόνο μέσα από γνωστικές, εεε μόνο μέσα από γνωστικά αντικείμενα. Θεωρώ ότι είναι πολύ ευρύτερο και πολύ πιο δύσκολο. Εεεε και καθοριστικό αυτό ακριβώς το οοο αυτή ακριβώς η

Ε: Το χαρακτηριστικό ας πούμε ...

Σ: ... η παράμετρος που βάζετε εδώ πέρα. Βεβαίως, βεβαίως.

Ε: Άλλη μία είναι, την αξιοποίηση της γνώσης, της τεχνολογίας και της πληροφορίας ότι είναι ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή και αν ναι για ποιον λόγο;

Σ: Ναι, βεβαίως είχε γίνει, αν και τώρα είναι παρωχημένο νομίζω λιγάκι αυτό είχε γίνει πολύ λόγος κάποτε με το τι είναι γνώση τι είναι πληροφορία, ποια είναι τα δεδομένα, τι μαθαίνω, τι κάνω, τέλος πάντων επειδή και η γνώση εξελίσσεται και ανατρέπεται και όλα αυτά, βεβαίως η διαχείριση της πληροφορίας, τα δεδομένα ο τρόπος που βγάζουμε συμπεράσματα, που προβαίνουμε στη λήψη απόφασης, που απορρίπτουμε, που χρησιμοποιούμε εναλλακτικές λύσεις, όλα αυτά είναι δεξιότητες οι οποίες είναι υψηλότερες από το καθαρά γνωστικό περιεχόμενο και θεωρώ ότι είναι πολύ σημαντικό βεβαίως.

Ε: Πολύ ωραία. Μία τελευταία. Την συνεργατική αντίληψη στην αλληλεπίδραση με τους συναδέλφους θεωρούν πάλι η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α. ως ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή και αν ναι για ποιον λόγο;

Σ: Εεε, βεβαίως πρώτον γιατί πολλοί μαζί σκεφτόμαστε καλύτερα. Αυτό είναι σαφές. Και στα πιο απλά ζητήματα θεωρώ ότι χρειάζεται να δούμε και να τα φωτίσουμε πολλαπλώς για να μπορέσουμε να διεισδύσουμε και να φτάσουμε σε βάθος αλλά κυρίως, το πιο σημαντικό, θεωρώ ότι οι δεξιότητες συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών, επί της ουσίας συνεργασίας εε είναι είναι ζητούμενα. Είναι ζητούμενα γιατί σε όλους τους επαγγελματικούς χώρους μόνο μέσα από τη συνεργασία, μόνο

μέσα από την ανταλλαγή απόψεων και την ανατροφοδότηση των υπαρχόντων θεωρώ ότι μπορούμε να πάμε παραπέρα.

Ε: Πολύ ωραία. Συμπληρωματικά σ' αυτήν σ' αυτές τις τοποθετήσεις της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α. για τα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών θα ήθελα να ρωτήσω αν συμπληρωματικά, αν θεωρείτε εσείς ότι υπάρχουν κάποια που δεν αναφέρθηκαν δεν προκρίνονται δηλαδή από την Ε.Ε. και τον Ο.Ο.Σ.Α. αλλά κατά τη γνώμη σας είναι αναγκαία;

Σ: Ε, ναι όχι θεωρώ ότι είναι ολοκληρωμένα όλα αυτά ίσως θα έβαζα και την προσωπικότητα του εκπαιδευτικού. Θα δείτε ότι πολλές φορές ότι εκπαιδευτικοί οι οποίοι μπορεί να υπολείπονται σε κάποιους από τους άξονες που αναφερθήκατε και που βάζει και η Ευρωπαϊκή Ένωση γενικότερα εε η προσωπικότητα είναι πολλές φορές καθοριστικός παράγοντας. Δηλαδή θα έχετε δει και εσείς στην καριέρα σας και από την εμπειρία σας εκπαιδευτικοί οι οποίοι μπορούσαν να συνεργαστούν, είχαν άρτια ενημέρωση, άνθρωποι που ενδιαφερόταν, ψάχνανε, σπουδάζανε και τα λοιπά εε μέσα στην τάξη τους έλειπε αυτό το επικοινωνιακό με τους μαθητές και δεν είχαν την αντίληψη να διαχειριστούν κάποια πράγματα. Θεωρώ ότι και η προσωπικότητα παίζει το ρόλο της για αυτό και πιστεύω ότι εμείς οι εκπαιδευτικοί, ίσως αυτό είναι λίγο επαναστατικό, θα πρέπει πολύ συχνά να περνάμε τεστ, έτσι, συμπεριφοράς ψυχολογικά, δεν ξέρω πώς θα είναι αυτά, δεν είμαι ειδική να τα πω γιατί βλέπω ότι όλοι μας με τα χρόνια χρειαζόμαστε, αν θέλετε, εε να κατανοήσουμε που βρισκόμαστε κάθε φορά από άποψη ανάπτυξης δεξιοτήτων και εε για μας καταρχήν και για την υπηρεσία δευτερευόντως.

Ε: Πάρα πολύ ωραία. Μία άλλη ερώτηση τώρα. Η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α θεωρούν ότι στη διαδικασία ένταξης των εκπαιδευτικών στο σχολείο, αναφέρομαι κυρίως στους νεοεισερχόμενους, πρέπει να δίνεται βαρύτητα ανάμεσα σε άλλα και στην υποστήριξη από μέντορα. Συμφωνείτε με αυτό; Και αν ναι για ποιο λόγο;

Σ: Ναι, ναι συμφωνώ. Συμφωνώ για το εξής. Δεν ξέρω στην Ευρωπαϊκή Ένωση αν είναι τόσο φανερό αλλά νομίζω οι δικές μας σπουδές, το Πανεπιστήμιο εννοώ, είναι αρκετά θεωρητικές. Χρειάζεται λοιπόν κάποιος να έλθει να δέσει τη θεωρία με την πράξη. Και να δείξει την εφαρμοσιμότητα της θεωρίας στην πράξη. Και να δείξει την διαφοροποίηση της θεωρίας καμιά φορά στην πράξη. Θεωρώ ότι ένας μέντορας θα ήτανε, θα ήτανε πολύ χρήσιμος. Τουλάχιστον για τα πρώτα χρόνια των εκπαιδευτικών.

Ε: Να ρωτήσω έτσι συμπληρωματικά, ποιος θα μπορούσε να είναι αυτός;

Σ: Ποιος θα μπορούσε; Αυτό είναι μια πολύ σωστή ερώτηση. Θεωρώ ότι οι Σχολικοί Σύμβουλοι θα μπορούσαν να το κάνουν και αυτό αν δεν είχαμε τόσα πολλά να κάνουμε. Και αν η πολιτεία έδινε μια διαφορετική εεε ένα διαφορετικό τρόπο διαχείρισης του χρόνου μας, δηλαδή τι θέλω να πω; Θα μπορούσαμε ας πούμε να έχουμε λιγότερα σχολεία, θα μπορούσαμε να έχουμε λιγότερους εκπαιδευτικούς, θα μπορούσαν τα προγράμματα να μούνε σε μια τέτοια, επειδή ακριβώς είναι γραφειοκρατικά όλα αυτά, θα μπορούσαν να μουν σε έναν τέτοιο τρόπο ώστε να έχουμε έναν βοηθό γιατί εμείς παρεμπιπτόντως δεν έχουμε ούτε γραμματέα ούτε υλικοτεχνική υποδομή, ούτε τίποτα. Τα κάνουμε στο σπίτι μας και όποτε μπορούμε. Λοιπόν, αν μπορούσε λοιπόν ο κάθε Σύμβουλος να έχει έναν Γραμματέα ο οποίος να είναι λίγο εξειδικευμένος, να είναι δίπλα του, να μπορεί, όχι να φέρει την ευθύνη, σε καμιά περίπτωση αλλά κάποια από τα γραφειοκρατικά να τον απαλλάξει. Να έχει το οπωσδήποτε το επιμορφωτικό έργο, να χει και το mentoring στο βαθμό που έχει νεοεισερχόμενους εκπαιδευτικούς και βεβαίως να έχει έναν τέτοιο αριθμό σχολείων ώστε να μπορεί πολύ εύκολα να τα εποπτεύει να τα διαχειριστεί.

Ε: Πολύ ωραία. Πάμε σε στην τελευταία ερώτηση. Εεε η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α τώρα θεωρούν ότι στη διαδικασία επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών πρέπει να προκρίνονται χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας όπως η παρακολούθηση της επιστημονικής εξέλιξης. Ένα από αυτά. Συμφωνείτε με αυτό; Για ποιο λόγο;

Σ: Ναι, βεβαίως, βεβαίως. Αλίμονο, αλίμονο. Δηλαδή ο καθένας μας θεωρώ ότι κάποια στιγμή συνειδητοποιήσαμε μέσα από την εμπειρία μας, μέσα από τη δουλειά που κάνουμε με τον εαυτό μας μέσα από τα διαβάσματά, μέσα από όλα αυτά φτάνουμε σε ένα σημείο που λέμε ότι εδώ, εδώ τελείωσα. Δεν έχω κάτι άλλο να γεννήσω. Δεν υπάρχει παρθενογένεση ούτε μπορείς να τα βγάλεις όλα από την κοιλιά σου. Θεωρώ ότι είμαστε επιστήμονες και ο επιστήμονας οφείλει να σπουδάζει και να αλληλεπιδρά με άλλους επιστήμονες. Εάν δεν το κάνει αυτό θεωρώ ότι όσο σοφός και να είναι, εντός εισαγωγικών, δεν μπορεί να πάει παραπέρα. Πρέπει να έχει δεδομένα. Να ανατροφοδοτηθεί.

Ε: Ένα άλλο χαρακτηριστικό. Η ανάδειξη και η υιοθέτηση αποτελεσματικών πρακτικών, πρακτικών διδακτικών, πρακτικών διαχείρισης, αυτό αφήνω να το ορίσετε εσείς περισσότερο. Συμφωνείτε με αυτό; Και αν ναι για ποιο λόγο;

Σ: Ναι. Οι καλές πρακτικές. Να σας πω. Είχαμε μια συζήτηση πολύ τόσο πολύ πριν γίνουν τόσο πολύ επίκαιρα όλα αυτά με φοιτητές μου προπτυχιακούς στο Πανεπιστήμιο στην Αθήνα σαν υποψήφια διδάκτορας που είχαμε έτσι υποχρέωση

κάποιες διδακτικές ώρες και μου λέγανε τότε τα παιδιά: «Κυρία, κάποιες συνταγές, κάποιες πρώτες συνταγούλες. Τους είπα βεβαίως ότι συνταγές δεν μπορούμε να δώσουμε γιατί ακριβώς ο καθένας μας είναι τόσο διαφορετικός και τα παιδιά είναι τόσο διαφορετικά όποτε μακάρι να υπήρχαν συνταγές, όμως θεωρώ ότι καλές πρακτικές είναι αυτό που εννοούσαν τότε και τα παιδιά και τώρα γίνεται πολύ μεγάλη συζήτηση και θεωρώ ότι έχει ανοίξει μια δεξαμενή η οποία θεωρώ ότι είναι χρήσιμη. Είναι χρήσιμη πώς; Όχι με τη λογική να πάρω την καλή πρακτική και να την εφαρμόσω, γιατί δεν εφαρμόζεται, το ξέρετε καλά και εσείς αλλά να μπορώ να τη δοκιμάζω, να την τροποποιώ, να εε, να εε, ανατροφοδοτούμαι εγώ μέσα από τα αποτελέσματά της, να τη βελτιώνω και να βελτιώνομαι. Αυτό θεωρώ ότι είναι το μόνο χρήσιμο και αυτό, ίσως αν θέλετε, θα μπορούσε να ανοίξει και μια εεε αυτό το ευρύτερο που κάνουμε, κοινότητες μάθησης έτσι, κοινότητες που γίνονται στο εξωτερικό με τα δίκτυα. Να δημιουργηθούν δίκτυα εκπαιδευτικών οι οποίοι να ανταλλάσσουν απόψεις για καλές πρακτικές, ιδέες και τα λοιπά μέσα από τα οποία θεωρώ ότι όλοι μας θα βγούμε πλουσιότεροι και κυρίως θα έχουμε αποτελέσματα στο εκπαιδευτικό μας έργο.

Ε: Πολύ ωραία. Και με αυτό που είπατε τώρα στο τέλος μου δώσατε την ευκαιρία να πω κάτι ακόμη, να θέσω ένα ακόμη ζήτημα. Μια και μιλάμε για επαγγελματική ανάπτυξη και βεβαίως μιλάμε κυρίως για τα χαρακτηριστικά που προκρίνονται αλλά εδώ αναφερθήκατε και σε τρόπους με τους οποίους μπορεί αυτό να επιτευχθεί.

Σ: Βεβαίως.

Ε: Και βάλατε και μία παράμετρο που ίσως δεν είναι τόσο συνηθής ή τουλάχιστον δεν αναφέρεται τόσο συχνά. Δεν είναι το από πάνω προς τα κάτω. Δεν είναι δηλαδή το σεμινάριο και τα λοιπά. Είναι το δίκτυο...

Σ: Βεβαίως.

Ε: και η κοινότητα που μαθαίνει.

Σ: Βέβαια. Κοινότητες μάθησης. Αλίμονο αν μιλάμε για συνεργασία και μιλάμε μόνο από πάνω προς τα κάτω. Εγώ θεωρώ ότι αυτό για να μπορέσει να αποδώσει όσα μπορεί να αποδώσει δεν πρέπει να το περιορίσεις πουθενά. Μπορεί να είναι από πάνω προς τα κάτω μπορεί να είναι από κάτω προς τα πάνω αλλά μπορεί να είναι και οριζόντια. Για να μπορέσεις να πιάσεις όλες τις παραμέτρους.

Ε: Μία Τρίτη, εε ένα τρίτο χαρακτηριστικό που υιοθετούν, τέλος πάντων θεωρούν ιδιαίτερα σημαντικό η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α. είναι η παρατήρηση, η δοκιμή και ο

πειραματισμός με νέες διδακτικές μεθόδους, διδακτικές στρατηγικές και τεχνικές διαχείρισης της τάξης. Συμφωνείτε με αυτό; Και αν ναι για ποιο λόγο;

Σ: Ναι, βεβαίως, βεβαίως. Είναι ο εμπλουτισμός του έργου μας. Είναι αυτό που σας έλεγα από την αρχή ότι δεν είναι μόνο διδάσκω το αντικείμενο, δεν υπάρχει τέτοιο πράγμα. Μαθαίνω στους μαθητές μου πώς να συνεργάζονται. Μαθαίνω στους μαθητές μου πώς να διερευνούν. Μαθαίνω στους μαθητές μου πώς να διαψεύδουν ένα συμπέρασμα το οποίο βγάλανε, πώς να το επιβεβαιώνουν, πώς και τα λοιπά. Αλλά μέσα από όλες αυτές τις διαδικασίες θεωρώ ότι εεε πετυχαίνει η μάθηση. Μάλλον αυτό όπως το περιγράψατε αυτό νομίζω ότι μέσα στο μυαλό μου και με όσα διαβάσματα έχω είναι η μάθηση. Αυτό θα πει μαθαίνω.

Ε: Συμπληρωματικά σ' αυτό να πω ότι, πάλι μου δώσατε μια ευκαιρία να πω το εξής: μιλήσατε για τα παιδιά τα οποία θα χρειαστεί ακόμη και να διαψεύσουν αυτό που.. άρα προφανώς εννοείται μία ιδιαίτερα έτσι κριτική προσέγγιση της γνώσης...

Σ: Βεβαίως.

Ε: ... που θα πρέπει να είναι χαρακτηριστικό από ότι κατάλαβα όχι μόνο της διαδικασίας μέσα στην τάξη αλλά και της διαδικασίας της προσωπικής, επαγγελματικής ανάπτυξης...

Σ: Βεβαίως.

Ε: Μιλάμε για έναν διαρκώς αναστοχαζόμενο εκπαιδευτικό με κριτική προσέγγιση στα πράγματα; αν κατάλαβα καλά.

Σ: Ακριβώς. Ακριβώς. Δεν μπορεί να είναι αλλιώς γιατί αυτό που μέχρι χθες υποστηρίζαμε αύριο ανατρέπεται και αλίμονο σ' αυτόν που δεν θα το δει και θα μείνει σταθερός. Εδώ μέχρι και στην επιστήμη, που όσο και να πεις θεωρούμε ότι κάποια πράγματα είναι οριστικά, μέχρι και εδώ η αμφισβήτηση φέρνει ανατροπή. Αλίμονο αν δεν μπορέσουμε να το πούμε αυτό σε μια κοινωνία η οποία όπως βλέπετε όχι αλλάζει δραματικά αλλά εεε μας παρουσιάζεται τόσο έντονα και μέσα στον μικρόκοσμο της τάξης και μέσα στον επαγγελματικό μας χώρο που βλέπετε πόσα πράγματα ανατρέπονται. Αλίμονο αν μπορούσες να μείνεις στατικός. Θα θα σε είχε ξεπεράσει η εποχή σου.

Ε: Η ίδια η ζωή..

Σ: Θα σε είχε ξεπεράσει.

Ε: Ολοκληρώνοντας θα ήθελα να ρωτήσω εάν εκτός από τα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας σε σχέση με τη διαδικασία επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών που προκρίνουν και έχουν αναφέρει εδώ η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α. και

έχετε ήδη αναφέρει και εσείς αν υπάρχει κάποια άλλα ή κάτι άλλο που θα θέλατε να προσθέσετε σε σχέση με αυτή την ερώτηση. Αν υπάρχουν και άλλα χαρακτηριστικά που...

Σ: Όχι, θεωρώ ότι είναι πλήρες ότι έχουμε συζητήσει και το έχετε φωτίσει πολλαπλώς κατά την άποψή μου δεν είμαι εγώ τόσο ειδική, εσείς είστε πιο ειδικός βέβαια. Αλλά κατά την άποψή μου θεωρώ ότι το έχετε φωτίσει πολλαπλώς. Απλά έτσι θα ήθελα να σταθώ μόνο στο εξής: ότι και αυτός που σήμερα, αυτό θεωρώ ότι είναι σημαντικό να φανεί με κάποιον τρόπο, και αυτός ακόμη που σήμερα είναι επαρκής επαγγελματικά, αν σταματήσει εδώ αύριο θα είναι ανεπαρκής και αυτό είναι σίγουρο. Αλλά επίσης και κάτι που θεωρώ ότι είναι αισιόδοξο για όλους μας και αυτός που σήμερα είναι ανεπαρκής μπορεί να έχει όλα τα εφόδια και όλες τις μεθοδολογίες αρκεί να ανοίξει τα παράθυρά του λίγο για να γίνει επαρκής και επαρκέστερος από κάποιους άλλους. Θεωρώ δηλαδή ότι αυτό είναι κάτι το οποίο δεν έχει τέλος. Πρέπει ο καθένας μας να αναστοχάζεται κριτικά, να βάζει ζητήματα στον εαυτό του, να βάζει προβλήματα, να παραμένει ενεργός στη διαδικασία και στο επάγγελμά του και έτσι να αναπτύσσεται καθημερινά γιατί θεωρώ ότι αυτό δεν πρέπει να έχει τέλος. Αν το δούμε κάπου με τέλος θεωρώ ότι εκεί αρχίζει πια η ανεπάρκειά μας. Εκεί νομίζω...

Ε: Πάρα πολύ ωραία. Ευχαριστώ πάρα πολύ. Τώρα το τελευταίο που ήθελα να ρωτήσω αν πέρα από, συνολικά σε όσα είπαμε θέλετε να προσθέσετε κάτι, να δηλώσετε κάτι ολοκληρώνοντας αυτή την εεε την επικοινωνία μας.

Σ: Όχι, όχι, θεωρώ ότι ήτανε ολοκληρωμένη. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ για την ευκαιρία που μου δώσατε να πω τις απόψεις μου..

Ε: Με προλάβετε. Εγώ θέλω να ευχαριστήσω πολύ για τη συμβολή σας στη διαδικασία αυτή των συνεντεύξεων. Χαίρομαι πάρα πολύ γι αυτό.

Σ: Ελπίζω να είναι ενδιαφέροντα τα αποτελέσματα που θα βγάλετε, να ενημερωθούμε.

Συμμετέχων 8

E: Να σας ευχαριστήσω για τη συμμετοχή σας στη διαδικασία των συνεντεύξεων, στο πλαίσιο εκπόνησης της διπλωματικής με θέμα «Διεθνής λόγος περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών. Απόψεις Σχολικών Συμβούλων Δημοτικής Εκπαίδευσης».

Σ: Ευχαριστώ κι εγώ.

E: Θα ξεκινήσω με κάποια στοιχεία δημογραφικά. Πόσα χρόνια υπηρετείτε στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ: Σχεδόν τριάντα.

E: Πόσα χρόνια υπηρετείτε ως Σχολική Σύμβουλος;

Σ: Τέσσερα χρόνια.

E: Έχετε αναλάβει άλλη θέση ευθύνης, εκτός της Σχολικής Συμβούλου στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ: Διευθύντρια σχολείου.

E: Πόσα χρόνια;

Σ: Τρία χρόνια; Τέσσερα;

E: Και Προϊσταμένη;

Σ: Προϊσταμένη σε διθέσια σχολεία και Υπεύθυνη του Κέντρου Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Κισσάβου – Μαυροβουνίου που βρίσκεται στην Αγιά Λάρισας και Αναπληρώτρια Υπεύθυνη.

E: Πόσα χρόνια;

Σ: Έχω την εντύπωση ότι ήταν τρία χρόνια Υπεύθυνη και άλλα τρία Αναπληρώτρια Υπεύθυνη.

E: Πολύ ωραία. Θα περάσουμε τώρα στο δεύτερο μέρος που αφορά στον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών. Τον βαθμό και τον τρόπο ενημέρωσης. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η ενημέρωσή σας για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών είναι αναγκαία; Είναι χρήσιμη για σας, είναι απαραίτητη;

Σ: Θεωρώ ότι είναι χρήσιμη. Πάρα πολύ χρήσιμη.

E: Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η ενημέρωσή σας για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών είναι ικανοποιητική;

Σ: Θα έλεγα ότι δεν είναι ικανοποιητική. Δυστυχώς δεν είναι ικανοποιητική.

E: Τι εννοείτε;

Σ: Δεν υπάρχει. Αυτή την εντύπωση έχω, ότι δεν υπάρχει. Η ενημέρωσή μας γίνεται μέσω διαδικτύου από το ενδιαφέρον το δικό μας. Το προσωπικό ενδιαφέρον.

Ε: Πολύ ωραία. Τότε με ποιους τρόπους θεωρείτε ότι μπορείτε να ενημερωθείτε για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών; Δηλαδή ποιους τρόπους θα προκρίνατε εσείς; Με ποιους τρόπους θα επιθυμούσατε να έχετε αυτή την ενημέρωση που θεωρείτε ότι λείπει;

Σ: Με οργάνωση σεμιναρίων. Κατά προτίμηση βιωματικών σεμιναρίων. Παροχή υλικού, βιβλιογραφίας. Αυτά. Δεν έχω κάτι άλλο.

Ε: Πολύ ωραία. Πιστεύετε ότι ο καθορισμός και η αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών είναι ζητήματα που αφορούν αποκλειστικά μια χώρα ή αποτελούν και θέματα στα οποία εμπλέκονται και διεθνείς οργανισμοί; Αν ναι, με ποιους τρόπους εμπλέκονται;

Σ: Αφορούν βέβαια μια χώρα. Γιατί κάθε χώρα πρέπει να καθορίζει τι εκπαίδευση θέλει, τι παιδεία θέλει. Αλλά σίγουρα εμπλέκονται και διεθνείς οργανισμοί.

Ε: Με ποιο τρόπο θεωρείτε ότι εμπλέκονται;

Σ: Με έρευνες που υλοποιούν; Με υλικό που παράγουν; Περισσότερο με τις έρευνες που υλοποιούνται και δίνουν διάφορα στοιχεία χρήσιμα για τις πρακτικές, καλές πρακτικές που εφαρμόζονται σε διάφορες χώρες, μέθοδοι που χρησιμοποιούνται, διάφορες προσεγγίσεις και λοιπά.

Ε: Πολύ ωραία. Αν είναι έτσι συμφωνείτε με μια ενδεχόμενη εμπλοκή των διεθνών οργανισμών στον καθορισμό και την αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών; Βέβαια ήδη έχετε απαντήσει ότι συμβαίνει αυτό. Συμφωνείτε όμως εσείς με αυτό; Πρέπει να εμπλέκονται οι διεθνείς οργανισμοί στον καθορισμό και την αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών;

Σ: Με προβληματίζει αυτό. Δεν ξέρω. Αν... να εμπλέκονται.

Ε: Δηλαδή να έχουν άποψη;

Σ: Νομίζω είναι θέμα της κάθε χώρας.

Ε: Κυρίως..

Σ: Κυρίως. Ναι. Η κάθε χώρα... Δεν ξέρω αν το έχω κατανοήσει σωστά τώρα. Η κάθε χώρα πρέπει να χρησιμοποιεί τις καλές πρακτικές, τα ερευνητικά δεδομένα, οτιδήποτε έχουν στη διάθεσή τους αυτοί οι οργανισμοί, αλλά όμως δεν μπορεί να εμπλέκονται με άλλο τρόπο. Αυτό εννοώ. Ότι δεν μπορούν να εμπλέκονται με άλλο τρόπο. Ότι κάθε χώρα μπορεί να χρησιμοποιεί τις καλές πρακτικές και ότι τα

ερευνητικά δεδομένα, οτιδήποτε έχουν αυτοί οι οργανισμοί στη διάθεσή τους που μπορούν να βοηθήσουν την κάθε χώρα.

Ε: Άρα εσείς εννοείτε αν κατάλαβα καλά, διορθώστε με, την εμπλοκή την αποδέχεστε μέχρι του σημείου της ενημέρωσης. Δηλαδή αυτοί να αποτελούν φορείς ενημέρωσης, να έχουν πληροφόρηση που να την παρέχουν στα κράτη. Να μην επεμβαίνουν περισσότερο. Αν κατάλαβα καλά.

Σ: Ναι, αυτό εννοώ. Να μην επεμβαίνουν. Απλώς οι χώρες να χρησιμοποιούν τα στοιχεία τους.

Ε: Πηγαίνω τώρα στο τρίτο μέρος που αφορά τα προτάγματα του διεθνούς λόγου περί επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών. Το βαθμό που συμφωνείται ή όχι. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α αναφέρονται στην αναγκαιότητα, στο πλαίσιο μιας ανταγωνιστικής οικονομίας της γνώσης, για παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης, έχοντας υιοθετήσει παράλληλα την άποψη ότι ο ρόλος των εκπαιδευτικών είναι καθοριστικός για την ποιοτική μάθηση. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ο.Ο.Σ.Α για το θέμα; Και αν ναι για ποιον λόγο;

Σ: Ναι, συμφωνώ ότι ο ρόλος των εκπαιδευτικών είναι καθοριστικός για την ποιοτική μάθηση.

Ε: Για ποιο λόγο;

Σ: Ο εκπαιδευτικός έχει τα παιδιά για αρκετές ώρες. Μπορεί να προωθήσει αρχές και αξίες, μπορεί να συμβάλει στη διαπαιδαγώγηση των παιδιών, στην καλλιέργεια των δεξιοτήτων.

Ε: Πολύ ωραία. Περνάω στην επόμενη ερώτηση η οποία για τη διευκόλυνσή μας είναι χωρισμένη σε υποερωτήματα έτσι ώστε να απαντώνται ξεχωριστά το καθένα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α προτάσσουν ως κύρια και κοινά χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών τα ακόλουθα, θα τα αναφέρω ένα ένα και θα σας ρωτάω. Την παιδαγωγική επάρκεια και τη γνώση των διδακτικών αντικειμένων. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Ναι, συμφωνώ, συμφωνώ. Αν δεν γνωρίζει ένα διδακτικό αντικείμενο ο εκπαιδευτικός πώς θα το διδάξει; Πρέπει να έχει πολύ καλή γνώση του διδακτικού αντικειμένου καταρχάς για να μπορέσει να το διδάξει στους μαθητές. Δεν μπορεί να μην έχει γνώση του αντικειμένου και να διδάσκει.

Ε: Ένα δεύτερο χαρακτηριστικό είναι η δια βίου μάθηση.

Σ: Συμφωνώ. Συμφωνώ. Σίγουρα είμαι υπέρ της δια βίου μάθησης γιατί δεν τελειώνει κάτι εφάπαξ. Δεν γίνεται να μορφωθείς και να σταματήσεις εκεί. Η γνώση

συνεχίζεται, η έρευνα συνεχίζεται. Ειδικά ο εκπαιδευτικός πρέπει να επιμορφώνεται συνεχώς. Να φροντίζει για την ενημέρωσή του, για τα σύγχρονα δεδομένα. Για να μπορεί να είναι επαρκής και σωστός στην εργασία του.

Ε: Πολύ ωραία. Ένα άλλο χαρακτηριστικό αφορά στις ικανότητες διεύθυνσης της τάξης ή και του σχολείου, ανάλογα με τις θέσεις ευθύνης που έχει κάθε φορά ο εκπαιδευτικός. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Ε, εννοείται, ναι, συμφωνώ. Αν δεν μπορεί να εμπυχώσει την τάξη, αν δεν μπορεί να διευθύνει την τάξη, εντός εισαγωγικών αυτή τη λέξη, να διαχειριστεί την τάξη, να εμπυχώσει την τάξη, να εμπυχώσει τους μαθητές, τότε δεν μπορεί να είναι καλός εκπαιδευτικός.

Ε: Μάλιστα. Πολύ ωραία. Και ένα επόμενο. Αφορά στην αξιοποίηση της γνώσης, της τεχνολογίας και της πληροφορίας. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ (Γελάει) Συμφωνώ. Συμφωνώ και σ' αυτό. Ναι, γιατί είναι γλώσσα τώρα. Δεν μπορεί να είσαι έξω από τα νέα δεδομένα. Μπορεί να αντλήσει ενημέρωση. Μπορεί να το χρησιμοποιήσει στη διδακτική του πρακτική. Είναι η γλώσσα που χρησιμοποιούν τα παιδιά και πρέπει να την ξέρεις και εσύ για να μπορείς να προσεγγίσεις τα παιδιά. Πρέπει να την εντάξεις και μέσα στη διδακτική σου πρακτική.

Ε: Πολύ ωραία. Ένα ακόμα χαρακτηριστικό που προτάσσεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον Ο.Ο.Σ.Α ως κύριο χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών αφορά στην συνεργατική αντίληψη των εκπαιδευτικών στην αλληλεπίδραση με τους συναδέλφους. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Σ' αυτό πάρα πολύ συμφωνώ. Πρέπει να υπάρχει συνεργασία. Έχει τελειώσει πια η εποχή που ο καθένας έκλεινε την τάξη του και ήταν απομονωμένος στην τάξη του και έκανε ότι ήθελε. Είναι απαραίτητη η συνεργασία και η αλληλεπίδραση γιατί βοηθά ο ένας τον άλλο, ανταλλάσσει απόψεις και ιδέες, βάζουν κοινούς στόχους, αγωνίζονται γι αυτούς τους στόχους, έχουν συνευθύνη και κοινή ικανοποίηση. Τελείωσε το κάθε ένας μόνος του.

Ε: Πάρα πολύ ωραία. Θα ήθελα ολοκληρώνοντας...

Σ: Είμαι και ως άνθρωπος υπέρ αυτής της αντίληψης της ομαδικότητας και της συνεργατικότητας. Νομίζω ότι μέσα στις ομάδες βγαίνουν τα ωραία πράγματα. Μπορεί να ανθίσει κανείς.

Ε: Πολύ ωραία. Θα ήθελα ολοκληρώνοντας αυτή την ερώτηση να σας ρωτήσω συμπληρωματικά το εξής: Εάν κατά τη γνώμη σας υπάρχουν και άλλα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών που εσείς προτάσεται ως κύρια ακόμη και αν δεν έχουν αναφερθεί σ' αυτή την ερώτηση.

Σ:Α, επικοινωνιακό χάρισμα ίσως. Αυτό νομίζω. Γιατί είναι, γιατί ο εκπαιδευτικός είναι επάγγελμα κατεξοχήν επικοινωνιακό. Ο δάσκαλος, ο εκπαιδευτικός πρέπει να έχει το επικοινωνιακό χάρισμα. Να έχει ενσυναίσθηση, να μπορεί να μπαίνει στη θέση του άλλου. Να κατανοεί τις ανάγκες των μαθητών του, να είναι δημοκρατικός. Να διδάσκει δημοκρατία. Να μπορεί να διδάσκει με το παράδειγμά του. Να είναι επιεικής. Να μην είναι τόσο αυστηρός. Μιλάμε για όρια αλλά νομίζω ότι όταν δείχνεις επιείκεια έχεις θετικά αποτελέσματα. Δεν μπορώ τώρα να σκεφτώ κάτι άλλο.

Ε: Πάρα πολύ ωραία. Είναι πολύ σημαντικά.

Σ:Γενικά ο δάσκαλος πρέπει να έχει μεράκι. Το πώς θα φτιάξει την αίθουσά του, πώς θα εμπλέξει τα παιδιά να τα βάλει να γίνουν υπεύθυνα. Να νιώσουν σα δικό τους χώρο την τάξη, το σχολείο. Πώς θα φροντίσει το κάθε τι. Δεν ξέρω τώρα, φεύγουμε εκτός θέματος, αλλά δεν μου αρέσει να μπαίνω σε μια αίθουσα και να βλέπω ξέρω εγώ το καλαθάκι με τα σκουπίδια, το λέω σαν παράδειγμα τώρα αυτό, να ξεχειλίζει. Δηλαδή νομίζω ότι ο εκπαιδευτικός μπορεί να παρακινήσει τα παιδιά να φροντίσουν το χώρο τους. Ότι μέσα σε ένα όμορφο χώρο μπορούμε να εργαστούμε και να νιώσουμε ωραία. Και ότι ο κάθε ένας να έχει την ευθύνη. Να αναλάβει ένα κομμάτι της ευθύνης αυτού του πράγματος.

Ε:Νομίζω ότι είναι ιδιαίτερα σημαντικά αυτά κατά τη γνώμη μου και αναφέρεστε και σε σημαντικά προσωπικά χαρακτηριστικά του εκπαιδευτικού.

Σ:Ναι, παρατηρείται επίσης , τώρα παρένθεση μεγάλη κάνω...

Ε:Δεν πειράζει.

Σ:Αλλά ξεχνούν μέσα στις τάξεις, οι εκπαιδευτικοί, ζωγραφιές, εργασίες παιδιών από την αρχή της χρονιάς μέχρι το τέλος και δημιουργείται, ίσως δεν ξέρω ότι στολίζεται η τάξη, αποπροσανατολίζονται οι μαθητές μ' αυτό νομίζω. Δηλαδή ένα τσαρούχι της 28^{ης} Οκτωβρίου βρίσκεται εκεί μέχρι το τέλος της χρονιάς. Νομίζω ότι πρέπει να εμπλέξει τα παιδιά σε διαδικασίες αισθητικής αγωγής, να εστιάζει σε συγκεκριμένα πράγματα. Να φροντίζουμε δηλαδή για το χώρο μας, για το περιβάλλον μας γενικότερα.

Ε: Πάρα πολύ ωραία. Πάω σε μία άλλη ερώτηση τώρα. Γίνονται προσπάθειες για την εύρεση κοινών κριτηρίων αξιολόγησης των εκπαιδευτικών σε διεθνές επίπεδο. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Ίσως σε κάποια βασικά πράγματα να συμφωνώ. Σε κάποια βασικά. Όμως δεν μπορεί να είναι απολύτως τα ίδια κριτήρια. Κάθε χώρα έχει το δικό της εκπαιδευτικό σύστημα, ειδικά χαρακτηριστικά. Οπότε πρέπει να προσαρμόσει, να φτιάξει κάθε χώρα το δικό της σύστημα αξιολόγησης για τους εκπαιδευτικούς. Δεν νομίζω ότι πρέπει να έρχονται από αυτούς τους φορείς έτοιμα τα κριτήρια.

Ε: Πολύ ωραία. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α θεωρούν ότι στη διαδικασία ένταξης των εκπαιδευτικών στο σχολείο, αναφέρονται κυρίως στους νεοεισερχόμενους στο σχολείο εκπαιδευτικούς, πρέπει να δίνεται βαρύτητα ανάμεσα σε άλλα στην υποστήριξη από μέντορα. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Συμφωνώ.

Ε: Για ποιο λόγο;

Σ: Μάλλον να κάνω μια εισαγωγή. Πρέπει να γίνεται σωστή εκπαίδευση από τα πανεπιστήμια καταρχήν.

Ε: Τι θα σήμαινε αυτό; Θα μπορούσατε να πείτε έτσι δύο τρία βασικά πράγματα που για εσάς θα ήταν σωστή εκπαίδευση στο πανεπιστήμιο.

Σ: Περισσότερες πρακτικές, σύνδεση με το σχολείο, βιωματικές προσεγγίσεις, εκσυγχρονισμός των προγραμμάτων σπουδών, καινούρια πράγματα να μπουνε γιατί βλέπουμε και νέους εκπαιδευτικούς οι οποίοι δεν γνωρίζουνε σύγχρονες μεθοδολογικές προσεγγίσεις. Μου κάνει εντύπωση αυτό. Και σίγουρα ο θεσμός του μέντορα θα βοηθούσε νομίζω.

Ε: Στην ένταξή τους...

Σ: Ναι.

Ε: Με ποιο τρόπο πιστεύετε ότι θα βοηθούσε τους νέους εκπαιδευτικούς;

Σ: Δε γνωρίζω.

Ε: Θα μπορούσε να τους βοηθήσει αν πούμε να εξοικειωθούνε καλύτερα με τη σχολική πραγματικότητα όπως είναι στην πράξη και πιθανόν να διαφέρει από αυτό που έχουν μάθει στο πανεπιστήμιο;

Σ: Ναι.

Ε: Ποιοι θα μπορούσαν να παίζουν αυτό το ρόλο;

Σ: Άλλοι εκπαιδευτικοί; Συνάδελφοι.

Ε:Με τι προσόντα;

Σ: Με τι προσόντα; Ίσως εμπειρία, αλλά και κάποια ιδιαίτερη μόρφωση. Κάποιες σπουδές; Κάποια επιμόρφωση; Πιστεύω ότι το ρόλο του μέντορα πρέπει να τον παίζουν κάποιο παλιότεροι εκπαιδευτικοί που θα έχουν τα κατάλληλα προσόντα και την κατάλληλη εκπαίδευση, την κατάλληλη επιμόρφωση. Βέβαια το θέμα, το ζήτημα της καθοδήγησης είναι θέμα των Σχολικών Συμβούλων. Πιθανώς με μία συνεργασία των Σχολικών Συμβούλων με τους εκπαιδευτικούς που θα αναλάβουν το ρόλο του μέντορα.

Ε: Πολύ ωραία. Περνάμε στην τελευταία ερώτηση η οποία είναι πάλι για λόγους διευκόλυνσης της απάντησης χωρισμένη σε υποερωτήματα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α. θεωρούν ότι στη διαδικασία επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών πρέπει να προκρίνονται χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας όπως η παρακολούθηση της επιστημονικής εξέλιξης. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ:Συμφωνώ. Αν δεν παρακολουθείς την επιστημονική εξέλιξη, τα νέα δεδομένα, δεν μπορείς να επιτελέσεις με επάρκεια τον παιδαγωγικό σου ρόλο. Τον εκπαιδευτικό σου ρόλο.

Ε: Ένα δεύτερο αφορά στην ανάδειξη και η υιοθέτηση αποτελεσματικών πρακτικών. Το πρακτικών το αφήνω σε εσάς να το ορίσετε.

Σ: Καλών πρακτικών.

Ε: Καλών πρακτικών ας πούμε. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ:Και με αυτό συμφωνώ. Ότι στην εποχή που ζούμε τώρα της παγκοσμιοποίησης πρέπει να αξιοποιούμε τα δεδομένα, είναι εύκολο να ερχόμαστε σε επαφή με τα νέα δεδομένα και να αξιοποιούμε καλές πρακτικές που έχουν εφαρμοστεί σε άλλες χώρες. Δηλαδή δεν πρέπει να ανακαλύπτουμε κάθε φορά την Αμερική όπως λέμε (γελάει) αλλά να αξιοποιούμε πρακτικές που μπορούν να ενταχθούν και στη χώρα μας, στο δικό μας εκπαιδευτικό σύστημα. Με τις κατάλληλες προσαρμογές, γιατί πολλές φορές παρατηρείται το φαινόμενο να παίρνουμε κάποιες πρακτικές από άλλες χώρες και να προσπαθούμε να τις εφαρμόσουμε αυτούσιες στη χώρα μας με αρνητικά αποτελέσματα.

Ε:Μάλιστα. Πολύ ωραία. Και ένα τελευταίο προκρίνεται ως χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας στη διαδικασία επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον Ο.Ο.Σ.Α. η παρατήρηση, η δοκιμή

και ο πειραματισμός με νέες διδακτικές μεθόδους, διδακτικές στρατηγικές και τεχνικές διαχείρισης της τάξης. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο; Σ (Γελάει). Συμφωνώ και με αυτό. Πρέπει να δοκιμάζονται, να γίνονται έρευνες, πειραματισμοί πάνω σε νέες διδακτικές μεθόδους και διδακτικές στρατηγικές και τεχνικές διαχείρισης της τάξης.

Ε: Θεωρείτε εσείς ότι εκτός από τα χαρακτηριστικά που αναφέρθηκαν μόλις προ ολίγου επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών τα οποία προκρίνονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον Ο.Ο.Σ.Α. ως ιδιαίτερα σημαντικά για τη διαδικασία επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών υπάρχουν και άλλα που εσείς θα θέλατε να αναφέρετε;

Σ: Δεν ξέρω αν ταιριάζει αυτό που θα πω. Συμμετοχή σε συνέδρια, σε σεμινάρια, σε βιωματικές προσεγγίσεις για να μπορούμε, να μπορεί ο εκπαιδευτικός να έρθει σε επαφή και να βιώσει νέες προσεγγίσεις, νέες μεθοδολογικές προσεγγίσεις, νέες τεχνικές. Κυρίως θέλω να πω ότι η βιωματική προσέγγιση έχει ιδιαίτερη σημασία ώστε να μπορεί να τα εφαρμόσει στη διδακτική του πρακτική.

Ε: Πολύ ωραία. Άρα λοιπόν εσείς προκρίνετε και τρόπους για να επιτευχθεί αυτή η επαγγελματική ανάπτυξη και μάλιστα εστιάζετε κυρίως στη βιωματική προσέγγιση της γνώσης.

Σ: Προκρίνω αυτό διότι συνήθως συμμετέχουμε σε σεμινάρια, συνέδρια σε θεωρητικό επίπεδο και αδυνατούμε μετά να εφαρμόσουμε αυτά που μαθαίνουμε στην πράξη. Και συνήθως και οι εκπαιδευτικοί ζητάνε αυτό το πράγμα. Δηλαδή να υπάρχει βιωματική έτσι παρουσίαση των όποιων δεδομένων. Σε ημερίδες, σε σεμινάρια που διοργανώνουμε για εκπαιδευτικούς αυτό ζητάνε. Αντιδρούν συνήθως στη θεωρητική παρουσίαση. Επομένως το θεωρώ βασικό. Τη σύνδεση με την πράξη, με την εφαρμογή.

Ε: Πριν ολοκληρώσουμε θα ήθελα να ρωτήσω εάν θέλετε στο κλείσιμο της συνέντευξης αυτής να προσθέσετε, να συμπληρώσετε ή να δηλώσετε κάτι συνολικά, επί όλων των θεμάτων.

Σ: Νομίζω ότι τα έχουμε καλύψει όλα.

Ε: Πάρα πολύ ωραία. Τότε θα ήθελα να σας ευχαριστήσω πάρα πολύ για την ιδιαίτερα σημαντική συμβολή σας σε αυτή τη διαδικασία.

Σ: Και εγώ σας ευχαριστώ πάρα πολύ που με βάλατε στη διαδικασία να προβληματιστώ για τέτοια σημαντικά θέματα. Εύχομαι καλή επιτυχία στην εργασία σας.

Συμμετέχων 9

Ε: Να σας ευχαριστήσω για τη συμμετοχή σας στη διαδικασία των συνεντεύξεων, στο πλαίσιο εκπόνησης της διπλωματικής με θέμα: «Διεθνής λόγος περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών. Απόψεις Σχολικών Συμβούλων Δημοτικής Εκπαίδευσης». Θα ξεκινήσω με κάποια στοιχεία δημογραφικού τύπου. Πόσα χρόνια υπηρετείτε στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ: Εικοσιοχτώ.

Ε: Πόσα χρόνια υπηρετείτε ως Σχολική Σύμβουλος;

Σ: Οχτώ.

Ε: Έχετε αναλάβει άλλη θέση ευθύνης, εκτός της Σχολικού Συμβούλου στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ: Ε, δύο χρόνια ήμουν Προϊσταμένη σε μικρές σχολικές μονάδες και δύο χρόνια, μέσα από τη θητεία του Σχολικού Συμβούλου, Προϊσταμένη Επιστημονικής και Παιδαγωγικής Καθοδήγησης στην Πρωτοβάθμια στην Περιφέρεια Θεσσαλίας.

Ε: Πολύ ωραία. Πηγαίνω τώρα στο δεύτερο μέρος που αφορά στον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών. Τον βαθμό και τον τρόπο ενημέρωσής σας για αυτό. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η ενημέρωσή σας για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών είναι αναγκαία για σας;

Σ: Εε, θεωρώ ότι πρέπει να είμαι ενημερωμένη γιατί η επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών είναι ένα θέμα που μας απασχολεί ως σώμα Σχολικών Συμβούλων. Εε είναι εξάλλου μέσα στα καθήκοντά μας, να βοηθούμε στην επαγγελματική τους εξέλιξη, με όποιον τρόπο μπορούμε. Είμαστε υπεύθυνοι για τις επιμορφώσεις, είναι γνωστά όλα αυτά από το καθηκοντολόγιο και για αυτό το λόγο θεωρώ ότι είναι αναγκαία η ενημέρωσή μας.

Ε: Πολύ ωραία. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η ενημέρωσή σας για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών είναι ικανοποιητική;

Σ: Εε θα σας απαντούσα αλλά περίμενα να μου κάνετε την ερώτηση μετά την πρώτη. Θα σας απαντούσα προηγουμένως δηλαδή, αυτό ήθελα να πω. Θεωρώ ότι δεν είναι ικανοποιητική γιατί μέχρι τώρα, όσα γνωρίζω εγώ προσωπικά για την επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών, προκύπτουν από δική μου ενασχόληση με το ζήτημα και όχι από κάποια έτσι προγραμματισμένη εε προσπάθεια από την πλευρά της υπηρεσίας ή του υπουργείου που μας επιβλέπει και συντονίζει τις ενέργειές μας. Επομένως θεωρώ ότι δεν είναι ικανοποιητική.

Ε: Πολύ ωραία. Και επειδή αναφερθήκατε για το ποιοι θα μπορούσαν... να ρωτήσω λοιπόν με ποιους τρόπους θεωρείτε ότι μπορείτε ή πρέπει να ενημερωθείτε για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών;

Σ: Ένας τρόπος θα ήταν να γίνει κάτι σε σεμινάριο ας πούμε, σαν μια επιμορφωτική δράση. Σε ένα βαθμό αυτό είχε ικανοποιηθεί στα προγράμματα του ΕΚΔΔΑ που κάναμε για το Πιστοποιητικό Καθοδηγητικής Επάρκειας, σε ένα βαθμό όμως. Ένας άλλος τρόπος, πιο πρόσφορος στις μέρες που διανύουμε, θα ήταν μέσω ιντερνέτ, κάποιας πληροφόρησης δηλαδή μέσω ον λάιν συσκέψεων και τα λοιπά ή να μας κοινοποιούνται έρευνες που έχουν γίνει σχετικά, όπως αυτή η έρευνα που κάνετε εσείς, δηλαδή τα αποτελέσματα θα ήταν πάρα πολύ ευχάριστο να τα δούμε και εμείς. Τα αποτελέσματα της έρευνας. Αυτά μπορώ να σκεφτώ αυτή τη στιγμή.

Ε: Πολύ ωραία. Πιστεύετε ότι ο καθορισμός και η αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών είναι ζητήματα που αφορούν αποκλειστικά μια χώρα ή αποτελούν και θέματα στα οποία εμπλέκονται και διεθνείς οργανισμοί; Αν ναι, με ποιους τρόπους εμπλέκονται;

Σ: Αφορούν αρχικά μία χώρα, αλλά δεν πρέπει να μένουν εκεί, γιατί πάντα έχω διακρίνει ότι μας ενδιαφέρουν όλους εμάς, που είμαστε όχι στελέχη αλλά και απλοί εκπαιδευτικοί σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα, ενδιαφερόμαστε πάντα για το τι γίνεται στις γειτονικές ή άλλες χώρες προηγμένες, που ίσως ακούμε ότι τα εκπαιδευτικά συστήματα έχουν κάποια οφέλη για τους μαθητές. Πλεονεκτήματα μεγαλύτερα από ότι το δικό μας. Άρα αφορούν όλους μας και αφορούν και το τι γίνεται στις γειτονικές χώρες. Επομένως με αυτή την έννοια το να εμπλέκονται οργανισμοί που κάνουν συντονισμένα έρευνες και τέτοιες προσπάθειες, να κάνουν γνωστά κάποια αποτελέσματα πιο συνολικά, νομίζω ότι βοηθούν όλους μας.

Ε: Άρα αναφερθήκατε ήδη και στους τρόπους με τους οποίους η εμπλοκή των διεθνών οργανισμών λαμβάνει χώρα, έτσι; Μέσα από εκθέσεις, μέσα από...

Σ: Ναι, εδώ μπορώ να σας πω σαν παράδειγμα τι έχω στο μυαλό μου. Για παράδειγμα οι εκθέσεις που έχουν δημοσιοποιηθεί μέχρι τώρα της Πίζα για τα θέματα που αφορούν το μαθητικό πληθυσμό των χωρών που συμμετέχουν εμένα προσωπικά με έχουν βοηθήσει πάρα πολύ και δεν περίμενα βέβαια να μου τις κοινοποιήσει κάποιος, έψαχνα μόνη μου να τις βρω. Και διάβαζα περιεχόμενα των εκθέσεων που αφορούσαν τη χώρα μας, συγκρίσιμα με άλλες χώρες και τα λοιπά. Άρα με αυτή τη λογική και μια έκθεση που θα γίνει και θα αφορά τον κόσμο των εκπαιδευτικών

επίσης έχει μεγαλύτερο ακόμη ενδιαφέρον για μένα και θα ψάξω να τη βρω και να την μελετήσω.

Ε: Πολύ ωραία. Σε ένα βαθμό έχετε ίσως απαντήσει στην επόμενη ερώτηση αλλά θα τη θέσω. Συμφωνείτε με μια ενδεχόμενη εμπλοκή των διεθνών οργανισμών στον καθορισμό και την αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών;

Σ: Όσο και αν φαίνεται ότι τέτοιου είδους πρακτικές μπορεί να κρύβουν και κάποια ρίσκα, εγώ συμφωνώ. Γιατί θεωρώ ότι τα οφέλη αν τα βάλουμε σε μια ζυγαριά είναι μεγαλύτερα από τους κινδύνους. Και όταν αναφέρομαι σε κινδύνους εννοώ πιθανές μεθοδεύσεις για το πώς πρέπει να λειτουργούν τα εκπαιδευτικά συστήματα από εεε οργανισμούς που έχουν άλλα οφέλη οικονομικά ή δεν μπορώ να φανταστώ τι άλλο τώρα. Παρόλα αυτά όμως πιστεύω ότι το να έχουμε μια ενημέρωση γενικότερα για το τι γίνεται σφαιρικά μας βοηθάει να βελτιωθούμε. Επομένως συμφωνώ. Ναι.

Ε: Πολύ ωραία.

Σ: Έχω δηλαδή στο βάθος του μυαλού μου και κάποιες επιφυλάξεις. Να τηρούνται κάποια εχέγγυα και κάποιες προϋποθέσεις, αλλά γενικώς θεωρώ ότι είναι καλό.

Ε: Πολύ ωραία. Πάμε στο τρίτο μέρος που αφορά τα προτάγματα του διεθνούς λόγου για την επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών και το βαθμό συμφωνίας σας με αυτά. Λοιπόν, Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α αναφέρονται στην αναγκαιότητα, στο πλαίσιο μιας ανταγωνιστικής οικονομίας της γνώσης, για παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης, έχοντας υιοθετήσει παράλληλα την άποψη ότι ο ρόλος των εκπαιδευτικών είναι καθοριστικός για την ποιοτική μάθηση. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ο.Ο.Σ.Α για το θέμα; Και αν ναι ή όχι για ποιον λόγο;

Σ: Επειδή έχει δύο σκέλη το ερώτημα, το πρώτο λίγο να ξανακούσω, το δεύτερο το θυμάμαι καλά.

Ε: Ουσιαστικά έχει μια αναφορά στην αντίληψη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ο.Ο.Σ.Α. όπως εμφανίζονται σε σχετικά κείμενά τους ότι χρειάζεται ποιοτική εκπαίδευση έτσι ώστε να μπορέσουν οι χώρες μέλη τους να ανταποκριθούν στο πλαίσιο μιας ανταγωνιστικής οικονομίας της γνώσης.

Σ: Εκεί, εκεί σταματήστε. Τι εννοείτε ανταγωνιστική οικονομία της γνώσης;

Ε: Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α στα κείμενά τους αναφέρουν ότι βρισκόμαστε σε μια διαδικασία όπου θα πρέπει να δημιουργούμε ανταγωνιστικό πλεονέκτημα σε κάθε χώρα μέσα από την εκπαίδευση, έτσι ώστε να πετυχαίνουμε

στα οικονομικά μας αποτελέσματα, αξιοποιώντας ένα από τα ισχυρότερα εργαλεία που έχουμε στην εποχή μας, που είναι η γνώση.

Σ: Αυτό είναι ένα πάρα πολύ μεγάλο ερώτημα έτσι όπως το ακούω. Ο εκπαιδευτικός έχει τον πρώτο καθοριστικό ρόλο. Και ίσως ο μοναδικός που έχει καθοριστικό ρόλο. Γιατί παρόλο που έχουν ανά δεκαετίες ακουστεί διάφορα πράγματα που ενισχύουν φοβίες των εκπαιδευτικών απέναντι σε μηχανές μάθησης παλιότερα, στην πληροφορική τα τελευταία χρόνια και τα λοιπά θεωρώ ότι τώρα στις μέρες μας είναι ακόμα πιο καθοριστικός ο ρόλος των εκπαιδευτικών εε γιατί ακόμα και τώρα στην εποχή της εύκολης πληροφόρησης ο εκπαιδευτικός είναι εκείνος ο οποίος θα μάθει στον μαθητή πώς να ξεφεύγει από παγίδες, από κινδύνους του διαδικτύου και τα λοιπά και τα λοιπά και τα λοιπά. Επίσης δεν μας ενδιαφέρει μόνο η γνώση. Όπως είπαμε και στη συζήτηση πριν τη συνέντευξη οι δυο μας έχουν σημασία και οι στάσεις, έτσι γενικότερα και οι απόψεις των μαθητών, όχι μόνο οι γνώσεις, θέματα συμπεριφοράς των μαθητών, οι αξίες δηλαδή που θα, που θα εμπνευστούν έχοντας ως πρότυπα τους δασκάλους ή και μαθητές, συμμαθητές τους και τα λοιπά. Θεωρώ ότι ο εκπαιδευτικός παίζει τον πρώτιστο και καθοριστικό ρόλο.

Ε: Πολύ ωραία. Τώρα πηγαίνω σε μία ερώτηση η οποία έχει κάποια υποερωτήματα για να διευκολύνει και τη διαδικασία της απάντησης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α. προτάσσουν ως κύρια και κοινά χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών τα ακόλουθα, θα τα αναφέρω ένα ένα για να συζητήσουμε για κάθε ένα χωριστά. Την παιδαγωγική επάρκεια και τη γνώση των διδακτικών αντικειμένων. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Φαντάζομαι ότι εδώ εννοείτε τη γνώση που παίρνει φοιτώντας σε κάποια αντίστοιχη σχολή. Πέρα από αυτό μπορεί να έχει και άλλη εξέλιξη μετά. Ναι, είναι ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά αυτό.

Ε: Πολύ ωραία. ένα άλλο χαρακτηριστικό αφορά στη δια βίου μάθηση.

Σ: Ναι, συμπληρώνει το προηγούμενο. Συμφωνώ ότι είναι ένα χαρακτηριστικό. Εδώ υπάρχει μια δυσκολία όμως. Τουλάχιστον με συζητήσεις που κάνουμε με εκπαιδευτικούς τους είναι δύσκολο να συμμετέχουν όλοι σε προγράμματα δια βίου μάθησης.

Ε: Ένα τρίτο χαρακτηριστικό αφορά στις ικανότητες διεύθυνσης, διαχείρισης της τάξης και του σχολείου, ανάλογα με τη θέση κάθε φορά που έχει αναλάβει ο εκπαιδευτικός. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Είναι, είναι ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά.

E: Για ποιό λόγο;

Σ: Εεε τα πιο συχνά προβλήματα που παρουσιάζονται σε σχολεία έχουν να κάνουν είτε με μαθησιακές δυσκολίες κάποιων μαθητών είτε με προβλήματα συμπεριφοράς. Επομένως εκεί η ικανότητα διαχείρισης τέτοιων προβλημάτων και ζητημάτων και με την έξαρση των φαινομένων σχολικής βίας τα τελευταία χρόνια, θεωρώ ότι είναι ένα από τα σημαντικά χαρακτηριστικά.

E: Πολύ ωραία. Ένα επόμενο αφορά στην αξιοποίηση της γνώσης, της τεχνολογίας και της πληροφορίας. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Ναι, συμφωνώ. Θεωρώ ότι είναι απαραίτητο προσόν για έναν εκπαιδευτικό στις μέρες μας χωρίς όμως και να είναι εεε, χωρίς να σημαίνει ότι κάποιος που δεν το έχει αποκτήσει δεν μπορεί να καλύψει εε το κενό αυτό αν συνεργαστεί με κάποιον άλλον της πληροφορικής ή άλλον εκπαιδευτικό που έχει πιστοποίηση στις τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών. Αυτό μάλλον δεν θα το έβαζα ως κύριο, αν και εγώ είμαι υπέρ της χρήσης των τεχνολογιών και της πληροφορικής στο σχολείο.

E: Πολύ ωραία.

Σ: Αλλά θεωρώ ότι, έχω συναντήσει πάρα πολλούς δασκάλους που δεν το έχουν και είναι εξαιρετικοί δάσκαλοι.

E: Το τελευταίο. Τη συνεργατική αντίληψη στην αλληλεπίδραση με τους συναδέλφους. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Σίγουρα είναι απαραίτητο να συνεργάζονται οι εκπαιδευτικοί μεταξύ τους. Ειδικά σε μεγάλα σχολεία. Επίσης όχι μόνο να συνεργάζονται για να επικοινωνούν ιδέες και πρακτικές και τα λοιπά αλλά για να λειτουργήσουν και ως πρότυπα για το μαθητικό πληθυσμό. Είναι, είναι από τα κύρια χαρακτηριστικά.

E: Πολύ ωραία. Τώρα εκτός από τα χαρακτηριστικά που αναφέραμε μόλις πριν ότι προτάσσουν ως κύρια χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α. υπάρχουν κάποια άλλα που εσείς θα θεωρούσατε κύρια και αναγκαία να τα αναφέρετε;

Σ: Ναι, ένα. Το να δίνει ο εκπαιδευτικός με τη δική του στάση παραδείγματα συμπεριφοράς στο μαθητή. Θεωρώ δηλαδή ότι ό,τι προσπάθεια και να κάνουμε, ακόμα και σε επίπεδο συνεργασίας που αναφερθήκαμε σε προηγούμενο ερώτημα, πολύ μάλλον περισσότερο σε επίπεδο στάσεων απέναντι σε σοβαρά κοινωνικά ζητήματα όπως η στάση μας απέναντι σε άτομα με ειδικές ανάγκες, σε άτομα διαφορετικά, από άλλη κοινωνία, από άλλη χώρα και τα λοιπά, το πιο σημαντικό από όλα, που είναι για μένα βασικό προσόν του εκπαιδευτικού, είναι ο ίδιος με τη στάση

του να δίνει το παράδειγμα στο μαθητή. Νομίζω δεν αναφέρθηκε σαφώς σε προηγούμενο...

Ε: Όχι, όχι. Μάλιστα θα έλεγα ότι μαζί με αυτό αναφέρατε και κάποια άλλα που αφορούν τη συμπεριφορά σε σχέση με κάποιες ομάδες άρα και ζητήματα που αφορούν τη διαπολιτισμικότητα και τα λοιπά.

Σ: Ναι, ναι. Τη στάση απέναντι σε Ρομά, σε αλλοδαπούς, σε άτομα με ειδικές ανάγκες. Δεν μπορούμε με λόγια να παραδειγματίσουμε τους μαθητές. Δεν μπορούμε με όσες προσπάθειες και να κάνουμε να τους μιλήσουμε για θέματα κοινωνικής ευαισθησίας, να τους ευαισθητοποιήσουμε, αν εμείς οι ίδιοι δε δώσουμε το παράδειγμα.

Ε: Πολύ ωραία. Πάμε στην επόμενη ερώτηση. Γίνονται προσπάθειες για την εύρεση κοινών κριτηρίων αξιολόγησης των εκπαιδευτικών σε διεθνές επίπεδο. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Ναι, γιατί δε θεωρώ ότι θα έπρεπε να είναι διαφορετικά τα κριτήρια για τους εκπαιδευτικούς και για το πώς θέλουμε να διαπαιδαγωγήσουμε ένα μικρό παιδί. Δηλαδή εεε όταν εγώ προσωπικά σκέφτομαι την παγκοσμιοποίηση μόνο με την καλή έννοια μπορώ να τη δεχτώ, που με την καλή έννοια έχει αυτή την έννοια ότι δηλαδή θέλουμε σε όλο τον κόσμο να υπάρχει αγάπη, αλληλεγγύη μεταξύ μας, να βοηθάει ο ένας τον άλλον. Επομένως αν εμείς θέλουμε μέσα από το εκπαιδευτικό σύστημα πρώτα από όλα να διαπλάσουμε σωστούς χαρακτήρες και μετά να βγάλουμε τέρατα γνώσεως, θεωρώ ότι θα έπρεπε σε όλο τον κόσμο να υπάρχει ένα, να υπάρχουν κοινά κριτήρια αξιολόγησης. Δεν μπορεί δηλαδή στην Ελλάδα να είναι διαφορετικά τα κριτήρια αξιολόγησης όσον αφορά τις επιδόσεις των μαθητών και τα αποτελέσματα του εκπαιδευτικού συστήματος εεε από ότι στη γειτονική Τουρκία ή Αλβανία ή στην Αμερική ή οπουδήποτε αλλού. Θα έπρεπε να είναι κοινά.

Ε: Πολύ ωραία. Πάμε τώρα σε κάτι άλλο. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α θεωρούν ότι στη διαδικασία ένταξης των εκπαιδευτικών στο σχολείο, ίσως εδώ λίγο περισσότερο αφορά τους νεοεισερχόμενους εκπαιδευτικούς, πρέπει να δίνεται βαρύτητα ανάμεσα σε άλλα και στην υποστήριξη από μέντορα. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Ναι και εδώ θέλω να προσθέσω όμως ότι η υποστήριξη πρέπει να δίνεται ταυτόχρονα και στους παλιούς του σχολείου που εισέρχεται ο καινούριος, γιατί έχει παρατηρηθεί το φαινόμενο ο καινούριος μερικές φορές έρχεται με φρέσκιες ιδέες, να αφομοιώνεται εντελώς από το παλιό προσωπικό και να μη μπορεί να εφαρμόσει

κάποιες καλές φρέσκιες ιδέες σε ένα παλιό δυναμικό έτσι γιατί καταλαβαίνεται τι εννοώ..

Ε: Ναι, ενσωματώνεται...

Σ: Ενσωματώνεται, αφομοιώνεται με την κακή έννοια. Δηλαδή έρχεται με φρέσκιες ιδέες με ενθουσιασμό και τα λοιπά και υπάρχουν κάποιες φωνές που τον βάζουν στον πάγκο και του λένε μην πας να το κάνεις αυτό, προσπάθησα και εγώ και απέτυχα. Θεωρώ ότι πρέπει να υπάρχει μέντορας όταν εισέρχεται καινούριο προσωπικό που να βοηθάει και τον καινούριο εκπαιδευτικό αλλά να συντονίζει και τη συνεργασία και εεε και τις όποιες προσπάθειες κάνει να έχει κοινές δράσεις με το υπόλοιπο προσωπικό του σχολείου.

Ε: Έναν τέτοιο ρόλο ποιος θα μπορούσε να αναλάβει κατά τη γνώμη σας;

Σ: Εεε, νομίζω ότι θα μπορούσε να τον αναλάβει και κάποιος δάσκαλος του σχολείου με αυξημένα προσόντα. Γιατί θα ήταν δύσκολο να πούμε ότι θα μπορούσε να υπάρχει ένα στέλεχος όπως ας πούμε ο Σχολικός Σύμβουλος που θα μπορούσε να το κάνει αυτό για κάθε ένα σχολείο της περιφέρειάς του. Είναι αντικειμενικά δύσκολο.

Ε: Πολύ ωραία.

Σ: Αλλά πάντως κάποιος με αυξημένα παιδαγωγικά προσόντα.

Ε: Πολύ ωραία. Πηγαίνω τώρα προς την τελευταία ερώτηση που έχει κάποια υποερωτήματα όπως και μια προηγούμενη. Ε, μιλάμε τώρα για τη διαδικασία της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών. Μία διαδικασία δηλαδή που γνωρίζουμε ότι τραβάει σε χρόνο και έχει ιδιαίτερη σημασία. Λοιπόν η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α. θεωρούν ότι σ' αυτή τη διαδικασία επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών πρέπει να προκρίνονται χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας όπως, θα τα αναφέρω πάλι ένα ένα και θα ρωτήσω, η παρακολούθηση της επιστημονικής εξέλιξης. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Ναι, συμφωνώ και εδώ θέλω κιόλας να προσθέσω σαν πρόταση που μπορείτε να το κάνετε και στη διπλωματική σας ότι κάτι που είναι και πρότασή μας εμάς των Σχολικών Συμβούλων εδώ και πάρα πολλά χρόνια. Να υπάρχει πρόσβαση των εκπαιδευτικών σε επιστημονικά περιοδικά, ελεύθερη μέσω του διαδικτύου, γιατί αλλιώς είναι λίγο άτοπο να λέμε να παρακολουθούν τις επιστημονικές εξελίξεις χωρίς να τους δίνουμε και κάποια εφόδια. Δηλαδή δε θεωρώ ότι είναι υποχρεωμένοι να είναι στο ιντερνέτ όλη μέρα και να στήνονται και να ψάχνουν πράγματα. Κατά καιρούς έχουν γίνει προσπάθειες από Σχολικούς Συμβούλους να φτιάξουν σάιτ με πλούσιο υλικό και τα λοιπά που βοηθάει προς αυτή την κατεύθυνση, αλλά είναι

μεμονωμένες, ιδιωτικές προσπάθειες που δεν έχουν φέρει τα αποτελέσματα που θα θέλαμε. Ναι, και να δώσουμε και τρόπο να παρακολουθούν τις εξελίξεις.

Ε: Πολύ ωραία. Το δεύτερο αφορά στην ανάδειξη και την υιοθέτηση αποτελεσματικών πρακτικών, ως κύριο χαρακτηριστικό πάλι επαγγελματικής επάρκειας. Αποτελεσματικών πρακτικών. Και όταν λέμε πρακτικών μπορούμε να το δούμε έτσι με μία ευρεία προσέγγιση. Δηλαδή και διδακτικών πρακτικών και πρακτικών διαχείρισης τάξης ή σχολείου και πρακτικών επικοινωνίας και συνεργασίας με τους εκπαιδευτικούς, με άλλους φορείς, πάντως αυτό που λέμε αποτελεσματικών πρακτικών. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ:Ναι. Για την ανάδειξη πάλι θα πω ότι είναι ένα κομμάτι που το έχουν επωμιστεί και σωστά οι Σχολικοί Σύμβουλοι και προσπαθούν να κάνουν την ανάδειξη μέσα από τα σεμινάρια τα επιμορφωτικά που διοργανώνουν. Ως προς την υιοθέτηση τώρα δεν μπορεί να επιβάλει κανένας τίποτα σε κανέναν. Έτσι; Επομένως δεν μπορώ να σκεφτώ πώς θα υιοθετούνταν και επίσης υπάρχει και η αμφισβήτηση κάθε φορά γιατί αυτή η πρακτική θεωρείται ότι είναι αποτελεσματική. Για άλλον είναι και για άλλον δεν είναι. Επομένως έχω ένα θέμα με τη διατύπωση αυτή «αποτελεσματικών πρακτικών». Εγώ ας πούμε θεωρώ αποτελεσματικές δύο πρακτικές που εσείς μπορεί να μην θεωρείτε. Να μην ταιριάζουν στο χαρακτήρα σας. Εε είναι ένα δύσκολο κομμάτι αυτό να το διαχειριστούμε. Την ανάδειξη την κάνουμε. Την υιοθέτηση εε εξαρτάται και από τους συναδέλφους, έχει να κάνει όμως και με τα προηγούμενα όλα που είπαμε. Με το πόσο επιστημονικά καταρτισμένοι είναι, άρα αν έχουν μελετήσει και αυτοί έρευνες και έχουν δει ότι όντως είναι αποτελεσματικές αυτές οι πρακτικές, μπορεί να είναι πιο εύκολο να τις υιοθετήσουν. Συνήθως βρίσκουμε αντιστάσεις όμως να υιοθετήσουν καινούριες πρακτικές.

Ε:Ε, ίσως εδώ να μπαίνουν και κάποιοι παράμετροι άλλοι που να έχουν να κάνουν ίσως με την εφαρμοσιμότητα αυτών των πρακτικών στο τοπικό γίνεσθαι, στο πολιτισμικό γίνεσθαι ...

Σ:Εκείνο που βλέπω εγώ συνήθως σαν πρόβλημα, ξεκινά σαν προβληματισμός από τους συναδέλφους εκπαιδευτικούς και μετά γίνεται πρόβλημα πραγματικό, είναι ότι συνήθως όταν τους αναδεικνύεις κάποια πρακτική που σύμφωνα με την έρευνα και τη βιβλιογραφία φαίνεται να είναι αποτελεσματική εεε και λένε θα την υιοθετήσουν ας πούμε, περιμένουν πολύ γρήγορα τα αποτελέσματα. Δηλαδή υπάρχει μια ανυπομονησία. Δεν μπορούν να το πάνε σε βάθος χρόνου. Θα σας πω για παράδειγμα δύο πρακτικές που έχω προσπαθήσει εγώ όλα αυτά τα χρόνια ως Σχολική Σύμβουλος

να υιοθετήσουμε. Η μία είναι η δουλειά μέσα από τις ομάδες, συνεργατικής μάθησης, και η άλλη είναι η διαφοροποιημένη παιδαγωγική που κάναμε φέτος. Περιμένουν πολύ βραχύχρονα τα αποτελέσματα, δηλαδή εάν είναι δυνατόν μέσα στην ημέρα, μέσα στην εβδομάδα, μέσα στο μήνα. Όταν τους λες, ακόμα και μια άλλη δουλειά που είχα κάνει για την παραγωγή γραπτού λόγου όπου τους είπα από την αρχή ότι είναι αποτελεσματικό αλλά θέλει σε βάθος χρόνου να δείξει, δεν έχουν αυτή την υπομονή να το δουν. Δηλαδή θα ξαναγυρίσουν γρήγορα στη δικιά τους πρακτική, την καλή, την παλιά που ξέρανε, τη δοκιμασμένη.

Ε: Πολύ ωραία. Και μία τελευταία ερώτηση.

Σ: Συγγνώμη λίγο να συμπληρώσω ότι δεν φταίνε οι συνάδελφοι αποκλειστικά γι αυτό, γιατί το έχω εξαντλήσει το θέμα από συζητήσεις μαζί τους. Αυτό που τους πιέζει και λειτουργούν έτσι είναι η πολύ μεγάλη ύλη που έχουμε στο Δημοτικό. Δηλαδή μου λένε όλοι ότι αν είχαν λιγότερη ύλη να διαχειριστούν, παρόλα αυτά τα κενά που υπάρχουν από το Πρόγραμμα Σπουδών, ότι μπορούν τόσες ώρες να αφιερώσουν για άλλα πράγματα, θεωρούν ότι αν ήταν λιγότερη η ύλη θα ήταν πιο αποτελεσματικές τέτοιες πρακτικές.

Ε: Πολύ ωραία. Πάμε λοιπόν στο τελευταίο υποερώτημα. Ένα ακόμα χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών στη διαδικασία επαγγελματικής ανάπτυξης που προκρίνεται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον Ο.Ο.Σ.Α. είναι η παρατήρηση, η δοκιμή και ο πειραματισμός με νέες διδακτικές μεθόδους, διδακτικές στρατηγικές και τεχνικές διαχείρισης της τάξης. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Ναι, πάλι θα απαντήσω περίπου όπως στην προηγούμενη ότι συμφωνώ. Πρέπει να γίνεται και παρατήρηση και πειραματισμός με νέες διδακτικές μεθόδους γιατί μόνο ακούγοντας, διαβάζοντας, μαθαίνοντας κάτι δεν μπορείς να ξέρεις αν σου ταιριάζει. Εγώ είμαι πάρα πολύ αυτής της άποψης, ότι όλες οι τεχνικές, ακόμα και αυτή που θεωρώ εγώ καλύτερη για μένα, δεν ταιριάζει σε όλους και μπορώ να δεχτώ ότι η διαφοροποιημένη για παράδειγμα, που αναφέρθηκα πριν, να είναι μια πάρα πολύ καλή τεχνική για τη δική μου την τάξη, γιατί εμένα μου ταιριάζει σαν δάσκαλο και σαν δασκάλα και μπορώ να την εφαρμόσω και να έχει αποτελέσματα και μπορεί να μην ταιριάζει στο συνάδελφό μου της διπλανής τάξης ο οποίος να κάνει κλασσικά το μάθημα του και να έχει και αυτός εξίσου καλά αποτελέσματα όπως έχω και εγώ. Το να πειραματιζόμαστε όμως με διάφορες μεθόδους είναι αυτό που θα μας δείξει τι ταιριάζει καλύτερα σε εμάς και στην τάξη μας, επομένως πρέπει να υπάρχει.

Ε: Πολύ ωραία. Ολοκληρώνοντας αυτή την ερώτηση θα ήθελα να σας ρωτήσω εκτός από αυτά τα χαρακτηριστικά τα οποία προκρίνονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον Ο.Ο.Σ.Α., χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας στη διαδικασία επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών, υπάρχουν άλλα τα οποία εσείς θα θέλατε να αναφέρετε, τα οποία δεν έχετε ακούσει, δεν είδατε εδώ, αλλά τα θεωρείτε σημαντικά;

Σ: Όχι, νομίζω ότι έχω καλυφθεί μέχρι τώρα. Δηλαδή είναι αυτό το θέμα της επάρκειας που αποκτούν από θέματα γνώσεων και τα λοιπά, είναι η στάση που κρατούν, είναι η συνεργασία με τους συναδέλφους και με τους γονείς και με όλο τον εκπαιδευτικό κόσμο θα το έλεγα γενικότερα, δηλαδή οι ικανότητες συνεργασίας. Ε, νομίζω ότι έχω καλυφθεί.

Ε: Πολύ ωραία. Τότε να ευχαριστήσω πολύ καταρχήν για τη συμμετοχή σας σε αυτή τη διαδικασία, ήταν ιδιαίτερα πολύτιμη για εμένα αλλά θα ήθελα πριν κλείσω να σας ρωτήσω εάν συνολικά μετά από όλη αυτή τη συζήτηση που έγινε, αν θα θέλατε συνολικά στα ζητήματα που τέθηκαν να προσθέσετε κάτι, να δηλώσετε κάτι;

Σ: Ε, να προσθέσω κάτι που επίσης αναφέρθηκε κάπως στην προηγούμενη ερώτηση, ότι δεν πρέπει να μένουν στο τυχαίο οι όποιες προσπάθειες των συναδέλφων για επαγγελματική τους εξέλιξη, ότι πρέπει να υπάρχει σαφέστατη μέριμνα από το υπουργείο που μας επιβλέπει και μας καθοδηγεί, ε και κάτι που είναι παράπονο πολλών συναδέλφων ότι πάρα πολλές φορές σε προγράμματα πολύ καλά επιμόρφωσης που έχουν γίνει στην εκπαίδευση, θα καταλάβετε ποια εννοώ, γινόταν επιλογές με κλήρωση των συναδέλφων που θα παρακολουθούσαν, χωρίς να δίνεται η δυνατότητα επανάληψης του προγράμματος, για να κληρωθούν μετά και οι επόμενοι και οι επόμενοι και οι επόμενοι και να καλυφθεί έτσι και να ικανοποιηθεί όλος ο εκπαιδευτικός κόσμος. Ξέρετε πολύ καλά προγράμματα που έχουν τρέξει και δεν είχαν τη δυνατότητα όλοι να τα παρακολουθήσουν. Για παράδειγμα θα αναφερθώ στο πρόγραμμα της μείζονος επιμόρφωσης, για παράδειγμα να αναφερθώ στα προγράμματα Ρομά που έτρεξαν από μεγάλα πανεπιστήμια της χώρας. Κατά τη γνώμη μου θα έπρεπε περισσότεροι εκπαιδευτικοί να επιμορφωθούν. Παράδειγμα να αναφερθώ σε προγράμματα ειδικής αγωγής που έτρεξαν από μεγάλα πανεπιστήμια της χώρας και δεν επιμορφώθηκαν αρκετοί εκπαιδευτικοί. Για παράδειγμα να αναφερθώ επί του συνολικού τώρα επειδή μιλήσαμε και για υλικό ίσως που θα μπορούσαν να έχουν πρόσβαση. Με σας είχα συζητήσει παλιότερα για το πρόγραμμα που κάνατε εσείς το μαθηματικό έτσι και μου δώσατε εσείς τις πληροφορίες για να

μπω και να βρω μέρος του υλικού. Είναι δηλαδή πολύ ωραία προγράμματα που έτρεξαν κατά καιρούς από πανεπιστήμια, μεγάλα προγράμματα στα οποία δεν έχουν πρόσβαση οι συνάδελφοι και στο χώρο της ειδικής αγωγής και της γενικής. Θα ήταν καλά να υπάρχει πρόσβαση.

Συμμετέχων 10

Ε: Εε σας ευχαριστώ για τη συμμετοχή σας στη διαδικασία συνεντεύξεων, στο πλαίσιο της διπλωματικής μου με θέμα διεθνής λόγος περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών, απόψεις Σχολικών Συμβούλων Δημοτικής Εκπαίδευσης. Θα ξεκινήσουμε λίγο με κάποια στοιχεία έτσι δημογραφικά. Πόσα χρόνια υπηρετείτε στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ: Διανύω το τριακοστό πρώτο έτος υπηρεσίας μου στην Πρωτοβάθμια.

Ε: Πόσα χρόνια υπηρετείτε ως Σχολική Σύμβουλος;

Σ: Τελειώνω σε λίγο το πέμπτο έτος υπηρεσίας μου ως Σχολικής Συμβούλου.

Ε: Έχετε αναλάβει άλλη θέση ευθύνης, εκτός της Σχολικής Συμβούλου στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ: Υπηρέτησα ως Διευθύντρια σχολείων επί επτάμιση χρόνια.

Ε: Και Προϊσταμένη ολιγοθεσίων σχολείων επίσης;

Σ: Ναι, και Προϊσταμένη ολιγοθεσίων τέσσερα χρόνια νομίζω. Δε θυμάμαι καλά.

Ε: Από άλλη θέση ευθύνης;

Σ: Όχι.

Ε: Πολύ ωραία. Πάμε τώρα στο δεύτερο μέρος που αφορά τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών. Τον βαθμό και τον τρόπο ενημέρωσης. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η ενημέρωσή σας για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών είναι αναγκαία για σας;

Σ: Νομίζω ότι είναι εξαιρετικά αναγκαία εεε για να υπηρετήσουμε με καλύτερο τρόπο, με πληρέστερο τρόπο τη δουλειά μας, το έργο μας εεε νομίζω ότι πρέπει να είμαστε ενημερωμένοι σε μεγάλο βαθμό για τον εκπαιδευτικό λόγο, τον διεθνή.

Ε: Πολύ ωραία. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η ενημέρωσή σας για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών είναι ικανοποιητική; Δηλαδή σας καλύπτει.

Σ: Θα έλεγα ότι δεν είναι ικανοποιητική. Τουλάχιστον η ίδια η ενημέρωση την οποίαν έχω είναι λίγη και αυτή οφείλεται σε εεε ότι έχω μελετήσει κατά τη διάρκεια των μεταπτυχιακών σπουδών μου ή από κάποιες εεε προσβάσεις που έχουμε όλοι λίγο πολύ από το διαδίκτυο. Όχι κάτι συστηματικό, όχι κάτι από την Πολιτεία που να μας δοθεί μια ενημέρωση συστηματική.

Ε: Πολύ ωραία. Τώρα πάμε στο επόμενο που έχει σχέση με αυτό. Με ποιους τρόπους θεωρείτε ότι μπορείτε ή πρέπει να ενημερωθείτε για τον διεθνή λόγο περί

επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών; Ποιοι και με ποιο τρόπο δηλαδή πρέπει να αναλάβουν αυτή την ευθύνη της ενημέρωσης;

Σ: Σαφώς θα έπρεπε να το κάνουν κάποιοι που να είναι εξειδικευμένοι να το πω σ' αυτό το αντικείμενο τόσο της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών όσο και στην εεε εκπαίδευση ενηλίκων, να το πω έτσι. Θα έπρεπε να γίνεται συστηματικά η ενημέρωση αυτή από την Πολιτεία κατά τη γνώμη μου, από το υπουργείο παιδείας ειδικά ή από κάποια πανεπιστήμια, από κάποια τμήματα πανεπιστημιακά σε συνεργασία με το υπουργείο ή όποιον φορέα θα μπορούσε να συμβάλει.

Ε: Και ποιους τρόπους πιστεύετε ότι μπορούσαν να επιλέξουν για να γίνει αυτό; Μέσα από σεμινάρια, μέσα από έγγραφα, μέσα από κείμενα; Πώς θεωρείτε ότι μπορεί να γίνει αυτό καλύτερα;

Σ: Εεε να ρωτήσω κάτι διευκρινιστικό πριν απαντήσω;

Ε: Ναι, βεβαίως.

Σ: Εννοείτε να ενημερωθούμε εμείς ως Σύμβουλοι ή εκπαιδευτικοί γενικότερα;

Ε: Όχι οι Σύμβουλοι. Οι Σύμβουλοι. Στην περίπτωση αυτή οι Σύμβουλοι, ναι.

Σ: Θεωρώ ότι οι τα σεμινάρια που κατά κόρον γίνονται τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα είναι ένας τρόπος πρόσφορος για να ενημερωθεί κάποιος για κάποιο επιστημονικό πεδίο αλλά στην προκειμένη περίπτωση ίσως θα ήταν καλό να οργανωθούν και κάποιες επισκέψεις Συμβούλων σε άλλες χώρες εεε όπου επί τόπου θα μπορούσε να ενημερωθεί κάποιος πάρα πολύ καλά για τον τρόπο με τον οποίο αναπτύσσεται σε εκείνες τις χώρες η επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών.

Ε: Μάλιστα. Πολύ ωραία. Πιστεύετε ότι ο καθορισμός και η αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών είναι ζητήματα που αφορούν αποκλειστικά μια χώρα ή αποτελούν και θέματα στα οποία εμπλέκονται και διεθνείς οργανισμοί; Αν ναι, με ποιους τρόπους εμπλέκονται;

Σ: Γνωρίζουμε όλοι λίγο πολύ για κάποιους οργανισμούς διεθνείς όπως είναι ο Ο.Ο.Σ.Α., η Ευρωπαϊκή Ένωση βέβαια της οποίας είμαστε μέλος οι οποίοι ασχολούνται, ασχολούνται σε μεγάλο βαθμό με την εκπαίδευση διότι η εκπαίδευση βέβαια είναι ο τομέας τον οποίο όλοι θέλουνε να ελέγχουν να το πω έτσι κατά κάποιο τρόπο γιατί ίσως είναι το σημαντικότερο κομμάτι των θεσμών μιας Πολιτείας, το σημαντικότερο μέρος εεε οπότε από μόνη της μια φορά ούτως ή άλλως τώρα είναι δύσκολο αποκλειστικά μόνη της η Πολιτεία να ασχολείται με το μεγάλο αυτό κεφάλαιο της εκπαίδευσης που είναι η επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών και λαμβάνει υπόψη φαντάζομαι και έτσι γίνεται, λαμβάνει υπόψη διάφορες έρευνες

και μελέτες που εκπονούνται στον Ο.Ο.Σ.Α. κατά κύριο λόγο και φυσικά και στις ευρωπαϊκές χώρες με τις οποίες είμαστε εταίροι.

Ε: Εσείς συμφωνείτε με μια ενδεχόμενη εμπλοκή των διεθνών οργανισμών στον καθορισμό και την αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών; Εν μέρει έχετε τοποθετηθεί. Δηλαδή πρέπει να γίνεται, υπάρχει λόγος να γίνεται αυτό;

Σ: Η αλήθεια είναι ότι ακριβώς, ακριβώς που στοχεύουν αυτοί οι οργανισμοί, ο Ο.Ο.Σ.Α. κυρίως, η ίδια προσωπικά δεν έχω γνώση που ακριβώς στοχεύουνε. Από ότι διαβάζουμε και ακούμε οι έρευνες τους λέγεται ότι μπορεί να είναι εργαλεία κατευθυντικά, που να κατευθύνουν τις εκπαιδευτικές πολιτικές των χωρών κατά κά'ποιο τρόπο σε συγκεκριμένες κατευθύνσεις. Έτσι ακούμε και έτσι πρέπει να είναι εεε οπότε εκεί είναι ένα δύσκολο, ένα δύσκολο θέμα να απαντήσει κανείς αν είναι καλό ή κακό. Με επιφύλαξη ίσως. Όλοι θέλουμε μια εθνική παιδεία πρωτίστως αλλά δεν μπορούμε δυστυχώς αυτή την εποχή να αφήσουμε εντελώς στην άκρη τη σύνδεση της εκπαίδευσης με την επαγγελματική αποκατάσταση ας πούμε των νέων οπότε λαμβάνονται υπόψη από μια Πολιτεία όλοι οι παράγοντες πλέον.

Ε: Το επόμενο θέμα αφορά τα προτάγματα του διεθνούς λόγου περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών και το βαθμό συμφωνίας με αυτά. Η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α αναφέρονται στην αναγκαιότητα στο πλαίσιο μιας ανταγωνιστικής οικονομίας της γνώσης για παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης, έχοντας υιοθετήσει παράλληλα την άποψη ότι ο ρόλος των εκπαιδευτικών είναι καθοριστικός για την ποιοτική μάθηση. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α για το θέμα; Και αν ναι για ποιον λόγο;

Σ: Φυσικά συμφωνώ ότι ο ρόλος του εκπαιδευτικού στην παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης είναι εξαιρετικά σημαντικός. Το θέμα είναι η κατεύθυνση προς την οποία θέλουν να οδηγήσουν την εκπαίδευση τι ακριβώς κρύβει από πίσω να το πούμε έτσι διότι δεν ξέρουμε που ακριβώς αποβλέπουν οι οργανισμοί αυτοί με την παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης για την ανταγωνιστικότητα για την κοινωνία της οικονομίας και μόνο και όχι στη παροχή εκπαίδευσης που να περιέχει την παιδεία μέσα της. Το δεύτερο σκέλος της δε θυμάμαι

Ε: ναι, για ποιο λόγο- νομίζω ότι έχετε αναφερθεί- ήταν αυτό ουσιαστικά εάν είναι ουσιαστικός ο ρόλος του εκπαιδευτικού για την ποιοτική μάθηση στο πλαίσιο αυτό που αναφέρθηκε πριν. Τώρα θα πάω σε μια σειρά ερωτήσεων όπου θα αναφερθώ στα κύρια κοινά χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών τα οποία προτάσσουν η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α. Θα αναφερθώ σε κάθε ένα από

αυτά χωριστά και θα σας ρωτήσω αν συμφωνείτε ή όχι. Λοιπόν η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α. προτάσσουν ως κύρια χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών πρώτον την παιδαγωγική επάρκεια και τη γνώση των διδακτικών αντικειμένων. Συμφωνείτε με την θέση αυτή. Αν ναι ή όχι για ποιον λόγο;

Σ: Εεε νομίζω ότι πράγματι αυτά είναι τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά στην επαγγελματική επάρκεια δηλαδή η καλή επιστημονική γνώση του αντικειμένου και η παιδαγωγική επάρκεια των εκπαιδευτικών. Είναι δύο πάρα πολύ σημαντικά χαρακτηριστικά.

Ε: Πολύ ωραία. Το δεύτερο αφορά στη δια βίου μάθηση. Δηλαδή ότι η δια βίου μάθηση πρέπει να είναι χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών. Συμφωνείτε με την θέση αυτή. Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Λίγο δύσκολη η ερώτηση. Πράγματι οι εκπαιδευτικοί ούτως ή άλλως διαρκώς και αυτοεπιμορφώνονται και διαρκώς πρέπει να εεε μαθαίνουνε καινούρια πράγματα που αφορούν το έργο τους, την διδασκαλία εεε τώρα η δια βίου μάθηση όπως εφαρμόστηκε στη χώρα μας τα τελευταία χρόνια είχε πολλά θετικά στοιχεία αλλά είχε και πολλά αρνητικά ενδεχομένως λόγω της κακής διαχείρισης εεε προγραμμάτων ααα για τα οποία για την οποία διαχείριση δεν ήταν βέβαια καθόλου υπεύθυνος καθόλου ο ίδιος ο εκπαιδευτικός. Οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί μάλλον υπήρξαν εεε θύματα θα έλεγα μιας εεε νοοτροπίας εεε της συλλογής χαρτιών και πιστοποιητικών πολλές φορές χωρίς αντίκρισμα για την ουσιαστική επιμόρφωσή τους και την επαγγελματική ανάπτυξή τους.

Ε: Πολύ ωραία. Εεε ένα τρίτο χαρακτηριστικό είναι οι ικανότητες διεύθυνσης, διαχείρισης της τάξης και του σχολείου, ανάλογα με τη θέση που κάθε φορά έχει ο εκπαιδευτικός. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή, ναι ή όχι και για ποιο λόγο;

Σ: Ναι, φυσικά και είναι σημαντικό αυτό το στοιχείο βέβαια. Πρέπει ο εκπαιδευτικός να έχει ανεπτυγμένη την ικανότητα της διαχείρισης της τάξης εεεε και θα έπρεπε προς αυτή την κατεύθυνση να επιμορφώνεται συστηματικά γιατί είναι πράγματι πολύ σημαντικό.

Ε: Ένα άλλο χαρακτηριστικό που προτάσσεται ως κύριο χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον Ο.Ο.Σ.Α. είναι η αξιοποίηση της γνώσης, της τεχνολογίας και της πληροφορίας. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή, ναι ή όχι και για ποιο λόγο;

Σ: Ε, ναι είναι και αυτό ένα πολύ σημαντικό κομμάτι στην εποχή που ζούμε, αναπόσπαστο κομμάτι της ζωής μας και της εκπαίδευσης φυσικά είναι η είσοδος των

υπολογιστών στη ζωή μας παντού, στην εκπαίδευση επίσης. Βέβαια όπως και η ερώτησή σας αναφέρει οι υπολογιστές μας προσφέρουν τη δυνατότητα πληροφοριών πρωτίστως και εκεί είναι ακριβώς το μεγάλο, το μεγάλο, η μεγάλη πρόκληση για τον εκπαιδευτικό να καταφέρει να κάνει αυτό το εργαλείο, να γίνει μάλλον αυτό το εργαλείο για τον μαθητή ένα εργαλείο από το οποίο να αντλεί μεν πληροφορίες αλλά όμως να μπορεί να τις επιλέγει εεε με μεγάλη αυστηρότητα ο μαθητής θα έλεγα. Πρώτα ο εκπαιδευτικός και μετά ο μαθητής ούτως ώστε να μην πέφτει θύμα απλών πληροφοριών αλλά να μπορεί να συλλέγει αυτά τα οποία θα του χρειαστούν και θα τα κάνει γνώση.

Ε: Πολύ ωραία. Και ένα τελευταίο. Θεωρείτε ως χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας η συνεργατική αντίληψη στην αλληλεπίδραση με τους συναδέλφους. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή, ναι ή όχι και για ποιο λόγο;

Σ: ναι, συμφωνώ απόλυτα με αυτό είναι εξαιρετικά σημαντικό εεε να μπορούν οι εκπαιδευτικοί να αναπτύξουν συνεργασία μεταξύ τους εεε διότι είναι άκρως απαραίτητη για την καλύτερη πορεία του εκπαιδευτικού έργου γενικότερα στο σχολείο.

Ε: Πολύ ωραία. Τώρα συμπληρωματικά στην ερώτηση που έθεσα πριν και όπου αναφέρθηκα σε κάποια κοινά και κύρια χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας που προτάσσουν η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α. θα ήθελα να σας ρωτήσω εάν υπάρχουν και άλλα χαρακτηριστικά σημαντικά κατά τη γνώμη σας επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών που δεν αναφέρθηκαν εδώ ή δεν προτάσσονται εδώ από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον Ο.Ο.Σ.Α. αλλά εσείς τα θεωρείτε σημαντικά;

Σ: Αυτή τη στιγμή μου έρχεται στο μυαλό, μπορώ να σκεφτώ κάτι σημαντικό για την επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών είναι η ανάπτυξη ικανοτήτων στον εκπαιδευτικό να μπορεί να ααα , να μπορεί να βρίσκει μέσα στους μαθητές του τα στοιχεία εκείνα που οι μαθητές έχουν οι ίδιοι, χαρακτηριστικά των μαθητών τα οποία μπορούν να τα αναπτύξουν και να τα αναδείξουν ούτως ώστε η μάθηση να μην είναι από πάνω προς τα κάτω, να επιβάλλεται αλλά να βγαίνει αβίαστα από τους ίδιους τους μαθητές με βάση τα ενδιαφέροντά τους τις ικανότητες τους, τα χαρακτηριστικά τους.

Ε: Πολύ ωραία. Δηλαδή την ικανότητα του εκπαιδευτικού, το χαρακτηριστικό να μπορεί να αντιλαμβάνεται πολύ καλά και να επικοινωνεί με ουσιαστικό τρόπο με τους μαθητές του. Πολύ ωραία. Πάμε σε μια άλλη ερώτηση. Γίνονται προσπάθειες για την εύρεση κοινών κριτηρίων αξιολόγησης των εκπαιδευτικών σε διεθνές

επίπεδο. Δηλαδή υπάρχει η αντίληψη ότι μπορούν να υπάρχουν κοινά κριτήρια αξιολόγησης σε διεθνές επίπεδο. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιο λόγο;

Σ:Επίσης δύσκολη ερώτηση και μάλιστα μετά την πρόσφατη εμπειρία που είχαμε στη χώρα μας με την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών που τελικά καταργήθηκε. Θα έλεγα ότι οι κοινά κριτήρια θα μπορούσαν να υπάρχουνε πολύ λίγα όμως, πολύ λίγα. Κάποια κοινά φυσικά θα υπάρχουνε. Ο εκπαιδευτικός είναι ένας, είναι επιστήμονας αλλά και επαγγελματίας οπότε κάποια χαρακτηριστικά ανά την υφήλιο θα μπορούσαν να αξιολογηθούν αλλά λίγα όμως θα μπορούσαν να είναι αυτά γιατί νομίζω ότι σε κάθε χώρα σε κάθε λαό θα έπρεπε να υπάρχει εθνική παιδεία όπως είπαμε και πιο πριν και αυτά που θα αξιολογούμε στους εκπαιδευτικούς θα έπρεπε να είναι χαρακτηριστικά που να συνδέονται με την κουλτούρα και τον πολιτισμό του λαού, την ψυχοσύνθεση ενδεχομένως των εργαζομένων γενικότερα και των εκπαιδευτικών και όχι με εργαλεία ααα

Ε: Οριζόντια;

Σ: Οριζόντια που να αφορούν όλους τους εκπαιδευτικούς παγκοσμίως.

Ε: Πολύ ωραία. Πάμε τώρα σε μια άλλη ερώτηση. Η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α θεωρούν ότι στη διαδικασία ένταξης των εκπαιδευτικών στο σχολείο παραδείγματος χάρη των νεοεισερχομένων εκπαιδευτικών, πρέπει να δίνεται βαρύτητα ανάμεσα σε άλλα και στην υποστήριξη από μέντορα. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιο λόγο;

Σ:Επαναλαμβάνετε λίγο την ερώτηση;

Ε:Ναι, δηλαδή όταν οι εκπαιδευτικοί αρχίζουν να εργάζονται στο σχολείο θα πρέπει κατά την Ε.Ε. και τον Ο.Ο.Σ.Α. θα πρέπει να δίνεται βαρύτητα στην υποστήριξή τους από μέντορα.

Σ:Νομίζω ότι είναι καλή αυτή η ιδέα. Είναι καλή ιδέα. Διότι τα πρώτα χρόνια που προσλαμβάνεται κάποιος εκπαιδευτικός στην εκπαίδευση που εργάζεται γενικότερα στην εκπαίδευση ασφαλώς και χρειάζεται μέντορινγκ διότι η ηη έλλειψη πείρας φυσικά θα είναι εμφανής αλλά όχι όμως για πάρα πολλά χρόνια. Αυτό μπορεί να γίνει δύο χρόνια το πολύ τρία και εεε ενδεχομένως να επαναλαμβάνεται μετά από κάποια χρόνια πάλι μέσα σε ένα πλαίσιο όμως όχι έτσι από μόνο του να υπάρχει, να υπάρχει από μόνος του αυτός ο θεσμός. Θα έπρεπε να υπάρχει ένα πλαίσιο γενικότερο υποστήριξης των εκπαιδευτικών τόσο για τη διδασκαλία μέσα στην τάξη όσο και γενικότερα και για την επιμόρφωσή τους και εκεί μέσα σε αυτό το πλαίσιο να εντάσσεται βέβαια και το μέντορινγκ.

Ε: Πάρα πολύ ωραία. Τώρα πάμε σε μια ερώτηση πάλι που έχει υποερωτήματα. Η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α τώρα θεωρούν ότι στη διαδικασία επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών πρέπει να προκρίνονται χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας όπως η παρακολούθηση της επιστημονικής εξέλιξης. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιο λόγο;

Σ: Ναι, φυσικά είναι απαραίτητο χαρακτηριστικό αυτό. Οποσδήποτε πρέπει ο εκπαιδευτικός να παρακολουθεί την επιστημονική εξέλιξη του αντικειμένου του και μέσα σε αυτά είναι τα παιδαγωγικά που είναι το κύριο πεδίο γνώσης για εμάς τους εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας όπως επίσης βέβαια και η επιστημονική γνώση στα αντικείμενα εεε στα γνωστικά αντικείμενα της πρωτοβάθμιας

Ε: Το δεύτερο, η ανάδειξη και η υιοθέτηση αποτελεσματικών πρακτικών. Συμφωνείτε με αυτό; Και αν ναι για ποιο λόγο; Δηλαδή πρακτικών όταν λέμε διδακτικών πρακτικών, πρακτικών διαχείρισης τάξης ή σχολείου, πρακτικών επικοινωνίας και συνεργασίας. Θα πρέπει να είναι ως ένα κύριο χαρακτηριστικό εε επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών αυτό, η ανάδειξη και η υιοθέτηση αποτελεσματικών πρακτικών;

Σ: Για την επαγγελματική τους ανάπτυξη εννοούμε πάντα;

Ε: Ναι, ναι.

Σ: ναι, νομίζω ότι και αυτά τα χαρακτηριστικά είναι πολύ σημαντικά δηλαδή η ηη ανάπτυξη ικανοτήτων επικοινωνίας όπως είπατε και διαχείρισης προβλημάτων τάξης εεε επίσης είναι πολύ σημαντικό και σε αυτά τα χαρακτηριστικά θα πρέπει ο εκπαιδευτικός να, να εκπαιδεύεται να το πούμε κατά κάποιον τρόπο ή να επιμορφώνεται γιατί είναι και πράγματα που γίνονται αυτά περισσότερο πρακτικά όπως η ηηη διαχείριση τάξης, προβλημάτων τάξης.

Ε: Το τρίτο χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας εεε που προκρίνουν η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α. στη διαδικασία επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών είναι η παρατήρηση, η δοκιμή και ο πειραματισμός με νέες διδακτικές μεθόδους, διδακτικές στρατηγικές και τεχνικές διαχείρισης της τάξης. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιο λόγο;

Σ: Ε, ναι συμφωνώ με αυτό. Είναι πράγματι πολύ σημαντικό αυτό το χαρακτηριστικό της διδακτικής ικανότητας του εκπαιδευτικού, μεγάλο κομμάτι πραγματικά της επαγγελματικής ανάπτυξης και θα έλεγα ότι υι είναι κάτι που πρέπει ο δάσκαλος να το πάρει πάνω του. να έχει μεν υποστήριξη από το υπουργείο όσον αφορά την επιμόρφωσή του και το εργασιακό του πλαίσιο να είναι καλό και τα λοιπά και μετά

να έχει τη δυνατότητα ο δάσκαλος να πάρει πάνω του αυτό το κομμάτι της διδασκαλίας. Θεωρώ ότι έχει μια προσωπική, μια προσωπική χροιά πάντοτε αυτό που λέμε διδασκαλία και ο δάσκαλος να έχει ταυτότητα, πώς να το πω, να έχει ταυτότητα προσωπική πάνω στο θέμα αυτό, πάντοτε βέβαια έχοντας ως γνώμονα να το πω, ως πυξίδα τους μαθητές και το πώς θα ενεργοποιεί τους μαθητές να, να μπορούν οι μαθητές να μαθαίνουν και να καλλιεργούν τις ικανότητές τους και τις δεξιότητές τους από δική τους πρωτοβουλία αν είναι δυνατόν. Αλλά είναι κάτι πολύ δύσκολο ακόμη στη χώρα μας γιατί είναι όλα κατευθυνόμενα σε μεγάλο βαθμό και δεν έχουν ελευθερία ούτε οι δάσκαλοι να αναπτύξουν τις διδακτικές τους ικανότητες προς την κατεύθυνση που θέλουν ούτε και οι μαθητές να αναπτύξουν τις δικές τους ικανότητες και δεξιότητες όσο θα έπρεπε.

Ε:Μάλιστα. Θα ήθελα τώρα να σας ρωτήσω, να ζητήσω από σας εάν θεωρείτε ότι εκτός από τα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας που αναφέρθηκαν μέχρι τώρα και θεωρούνται σημαντικά από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον Ο.Ο.Σ.Α. για τη διαδικασία επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών αν υπάρχουν και άλλα τα οποία εσείς θα θέλατε να αναφέρετε και τα οποία θεωρείτε αναγκαία.

Σ:Θα έλεγα ότι σε συνέχεια και με την προηγούμενη ερώτηση ότι να αποκτήσει ο δάσκαλος την δική του προσωπικότητα και ταυτότητα είναι πολύ σημαντικό και συνδέεται με την ελευθερία που θα μπορούσε να είχε στην τάξη. Αυτό όμως κατ' επέκταση συνδέεται με το όλο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας μας όπου για να αναπτυχθεί ο δάσκαλος επαγγελματικά εεε θα χρειαζόταν να μην έχει προορισμό η εκπαίδευση μόνο την εισαγωγή των μαθητών στα πανεπιστήμια, στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Δυστυχώς αυτή τη στιγμή είναι έτσι το εκπαιδευτικό σύστημα που όλα αποβλέπουνε εκεί με συνέπεια οι δάσκαλοι να είναι εγκλωβισμένοι στην παροχή γνώσεων και μόνο οπότε κατ' επέκταση η επαγγελματική τους ανάπτυξη περιορίζεται γύρω από αυτό το, γύρω από αυτό το πλαίσιο εεε σε στενά όρια εν πάση περιπτώσει οπότε δεν εεε θα έπρεπε να αναπτυχθούν και άλλα χαρακτηριστικά όπως είπα και πριν της προσωπικότητας του, της ταυτότητάς του, αλλά δεν είναι εύκολο να γίνει αυτή τη στιγμή στη χώρα μας.

Ε:Πάρα πολύ ωραία. Έχουμε ολοκληρώσει. Θα ήθελα απλά να ρωτήσω εάν συνολικά σε σχέση με όλα όσα συζητήσαμε μέχρι τώρα θα θέλατε, θεωρείτε ότι θα χρειαζόταν να προσθέσετε κάτι, να δηλώσετε κάτι ολοκληρώνοντας αυτή τη συνέντευξη.

Σ:Θα ήθελα πρώτα πρώτα να σας ευχαριστήσω που μου δώσατε την ευκαιρία να σας απαντήσω σε αυτά τα ερωτήματα που ήταν πάρα πολύ ενδιαφέροντα. Πιστεύω ότι

πράγματι η επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών σε σχέση με τον διεθνή εκπαιδευτικό λόγο είναι πολύ σημαντικό κομμάτι και αξίζει να ερευνηθεί περαιτέρω από εσάς και εύχομαι και ελπίζω ο διεθνής εκπαιδευτικός λόγος να γίνει πιο ανθρώπινος, πιο κοντά στους δασκάλους και τους εκπαιδευτικούς και όχι κοντά στην αγορά και στην οικονομία

Ε:σας ευχαριστώ πάρα πολύ για τη συμμετοχή σας σε αυτή τη διαδικασία.

Σ:Εγώ σας ευχαριστώ. Καλή επιτυχία.

Συμμετέχων 11

E: Να σας ευχαριστήσω για τη συμμετοχή σας στη διαδικασία συνεντεύξεων, στο πλαίσιο της διπλωματικής εργασίας με θέμα διεθνής λόγος περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών, απόψεις Σχολικών Συμβούλων Δημοτικής Εκπαίδευσης. Ξεκινάμε λίγο με κάποια δημογραφικά στοιχεία. Πόσα χρόνια υπηρετείτε στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ:Είκοσι εννιά χρόνια.

E: Πόσα χρόνια υπηρετείτε ως Σχολικός Σύμβουλος;

Σ:Εεε τριάμισι είναι τώρα. Από το δώδεκα.

E: Έχετε αναλάβει άλλη θέση ευθύνης, εκτός του Σχολικού Συμβούλου στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ:Εεε, Διευθυντής σε σχολείο. Σε εξαθέσιο σχολείο.

E:Αα για πόσα χρόνια;

Σ: Τέσσερα χρόνια.

E: Άλλη θέση; Προϊστάμενος ολιγοθεσίου σχολείου;

Σ: Προϊστάμενος μονοθεσίου πριν χρόνια πολλά. Στην αρχή.

E:Για πόσα χρόνια;

Σ:Για ένα χρόνο.

E: Για ένα χρόνο. Πολύ ωραία. Περνάμε στο δεύτερο μέρος των ερωτήσεων που αφορά στο διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών βαθμός και τρόπος ενημέρωσης. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η ενημέρωσή σας για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών είναι αναγκαία;

Σ:Από τη θέση...

E:Του Σχολικού Συμβούλου.

Σ: Του Σχολικού Συμβούλου μιλάμε πάντα. Είναι αναγκαία εφόσον και οι ίδιοι εμπλεκόμαστε με μία διαδικασία των παιδαγωγικών και των εκπαιδευτικών αναγκών των εκπαιδευτικών ώστε να τους βοηθήσουμε και να τους καθοδηγήσουμε στο έργο της διδασκαλίας γενικότερα. Επομένως υπό αυτή την έννοια το να γνωρίζεις ποια θεωρούνται ανά εποχή κυρίαρχα επαγγελματικά προσόντα του εκπαιδευτικού είναι σημαντικό κατά τη γνώμη μου.

E: Πολύ ωραία. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η ενημέρωσή σας για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών είναι ικανοποιητική; Σας καλύπτει;

Σ: Αν και είναι , αν και θεωρώ ότι είναι προσωπικό θέμα, δηλαδή εγώ ο ίδιος αναζητώ την επαγγελματική, μάλλον να μάθω για το τι παίζει στην επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών νομίζω ότι είναι ικανοποιητική με την έννοια ότι παρακολουθώ λιγάκι την βιβλιογραφία τη σχετική και εεε και τα αποτελέσματα διάφορων ερευνών που γίνονται οπότε τη θεωρώ ικανοποιητική. Αλλά από πλευρά τελείως προσωπική. Όχι γιατί...

Ε:Ωραία. Τότε το ερώτημα το επόμενο... Με ποιους τρόπους τότε θεωρείτε ότι μπορείτε να ενημερωθείτε για τον εκπαιδευτικό λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών; Στην περίπτωση σας περαιτέρω να ενημερωθείτε. Περισσότερο δηλαδή. Ποιους τρόπους, ποιους τρόπους θα προκρίνατε εσείς;

Σ:Εννοείτε, εννοείτε να προτείνουμε κάποιους τρόπους να προτείνουμε κάποιους τρόπους που να βελτιώνονταν η ενημέρωση η δική μου;

Ε:Ναι, και από άλλους φορείς που θα μπορούσαν να παρέχουν αυτή την ενημέρωση εκτός από την προσωπική...

Σ:Ε, πιστεύω ότι απλά θα μπορούσαν τα αποτελέσματα των διάφορων ερευνών ή τα σχετικά άρθρα να αποστέλλονταν και μέσω υπηρεσίας αν και δεν ξέρω, ίσως μόνο τα αποτελέσματα των ερευνών όπως είναι η Πίζα, τουλάχιστον αυτά στα οποία μετέχει η Ελλάδα. Πίζα ή οτιδήποτε άλλο να ανακοινώνονται απευθείας στους Σχολικούς Συμβούλους.

Ε: Πολύ ωραία. Πιστεύετε ότι ο καθορισμός και η αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών είναι ζητήματα που αφορούν αποκλειστικά μια χώρα ή αποτελούν και θέματα στα οποία εμπλέκονται και διεθνείς οργανισμοί; Αν ναι, με ποιους τρόπους εμπλέκονται;

Σ:Εγώ θεωρώ ότι δεν έχει να κάνει τόσο σχέση με τις χώρες ή με διεθνείς οργανισμούς όσο έχει να κάνει σχέση γενικά με την παιδαγωγική θεώρηση που έχει ο καθένας. Τώρα το ότι στην εποχή μας εμπλέκονται οι διεθνείς οργανισμοί και οι χώρες αυτό συμβαίνει ουσιαστικά γιατί υπάρχει μια εκπαιδευτική πολιτική. Εφόσον δεν μπορούμε να αποφύγουμε την εκπαιδευτική πολιτική δεν αποφεύγουμε και όλα αυτά. Στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης τείνει και η εκπαίδευση να θεωρηθεί μια παγκοσμιοποιημένη υπόθεση. Δεν θα πω αν με βρίσκει σύμφωνο ή όχι ακόμη. (γελάει).

Ε:Ακολουθεί μια ερώτηση μετά.

Σ:Αλλά θεωρώ ότι...

Ε:Με ποιους τρόπους εμπλέκονται; Ποιους τρόπους επιλέγουν οι διεθνείς οργανισμοί να εμπλακούν με αυτή την υπόθεση;

Σ:Εγώ νομίζω ότι εμπλέκονται ακριβώς μέσα από εκεί. Δηλαδή εμπλέκονται μεσω των ...

Ε:Τι χρησιμοποιούν δηλαδή;

Σ:Εννοείτε τι μέσα χρησιμοποιούν τώρα;

Ε:Και αυτό . Ναι.

Σ:Κατά αρχήν ας πούμε η κερκόπορτα για να μπου είναι ότι κάθε χώρα έχει εκπαιδευτική πολιτική. Η κερκόπορτα θεωρώ ότι είναι η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας τώρα πλέον. Δηλαδή αυτό που τους επιτρέπει πλέον να μπου είναι η σύνδεση της εκπαίδευσης με οικονομικά αποτελέσματα πλέον.

Ε:Μάλιστα. Συμφωνείτε με μια ενδεχόμενη εμπλοκή των διεθνών οργανισμών στον καθορισμό και την αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών;

Σ:Θα συμφωνούσα εν μέρει και με κατάλληλο πλαίσιο.

Ε:Τι εννοείτε;

Σ:Να δημιουργήσει το κάθε κράτος το δικό του πλαίσιο παιδαγωγικό και εκπαιδευτικό και οι έρευνες που παίρνει ή τέλος πάντων οι παρεμβάσεις που παίρνει ή οι γνώμες που παίρνει από τους διεθνείς οργανισμούς να είναι, να αποτελούν μια βάση συζήτησης και όχι ένα στόχο. Δηλαδή οι στόχοι να είναι εθνικοί ή παιδαγωγικοί και να δούμε πώς μπορούμε να εντάξουμε μέσα και το υπόλοιπο κομμάτι και όχι το αντίθετο.

Ε:Πολύ ωραία. Περνάμε στο τρίτο μέρος, το τρίτο και τελευταίο μέρος της συνέντευξης που είναι τα προτάγματα του διεθνούς λόγου περί επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών και το βαθμό συμφωνίας με αυτά. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α αναφέρονται στην αναγκαιότητα στο πλαίσιο μιας ανταγωνιστικής οικονομίας της γνώσης για παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης, έχοντας υιοθετήσει παράλληλα την άποψη ότι ο ρόλος των εκπαιδευτικών είναι καθοριστικός για αυτήν την ποιοτική εκπαίδευση, την ποιοτική μάθηση. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ο.Ο.Σ.Α για το θέμα; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ:Μάλιστα. Δύσκολες ερωτήσεις ε; Εεεε συμφωνώ εν μέρει με την έννοια ότι, κατά την άποψή μου η διδασκαλία και η μάθηση είναι το ίδιο πράγμα. Δηλαδή το ένα επηρεάζει το άλλο. Όχι μόνο η διδασκαλία επηρεάζει τη μάθηση όπως φαίνεται να

προτάσσουν αυτή τη στιγμή οι διεθνείς οργανισμοί με την έννοια ότι εάν έχω καλούς επαγγελματίες η μάθηση είναι δεδομένη. Εκεί διαφωνώ.

Ε:Μάλιστα.

Σ:Μπορεί να έχουμε αυτούς που θεωρούμε εμείς, στο μυαλό μας ο καθένας, άριστους επαγγελματίες και άρτια εκπαιδευμένους και τελικά τα αποτελέσματα της μάθησης να είναι τελείως διαφορετικά. Θεωρώ ότι η μάθηση και η διδασκαλία είναι ένα πολύπλοκο κομμάτι που δεν μπορούν να διερευνηθούν αν τις απομονώσεις έξω από το τι συμβαίνει και από τον κοινωνικό περίγυρο όχι μόνο του εκπαιδευτικού αλλά και των μαθητών. Επομένως ναι μεν παίζει ρόλο κατ' εμέ η επαγγελματική κατάσταση του κάθε εκπαιδευτικού αλλά δεν αποτελεί το κεντρικό κομμάτι αυτό. Δηλαδή θα πρέπει να συνδυαστεί μαζί και με άλλα. Είναι ένα μέρος του ζητήματος. Δεν είναι όλο το ζήτημα.

Ε: Πολύ ωραία. Τώρα ακολουθεί μία ερώτηση που είναι χωρισμένη σε υποερωτήματα για να διευκολύνει και την διαδικασία της απάντησης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α. προτάσσουν ως κύρια χαρακτηριστικά, κύρια και κοινά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών τα ακόλουθα: Την παιδαγωγική επάρκεια και τη γνώση των διδακτικών αντικειμένων. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ:Μιλάμε για γνώση όχι για άριστη γνώση του αντικειμένου κατ' αρχήν τουλάχιστον στο...

Ε:Την καλύτερη δυνατή

Σ: Την καλύτερη δυνατή.

Ε:Και παιδαγωγική επάρκεια.

Σ: Ναι. Και παιδαγωγική επάρκεια. Ναι ή όχι ή και την αιτιολόγηση;

Ε: Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ:Έχουμε ναι ή όχι. Δεν έχουμε ενδιάμεσα.

Ε:Και ότι άλλο. Ελεύθερα. Ο καθένας θα πει αυτό που...

Σ:Εεε συμφωνώ για την παιδαγωγική επάρκεια. Συμφωνώ και για την γνώση του αντικειμένου αν και θεωρώ ότι ακριβώς επειδή η διδασκαλία και μάθηση είναι ένα πράγμα πολύ στενά συνδεδεμένο, μαθαίνει και ο εκπαιδευτικός επομένως ότι παιδαγωγική επάρκεια έχεις από τις θεωρητικές σου σπουδές και ότι διδακτική γνώση του διδακτικού αντικειμένου έχεις στη χρήση πιθανόν να αλλάξει. Υπ' αυτή την έννοια ναι και προς βελτίωση μετά την εμπειρία.

E: Πολύ ωραία. Ένα άλλο χαρακτηριστικό, κύριο χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας προκρίνεται και είναι η δια βίου μάθηση. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Θα συμφωνήσω με τη δια βίου μάθηση αλλά όταν είναι επιλογή του ίδιου του εκπαιδευτικού. Δηλαδή δεν μπορεί να είναι κάτι υποχρεωτικό για μένα η δια βίου μάθηση επομένως με αυτή την έννοια δια βίου μάθηση συμβαίνει όπως είπα και πριν και μέσα από την ίδια τη διδασκαλία και από τις αναζητήσεις του εκπαιδευτικού και από τα προβλήματα που θα αντιμετωπίσει στην καθημερινότητά του οπότε θα θέλει να τα λύσει. Όλα αυτά βελτιώνουν, δηλαδή είναι μία προσωπική θέση βελτίωσης. Με αυτή την έννοια συμφωνώ. Αλλά έτσι να έρθει ως δια βίου μάθηση και όπως την έχουμε μάθει να υποχρεώσουμε κάποιον να έχει δια βίου μάθηση μάλλον διαφωνώ.

E: Μάλιστα.

Σ: Στον... στον τρόπο.

E: Μάλιστα. Ένα άλλο χαρακτηριστικό θεωρείται ότι είναι, κύριο χαρακτηριστικό θεωρείται ότι είναι οι ικανότητες διεύθυνσης, διαχείρισης της τάξης και του σχολείου, ανάλογα βέβαια με τη θέση ευθύνης που έχει κάθε φορά ο εκπαιδευτικός. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Δεν κατάλαβα ότι παίζει σημαντικό ρόλο

E: Ότι θεωρείται ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας αυτό.

Σ: Ναι, το να διαχειρίζεται την τάξη, ναι, συμφωνώ. Αν και αυτό θεωρώ ότι είναι κομμάτι της παιδαγωγικής κατάρτισης κάποιου, δηλαδή η διαχείριση τάξης και όλα και εν γένει της προσωπικότητάς του και της προσωπικής θεώρησης που έχει ως άτομο και τι θεωρεί ο ίδιος εκπαίδευση.

E: Α, α. Μάλιστα. Πολύ ωραία. Ένα επόμενο χαρακτηριστικό, κύριο χαρακτηριστικό θεωρείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον Ο.Ο.Σ.Α. επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών είναι η αξιοποίηση της γνώσης, της τεχνολογίας και της πληροφορίας. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Εδώ τείνουμε να συμφωνήσουμε σ' αυτή τη θέση θέλοντας ή όχι. Τη στιγμή που πρωταρχικός σκοπός της εκπαίδευσης είναι να εκπαιδεύσει πολίτες για μια μελλοντική κοινωνία. Από ότι φαίνεται η μελλοντική κοινωνία δεν μπορεί να αποφύγει αυτά τα πράγματα την γνώση των ΤΠΕ γενικά και τη χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών. Επομένως είναι προτιμότερο να μπει στην εκπαίδευση παρά να μαθαίνεται σε πλαίσια μη σχολικά, μη εκπαιδευτικά.

Ε:Και ένα τελευταίο. Τη συνεργατική αντίληψη στην αλληλεπίδραση με τους συναδέλφους. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ:Μμμ, ναι συμφωνώ τουλάχιστον από προσωπική εμπειρία θεωρώ ότι η αλληλεπίδραση μεταξύ συναδέλφων πρέπει να είναι το ζητούμενο και πρέπει να είναι απαραίτητο. Βέβαια δε νομίζω ότι μπορεί να επιτευχθεί με τους στόχους που προτείνει, τέλος πάντων με τα αποτελέσματα που δείχνουν, κάνοντας δηλαδή χρήση των αποτελεσμάτων της Πίζα ή οτιδήποτε. Νομίζω ότι είναι περισσότερο κοινωνικό ζήτημα. Πρέπει να αναπτυχθούν άλλου τύπου κουλτούρες στα σχολεία ώστε να συνεργάζονται οι εκπαιδευτικοί παρά να ... Δηλαδή δεν διδάσκεται η συνεργασία. Αυτό εννοώ. Οπότε επαγγελματικά δεν θα διδάξεις συνεργασία. Πρέπει να είναι οι σπουδές τους συνεργατικές για να μπορέσουν να χρησιμοποιήσουν τη συνεργασία.

Ε:Α, μάλιστα. Άρα δηλαδή να υπάρχει μία, να υποθέσω εγώ ότι εννοείτε μία κουλτούρα συνεργασίας ξεκινώντας από την εκπαίδευση

Σ: Από την εκπαίδευση των εκπαιδευτικών

Ε: Θα ήθελα να ρωτήσω, να σας ρωτήσω εάν στις απαντήσεις που δώσατε θέλετε να προσθέσετε κάποιο άλλο χαρακτηριστικό για σας ιδιαίτερα σημαντικό επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών που δεν έχει αναφερθεί ως κύριο χαρακτηριστικό μέχρι στιγμής από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον Ο.Ο.Σ.Α.

Σ: Έχω την εντύπωση ότι ο Ο.Ο.Σ.Α. και όχι τόσο η Ευρωπαϊκή Ένωση, τέλος πάντων οι διεθνείς οργανισμοί εεε κατ' εμένα πέφτουν σε μία όχι παγίδα αγνοούν κάτι. Αγνοούν ότι μέσα στην εκπαίδευση και στην επαγγελματική εκπαίδευση του δασκάλου παίζουν σημαντικό ρόλο οι θεωρίες και οι αντιλήψεις περί μάθησης. Δεν ξέρω αν είναι εσκεμμένο αυτό ή όχι, ίσως επειδή δεν είναι τόσο εύκολα μετρήσιμο να αποφεύγεται. Δηλαδή τώρα ας πούμε έχοντας γνώση τα τελευταία ας πούμε αποτελέσματα της Πίζα η χώρα μας, η Ελλάδα πήγε από την εικοστή πέμπτη θέση το 2009 στην τεσσαρακοστή πέμπτη θέση φέτος ή πέρυσι που έγιναν τα αποτελέσματα. Δηλαδή μέσα σε μια τετραετία υποχώρησε είκοσι θέσεις διπλασιάστηκε δηλαδή η απόσταση από τον πρώτο δε νομίζω ότι ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Ή ότι οι εκπαιδευτικοί που ήταν ας πούμε το 2009 και οι εκπαιδευτικοί που ήταν το 2014 , οι εκπαιδευτικοί του 2014 είναι μη επαρκείς επαγγελματικά και ήταν περισσότερο αυτοί του 2009. Έχω την εντύπωση ότι ίσα ίσα οι σπουδές ήταν ανώτερες περισσότερα πτυχία παρουσιάσαμε στους εκπαιδευτικούς, είναι άλλο που παίζει εδώ.

Ε:Τι εννοείτε όμως εδώ; Τι θα μπορούσε να είναι;

Σ: Παράδειγμα τώρα εδώ βλέπουμε χαρακτηριστικά στη χώρα μας ότι παίζει... Τα τελευταία χρόνια από το 2009 και μετά κόπηκαν οι επενδύσεις, οι επενδύσεις, οι κρατικές ως το πούμε επενδύσεις σε εισαγωγικά στην Παιδεία. Λόγω της κρίσης ελαττώθηκαν τα κονδύλια, αποδυναμώθηκαν οι γνώσεις, άλλα προτάσσονται τώρα. Οικονομικά κριτήρια. Το οικονομικό δεν είναι απαραίτητα στη αντίληψη του κόσμου ότι είναι και η εκπαίδευση. Ο Ο.Ο.Σ.Α. μπορεί να βλέπει ότι ανάλογα με την εκπαίδευση έχω και οικονομικά αλλά τι εννοεί εκπαίδευση και προς τα πού είναι στραμμένη η εκπαίδευση κάθε φορά. Η χώρα μας ήταν προσανατολισμένη στις γνώσεις για αποκατάσταση των μαθητών ως το πούμε έτσι, για μελλοντική αποκατάσταση των πολιτών αλλά ξαφνικά βλέπει ότι αυτό μειώνεται και θέλουμε άλλες δεξιότητες και όχι αυτές που παρέχει του σχολείου και επομένως υποχρεωτικά μειώνεται κι αυτό. Και μην ξεχνάμε ότι το Πίζα μετράει και κάτι που η χώρα μας δεν το κάνει. Μετράει χρήση της γνώσης ενώ εμείς είμαστε περισσότερο στην παροχή γνώσης προσανατολισμένοι.

Ε: Πολύ ωραία. Αυτό θα μπορούσε να μας βοηθήσει στο να αναφέρουμε και κάτι πιο συγκεκριμένο για τα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών που θα θέλαμε να προσθέσουμε; Δηλαδή πέρα από αυτό που είναι ιδιαίτερα σημαντικό ως παρατήρηση υπάρχει ακόμη κάτι που θέλετε να προσθέσετε όσον αφορά τα επαγγελματικά χαρακτηριστικά των εκπαιδευτικών που δεν έχουν αναφερθεί;

Σ: Όχι, δεν έχω κάτι άλλο.

Ε: Λοιπόν, Γίνονται προσπάθειες για την εύρεση κοινών κριτηρίων αξιολόγησης των εκπαιδευτικών σε διεθνές επίπεδο. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Νομίζω ότι διαφώνησα ήδη από πριν. Με την έννοια ότι μπορείς να έχεις μια κοινή βάση των γενικών χαρακτηριστικών αλλά δεν μπορείς να έχεις κοινή βάση της επαγγελματικής κατάστασης των εκπαιδευτικών ίδια για όλες τις χώρες. Εκτός αν καταφέρεις μια εκπαιδευτική πολιτική σε κάθε χώρα που να είναι κοινή. Νομίζω ότι οι διεθνείς οργανισμοί αυτό προσπαθούν να κάνουν. Να έχουν κοινή εκπαιδευτική πολιτική γραμμή οι χώρες. Τώρα για να γίνει κάτι τέτοιο, δεν ξέρω αν θα γίνει και προσωπικά δεν το θεωρώ σωστό και να γίνει. Η κάθε χώρα είναι κάτι το ξεχωριστό, η κάθε κοινωνία είναι κάτι το ξεχωριστό, κρατά την ιδιομορφία της. Δεν μπορεί η εκπαίδευση να είναι μόνο με οικονομικά και με επαγγελματικά αποτελέσματα συνδεδεμένη. Και να θέλουμε δε μπορεί να είναι γιατί τότε χάνει το νόημα της εκπαίδευσης, δεν είναι εκπαίδευση, είναι επαγγελματικός προσανατολισμός,

επαγγελματική αποκατάσταση, κάτι άλλο. Δε σημαίνει αυτό που λέμε εμείς οι Έλληνες παιδεύω ουσιαστικά.

Ε: Πολύ ωραία. Η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α. θεωρούν ότι στη διαδικασία ένταξης των εκπαιδευτικών στο σχολείο, αναφέρονται περισσότερο στους νεοεισερχόμενους εκπαιδευτικούς πρέπει να δίνεται βαρύτητα ανάμεσα σε άλλα και στην υποστήριξη από μέντορα. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Θα συμφωνήσω ότι χρειάζεται ο μέντορας αλλά με διαφορετική άποψη από ότι το εννοούμε. Μέντορας για μένα μπορεί να είναι εεε όχι κάποιος ιδιαίτερα, κάποιος δάσκαλος που απλά έχει παράδειγμα, χωρίς να έχει την επαγγελματική κατάρτιση που θεωρεί ο διεθνής οργανισμός ότι είναι τέλεια, καταφέρνει ας πούμε να εκμεταλλεύεται πολύ καλά τις εκπαιδευτικές καταστάσεις λόγω εμπειρίας άνετα, είναι αυτό που λέμε γεννήθηκε δάσκαλος. Νομίζω ότι αυτός μπορεί να αποτελέσει μέντορα σ' αυτό το κομμάτι κάποιου εκπαιδευτικού ο οποίος να έχει αυτό το κομμάτι. Δηλαδή πρέπει να ελέγξεις ουσιαστικά για μένα τι λείπει από τον νεοεισερχόμενο εκπαιδευτικό, ποιος το έχει αυτό από το χώρο του σχολείου ώστε να μαθητεύσουν δίπλα. Να κάνουν μια συνδιδασκαλία, όχι με την έννοια της συνδιδασκαλίας να διδάξουν μαζί αλλά ααα μια ουσιαστική συνεργασία διδασκαλίας. Ίσως να να διδάσκουν και μαζί αλλά όχι με την έννοια εγώ διδάσκω ένα κομμάτι, εσύ διδάσκεις ένα κομμάτι, αλλά να είναι ζωντανή εκείνη τη στιγμή και να γίνεται εκείνη τη στιγμή.

Ε: Πολύ ωραία. Τώρα πηγαίνουμε στην τελευταία ερώτηση που είναι πάλι χωρισμένη σε υποερωτήματα για να διευκολύνει τη διαδικασία της απάντησης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α. θεωρούν ότι στη διαδικασία επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών πρέπει να προκρίνονται χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας όπως η παρακολούθηση της επιστημονικής εξέλιξης. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Ναι, συμφωνώ με την έννοια ότι θα πρέπει να γνωρίζεις τι , στην επιστήμη σου κάθε φορά ουσιαστικά είτε στην παιδαγωγική είτε στην διδακτική ποια είναι τα τελευταία αποτελέσματα, όχι απαραίτητα να συμφωνείς μαζί αλλά να τα γνωρίζεις είτε συμφωνείς είτε διαφωνείς μαζί τους, εφόσον είναι επιστήμη και η παιδαγωγική και η διδακτική

Ε: Ωραία. Ένα δεύτερο είναι η ανάδειξη και η υιοθέτηση αποτελεσματικών πρακτικών, διδακτικών πρακτικών, πρακτικών διαχείρισης τάξης γενικότερα πρακτικών στο σχολείο. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;**Σ:** Για

μένα υπάρχουν εκπαιδευτικές πρακτικές που αλληλεπιδρούν, δηλαδή υπάρχει διδακτική πρακτική που αλληλεπιδρά με τη μαθησιακή πρακτική. Θα συμφωνήσω στο ένα μέρος. Ανάδειξη ναι. Ανάδειξη όχι καλών πρακτικών αλλά αποτελεσματικών πρακτικών. Τι σημαίνει ανάδειξη αποτελεσματικών πρακτικών κατ' εμέ; Όταν καταφέρουν οι διδακτικές πρακτικές να συμπλεύσουν ή να αλληλεπιδράσουν με τις μαθησιακές και να έχουμε έτσι την επιθυμητή πρακτική. Το ζήτημα είναι να μάθει ο μαθητής την πρακτική που θέλουμε να δώσουμε εμείς. Η γνώση του δηλαδή να είναι η πρακτική και νομίζω ότι κάτι τέτοιο υπονοεί. Ουσιαστικά δηλαδή εδώ μιλάμε όχι για μετάδοση γνώσεων αλλά για μετάδοση πρακτικών. Ερχόμαστε λίγο σε πιο παλιά μοντέλα, στον παραγίό. Το ζήτημα ποιο είναι ; Ότι ενώ μπορούμε να να, υπάρχουν εργαλεία τέλος πάντων, τέτοια ήταν και η δική μου δουλειά, ή μπορούμε να φτιάξουμε εργαλεία που να δούμε τις αλληλεπιδράσεις των πρακτικών και πόσο αποτελεσματικά αλληλεπιδρά η μια με την άλλη η διάχυση δεν είναι εύκολο πράγμα. Δηλαδή το να τη διαχύσω και να πω ότι είναι μία καλή πρακτική αυτή για να την υιοθετήσει ο άλλος δεν το γνωρίζουμε. Καλό είναι βέβαια φυσικά να τη γνωρίσει. Αλλά το αν θα την εφαρμόσει ή όχι είναι περισσότερο, έχει να κάνει και με δικά του προσωπικά κριτήρια και με την δική του προσωπική πρακτική πώς κολλάνε στη δικά του προσωπική διδακτική πρακτική αφού μιλάμε για επαγγελματία αυτή τη στιγμή για να μπορέσει να υιοθετήσει μέρος ή κομμάτι αυτής και πάλι κατ' εμέ επειδή ακριβώς είναι πολύ προσωπικό η πρακτική αποκλείεται να είναι η ίδια ή η επιθυμητή η δική μας, αυτή που επιθυμούμε εμείς. Θα αλλάξει μεν αλλά προς ποια κατεύθυνση δεν ξέρουμε, δεν μπορούμε να γνωρίζουμε.

Ε: Και μία τελευταία έτσι, ένα τελευταίο χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας που προκρίνεται για τη διαδικασία της επαγγελματικής ανάπτυξης είναι η παρατήρηση, η δοκιμή και ο πειραματισμός με νέες διδακτικές μεθόδους, διδακτικές στρατηγικές και τεχνικές διαχείρισης της τάξης. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Επίσης και αυτό δοκιμασμένο αρκετά χρόνια πριν, απλά το ονομάζουν αλλιώς, δοκιμή και πλάνη ουσιαστικά. Νομίζω ότι αυτό είναι μέρος της διαδικασίας της εκπαίδευσης αλλά όχι μόνο της εκπαίδευσης, γενικά της μάθησης του ανθρώπου. Από μικροί μαθαίνουμε δοκιμάζοντας, κάνοντας λάθη και επαναλαμβάνοντας μέχρι να βρούμε αυτό που τελικά πετυχαίνει το στόχο μας. Γιατί ουσιαστικά αυτό θέλουμε να κάνουμε, να πετύχουμε το στόχο μας. Βέβαια δεν ξέρεις από πριν ποιος είναι ο στόχος. Γιατί ο στόχος ο δικός σου μπορεί να είναι να διδάξεις ξέρω εγώ μαθηματικά

και ο στόχος του μαθητή να είναι, για αυτό είπα πριν ότι αυτά αλληλεπιδρούν, να περάσει η ώρα των μαθηματικών. Άλλα αποτελέσματα έχεις στη μία περίπτωση άλλα αποτελέσματα έχεις στην άλλη.

Ε:Μάλιστα. Θα ήθελα και σε αυτήν την ερώτηση να ρωτήσω πάλι εάν υπάρχουν εκτός από τα χαρακτηριστικά που αναφέρθηκαν ως προκρινόμενα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας εεε στη διαδικασία επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον Ο.Ο.Σ.Α., αν υπάρχουν και άλλα τα οποία εσείς θεωρείτε σημαντικά και δεν έχουν αναφερθεί.

Σ:Όχι. Στο τελευταίο κομμάτι αυτό νομίζω είναι η ηχητική η ένσταση η δική μου, ίσως αυτό που νομίζω ότι λείπει. Ότι δεν σχετίζονται, ότι απομονώνονται οι πρακτικές, οι αποτελεσματικές, ας το πούμε έτσι διδακτικές πρακτικές και θεωρούμε ότι μαθαίνονται και τις απομονώνουμε από την άλλη πλευρά της εκπαίδευσης που είναι η μάθηση. Δηλαδή για εμένα διδασκαλία μάθηση είναι αλληλένδετα. Δεν μπορείς να απομονώσεις και να κοιτάς μόνο το ένα τι αποτελέσματα έχει μετρώντας το άλλο. Δηλαδή τι κάνει ο Ο.Ο.Σ.Α.; Στοχεύει στην επαγγελματική αποκατάσταση του εκπαιδευτικού αλλά δε μετράει τον εκπαιδευτικό, δε μετράει τις πρακτικές του εκπαιδευτικού. Μετράει την μάθηση των μαθητών. Αυτό δεν είναι αλληλεπίδραση. Δηλαδή χάνει ένα σημαντικό κομμάτι. Από τη μια να κοιτάς πώς διδάσκω και να λέω αν διδάξεις έτσι θα είναι καλό. Γιατί; Τη διδασκαλία σου πρέπει να κοιτάξεις. Δεν κοιτάει τη διδασκαλία ως αποτέλεσμα, κοιτάει τη μάθηση ως αποτέλεσμα. Που για μένα η μάθηση δεν είναι απαραίτητη αναλογικά της διδασκαλίας.

Ε: Πολύ ωραία. Πριν σας ευχαριστήσω ήθελα να σας ρωτήσω εε εάν συνολικά στη συζήτηση που κάναμε μέχρι τώρα για όλα τα θέματα που θίξαμε αν θέλετε κλείνοντας να προσθέσετε κάτι ή να δηλώσετε κάτι;

Σ:Τι να δηλώσω; Όχι. Περιμένω τα αποτελέσματα της έρευνας, με την έννοια ότι θα με ενδιέφερε αυτό το πράγμα στην ενημέρωση στο να δω πώς μπορεί να συσχετιστεί η επαγγελματική όντως κατάρτιση ή η ανάπτυξη της επαγγελματικής κατάρτισης που προτείνουν οι οργανισμοί τέλος πάντων οι διεθνείς ή ακόμη και η πολιτική θα έλεγα εγώ, η εκπαιδευτική πολιτική κάθε κράτους. Πώς θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί αυτό στη πράξη όμως ουσιαστικά;

Ε: Πολύ ωραία. σας ευχαριστώ πάρα πολύ για την συμβολή σας σε αυτή τη διαδικασία.

Σ:Παρακαλώ.

Συμμετέχων 12

Ε: Εε σας ευχαριστώ πολύ για τη συμμετοχή σας στη διαδικασία των συνεντεύξεων, εε στο πλαίσιο της εκπόνησης της διπλωματικής με θέμα εε διεθνής λόγος περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών, απόψεις Σχολικών Συμβούλων Δημοτικής Εκπαίδευσης. Πάμε λίγο πρώτα σε κάποια στοιχεία δημογραφικού χαρακτήρα. Πόσα χρόνια υπηρετείτε στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ: Διανύω το εικοστό έβδομο.

Ε: Πόσα χρόνια υπηρετείτε ως Σχολικός Σύμβουλος;

Σ: Εε, τέσσερα χρόνια.

Ε: Έχετε αναλάβει άλλη θέση ευθύνης, εκτός του Σχολικού Συμβούλου στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ: Έχω αναλάβει και ως Διευθυντής επτά χρόνια, Διευθυντής σχολικής μονάδας και εεε δύο χρόνια ως προϊστάμενος σε τριθέσιο σχολείο.

Ε: Πολύ ωραία απαντήσατε και στην επόμενη ερώτηση για πόσα χρόνια; Πολύ ωραία. Εε, μπαίνω στοοο δεύτερο τμήμα της συνέντευξης που αφορά στο διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών βαθμός και τρόπος ενημέρωσης. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η ενημέρωσή σας για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαι των εκπαιδευτικών είναι αναγκαία;

Σ: Εεε, ιδιαίτερα αναγκαία θα έλεγα. Εεε νομίζω ότι η επαγγελματική επάρκεια μπορεί να καθορίσει και το πλάνο ενός Σχολικού Συμβούλου, το πλάνο εννοώ το επιμορφωτικό στο να ενισχύσει τον ίδιο αυτό όρο στους εκπαιδευτικούς τους οποίους καθοδηγεί.

Ε: Ο διεθνής λόγος εεε για την επαγγελματική επάρκεια, αυ αυτός ειδικά γιατί είναι ένας αναγκαίος κατά τη γνώμη σας;

Σ: Εεε, ούτως ή άλλως η Συγκριτική Παιδαγωγική είναι ένας κλάδος σημαντικός όσον αφορά την επιστήμη της Παιδαγωγικής. Άρα λοιπόν το να αα έχω θα έλεγα γνώση του διεθνούς γίνεσθαι ουσιαστικά με βοηθάει να κάνω επαρκέστερη την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών στη δικιά μου χώρα.

Ε: Πολύ ωραία. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η ενημέρωσή σας για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών είναι ικανοποιητική;

Σ: Επειδή πετύχατε σε έναν άνθρωπο που πολύ πρόσφατα έχει συζητήσει αυτά τα πράγματα λέω ότι έχω ενημερωθεί αρκετά θεωρώ όμως ότι θα μπορούσα να

ενημερωθώ περαιτέρω. Εεε ήταν όμως σύμπτωση αυτό το πράγμα που εγώ τελευταία ασχολήθηκα και εεε ενημερώθηκα γύρω από αυτό το θέμα.

Ε: Εε που σημαίνει ότι αν αυτό δεν υπήρχε, θα κρίνατε πώς τη ενημέρωσή σας; Αν ας πούμε δεν είχατε την ευκαιρία να έχετε προσωπικά μέσα από κάποια διαδικασία ενημέρωση, δηλαδή σε επίπεδο...

Σ: Η βιβλιογραφική μου

Ε: Υπουργείου....

Σ: κατάρτιση γύρω από αυτό το θέμα εεεε συνίστατο κατά κάποιο τρόπο εε στην δυνατότητα που είχα μέσω των εργασιών μου, όλες οι εργασίες μου αφορούσαν τη διδακτική, εεε ξεκινούσαν αα στο γενικό τους μέρος λίγο ως πολύ με θέματα που σχετίζονταν με την επαγγελματική επάρκεια εεεε θεωρώ ότι από εκεί είχα μια πρώτη ενημέρωση και σε ελληνικό αλλά και σε διεθνές επίπεδο. Εε θεωρώ όμως ότι τελευταία με τα τελευταία δύο χρόνια αυτή έγινε πληρέστερη.

Ε: Ωραία. Με ποιους τρόπους θεωρείτε ότι μπορείτε να ενημερωθείτε για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών;

Σ: Εε θεωρώ ότι οι τρόποι είναι οι γνωστοί. Ο πρώτος είναι η αυτομόρφωσή μας δηλαδή μέσω της βιβλιογραφικής μας πληροφόρησης που μπορεί να είναι σε πηγές έντυπες είτε σε πηγές ηλεκτρονικές και η δεύτερη μεγάλη κατηγορία είναι μέσω των σεμιναρίων, μέσω των σχετικών επιμορφώσεων ααα και μέσω και της ανατροφοδότησης αν θέλετε από την πλευρά των εκπαιδευτικών γιατί μερικές οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί θέτουν κάποια πράγματα που θεωρούν εκείνοι ότι μπορούν να αα κάνουν επαρκέστερη την επαγγελματική τους επάρκεια.

Ε: Πολύ ωραία. Πιστεύετε ότι ο καθορισμός και η αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών είναι ζητήματα που αφορούν αποκλειστικά μια χώρα ή αποτελούν και θέματα στα οποία εμπλέκονται και διεθνείς οργανισμοί; Αν ναι, με ποιους τρόπους εμπλέκονται;

Σ: Εδώ υπάρχουν δύο θα λέγαμε απόψεις. Η πρώτη άποψη που μάλλον μοιάζει να μειοψηφεί θέλει τη την επαγγελματική επάρκεια να έχει ορισμένα χαρακτηριστικά που άπτονται της κουλτούρας του λαού και του εκπαιδευτικού συστήματος στο οποίο υπηρετούν οι εκπαιδευτικοί. Μοιάζει δηλαδή να θέλει έναν αυτοκαθορισμό, όμως είναι πάρα πολύ δύσκολο να συμβεί αυτό και ερχόμαστε στη δεύτερη γενικότερη άποψη που λέει ότι η επαγγελματική επάρκεια του εκπαιδευτικού έχει πολλά κοινά χαρακτηριστικά ανεξάρτητα του τόπου στον οποίο υπηρετεί εεε ως εκπαιδευτικός αα ένα άτομο.

E: Να συμπληρώσω απλά με ποιους τρόπους πιστεύετε ότι εμπλέκονται οι διεθνείς οργανισμοί στον καθορισμό και την αποτίμηση;

Σ: Εεε

E: Αξιοποιώντας ποια εργαλεία;

Σ: Στην προκειμένη περίπτωση αυτό που ξέρουμε πιο πολύ είναι οι διεθνείς διαγωνισμοί οι οποίοι ουσιαστικά αα και ταυτόχρονα και τα διεθνή στάνταρτς που βάζουν αυτοί αα οι οργανισμοί όσον αφορά την επαγγελματική επάρκεια. Ξεκινώντας εεε από το εκπαιδευτικό καθαρά κομμάτι και μερικές φορές αυτό το επεκτείνουν και εε σε θέματα που αφορούν την ηγεσία γιατί τη θεωρούν και αυτή ως ένας παράγοντα που μπορεί να συμβάλει προς αυτή την κατεύθυνση, κυρίως από αυτό και μετά μέσω των διάφορων εκδόσεων που αυτοί οι οργανισμοί κάνουν ή αν θέλετε των συμφωνιών που επιτυγχάνονται μεταξύ των χωρών που μετέχουν σ' αυτούς τους οργανισμούς. Νομίζω ότι αυτές είναι οι τρεις κυριότερες ααα συνισταμένες αυτής της συνιστώσας που αναφέρατε.

E: Πολύ ωραία. Συμφωνείτε με μια ενδεχόμενη εμπλοκή των διεθνών οργανισμών στον καθορισμό και την αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών;

Σ: Είναι αλήθεια ότι η πρώτη άποψη που διατυπώνουμε εμείς στην Ελλάδα είναι ότι ίσως και αυτό οφείλεται και στις χαμηλές θέσεις που παίρνει η Ελλάδα στους διάφορους δια οοο διαγωνισμούς ότι τα κριτήρια που θέτουν αυτοί οι οργανισμοί δεν ταιριάζουν στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα ούτε στις υποδομές που αυτό έχει. Θεωρώ όμως ότι τέτοιου είδους εεε, πώς να πω; τέτοιου είδους λόγοι, τέτοιου είδους καταστάσεις δεν μπορεί να μην εξετάζονται και από τη χώρα μας. Σίγουρα θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και σίγουρα θα υπάρχουν σημεία που μπορούμε να βρούμε ότι μπορούμε εμείς να προάγουμε προς αυτή την κατεύθυνση το εκπαιδευτικό μας σύστημα. Με τις ιδιαιτερότητες που έχει το δικό μας βέβαια αλλά μάλλον μοιάζει μία ανάγκη και ένας δρόμος αααα ίσως και λίγο μονόδρομος γιατί για το διεθνές γίνεσθαι.

E: Πολύ ωραία. Τώρα θα περάσουμε στην τρίτη φάση που αφορά τα προτάγματα του διεθνούς λόγου περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών και το βαθμό συμφωνίας με αυτά. Η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α. αναφέρονται στην αναγκαιότητα στο πλαίσιο μιας ανταγωνιστικής οικονομίας της γνώσης για παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης, έχοντας υιοθετήσει παράλληλα την άποψη ότι ο ρόλος των

εκπαιδευτικών είναι καθοριστικός για την ποιοτική μάθηση. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α. για το θέμα; Και αν ναι για ποιον λόγο;

Σ: Μοιάζει να υπάρχουνε δύο απόψεις. Η μία ξεκινάει από τους οργανισμούς και η άλλη ξεκινάει από τους εκπαιδευτικούς. Εεε και μάλιστα δε θα έλεγα ότι είναι απαραίτητα και πολύ συμβατοί αυτοί οι δρόμοι. Διασταυρώνονται όμως εεε θεωρώ σε αρκετά σημεία οπότε υπ αυτή την έννοια εεε είναι καθοριστικότερος ο ρόλος των εκπαιδευτικών αν κατάλαβα καλά την ερώτησή σας στην συνδιαμόρφωση τέτοιου ποιοτικής εκπαίδευσης για την οποία βέβαια και εκεί υπάρχει μία αν θέλετε διχογνωμία στο τι είναι τελικά ποιοτική εκπαίδευση.

Ε: Εε πολύ ωραία. Η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α. προτάσσουν ως κύρια χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών τα παρακάτω, θα σας ρωτάω για κάθε ένα από αυτά αν συμφωνείτε και για ποιο λόγο. Την παιδαγωγική επάρκεια και τη γνώση των διδακτικών αντικειμένων. Συμφωνείτε με την θέση αυτή. Για ποιον λόγο;

Σ: Εεε, ο δάσκαλος και η δασκάλα δεν μπορεί να διδάξει ό,τι δεν γνωρίζει ούτε ότι δεν εκτιμά. Άρα ουσιαστικά χρειάζεται μια προσέγγιση του διδακτικού αντικειμένου από την άποψη της γνώσης του διδακτικού αντικειμένου, αυτό είναι αναμφισβήτητο. Η παιδαγωγική προσέγγιση εεε, θα ήταν τουλάχιστον ααα απαραίδεκτο νααα ένας εκπαιδευτικός σαν κι εμάς που υπηρετούμε τόσα χρόνια να έλεγε ότι η παιδαγωγική εεεε είναι κάτι που δεν χρειάζεται στην εεε διδασκαλία. Προφανώς και χρειάζεται και έχει δείξει πολλές φορές ότι η σωστή παιδαγωγική επάρκεια μπορεί να καλύψει ακόμη και κενά του διδακτικού αντικειμένου στην προσέγγισή του.

Ε: Πολύ ωραία. Εεε ένα άλλο χαρακτηριστικό που προτάσσει η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α., χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών είναι η δια βίου μάθηση. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή και αν ναι για ποιον λόγο;

Σ: Εεεε, οι αρχαίοι Έλληνες το είπαν από οοο από τότε «γηράσκω αεί διδασκόμενος». Το θέμα είναι όμως αυτή η δια βίου μάθηση να έχει ένα τέτοιο εύρος ώστε πραγματικά να ολοκληρώνει τον άνθρωπο ως άτομο, ως προσωπικότητα και όχι ουσιαστικά να καταρτίζει άτομα με συγκεκριμένες συνισταμένες.

Ε: Τις ικανότητες διεύθυνσης, διαχείρισης της τάξης αλλά και του σχολείου, αν χρειαστεί. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή και αν ναι για ποιο λόγο;

Σ: Ναι, νομίζω ότι αυτό ταιριάζει πολύ και με την πρώτη πρόταση που αναφερθήκαμε εε, προφανώς παίζει τον ρόλο του και για αυτό βλέπουμε πολλές φορές όσο προχωράει η επαγγελματική επάρκεια ενός εκπαιδευτικού τόσο ενισχύεται και αυτό το κομμάτι και από την άλλη μεριά όταν το έχουμε αυτό το κομμάτι νωρίς

έρχεται πιο γρήγορα αυτό που λέγατε πριν ποιοτική εκπαίδευση ίσως με τον τρόπο που εμείς πιστεύουμε.

Ε: Εεε, την αξιοποίηση της γνώσης, της τεχνολογίας και της πληροφορίας ως άλλο ένα χαρακτηριστικό. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή;

Σ: Ε, νομίζω ότι στην σημερινή εποχή δεν έχουμε και άλλες εναλλακτικές, προφανώς ναι.

Ε: Και το τελευταίο. Τη συνεργατική αντίληψη στην αλληλεπίδραση με τους συναδέλφους. Συμφωνείτε με την θέση αυτή;

Σ: Ε, νομίζω ότι αυτό είναι ίσως ένα από τα πιο σημαντικά και ίσως από αυτά που λείπουν, αν θέλετε, στο εκπαιδευτικό μας σύστημα και ή μάλλον να το πω όχι λείπουν καλλιεργούνται σιγά σιγά τώρα τελευταία, εεε ίσως και λόγω της εμπλοκής, της ανάγκης της εμπλοκής των συναδέλφων σε πολύπλοκα εκπαιδευτικά προγράμματα όπου απαιτείται και συνεργασία. Αυτό το κλείσιμο της αίθουσας που υπήρχε στο πρόσφατο ή λίγο μακρινότερο παρελθόν νομίζω ότι έχει σιγά σιγά αλλάξει.

Ε: Πολύ ωραία. Συμπληρωματικά τώρα θα ήθελα να ρωτήσω αν για εσάς υπάρχουν και άλλα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας που δεν αναφέρθηκαν μέχρι εδώ ως κοινά χαρακτηριστικά της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α. αλλά κατά τη γνώμη σας είναι αναγκαία να τα αναφέρετε;

Σ: Εεε, νομίζω τώρα επειδή δεν είμαι έτοιμος να απαντήσω, έτσι πρόχειρα που μου 'ρχεται στο νου εεε είναι ότι θεωρώ οοο την αυτό που λέμε δια βίου μάθηση του εκπαιδευτικού ουσιαστικά ααα , να καλλιεργηθεί εεε η ανάγκη για ένα τέτοιο ενδεχό, για μια τέτοια προοπτική, δηλαδή να καταλάβουν οι εκπαιδευτικοί αυτή την αναγκαιότητα, το θεωρώ σημαντικό ααα μέρος. Επίσης είναι πάρα πολύ βασικό για μένα ο δάσκαλος να αα παρατηρεί τη δουλειά του και να την αξιολογεί άρα να γίνεται ένα είδους ερευνητής στη δουλειά του και αυτός είναι ένας δύσκολος μετασχηματισμός αλλά πολύ αναγκαίος και επωφελής.

Ε: Πολύ ωραία. Γίνονται προσπάθειες για την εύρεση κοινών κριτηρίων αξιολόγησης των εκπαιδευτικών σε διεθνές επίπεδο. Συμφωνείτε με αυτό; Και αν ναι για ποιο λόγο;

Σ: Ενδεχομένως κάποια γενικά κριτήρια θα μπορούσαν να υπάρξουν όμως εεε σίγουρα θα έπρεπε να υπάρξουν και επιπλέον κριτήρια που αφορούν την κουλτούρα θα λέγαμε κάθε εκπαιδευτικού συστήματος χωριστά αλλά και των υποδομών που αυτό έχει και ως εκπαιδευτικό σύστημα αλλά και ως συνολικότερα εκπαιδευτική

εξουσία η οποία παρέχει πράγματα στο εκπαιδευτικό σύστημα και στους ίδιους τους εκπαιδευτικούς.

Ε: Ωραία. Η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α θεωρούν ότι στη διαδικασία ένταξης των εκπαιδευτικών στο σχολείο πρέπει να δίνεται βαρύτητα ανάμεσα σε άλλα και στην υποστήριξη από μέντορα. Συμφωνείτε με αυτό; Και αν ναι για ποιο λόγο;

Σ: Ο μέντορας είναι ένας θεσμός που αφορά την παιδαγωγική καθοδήγηση των εκπαιδευτικών και στα περισσότερα συστήματα που αναφέρεστε προφανώς μιλάτε για την εισαγωγή του εκπαιδευτικού στην εκπαίδευση

Ε: Ναι του νεοεισερχόμενου

Σ: γιατί εκεί, εεε του νεοεισερχόμενου εκπαιδευτικού. Δεν θα ήταν καθόλου κακή ιδέα να είχαμε αυτή τη δυνατότητα, εεε ως εκπαιδευτικό σύστημα ώστε να υποστηριχτεί και να ξεκινήσει πολύ νωρίτερα και περισσότερα επαρκέστερα, πώς να το πω ίσως λέω δύο συγκριτικούς βαθμούς, λοιπόν να ξεκινήσει η επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού.

Ε: Ωραία. Η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α τώρα θεωρούν ότι στη διαδικασία επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών πρέπει να προκρίνονται χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας όπως η παρακολούθηση της επιστημονικής εξέλιξης. Συμφωνείτε με αυτό; Για ποιο λόγο;

Σ: Νομίζω ότι είναι προφανές αυτό και το ανάφερα και παραπάνω. Η επιστημονική εξέλιξη ουσιαστικά ακολουθεί αν θέλετε τη γενικότερη εξέλιξη και μερικές φορές είτε βρίσκεται μπροστά είτε ακολουθεί και την κοινωνικοοικονομική εξέλιξη εεε του πληθυσμού. Οπότε θεωρώ βέβαιο ότι η επιστημονική ανάπτυξη, ας το πω έτσι, γιατί περί αυτού πρόκειται εεε είναι ααα αναγκαία προϋπόθεση για τη βελτίωση της επαγγελματικής επάρκειας του εκπαιδευτικού.

Ε: Ένα δεύτερο χαρακτηριστικό στη διαδικασία επαγγελματικής ανάπτυξης του εκπαιδευτικού που προκρίνεται που προκρίνονται από την Ε.Ε. και τον Ο.Ο.Σ.Α. είναι η ανάδειξη και η υιοθέτηση αποτελεσματικών πρακτικών, διδακτικών πρακτικών, πρακτικών διαχείρισης τάξης γενικότερα πρακτικών στο σχολείο. Συμφωνείτε με αυτό; Και αν ναι για ποιο λόγο;

Σ: Εάν τις ξέρουμε βεβαίως και συμφωνώ. Το θέμα είναι ότι οι αποτελεσματικές πρακτικές μερικές φορές εεεε διαφοροποιούνται όχι μόνο από χώρα σε χώρα αλλά και από σε σχολείο σε σχολείο, δηλαδή και από μαθητή σε μαθητή. Προφανώς οι αποτελεσματικές πρακτικές είναι ωφέλιμες. Μακάρι να τις ξέραμε όλες και να μπορούσαμε να τις εεεε χρησιμοποιούμε κάθε φορά που χρειάζεται. Όλα αυτά που

περιγράφουμε βεβαίως σαν εεε προτάσεις δύσκολα θα αρνηθεί κανένας ότι δεν είναι αναγκαία. Το θέμα είναι πώς και με ποιον τρόπο.

E: Εεε . Το οο ακόμα ένα. Η παρατήρηση, η δοκιμή και ο πειραματισμός με νέες διδακτικές μεθόδους, διδακτικές στρατηγικές και τεχνικές διαχείρισης της τάξης. Πάντα μιλάμε στο πλαίσιο της επαγγελματικής ανάπτυξης του εκπαιδευτικού. Συμφωνείτε με αυτό;

Σ: Σας είπα, δύσκολα μπορεί να διαφωνήσει κάποιος με αυτές τις προτάσεις. Αυτό μου ταιριάζει πάρα πολύ με αυτό που είπα παραπάνω. Τη μετατροπή του εκπαιδευτικού ως δάσκαλος ερευνητής. Βεβαίως και είναι απαραίτητο αυτό το κομμάτι. Και είναι, αν θέλετε, επειδή μιλάτε με Σχολικούς Συμβούλους εεεε ίσως το κομμάτι που υπολείπεται ως ένα βαθμό και πρέπει σιγά σιγά ααα να φτάσει τις άλλες συνιστώσες του έργου του Σχολικού Συμβούλου που είναι ξέρω εγώ η παιδαγωγική καθοδήγηση, η επαγγελματική ανάπτυξη. Νομίζω ότι αυτό παρόλο που προβλέπεται από το νόμο λίγο υστερεί αλλά σιγά σιγά αναπτύσσεται και αυτό και με προτροπή των Σχολικών Συμβούλων αλλά και με προσπάθεια αυτοπροσπάθεια των ίδιων των εκπαιδευτικών.

E: Πολύ ωραία. Συμπληρωματικά σε αυτή την ερώτηση εεε αν έχετε θα ήθελα να μου πείτε αν έχετε εσείς να συμπληρώσετε με χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας που αφορούν ειδικότερα την διαδικασία της επαγγελματικής ανάπτυξης που δεν αναφέρθηκαν εδώ αλλά για εσάς είναι αναγκαία.

Σ: Νομίζω οοο αυτό το τελευταίο περί δασκάλου ερευνητή, αν γίνει αυτό το πράγμα νομίζω ότι ιι πολλά πράγματα θα αλλάξουν στην εκπαίδευση. Εεεεε ένα άλλο κομμάτι είναι οο και εκεί πιστεύω ότι υστερούμε ότι οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί δεν εκφέρουν λόγο για την επαγγελματική τους ανάπτυξη ενώ θα έπρεπε ή τουλάχιστον δεν εκφέρουν, αν θέλετε, λόγο που να ακούγεται, σημαντικό λόγο εεεε και αυτή η επαγγελματική ανάπτυξη περιμένουν να καθοριστεί από τρίτους είτε αυτό είναι εκπαιδευτική εξουσία είτε είναι διεθνείς οργανισμοί και τα λοιπά. Δειλά δειλά όμως γίνονται και προσπάθειες προς αυτό το κομμάτι ίσως και γιατί υπήρχε και έλλειψη ενημέρωσης, αν θέλετε, ολωνών μας αυτής της παραμέτρου που είναι πάρα πολύ σημαντική. Ααα ο ορισμός του εκπαιδευτικού ως επαγγελματία έχει, αν θέλετε, εεε μία έτσι διπλή εεεε πώς θα λέγαμε εξη εξήγηση μία διπλή, ίσως δε βρίσκω την κατάλληλη λέξη

E: Προσδιορισμό; Προσέγγιση;

Σ: Ναι, εεεε θα έλεγε κανείς ότι εμείς θέλουμε έναν εκπαιδευτικό λέμε παιδαγωγό. Αυτό δεν αποκλείει να είναι επαγγελματίας βέβαια. Είναι παρεξηγημένη λοιπόν η έννοια του παιδαγωγού, ως επαγγε, του εκπαιδευτικού ως επαγγελματία. Θεωρώ ότι τα επαγγελματικά χαρακτηριστικά και η αύξηση του επαγγελματισμού των εκπαιδευτικών ουσιαστικά εστιάζονται σ' αυτά τα χαρακτηριστικά που τον κάνουν καλύτερο παιδαγωγό.

Ε: Πολύ ωραία. Και ταιριάζει με το θέμα κιάλας. Για επαγγελματική επάρκεια μιλάμε. Εεεε έχουμε ολοκληρώσει. Θα ήθελα απλά να ρωτήσω αν θέλετε συνολικά να προσθέσετε κάτι σε αυτά που έχουν ειπωθεί μέχρι τώρα από την πλευρά σας. Ή να τοποθετηθείτε ή ό,τι άλλο εσείς θα θέλατε να πείτε για να συμπληρώσετε.

Σ: Ναι, αυτό που θα ήθελα να πω είναι ότι η επαγγελματική επάρκεια του εκπαιδευτικού και η σημαντικότητά της θα πρέπει ουσιαστικά να περάσει στα χέρια των εκπαιδευτικών. Και εννοώ εκπαιδευτικών όλης της σε εισαγωγικά ιεραρχίας της εκπαίδευσης από κάτω προς τα επάνω και όχι από πάνω προς τα κάτω. Δηλαδή πιστεύω ότι πρέπει πλέον να διαμορφωθεί η έννοια της επαγγελματικής ανάπτυξης του εκπαιδευτικού και στη χώρα μας από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς και δεν εννοώ απαραίτητα μέσω των θεσμοθετημένων οργάνων τους. Πρέπει πλέον οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί να ορίσουν αν θέλετε εεεε την ανάγκη της επαγγελματικής τους ανάπτυξης αλλά και τα χαρακτηριστικά αυτής.

Ε: Και, αν μου επιτρέπετε, να αναζητήσουν και τους τρόπους για να το επιτύχουν αυτό;

Σ: Ακόμα καλύτερα, ακόμα καλύτερα. Νομίζω ότι μαζί πάνε αυτά αλλά δεν θα με πείραζε εάν στην εξεύρεση των τρόπων συνέβαλαν και άλλοι παράγοντες εεεε γιατί η ουσία είναι να έχουμε επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού και αυτή να βιωθεί ως αναγκαία από τους ίδιους.

Ε: Σας ευχαριστώ πάρα πολύ για τη συμβολή σας σ' αυτή τη διαδικασία.

Σ: Να είστε καλά. Καλή συνέχεια.

Συμμετέχων 13

Ε: Να σας ευχαριστήσω για τη συμμετοχή σας στη διαδικασία των συνεντεύξεων στο πλαίσιο εκπόνησης της διπλωματικής μου με θέμα: «Διεθνής λόγος περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών. Απόψεις Σχολικών Συμβούλων Δημοτικής Εκπαίδευσης». Καταρχάς θα ήθελα να σας ρωτήσω πόσα χρόνια υπηρετείτε στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ: Σχεδόν είκοσι εννιά χρόνια.

Ε: Πόσα χρόνια υπηρετείτε ως Σχολικός Σύμβουλος;

Σ: Είναι, διανύω την όγδοη χρονιά.

Ε: Έχετε αναλάβει άλλη θέση ευθύνης, εκτός του Σχολικού Συμβούλου στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ: Όχι.

Ε: Ίσως Προϊστάμενος ολιγοθεσίων σχολείων;

Σ: Προϊστάμενος ολιγοθεσίων σχολείων μέχρι σε τριθέσιο σχολείο. Δεν ανέλαβα όμως Διευθυντής και τέτοια πράγματα.

Ε: Η σε κάποιο άλλο φορέα, οργανισμό ως στέλεχος.

Σ: Όχι, νομίζω ότι ως μέλος της παιδαγωγικής ομάδας στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Μουζακίου δεν θεωρώ ότι είναι στέλεχος.

Ε: Σε θέσεις ευθύνης για πόσα χρόνια;

Σ: Προϊστάμενος σε σχολικές μονάδες πρέπει να έχω έξι εφτά χρόνια, σε ολιγοθέσια σχολεία δηλαδή και ένα χρόνο στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

Ε: Πολύ ωραία. Πάμε τώρα στο κύριο μέρος της συνέντευξης. Θεωρείτε ότι ο καθορισμός και η αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών είναι ζητήματα που αφορούν αποκλειστικά μια χώρα ή αποτελούν και θέματα στα οποία εμπλέκονται και διεθνείς οργανισμοί;

Σ: Προσωπικά θεωρώ ότι δεν είναι αποκλειστικά αποτέλεσμα μιας εθνικής εκπαιδευτικής πολιτικής ή μιας, να μη χρησιμοποιήσω τη λέξη εθνικής, να χρησιμοποιήσω μιας πολιτικής που περιορίζεται στα όρια ενός κράτους. Γιατί και τα κράτη σήμερα δεν είναι κλειστοί οργανισμοί αλλά συμμετέχουν σε εε πώς να το πω διακρατικές ενώσεις ή σε ευρύτερες ενώσεις π.χ. Ευρωπαϊκή Ένωση και βλέπω ότι και σε παγκόσμιο επίπεδο γίνεται μια ευρύτερη προσπάθεια να δημιουργούνται τέτοιες υπερκρατικές θα έλεγα οργανώσεις όπου τα κράτη συμμαχούν για να αντιμετωπίσουν καλύτερα τα προβλήματα του παρόντος. Στο ίδιο πλαίσιο βλέπω

λοιπόν ότι δεν είναι αποκλειστικά κρατική υπόθεση, αλλά δέχεται επιρροές και από τους άλλους διεθνείς οργανισμούς ή διεθνείς ενώσεις, όπως θέλετε πείτε το, που συμμετέχει ένα κράτος και επηρεάζεται η πολιτική του σε όλους τους τομείς, μεταξύ αυτών και της εκπαίδευσης.

Ε:Ωραία. Συμφωνείτε με μια ενδεχόμενη εμπλοκή των διεθνών οργανισμών στον καθορισμό και την αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών;

Σ: Εδώ τώρα εξαρτάται πώς εννοείτε την εμπλοκή. Γιατί εάν η εμπλοκή είναι αναγκαστική, δε συμφωνώ. Εγώ θεωρώ ότι η εθνική εκπαιδευτική πολιτική πρέπει να τελεί με κάποιο τρόπο σε σχέση με το τι γίνεται στον περιβάλλοντα χώρο, είτε αυτός είναι στο επίπεδο μιας ηπείρου, είτε στο παγκοσμιοποιημένο επίπεδο, αλλά οι διεθνείς οργανισμοί θα πρέπει να προσφέρουν παράδειγμα λύσεις, ιδέες, σκέψεις, εργαλεία, όπως θέλετε πείτε το, τα οποία το κάθε κράτος θα αξιοποιεί επιλεκτικά. Γιατί εν τέλει θα πρέπει να απαντήσουμε στο ερώτημα για τι είδους εκπαιδευτικό μιλάμε; Για τον εκπαιδευτικό που θα εκπαιδεύσει τα παιδιά ενός κράτους ή για τον εκπαιδευτικό που θα είναι διαθέσιμος παντού δηλαδή; Επειδή θεωρώ ότι ο εκπαιδευτικός πρέπει να έχει χαρακτηριστικά και ίσως τώρα μπαίνω και στα χαρακτηριστικά της επάρκειας, που θα τον προσδιορίσουν ως επιστήμονα που θα μπορεί να δουλέψει παντού, αλλά όμως και ως επιστήμονα που θα είναι εμπλαισιωμένος στο ιδιαίτερο κοινωνικοπολιτιστικό περιβάλλον στο οποίο πρόκειται να εργαστεί. Γιατί τα παιδιά δεν είναι τάμπουλα ράζα που έλεγε κάποτε ο Τζον Λόκ, αλλά είναι πολιτιστικά δημιουργήματα, βαθιά εμποτισμένα από τον πολιτισμό στον οποίο γεννήθηκαν και έχουν εμποτιστεί ήδη πριν έρθουν στο σχολείο και να περάσουν από τα χέρια της οικογένειας στα χέρια του εκπαιδευτικού. Και μάλιστα μιας και μιλάμε για τα χέρια του δασκάλου, έρχονται μετά από έξι χρόνια κοινωνικοποίησης στα χέρια του δασκάλου και συστηματικής αγωγής που έχουν τύχει στο νηπιαγωγείο. Άρα δηλαδή θεωρώ χρήσιμο να παίρνουμε πράγματα από τις προτάσεις των διεθνών οργανισμών σταθμισμένα όμως στα προτάγματα της κρατικής πολιτικής του συγκεκριμένου κράτους. Γι αυτό λέω ότι εξαρτάται πώς εννοείτε την εμπλοκή, δηλαδή να μη βγάλει παραδείγματος χάρη η Ευρωπαϊκή Ένωση, μιας και η χώρα μας συμμετέχει, μια ντιρεκτίβα ότι αυτά πρέπει να είναι τα πρότυπα, τα χαρακτηριστικά του δασκάλου και εμείς ντε και καλά να προσπαθούμε να τα κυνηγήσουμε.

Ε:Βέβαια εδώ θα μπορούσε να τεθεί ένα συμπληρωματικό ερώτημα, αν υπάρχουν τα περιθώρια, οι βαθμίδες ελευθερίας, στον τρόπο με τον οποίο ασκούνται οι

εκπαιδευτικές πολιτικές και για το θέμα της επαγγελματικής επάρκειας και πόσο αυτό έχει να κάνει με τον τρόπο με το οποίο συνδεόμαστε κάθε φορά με κάποιον διεθνή οργανισμό. Ας πούμε είναι άλλο πράγμα η Ευρωπαϊκή Ένωση και άλλο πράγμα ο Ο.Ο.Σ.Α. σε σχέση με τις δεσμεύσεις ή αν θέλετε με τον τρόπο με τον οποίο επιδρά επάνω μας από τον καθένα χωριστά ο εκπαιδευτικός λόγος που εκφέρουν;

Σ:Αναμφίβολα. Αν το κατάλαβα καλά περισσότερο δεσμευτικές για την πολιτική ενός μέλους - κράτους είναι οι αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των συλλογικών δηλαδή οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, γιατί και εκείνα τα όργανα δηλαδή της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελούνται από αντιπροσώπους των κρατών που συνιστούν την Ένωση και λιγότερο δεσμευτικές οι προτάσεις του Ο.Ο.Σ.Α., της Παγκόσμιας Τράπεζας, ξέρω εγώ ή άλλων οργανισμών και ενώσεων στις οποίες μπορεί να συμμετέχει ένα κράτος. Εεε και μάλιστα της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξαρτάται πώς είναι εναρμονισμένο και το δίκαιο, δηλαδή ένα νομοθέτημα στην Ελλάδα μπορεί να αντίκειται στο ευρωπαϊκό δίκαιο, το οποίο από ότι ξέρω και δεν ξέρω αν κάνω λάθος, αυτό μπορείτε να το διερευνήσετε, υπάρχουν πάρα πολλά ζητήματα όπου το ευρωπαϊκό δίκαιο είναι ισχυρότερο πλέον του εθνικού δικαίου και γι αυτό λέμε ότι ένας νόμος ή μία απόφαση του ελληνικού κράτους μπορεί να προσβληθεί στα ευρωπαϊκά δικαστήρια και να ανατραπεί. Δεν ξέρω εάν κάτι τέτοιο, αν υπάρχουν και τέτοιες δεσμεύσεις δηλαδή και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, οπότε κατά ανάγκη εκεί θα πρέπει να ακολουθήσει η πολιτική του κράτους, να προσαρμοστεί και στις πολιτικές της Ένωσης.

Ε:Ωραία, ανέφερα απλά το προηγούμενο και θα ήθελα έτσι να πω δυο παραδείγματα. Στην περίπτωση ας πούμε της Ευρωπαϊκής Ένωσης μιλάμε για συμφωνίες, π.χ. συνθήκες όπως του Μάαστριχτ, της Λισαβόνα, της Μπολόνια και στην περίπτωση του Ο.Ο.Σ.Α. μιλάμε για διαφορετικά πράγματα, ας αναφέρω χαρακτηριστικά το πρόγραμμα Πίζα και τα λοιπά. Ίσως εκεί κάπου κάποιος να βλέπει τις διαφορές.

Σ:Εκεί είναι έμμεση ουσιαστικά η επίδραση του Ο.Ο.Σ.Α. ενώ της Ευρωπαϊκής Ένωσης πιο άμεση. Γιατί αν μιλάμε για συνθήκες που τις έχεις συνυπογράψει και οφείλεις ως κράτος να προσαρμοστείς σ' αυτές, τότε θα επηρεάσουνε και την πολιτική σου.

Ε: Ωραία. Συνεχίζουμε με την ερώτηση: Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η ενημέρωσή σας για τον διεθνή λόγο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ο.Ο.Σ.Α. σε σχέση με την επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών είναι αναγκαία;

Σ:Εεε, θα θεωρήσω ότι θα ήταν χρήσιμη. Δεν ξέρω αν είναι αναγκαία. Και θεωρώ το αναγκαία γιατί θεωρώ ότι δεν είμαι αυτός που διαμορφώνω το επαγγελματικό προφίλ του δασκάλου εκ του ρόλου μου αλλά τον υποστηρίζω για να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της καθημερινότητάς του και της εργασίας του. Και για αυτό λέω δεν ξέρω αν είναι αναγκαία. Σίγουρα όμως θα ήταν χρήσιμη, γιατί από τη στιγμή που ως Σχολικός Σύμβουλος εμπλέκομαι στη διαδικασία της υλοποίησης της γενικότερης εκπαιδευτικής πολιτικής, η οποία μέσα από τα χαρακτηριστικά της ίδιας της εκπαιδευτικής πολιτικής ζωγραφίζονται και τα χαρακτηριστικά του επαγγελματικά επαρκούς δασκάλου, δηλαδή αυτού που θα εφαρμόσει και θα κάνει πράξη αυτή την πολιτική και ο ρόλος ο δικός μου είναι να υποστηρίζω αυτόν τον άνθρωπο, θεωρώ ότι εάν είχα μια σαφή εικόνα για το τι δάσκαλο θέλουμε, θα μπορούσα να βοηθήσω καλύτερα.

Ε: Πολύ ωραία. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η ενημέρωσή σας για τον εκπαιδευτικό λόγο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ο.Ο.Σ.Α. σε σχέση με την επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών είναι ικανοποιητική;

Σ:Αν εννοείτε ενημέρωση στο πλαίσιο μιας οργανωμένης υπηρεσίας, δηλαδή ως υπαλλήλου αυτού του κράτους, του Υπουργείου Παιδείας από τη θέση και τον ρόλο που υπηρετώ, θεωρώ ότι δεν υπάρχει καμιά ενημέρωση. Δεν θυμάμαι από τότε που μπήκα στο ρόλο του Σχολικού Συμβούλου να γίνει κάποια ενημέρωση, να έρθει κάποιο έγγραφο, κάποια ημερίδα, κάποιο συνέδριο, κάτι δηλαδή που να πληροφορεί εμένα σαν Σχολικό Σύμβουλο για το ποιο είναι το προφίλ του δασκάλου που θέλει η Ευρωπαϊκή Ένωση ή και άλλοι οργανισμοί με τους οποίους βρίσκεται σε σχέση η χώρα μας. Άρα εκεί μπορώ να πω ότι δεν υπάρχει καμιά ενημέρωση. Το θέμα είναι ότι τα κενά αυτά του συστήματος απλώς καλύπτονται μέσα από προσωπικό ενδιαφέρον και από προσωπική έρευνα.

Ε:Δεν υπήρξε, έστω και στο πλαίσιο όποιων επιχειρούμενων μεταρρυθμίσεων τελευταία, έστω κάποια μορφή, σεμιναριακή μορφή ή τέλος πάντων με τη μορφή ημερίδας, ενημέρωση σχετικά με ζητήματα που αφορούν την επαγγελματική επάρκεια του εκπαιδευτικού ή αν θέλετε όπως αναφέρεται στη διεθνή βιβλιογραφία και σε παρόμοιες έννοιες όπως είναι τα στάνταρντς, τα εκπαιδευτικά στάνταρντς και τα στάνταρντς της αξιολόγησης του εκπαιδευτικού.

Σ:Ναι, τώρα κάτι τέτοια θα μπορούσε κάποιος να συνάγει γιατί δεν έγινε κατά τη γνώμη μου στο βαθμό που το αντιλήφθηκα εγώ, μπορεί να το αντιλήφθηκα λάθος, αυτό θα φανεί και από την άποψη και των υπολοίπων συναδέλφων, εε στο πλαίσιο

της αξιολόγησης των συναδέλφων, όπου μας κάλεσαν στο υπουργείο, μας ενημέρωσαν, μας είπαν κάποια πράγματα. Εγώ συνάγω ότι αυτά τα χαρακτηριστικά που πήγαν να αξιολογήσουν δεν τα εφηύρε, ούτε τα διατύπωσε μόνο από το κεφάλι της η επιτροπή που συγκρότησε το πλαίσιο αυτό. Σίγουρα πήρε παραδείγματα από το τι υπάρχει και σε άλλες χώρες. Αλλά όμως σαφή, ρητή δηλαδή σχέση αυτών των κριτηρίων με τα κριτήρια που προβάλλουν οι συνθήκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή διακηρύξεις άλλων διεθνών οργανισμών στην αντίληψη τη δική μου δεν υπέπεσε.

Ε: Με ποιους τρόπους θεωρείτε ότι μπορείτε ή θα έπρεπε να ενημερωθείτε για τον εκπαιδευτικό λόγο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ο.Ο.Σ.Α. περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών;

Σ: Εγώ θεωρώ ότι υπάρχουν δύο τρόποι. Ένας είναι με τη στενή έννοια, όπως διακινείται ένα έγγραφο που εκδίδει το Υπουργείο Παιδείας και αφορά τα ζητήματα της εκπαίδευσης, κατά τον ίδιο τρόπο οι συνθήκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι διακηρύξεις των διεθνών οργανισμών, τους οποίους λαμβάνει υπόψη το υπουργείο για τη χάραξη εκπαιδευτικής πολιτικής στη χώρα, να στέλνονται στα σχολεία και στους εκπαιδευτικούς και φυσικά και στους Σχολικούς Συμβούλους για να ενημερώνονται. Δηλαδή στο πλαίσιο διακίνησης μιας επίσημης αλληλογραφίας. Αυτό είναι η στενή έννοια κατά τη γνώμη μου. Από κει και πέρα θα έπρεπε να γίνεται μία ζύμωση. Με ημερίδες, με προγράμματα, με σχετικά συνέδρια για τα οποία θα έχει την πρωτοβουλία το υπουργείο με τις εξακτινωμένες υπηρεσίες του. Γιατί δε χρειάζεται να ενημερωθούν οι Σχολικοί σύμβουλοι ή οι συνάδελφοι για τέτοια ζητήματα μετακινούμενοι στην Αθήνα ή στη Θεσσαλονίκη. Θα μπορούσαν να γίνονται συζητήσεις τέτοιες σε επίπεδο περιφέρειας ακόμα και σε επίπεδο νομαρχιακής διεύθυνσης για να μπαίνουμε στην ουσία, να κατανοούμε ακριβώς τι είναι αυτό και να το συζητάμε κιάλας, για να προκύπτει μέσα από αυτό που διαβάζουμε και η τοπική ανασύνθεσή του, έτσι ; (γελάει). Να το προσαρμόσουμε τοπικά για να το καταλάβουμε και καλύτερα και να μπορέσουμε να το αξιοποιήσουμε, αν είναι αξιοποιήσιμο.

Ε: Θα ήθελα απλά να πω ότι η παρατήρηση αυτή είναι ιδιαίτερα εύστοχη, γιατί, στη διεθνή βιβλιογραφία υπάρχει και ο όρος αυτός ο γκλοκαλιζέισον που σημαίνει γκλόμπαν και λόκαλ δηλαδή η μεταφορά του διεθνούς εκπαιδευτικού λόγου και η προσαρμογή του στις τοπικές συνθήκες.

Σ: Θεωρώ αναγκαία τη μεταξύ τους διαλεκτική σχέση και για αυτό το είπα ότι ο δεύτερος τρόπος είναι σημαντικός. Γιατί αυτοί που θα εισηγηθούν, θα ενημερώσουν,

θα παρακολουθήσουν τη συζήτηση, θα έχουν και ένα λόγο μεταφοράς του νοήματος σ' αυτούς που διαμορφώνουν τις συνθήκες και τις διακηρύξεις. Ενώ ο πρώτος τρόπος είναι από πάνω προς τα κάτω, σας το στέλνω σαν υπηρεσιακό έγγραφο, ενημερωθείτε και προσαρμοστείτε. Και η ανατροφοδότηση έρχεται στους δημιουργούς αυτών των συνθηκών με έμμεσο τρόπο. Ενώ με τη συζήτηση, με τη διαβούλευση, με την κοινωνική διεργασία είναι πιο άμεσο.

Ε:Ε, τώρα για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον Ο.Ο.Σ.Α. τα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας του εκπαιδευτικού αφορούν, κοινές θέσεις τους: στη γνώση του διδακτικού αντικειμένου, τις παιδαγωγικές δεξιότητες, τη δια βίου μάθηση, τη συνεργατικότητα, τη διάθεση για έρευνα και καινοτομία, τη συμβολή στην ανάπτυξη του σχολείου, τις ικανότητες διεύθυνσης τάξης και σχολείου, την εντιμότητα και ικανότητα για αυτοκριτική, την ενσυναίσθηση και τη δέσμευση σχετικά με την αναγνώριση της αξιοπρέπειας του άλλου. Συμφωνείτε με τις θέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ο.Ο.Σ.Α για το θέμα αυτό; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ:Νομίζω ότι δεν θα μπορούσα να απορρίψω κανένα από αυτά τα αιτήματα, αυτές τις δηλώσεις. Δηλαδή θεωρώ ότι όλα αυτά, αν και η διατύπωσή τους προφανώς εδώ είναι συμπεριληπτική και διατυπωμένη με λίγες λέξεις, πίσω από κάθε πρόταση υπάρχει πολλή συζήτηση και πολλά άλλα, εξειδίκευση δηλαδή περισσότερη, νομίζω ότι όλα αυτά είναι χαρακτηριστικά του επαγγελματικά επαρκούς δασκάλου. Αν το δούμε και ως μέλος μιας τοπικής κοινωνίας, νομίζω ότι πάει σε αυτό που είπα πριν, ότι ο δάσκαλος δεν είναι... είναι σαν ένας γιατρός, που δεν ξέρω αν με την ίδια επιτυχία μπορεί να ασκήσει την ιατρική τελείως αποπλαισιωμένα. Πόσο περισσότερο ένας κοινωνικός επιστήμονας που θα δουλέψει με σκέψεις, αντιλήψεις, στερεότυπα, ήθη και έθιμα κοινωνίας και ανθρώπων. Οι άνθρωποι δε μεγαλώνουν σε κενό.

Ε: Πολύ ωραία. Γίνονται προσπάθειες για την εύρεση κοινών κριτηρίων αξιολόγησης από διεθνείς οργανισμούς των εκπαιδευτικών σε διεθνές επίπεδο με βάση τα κοινά χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ:Ναι, ξαναδιαβάζετε λίγο την ερώτηση;

Ε:Καταβάλλονται προσπάθειες από διεθνείς οργανισμούς ανάμεσα στους οποίους η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α. για την εύρεση κοινών κριτηρίων αξιολόγησης των εκπαιδευτικών με βάση τα κοινά χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Συμφωνώ, εν μέρει δηλαδή. Γιατί αυτά που είπα, τα χαρακτηριστικά του εκπαιδευτικού που σαν ένας επιστήμονας, ο οποίος γνωρίζει τον άνθρωπο αποπλαισιωμένα, ξέρει την παιδική ηλικία, ξέρει πώς αναπτύσσονται, ξέρει πώς αλλάζουν οι σκέψεις των παιδιών ανάλογα με την ηλικία. Επειδή όμως πιστεύω ότι ο άνθρωπος είναι δυναμικό όν και ιδίως η παιδαγωγική του διάσταση δεν είναι κάτι που μπορεί να γίνει μόνο.. μια μηχανή που ξέρω ότι εξελίσσεται και πάει λέγοντας ή ένα φυσικό φαινόμενο που εξελίσσεται κατ' αυτό τον τρόπο, αν για να πω την αλήθεια ακόμα και τα φυσικά φαινόμενα δεν ξέρουμε ακριβώς πώς εξελίσσονται. Δηλαδή αυτό το γραμμικό μοντέλο πρόβλεψης ότι υπάρχουν αυτά τα χαρακτηριστικά, αυτές οι συνθήκες και θα έχω αυτό το αποτέλεσμα, ακόμα και στις φυσικές επιστήμες αμφισβητείται. Και για αυτό λέω εν μέρει, δηλαδή ο εκπαιδευτικός, ο συνάδελφος, ο δάσκαλος θα πρέπει να ξέρει, να έχει κάποια από αυτά τα χαρακτηριστικά αλλά δεν μπορεί να αξιολογηθεί και να θεωρηθεί επαρκής εξ ορισμού μόνον από αυτό. Θα πρέπει να δούμε πώς είναι συντονισμένος και με τα τοπικά δεδομένα μέσα στα οποία λειτουργεί και πώς αυτά... αν έχει την ικανότητα, την αφηρημένη αν θα το έλεγα έτσι, αν επιτρέπετε η λέξη, ίσως να μην είναι και τόσο δόκιμη, το αφηρημένο να το προσεγγίζει και με το συγκεκριμένο. Να εμπλαισιώνονται αυτά τα χαρακτηριστικά.

Ε: Πολύ ωραία. Θεωρείτε ότι ο εκπαιδευτικός λόγος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ο.Ο.Σ.Α. για τον προσδιορισμό της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών μπορεί να επιδρά στη διαμόρφωση των πολιτικών για την επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών στη χώρα μας;

Σ: Ναι, νομίζω το είπα και πριν αυτό. Φαίνεται από προηγούμενη απάντηση, δε θυμάμαι σε ποια ερώτηση ήτανε. Είπα ότι μπορεί, έτσι; Γιατί ένα κράτος δεν είναι αποκομμένο. Λειτουργεί σε αλληλεπίδραση και μερικές φορές και σε αλληλεξάρτηση και με άλλους κρατικούς οργανισμούς και διεθνείς ενώσεις κρατών, οργανισμούς.

Ε: Η επόμενη ερώτηση αφορά το πρέπει, δηλαδή θεωρείτε ότι ο εκπαιδευτικός λόγος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ο.Ο.Σ.Α. για τον προσδιορισμό της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών πρέπει να επιδρά στη διαμόρφωση των πολιτικών για την επαγγελματική επάρκεια των εκπαιδευτικών στη χώρα μας;

Σ: Είναι το πρέπει και το άλλο που είπαμε πριν, δε θυμάμαι ποια λέξη, η οποία είπα δε μου άρεσε και τόσο.

Ε: Ικανοποιητική, αναγκαία;

Σ: Το αναγκαία και άλλη μια λέξη, δε θυμάμαι τώρα ποια ήτανε. Θεωρώ ότι πρέπει να υπάρχει σχέση, πρέπει να υπάρχει αλληλεπίδραση. Έτσι; Δηλαδή δεν μπορεί

κανένας να είναι απόλυτα περιχαρακωμένος σε ένα εθνικό πλαίσιο. Θα υπάρχει σχέση και δούναι και λαβείν με τους άλλους που είναι γύρω μας.

Ε:Ωραία. Τώρα πάμε σε κάτι άλλο. Ποια είναι κατά τη γνώμη σας τα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας τα οποία πρέπει να αποτελούν στόχο της εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών στα Παιδαγωγικά Τμήματα;

Σ:Ναι, εδώ θα εκφράσω την προσωπική δηλαδή άποψη για την επαγγελματική επάρκεια έτσι όπως, προσωπική στο βαθμό που είναι προσωπική, γιατί και αυτή διαμορφωμένη είναι από μια σειρά άλλα πράγματα. Εγώ θεωρώ ότι αυτά τα χαρακτηριστικά, που είπε πριν η Ευρωπαϊκή Ένωση και δε θυμάμαι ποιος άλλος οργανισμός...

Ε:Και ο Ο.Ο.Σ.Α.

Σ:...είναι μέσα. Δηλαδή είναι χαρακτηριστικά της επαγγελματικής επάρκειας που πρέπει να υπάρχει. Εγώ θα ήθελα να τονίσω και κάτι άλλο όμως παραπάνω, πέρα από αυτά. Ότι ο δάσκαλος σίγουρα πρέπει να έχει επιστημονική κατάρτιση, να ξέρει σαν επιστήμονας το γνωστικό αντικείμενο που θα διδάξει, αλλά κυρίως να ξέρει το παιδί και την κοινωνία στην οποία θα απευθυνθεί. Δηλαδή να είναι και κοινωνικός επιστήμονας. Να μην έχει μόνο γνώσεις Ψυχολογίας, Παιδαγωγικής. Ο εκπαιδευτικός πρέπει να είναι ένα σύνθετο επιστημονικό κατασκεύασμα, θα έλεγα αυτό που λέμε τώρα διεπιστημονικό αντικείμενο πρέπει να είναι ο εκπαιδευτικός κατά τη γνώμη μου και να ξέρει το παιδί για να μην το αναλύω πολύ και τρώω χρόνο, να το πω συνθηματολογικά: το παιδί, το αντικείμενο, το πλαίσιο μέσα στο οποίο λειτουργεί το σχολείο ως σύστημα, το κοινωνικό πλαίσιο μέσα στο οποίο λειτουργούν όλα αυτά και να έχει και ορισμένα χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς του. Τα οποία δεν είναι αναγκαίο να τα έχει εξ ορισμού και να πούμε αυτός κάνει ή δεν κάνει. Μπορούν κάποια από αυτά να χτιστούνε μέσω της εκπαίδευσης του εκπαιδευτικού, μέσω της κοινωνικοποίησής του. Γιατί δε μιλάμε μόνο για χαρακτηριστικά που είναι ψυχολογικού τύπου. Παράδειγμα πρέπει να είναι ανοιχτός σε στάσεις σε αντιλήψεις, να μετασχηματίζεται εύκολα, να ενσωματώνει το καινούριο στην πρακτική του, να έχει ευαίσθητες κεραιές και να συλλαμβάνει μηνύματα των καιρών, της κοινωνίας, των παιδιών, πολλών τέτοιων πραγμάτων.

Ε:Να στέκεται ίσως κριτικά απέναντι σε όλα όσα τον αφορούν

Σ: Να μετασχηματίζεται ο ίδιος, να στοχάζεται. Είναι σημαντικά πράγματα. Έτσι; το δάσκαλο δεν τον θέλω επιστήμονα με τη στενή έννοια, ότι δηλαδή ξέρει καλά τα στάδια ανάπτυξης του παιδιού, ξέρει πώς σκέφτεται το παιδί σαν αφηρημένη έννοια.

Για να μπορεί όμως να αντιληφθεί, να προσαρμόσει αυτή την επιστήμη που είναι απαραίτητη, γιατί αν δε το ξέρει αυτό δε θα κάνει το δεύτερο και θα προσεγγίζει τα πράγματα διαισθητικά. Θα καταλαβαίνει τα χαρακτηριστικά των συγκεκριμένων γονιών, των συγκεκριμένων παιδιών, της συγκεκριμένης γειτονιάς που λειτουργεί διαισθητικά. Αν όμως έχει ένα στέρεο επιστημονικό υπόβαθρο, τότε αυτά θα μπορεί να τα συλλάβει γρηγορότερα, να τα ερμηνεύσει και να τα χειριστεί καλύτερα. Και για αυτό λέω ότι πρέπει να έχει και κάποια χαρακτηριστικά πέρα από αυτά και στην προσωπικότητα. Και για να φτάσω λιγάκι στην προσωπικότητα είπα ότι τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας πρέπει να χτιστούν κατά τη διάρκεια της αρχικής επαγγελματικής του εκπαίδευσης αλλά έχω την εντύπωση ότι είναι και μερικά που δεν μπορούν να χτιστούν και για αυτό θεωρώ ότι πριν μπούμε στα Παιδαγωγικά Τμήματα θα πρέπει να περνάμε από ένα τεστ επαγγελματικού προσανατολισμού για να δούμε διεπόμεστε ως άτομα, ως προσωπικότητες από τα βασικά χαρακτηριστικά που θα μας επιτρέψουν να ασκήσουμε καλά, αποτελεσματικά αλλά και ευχάριστα για εμάς αυτό το επάγγελμα.

Ε:Θα θέλατε να αναφέρετε ένα δύο από αυτά τα χαρακτηριστικά;

Σ:Να αναφέρω. Ένας άνθρωπος που δεν του αρέσει να εξηγεί στους άλλους. Υπάρχουν άνθρωποι που δεν τους αρέσει να μιλάνε πολύ, υπάρχουν άνθρωποι που δεν τους αρέσει να σκέφτονται, να θέλουν να μπουν στη θέση του αλλουνού να έχουν την ενσυναίσθηση, έτσι; Η οποία μπορεί να καλλιεργηθεί σε ένα βαθμό, αλλά υπάρχει ο άλλος που λέει τι με ενδιαφέρει εκείνος. Ένας άνθρωπος που δεν του αρέσουν τα παιδιά, δεν θέλει να ασχολείται με παιδιά. Αυτός ότι σπουδές και να του κάνεις, δεν θα μπορεί κατά τη γνώμη μου να είναι ούτε ένας καλός δάσκαλος που θα είναι ευχάριστος στα παιδιά, αλλά δεν θα είναι και ο ίδιος ευχαριστημένος. Είναι δηλαδή... να φέρω ένα παράδειγμα από την ιατρική. Θα μπορούσε να γίνει ένας καλός γιατρός που δεν έχει καθόλου αλτρουιστικά αισθήματα; Όσες σπουδές και αν κάνουμε δεν θα είναι.

Ε:Είναι σαφές. Είναι σαφές. Πολύ ωραία. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α. θεωρούν ότι στη διαδικασία εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών πρέπει να προκρίνονται χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας όπως: σύνδεση θεωρίας με έρευνα και πράξη, πολυθεματική εκπαίδευση, δηλαδή ευρεία γνώση διδακτικού αντικειμένου και παιδαγωγικής υποστήριξης και καθοδήγησης των μαθητών, επίγνωση κοινωνικών και πολιτισμικών παραμέτρων της εκπαίδευσης, καινοτόμες προσεγγίσεις, ιδιαίτερη έμφαση στην πειραματική προσέγγιση σε μικρές ομάδες και διάχυση καλών

πρακτικών όπως και αξιοποίηση τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνιών. Συμφωνείτε με αυτά και αν ναι γιατί;

Σ: Συμφωνώ. Δεν μπορώ να απορρίψω κανένα από αυτά. Γιατί όλα αυτά περιγράφουν αυτό που είπαμε πριν, ότι είναι διεπιστημονικό αντικείμενο ο δάσκαλος και είναι χαρακτηριστικά που θα πρέπει να τα έχει. Και αν αυτά τα έχει σπουδάσει, τα ξέρει ως επιστημονικά εργαλεία και τα συνδυάζει με αυτό που είπα πριν, την ικανότητά του να τα πλαισιώνει σε συγκεκριμένα περιβάλλοντα και σε συγκεκριμένους ανθρώπους με τους οποίους θα αλληλεπιδράσει, είναι χρήσιμα, είναι καλά.

Ε: Ωραία.

Σ: Δηλαδή του δίνουν εργαλεία του δασκάλου, του δίνουν όλο το πλαίσιο στο οποίο, εφόσον έχει την πρόθεση, μπορεί να τα ενεργοποιήσει και να δημιουργήσει επιτυχημένο περιβάλλον γύρω του.

Ε: Πολύ ωραία. Θεωρείτε ότι ο εκπαιδευτικός λόγος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ο.Ο.Σ.Α. επιδρά στη διαμόρφωση του πλαισίου εκπαίδευσης, παραδείγματος χάρη προγράμματα σπουδών, διδακτικές μέθοδοι, διαπανεπιστημιακές συνεργασίες, συνεργασίες με φορείς κ.α., των εκπαιδευτικών και κατά συνέπεια και στη διαμόρφωση των χαρακτηριστικών επαγγελματικής επάρκειάς τους; Με ποιους τρόπους;

Σ: Σε αυτή την ερώτηση από ότι καταλαβαίνω εξειδικεύουμε περισσότερο, ενώ πριν ήταν οι ερωτήσεις αν αυτοί οι οργανισμοί επηρεάζουν την εκπαιδευτική πολιτική ή την έννοια περί επάρκειας, τώρα πάμε αν ασκούνε συγκεκριμένη επίδραση στη διαμόρφωση προγραμμάτων σπουδών και τα λοιπά. Έχω την εντύπωση ότι όσο περνάνε τα χρόνια για να πω την αλήθεια ότι η επιρροή γίνεται πιο έντονη κατά τη γνώμη μου γιατί αυτό που είπατε και πριν οι συνθήκες της Μπολόνια και άλλα πράγματα..Κοιτάζτε για να αποκτήσουν τα πτυχία των παιδαγωγικών τμημάτων διεθνή αναγνωρισιμότητα, να γίνουν δεκτοί οι απόφοιτοί τους για μεταπτυχιακά σε άλλα πανεπιστήμια ή και ακόμα για να γίνονται δεκτοί και σε αγορές εργασίας σε άλλες χώρες. Πάμε για ενοποιημένο χώρο εργασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, προγράμματα Εράσμους και όλα αυτά. Υπάρχει δηλαδή επίδραση. Υπάρχει επίδραση και σκοπιμότητα.

Ε: Θεωρείτε ότι ο εκπαιδευτικός λόγος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ο.Ο.Σ.Α πρέπει να επιδρά στη διαμόρφωση του πλαισίου εκπαίδευσης και τα λοιπά των εκπαιδευτικών και κατά συνέπεια και στη διαμόρφωση των χαρακτηριστικών επαγγελματικής επάρκειάς τους; Με ποιους τρόπους;

Σ: Νομίζω πάλι ότι την έχω απαντήσει την ερώτηση γιατί είπα ότι πρέπει γιατί δεν είναι κλειστά συστήματα τα κράτη, έτσι; Και νομίζω ότι περιέγραψα και τον τρόπο. Ότι ο τρόπος αυτός δεν πρέπει να είναι τρόπος επιβολής δηλαδή αλλά τρόπος προτάσεων αλληλεπίδρασης και σύνθεσης. Δεν μπορεί να παραλειφθεί το τοπικό στοιχείο, επειδή έτσι αποφασίσαμε στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Υπάρχει ένα φάσμα. Υπάρχει η Σκωτία, υπάρχει και η Ελλάδα, υπάρχει η σκωτσέζικη φούστα και η ελληνική φουστανέλα έτσι για να το πω (γελάει) πολύ απλά. Υπάρχει η Ουκρανία πάνω με την Ισπανία με το Γιβραλτάρ. Πρέπει να γίνει όλο αυτό. Να χωνευτεί δηλαδή αυτή η πολιτική και όχι να έρθει, αυτή είναι και τελείωσε.

Ε: Ποια είναι κατά τη γνώμη σας τα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας τα οποία πρέπει να αποτελούν στόχο της διαδικασίας ένταξης των εκπαιδευτικών στην εργασία, στο σχολείο;

Σ: Για ξαναδιαβάστε τη λίγο.

Ε: Ποια είναι κατά τη γνώμη σας τα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας τα οποία πρέπει να αποτελούν στόχο της διαδικασίας ένταξης των εκπαιδευτικών στην εργασία, στο σχολείο;

Σ: Για μένα, αν καταλαβαίνω καλά τώρα είναι ότι πάμε να το ξεχωρίσουμε σε στάδια. Στη φάση της ένταξης, κατά τη γνώμη μου, πρέπει να υποβοηθηθεί να αναπτύξει εκείνα τα χαρακτηριστικά που θα του επιτρέψουν τη θεωρητική κατάρτιση που πήρε, τη θεωρητική, επιστημονική γνώση που πήρε στη φάση των σπουδών του, της αρχικής επαγγελματικής εκπαίδευσης να μπορεί να την εφαρμόσει τώρα στην πράξη. Δηλαδή αν το πω έτσι με το σχήμα, που δε συμφωνώ και για αυτό δεν το λέω αμέσως, το γυρίζω συνέχεια γύρω γύρω είναι η σύνδεση θεωρίας και πράξης που θα πρέπει να βοηθηθεί τώρα.

Ε: Με τι δε συμφωνείτε;

Σ: Δε συμφωνώ με αυτό θεωρία και πράξη με την έννοια ότι στην κοινή αντίληψη των ανθρώπων, όπως αντιλαμβάνομαι, όταν τους λες θεωρία, θεωρεί ότι είναι κάποια πράγματα που τα είπε κάποιος από ενόραση. Εγώ θεωρώ την αρχική εκπαίδευση προϊόν επιστημονικής διεργασίας δηλαδή που εκεί ήταν σε επίπεδο εκπαίδευσης, τώρα θα πρέπει να το κάνει εργαλείο δουλειάς αυτό. Θα πρέπει εκεί δηλαδή να βοηθηθεί και αυτό δε σημαίνει απλά ότι θα πρέπει να πάρω τι είπε η τάδε θεωρία για τη μάθηση και πώς θα τη μετατρέψω σε πράξη αποπλαισιωμένα τελείως, αλλά πώς θα πρέπει αυτά να τα προσαρμόζει κιάλας στα συγκεκριμένα δεδομένα στα οποία εργάζεται. Δηλαδή να καταλαβαίνει από τους μαθητές του, ξέρει ποια είναι τα

χαρακτηριστικά του παιδιού, να μπορεί να διαγνώσει όχι τα κενά στη γλώσσα και στα μαθηματικά αλλά και το στυλ μάθησης των μαθητών του, τους τρόπους μάθησης των μαθητών του, τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας των μαθητών, τους τρόπους με τους οποίους έρχονται σε σχέσεις με τους συμμαθητές τους και καλλιεργούν θετικές σχέσεις η δημιουργούν διενέξεις μεταξύ τους. Δηλαδή αυτά που ξέρει θεωρητικά για το παιδί να μπορεί να τα κάνει δουλειά, να τα μετατρέψει σε συγκεκριμένο έργο. Εκείνο νομίζω χρειάζεται στην αρχική φάση που μπαίνει στο επάγγελμα. Να ενισχυθεί η επάρκεια του εκπαιδευτικού με τέτοιες ικανότητες.

Ε: Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α θεωρούν ότι στη διαδικασία ένταξης των εκπαιδευτικών στο σχολείο πρέπει να δίνεται βαρύτητα ανάμεσα σε άλλα στην υποστήριξη από μέντορα. Συμφωνείτε με αυτό; Και αν ναι για ποιο λόγο;

Σ: Εγώ θεωρώ ότι είναι τεχνικό το ζήτημα εδώ. Και θα έλεγα ότι εάν χρειάζεται μέντορας ή όχι είναι ένα ολόκληρο σύστημα. Εξαρτάται και από το πόσο οι σπουδές στο παιδαγωγικό τμήμα που τελείωσε, δε συνδέονται και με κάποια πρακτική κατάρτιση. Γιατί αν έχουμε ένα εκπαιδευτικό σύστημα παρόμοιο με των μηχανικών για παράδειγμα ή των δικηγόρων, για να αναφέρω άλλα επιστημονικά επαγγέλματα, όπου τελειώνει το Πολυτεχνείο, αλλά για να πάρει άδεια ασκήσεως επαγγέλματος ή ακόμα και το πτυχίο του πρέπει να κάνει πρακτική ένα χρόνο ή έξι μήνες, πόσο είναι. Και αυτό γίνεται και σε έναν γεωπόνο, γίνεται και σε ένα δικηγόρο. Σε ένα δικηγόρο πρέπει να πάρει το πτυχίο του και μετά επί δύο χρόνια είναι ασκούμενος δίπλα σε κάποιον άλλο δικηγόρο. Εάν πάμε σε τέτοια μοντέλα στην εκπαίδευση, που εμένα μου αρέσουν λιγάκι, τα θεωρώ όμως λίγο προκλητικά για το δεδομένο σύστημα που λειτουργούμε. Και θα πω τώρα ίσως ξεφεύγω από τη συνέντευξη, από το σκοπό της έρευνας, γιατί μου αρέσουν. Γιατί δίνουν στον εκπαιδευτικό τη δυνατότητα πλέον να λειτουργήσει και σαν επαγγελματίας που του δίνουν ένα κομμάτι παιδαγωγικής ελευθερίας να ξεφύγει από το πλαίσιο που θέτει το κράτος. Γιατί το κράτος θέτει ένα πλαίσιο λειτουργίας στο δικηγόρο, στον πολιτικό μηχανικό σε όλα αυτά, αλλά ο καθένας από αυτούς μπορεί να ακολουθήσει διαφορετικές τακτικές για να κερδίσει μία δίκη, ή τέλος πάντων να υποστηρίξει μια δίκη ή να χτίσει ένα οικοδόμημα ή να καλλιεργήσει ένα χωράφι ο γεωπόνος, έτσι; Δηλαδή εκεί έχει ελευθερία επιστημονική και τον κάνει επιστήμονα και εκεί είναι η γοητεία του. Ότι παίρνει παράδειγμα ένα οικόπεδο ο μηχανικός και δεν έρχεται να φυτέψει ένα προκατασκευασμένο κτίριο εκεί μέσα, προσχεδιασμένο αλλά λαμβάνει υπόψη του και τους τρόπους με τους οποίους σχεδιάστηκαν τα υπόλοιπα κτίρια και τα χαρακτηριστικά της περιοχής.

Ε:Είναι κατανοητή η αναγωγή που... Θεωρείτε ότι ο εκπαιδευτικός λόγος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ο.Ο.Σ.Α επιδρά στη διαμόρφωση του πλαισίου ένταξης των εκπαιδευτικών στην εργασία; Και αν ναι ποιους τρόπους;

Σ:Τώρα δεν ξέρω τι γίνεται σε άλλες χώρες, αλλά στη δική μας ίσως να επιδρά λιγάκι με τα προγράμματα αυτά της εισαγωγικής επιμόρφωσης που γίνονται στα ΠΕΚ. Με κάποια τέτοια. Αλλά δεν ξέρω όπως είπα και πριν ποια είναι αυτή η πολιτική. Τη συνάγω από τα υπόλοιπα. Αν υπάρχει κάποια συγκεκριμένη πρόταση. Δηλαδή αν υπάρχει από αυτούς η πρόταση του μέντορα θεωρώ ότι υπό προϋποθέσεις ο μέντορας είναι κάτι καλό. Ίσως έπρεπε να το υιοθετήσουμε. Αλλά εξαρτάται. Το υιοθετώ κάτι δεν είναι ότι είναι εξ ορισμού έτσι. Εξαρτάται και πώς θα γίνει πράξη.

Ε:Με όρους. Με όρους. Άρα λοιπόν και στην επόμενη ερώτηση «Θεωρείτε ότι ο εκπαιδευτικός λόγος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ο.Ο.Σ.Α πρέπει να επιδρά στη διαμόρφωση του πλαισίου ένταξης των εκπαιδευτικών στην εργασία;» έχετε απαντήσει, έτσι;

Σ:Η δεύτερη ερώτηση μου δίνει τη δυνατότητα να σκεφτώ. Δηλαδή αν ο στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ότι θα επιδράσουμε σε όλους τους εκπαιδευτικούς με τον ίδιο τρόπο για να βγάλουμε τον ίδιο εκπαιδευτικό που μετά από πέντε χρόνια δουλειάς στη Ελλάδα θα μπορώ να τον πάρω και στη Γερμανία, εκεί θα χρειαστεί πάλι ένα νέο μέντορα με την αντίληψη τη δική μου. Δε θα είναι ποτέ έτοιμος από ένα πλαίσιο εργασίας σε ένα άλλο, γιατί είναι αυτή η ιδιαιτερότητά του σαν επαγγελματία.

Ε: Πολύ ωραία. Πάμε τώρα σε κάτι άλλο. Ποια είναι κατά τη γνώμη σας τα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας, τα οποία πρέπει να αποτελούν στόχο της διαδικασίας επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών;

Σ:Ναι, είναι πολλά. Και δεν ξέρω τώρα αν μπορώ να τα πω όλα. Ίσως θέλει μακροσκελή συζήτηση γιατί είμαστε και σε μια ηλικία όπου τα πράγματα δεν έρχονται από μνήμης ένα, δύο, τρία πρέπει να ενεργοποιηθούν και συνειρμικοί μηχανισμοί (γελάει). Λοιπόν, εγώ θα έλεγα στη φάση της επαγγελματικής του ανάπτυξης θα πρέπει να ενισχύεται συστηματικά η επαγγελματική του επάρκεια για να φτάσουμε σ' αυτό που έλεγε ένας καθηγητής, ο Μαρσαγγούρας, από εκεί τον διάβασα εγώ τον όρο, να γίνεται συνεχώς στοχαστοκριτικός και έτσι θα μετατρέπει την αντιμετώπιση καθημερινών γεγονότων σε εμπειρία, που θα του επιτρέπει να μετασχηματίζεται. Δηλαδή αν θα έλεγα ποιο χαρακτηριστικό της επάρκειάς του εκπαιδευτικού, επαρκής εκπαιδευτικός είναι αυτός που θα μπορεί να

μετασηματίζεται συνειδητά μέσω δηλαδή αναστοχασμού και αυτοστοχασμού. Να καλλιεργηθούν τέτοια πράγματα στον εκπαιδευτικό και να του προσφερθεί όμως και το πλαίσιο να τα υλοποιήσει αυτά. Δηλαδή να μπορεί να αναζητήσει πηγές, να κάνει μεταπτυχιακά, να υπάρχει μετεκπαίδευση, να υπάρχει και ένα υποστηρικτικό πλαίσιο όπου η πρόθεση θα μπορεί να μετατραπεί σε έργο, σε πράξη.

Ε: Η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α θεωρούν ότι στη διαδικασία επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών, πρέπει να δίνεται βαρύτητα στην ανάπτυξη χαρακτηριστικών επαγγελματικής επάρκειας όπως η δια βίου μάθηση, οι διδακτικές στρατηγικές και οι τεχνικές διαχείρισης της τάξης, η ανάπτυξη αποτελεσματικών εκπαιδευτικών πρακτικών. Ακόμη πρέπει να υπάρχει διαρκής και βασισμένη στο σχολείο υποστήριξη προς του εκπαιδευτικούς, σύνδεση με την αρχική εκπαίδευση, στόχευση σε εξειδικευμένα αντικείμενα και όχι σε γενική μεθοδολογία της διδασκαλίας, δυναμική επικοινωνία ανάμεσα σε επιμορφούμενους και επιμορφωτές. Συμφωνείτε με αυτό; Και αν ναι για ποιο λόγο;

Σ: Συμφωνώ με όλα αυτά και βασικά τα περιέγραψα. Απλώς νομίζω ότι κινήθηκα με μακροέννοια. Πήγα δηλαδή στην ικανότητα του εκπαιδευτικού να μετασηματίζεται μέσα από διαδικασίες στοχασμού και αυτοστοχασμού. Νομίζω ότι είναι ο πυρήνας αυτών που είπαμε πριν. Να αλλάζει ο εκπαιδευτικός. Να αλλάζει πρακτικές, να αλλάζει μεθόδους διδασκαλίας. Και γι αυτό είπα όμως ότι πρέπει να υπάρχει και ένα πλαίσιο υποστήριξης. Γιατί δεν αρκεί να διαπιστώσεις τι είναι δυσλειτουργικό στη δουλειά σου. Θα πρέπει να υπάρχει και το πλαίσιο που θα σου επιτρέψει να βρεις αυτό που θα αντικαταστήσει το δυσλειτουργικό με μια άλλη λειτουργική πρακτική. Και είναι στο επίπεδο των μεθόδων διδασκαλίας, στο επίπεδο της διαχείρισης προβλημάτων τάξης, όλα αυτά που είπατε πριν. Εγώ όμως από αυτά που μεταφέρατε είναι κάτι που δε το κατάλαβα καλά και ίσως θέλω να μου το ξαναπείτε. Αυτό που να είναι σε σχέση με την αρχική επαγγελματική εκπαίδευση. Υπάρχει κάποια πρόταση που αναφέρεται εκεί.

Ε: Ναι, προφανώς εδώ εννοεί ότι η διαδικασία επαγγελματικής ανάπτυξης δεν αποτελεί κάτι απολύτως αυτόνομο και ξεχωριστό....

Σ: Ωραία.

Ε: ...αλλά μία συνέχεια από την αρχική εκπαίδευση, την ένταξη.

Σ: Ωραία. Συμφωνώ με αυτό. Και μάλιστα θα έλεγα ότι θα πρέπει να υπάρχει και μία ανατροφοδότηση, αλληλεπίδραση. Δηλαδή θα βλέπουμε τα παιδαγωγικά τμήματα στην αρχική εκπαίδευση, τι χρειάζονται οι συνάδελφοι, τι στην πορεία χρειάστηκαν,

για να το ενσωματώσουμε ήδη σε μια επόμενη αναθεώρηση των προγραμμάτων σπουδών των παιδαγωγικών τμημάτων. Ένα αλληλεπιδρόν και ένα αλληλεξαρτώμενο σύστημα είναι. Αν τα συστήματα αυτά τα δούμε ξεκομμένα το ένα από το άλλο τότε

Ε: Τώρα δεν ξέρω η επόμενη ερώτηση αν έχει απαντηθεί ήδη. Θεωρείτε ότι ο εκπαιδευτικός λόγος της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α. επιδρά στη διαμόρφωση του πλαισίου επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών; Με ποιους τρόπους;

Σ: Νομίζω την έχω απαντήσει. Ότι επιδρά αλλά το θέμα σε ποιο βαθμό αυτό είναι, είναι ένα ζήτημα. Και νομίζω ότι αναφερόμενοι στη χώρα μας....

Ε: Βλέπουμε τέτοια πράγματα όπως αυτά που αναφέρθηκαν για τις σκέψεις του Ο.Ο.Σ.Α. να συμβαίνουν στη χώρα μας;

Σ: Βλέπουμε, αλλά όχι όμως, τα βλέπω αλλά λίγο παγωμένα όπως είπα η αρχική επαγγελματική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών που γίνεται στα ΠΕΚ και κάποια άλλα προγράμματα επιμόρφωσης που γίνονται με χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Παράδειγμα ένα από τα τελευταία προγράμματα που έφτιαξαν είναι η διαχείριση σχολικής τάξης που τώρα διαπιστώνω ότι είναι και πρόθεση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Άρα το ότι υπήρξε, χρηματοδοτήθηκε ένα πρόγραμμα με αντίστοιχο τίτλο στην Ελλάδα, προφανώς δεν ήταν τυχαίο.

Ε: Ε και η τελευταία ερώτηση. Θεωρείτε ότι ο εκπαιδευτικός λόγος της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α πρέπει να επιδρά στη διαμόρφωση του πλαισίου επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών; Με ποιους τρόπους;

Σ: Νομίζω ότι πρέπει να συλλειτουργήσουμε. Νομίζω ότι ένα εύκολο πράγμα να αλληλεπιδράσουμε είναι αυτό, να καθορίσουμε την επιστημοσύνη του δασκάλου σαν καθαρό επιστήμονα. Από εκεί και πέρα όμως θα πρέπει να δεχθούμε το τοπικό, ότι δηλαδή μπορούμε να τον προσαρμόσουμε, ότι είναι μέλος ενός ξεχωριστού πολιτισμού μέσα σε μία σύνθεση πολιτισμών γιατί η Ευρωπαϊκή Ένωση αφορά και μια σύνθεση πολιτισμών, έτσι; Και δε σημαίνει το ότι αποδεχόμαστε αυτή την Ένωση, ότι καταρρίπτουμε τον ελληνικό πολιτισμό. Ούτε την ελληνική φουστανέλα θα καταργήσουμε ούτε τη σκωτσέζικη φούστα (γελάει). Απλώς θα μπορούνε και τα δυο να γίνουν αποδεκτά, να λειτουργήσουν και αν υπάρχουνε και συνθέσεις να πάμε και σε παραπάνω. Γιατί κάνουμε πιστεύω ένα λάθος εμείς οι άνθρωποι. Βλέπουμε την ιστορία στατικά. Ότι τα πράγματα είναι όπως τα βλέπουμε τώρα. Τα πράγματα εξελίσσονται.

Ε: Πολύ ωραία. Θα θέλατε γενικότερα να προσθέσετε κάτι τώρα στο κλείσιμο της συνέντευξης πέρα από αυτά που ήδη συζητήσαμε;

Σ: Νομίζω δεν έχω να προσθέσω κάτι άλλο. Θα ήθελα να πω λιγάκι επειδή η συζήτηση ήταν επικεντρωμένη στο δάσκαλο και έχω την εντύπωση ότι και οι δυο, τουλάχιστον εγώ, δεν ξέρω αν μπορώ να ερμηνεύσω εσάς, ήτανε στον έλληνα δάσκαλο κυρίως. Αυτό είχα στο μυαλό μου. Και έχω την εντύπωση ότι τον δάσκαλο τον θεωρούμε του εξατάξιου δημοτικού σχολείου. Ίσως ήταν διαφορετικά νοηματοδοτημένες οι έννοιες αν πηγαίναμε σε άλλες μορφές οργάνωσης του εκπαιδευτικού συστήματος. Δηλαδή ίσως ήταν διαφορετικό αν είχαμε ενιαίο νηπιαγωγείο, τα νήπια μαζί με τα πρωτάκια και τα δευτεράκια. Λέω έτσι για να δείξω με αυτό το πράγμα πως και οι έννοιες, το πλαίσιο στο οποίο αναφερόμαστε νοηματοδοτεί και τις έννοιες, έτσι;

Ε: Ευχαριστώ πάρα πολύ για τη συμβολή σας.

Σ: Καλή επιτυχία. Και εγώ πρέπει να σας ευχαριστήσω γιατί ήταν ευκαιρία να σκεφτώ και εγώ μερικά πράγματα.

Συμμετέχων 14

Ε: Σας ευχαριστώ για τη συμμετοχή σας στη διαδικασία των συνεντεύξεων, στο πλαίσιο εκπόνησης της διπλωματικής, εεε διπλωματικής εργασίας με θέμα διεθνής λόγος περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών, απόψεις Σχολικών Συμβούλων Δημοτικής Εκπαίδευσης. Να ξεκινήσουμε από κάποια δημογραφικά στοιχεία. Πόσα χρόνια υπηρετείτε στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ: Τριάντα χρόνια υπηρεσίας.

Ε: Πόσα χρόνια υπηρετείτε ως Σχολική Σύμβουλος;

Σ: Τρία, τριάμισι μάλλον. Είναι η πρώτη μου θητεία.

Ε: Πολύ ωραία. Έχετε αναλάβει άλλη θέση ευθύνης, εκτός αυτής της Σχολικού Συμβούλου στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ: Αν εννοείτε Διευθύντρια σχολείου ή Προϊσταμένη, Προϊσταμένη Νηπιαγωγείου.

Ε: Για πόσα χρόνια;

Σ: Ήταν για λιγότερο από μία σχολική χρονιά.

Ε: Άλλη θέση ευθύνης, ως υπεύθυνη τομέα ή κάτι άλλο;

Σ: Όχι, όχι.

Ε: Πολύ ωραία. Περνάμε τώρα στο δεύτερο μέρος της συνέντευξης που αφορά στον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών. Τον βαθμό και τρόπο ενημέρωσης. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η ενημέρωσή σας για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών είναι αναγκαία για σας;

Σ: Εεε, εάν είναι αναγκαία η ενημέρωσή μου. Από τη στιγμή που είμαι Σχολική Σύμβουλος βεβαίως είναι αναγκαία. Γιατί θα πρέπει να έχω μια ευρεία πληροφόρηση όχι μόνο για το τι συμβαίνει στην Ελλάδα αλλά και το τι συμβαίνει γενικότερα στον κόσμο, στον χώρο της εκπαίδευσης. Τώρα όσον αφορά ενημέρωση για την επάρκεια των εκπαιδευτικών όπως λέγεται, όπως είπατε, επαγγελματική επάρκεια, αυτό πρέπει να πούμε επειδή ο όρος συνδέεται με την αξιολόγηση, όταν δηλώνεις ότι κάποιος έχει επάρκεια αμέσως τον αξιολογείς. Σ' αυτή την περίπτωση η σχέση μας με τέτοιες είδους έννοιες μας προέκυψε το τελευταίο διάστημα με το νόμο 152 του 2013. Οπότε δεν μας είχε απασχολήσει νωρίτερα, αν και μέσα μας ενδόμυχα κάθε φορά που μπαίναμε στην τάξη, κάθε φορά που κάναμε μια επιμόρφωση, κάθε φορά που βλέπαμε τις αποκρίσεις, τις αντιδράσεις των εκπαιδευτικών, αναπόφευκτα προβαίναμε σε αξιολόγηση, εκτίμηση, αποτίμηση, όπως θέλετε πάρτε το, του επιπέδου στο οποίο βρίσκονται οι εκπαιδευτικοί μας.

Ε: Πολύ ωραία. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η ενημέρωσή σας για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών είναι ικανοποιητική; Δηλαδή κατά πόσο εσείς είσαστε καλυμμένη, έχετε μια έτσι ικανοποιητική ενημέρωση όσον αφορά στον διεθνή εκπαιδευτικό λόγο;

Σ: Μόνο από προσωπικές μου προσπάθειες καθώς διαβάζω ότι πέφτει στα χέρια μου, ότι μου κινεί την προσοχή τη στιγμή που το χρειάζομαι, δηλαδή όταν προέκυψε το θέμα της αξιολόγησης αναγκάστηκα... αναγκάστηκα, βάλτε το εντός εκτός εισαγωγικών, να μελετήσω την ευρωπαϊκή πολιτική για να δω ποιες είναι οι σχέσεις και οι συνάφειες με την ευρωπαϊκή πολιτική για να δω τι ακριβώς ζητούνε από εμάς, τι θα αλλάξει στο ελληνικό σχολείο, στο ελληνικό σύστημα. Γι αυτό και μελέτησα τότε σχετικά άρθρα του Ο.Ο.Σ.Α., μελέτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εκπαίδευση των εκπαιδευτικών, για τις δεξιότητες που ζητείται πλέον να έχουν οι εκπαιδευτικοί, όλες τις συνθήκες τέλος πάντων από τη Συνθήκη της Μπολόνια και εδώ και είδα τα σημεία κλειδιά στα οποία φαίνεται πώς επανέρχονται συνεχώς οι συνθήκες άρα θεωρούνται σημαντικές δεξιότητες των εκπαιδευτικών, άρα είναι κάτι, ένα μέτρο σύγκρισης για αυτούς που έχουν αυτές τις δεξιότητες και για τους άλλους που τις στερούνται.

Ε: Πολύ ωραία. Με ποιους τρόπους θεωρείτε ότι μπορείτε να ενημερωθείτε για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών; Ποιους τρόπους προκρίνετε εσείς; Ποιους τρόπους θα θεωρούσατε αποτελεσματικούς;

Σ: Δεν έχω σκεφτεί πώς θα μπορούσα αλλιώς να ενημερωθώ πλην της προσωπικής προσπάθειας η οποία γίνεται μέσω διαδικτύου. Εε είναι ένας πρόσφορος τρόπος αυτός. Από την άλλη η επιμόρφωση για το Ε.Κ.Δ.Δ.Α. στην οποία συμμετείχαμε την προηγούμενη χρονιά μας άφησε κάποια ελάχιστα, ελάχιστα επαναλαμβάνω, ψήγματα τέτοιας ενημέρωσης και μάλιστα αναποτελεσματικά για να καταλάβουμε ακριβώς το θέμα της επάρκειας των εκπαιδευτικών. Άλλο απλώς να παρουσιάζουμε την εκπαιδευτική πολιτική για το ένα και για το άλλο και άλλο να μιλάμε για την επάρκεια των εκπαιδευτικών.

Ε: Μάλιστα. Πιστεύετε ότι ο καθορισμός και η αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών είναι ζητήματα που αφορούν αποκλειστικά μια χώρα ή αποτελούν και θέματα στα οποία εμπλέκονται και διεθνείς οργανισμοί; Αν ναι, με ποιους τρόπους εμπλέκονται;

Σ: Ας δούμε πρώτα αν είναι θέμα μιας χώρας ή όχι. Από τη στιγμή εε που μιλάμε πλέον για μία κοινή ευρωπαϊκή εκπαιδευτική πολιτική δεν μπορούμε... και η Ευρώπη

το βλέπει ως στόχο αυτό για να καταφέρει να έχει μια δυναμική αγορά στο μέλλον, δεν μπορούμε να μιλάμε για εθνική εκπαιδευτική πολιτική. Αναπόφευκτα, είτε θέλουμε είτε όχι, η εκπαιδευτική μας πολιτική επηρεάζεται από τις προτάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ο.Ο.Σ.Α. Εεε συνεπώς δεν είναι θέμα ποιος θα ααα, ποιος θα αποφασίσει. Ναι, σίγουρα η κάθε χώρα θα πάρει τις αποφάσεις της, στο βαθμό που ταιριάζουνε ας πούμε στην ιδιοσυγκρασία ή στο δυναμικό των εκπαιδευτικών της, αλλά υπάρχει μία γραμμή, για αυτό και μιλάμε για πολιτική. Η πολιτική σημαίνει τακτική, σημαίνει μία γραμμή. Ε, από εκεί και πέρα είμαστε...

Ε: Μάλιστα.

Σ: Ρωτήσατε όμως και κάτι ακόμα.

Ε: Με ποιους τρόπους.

Σ: Με ποιους τρόπους...;

Ε: Με ποιους τρόπους εμπλέκονται οι διεθνείς οργανισμοί;

Σ: Ααα.

Ε: Δηλαδή τι χρησιμοποιούν για να δημοσιοποιήσουν αυτή την πολιτική;

Σ: Έχουμε πολλές εεε, έχουμε διακηρύξεις, έχουμε έρευνες μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για παράδειγμα ή των χωρών του κόσμου. Έχουμε διαγωνισμούς μαθητικούς όπως της Πίζα, η οποία με τον ένα ή με τον άλλο τρόπο συνδέει τα μαθησιακά αποτελέσματα με την επάρκεια των εκπαιδευτικών. Τώρα αυτό είναι ένα άλλο θέμα βέβαια προς συζήτηση, εάν πρέπει και εάν όντως θα έπρεπε να γίνεται έτσι, αλλά αυτή είναι η Ευρώπη.

Ε: Ήδη δίνετε αρκετό έτσι, αρκετές δυνατότητες να πάμε και παρακάτω. Θα αναφερθούν αυτά. Νομίζω ότι η επόμενη ερώτηση ίσως σε ένα βαθμό έχει απαντηθεί αλλά θα την κάνω. Συμφωνείτε με μια ενδεχόμενη εμπλοκή των διεθνών οργανισμών στον καθορισμό και την αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών;

Σ: Μμ, μια ερώτηση που καίει. Εε, αν δεχτούμε πως η εθνική πολιτική επηρεάζεται από την ευρωπαϊκή ή πρέπει να λογοδοτήσει στη ευρωπαϊκή πολιτική εε τότε βλέπουμε ότι είναι ένα εξαιρετικά δεσμευτικό πλαίσιο χωρίς να λαμβάνει υπόψη τις κατά τόπου συνθήκες. Ε, δεν μπορούμε να συγκρίνουμε τους εκπαιδευτικούς της Φινλανδίας με τους εκπαιδευτικούς της Ελλάδας. Ξεκινάμε άνισα διότι ο Φιλανδοί είναι το δέκα τοις εκατό των καλύτερων φοιτητών, της δευτεροβάθμιας τέλος πάντων, μαθητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που πηγαίνουν σ' αυτές τις σχολές. Μέχρι να αποφοιτήσουν και να φτάσουν στα σχολεία έχουν επιλεχθεί

πραγματικά οι καλύτεροι, η αφρόκρεμα. Αν λοιπόν πάρουμε ως μέτρο σύγκρισης τις δικές τους δεξιότητες και θεωρήσουμε ότι φτιάχνουμε μία κλίμακα ιεράρχησης δεξιοτήτων βάσει αυτών τότε νομίζω πως είναι άδικο. Είναι άδικο για τη δική μας περίπτωση. Πήραμε μία ακραία περίπτωση, την Φινλανδία ή τις Σκανδιναβικές χώρες. Και εκεί πάλι υπάρχει διαφοροποίηση, ανάμεσα στη Σουηδία και στη Φινλανδία. Δεν έχουν τα ίδια στάτους. Δηλαδή οι Σουηδοί δεν είναι τόσο διαλεγμένοι προσεκτικά για να γίνουν δάσκαλοι όπως στη Φινλανδία. Στη Βρετανία. Και εκεί είναι τέτοια, είναι τέτοιο, είναι τόσο διαφορετικό το εκπαιδευτικό πλαίσιο, το εκπαιδευτικό σύστημα που όσοι μένουν, κατορθώνουν να μείνουν στην εκπαίδευση μετά από δέκα χρόνια υπηρεσίας, πραγματικά έχουν υψηλές δεξιότητες και αντοχές για να το καταφέρουν. Εμείς τι θα κάνουμε με κάποιον συνάδελφο και αυτοί είναι ακόμα, είναι ακόμα γεγονός, είναι ακόμα, γεγονός συγγώμη για τη φράση, είναι σαρδάμ, είναι πραγματικότητα. Εκπαιδευτικοί που τελείωσαν την Παιδαγωγική Ακαδημία και κάποιοι δεν έχουν κάνει ακόμη ούτε εξομοίωση. Ή εκπαιδευτικοί οι οποίοι τελείωσαν, συγχωρέστε με γι αυτό, στη Γιουγκοσλαβία και δεν ξέρουν να γράψουν ορθογραφημένα στον πίνακα και έχω πολλούς τέτοιους στην περιφέρειά μου.

Ε:Μάλιστα. Περνάω στο τρίτο μέρος που αφορά τα προτάγματα του διεθνούς λόγου περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών και το βαθμό συμφωνίας το δικό σας.

Σ:Εε, νομίζω ότι μου διέφυγε η λέξη κλειδί. Αν θέλετε να επαναλάβετε. Αν συμφωνούμε...;

Ε:Τώρα θα γίνει η ερώτηση. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α αναφέρονται στην αναγκαιότητα στο πλαίσιο μιας ανταγωνιστικής οικονομίας της γνώσης για παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης, έχοντας υιοθετήσει παράλληλα την άποψη ότι ο ρόλος των εκπαιδευτικών είναι καθοριστικός για την ποιοτική μάθηση. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ο.Ο.Σ.Α για το θέμα; Και αν ναι ή όχι για ποιον λόγο;

Σ: Από τη στιγμή που δεχόμαστε ότι ένα άτομο για να προχωρήσει έχει, επηρεάζεται τόσο από το δυναμικό που φέρει μέσα του εγγενώς όσο και από το περιβάλλον στο οποίο μεγαλώνει, τότε σίγουρα, εάν θέλουμε ποιοτική εκπαίδευση, ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι καθοριστικός. Λέμε όμως και πάλι ότι δεν είναι ο μόνος παράγων που πρέπει να λάβουμε υπόψη. Συχνά οι εκπαιδευτικοί και εδώ υπάρχουν έρευνες σχετικές, του Ο.Ο.Σ.Α μάλιστα, δηλώνουν ότι, μάλιστα οι διευθυντές δηλώνουν ότι οι εκπαιδευτικοί ζητούνε υλικοτεχνική υποδομή για να βοηθήσουν εεε να για να έχουν

παράλληλα, για να διαμορφώσουν σύγχρονα περιβάλλοντα μάθησης αλλά δυστυχώς δεν μπορούνε να τη διαθέσουνε. Οπότε τότε θα κρίνουμε ως ανεπαρκή τον εκπαιδευτικό επειδή δεν έχει τα υλικά; Από το σπίτι του θα τα φέρει;

Ε: Μάλιστα.

Σ: Από την άλλη πρέπει να δούμε και κάτι ακόμα βέβαια γιατί δεν είναι μόνο η υλικοτεχνική υποδομή. Ε, κάτι που αντιμετωπίζω και στην περιφέρειά μου είναι το επίπεδο των γονέων. Εκπαιδευτικοί οι οποίοι έχουν, με τους όρους τέλος πάντων της ευρωπαϊκής εκπαιδευτικής πολιτικής και των σύγχρονων περιβαλλόντων μάθησης, επάρκεια στο να χρησιμοποιήσουνε σύγχρονες διδακτικές πρακτικές, εμποδίζονται από γονείς οι οποίοι ζητούν αυτό που ξέρουν. Ζητούν δηλαδή, ένα τραγικό παράδειγμα θα σας αναφέρω, τη διόρθωση της ορθογραφίας με κόκκινο και τη διόρθωση της ορθογραφίας από το δάσκαλο. Δεν δίνω ένα τραγικό παράδειγμα. Πόσο μάλλον όταν μιλούσαμε, όταν ένας εκπαιδευτικός μου, ύστερα από επιμόρφωση, έφτιαξε, δούλεψε, έκανε την αξιολόγηση μαθητών με φάκελο, πορτφόλιο μαθητή και ζήτησε από τον γονέα να εμπλακεί με ένα σημείωμα για το πώς τα κατάφερνε, ποια ήταν η συμπεριφορά του μαθητή στο σπίτι στους συγκεκριμένους διδακτικούς στόχους της παραγωγής γραπτού λόγου, όπου ήταν εστιασμένο το πορτφόλιο, κάποιες μητέρες, αυτές εμπλέκονται κυρίως, απάντησαν πως «τώρα θα μας βάλεις να δουλέψουμε;». Σε αυτή την περίπτωση καταλαβαίνουμε είναι πολυπαραγοντικό το ζήτημα. Δεν πρέπει να επιβαρυνθούνε μόνο οι εκπαιδευτικοί γι αυτό.

Ε: Μάλιστα. Τώρα ακολουθεί μία ερώτηση η οποία είναι χωρισμένη σε υποερωτήματα για να διευκολύνει και τη διαδικασία της απάντησης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α. προτάσσουν ως κύρια χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών, κοινά και κύρια χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών τα ακόλουθα, θα τα αναφέρω ένα ένα για να συζητήσουμε για κάθε ένα χωριστά. Την παιδαγωγική επάρκεια και τη γνώση των διδακτικών αντικειμένων. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Ε, μα από τη στιγμή που μιλάμε για εκπαιδευτική διαδικασία είναι τα δύο στοιχεία της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Δηλαδή αφενός να ξέρεις το τι, το περιεχόμενο του γνωστικού αντικειμένου και αφετέρου να ξέρεις πώς να το διδάξεις. Άρα δεν μπορεί κανείς να διαφωνήσει γι αυτό.

Ε: Το δεύτερο που αναφέρεται είναι η δια βίου μάθηση, δηλαδή ως κύριο χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ:Ναι, αυτό είναι ένα θέμα που ξεκίνησε με τη συνθήκη της Μπολόνια και μετά δόθηκε μεγαλύτερη έμφαση με τις υπόλοιπες συνθήκες, της Λισαβόνας νομίζω, ήτανε το πιο έντονο εεε σημείο. Εδώ ξέρουμε ότι υπήρξαν και αντιδράσεις συνδικαλιστών για αυτή τη δια βίου μάθηση, όμως όσο και να αντιδρούνε κάποιοι η κοινωνία μας και εεε η εποχή που ζούμε, δεν μπορούμε να είμαστε επαρκείς σ' αυτή την εποχή εάν δεν μαθαίνουμε συνέχεια. Άρα δηλαδή αν συνεχώς δεν επιδιώκουμε την επιμόρφωση για να φτάσουμε... να μη βάλω κάποια στάνταρντς, απλώς να βελτιώσουμε την πρακτική μας, ας το θέσουμε έτσι. Να μη βάλουμε μια συνθήκη τέτοια η οποία δημιουργεί έναν ανταγωνισμό. Να φτάσουμε κάπου για να το ξεπεράσουμε. Να βελτιώνουμε την πρακτική μας. Η δια βίου μάθηση λοιπόν είναι πλέον γεγονός, είναι αναγκαίο. Δεν μπορούμε να κάνουμε διαφορετικά. Εδώ όμως μπαίνουν και άλλα στοιχεία στη δια βίου μάθηση, τα οποία δε με βρίσκουν και πολύ σύμφωνη. Δεν ξέρω αν θα τα δούμε παρακάτω. Είναι η εμπλοκή και η πλήρης σύνδεση της άτυπης ή μη τυπικής εκπαίδευσης με την τυπική. Όταν μιλάμε λοιπόν για δια βίου μάθηση πρέπει να ορίσουμε ποιος την προσφέρει. Αν λοιπόν ο κάθε όμιλος, ο κάθε οργανισμός αποφασίζει ότι ξέρει και μπορεί να επιμορφώσει εκπαιδευτικούς, εδώ θέλω να σημειώσετε ένα σκεπτικισμό. Γιατί το είδαμε ήδη όταν μπαίνουν στα σχολεία και προσφέρουν επιμόρφωση σε μαθητές και γονείς ότι είναι ααα σαν αρχάριοι εκπαιδευτικοί που μπαίνουν την πρώτη φορά στο σχολείο. Αυτό θέλουμε;

Ε: Πολύ ωραία. Το επόμενο αφορά στις ικανότητες διεύθυνσης, διαχείρισης της τάξης και του σχολείου, ανάλογα με τη θέση στην οποία βρίσκεται κάθε φορά ο εκπαιδευτικός. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ:Διεύθυνση, διαχείριση της τάξης. Δύο παρόμοια αλλά όχι ίδια πράγματα. Η διαχείριση της τάξης είναι το κύριο πρόβλημα όλων των εκπαιδευτικών. Από τη στιγμή που κάνουν την πρακτική τους στο πανεπιστήμιο μέχρι ίσως και για πολλά χρόνια μετά. Των πρωτοδιόριστων το κύριο πρόβλημα. Το να μπορείς να διαχειριστείς τόσα παιδιά είναι κάτι που χρειάζεται ίσως περισσότερη άσκηση, εκπαίδευση, επιμόρφωση στο πανεπιστήμιο γιατί δεν είναι αυτονόητο και δεν υπάρχει. Όσον αφορά τώρα, και βέβαια είναι πολύ σημαντικό διότι αν ο μαθητής, αν δεν μπορείς να διαχειριστείς την τάξη, ο μαθητής δεν θα ακούσει, δε θα μάθει, οπότε ότι και να ξέρεις εσύ, ότι εργαλεία και να έχεις, διδακτικά εργαλεία εννοώ και διδακτικές πρακτικές σύγχρονες να του προσφέρεις, εκείνος δε θα είναι συνεργάσιμος να προσλάβει το διδακτικό περιεχόμενο. Η διεύθυνση θα έλεγα τώρα του σχολείου είναι θα έλεγα πολύ περισσότερο πολύπλοκη από ότι η διαχείριση της τάξης. Μιλάμε

για τα χαρακτηριστικά της σωστής ηγεσίας, μιλάμε για τις μορφές της ηγεσίας, μιλάμε επίσης για διαχείριση ανθρώπινου δυναμικού, ενήλικου ανθρώπινου δυναμικού. Δεν είναι τόσο εύκολο, ίσως είναι ακόμη δυσκολότερο από ότι είναι η διαχείριση των μαθητών. Επίσης εδώ στην ηγεσία, στη διοίκηση δηλαδή υπάρχουν πολλά μοντέλα ηγεσίας που θα πρέπει να είναι ενήμερος ο Διευθυντής και να τα διαχειρίζεται ανάλογα και με το προσωπικό που έχει, που διαθέτει η σχολική του μονάδα. Θα μου πείτε κάτι ανάλογο δε θα κάνει και ο δάσκαλος στην τάξη; Είναι πιο απλά γιατί υπάρχει διαφορά εξουσίας, επιτρέψτε μου τον όρο ανάμεσα στους μαθητές και στο δάσκαλο. Όταν έχουμε ισοτιμία βεβαίως ανάμεσα στους ενήλικες είναι πιο δύσκολο να υπάρξει τέτοια διαχείριση. Σε κάθε περίπτωση όμως, είτε στη μία είτε στην άλλη, είναι δεξιότητες αναγκαίες για να υπάρξει αποτελεσματικό εκπαιδευτικό έργο.

Ε: Μάλιστα. Ως επόμενο χαρακτηριστικό αναφέρεται η αξιοποίηση της γνώσης, της τεχνολογίας και της πληροφορίας. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Θα απαντήσω όπως και πριν σε σχέση με τις ανάγκες της εποχής μας. Δεν γίνεται πια να κρυβόμαστε ή να αποκρύπτουμε ότι ο ψηφιακός γραμματισμός είναι ένας γραμματισμός που δεν είναι επιλογή μας, είναι υποχρέωσή μας. Άρα ένας εκπαιδευτικός θα πρέπει να έχει τέτοιες δεξιότητες και σε επίπεδο προσωπικό για τη δική του διευκόλυνση, δηλαδή να μπορεί να είναι χρήστης του υπολογιστή, του διαδικτύου ώστε να συγκεντρώνει υλικό για εκείνον, να μαθαίνει τέλος πάντων μέσω του υπολογιστή. Αλλά θα πρέπει και αυτό είναι μια ιδιαίτερη, επιπλέον δεξιότητα, να μπορεί να χρησιμοποιήσει τις τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας μέσα στην τάξη. Ξέρουμε ότι παρά όλες τις επιμορφώσεις οι οποίες είναι απόρροια είπαμε της ευρωπαϊκής πολιτικής ΤΠΕ 1, ΤΠΕ 2 δηλαδή, αναφέρομαι σε αυτές τις επιμορφώσεις και αυτό είναι το πρόβλημα που αντιμετώπισα τον προηγούμενο μήνα όταν έκανα επιμόρφωση στην ένταξη των ΤΠΕ στην διδακτική πράξη. Δεν έχουν κατακτηθεί από τους εκπαιδευτικούς. Ακόμα και αν έχουν πιστοποίηση ΤΠΕ 1 αντιμετωπίζουν τεράστια προβλήματα στο να χειριστούν τον υπολογιστή. Φαίνεται πως αυτό δεν το προτάσσουνε σαν μέρος της δουλειάς τους. Το σχολικό εγχειρίδιο είναι η λύση για όλα τα προβλήματα της διδακτικής και παραμένουν εκεί. Όσο τίποτα δεν τους υποχρεώνει να βάλουν κάτι στη διδακτική τους πρακτική που θα απαιτήσει περισσότερο χρόνο στο σπίτι για να το ετοιμάσουνε δε θα το κάνουνε. Ε, δε ξέρω αν πρέπει να καταγραφεί αυτό αλλά στο εργαστήριο που δούλεψα επειδή χρειαζόμουνα

τρία λάπ τοπ ακόμα για να μπορέσουμε να φτιάξουμε τις ομάδες τα λαπ τοπ πήγανε για φορμάτ μετά. Και τα χειρίζονταν Διευθυντές σχολικών μονάδων.

Ε:Και το τελευταίο χαρακτηριστικό που αναφέρεται ως κύριο και κοινό χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον Ο.Ο.Σ.Α. είναι η συνεργατική αντίληψη στην αλληλεπίδραση με τους συναδέλφους. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ:Κύρια δεξιότητα εδώ και πολλά χρόνια στις χώρες της Ευρώπης, τουλάχιστον μεταξύ των μαθητών και όχι μόνο, είναι οι συνεργατικές δεξιότητες, οι επικοινωνιακές και οι συνεργατικές δεξιότητες. Εμείς ακόμη παλεύουμε, εννοώ εμείς οι Σχολικοί Σύμβουλοι ακόμη παλεύουμε να πείσουμε τους εκπαιδευτικούς να δουλέψουν ομαδοσυνεργατικά με τους μαθητές. Γιατί δεν το κάνουν; Γιατί οι ίδιοι ποτέ δεν το έκαναν ως μαθητές και ο ίδιοι δεν το κάνουν ως ενήλικοι. Δεν ξέρουν το πώς. Εε ας δούμε ένα παράδειγμα σε σχέση με την, με το θέμα της ημερίδας που υλοποίησα τις προηγούμενες μέρες. Θεώρησα ότι δεξιότητες επικοινωνίας είναι κάτι που χρειάζεται η εκπαίδευση, τουλάχιστον στοχασμό από τους ενήλικες και εκπαίδευση για τους μαθητές. Έτσι λοιπόν στην ημερίδα προς μεγάλη μου έκπληξη διαπίστωσα ακριβώς το ότι οι εκπαιδευτικοί σε μία ομάδα των έξι έως οχτώ ατόμων δεν ήταν σε θέση όλες οι ομάδες, εντάξει να μην είμαστε υπερβολικοί κάποιες ομάδες τα κατάφεραν πάρα πολύ καλά, να αναπτύξουν δεξιότητες ενεργητικής ακρόασης. Και όχι όλες τις δεξιότητες ενεργητικής ακρόασης, δουλέψαμε κυρίως μία γιατί αυτή προλάβαμε, στο να εντοπίζουν τα κύρια σημεία στην ομιλία κάποιου. Και κύρια σημεία δεν είναι οι λέξεις κλειδιά που εκείνος επανέλαβε αλλά οι έννοιες οι οποίες εκείνος χρησιμοποίησε για να μιλήσει για κάτι. Ήταν μεγάλη έκπληξη. Αν λοιπόν δεν έχουμε αναπτύξει δεξιότητες τουλάχιστον ενεργητικής ακρόασης, να μη μιλήσω για άλλες δεξιότητες: ενίσχυσης, επικοινωνίας και άλλες τότε θεωρώ ότι δύσκολα θα φτάσουμε σε ένα επίπεδο διδακτικής επάρκειας με την οποία επάρκεια θα μπορέσει το σχολείο να γίνει αυτό που ζητείται, ένας οργανισμός που μαθαίνει. Να μιλήσουμε δηλαδή για κατανεμημένη ηγεσία, να μιλήσουμε για ομάδες εργασίας, για μικρούς ηγέτες όπου γύρω τους θα συνεργαστούν άτομα για να επιτελέσουνε ένα έργο. Και αυτό το είδαμε πόσο δύσκολο ήτανε πέρυσι με την ΑΕΕ. Θεωρώ και επιτρέψτε μου, αυτή είναι προσωπική μου ερμηνεία, η μεγάλη αντίδραση και όλο εκείνο δεν ήταν για όλα αυτά που καταμαρτυρούσανε για αυτό το πρόγραμμα μετά που θα συμβούν στο μέλλον αλλά το ότι οι εκπαιδευτικοί έπρεπε να συνεργαστούν για ένα στόχο και αυτό δεν ξέρανε πώς να το κάνουν. Έπρεπε να γράψουν τη σκέψη τους, να γράψουν μία

παράγραφο εκατό λέξεων και αυτό ήταν Γολγοθάς μέγας. Άρα έχουμε θέματα. Και μια που μιλάμε για επικοινωνιακές και συνεργατικές δεξιότητες, ας μην πάμε στην ενεργητική ακρόαση και πάμε τόσο μακριά. Ας δούμε κάτι απλό. Όταν βρισκόμαστε στο εξωτερικό, η εμπειρία μου είναι ιδιαίτερα από την Βρετανία, σε όποιον χώρο και αν πάω, όποιος φτάσει μπροστά μου ή σε όποιον απευθύνω τον λόγο με χαμόγελο θα με εξυπηρετήσει. Με χαμόγελο. Δεν νομίζω ότι το χαμόγελο αναφέρεται σε εμένα προσωπικά. Είναι μέρος του πρωτοκόλλου επικοινωνίας. Το μαθαίνουν αυτό το πράγμα. Το νοιώθουν υποχρέωση αυτό το πράγμα. Δεν είναι το ίδιο σε εμάς. Όμως έτσι ξεκινάει και είναι το κύριο στοιχείο μιας επικοινωνίας όπως μας λέει και ο Πωλ Βαλερί. Όλα ξεκινούν από ένα χαμόγελο.

Ε: Πολύ ωραία. Θα ήθελα τώρα σε σχέση με αυτή την ερώτηση να ρωτήσω συμπληρωματικά εάν θεωρείτε ότι υπάρχουν και άλλα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας που δεν αναφέρθηκαν ως κύρια χαρακτηριστικά προκρινόμενα από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον Ο.Ο.Σ.Α αλλά κατά τη γνώμη σας είναι σημαντικά, είναι αναγκαία;

Σ: Μία από τις δεξιότητες οι οποίες περιλαμβάνονται στις προτάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αν θυμάμαι καλά αναφέρεται και στην Ευρυδίκη, στις εκθέσεις του δικτύου «Ευρυδίκη», είναι η πολιτισμική συνείδηση, οι πολιτισμικές δεξιότητες, η πολιτισμική επάρκεια, δε λέει ακριβώς επάρκεια, δε θυμάμαι ποιο είναι το ουσιαστικό, αναφέρεται στην πραγματικότητα στις τέχνες και εδώ είναι το πεδίο μου, συγχωρέστε με, στις τέχνες και στην δημιουργικότητα. Θεωρώ ότι αυτό που κάνει, αυτό που είναι καθοριστικό για να κάνει τη διαφορά σε έναν εκπαιδευτικό είναι η δημιουργικότητα. Δεν εννοώ, και πρέπει να το ξεκαθαρίσω αυτό το πράγμα, γιατί είναι λανθασμένη η ιδέα ότι δημιουργικότητα ίσον τέχνες, η δημιουργικότητα είναι να συνδέεις πράγματα, ενδεχομένως ανόμοια και να δημιουργείς κάτι νέο. Η δημιουργικότητα απαιτεί χρόνο, απαιτεί έμπνευση και κυρίως διάθεση. Αυτό λοιπόν που χαρακτηρίζει τον εκπαιδευτικό, τον καλό εκπαιδευτικό, αυτόν που προχωράει είναι η δημιουργικότητα. Να ακούει κάτι, ένα τόσο δα, να το παίρνει, να το δουλεύει μέσα του, να πειραματίζεται γι αυτό. Να μια άλλη δεξιότητα. Το να θέλω να πειραματιστώ, δηλαδή να το διακινδυνεύσω, να ρισκάρω και να αποτύχω στο κάτω κάτω. Και αυτό είναι μια σημαντική δεξιότητα που κάνει τη διαφορά μέσα σε οποιοδήποτε περιβάλλον βρισκόμαστε εργασιακό. Οι πολιτισμικές δεξιότητες αφορούνε το να γνωρίζουμε στοιχεία του πολιτισμού μας και δεν αναφέρεται μόνο στην ιστορία, αναφέρεται σε ότι έχει σχέση με τις τέχνες. Και οι τέχνες τώρα πια

είναι ένα τεράστιο ευρύτατο πεδίο. Δεν περιορίζονται μόνο στη ζωγραφική ή μόνο στην κλασική μουσική ή μόνο στο χορόδραμα. Πιάνουν τα πάντα γιατί γύρω μας τα πάντα μιλούν για την τέχνη. Είναι οπτικός πολιτισμός, εστιάζω περισσότερο στον οπτικό πολιτισμό λόγω ειδίκευσης. Άρα οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να είναι σε θέση να αποκωδικοποιούν έργα του οπτικού πολιτισμού πρώτα για τον εαυτό τους, αυτό είναι ένα άλλο σεμινάριο το οποίο το έχω κάνει και προτίθεμαι να συνεχίσω, αποκωδικοποίηση των σημάτων που υπάρχουν γύρω μας σε οτιδήποτε είναι οπτικό για να μπορέσω να καταλάβω πρώτα εγώ ο εκπαιδευτικός και ύστερα αυτό το πράγμα να το διδάξω στους μαθητές. Και δεν χρειάζομαι τον εικαστικό για να το κάνω. Αυτή η κατακερμάτιση ότι θα έρθει ο Μουσικός να κάνει μουσική, θα έρθει ο Εικαστικός, θα έρθει ο Γυμναστής να κάνει χορό θεωρώ πως δεν βοηθάει στην ενιαιοποίηση της γνώσης που είναι ένα άλλο στοιχείο πάλι πολύ σημαντικό. Κάποιος που έχει ένα ευρύτατο πεδίο γνώσεων σε διάφορα γνωστικά αντικείμενα, μπορεί πιο εύκολα να κάνει αυτές τις διασυνδέσεις για τις οποίες μιλήσαμε πριν, οι οποίες οδηγούνε στη δημιουργικότητα. Άρα έχουμε πολύ περισσότερες δεξιότητες από αυτές με τις οποίες ξεκινήσαμε να κουβεντιάζουμε και οι οποίες βεβαίως προβλέπονται σε κάποιες από τις συνθήκες.

Ε: Πολύ ωραία. Πάμε τώρα σε κάτι άλλο. Γίνονται προσπάθειες για την εύρεση κοινών κριτηρίων αξιολόγησης των εκπαιδευτικών σε διεθνές επίπεδο. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Νομίζω ότι ήδη έχω απαντήσει σε αυτήν την ερώτηση και μάλιστα στην αρχή. Όταν είπα ότι δεν μπορούμε να κρίνουμε ανόμοια πράγματα. Δεν μπορούμε να κρίνουμε τους εκπαιδευτικούς στη Φινλανδία, όπως είχα πει τότε με τους εκπαιδευτικούς στη Ελλάδα. Ξεκινάμε από άλλη βάση. Άρα πώς μπορούμε να έχουμε κοινά κριτήρια; Θα μου πείτε όμως από τη στιγμή που συμφωνούμε για κάποιες σημαντικές δεξιότητες, ε αυτές θα είναι και τα κριτήρια. Ναι, όμως είπαμε δεν είναι μόνο ο παράγων δάσκαλος που κάνει τη διαφορά. Είναι και όλα τα άλλα που κάνουν τη διαφορά. Είναι η υλικοτεχνική υποδομή, είναι το ίδιο το εκπαιδευτικό σύστημα, είναι ακόμα και η ίδια η κοινωνία, η τοπική κοινωνία η οποία επηρεάζει τα μαθησιακά αποτελέσματα, ενδεχομένως και την επάρκεια του εκπαιδευτικού. Τι μπορώ να πω εγώ για τον εκπαιδευτικό μου πάνω στο που απέχει τρεις ώρες μακριά από το που απέχει μισή ώρα μακριά από την Έτσι και πάει εκεί θα ξανακατέβει τα Χριστούγεννα. Το διαδίκτυο δεν δουλεύει πάντα ούτε κι το τηλέφωνο. Είναι απομονωμένος. Τι μπορώ να περιμένω από αυτόν τον εκπαιδευτικό;

Άλλος εκπαιδευτικός λίγο πιο κοντά από το ο οποίος εδώ και δεκαπέντε χρόνια βρίσκεται εκεί, αυτό είναι δική του επιλογή βεβαίως, πραγματικά έχει χάσει την επαφή και με τα εκπαιδευτικά πράγματα και με τον κόσμο. Τουλάχιστον να μπορούμε να έχουμε εκπαίδευση εξ αποστάσεως, μήπως κάποιοι άνθρωποι που όντως έχουνε τη διάθεση ή μπορούμε να τους εμπνεύσουμε τη διάθεση εμείς οι Σχολικοί Σύμβουλοι να αναπτυχθούν επαγγελματικά μήπως αρχίσουν και αναπτύσσουν δεξιότητες πέρα από αυτές με τις οποίες μπήκανε στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Ε: Πολύ ωραία. Είναι γεγονός, πρέπει να πω ότι αρκετές από ή κάποιες από τις ερωτήσεις που ακολουθούν σε ένα βαθμό έχουν ήδη απαντηθεί διότι υπάρχει μία ευρεία προσέγγιση κάθε φορά των ερωτήσεων και αυτό είναι ιδιαίτερα έτσι σημαντικό. Εε η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α θεωρούν ότι στη διαδικασία ένταξης των εκπαιδευτικών στο σχολείο, νομίζω εδώ αναφερόμαστε περισσότερο στους νεοδιόριστους, πρέπει να δίνεται βαρύτητα ανάμεσα σε άλλα και στην υποστήριξη από μέντορα. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ: Κάθε υποστήριξη προς τον εκπαιδευτικό είτε είναι νεοδιόριστος είτε όχι νομίζω πως εε κανένας δεν μπορεί να πει ότι δεν είναι απαραίτητη. Πάντοτε είναι απαραίτητη μία υποστήριξη. Άλλωστε αυτή είναι και η δική μας η δουλειά, των σχολικών Συμβούλων. Υποστήριξη προσφέρουμε. Επιμόρφωση προσφέρουμε. Θα πρέπει να ορίσουμε όμως ακριβώς σε τι θα συνεισφέρει ο μέντορας. Και εδώ επειδή και ο όρος μέντορας και μέντορσιπ στη βιβλιογραφία διαφοροποιείται από χώρα σε χώρα και δεν υπάρχει ένας σαφής ορισμός τι κάνει, πότε το κάνει, πώς το κάνει, νομίζω πως είναι δύσκολο να απαντήσουμε. Σε κάθε περίπτωση αυτό που μπορούμε να απαντήσουμε είναι ότι, ναι, ο νεοδιόριστος χρειάζεται υποστήριξη. Αν θα πρέπει να την πάρει από το μέντορα, αν θα πρέπει να την πάρει από το συνάδελφο που κάνει μάθημα δίπλα, οπότε θα μπορούσαμε να μιλήσουμε για συνδιδασκαλία, θα μπορούσαμε να μιλήσουμε για ενδοσχολική επιμόρφωση. Θα μπορούσαμε να ασχοληθούμε με ένα σωρό άλλα εργαλεία που ήδη έχουμε στα χέρια μας. Ενωώ έχουμε ως ελληνικό σύστημα γιατί τον μέντορα δεν τον έχουμε. Για τα υπόλοιπα δεν χρειαζόμαστε έναν άλλο θεσμό δεν χρειάζεται κάτι άλλο να κάνουμε για να μπορούμε να το εφαρμόσουμε. Ναι, βεβαίως χρειάζεται υποστήριξη ο νεοδιόριστος αλλά όχι μόνο. Εδώ αναφέρθηκα πριν στις συνδιδασκαλίες. Είναι μια δουλειά που κάναμε με ένα σχολείο μου όπου εκπαίδευσα προσωπικά πολλαπλασιαστές σε κάθε σχολική μονάδα και αυτοί οι πολλαπλασιαστές, έτσι τους ονόμαζα, λειτούργησαν μέσα στη σχολική μονάδα βοηθώντας τους υπόλοιπους – ήταν συγκεκριμένο το

γνωστικό αντικείμενο στο οποίο τους επιμόρφωσα, τα Εικαστικά. Και πώς λειτουργούσαν; Επιμόρφωσαν τους συναδέλφους τους σε συναντήσεις στη αίθουσα εκδηλώσεων. Μπήκανε μέσα στη τάξη και παρακολούθησαν μάθημα όσο τους χρειαζόταν οι άλλοι, κάποια στιγμή όταν έβλεπαν ότι δεν χρειαζόταν αποχωρούσαν. Έκαναν συνδιδασκαλίες, δηλαδή έκανε διδασκαλία ο πολλαπλασιαστής και ο συνάδελφος παρακολουθούσε. Να τον πω μέντορα αντί για πολλαπλασιαστή; Όπως νομίζετε.

Ε:Μάλιστα. Τώρα πάω πάλι σε κάποια ερώτηση που έχει πάλι κάποια υποερωτήματα. Η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α τώρα θεωρούν ότι στη διαδικασία επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών, σ' αυτή τη φάση πλέον πρέπει να προκρίνονται χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας όπως η παρακολούθηση της επιστημονικής εξέλιξης. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ:Η παρακολούθηση της επιστημονικής εξέλιξης. Αυτό θα θεωρηθεί κριτήριο για την επάρκειά του; Ναι.

Ε:Σε μία φάση πλέον που δεν είναι στο ξεκίνημά του αλλά έχει προχωρήσει και ...

Σ:Ε, ναι. Από τη στιγμή που μιλάμε για... Όλα τούτα συνδέονται με την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού. Τι θα αξιολογήσω σε έναν εκπαιδευτικό; Δεν θα είναι ένα κομμάτι από αυτά που θα αξιολογήσω; Δε θα αξιολογήσω μόνο ότι κάνει μέσα στην τάξη. Θα πρέπει να αξιολογήσω και πώς έφτασε ως εκεί. Κάποιες φορές δεν έχει αυτό που λέμε τα χαρτιά για να μου πει πώς έφτασε ως εκεί. Μπορεί να ήταν προσωπική δουλειά, προσωπική έγνοια. Σε κάθε περίπτωση δεν έχει τη βεβαίωση που πιστοποιεί πώς έφτασε ως εκεί. Τα αποτελέσματα όμως μέσα στην τάξη μπορεί να είναι εξαιρετικό. Όμως αν θα πρέπει να τον αξιολογήσω πρέπει να έχω και κάποια τεκμήρια πέρα από τη δουλειά, την ίδια τη δουλειά στην τάξη. Δεν μπορούμε να αρνηθούμε ότι και αυτό είναι ένα στοιχείο, ένα τεκμήριο για την αξιολόγησή του. Όταν μιλάμε για επάρκεια, μιλάμε για αξιολόγηση, εντάζει αλλάζουμε τις λέξεις στη πραγματικότητα.

Ε:Ένα άλλο στοιχείο είναι η ανάδειξη και η υιοθέτηση αποτελεσματικών πρακτικών. Πρακτικών, διδακτικών πρακτικών, πρακτικών διαχείρισης τάξης, πρακτικών επικοινωνίας και συνεργασίας στον επίπεδο του σχολείου ή ευρύτερα της κοινωνίας. Αυτό μπορώ να το αφήσω να το ορίσετε εσείς. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ:Καθώς εξελίσσεται η συζήτησή μας όλο και περισσότερο μου έρχεται στο μυαλό ο νόμος 152 του 2013. Όλες αυτές οι διαστάσεις ήταν κριτήρια αξιολόγησης του

εκπαιδευτικού. Ήταν κριτήριο η επιστημονική του ανάπτυξη, ήταν κριτήριο οι παιδαγωγικές πρακτικές που χρησιμοποιούσε, ήταν κριτήριο η συνεργασία του με τους συναδέλφους του στη σχολική μονάδα, με τους γονείς. Εάν πρέπει να αξιολογήσω έναν εκπαιδευτικό που αλλού πρέπει να τον αξιολογήσω; Στην πραγματικότητα θα πρέπει να αξιολογήσω όλη του την διδακτική συμπεριφορά. Όλη του την επαγγελματική συμπεριφορά. Άρα θα δω τόσο το κομμάτι του τι κάνει μέσα στην τάξη όταν διδάσκει με τους μαθητές όσο και τι κάνει τι συμβαίνει όταν βρίσκεται μέσα στη σχολική μονάδα. Δεν μπορεί κανείς να αρνηθεί ότι και αυτό θα είναι ένα κομμάτι που θα δείχνει το προφίλ του εκπαιδευτικού. Ενδεχομένως κάποιος εκπαιδευτικός να μη μπορεί να δείξει καινοτόμες διδακτικές πρακτικές όμως για έναν λόγο που έχει σχέση με την προσωπικότητά του ενδεχομένως να είναι εξαιρετικά συνεργατικός και φιλικός μέσα στη σχολική μονάδα και να είναι αυτό, να είναι η προστιθέμενη αξία, να δίνει την προστιθέμενη αξία σε αυτή τη σχολική μονάδα. Να μπορεί να οργανώνει ανθρώπους, να δημιουργεί φιλικό κλίμα. Ο ίδιος μπορεί να μην μας δείξει μέσα στην τάξη κάτι ιδιαίτερο, να μην μπορεί να χρησιμοποιήσει τις ΤΠΕ, την Πληροφορική, να μη δουλεύει σε ομάδες, να μη χρησιμοποιεί διαφοροποιημένη παιδαγωγική. Όμως αυτός ο άνθρωπος από τη στιγμή που βγαίνει από την αίθουσα λειτουργεί συνδεδεμένα για όλους τους υπόλοιπους. Οπότε η σχολική μονάδα προχωρά.

Ε:Οπότε σε αυτή την περίπτωση..

Σ:Θα πρέπει να του αποδώσουμε και εύσημα.

Ε:Σωστά. Και αντιλαμβάνομαι ότι αναφέρεστε και σε προσωπικά χαρακτηριστικά πλέον των εκπαιδευτικών ως ένα σημαντικό ίσως...

Σ:Και αυτό είναι κάτι πολύ επικίνδυνο. Αλλά δεν μπορούμε να το αποφύγουμε όταν αξιολογούμε. Γιατί δεν υπάρχει μία διαχωριστική γραμμή που να μας λέει ότι αυτό είναι προσωπικό χαρακτηριστικό και αυτό είναι επαγγελματικό χαρακτηριστικό.

Ε:Και πέρα από την αξιολόγηση επειδή αναφερόμαστε σε χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας μας ενδιαφέρει να δούμε και πώς αυτός ο άνθρωπος στέκεται και λειτουργεί μέσα στην τάξη, τι προσφέρει, τι παράγει και με ποια, με ποιες ιδιότητες μπορεί να φτάσει σε ένα σημείο έτσι ώστε αυτό που παράγεται τελικά από αυτόν να είναι και αποτελεσματικό και χρήσιμο για την μικροκοινωνία της τάξης, του σχολείου και ευρύτερα της κοινωνίας. Του πολιτισμικού πλαισίου μέσα στο οποίο ζει και κινείται και τα λοιπά.

Σ:Μα σε κάθε περίπτωση δεν είναι μόνο τα κριτήρια. Είναι πώς θα αξιοποιήσουμε τα δεδομένα τα οποία θα συλλέξουμε με αυτά τα κριτήρια. Αυτό είναι το πρόβλημά μας. Δεν είναι να δούμε ποια είναι τα κριτήρια της επάρκειας ή της αξιολόγησης, όπως θέλουμε να το πάρουμε το θέμα. Το θέμα είναι τι κάνουμε με αυτά τα δεδομένα. Θα αξιοποιηθούνε προς όφελος του εκπαιδευτικού; Ο εκπαιδευτικός θα θελήσει βλέποντας ότι σ' αυτά υπολείπεται, να τα διορθώσει; Θα το αντέξει; Και εδώ έχουμε το ψυχολογικό κομμάτι το να σου λέει κάποιος «να αυτό πρέπει να το φροντίσεις, το άλλο να το φροντίσεις το τρίτο να το φροντίσεις».

Ε:Βέβαια σε κάθε περίπτωση έτσι για να δώσουμε μια μικρή συνέχεια σε αυτό το κομμάτι, μια και μιλάμε για επαγγελματική ανάπτυξη, μιλάμε και για διαδικασίες όπου όλα αυτά που είναι ζητούμενα εε μέσα και από προσωπικές προσπάθειες αλλά και από συλλογικές προσπάθειες και από θεσμικές προσπάθειες υποτίθεται ότι διαμορφώνεται ένας δρόμος για να επιτευχθούν. Δηλαδή αυτό είναι και το νόημα της επαγγελματικής ανάπτυξης. Ωραία. Πάμε λίγο στο τελευταίο: Η παρατήρηση, η δοκιμή και ο πειραματισμός με νέες διδακτικές μεθόδους, διδακτικές στρατηγικές και τεχνικές διαχείρισης της τάξης. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιον λόγο;

Σ:Ε, νομίζω ότι ήδη το επισημάναμε ότι από τις κύριες δεξιότητες που κάνουν τη διαφορά ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς είναι η διάθεση πειραματισμού. Λέω πρώτα η διάθεση πειραματισμού και μετά ο ίδιος ο πειραματισμός. Να εξηγήσω. Η διάθεση είναι όντως να θέλω να ρισκάρω. Δηλαδή να αποτύχω. Δηλαδή να κουραστώ και να αποτύχω. Όμως ο πειραματισμός από μόνος του δεν θα έχει τα αναμενόμενα αποτελέσματα αν δεν έχω δεξιότητες οργάνωσης αυτού του πειράματος όποιο και να είναι αυτό το πείραμα. Οπότε σ' αυτή την περίπτωση μιλάμε για στοχαστικές δεξιότητες τις οποίες παραλείψαμε να αναφέρουμε πριν. Ο καλός εκπαιδευτικός είναι ο στοχαστικός εκπαιδευτικός, αυτός που συνεχώς στοχάζεται πρώτα και αναστοχάζεται μετά τη διδακτική πράξη τι πήγε, τι δεν πήγε καλά. Στοχάζεται πρώτα για να προβλέψει, για να σχεδιάσει τον πειραματισμό, θα πω πειραματισμό και όχι πείραμα, εντάξει βρισκόμαστε στις κοινωνικές επιστήμες, ώστε να λάβει υπόψη του παραμέτρους από πριν για να μπορέσει να επιτύχει. Άρα δρομολογεί τις διαδικασίες έτσι για να πετύχει και μετά αναστοχάζεται για να δει τι πήγε καλά και τι δεν πήγε καλά. Άρα ποιος θα μπορούσε να πει ότι αυτές οι δεξιότητες δεν είναι απαραίτητες;

Ε:Τώρα, έχουν αναφερθεί σ' αυτή την ερώτηση χαρακτηριστικά που προκρίνονται ως κύρια χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον Ο.Ο.Σ.Α. στη διαδικασία επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών. Εκτός

από αυτά που έχουν ήδη αναφερθεί και που έχουμε συζητήσει υπάρχουν άλλα που εσείς θεωρείτε ότι χρειάζεται να τα αναφέρετε επειδή είναι ιδιαίτερα σημαντικά για εσάς;

Σ: Άλλα χαρακτηριστικά; Νομίζω ότι ήδη τα συμπεριλάβαμε. Ήταν το στοιχείο της δημιουργικότητας, οι πολιτισμικές δεξιότητες, πολιτιστική γνώση και έκφραση, ήταν το στοιχείο του στοχασμού, αναστοχασμού, του πειραματισμού. Νομίζω ότι αυτά είναι όλα. Δεν μπορώ να θυμηθώ τον αριθμό των δεξιοτήτων. Έχουν καταμετρηθεί αλλά αυτή τη στιγμή δεν είναι πρόσφορα στη μνήμη μου. Πάντως το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς αναφέρεται μεταξύ άλλων σε δεξιότητες όπως η ανάληψη πρωτοβουλιών, η επίλυση προβλημάτων, η λήψη αποφάσεων και η διαχείριση συναισθημάτων και συγκρούσεων.

Ε: Πολύ ωραία. Να σας ευχαριστήσω πάρα πολύ για τη συμβολή σας στη διαδικασία των συνεντεύξεων. Ήταν ιδιαίτερα πολύτιμη για εμένα. Θα ήθελα όμως πριν κλείσουμε να ρωτήσω αν θέλετε να προσθέσετε συνολικά σ' αυτά που έχουν ειπωθεί μέχρι τώρα ή να δηλώσετε κάτι περισσότερο.

Σ: Ε, χάρηκα πολύ τη συζήτησή μας και ευχαριστώ πολύ.

Συμμετέχων 15

Ε: Να σας ευχαριστήσω καταρχήν για τη συμμετοχή σας στη διαδικασία των συνεντεύξεων, εε που γίνονται στο πλαίσιο της εκπόνησης της διπλωματικής εργασίας με θέμα «Διεθνής λόγος περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών, απόψεις Σχολικών Συμβούλων Δημοτικής Εκπαίδευσης».

Σ: Και εγώ σας ευχαριστώ και εύχομαι να υπάρξει η συμβολή μου στην έρευνα σας.

Ε: Είμαι σίγουρος γι αυτό και ευχαριστώ πολύ. Θα ξεκινήσω στο πρώτο μέρος με κάποια δημογραφικά στοιχεία. Πόσα χρόνια υπηρετείτε στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ: Εεε, είκοσι εννέα έτη.

Ε: Πόσα χρόνια υπηρετείτε ως Σχολική Σύμβουλος;

Σ: Εεε, τριάμισι χρόνια.

Ε: Έχετε αναλάβει άλλη θέση ευθύνης, εκτός της Σχολικής Συμβούλου στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση;

Σ: Εεε, Διευθύντρια σχολείου για δύο χρόνια.

Ε: Προϊσταμένη σε ολιγοθέσια;

Σ: Όχι, όχι.

Ε: Παιρνάω τώρα στο δεύτερο μέρος που αφορά στο διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών τον βαθμό και τον τρόπο ενημέρωσης. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η ενημέρωσή σας για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών είναι αναγκαία για εσάς;

Σ: Ξανά, παρακαλώ λίγο.

Ε: Ναι, ναι. Σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η ενημέρωσή, η ενημέρωση που πρέπει να έχετε για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών είναι αναγκαία;

Σ: Θεωρώ πολύ σημαντικό να μεταφέρεται στο Σχολικό Σύμβουλο που έρχεται σε άμεση επαφή με τον εκπαιδευτικό ααα η ενημέρωση αυτή. Θεωρώ ότι η οποιαδήποτε ενημέρωση έχω τουλάχιστον εγώ προσωπικά είναι από προσωπική αναζήτηση μέσω του διαδικτύου, μέσω περιοδικών γι αυτό το θέμα. Θεωρώ λοιπόν ότι θα έπρεπε να ενημερωνόμαστε για τι είμαστε οι άμεσα εμπλεκόμενοι στο θέμα της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών και εε συνεπώς και στη συμβολή μας και στην επαγγελματική τους ανάπτυξη.

Ε:Μάλιστα. Εεε σε ποιο βαθμό θεωρείτε ότι η ενημέρωσή σας για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών είναι ικανοποιητική; Βέβαια εν μέρει...

Σ:Εν μέρει έχω απαντήσει. Θεωρώ ότι είναι θέμα ακριβώς ότι οι ίδιοι από μόνοι μας αυτόβουλα και στο πλαίσιο της αυτομόρφωσης εεε οι Σχολικοί Σύμβουλοι διερευνούμε το συγκεκριμένο θέμα και μιλώντας για τον εαυτό μου νομίζω ότι το προανέφερα ότι σ' αυτό το σημείο από προσωπική θέση το έχω ψάξει και έχω μελετήσει κάποια πράγματα.

Ε: Πολύ ωραία. Με ποιους τρόπους θεωρείτε ότι μπορείτε να ενημερωθείτε ή πρέπει να ενημερώνεστε για τον διεθνή λόγο περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών; Ποιοι τρόποι πρέπει να επιλεγθούν ώστε να...

Σ: Εεε, καταρχήν κεντρικά από το υπουργείο παιδείας νομίζω ότι εεε έχουν στα χέρια τους τις εκθέσεις από τους διεθνείς οργανισμούς που ασχολούνται με αυτά τα θέματα. Θα έπρεπε λοιπόν αυτή η γνώση να μεταφέρεται και σε μας τους Σχολικούς Συμβούλους αλλά και στην ευρύτερη εκπαιδευτική κοινότητα. Κάτι το οποίο δεν γίνεται.

Ε: Πιστεύετε ότι ο καθορισμός και η αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών είναι ζητήματα που αφορούν αποκλειστικά μια χώρα ή αποτελούν και θέματα στα οποία εμπλέκονται και διεθνείς οργανισμοί; Αν ναι, αν εμπλέκονται, με ποιους τρόπους θεωρείτε ότι συμβαίνει αυτό;

Σ:Καταρχήν μιλώντας για τη εκπαίδευση, η εκπαίδευση, οι αρχές όλα ότι υποστηρίζει είναι ένα θέμα που αφορά ευρύτερα την εκπαιδευτική κοινότητα. Επομένως και η επαγγελματική επάρκεια και η επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών δεν θα μπορούσε να αποτελέσει θέμα μόνο μίας χώρας. Εεε και μιλώντας και στο πλαίσιο της παγκοσμιοποιημένης κοινωνίας και τέτοια όλα αυτά τα προβλήματα τα οποία μεταφέρονται στις κοινωνίες μας και δημιουργούν και τις αλλαγές τις κοινωνικές άρα και τις αλλαγές τις υποχρεωτικές στην εκπαίδευση εε με βάση αυτό το σκεπτικό λοιπόν θεωρώ ότι είναι ζήτημα παγκόσμιο το ζήτημα της επάρκειας των εκπαιδευτικών και θέμα συζήτησης σε παγκόσμιο επίπεδο. Δεν ξέρω αν άφησα κάτι αναπάντητο.

Ε:Με ποιους τρόπους θεωρείτε ότι εμπλέκονται οι διεθνείς οργανισμοί. Δηλαδή με ποιους τρόπους εμφανίζουν τον εκπαιδευτικό τους λόγο;

Σ:Συνήθως από ότι ξέρω υπάρχουν ή τουλάχιστον έχω διαβάσει έχουν πέσει στη αντίληψή μου υπάρχουν εκθέσεις οι οποίες γίνονται από τον Ο.Ο.Σ.Α. εε έχω την

εντύπωση και στην Ευρώπη από την Ευρυδίκη που γίνονται διάφορες τέτοιες έρευνες οι οποίες δημοσιεύονται αλλά δυστυχώς όπως προείπα δε φτάνουν σε μας παρά μόνο στο πλαίσιο της αυτοεπιμόρφωσης.

Ε: Πολύ ωραία. Συμφωνείτε με μια ενδεχόμενη εμπλοκή των διεθνών οργανισμών στον καθορισμό και την αποτίμηση της επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών; Δηλαδή...

Σ: Συμφωνώ γιατί θα είναι ίδια τα εργαλεία, θα είναι ίδιο το θεωρητικό πλαίσιο εφόσον είναι συνισταμένη κοινή ότι για όλους τους εκπαιδευτικούς, οι ανάγκες είναι ίδιες στο συγκεκριμένο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης. Θεωρώ ότι θα έπρεπε να είναι ίδια τα εργαλεία, να είναι ίδιο το θεωρητικό υπόβαθρο, ίδιες οι θεματικές για να βγουν κάποια δεδομένα σε διεθνές επίπεδο και έτσι να μπορούν να παίρνονται πιο σωστά οι αποφάσεις. Εξάλλου υπάρχει και κίνηση εκπαιδευτικών μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών. Ας μη ξεχνάμε και Έλληνες που φεύγουνε στο εξωτερικό ή αντίθετα που έχουν δικαίωμα πλέον να εργαστούν στη χώρα μας ή εμείς σε άλλες χώρες.

Ε: Πολύ ωραία. Τώρα πάμε στο τρίτο μέρος που αφορά στα προτάγματα του διεθνούς λόγου περί επαγγελματικής επάρκειας εκπαιδευτικών και το βαθμό συμφωνίας με αυτά. Η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α αναφέρονται στην αναγκαιότητα στο πλαίσιο μιας ανταγωνιστικής οικονομίας της γνώσης για παροχή ποιοτικής εκπαίδευσης, και έχουν υιοθετήσει παράλληλα την άποψη ότι ο ρόλος των εκπαιδευτικών είναι καθοριστικός για την ποιοτική μάθηση. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α για το θέμα; Και αν ναι για ποιον λόγο;

Σ: Συμφωνώ απόλυτα. όντως ο εκπαιδευτικός είναι βασικός στην ποιότητα και στην αποτελεσματικότητα των σχολείων και στα μαθησιακά αποτελέσματα που είναι ο όρος ο καινούριος που εμφανίζεται στην εκπαίδευση. Νομίζω ότι σε όλες τις λίστες και σε όλες τις έρευνες ο εκπαιδευτικός και η επιμόρφωση που έχει ο εκπαιδευτικός είναι εε αποτελούν βασικές παραμέτρους που υποδεικνύουν και τα μαθησιακά αποτελέσματα και την αποτελεσματικότητα ενός σχολικού οργανισμού.

Ε: Πολύ ωραία. Τώρα στην επόμενη ερώτηση θα αναφερθώ σε κάποια χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών τα οποία προτάσσουν ως κύρια η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α. Θα αναφερθώ σε ένα ένα και θα σας ρωτάω αν συμφωνείτε ή όχι και για ποιον λόγο. Λοιπόν προτάσσουν ως κύρια χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας πρώτον την παιδαγωγική επάρκεια και τη γνώση των διδακτικών αντικειμένων. Συμφωνείτε με την θέση αυτή. Και αν ναι για ποιον λόγο;

Σ: Ε, συμφωνώ απόλυτα γιατί πρώτα από όλα ο εκπαιδευτικός εε πρέπει να είναι γνώστης των αντικειμένων που διδάσκει εε και ταυτόχρονα πρέπει να είναι και γνώστης της παιδαγωγικής έτσι επιστήμης διότι όσα και να γνωρίζω επί του αντικειμένου αν δεν γνωρίζω πώς μπορώ να τα δώσω εκ της διδακτικής του αντικειμένου πάλι είναι μισό επομένως και τα δύο θεωρώ πρώτιστα, εεε απαραίτητα στην εκπαίδευση των εκπαιδευτικών για να είναι και αποτελεσματικοί εκπαιδευτικοί στην τάξη.

Ε: Πολύ ωραία. Ένα δεύτερο χαρακτηριστικό, αναφέρεται η δια βίου μάθηση. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή και αν ναι για ποιον λόγο;

Σ: Θεωρώ ... εε συμφωνώ απόλυτα. Το εφαρμόζω. Έχω δει ότι μου κάνει σε όλη μου την καριέρα. Η γνώση εξελίσσεται. Η επιστήμη εξελίσσεται άρα ακόμη και αν μιλήσουμε για γνωστικό αντικείμενο η γνώση συνεχώς μεταβάλλεται άρα πρέπει να είναι επικαιροποιημένη. Ο εκπαιδευτικός επομένως ακόμη και στο γνωστικό αντικείμενο θα πρέπει να εκπαιδεύεται και να επιμορφώνεται. Οι θεωρίες μάθησης συνεχώς αλλάζουν διότι δεν έχει αποδειχτεί ακόμη πώς μαθαίνει ο μαθητής. Άρα και εκεί πρέπει να υπάρχει ενημέρωση. Οι κοινωνικές συνθήκες αλλάζουν και εμφανίζονται θέματα τα οποία όπως για παράδειγμα διαφοροποίηση και πολιτισμικές τάσεις που σαφέστατα στα πλαίσια της βασικής εκπαίδευσης πριν δέκα ή δεκαπέντε ή είκοσι χρόνια δεν αποτελούσαν αντικείμενο εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών. Θεωρώ λοιπόν ότι θα πρέπει συνεχώς οοο η γνώση να επικαιροποιείται για να είμαστε πιο σταθεροί και πιο σίγουροι σε αυτό που κάνουμε στην τάξη.

Ε: Θα ήθελα να επισημάνω βέβαια ότι δώσατε μια ευρεία έννοια στη δια βίου μάθηση βάζοντας μέσα στοιχεία που αφορούν τη γνώση των πολιτισμικών, ιδιαίτερων πολιτισμικών χαρακτηριστικών, των τοπικών χαρακτηριστικών της κοινωνίας και τα λοιπά. Πολύ ωραία. Το τρίτο τώρα. Τις ικανότητες διεύθυνσης, διαχείρισης της τάξης και του σχολείου, ανάλογα με τη θέση και το ρόλο του εκπαιδευτικού. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή και αν ναι για ποιο λόγο;

Σ: Και βέβαια συμφωνώ και από την εμπειρία μου τα τελευταία χρόνια βλέπω ότι τα θέματα της διαχείρισης της τάξης είτε ως εκπαιδευτικός είτε ως διευθυντής σχολείου αυξάνονται και όλα αυτά είναι απόρροια της ευρύτερης έτσι κρίσης αξιών που υπάρχουν στην σημερινή κοινωνία. Μεταφέρονται αυτά τα πράγματα στο σχολείο. Υπάρχουν κάποιες ανατροπές και εεε γενικότερα καταστάσεις που παλιότερα ενδεχομένως δεν τα αντιμετωπίζαμε. Επομένως, το βλέπω και από τους εκπαιδευτικούς της αρμοδιότητάς μου ότι το βάζουν ως ένα θέμα στο οποίο θα

ήθελαν να επιμορφωθούν. Το βλέπουν ως αναγκαιότητα γιατί αυτά τα προβλήματα αυξάνονται συνεχώς επομένως ναι συμφωνώ ότι θα πρέπει να είναι ένας από τους άξονες μιας επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών.

Ε: Άλλο ένα κύριο χαρακτηριστικό επαγγελματικής επάρκειας των εκπαιδευτικών σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Ο.Ο.Σ.Α. είναι η αξιοποίηση της γνώσης, της τεχνολογίας και της πληροφορίας. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή και αν ναι για ποιο λόγο;

Σ: Σαφέστατα συμφωνώ. Σίγουρα η ηγεσία να διδάσκει με βάση εεε τις παραδοσιακές μεθόδους, με τα εργαστήρια ενώ με τα χειραπτικά υλικά είναι το πιο αποτελεσματικό υπάρχουν όμως έννοιες σε διάφορους γνωστικούς τομείς στους οποίους δεν μπορείς να διδάξεις χωρίς την τεχνολογία άρα εκεί εξυπηρετεί τον εκπαιδευτικό, άρα είναι αναγκαίο να το γνωρίζει ο εκπαιδευτικός και να το χρησιμοποιεί στην τάξη. Εεε επιπλέον στο πλαίσιο της επαγγελματικής ανάπτυξης των ίδιων των εκπαιδευτικών μπορούν να δημιουργηθούν μέσα από την τεχνολογία κοινότητες μάθησης και επιμόρφωσης και να διευκολυνθούμε και σε αυτό το επίπεδο. Άρα ναι, συμφωνώ.

Ε: Πολύ ωραία. Και μάλιστα κάνατε ήδη και μια γέφυρα με την επόμενη ερώτηση αλλά έχουμε ακόμη ένα χαρακτηριστικό να αναφέρουμε. Τη συνεργατική αντίληψη στην αλληλεπίδραση με τους συναδέλφους. Συμφωνείτε με τη θέση αυτή και αν ναι για ποιο λόγο;

Σ: Ε, σαφέστατα συμφωνώ σε επίπεδο σχολικής μονάδας αλλά και ευρύτερων όμορων σχολείων, μιας σχολικής περιφέρειας. Πιστεύω στη συνεργασία γιατί μέσα από συνεργασίες εκπαιδευτικών ή σχολείων βλέπουμε ότι υπάρχουν κορυφαία αποτελέσματα που δεν μπορεί να δημιουργήσει ένας εκπαιδευτικός μόνο όταν είναι κλεισμένος μέσα σε μια τάξη. Άρα η συνεργασία και η ανάπτυξη τέτοιων δεξιοτήτων στις οποίες ο εκπαιδευτικός δεν έχει εκπαιδευτεί νομίζω ότι πραγματικά είναι αναγκαίο να γίνει για να μπορέσουμε ίσως να αποκτήσουμε και αυτή την κουλτούρα της συνεργασίας η οποία λείπει από την εκπαιδευτική κοινότητα τουλάχιστον στη χώρα μας.

Ε: Πολύ ωραία. Συμπληρωματικά σε αυτήν την ερώτηση θα ήθελα να σας ρωτήσω εάν κατά τη γνώμη σας υπάρχουν άλλα χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας τα οποία δεν αναφέρθηκαν εδώ δηλαδή δεν αποτελούσαν πρόταγμα της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α. αλλά κατά τη γνώμη σας είναι αναγκαία;

Σ: Ένα χαρακτηριστικό που εγώ το θεωρώ αναγκαίο είναι η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών σε θέματα ειδικής αγωγής που τουλάχιστον στη χώρα μας δεν ξέρω τι

συμβαίνει και ίσως γι αυτό δεν φαίνεται, δεν αποτυπώνεται από τις εκθέσεις του Ο.Ο.Σ.Α. Στη χώρα μας όμως αυτό είναι ένα χαρακτηριστικό στο οποίο παρατηρείται ανεπάρκεια των εκπαιδευτικών άρα θεωρώ ότι θα πρέπει να είναι απλώς δεν ξέρω τι συμβαίνει με τις άλλες χώρες. Εκεί θα επισήμανα εγώ...

Ε: Όχι, δεν το... όπως το λέτε δεν το προτάσσουν ως...

Σ: Δεν το προτάσσουν γιατί ίσως το καλύπτουν στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες και να φαίνεται ως έλλειμμα στη δική μας χώρα.

Ε: Πολύ ωραία. Γίνονται προσπάθειες για την εύρεση κοινών κριτηρίων αξιολόγησης των εκπαιδευτικών σε διεθνές επίπεδο. Συμφωνείτε με αυτό; Ναι ή όχι και για ποιο λόγο;

Σ: Βεβαίως συμφωνώ τα κριτήρια να είναι κοινά όμως με την προϋπόθεση ότι θα πρέπει να είναι και κοινή η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών. Δεν μπορείς να αξιολογείς κάποιον εκπαιδευτικό με κάποια συγκεκριμένα κριτήρια η βασική του εκπαίδευση όμως και η επιμόρφωσή του να είναι εντελώς διαφορετική. Άρα λοιπόν θα πρέπει αυτά τα δύο να συμπορεύονται. Να υπάρχει σύγκλιση. Δεν μπορούμε να έχουμε κοινά κριτήρια αξιολόγησης αλλά όχι βασικές σπουδές και επιμόρφωση.

Ε: Μάλιστα. Η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α θεωρούν ότι στη διαδικασία ένταξης των εκπαιδευτικών στο σχολείο – εδώ μπορούμε να πούμε ότι αφορά κυρίως τους νεοεισερχόμενους εκπαιδευτικούς- πρέπει να δίνεται βαρύτητα ανάμεσα σε άλλα και στην υποστήριξη από μέντορα. Συμφωνείτε με αυτό; Και αν ναι για ποιο λόγο ή αν όχι για ποιο λόγο;

Σ: Εεε, είναι καλή ιδέα. Δεν ξέρω πώς ακριβώς την εννοούν. Νομίζω ότι η βασική εκπαίδευση στην εποχή μας, η τετράχρονη εκπαίδευση των φοιτητών που γίνονται δάσκαλοι είναι σε πολύ καλά επίπεδα. Θεωρώ όμως ότι στο πλαίσιο της πρακτικής στα πανεπιστήμια υπάρχει ένα έλλειμμα. Ίσως λοιπόν ο μέντορας έρχεται να καλύψει αυτό το κενό. Αν λοιπόν έρχεται να καλύψει αυτό το θεωρώ ως καλό μέτρο. Βεβαίως δεν το γνωρίζω και δεν είμαι σίγουρη για την απάντηση που δίνω.

Ε: Στην περίπτωση που είχαμε αυτή την περίπτωση του μέντορα ποιος πιστεύετε ότι θα μπορούσε να παίξει αυτό το ρόλο στο δικό μας εκπαιδευτικό σύστημα;

Σ: Εεε, πιθανά ο Σχολικός Σύμβουλος να μπορούσε να παίξει αυτόν το ρόλο του μέντορα και ουσιαστικά δεν ξέρω αν έτσι θα αναβαθμιζόταν και ο ρόλος του Σχολικού Συμβούλου διότι ίσως ήταν και πιο απαραίτητος γιατί τώρα υπάρχουν και σχετικές ενστάσεις για το ρόλο μας. Βεβαίως σε αυτή την περίπτωση θεωρώ ότι ο μέντορας θα μπορούσε να είναι ένας από μία ομάδα που θα στήριζε ένα σχολείο και

όχι μόνο ο μέντορας που απλώς άλλαζε το όνομά του, ο Σχολικός Σύμβουλος θα γινόταν μέντορας. Χρειάζεται νομίζω μια ολόκληρη, ένα άλλο σκεπτικό.

Ε:Μάλιστα. Πολύ ωραία. Πηγαίνουμε προς την τελευταία ερώτηση που έχει πάλι την ίδια λογική με την προπρωηγούμενη. Η Ε.Ε. και ο Ο.Ο.Σ.Α τώρα θεωρούν ότι στη διαδικασία επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών πρέπει να προκρίνονται χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας και αναφέρει η παρακολούθηση της επιστημονικής εξέλιξης ως κύριο χαρακτηριστικό λοιπόν επαγγελματικής ανάπτυξης. Συμφωνείτε με αυτό; Για ποιο λόγο;

Σ: Ναι, είναι βασικό. Νομίζω ότι κάπου το είπαμε και στις προηγούμενες ερωτήσεις. Βεβαίως γιατί η γνώση μετασχηματίζεται, αλλάζει διαρκώς επομένως ο εκπαιδευτικός πρέπει να παρακολουθεί το γίνεσθαι και τις αλλαγές. Πρέπει να είναι διαρκώς ενήμερος.

Ε: Πολύ ωραία. Ένα άλλο χαρακτηριστικό είναι η ανάδειξη στο πλαίσιο της επαγγελματικής ανάπτυξης του εκπαιδευτικού, η ανάδειξη και η υιοθέτηση αποτελεσματικών πρακτικών. Με την έννοια πρακτικών μπορεί να εννοούμε διδακτικών πρακτικών, πρακτικών διαχείρισης καταστάσεων στον χώρο του σχολείου γενικότερα. Συμφωνείτε με αυτό; Και αν ναι για ποιο λόγο;

Σ:Ε, ναι συμφωνώ και με αυτό το σημείο διότι εεε η γνώση του αντικειμένου είναι σαφέστατα προαπαιτούμενο για να διδάξεις. Οι διδακτικές μέθοδοι συνεχώς αλλάζουν, τα δεδομένα των τάξεων συνεχώς αλλάζουν λόγω του ότι αλλάζουν οι κοινωνικές συμβάσεις και τα κοινωνικά δεδομένα άρα πρέπει και σε αυτόν τον τομέα ο εκπαιδευτικός να επιμορφώνεται για να μπορεί να σταθεί.

Ε: Πολύ ωραία. Ακόμα ένα. Η παρατήρηση, η δοκιμή και ο πειραματισμός με νέες διδακτικές μεθόδους, διδακτικές στρατηγικές και τεχνικές διαχείρισης της τάξης. Αποτελούν κατά τη γνώμη σας εεε χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας σημαντικά για την επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού Συμφωνείτε με αυτό και αν ναι για ποιο λόγο;

Σ:Ε, ναι συμφωνώ γιατί δεν μπορείς να μαθαίνεις, να επιμορφώνεσαι μόνο στο πλαίσιο εεε καθαρά το θεωρητικό. Ο εκπαιδευτικός πρέπει να δοκιμάζει, πρέπει να πειραματίζεται με αυτές τις τεχνικές, να υπάρχει έρευνα για να βλέπει τα αποτελέσματα. Διότι κανείς δεν μπορεί να πειστεί διαβάζοντας απλώς ένα άρθρο αν δεν το δοκιμάσει, αν δεν δει άμεσα τα αποτελέσματα στην τάξη του. Επομένως πρέπει να ακολουθηθεί και ως πρακτική και να επιμορφωθεί ο εκπαιδευτικός πάνω σε αυτό.

Ε: Πολύ ωραία. Εεε θα κάνω πάλι τώρα μια ερώτηση όπως πριν συμπληρωματικά σε αυτήν την τελευταία ερώτηση όπου αναφέρθηκαν χαρακτηριστικά επαγγελματικής επάρκειας που προκρίνει η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Ο.Ο.Σ.Α. Στη διαδικασία της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών εσείς εκτός από αυτά θεωρείτε ότι υπάρχουν και άλλα που θα έπρεπε να αναφερθούν τα οποία κατά τη γνώμη σας είναι αναγκαία, είναι χρήσιμα;

Σ: Δεν μπορώ να σκεφτώ κάτι άλλο.

Ε: Πολύ ωραία. Ήδη βέβαια έχουμε αναφέρει πάρα πολλά σχετικά με το θέμα της επαγγελματικής ανάπτυξης. Ολοκληρώνοντας θα ήθελα να σας ρωτήσω εάν συνολικά θα θέλατε να προσθέσετε κάτι, να δηλώσετε κάτι ακόμα, να συμπληρώσετε.

Σ: Όχι, εκτός αν μου δοθεί στο πλαίσιο του αναστοχασμού πηγαίνοντας σπίτι μου να σκεφτώ κάτι να έχω τον διαθέσιμο χρόνο και να μπορώ να σας απαντήσω και με e-mail.

Ε: Λοιπόν ευχαριστώ πάρα πολύ.

Σ: Να είστε καλά. Καλή επιτυχία στην έρευνά σας.